

OVERSIKT OVER ANTATT EØS-RELEVANTE FORSLAG TIL EU-REGELVERK VÅREN 2013

INNHOOLD

-ARBEIDSDEPARTEMENTET	10
<i>Vedlegg XVIII Helse og sikkerhet på arbeidsplassen.....</i>	<i>10</i>
<i>Europeisk rammeavtale om vern av arbeidstakernes helse og sikkerhet i frisørbransjen (Vedl XVIII AD) ...</i>	<i>10</i>
<i>KOM(2011)348 Direktivforslag om minimumskrav til sikkerhet og helse for arbeidstakere som utsettes for risiko på grunn av fysiske agenser (elektromagnetiske felt) (20. individuelle særdirrektiv til rammedirektiv 89/391/EØF artikkel 16 nr. 1) (Vedl XVIII AD).....</i>	<i>10</i>
<i>KOM(2013)102 Direktivforslag om endring av direktiv 92/58/EØF, 92/85/EØF, 94/33/EF, 98/24/EF og 04/37/EF for å tilpasse dem til forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og blandinger (Vedl XVIII AD).....</i>	<i>12</i>
<i>KOM(2012)131 Forslag om håndhevingsdirektiv til utsendingsdirektivet (Vedl XVIII AD)</i>	<i>13</i>
-BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	16
<i>Protokoll 31 Om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter.....</i>	<i>16</i>
<i>KOM(2011)707 Forslag til EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk 2014-2020 (Prot 31 BLD)</i>	<i>16</i>
-FINANSDEPARTEMENTET	18
<i>Vedlegg IX Finansielle tjenester.....</i>	<i>18</i>
<i>Kapittel I Forsikring.....</i>	<i>18</i>
<i>Gjennomføringsbestemmelser (nivå 2) for Solvens II (2013) (Ved IX Kap I FIN)</i>	<i>18</i>
<i>KOM(2011) 8 endelig - Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 2003/71/EU og direktiv 2009/138/EU for så vidt gjelder den myndighet som er tillagt Den Europeiske tilsynsmyndighet for Forsikring og Pensjon (EIOPA) og Den Europeiske Verdipapirtilsynsmyndighet (ESMA) (vedlegg IX FIN)</i>	<i>18</i>
<i>KOM(2012)360/2 Revisjon av regelverk om forsikringsformidling (Ved IX Kap I FIN).....</i>	<i>19</i>
<i>Kapittel II Banker og andre kredittinstitusjoner</i>	<i>20</i>
<i>FICOD II - Revisjon av direktiv for finanskonsern (Ved IX Kap II FIN)</i>	<i>20</i>
<i>KOM(2012)102 Grønnbok skyggebankvirksomhet (Ved IX Kap II FIN).....</i>	<i>20</i>
<i>KOM(2011)941 Grønnbok - mot et integrert europeisk marked for kort, internett og mobilbetalinger (Ved IX Kap II FIN)</i>	<i>21</i>
<i>KOM(2012)280 Direktiv om krisehåndteringssystem for banker og andre kredittinstitusjoner (Ved IX Kap II FIN)</i>	<i>22</i>
<i>KOM(2013)45 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om tiltak for å hindre at det finansielle system brukes til hvitvasking og finansiering av terrorisme (Ved IX Kap II FIN).....</i>	<i>23</i>
<i>KOM(2012)280 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om etablering av et rammeverk for gjenoppretting og avvikling av kredittinstitusjoner og verdipapirforetak og om endring av rådsdirektivene 77/91/EØF og 82/891/EF, direktivene 2001/24/EF, 2002/47/EF, 2004/25/EF, 2005/56/EF, 2007/36/EF og 2011/35/EF og forordning (EU) nr. 1093/2010 (Ved IX Kap II FIN)</i>	<i>24</i>
<i>KOM(2011)453 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning og forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om soliditetskrav til kredittinstitusjoner og verdipapirforetak (vedlegg IX kap II FIN)</i>	<i>25</i>
<i>Kapittel III Børs og andre verdipapirer</i>	<i>27</i>
<i>KOM(2011)656 Revisjon av direktiv om markeder for finansielle instrumenter (vedlegg IX kap III FIN)</i>	<i>27</i>
<i>KOM(2010)371 Erstatningsordninger for investorer (Ved IX Kap III FIN)</i>	<i>28</i>

KOM(2011)683 Forslag til endringer i rapporteringsdirektivet (2004/109/EF) (Ved IX Kap III FIN)	29
KOM(2012)350 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om endringer i direktiv 2009/65/EF – UCITS (Ved IX Kap III FIN).....	30
KOM(2011)746 UCITS og AIFM - endringsforslag med formål å redusere risiko for for mye tillit til eksterne kredittvurderinger (Ved IX Kap III FIN).....	32
KOM(2011)747 Kommisjonsforslag om endring av forordning om kredittvurderingsforetak (Ved IX Kap III FIN)	33
KOM(2012)73 Forslag til forordning om regulering av verdipapirregistre og tiltak med sikte på å forbedre verdipapiroppkjørene ("CSD-forordning") (Ved IX Kap III FIN)	34
KOM(2011)860/2 Nytt rammeverk for venturefond i Europa (vedlegg IX kap III FIN)	36
KOM(2011)651 Forslag til Europaparlaments- og rådsforordning om markedsmisbruk (vedlegg IX kap III FIN).....	37
Vedlegg XXI Statistikk	38
KOM (2011) 335 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om statistikk over sikkerhet mot kriminalitet (vedlegg XXI FIN).....	38
KOM (2010) 774 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om det europeiske nasjonal- og regionalregnskapssystem (vedlegg XXI FIN).....	39
KOM (2011) 903 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om europeisk befolkningsstatistikk (vedlegg XXI FIN)	39
KOM(2011) 928 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om det europeiske statistikkprogram for 2013-2017 (vedlegg XXI FIN)	40
Vedlegg XXII Selskapsrett	41
KOM(2011)684 Forslag til direktiv om årsregnskaper for visse selskapsformer og om konsoliderte regnskaper (vedlegg XXII FIN)	41
KOM(2011)778 EU-kommisjonens forslag til endringer i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF (revisjonsdirektivet) (vedlegg XXII FIN).....	42
KOM(2011)779 EU-kommisjonens forslag til forordning om særlige krav til lovpålagt revisjon av foretak av allmenn interesse (vedlegg XXII FIN)	43
-FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET	45
Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold	45
Kapittel I Veterinære forhold.....	45
Utkast til kommisjonsforordning som endrer europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2074/2005 vedrørende medfølgende dokumentasjon til visse importerte fiskerivarer (vedlegg I kap I FKD).....	45
-FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET/HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET/LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET.....	46
Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold	46
Kapittel I Veterinære forhold.....	46
Utkast til kommisjonsbeslutning av [...] om retningslinjer for å assistere tredjeland når det gjelder å utarbeide og fremlegge informasjon om den generelle organiseringen og ledelsen av ordningene for helsekontroll slik det er lagt opp til i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 882/2004 (vedlegg I kap I FKD/HOD/LMD)	46
Revisjon av kontrollforordningen (vedlegg I kap I FKD/HOD/LMD).....	46
Revisjon av reglene for finansiering av offentlig kontroll ("inspeksjonsgebyrer") i artikkel 26 til 29 i forordning (EF) nr. 882/2004 (vedlegg I kap I FKD/HOD/LMD).....	48
Revisjon av forordning (EF) nr. 178/2002 (matlovsforordningen) med tanke på innføring av gebyr for EFSAs vurderinger (vitenskapelige vurderinger av søknader om godkjenninger), samt vurdering av EFSAs organisering av arbeidet med slike vurderinger (vedlegg I kap I og vedlegg II kap XII FKD/HOD/LMD)	50

-FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET /LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	52
<i>Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold</i>	<i>52</i>
<i>Kapittel I Veterinære forhold</i>	<i>52</i>
<i>KOM(2012)89 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr (vedlegg I kap I FKD/LMD)</i>	<i>52</i>
-FORNYINGS-, ADMINISTRASJONS – OG KIRKEDEPARTEMENTET	58
<i>Vedlegg XIV Konkurranseregler</i>	<i>58</i>
<i>Gruppeunntak og retningslinjer om teknologioverføringsavtaler (Ved XIV FAD)</i>	<i>58</i>
<i>Vedlegg XVI Offentlig innkjøp</i>	<i>59</i>
<i>KOM(2011)897 final Forslag om europaparlaments- og rådsdirektiv om tildeling av konsesjonskontrakter (vedlegg XVI FAD)</i>	<i>59</i>
<i>KOM(2011)896 Forslag til nytt direktiv om offentlige anskaffelser (vedlegg XVI FAD)</i>	<i>60</i>
<i>KOM(2011)895 Forslag til nytt direktiv om innkjøpsregler i forsyningssektorene (vann- og energiforsyning, transport og posttjenester) (vedlegg XVI FAD)</i>	<i>62</i>
-HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET	64
<i>Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold</i>	<i>64</i>
<i>Kapittel I Veterinære forhold</i>	<i>64</i>
<i>Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av xxx om endring av vedlegg II i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 når det gjelder kravene for frysede næringsmidler av animalsk opprinnelse (vedlegg I kap I HOD)</i>	<i>64</i>
<i>Utkast til kommisjonsforordning (EU) nr.../... om endring av kommisjonsforordning (EF) nr. 2073/2005 av 15. november 2005 om mikrobiologiske kriterier for histamin i fiskeprodukter (vedlegg I kap I HOD)</i>	<i>64</i>
<i>Utkast til kommisjonsforordning (EU) nr.../... om endring av vedlegg III i parlament- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 om tillatte grenseverdier for yessotoksiner i levende muslinger (vedlegg I kap I HOD)</i>	<i>65</i>
<i>Kommisjonsbeslutning xxx som fastsetter overgangsordningen for visse produkter av animalsk opprinnelse som tas in i Kroatia fra tredje land innen 1. juli 2013 i henhold til Europaparlamentets- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 (vedlegg I kap I HOD)</i>	<i>66</i>
<i>Kommisjonsforordning (EF) nr. .../... av xxx som endrer Forordning (EF) nr. 605/2010 som fastsetter dyre- og folkehelse og forhold angående veterinære sertifikat ved introduksjon til Europeiske unionen av råmelk og melkeprodukter avsett som menneskemat, når det gjelder inkludering av importforhold for råmelk. (Vedlegg I kap I HOD)</i>	<i>66</i>
<i>Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering</i>	<i>67</i>
<i>Kapittel XII Næringsmidler</i>	<i>67</i>
<i>Forordning om ny mat som endrer forordning (EF) nr. 258/97 (vedlegg II kap XII HOD)</i>	<i>67</i>
<i>Kommisjonsforordning (EU) nr. xxxx/yyyy av DDMMYYYY om keramiske materialer og gjenstander beregnet til å komme i kontakt med næringsmidler (vedlegg II kap XII HOD)</i>	<i>68</i>
<i>Drikkevannsdirektivet - revisjon av vedlegg (vedlegg II kap XII HOD)</i>	<i>69</i>
<i>Kapittel XIII Legemidler</i>	<i>69</i>
<i>KOM(2012)084 Direktiv vedrørende innsyn i prisbestemmelsene for legemidler og deres opptak i de nasjonale sykestrygdordninger (vedlegg II kap XIII HOD)</i>	<i>69</i>
<i>KOM(2008)663 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om opprettelse av en fellesskapskodeks for humanlegemidler for så vidt angår opplysninger til allmennheten om reseptpliktige legemidler, som endrer direktiv 2001/83 (vedlegg II kap XIII HOD)</i>	<i>71</i>
<i>KOM(2008)662 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning (EF) nr. 726/2004 om fastleggelse av fellesskapsprosedyrer for godkjenning og overvåking av human- og veterinærmedisinske legemidler og om opprettelse av et europeisk byrå for legemiddelvurdering for så vidt</i>	

<i>angår informasjon til allmennheten om reseptpliktige humanmedisinske legemidler (vedlegg II kap XIII HOD)</i>	72
<i>KOM(2012)369 Forordning om kliniske utprøvnings av legemidler til mennesker (vedlegg II kap XIII HOD)</i>	73
<i>Kapittel XXV Tobakk</i>	74
<i>KOM(2012)788 EU-kommisjonens forslag til nytt tobakksproduktdirektiv (vedlegg II kap XXV HOD)</i>	74
<i>Kapittel XXX Medisinsk utstyr</i>	75
<i>Revisjon av regelverket for medisinsk utstyr (vedlegg II kap XXX HOD)</i>	75
<i>Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter</i>	77
<i>KOM(2011)709 Europaparlaments- og rådsbeslutning om etablering av et helse for vekst program, det tredje programmet for folkehelse for perioden 2014-2020 (Prot 31 HOD)</i>	77
-JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET	79
<i>Vedlegg XVII Opphavsrett</i>	79
<i>KOM(2013)162 Forslag til direktiv om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om varemerker (vedlegg XVII JD)</i>	79
<i>Vedlegg XI Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnstjenester</i>	79
<i>KOM(2012)011 Utkast til en generell forordning om personvern (vedlegg XI JD)</i>	79
<i>Vedlegg XIX Forbrukervern</i>	80
<i>Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om sammenlignbarhet av kostnader forbundet med betalingskontoer, bytte av betalingskontoer og adgang til å opprette og bruke betalingskontoer med grunnleggende funksjoner (vedlegg XIX JD)</i>	80
<i>Vedlegg XXII Selskapsrett</i>	80
<i>Kommisjonens arbeid med et nytt 14. selskapsdirektiv om grensekryssende flytting av selskapers registrerte kontor (vedlegg XXII JD)</i>	80
<i>KOM(2012)35 final Vedtekter for europeisk stiftelse (vedlegg XXII JD)</i>	81
<i>KOM(2008)396/3 Forslag til forordning om europeisk privat selskap ("SPE") (vedlegg XXII JD)</i>	82
-KUNNSKAPSDEPARTEMENTET	85
<i>Vedlegg VII Gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner</i>	85
<i>KOM(2011)883 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 2005/36/EF (vedlegg VII KD)</i>	85
-KULTURDEPARTEMENTET	96
<i>Vedlegg XVII Opphavsrett</i>	96
<i>KOM(2012)372 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om kollektiv rettighetsforvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter samt grenseoverskridende lisensiering av rettigheter i musikkverk for onlinebruk i det indre marked (vedlegg XVII KUD)</i>	96
<i>Protokoll 31 Om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter</i>	96
<i>KOM(2011)785/2 Nytt rammeprogram for kultur og media, Creative Europe 2014-2020 (protokoll 31 KUD)</i>	96
-LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	98
<i>Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold</i>	98
<i>Kapittel I Veterinære forhold</i>	98
<i>KOM(2012)90 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av rådsdirektiv 92/65/EØF når det gjelder de dyrehelsemessige betingelsene for samhandel innenfor Unionen og import til Unionen av hunder, katter og ildere (vedlegg I kap I LMD)</i>	98

<i>Kommisjonsforordning som fastsetter betingelser for godkjenning eller registrering av avlsorganisasjoner eller avslag som fører eller oppretter stambøker for reinrasede avlsdyr av sau og geit og opphever Kommisjonsvedtak 90/254/EØF (vedlegg I kap I LMD)</i>	<i>99</i>
<i>Kommisjonsforordning som fastsetter betingelser for godkjenning eller registrering av avlsorganisasjoner eller avslag som fører eller oppretter stambøker for reinrasede avlsdyr av storfe og som opphever kommisjonsvedtak 84/247/EØF (vedlegg I kap I LMD)</i>	<i>100</i>
<i>Utkast til Kommissjonens gjennomføringsvedtak som endrer del 1 i vedlegg E til Rådskonklusjon 92/65/EF om modellen for helsesertifikat for dyr fra driftsenheter EØF (vedlegg I kap I LMD).....</i>	<i>102</i>
<i>Avlsregelverk for storfe, småfe, gris og hest (vedlegg I kap I LMD)</i>	<i>105</i>
<i>Kapittel III Plantesanitære forhold</i>	<i>107</i>
<i>Vurdering og revisjon av regelverket om godkjenning av plantesorter og omsetning av såvarer og vegetativt plantemateriale (vedlegg I kap III LMD).....</i>	<i>107</i>
<i>Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering</i>	<i>108</i>
<i>Kapittel XII Næringsmidler.....</i>	<i>108</i>
<i>Produksjonsstandarder for økologisk kyllingoppdrett (vedlegg II kap XII LMD).....</i>	<i>108</i>
-MILJØVERNDEPARTEMENTET	110
<i>Vedlegg XX Miljø</i>	<i>110</i>
<i>Kapittel I Generelt.....</i>	<i>110</i>
<i>KOM(2012)628 Endring av Direktiv 2011/92/EU om vurdering av visse offentlige og private prosjekters miljøvirkninger (vedlegg XX kap I MD)</i>	<i>110</i>
<i>KOM(2008)46 Revisjon av rådskonklusjon 91/692/EØF som ledd i utviklingen av et felles miljøinformasjonssystem for Europa (SEIS) (vedlegg XX kap I MD).....</i>	<i>110</i>
<i>Kommisjonsforordning (EU) nr. ... om endring av forordning (EU) nr. 1089/2010 om gjennomføring av direktiv 2007/2/EF med hensyn til samvirkingsevnen til geodatasett og – tjenester (vedlegg XX kap I MD)</i>	<i>111</i>
<i>Kommisjonsforordning (EU) ... om endring av forordning (EF) nr. 976/2009 og forordning (EU) nr. 1089/2010 med hensyn til aktivering av geodatatjenester (vedlegg XX kap I MD)</i>	<i>112</i>
<i>Kapittel II Vann.....</i>	<i>113</i>
<i>KOM(2012)0673 Blueprint to Safeguard Europes Water Resources (vedlegg XX kap II MD).....</i>	<i>113</i>
<i>Kapittel III Luft</i>	<i>114</i>
<i>KOM(2012)093 Utkast til Europaparlaments og rådsbeslutning om overvåkingsregler og handlingsplaner for klimagassutslipp fra aktiviteter knyttet til arealbruk, arealbruksendringer og skogbruk (vedlegg XX kap III MD).....</i>	<i>114</i>
<i>KOM(2013)000 Kommisjonsforordning (EU) nr. xxx/2013 av [dato] om endring av forordning 1031/2010 om volumene av klimavoter som skal auksjoneres i perioden 2013-2020 (vedlegg XX kap III MD)</i>	<i>115</i>
<i>KOM(2012)643 Forslag til ny revidert forordning på fluorerte drivhusgasser (vedlegg XX kap III MD)</i>	<i>116</i>
<i>KOM(2012)652 EUs karbonmarkedsmelding - alternative strukturelle tiltak for å styrke EUs klimavotesystem (vedlegg XX kap III MD)</i>	<i>118</i>
<i>KOM(2012)595 Forslag til direktiv Europaparlamentet og Rådet som endrer direktiv 98/70/EC relatert til kvalitet på bensin og diesel og direktiv 2009/28/EC om fremme av bruk av energi fra fornybare kilder (vedlegg XX kap III MD)</i>	<i>120</i>
<i>Mulig forslag om å utvide EUs kvotesystem til å inkludere internasjonal skipsfart (vedlegg XX kap III MD).....</i>	<i>122</i>
<i>KOM(2012)416 final Beslutning om endring av kvotedirektivet for å klargjøre bestemmelser om tidspunkter for auksjonering av klimavoter (vedlegg XX kap III MD)</i>	<i>123</i>
<i>Kapittel IV Kjemikalier, industriell risiko og bioteknologi</i>	<i>123</i>
<i>KOM(2010)375final Forslag til forordning som endrer direktiv 2001/18/EF ("utsettingsdirektivet" for GMO) om muligheten for medlemsland å forby dyrking av godkjente GMO på deres territorium (vedlegg XX kap IV MD)</i>	<i>124</i>
<i>Kapittel V Avfall.....</i>	<i>125</i>

KOM(2012)787 Forslag til Rådsforordning om End-of-Waste kriterier for kobber skrap (vedlegg XX kap V MD).....	125
Forslag til End-of-Waste kriterier for plastavfall (vedlegg XX kap V MD).....	126
Forslag til End-of-waste kriterier for biologisk nedbrytbart avfall som har blitt biologisk behandlet (vedlegg XX kap V MD).....	127
Forslag til End-of-waste kriterier for papiravfall (vedlegg XX kap V MD).....	129
Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om skipsopphugging (vedlegg XX kap V MD)	130
Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter	131
KOM(2012)710 final EUs 7. miljøhandlingsprogram "Et godt liv i en ressursbegrenset verden" (protokoll 31 MD).....	131
KOM(2011)874 Forslag til opprettelse av et program for miljø- og klimainnsatsen (LIFE) (protokoll 31 MD)	132
Protokoll 26 om myndighet og oppgaver for EFTAs overvåkingsorgan i forbindelse med statsstøtte.....	134
KOM (2011)876 Kommisjonens forslag til revisjon av europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/105/EF av 16. desember 2008 om miljøkvalitetskrav innenfor vannpolitikken, og opphevelse av rådsdirektiv 2008/60/EC og 2008/105/EC med hensyn til prioriterte stoffer i vannforvaltningen (protokoll 26 MD)...	134
-NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET	136
Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering	136
Kapittel IX Måleinstrumenter	136
KOM(2010)507 Forslag til europaparlamentets- og rådsdirektiv om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om målenheter (kodifisering) (vedlegg II kap IX NHD).....	136
Kapittel XIX Generelle bestemmelser innen området tekniske handelshindringer.....	136
KOM(2010)179 Kodifisering av direktiv 98/34 og 98/48 om en informasjonsprosedyre for tekniske regler og standarder og informasjonsamfunnstjenester (vedlegg II kap XIX NHD)	136
Kapittel XX Fritt varebytte - generelt.....	137
KOM(2011)763 Tilpasning av ni varedirektiver til beslutning 768/2008/EF (vedlegg II kap XX NHD).....	137
Vedlegg XI Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnstjenester	138
KOM(2012)238 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked (vedlegg XI NHD)	138
Protokoll 30	139
KOM(2011)814 Forslag til råds- og parlamentsforordning om implementering og utnyttelse av europeiske satellittnavigasjonssystemer (protokoll 30 NHD).....	139
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	140
Vedlegg IV Energi	140
Forslag til Kommissjonsdirektiv om energimerking av varmtvannsberedere til husholdningsbruk (vedlegg IV OED)	140
Økodesign - Kraft- og fordelingstransformatorer (ENTR lot 2) (vedlegg IV OED).....	140
Økodesign, mulig frivillig avtale for maskinverktøy, ENTR Lot 5 (vedlegg IV OED).....	141
Kommisjonens arbeidsdokument, fastsettelse av endelig arbeidsplan for 2012-2014 under økodesigndirektivet (Vedlegg IV OED).....	142
Revisjon av økodesignforordning om fjernsyn (2009/642) og utkast til økodesignkrav for PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (Vedlegg IV OED)	143
Frivillig avtale under økodesigndirektivet - Bildebehandlingsutstyr (kopi, faks, skrivere, skannere og multifunksjonsmaskiner) (ENER lot 4) (Vedlegg IV OED).....	144
Frivillig avtale under økodesigndirektivet, Medisinsk bildebehandlingsutstyr (Ved IV OED)	146
Mulig kommissjonsforordning for implementering av økodesigndirektiv 2009/125/EF med hensyn til kommersielle utstillingskjøle- og frysedisker, ENER Lot 12 (Ved IV OED).....	147
Energimerking - Stekeovner til husholdninger og næringskunder, ENER lot 22 (Ved IV OED).....	149

Økodesign forberedende studium for kompressorer ENER lot 31 (Ved IV OED).....	150
Grønnbok om et 2030 rammeverk for klima og energipolitikk (Ved IV OED).....	150
Revisjon av forordning om energimerking av fjernsyn (2010/1062) og utkast til inkludering av PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (vedlegg IV OED).....	152
Metodikk for økodesign av energirelaterte produkter (Ved IV OED).....	153
Mulig delegert kommisjonsforordning for implementering av direktiv 2010/30/EU med hensyn til energimerking av kommersielle utstillingskjøle- og frysedisker, ENER Lot 12 (vedlegg IV OED).....	153
Økodesign - Komfyrtopper (kokeplater og griller) til husholdninger og næringskunder, ENER lot 23 (vedlegg IV OD)	155
Frivillig avtale under økodesigndirektivet - Bildebehandlingsutstyr (kopi, faks, skrivere, skannere og multifunksjonsmaskiner) (ENER lot 4) (vedlegg IV OED)	156
Studie om krav til energimerking for ventilatorer og kjøkkenvifter til husholdninger (ENER Lot 10) (vedlegg IV OED)	157
Forslag om økodesignkrav til PC-er, servere og skjermer (ENER Lot 3) (vedlegg IV OED).....	159
Arbeidsdokument for kommende krav til miljøvennlig utforming av støvsugere (ENER Lot 17) (vedlegg IV OED)	160
Arbeidsdokument for utkast til Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av xxx om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av varmtvannsberedere og lagringstanker (vedlegg IV OED)	162
Økodesign-luftbaserte sentralvarmeanheter, ENER Lot 21 (Ved IV OED)	162
Arbeidsdokument for mulig kommisjonsforordning for implementering av direktiv 2009/125/EF med hensyn til profesjonelle kjøleprodukter - ENTR Lot 1 (vedlegg IV OED).....	163
Økodesign. Forberedende studium -avbruddsfrie strømforsyninger (UPS), ENER Lot 27 (vedlegg IV OED).....	164
Økodesign - Industri- og laboratorieovner ENTR lot 4 (vedlegg IV OED).....	165
Økodesign - Stekeovner til husholdninger og næringskunder (ENER lot 22) (vedlegg IV OED)	166
Økodesign - Kjeler for fast brensel, ENER lot 15 (vedlegg IV OED)	167
Energimerking - Kjeler for fast brensel (ENER lot 15) (vedlegg IV OED)	168
Økodesign, Forberedende studium for avløppspumper (Ener Lot 28) (vedlegg IV OED).....	169
Frivillig avtale under økodesigndirektivet, Komplekse dekoderbokser (Lot 18) (vedlegg IV OED)	170
Økodesign, forberedende studium for store rentvannspumper (Ener Lot 29) (vedlegg IV OED).....	171
Økodesign, forberedende studium for spesialmotorer, Ener Lot 30 (vedlegg IV OED).....	172
Energimerking - Lokal romoppvarming, ENER Lot 15 + Lot 20 (Ved IV OED)	172
Kommisjonsforordning (EU) nr. 547/2012 av 25. juni 2012 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av vannpumper (Ved IV OED).....	174
Forberedende studier for mulige Økodesignkrav - Lyd- og billedutstyr, ENTR Lot 3 (vedlegg IV OED)	176
Frivillig avtale under økodesigndirektivet, spillkonsoller (ENTR Lot 3) (Ved IV OED)	177
Forordning for kommende krav til miljøvennlig utforming av støvsugere (ENER Lot 17) (Ved IV OED).....	178
Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av produkter for lokal romoppvarming (Ved IV OED) ...	179
Delegert kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU om energimerking av produkter til lokale romoppvarming (Ved IV OED)	180
Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av stekeovner, komfyrtopper og avtrekkshetter (Ved IV OED)	181
Delegert kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... utfyllende for europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU om energimerking av stekeovner og avtrekkshetter (Ved IV OED).....	182
Forslag om krav til miljøvennlig utforming av profesjonelle vaskemaskiner, tørketromler og oppvaskmaskiner (Ved IV OED)	183
Forslag om energimerking for profesjonelle vaskemaskiner, tørketromler og oppvaskmaskiner (Ved IV OED)	184

Energimerking - Kjeler for fast brensel (Ved IV OED).....	185
Økodesign - Kjeler for fast brensel (Ved IV OED)	186
Revisjon av forordning om energimerking av fjernsyn (2010/1062) og utkast til inkludering av PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (Ved IV OED)	186
Revisjon av økodesignforordning om fjernsyn (2009/642) og utkast til økodesignkrav for PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (Ved IV OED)	187
Økodesign: Forberedende studium for spesialmotorer (Ved IV OED).....	188
Økodesign: Forberedende studium - avbruddsfrie strømforsyninger (UPS) (Ved IV OED)	189
Arbeidsdokument for utkast til Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av xxx om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av varmtvannsberedere og lagringstanker (vedlegg IV OED)	190
Delegert kommisjonsforordning nr. /2013 av 18.2.2013 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU med hensyn til energimerking av kjeler og kombikjeler (ENER Lot 1) (Ved IV OED)	191
Kommisjonsforordning (EU) nr .../... av ... om endring av Kommisjonsforordning (EF) nr 1275/2008 om krav til miljøvennlig utforming av elektriske og elektroniske husholdningsapparater i standby og avslått tilstand, og endring av Kommisjonsforordning (EF) nr 642/2009 om krav til miljøvennlig utforming av fjernsyn (Ved IV OED)	192
Delegert kommisjonsforordning (EU) nr... av 18.2.2013 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU om energimerking av varmtvannsberedere og varmtvannslagringstanker samt kombinasjonsløsninger av varmtvannsbereder og solfangersystem (Ved IV OED).....	193
Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av PC-er og servere (Ved IV OED).....	193
-SAMFERDELSDEPARTEMENTET	195
Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering	195
Kapittel I Kjøretøyer.....	195
KOM(2011)120 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om dekk for motorvogn og tilhengere og montering av dekk (kodifisering) (vedlegg II kap I SD)	195
KOM(2012)164 Forslag til Europaparlamentets- og rådsforordning om forenkling av overføring av kjøretøy registrert i et annet medlemsland i det indre marked (Ved II Kap I SD)	195
Kapittel XVIII Informasjonsteknologi, telekommunikasjon og databehandling	197
KOM(2012)584 Forslag til europaparlamentets- og rådsdirektiv om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av radioutstyr (revisjon av direktiv 1999/5/EF) (Ved II Kap XVIII SD)	197
Vedlegg XIII Transport	199
Kapittel I Innenlands transport.....	199
KOM(2013)18 Forslag til Europaparlamentets- og rådsdirektiv om distribusjon av infrastruktur for alternative energibærere (vedlegg XIII kap I SD)	199
KOM(2011)650 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om retningslinjer for utbygging av det transeuropeiske transportnett (vedlegg XIII kap I SD)	200
Kapittel II Veitransport	202
KOM(2012)381 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv som endrer Rådsdirektiv 1999/37/EF om kjøretøys registreringsdokumenter - Kjøretøykontrollpakken (vedlegg XIII kap II SD).....	202
KOM(2011)451 Utkast til Europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning 3821/85/EØF om fartsskriver og forordning 561/2006/EF (vedlegg XIII kap II SD)	206
KOM(2012)380 Kjøretøykontrollpakken - Forslag til Europaparlaments- og rådsforordning om periodisk teknisk kontroll av kjøretøy og deres tilhengere og som opphever Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2009/40/EF (vedlegg XIII kap II SD)	208
KOM(2012)382 Forslag til Europaparlaments- og rådsforordning om teknisk kontroll langs veg av nyttekjøretøy som sirkulerer i EU og som opphever direktiv 2000/30/EF - Kjøretøykontrollpakken (vedlegg XIII kap II SD).....	213

Kapittel III Transport med jernbane.....	217
KOM(2013)030 Utkast til nytt direktiv om samtrafikkvevnen til jernbanesystemet i Den europeiske union (vedlegg XIII kap III SD).....	217
KOM(2013)027 Utkast til forordning om Det europeiske jernbanebyrået og oppheving av forordning (EF) nr. 881/2004 (Ved XIII Kap III SD)	220
KOM(2013)28 Forslag til europaparlamentets- og rådsforordning om konkurranseutsetting av innenlands personbefordring med jernbane (Ved XIII Kap III SD)	224
KOM(2013)031 Utkast til nytt sikkerhetsdirektiv (vedlegg XIII kap III SD).....	227
KOM(2013)029 Forslag til endringer i direktiv 2012/34 om opprettelse av et felles europeisk jernbaneområde (vedlegg XIII kap III SD)	230
Kapittel VI Sivil luftfart	233
KOM(2012) 0130 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning som endrer forordning (EF) nr. 261/2004 om felles regler om erstatning og assistanse til passasjerer ved nektet ombordstigning eller ved innstilling eller lange forsinkelser av flygninger og forordning (EF) nr. 2027/97 om flyselskapers erstatningsansvar for transport av passasjerer og deres bagasje (vedlegg XIII kap VI SD).....	233
KOM(2012) 776 Forslag til råds- og europaparlamentsforordning om rapportering av hendelser i sivil luftfart, om endring av forordning (EU) nr. 996/2010 og om oppheving av direktiv nr. 2003/42/EF, kommisjonsforordning (EF) nr. 1321/2007 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1330/2007 (vedlegg XIII kap VI SD)	236
KOM(2011) 824 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om lufthavnrelaterte tjenester på europeiske lufthavner (vedlegg XIII kap VI SD).....	240
KOM(2011) 828 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om regler og prosedyrer for innføring av støyrelaterte driftsbegrensninger ved unionslufthavner innenfor en balansert metode og om tilbakekall av direktiv 2002/30/EF (vedlegg XIII kap VI SD)	246
KOM(2011) 827 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om felles regler for tildeling av slots ved lufthavnene i EU (vedlegg XIII kap VI SD)	248

-ARBEIDSDEPARTEMENTET

Vedlegg XVIII Helse og sikkerhet på arbeidsplassen

Europeisk rammeavtale om vern av arbeidstakernes helse og sikkerhet i frisørbransjen (Vedl XVIII AD)

Sammendrag av innhold

Partene i arbeidslivet på europeisk nivå (Coiffure EU og UNI Europa Hair & Beauty) inngikk 26. april 2012 en europeisk rammeavtale om vern av arbeidstakernes helse og sikkerhet i frisørbransjen. Avtalen bygger på beste praksis i medlemsstatene som har vist seg å være effektiv når det gjelder å redusere helserisikoene på arbeidsplassen, og fokuserer særlig på å forebygge risikoen for skade på hud- og luftveier ved bruk av materialer, produkter og verktøy, samt behovet for tilstrekkelig rom og ventilasjon i salonger der kjemikalier overføres eller blandes.

Formålet med avtalen er å bidra til å beskytte arbeidstakernes helse og sikkerhet i frisørbransjen gjennom å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle som utfører arbeid i frisørsalonger. Avtalen gjelder både for ansatte i frisørsalonger og selvstendig næringsdrivende.

Avtalen fremhever arbeidsgivers plikt til å risikovurdere arbeidsmiljøet og eventuelt iverksette forebyggende tiltak, og til å kun benytte materialer og produkter som er autorisert på det europeiske markedet og ikke anses skadelige ved yrkesmessige bruk. Avtalen oppstiller blant annet detaljerte krav til risikovurdering, risikoreduksjon, opplæring, informasjon og bevisstgjøring.

Status

Partene i avtalen har bedt Kommissjonen om å foreslå for Rådet at avtalen vedtas som et direktiv. Saken er nå til behandling i Kommissjonen.

Vurdering

Et eventuelt direktiv ventes å bli EØS-relevant. Flere av bestemmelsene i avtalen har en langt høyere detaljeringsgrad enn dagens regelverk, og vil evt. være utfordrende å få innlemmet i regelverket slik at det passer inn med øvrig regelverks systematikk og oppbygning. En annen utfordring er at rammeavtalen legger opp til at den også skal gjelde for selvstendig næringsdrivende. Arbeidsmiljøloven setter grensene for pliktsubjektene, slik at dette kan være utfordrende å oppfylle innenfor lovens grenser. Det må i så fall gjøres en utvidelse av virkeområdet for virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere, eller gis en egen forskrift for denne avtalen som er hjemlet i arbeidsmiljøloven § 1-4.

KOM(2011)348 Direktivforslag om minimumskrav til sikkerhet og helse for arbeidstakere som utsettes for risiko på grunn av fysiske agenser (elektromagnetiske felt) (20. individuelle særdirektiv til rammedirektiv 89/391/EØF artikkel 16 nr. 1) (Vedl XVIII AD)

Sammendrag av innhold

Formålet med direktivforslaget er å beskytte arbeidstakere mot helse- og sikkerhetsfare på grunn av eksponering for stråling fra elektromagnetiske felter (0 Hz – 300 GHz). Forslaget gjelder kjente kortvarige skadelige påvirkninger, og gjelder ikke ev. langtidseffekter. Direktivforslagets bestemmelser er såkalte minimumskrav.

Forslaget skal etter planen oppheve og erstatte direktiv 2004/40/EU om minimumskrav for sikkerhet og helse for arbeidstakere som utsettes for risiko på grunn av fysiske agenser (elektromagnetiske felt) (attende individuelle særdirektiv til rammedirektiv 89/391/EØF artikkel 16 nr. 1). Dette direktivet ble besluttet innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning 124/2006 av 1. juni 2007.

I 2006 ble Kommissjonen informert om at det fra medisinsk side forelå store bekymringer vedrørende gjennomføringen av direktiv 2004/40/EU. Dette hadde bakgrunn i at grenseverdiene for eksponering

ville medføre sterke begrensninger for bruken av MR-utstyr. Funn fra visse undersøkelser foretatt av ICNIRP (International Commission for NON-ionising Radiation Protection) viste dessuten at man forsvarlig kunne anbefale mindre strenge grenseverdier. I påvente av utdypende funn og sikrere kunnskap, ble fristen for gjennomføring forlenget fra 30. april 2008 til 30. april 2012 ved direktiv 2008/46/EU. Ved endringsdirektiv 2012/11/EU ble gjennomføringsfristen ytterligere utvidet til 31. oktober 2013.

I direktivforslag KOM (2011) 348, er en rekke artikler og vedlegg endret i forhold til det opprinnelige direktiv av 2004/40/EU. Direktivforslaget omfatter alle typer virksomheter. Forslaget inneholder bl.a. krav om at arbeidsgiver skal utføre risikovurdering, ved behov foreta målinger av stråling fra elektromagnetiske felt, gjennomføre tiltak for å redusere eksponeringen og sørge for opplæring og helseundersøkelse av arbeidstakere. Det legges til rette for bruk av soneinndelingssystem med differensierte krav til risikovurdering og tiltak avhengig av eksponeringsverdien. Det innføres grenseverdier, tiltaksverdier og såkalte «orientation value» knyttet til elektromagnetiske felt. Direktivforslaget åpner for unntak fra deler av kravene for medisinsk bruk hvor det benyttes MR (art. 3 (4)), for militært personell (art. 3 (5)) og under særskilte situasjoner hvor eksponeringsgrenseverdiene midlertidig kan overskrides (art. 3 (6)).

Rapporteringsforpliktelser: I artikkel 14 stilles generelle krav til rapportering i henhold til direktiv 89/391/EØF artikkel 17a.

Hjemmel i EU-traktaten: Artikkel 153 (2).

Merknader

I arbeidsmiljøloven § 4-4 (1) stilles det krav om at fysiske arbeidsmiljøfaktorer, som for eksempel stråling og herunder stråling fra elektromagnetiske felt, skal være fullt forsvarlig ut fra hensynet til arbeidstakernes helse, miljø, sikkerhet og velferd. Enkelte deler av dagens regelverk omhandler stråling, men det er fragmentert og det fremkommer ikke tydelige krav til risikovurdering, grenseverdier for eksponering, helseundersøkelse etc. i forhold til elektromagnetiske felter som sådan. Arbeidsmiljøloven og tilhørende forskrifter inneholder ikke konkrete tiltaks- eller grenseverdier for eksponering for stråling fra elektromagnetiske felt.

Andre myndigheters regelverk:

Statens strålevern

Stråling fra elektromagnetiske felt er regulert i Statens stråleverns regelverk; lov om strålevern og bruk av stråling (LOV 2000-05-12 nr 36) og forskrift om strålevern og bruk av stråling ([FOR-2010-10-29 nr 1380](#)). Anskaffelse og bruk av utstyr for MR til medisinsk formål krever godkjenning av Statens strålevern. Godkjenningen kan sette nærmere vilkår for å sikre forsvarlig strålebruk og omfatte bla. krav til kompetanse, fysisk sikring, vedlikehold og kvalitetskontroll av utstyr. Strålevernforskriften innbefatter tilsvarende guidelines fra ICNIRP som omfattes som krav til grense- og tiltaksverdier i direktivforslaget.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Forskrift om medisinsk utstyr forvaltes av DSB og regulerer krav for å sikre at medisinsk utstyr ikke medfører fare for pasienter, brukere og eventuelt andre personers sikkerhet i forbindelse med produksjon, konstruksjon, omsetning og bruk av slikt utstyr.

Vurdering

Flere av bestemmelsene i direktivforslaget har en høyere detaljeringsgrad enn dagens regelverk, noe som gjør at det antas nødvendig med en egen forskrift under arbeidsmiljøloven for å oppfylle gjennomføringskravet.

Sakkyndige instansers merknader til forslagens unntaksbestemmelser

Helse- og omsorgsdepartementet viser til at Statens strålevern mener det er hensiktsmessig med et unntak for medisinsk MR, jf. strålevernforskriften § 34. Statens arbeidsmiljøinstitutt mener det er gode grunner for unntak av bruk av grenseverdier for medisinske bruk av MR, basert på en vurdering av det dokumenterte farepotensialet ved MR sett i forhold til ulemperne for de ansattes arbeidsforhold. Arbeidstilsynet støtter en slik vurdering.

Verken Forsvarsdepartementet eller Forsvaret mener at det er behov for unntak fra grenseverdiene for de væpnede styrker, som foreslått i artikkel 3 (5). Forsvaret viser til at Forsvarets personell bør ha samme vern mot elektromagnetisk stråling som andre arbeidstakere. Dersom det i konkrete situasjoner skulle vise seg å være behov for unntak fra grenseverdiene, viser Forsvaret til at den generelle unntaksmuligheten etter direktivforslagets § 3 (6) uansett vil være tilstrekkelig til å dekke Forsvarets behov. Forsvarsdepartementet støtter Forsvarets vurdering.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Det antas at forslaget vil kunne få økonomiske konsekvenser for deler av industrien, eksempelvis sveisenæringen.

Status for direktivforslaget

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet. Kommisjonen har oppgitt at det nå er enighet om at direktivforslaget skal vedtas før sommerferien 2013.

KOM(2013)102 Direktivforslag om endring av direktiv 92/58/EØF, 92/85/EØF, 94/33/EF, 98/24/EF og 04/37/EF for å tilpasse dem til forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og blandinger (Vedl XVIII AD)

Sammendrag av innhold

Som følge av vedtakelsen av forordning (EF) 1272/2008 (CLP) om klassifisering, merking og emballering av kjemikalier, foreslås det å gjøre språklige endringer samt å oppdatere henvisningene i fem gjeldende direktiv på arbeidsmiljøområdet. Dette for å tilpasse direktivene til CLP-forordningen. Det er ikke foreslått endringer av materiell karakter, eller rapporteringsforpliktelser. Direktivforslaget er hjemlet i EU-traktatens artikkel 153 (2).

Følgende arbeidsmiljødirektiver foreslås endret:

- Rådsdirektiv 92/58/EØF av 24. juni 1992 om minimumskrav til sikkerhets- og/eller helseskiltning på arbeidsplassen (niende særdirrektiv i henhold til artikkel 16 nr. 1 i direktiv 89/391/EØF (direktivet er en del av EØS-avtalen),
- Rådsdirektiv 92/85/EØF av 19. oktober 1992 om iverksetting av tiltak som forbedrer helse og sikkerhet på arbeidsplassen for gravide arbeidstakere og arbeidstakere som nylig har født eller som ammer (tiende særdirrektiv i henhold til artikkel 16 nr. 1 i direktiv 89/391/EØF (direktivet ble besluttet innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 57 av 31. mai 2002),
- Rådsdirektiv 94/33/EF av 22. juni 1994 om vern av unge personer på arbeidsplassen (direktivet ble besluttet innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 43 av 28. juni 1996),
- Rådsdirektiv 98/24/EF av 7. april 1998 om vern av arbeidstakernes helse og sikkerhet mot risiko i forbindelse med kjemiske agenser på arbeidsplassen (fjortende særdirrektiv i henhold til artikkel 16 nr. 1 i direktiv 89/391/EØF (direktivet ble besluttet innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 97 av 16. juli 1999) og
- Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2004/37/EF av 29. april 2004 om vern av arbeidstakere mot risiko ved å være utsatt for kreftfremkallende eller arvestoffskadelige stoffer i arbeidet (sjette særdirrektiv i henhold til artikkel 16 nr. 1 i direktiv 89/391/EØF) (direktivet ble besluttet innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 134 av 21. oktober 2005).

Bakgrunn

Ved forordning (EF) 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og blandinger (CLP) innføres FNs Globale harmoniserte system (GHS) for klassifisering og merking av kjemikalier i EU. Etter disse reglene må fremstillere og leverandører av kjemiske stoffer og blandinger informere brukerne om farene ved kjemikalier. Dette skal skje i form av harmoniserte piktogram, risiko- og sikkerhetssetninger på merkeetiketter. Formålet med dette er å informere brukerne av farlige

kjemikalier om potensielle skadevirkninger ved kjemikaliene. Arbeidsgiver bruker blant annet denne informasjonen til å kartlegge risiko og sette i verk vernetiltak på arbeidsplassen for å beskytte arbeidstakernes helse og sikkerhet. Slike vernetiltak kan for eksempel være inneslutning av prosesser, ventilasjonssystemer og bruk av personlig verneutstyr. CLP-forordningen trådte i kraft i EU i 2009, og skal på sikt erstatte EUs stoffdirektiv (67/548/EØF) og EUs stoffblandingsdirektiv (99/45/EF). Tidsfristene for reklassifisering og merking i henhold til CLP-regelverket var 1. desember 2010 for stoffer og 1. juni 2015 for blandinger. Overgangsperioden er angitt i artikkel 61 i CLP-forordningen.

De fem arbeidsmiljødirektivene som foreslås endret refererer alle til EUs klassifiserings- og merkeregelverk, som er utfaset for stoffer og som utfases for blandinger fra 1. juni 2015. Ettersom dette regelverket vil bli opphevet og erstattet av CLP-forordningen, er det foreslått å tilpasse språket og henvisningene i de fem arbeidsmiljødirektivene til CLP-forordningen.

I forslaget er det vist til at disse endringene vil opprettholde nåværende beskyttelsesnivå for arbeidstakerne, uten å innføre nye krav. Videre at de foreslåtte endringene derfor ikke vil ha en betydelig innvirkning, noe som ville ha krevd gjennomføring av en formell konsekvensanalyse. For øvrig er det vist til konsekvensutredningen som ble gjennomført ved innføringen av CLP-forordningen.

Merknader

I Norge er EUs stoffdirektiv og EUs stoffblandingsdirektiv gjennomført ved forskrift 16. juli 2002 nr. 1139 om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier (merkeforskriften), mens CLP-forordningen er gjennomført ved forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffblandinger (CLP). Merkeforskriften vil gjelde parallelt med CLP-forskriften fram til 1. juni 2015, da merkeforskriften vil bli opphevet.

Det er ikke foreslått endringer som vil gjøre det påkrevet å endre arbeidsmiljøloven. Dersom direktivforslaget blir vedtatt og senere besluttet innlemmet i EØS-avtalen, vil det være behov for å gjøre språklige endringer samt å oppdatere henvisninger i arbeidsmiljøforskriftene.

De foreslåtte endringene vil ikke medføre administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning. Direktivforslaget vurderes foreløpig som EØS-relevant og akseptabelt.

Andre opplysninger

Direktivforslaget er forelagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, som ikke hadde merknader til saken.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

KOM(2012)131 Forslag om håndhevingsdirektiv til utsendingsdirektivet (Vedl XVIII AD)

Sammendrag av innhold

Den 21. mars 2012 la EU-kommisjonen frem en pakke med forslag om et håndhevingsdirektiv knyttet til Utsendingsdirektivet (direktiv 96/71/EF om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting), og forslag til forordning om forholdet mellom de økonomiske frihetene og de grunnleggende rettighetene, herunder retten til streik (Monti II-forordningen). Kommisjonen har besluttet å trekke det sistnevnte forslaget. Bakgrunnen for forslagene er EU-domstolens avgjørelser i den såkalte Laval-kvartetten (Viking Line, Laval, Luxembourg og Rüffert) som har ført til debatt om hvilken adgang statene har til å stille krav til virksomheter som yter tjenester over landegrensene, blant annet når det gjelder hvilke lønns- og arbeidsvilkår statene kan kreve at virksomhetene gir sine arbeidstakere. Sakene har også reist spørsmål om forholdet mellom retten til kollektive forhandlinger og kampskritt, og etableringsretten og retten til å tilby tjenester. Lovgivningsinitiativ på disse områdene ble lansert i EU-kommisjonens Handlingsplan for det indre marked (Single Market Act). EU-kommisjonen uttaler at forslaget til håndhevingsdirektiv har til formål å styrke den praktiske anvendelsen av utsendingsdirektivet.

Forslaget har følgende hovedinnhold:

- Regler som skal forhindre misbruk og omgåelse (herunder motvirke "postboksfirmaer")
- Regler som forplikter medlemsstatene til å gi lett tilgjengelig informasjon om arbeidsvilkår
- Regler om administrativt samarbeid over grensene
- Tillatte og påkrevde kontrollmekanismer
- Håndheving – herunder krav om betinget solidaransvar overfor direkte underentreprenør
- Inndrivelse av administrative bøter over grensene
- Bruk av informasjonssystemet for det indre marked

Status

Kommisjonen varslet 12. september 2012 at den vil trekke forslaget Monti II forordning tilbake fordi de mener det ikke er politisk mulig å få det vedtatt.

Prosessen med Håndhevingsdirektivet går som ordinært, og direktivet er for tiden til behandling i Rådet og Parlamentet. Det irske formannskapet antas å legge frem en statusrapport på arbeidsministermøtet 21. juni 2013. Tre komiteer i EP behandler forslaget. Det er stor uenighet, ikke minst mht forslagene til artikkel 9 (tillatte kontrolltiltak) og artikkel 12 (solidaransvar). Foreløpig dato for plenumsbehandling av direktivet i Parlamentet er 23. oktober 2013.

Arbeidsdepartementet deltar i en ekspertgruppe under Kommisjonen som behandler spørsmål knyttet til utsendingsdirektivet, samt spørsmål knyttet til de nye forslagene. Partene i arbeidslivet på europeisk nivå deltar også i gruppen. Det er opprettet en undergruppe som arbeider med å utarbeide et elektronisk system for utveksling av informasjon om regelverk, virksomheter og arbeidstakere som er omfattet av utsendingsdirektivet. Arbeidstilsynet deltar i denne undergruppen, og Norge deltar i et pilotprosjekt på systemet. Neste møte i ekspertgruppen er 27. juni 2013. Arbeidsdepartementet følger prosessen nøye, både gjennom arbeidsråden, deltakelse i ekspertgruppen og gjennom samarbeid med de andre nordiske landene. Departementet har i tillegg arrangert en nordisk konferanse om forslaget, samt drøftet forslaget i Nordisk-baltisk-polsk EU-informasjonsgruppe og med Kommisjonen. Politisk ledelse i departementet har blant annet hatt møter med flere parlamentsmedlemmer og med ansvarlig Kommisær Laslo Andor.

Vurdering

Forslaget har vært forelagt Spesialutvalget for personbevegelse, arbeidsliv og arbeidsliv, Arbeidstilsynet og arbeidslivets parter. Arbeidstakerorganisasjoner mener at initiativet til styrket etterlevelse er positivt, men er kritisk til enkelte elementer i forslaget. Virke og NHO påpeker at de er mot forslaget om solidaransvar. Finansdepartementet har en generell merknad knyttet til solidaransvar, mens Nærings- og handelsdepartementet har en generell merknad knyttet til tjenestefrihetens betydning for et velfungerende indre marked. I samråd med spesialutvalget for personbevegelse, arbeidsliv og arbeidsmiljø er det utformet en norsk posisjon til forslaget.

Hovedpunktene i denne gjengis her:

- Forslaget er et viktig skritt i riktig retning, og dets formål om bedre etterlevelse av utsendingsdirektivet er i utgangspunktet et positivt bidrag til regjeringens arbeid mot sosial dumping. Arbeidstilsynets erfaring viser at det er et klart behov for å styrke etterlevelsen av utsendingsdirektivet, særlig når det gjelder utsendte arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår i henhold mottakerlandets regelverk.
- På flere punkter er det imidlertid behov for ytterligere klargjøringer av innholdet i og konsekvensene av reguleringene. Enkelte elementer i forslaget støttes ikke.
- Forslaget i artikkel 3 om kriterier for å definere når det er tale om utsendelse av arbeidstakere er i utgangspunktet positivt med tanke på å hindre omgåelse og misbruk. Vi mener likevel at bestemmelsene må suppleres slik at den angir hva som blir konsekvensene av at en arbeidstaker *ikke* regnes som utsendt. Det bør komme til uttrykk i direktivet hvilke regler som da gjelder.
- Forslaget i artikkel 9 om en uttømmende liste som angir hvilke nasjonale kontrollmekanismer som tillates, støttes ikke. På prinsipielt grunnlag er en slik uttømmende regulering lite heldig på dette området. Forslaget vurderes som for restriktivt, og vi mener det bør åpnes for å ta i bruk også andre kontrollmekanismer. Dessuten bør det åpnes for nasjonale regler som anses nødvendige for å møte særlige utfordringer i spesielt utsatte bransjer i de enkelte land. Forslaget antas å få betydning for gjeldende regelverk knyttet til id-kort i bygg- og anleggsbransjen, registreringsplikt for bemanningsforetak og godkjenningsordningen i renholdsbransjen.

- Direktivforslagets artikkel 11 første ledd omhandler blant annet klageordninger. Det er foreløpig ikke helt klarlagt hvorvidt forslaget innebærer at det må etableres særskilte ordninger hvor utsendte arbeidstakere kan rette direkte klager mot arbeidsgiveren, som krever endringer i gjeldende lovgivning eller praksis. Dette må avklares før det tas endelig stilling til forslaget.
- Vi støtter forslaget om å innføre solidaransvar, jf. art 12. Det bemerkes at forslaget er betydelig snevrere enn den norske ordningen for solidaransvar, og det legges til grunn at forslaget ikke er til hinder for at vi kan opprettholde vår ordning for solidaransvar.
- Forslagets kapittel VI om håndhevelse av administrative bøter og straffer mellom landene må klargjøres ytterligere både når det gjelder innhold og konsekvenser før det kan tas endelig stilling til. Det antas at særlig de nordiske landene har sammenfallende interesser som Norge når det gjelder hovedelementene i håndhevingsdirektivet. På bakgrunn av det vi har av kunnskap om nasjonale ordninger og reguleringer antas det at også Tyskland, Belgia og Frankrike har sammenfallende interesser som Norge. Norge har, sammen med de andre EFTA-landene, utarbeidet en felles posisjon til forslaget i samsvar med den norske posisjonen.

-BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

Protokoll 31 Om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter

KOM(2011)707 Forslag til EUs rammeprogram for forbrukerpolitikk 2014-2020 (Prot 31 BLD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la 9. november 2011 fram sitt forslag til rammeprogram(budsjett) for forbrukerpolitikk for perioden 2014 til 2020. Programmet har en årlig ramme på ca € 25 mill og beløper seg til totalt € 197 mill. Programmet ble lagt fram samtidig med helseprogrammet 2014 – 2020. Formålet med forbrukerprogrammet er å støtte policy-målet om å sette den "kapable"/"selvbevisste" (empowered) forbruker i sentrum i det Indre Marked. Programmet vil gjøre dette ved å bidra til å beskytte helse, sikkerhet og forbrukernes økonomiske interesser, så vel som å arbeide for forbrukernes rett til informasjon, utdanning og til å organisere seg med det formål å ivareta forbrukerinteressene. Programmet vil supplere, støtte og følge medlemsstatenes politikk på området. Kommisjonen legger vekt på å videreføre det arbeidet som ligger i programmet for 2007-2013.

De viktigste elementene er:

- Styrke arbeidet med produksikkerhet via effektiv markedsovervåking;
- Forbedre informasjon, utdanning og kunnskap om forbrukernes rettigheter, utvikle kunnskapsbase som grunnlag for forbrukerpolitikken og støtte forbrukerorganisasjoner
- Konsolidere forbrukernes rettigheter; særlig gjennom regelverk og forbedring av mulighet til tvisteløsning, inkludert alternativ tvisteløsning;
- Styrke håndhevelsen av regelverket på tvers av grensene gjennom å styrke samarbeidet mellom håndhevingsmyndighetene og råd til forbrukerne. Som et eksempel kan nevnes at budsjettet for 2012 på € 21 mill fordeles mellom

- Høyt beskyttelsesnivå (ca € 10 mill hvor noe over halvparten til markedsundersøkelser)-
- Mer effektiv anvendelse av reglene for beskyttelse av forbrukerne ca € 11 mill hvorav nesten halvparten til ECC-Net (nettverket av europeiske forbrukersentrene, i Norge Forbruker Europa),
- og 1/3 til arbeidet med gjennomføring av direktivene via nettverk på forbrukerområdet.

Programmet vil sette de finansielle rammene for det konkrete arbeidet med forbrukerpolitikken i EU 2014-2020. Programmet vil avløse rammeprogrammet for forbrukerpolitikk 2007-2013, jf EØS-komiteens beslutning nr. 66 av 15.juni 2007. I tillegg vedtok Kommisjonen i 2012 et videre og mer overordnet policy-dokument: "Consumer Agenda" for samme eller en lengre periode. Dokumentet, som ble utarbeidet av DG Helse- og forbruker og DG Justis i samarbeid, inneholder den overordnede strategien, samt et vedlegg med oversikt over tiltak på ulike generaldirektoraters område.

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten: 169 Fra norsk side har en deltatt aktivt under forbrukerprogrammet 2007 – 2013 og knyttet norske fagmiljøer som Forbrukerombudet, Forbrukerrådet og SIFO til EUs arbeid. Blant annet kan det nevnes at Forbrukerombudet deltar i EUs nettverk for håndheving av forbrukerregelverk (CPC) og at Forbruker Europa er det norske kontoret i ECC-Net (de Europeiske forbrukersentrene), og samfinansieres mellom Norge og Kommisjonen. Rettsakten vil få økonomiske konsekvenser. Gjeldende program har en årlig ramme på 21 millioner euro og den årlige kostnaden ved deltakelse har i de senere årene ligget i overkant av 4,5 millioner kroner. Det nye programmet vil etter forslaget ha en årlig ramme på 25 millioner euro, noe som skulle tilsi at den årlige kostnaden for Norge øker til rundt 5 millioner kroner. Den hører til i Gruppe 1 (Rettsakter som krever lov- eller budsjettendring) og det må tas 103-forbehold.

Sakkyndige instansers merknader

Saken ble behandlet i spesialutvalget for forbrukersaker 16.februar 2012 og det var enighet om at man skal jobbe for å få inn en tydelig og sterk referanse til EØS-avtalen i forordningen, jf artikkel 7. I etterkant er referansen vurdert og funnet tilstrekkelig.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet 1.gang.

Forbrukerprogrammet er relativt lite – sammenlignet med andre EU-programmer som forskning og entreprenørskap, og på forbrukersiden har en frykt for at programmet ville bli lagt inn i andre EU-programmer. Så langt har en lyktes med å bevare statusen som eget program, men det vil være opp til EUs Råd og Europaparlamentet å godta dette i løpet av 2013.

Vurdering

Deltakelse i gjeldende program må anses som en positiv og viktig del av norsk forbrukerpolitikk. Det gir, gjennom sine aktiviteter, mulighet både til påvirkning av regelverk og tiltak, samt god informasjon. Deltakelse i tiltak som håndhevingsnettverket (Forbrukerombudet) og ECC-nettverket (Forbruker Europa) medfører et økt vern for norske forbrukere. Deltakelse i det neste programmet anses som nyttig og viktig. BLD vil komme tilbake til spesialutvalget med spørsmål om deltakelse når programmet er vedtatt i EU. Forslaget til program anses i hovedsak akseptabelt og foranlediger ikke at norske synspunkter spilles inn i prosessen fram mot vedtakelse av programmet.

-FINANSDEPARTEMENTET

Vedlegg IX Finansielle tjenester

Kapittel I Forsikring

Gjennomføringsbestemmelser (nivå 2) for Solvens II (2013) (Ved IX Kap I FIN)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen vil utarbeide forslag til gjennomføringsbestemmelser til Solvens II-direktivet. De utfyllende bestemmelsene vil inneholde mer konkrete og detaljerte regler enn de overordnede bestemmelsene i direktivet. Det er ventet at Kommisjonen vil vedta gjennomføringsbestemmelsene som en eller flere forordninger.

Status

Det er ventet at Kommisjonen vil vedta gjennomføringsbestemmelsene etter at endringer i Solvens II-direktivet gjennom Omnibus II-direktivet er vedtatt.

KOM(2011) 8 endelig - Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 2003/71/EU og direktiv 2009/138/EU for så vidt gjelder den myndighet som er tillagt Den Europeiske tilsynsmyndighet for Forsikring og Pensjon (EIOPA) og Den Europeiske Verdipapirtilsynsmyndighet (ESMA) (vedlegg IX FIN)

Sammendrag av innhold

Fra 1. januar 2011 er det i EU etablert et nytt europeisk tilsynssystem med formål å styrke tilsynet med hele den europeiske finanssektoren og bedre forutsetningene for finansiell stabilitet. Det nye systemet består blant annet av tre nye tilsynsmyndigheter som skal drive tilsyn på mikronivå, dvs. tilsyn med enkeltinstitusjoner. Opprettelsen av de nye myndighetene er skjedd ved en omdanning av de tidligere "nivå tre-komiteene" (CEBS, CEIOPS og CESR) som kun var rådgivende organer. Det er opprettet en tilsynsmyndighet for bank (European Banking Authority, EBA), en tilsynsmyndighet for forsikring og pensjon (European Insurance and Occupational Authority, EIOPA), og en tilsynsmyndighet for verdipapirmarkedet (European Securities and Markets Authority, ESMA).

De tre nye tilsynsmyndighetene vil videreføre "nivå tre-komiteenes" virksomhet, men har også fått utvidede fullmakter i forhold til de tidligere komiteene ved at de skal utarbeide utkast til bindende tekniske standarder og å megle og avgjøre eventuelle tvister mellom nasjonale tilsynsmyndigheter. Omnibus II-direktivet følger opp og utfyller forordningene som etablerer de nye tilsynsmyndighetene på finansmarkedsområdet ved at de nye myndighetene og deres nye myndighetsområder skrives inn i og gjør endringer i enkelte sektordirektiver på finansmarkedsområdet. Omnibus II-direktivet gjør endringer i direktiv 2003/71/EU Prospektivdirektivet og direktiv 2009/138/EU Solvens II-direktivet.

De områder i disse direktivene hvor Omnibus II gjør endringer, kan i hovedsak inndeles i følgende kategorier:

- Presisering av områder innenfor det enkelte direktiv, hvor Kommisjonen kan vedta bindende tekniske standarder på bakgrunn av forslag fra de nye tilsynsmyndighetene.
 - Presisering av områder innenfor det enkelte direktiv, hvor de nye tilsynsmyndighetene kan megle og avgjøre tvister mellom nasjonale tilsynsmyndigheter.
 - Generelle endringer i det enkelte direktiv for å tilpasse disse til de nye tilsynsmyndighetene.
- Omnibus II inneholder også enkelte særlige forslag til endringer i Solvens II-direktivet, herunder foreslås det å gi Kommisjonen fullmakt til å fastsette overgangsbestemmelser på en rekke sentrale områder, i noen tilfeller opptil 10 år.

I tillegg til overgangsbestemmelsene foreslås det noen permanente endringer av konkrete bestemmelser i Solvens II-direktivet:

- Tidspunktet for gjennomføring endres fra 31. oktober 2012 til 31. desember 2012, med ikrafttredelse fra 1. januar 2013

- Det åpnes for inflasjonsjustering av det nedre gulvet til MCR (Minimum Capital Requirement) for gjenforsikringselskaper.
- Europeiske kooperative selskaper tas inn i listen over tillatte selskapsformer.

Merknader

Direktivet er EØS-relevant. Direktivet gir ikke i seg selv kompetanse til de nye europeiske tilsynsmyndighetene, men presiserer de områdene i sektorlovgivningen der de nye tilsynsmyndighetene kan megle og avgjøre tvister mellom nasjonale tilsynsmyndigheter. De tre tilsynsmyndighetenes kompetanse følger av forordningene som oppretter dem, jf. Europaparlaments- og rådsforordninger nr. 1093, 1094 og 1095/2010. Disse er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

KOM(2012)360/2 Revisjon av regelverk om forsikringsformidling (Ved IX Kap I FIN)

Sammendrag av innhold

Forsikringsformidlingsdirektivets (Direktiv 2002/92/EF - benevnt IMD I) formål er å ivareta interessene til brukerne av forsikringsformidlingstjenester, sikre en likebehandling av ulike aktører innenfor forsikringsformidling og å sikre aktørene tilgang til det indre marked gjennom rett til grenseoverskridende virksomhet og etableringsrett. Direktivet regulerer salgspraksis for alle forsikringsprodukter.

EU-kommisjonen fremlegger nå forslag til et revidert forsikringsformidlingsdirektiv. Kommisjonen fremholder i forslaget til det nye direktivet at den siste finanskrisen viser viktigheten av å sikre forbrukerbeskyttelse innenfor hele finanssektoren og at dette bare kan gjennomføres ved god regulering og godt tilsyn med alle tilbydere av finanstjenester, inklusive agenter, som inngår avtaler direkte med forbrukerne. Det nye forsikringsformidlingsdirektivet, benevnt IMD II, utvider derfor virkeområdet for reguleringen til alle selgere av forsikringsprodukter. Opprinnelig omfattet reguleringen bare forsikringsagenter og -meglere, nå blir også forsikringselskapenes eget salg til forbrukere inkludert. Andre aktører, som f.eks. bilforhandlere, er omfattet i den grad det er funnet relevant. Forslaget inneholder regler som mer effektivt skal ivareta risikoen ved interessekonflikter, inkludert regler om obligatorisk fremlegging av informasjon om godtgjørelsen til formidlerne. Videre skal forslaget forbedre regelverket for livsforsikringsprodukter med investeringselementer. Dette omfatter salgsstandarder, interessekonflikter og forbud mot provisjon for uavhengig rådgivning. Forslaget omfatter regler om gjensidig anerkjennelse av nasjonale myndigheters egnethetsvurderinger og krav til effektive sanksjonsmuligheter for tilsynsmyndighetene.

Merknader

Forslaget fra kommisjonen baseres på TFEU (The Treaty on the Functioning of the European Union) artikkel 53(1) og 62 og direktivet vil erstatte direktiv 2002/92/EF (Forsikringsformidlingsdirektivet). Forsikringsformidlingsdirektivet er tatt inn i norsk regelverk i lov 10. juni 2005 om forsikringsformidling. Formidlere som er underlagt loven er under tilsyn av Finanstilsynet.

Forslaget til nytt forsikringsformidlingsdirektiv (COM 360/2) vil medføre behov for endringer i den norske forsikringsformidlingsloven - Gruppe 1.

Endringene vil medføre utvidet regulering av og tilsyn med salg av forsikringsprodukter. De administrative konsekvenser vil ikke være vesentlige.

Endringene antas ikke å få vesentlige økonomiske konsekvenser for private eller for offentlige myndigheter.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

Kapittel II Banker og andre kredittinstitusjoner

FICOD II - Revisjon av direktiv for finanskonsern (Ved IX Kap II FIN)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen ba i februar 2012 interesserte parter fremme sine synspunkter på et eventuelt behov for en fundamental gjennomgang av konglomeratdirektivet (2002/87/EC) som sist ble endret ved endringsdirektiv 16. november 2011. Initiativet begrunnes delvis i å vurdere behov for justeringer for å etterkomme internasjonale standarder (fra Joint Forum og FSB), delvis en vurdering av hensiktsmessigheten av dagens konglomeratdirektiv, bl.a. hensyntatt den vesentlige omlegging av sektorregelverkene (CRR/CRD4 og Solvens 2). Av hovedtemaer i konsultasjonen nevnes følgende Bør direktivets virkeområde gjøres mer fleksibelt enn etter gjeldende regler, slik at det overlates mer til tilsynsmessig skjønn hvorvidt en finansiell gruppe skal underkastes konglomeratdirektivet, eller kun omfattes av sektordirektivene.

Bør SPV-strukturer og lignende virksomheter som grenser opp mot det konsesjonspliktige omfattes? Hvorvidt og i hvilken grad reguleringen skal gjøres gjeldende på holdingselskaper og andre eiere samt ikke-finansiell virksomhet som inngår i konglomeratene. Hvilke tilsyns"verktøy" som bør være tilgjengelige på konglomeratnivå og fordeling av tilsynsansvar mellom involverte myndigheter i grensekryssende grupper. Hvorledes kapital- og likviditetskrav og -styring skal gjøres gjeldende på konglomerater. Prinsipper for god virksomhetsstyring og risikostyring på konglomeratnivå.

Status

Det foreligger så langt ingen konkrete forslag til direktivendring. Høringsmerknader i konsultasjonsrunden kan finnes på Kommisjonens nettsider.

http://ec.europa.eu/internal_market/financial-conglomerates/docs/call-for-evidence/synthesis_of_the_comments_en.pdf

Kommisjonen har tatt sikte på å foreta en foreløpig statusoppdatering innen utløpet av 2013, men det er gitt klare forbehold mht. fremdriften. Det vises blant annet til at fremdriften vil avhenge av utfallet av pågående diskusjoner om en europeisk bankunion.

Vurdering

Gjeldende konglomeratdirektiv er gjennomført i norsk rett hovedsakelig gjennom bestemmelser i finansieringsvirksomhetsloven kap 2a med tilhørende forskrift. Det legges til grunn at et eventuelt nytt konglomeratdirektiv vil være EØS-relevant og at det kan medføre behov for endringer i norsk regelverk. Mulighetsrommet for utfallet av den pågående vurdering i EU-kommisjonen er relativt vidt, herunder om det i det hele tatt kan ventes noe direktivutkast de nærmeste årene.

KOM(2012)102 Grønnbok skyggebankvirksomhet (Ved IX Kap II FIN)

Sammendrag av innhold

Finansieringsvirksomhet utenfor banksektoren (skyggebankvirksomhet) kan medføre alternative finansieringsmuligheter og gi investorer alternativer til bankinnskudd og andre tradisjonelle plasseringer. På den annen side kan slik virksomhet på sikt utgjøre en potensiell trussel mot finansiell stabilitet. Sektoren har tradisjonelt ikke blitt prioritert av de ordinære banktilsyn. Formålet med grønnboken er å skaffe en oversikt over eksisterende skyggebankvirksomhet og trender, og å presentere refleksjoner om slik virksomhet for en bred høring blant interessenter. Høringen omfatter definisjoner, fordeler og risikoer, behov for regulering og overvåking mv.

Status

EU-kommisjonen publiserte grønnboken 19. mars 2012 med høringsfrist 1. juni samme år. Det kom inn 140 høringsuttalelser. De fleste høringsuttalelsene og en oppsummering av disse fra desember 2012 er publisert på Kommisjonens nettsted:

http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2012/shadow_en.htm

Vurdering

Departementet støttet for det vesentlige de vurderinger og initiativ som grønnboken inneholdt i høringsuttalelse av 31. mai 2012.

Andre opplysninger

Skyggebankvirksomhet er gjenstand for stor oppmerksomhet internasjonalt. Blant annet har Financial Stability Board gjennomført en egen høring i løpet av høsten 2012.

Grunnet omfattende regulering av finanssektoren og strenge konsolideringsregler i Norge, vil mange virksomheter som internasjonalt anses som skyggebankvirksomhet, i Norge være underlagt tilsyn av Finanstilsynet.

KOM(2011)941 Grønnbok - mot et integrert europeisk marked for kort, internett og mobilbetalinger (Ved IX Kap II FIN)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen sendte den 11. januar 2012 på høring en grønnbok om et integrert europeisk marked for kort, internett og mobilbetalinger. Grønnboken vurderer utsiktene for markedet for kort-, internett- og mobilbetalinger i Europa. Grønnboken påpeker og drøfter forskjellene mellom den nåværende situasjon og Kommisjonens visjon om et fullt integrert betalingsmarked. Formålet med grønnboken er å iverksette en bred høringsprosess med de berørte parter for å validere eller bidra til Kommisjonens analyse og hjelpe til med å identifisere den beste måten å forbedre markedsinTEGRASJONEN.

De viktigste spørsmålene som behandles i grønnboken er:

- Markedsadgang og adgang for eksisterende og nye tjenestetilbydere
- Betalingssikkerhet og databeskyttelse
- Gjennomiktig og effektiv prissetting av betalingstjenester
- Teknisk standardisering
- Interoperabilitet mellom tjenestetilbydere.

Et annet avgjørende spørsmål, som er overordnet alle ovennevnte aspekter, er spørsmålet om god styring. Med andre ord, hvordan kan løsningene på de konstaterte hindringer best kan innføres for å sikre at fordelene kan realiseres innen en rimelig frist.

Mens Kommisjonen tidligere har arbeidet med kortbetalinger, hovedsaklig innen rammene av det euroområdet (SEPA) og ved anvendelse av konkurranseretten (f.eks. Kommisjonens avgjørelser i VISA- og MasterCard-sakene), er internett- og mobilbetalinger forholdsvis nye politikkområder på europeisk plan. Ved utarbeidelsen av grønnboken har Kommisjonen derfor sett på et meget bredt spekter av politikkområder, som potensielt kan være relevant for internett- og mobilbetalinger. Høringsfristen var 11. april 2012. Norge innga høringssvar.

Status

Kommisjonen publiserte den 27.06.2012 en "feedback statement" på høringen, med oversikt over høringssvarene. I november 2012 ble grønnboken behandlet av Europaparlamentet.

Vurdering

Norge ved Finansdepartementet avga høringsuttalelse på grønnboken i april 2012.

Andre opplysninger

En del av temaene som ble drøftet i grønnboken vil trolig ble fulgt opp i forbindelse med Kommisjonens revisjon av direktiv 2007/64/EF om betalingstjenester i det indre marked, som er ventet våren 2013.

KOM(2012)280 Direktiv om krisehåndteringssystem for banker og andre kredittinstitusjoner (Ved IX Kap II FIN)

Sammendrag av innhold

Formålet med direktivet er å etablere et europeisk krisehåndteringssystem som sikrer finansiell stabilitet gjennom å gi banker og andre kredittinstitusjoner, samt myndighetene, et verktøy for å forebygge og håndtere kriser på et tidlig stadium. Systemet skal sørge for at store banker kan avvikles uten at finansiell stabilitet trues, samtidig som innskudd og offentlige midler beskyttes. Alle banker skal utarbeide beredskapsplaner (recovery plans) med konkrete og gjennomførbare tiltak for håndtering av finansielle krisesituasjoner. Kravet til beredskapsplaner er basert på et proporsjonalitetsprinsipp. Planene skal godkjennes av en uavhengig krisehåndteringsmyndighet. Krisehåndteringsmyndigheten skal utarbeide avviklingsplaner (resolution plans) for finansinstitusjoner med hovedsete i hjemlandet.

Det kreves at alle banker organiseres på en slik måte at hele eller deler av virksomheten enkelt lar seg avvikle. Dette skal bidra til å redusere nødvendigheten av offentlig "bail-out" av banker i krisesituasjoner. Sentralt i direktivforslaget er at det ikke er skattebetalere, men bankens investorer som skal bære eventuelle tap ved avvikling. Det åpnes derfor for såkalt "bail-in" av bankens gjeld, hvilket innebærer at usikrede kreditorer kan bli utsatt for nedskrivning av gjeld og konvertering av gjeld til egenkapital. Det stilles også krav til opprettelse av nasjonale krisefond, kapitalisert av banker med hovedsete i hjemlandet, som skal absorbere tap på lik linje med usikrede kreditorer.

Krisehåndtering av grensekryssende banker skal etter direktivforslaget håndteres av krisehåndteringsmyndigheten i bankens hjemland, og for systemviktige banker er det opprettet samarbeidsforum for hjemland og vertsland. Direktivet utpeker EBA som øverste tilsyns – og forliksorgan.

Direktivet foreslås innført med virkning fra 1. januar 2015. Bail-in gjøres først gjeldende fra 1. januar 2018. EBA skal utarbeide retningslinjer og tekniske standarder som skal være ferdig utformet senest 12 måneder etter at direktivet trer i kraft.

Merknader

Hjemmel og endring av gjeldende EU-lovgivning

Direktivet har hjemmel i EU-traktaten artikkel 114. European Banking Authoritys rolle som overordnet tilsynsorgan og meglerinstans har hjemmel i forordning nr. 1093/2010. Innføring av krisehåndteringsdirektivet krever revisjon av en rekke andre direktiver: direktiv 2001/24/EC gjøres gjeldende også for investeringsselskaper, direktiv 2002/47/EC om finansiell sikkerhetsstillelse i bankkonsern tilpasses krisesituasjoner, direktiv 2004/25/EC endres slik at kjøp av eiendeler i forbindelse med avvikling av en kriserammet bank unntas tilbudsplikt. Direktiv 2005/56/EC revideres for å håndtere kriseløsning på tvers av landegrenser, direktiv 2007/36/EC endres slik at krav til innkallingsperiode for ekstraordinær generalforsamling ifm kapitalutvidelser i børsnoterte selskaper reduseres i krisesituasjoner og direktiv 2011/35/EC tilpasses tilsvarende.

Gjeldende lovgivning og konsekvenser for Norge

Det foreligger per i dag ikke konkrete krav til utarbeidelse av beredskapsplaner for finansinstitusjoner i det norske regelverket. Flere av temaene i direktivforslaget dekkes imidlertid av lov av 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker m.m. (banksikringsloven). Direktivet vil kreve mindre endringer i banksikringsloven, eksempelvis vedrørende administrasjon av kriserammede banker (ledelsen erstattes av en uavhengig "Special Manager"), kjøp og salg av porteføljer m.m (blant annet regler om forkjøpsrett, tilbudsplikt, frys av tidligtermineringsklausuler og regler for konsesjonssøknad). Forslagene om brobank og bail-in vil også innebære utvidelser av det norske krisehåndteringssystemet. Direktivforslaget innebærer også at det må utpekes en krisehåndteringsmyndighet.

Direktivforslaget innebærer også en adgang for finansinstitusjoner til å inngå ex ante avtaler om konsernintern støtte som skal bidra til å fremme finansiell stabilitet på konsernivå. Dette begrenser vertslands muligheter for å hindre overføring av midler fra datterselskaper til morselskap i hjemland. Vertsland for grensekryssende virksomhet plikter imidlertid å bidra via krisefondet dersom situasjonen i en filial eller et datterselskap av en systemviktig europeisk bank krever det. Fondet skal kapitaliseres av banker med hovedsete i vertsstaten.

Status

Kommisjonens direktivforslag er til behandling i Rådet og Parlamentet. Kommisjonenes forslag om en europeisk bankunion vil påvirke fremdrift og utfall av krisehåndteringsdirektivet.

KOM(2013)45 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om tiltak for å hindre at det finansielle system brukes til hvitvasking og finansiering av terrorisme (Ved IX Kap II FIN)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har den 5. februar 2013 lagt frem forslag til fjerde generasjons hvitvaskingsdirektiv som vil erstatte direktiv 2005/60/EF. Forslaget til nytt hvitvaskingsdirektiv gjennomfører deler av FATFs (Financial Action Task Force on Money Laundering - www.fatf-gafi.org) 40 reviderte anbefalinger fra februar 2012, i tillegg til egne forslag fra Kommisjonen. Hovedreglene i direktiv 2005/60/EF videreføres.

I forslaget til nytt hvitvaskingsdirektiv foreslår Kommisjonen en rekke presiseringer, utdypninger og endringer:

Kommisjonen foreslår at transaksjonsverdien i kontantbetaling for at forhandlere av gjenstander skal omfattes av direktivet reduseres fra 15.000 euro til 7.500 euro. [1]

Det foreslås at direktivets virkeområde utvides til også å omfatte tilbydere av spillvirksomhet. [2]
Utkastet til direktiv anerkjenner og fastsetter risikobasert tilnærming på hvitvaskingsområdet.

Denne tilnærmingen er nærmere regulert på tre hovedområder:

1. Det foreslås at medlemslandene plikter å identifisere, forstå og iverksette tiltak for å motvirke risikoer for hvitvasking og terrorfinansiering,
2. Rapporteringspliktige (fysiske og juridiske personer underlagt hvitvaskingsdirektivet) skal identifisere, forstå og iverksette tiltak for å motvirke risikoer for hvitvasking og terrorfinansiering på sine områder, samt kunne dokumentere og oppdatere sine risikovurderinger overfor kompetente myndigheter, f.eks. tilsynsmyndighet,
3. Forslaget anerkjenner at tilsynsmyndigheter kan bruke sine ressurser på de områder hvor risikoene er størst for hvitvasking og terrorfinansiering.

Kommisjonen foreslår at de rapporteringspliktige skal gjennomføre forsterkede kundekontrolltiltak ved økt identifisert risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, og kan iverksette forenklete tiltak når risikoen anses som redusert. Unntakene fra kravet om kundekontroll i tredjegerasjonsdirektivet for enkelte typer kundeforhold og transaksjoner, er ikke videreført i forslaget fra Kommisjonen. Det foreslås at tidspunktet og formen for gjennomføring av forenklet kundekontroll kan gjennomføres basert på risikovurderinger foretatt av de rapporteringspliktige.

For politisk eksponert person ("PEP"), person med høytstående offentlig verv eller stilling i en annen stat enn Norge, dennes familie og kjente medarbeidere) skal det alltid gjennomføres skjerpede og nærmere angitte kundekontrolltiltak. I henhold til forslaget skal rapporteringspliktige også advette om kunden tilhører den personkretsen som har slikt verv eller stilling i Norge, eller har slikt verv eller stilling i internasjonale organisasjoner. Når en vurdering av kundeforholdets risiko tilsier det, skal de samme skjerpede kundekontrolltiltakene benyttes også ovenfor innenlandske PEPs og PEPs fra internasjonale organisasjoner. [3]

Forslaget til direktiv foreslår tiltak som skjerper krav om informasjon og tilgang til informasjon om reelle rettighetshavere (fysisk(e) person(er) som i siste instans eier eller kontrollerer en kunde, eller som en transaksjon gjennomføres på vegne av). Forslaget krever at juridiske personer har informasjon om sine reelle rettighetshavere. Denne informasjonen skal kunne gjøres tilgjengelig for relevante myndigheter og de rapporteringspliktige.

Kommisjonen foreslår at medlemslandene skal kunne iverksette administrative sanksjoner for systematiske brudd på hovedforpliktelsene i direktivet.

Forslaget forsterker samarbeidet (informasjonsutveksling) mellom de enkelte medlemslands enheter for finansiell etterretning (FIU, Financial Intelligence Unit; i Norge ØKOKRIM) som mottar og analyserer mistenkelige transaksjoner.

Kommisjonen foreslår på flere områder at de europeiske tilsynsorganene (særlig European Banking Authority, European Insurance and Occupational Pensions Authority og European Securities and Markets Authority) skal foreta vurderinger av risikoene for hvitvasking og terrorfinansiering i EU. Den større vektleggingen av risikobasert tilnærming i direktivet utløser i tillegg behov for økt veiledning overfor medlemsstatene og finansinstitusjonene om hvilke faktorer som bør inkluderes når det gjennomføres forenklet eller forsterket kundekontroll, og når risikobasert tilsyn kan gjennomføres.

Utkastet til direktiv reflekterer behovet for en balansegang mellom robuste tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering på den ene siden, og personvern på den andre siden.

[1] Lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) § 4 annet ledd nr. 7 fastsetter en transaksjonsverdi på "40.000 norske kroner eller mer ..." for slike forhandlere.

[2] Hvitvaskingsloven § 4 siste ledd hjemler adgang til at departementet i forskrift kan fastsette at "foretak som driver spillvirksomhet" omfattes av loven.

[3] Utvidelsen av direktivforpliktelsen kan, selv om den er risikobasert, være problematisk fordi det i Norge ikke er relevante eksempler på korrupsjon i den aktuelle personkretsen av innenlandske PEPs. Krav om å identifisere og å underlegge denne gruppen personer en særlig risikovurdering med henblikk på eventuelle koundekontrolltiltak vil gjelde for en relativt stor personkrets, uten at risikoen tilknyttet denne kundegruppen nødvendigvis tilsier at slike ekstratiltak er nødvendige.

Status

Kommisjonens forslag ligger for tiden til behandling i Rådet og EU-parlamentet.

Vurdering

Direktivet er EØS-relevant. Dersom direktivet blir tatt inn i EØS-avtalen vil gjennomføring i norsk rett medføre behov for endringer i lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven), og forskrift 13. mars 2009 nr. 302 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv.

KOM(2012)280 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om etablering av et rammeverk for gjenoppbygging og avvikling av kredittinstitusjoner og verdipapirforetak og om endring av rådsdirektivene 77/91/EØF og 82/891/EF, direktivene 2001/24/EF, 2002/47/EF, 2004/25/EF, 2005/56/EF, 2007/36/EF og 2011/35/EF og forordning (EU) nr. 1093/2010 (Ved IX Kap II FIN)

Sammenheng av innhold

Formålet med direktivforslaget er å etablere et europeisk krisehåndteringssystem som sikrer finansiell stabilitet gjennom å gi banker og andre kredittinstitusjoner, samt myndighetene, de nødvendige verktøy for å forebygge og håndtere kriser på et tidlig stadium. Krisehåndteringssystemet skal sørge for at store banker kan avvikles uten at finansiell stabilitet trues, samtidig som innskudd og offentlige midler beskyttes. Alle banker skal utarbeide beredskapsplaner (recovery plans) med konkrete og gjennomførbare tiltak for håndtering av finansielle krisesituasjoner. Kravet til beredskapsplaner er basert på et proporsjonalitetsprinsipp. Planene skal godkjennes av en uavhengig krisehåndteringsmyndighet. Krisehåndteringsmyndigheten skal utarbeide avviklingsplaner (resolution plans) for finansinstitusjoner med hovedsete i hjemlandet.

Direktivforslaget krever at alle banker organiseres på en slik måte at hele eller deler av virksomheten enkelt lar seg avvikle. Dette skal bidra til å redusere nødvendigheten av offentlig "bail-out" av banker i krisesituasjoner. Sentralt i direktivforslaget er at det ikke er skattebetalere, men bankens investorer som skal bære eventuelle tap ved avvikling. Det åpnes derfor for såkalt "bail-in" av bankens gjeld, hvilket innebærer at usikrede kreditorer kan bli utsatt for nedskrivning av gjeld og konvertering av gjeld til egenkapital. Det stilles også krav til opprettelse av nasjonale krisefond, kapitalisert av banker med hovedsete i hjemlandet, som skal absorbere tap på lik linje med usikrede kreditorer.

Krisehåndtering av grensekryssende banker gjøres av krisehåndteringsmyndigheten i bankens hjemland, og for systemviktige banker er det opprettet samarbeidsforum for hjemland og vertsland. Direktivet utpeker EBA som øverste tilsyns – og forliksorgan.

Status

Direktivforslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet. Kommisjonen har foreslått at direktivet skal innføres med virkning fra 1. januar 2015. Bestemmelsene om Bail-in foreslås gjort gjeldende fra 1. januar 2018. EBA utarbeider retningslinjer og tekniske standarder som skal være ferdig utformet senest 12 måneder etter at direktivet trer i kraft. Kommisjonen vil gi nærmere bestemmelser om etablering og kapitalisering av det europeiske kriseløsningsfondet (ESFA). Kommisjonenes forslag om en europeisk bankunion og sentralisering av krisehåndteringsmekanismer innen eurosonen vil kunne påvirke fremdrift og utfall av krisehåndteringsdirektivet.

Vurdering

Direktivet vil være EØS-relevant.

Hjemmel og endring av gjeldende EU-lovgivning

Direktivet har hjemmel i EU-traktaten artikkel 114. European Banking Authoritys rolle som overordnet tilsynsorgan og meglerinstans har hjemmel i forordning nr. 1093/2010. Innføring av krisehåndteringsdirektivet krever revisjon av en rekke andre direktiver: direktiv 2001/24/EC gjøres gjeldende også for investeringsselskaper, direktiv 2002/47/EC om finansiell sikkerhetsstillelse i bankkonsern tilpasses krisesituasjoner, direktiv 2004/25/EC endres slik at kjøp av eiendeler i forbindelse med avvikling av en kriserammede bank unntas tilbudsplikt. Direktiv 2005/56/EC revideres for å håndtere kriseløsning på tvers av landegrenser, direktiv 2007/36/EC endres slik at krav til innkallingsperiode for ekstraordinær generalforsamling ifm kapitalutvidelser i børsnoterte selskaper reduseres i krisesituasjoner og direktiv 2011/35/EC tilpasses tilsvarende.

Gjeldende lovgivning og konsekvenser for Norge

Det foreligger per i dag ikke konkrete krav til utarbeidelse av beredskapsplaner for finansinstitusjoner i det norske regelverket. Flere av temaene i direktivforslaget dekkes imidlertid av lov av 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker m.m. (banksikringsloven). Direktivet vil kreve mindre endringer i banksikringsloven, eksempelvis vedrørende administrasjon av kriserammede banker (ledelsen erstattes av en uavhengig "Special Manager"), kjøp og salg av porteføljer m.m (blant annet regler om forkjøpsrett, tilbudsplikt, frys av tidligtermineringsklausuler og regler for konsesjonssøknad). Bail-in innebærer et generelt forbud mot å rekapitalisere kriserammede banker med offentlige midler, hvilket vil kunne føre til at usikrede bankobligasjoner blir mindre attraktive investeringsobjekter. Forslaget om at usikrede forpliktelser med løpetid mindre enn 30 dager skal unntas fra nedskrivning kan få en tilsvarende effekt.

Direktivforslaget innebærer også en adgang for finansinstitusjoner til å inngå ex ante avtaler om konsernintern støtte som skal bidra til å fremme finansiell stabilitet på konsernnivå. Dette begrenser vertslands muligheter for å hindre overføring av midler fra datterselskaper til morselskap i hjemland. Vertsland for grensekryssende virksomhet plikter imidlertid å bidra via krisefondet dersom situasjonen i en filial eller et datterselskap av en systemviktig europeisk bank krever det. Fondet skal kapitaliseres av banker med hovedsete i Norge.

KOM(2011)453 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning og forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om soliditetskrav til kredittinstitusjoner og verdipapirforetak (vedlegg IX kap II FIN)

Sammendrag av innhold

Europa-kommisjonen (EU-kommisjonen) la 20. juli 2011 fram forslag til gjennomføring av Basel III-standardene for banker i EU-området, den tredje revisjonen av kapitalkravsdirektivene til EU, også kalt CRR/CRD IV-regelverket. Forslaget innebærer at EUs gjeldende kapitalkravsdirektiver 2006/48/EC og 2006/49/EC, samt revisjonene 2009/111/EC ("CRD II") og 2010/76/EU ("CRD III", erstattes av en ny forordning (COM(2011) 452, "CRR") med krav til kredittinstitusjoners og verdipapirforetaks soliditet og likviditetsstyring mv., og et nytt direktiv (COM(2011)453, "COD") som regulerer adgangen til å drive virksomhet som kredittinstitusjon og tilsyn med kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. I kommisjonens forslag til forordning gis det et visst nasjonalt handlingsrom til raskere innføring av EUs nye fellesregler, høyere systemrisikokrav, høyere risikovekter for lån med pant i bolig- og næringseiendom, og strengere krav til egenkapitalandel på slike lån. De nye kapitalbufferkravene følger av direktivet.

Det nye regelverket innebærer blant annet strengere krav til omfang av og kvalitet på kjernekapital, hvor ren kjernekapital skal utgjøre 4,5 pst. (i dag 2 pst.), og kjernekapitalen skal utgjøre 6 pst. (i dag 4 pst.). Kravet til ansvarlig kapital holdes etter regelverket uendret på 8 pst. av beregningsgrunnlaget som er en risikovektet balanse. Videre foreslår kommisjonen å innføre et nytt krav til bevaringsbuffer, krav til motsyklisk kapitalbuffer, krav til uvektet egenkapitalandel (såkalt belåningsgrad) og kvantitative likviditetskrav. Kravet til bevaringsbuffer innebærer at bankene skal holde ren kjernekapital på 2,5 pst. av beregningsgrunnlaget i tillegg til minstekravet. For å beskytte banksystemet mot følgene av sterk kredittvekst skal bankene holde en motsyklisk kapitalbuffer i samme størrelsesorden i perioder med sterk kredittvekst. De nye kravene skal fases inn over en lang periode, og vil først få full virkning fra 1. januar 2019.

Etter forslaget skal direktivet gjennomføres i nasjonal rett senest 31. desember 2012, og de nasjonale reglene skal tre i kraft 1. januar 2013. Forordningen er også foreslått anvendt fra 1. januar 2013.

Vurdering

Norske myndigheter anser CRR-forordningen og CRD IV-direktivet for å være EØS-relevante.

Det norske kapitaldekningsregelverket trådte i kraft 1. januar 2007 og gjennomfører EØS-reglene som svarer til EUs direktiv 2006/48/EF (CRD) og 2006/48/EF (CAD), som igjen bygger på de såkalte Basel II-reglene. Lovreglene, som inneholder generelle og overordnede bestemmelser om kapitaldekning og de nærmere hjemler for nærmere forskriftsfastsetting, ble vedtatt av Stortinget 30. juni 2006. Finansdepartementet har fastsatt detaljerte regler i forskrifter.

Lovendringer om nye kapitalkrav som foreslått av Finansdepartementet i proposisjon 96 L 2012-2013 ble vedtatt av Stortinget 10. juni. Lovendringene er sanksjonert i dag og vil tre i kraft fra 1. juli 2013. Lovendringen innebærer både nye minstekrav til ren kjernekapital på 4,5 prosent og fire nye bufferkapitalkrav for banker, kredittforetak og morselskap i bankkonsern. For verdipapirforetak er det bare nye minstekrav til ren kjernekapital, og ikke bufferkrav. Kravet om minst 8 prosent ansvarlig kapitaldekning videreføres, slik at det i tillegg blir krav om minst 3,5 prosent annen ansvarlig kapital. Bufferkravene fra 1. juli 2013 omfatter et krav om en bevaringsbuffer på 2,5 prosent ren kjernekapital og en systemrisikobuffer som det første året skal være på 2 prosent ren kjernekapital. Summen av det nye minstekravet til ren kjernekapital og bufferkravene per 1. juli 2013 tilsvarer 9 prosent ren kjernekapital.

Systemrisikobufferen skal for alle banker øke fra 2 prosent til 3 prosent ren kjernekapital fra 1. juli 2014, slik at det samlet blir krav på til sammen 10 prosent ren kjernekapital fra 1. juli 2014. Videre skal det innføres en egen buffer for systemviktige banker, som skal legges på med 1 prosent per 1. juli 2015 og 2 prosent per 1. juli 2016. Hvilke banker som skal regnes som systemviktige og regelverket for dette vil departementet komme tilbake til senere, jamfør oppdrag til Finanstillstyret i brev 8. mai 2013.

I tillegg til de konkrete lovkravene, er det også hjemmel til å gi regler om en motsyklisk kapitalbuffer på mellom 0 og 2,5 prosent ren kjernekapital. Denne fastsettes i forskrift, og nivået skal tilpasses konjunktursituasjonen og etter råd fra Norges Bank. Lovendringen inneholder også krav til rapportering av uvektet kjernekapitalandel, samt utvidede lovhjemler for å kunne gjennomføre andre regler om kapital og likviditet mv. som blir gjort gjeldende i EØS-området, det vil si resten av CRD IV.

Betydningen for norske finansinstitusjoner

Norske banker hadde pr 31.12.2012 samlet sett litt over 11 pst ren kjernekapital etter en økning på over 1 prosentpoeng i løpet av fjoråret. Med samme nivå på inntjeningen videre vil bankene lett kunne oppfylle det høyere minstekravet i 2016.

Status

Den 27. februar 2013 ble det oppnådd politisk enighet i EU om innholdet i disse to nye rettsaktene. EUs Råd vedtok et forslag til det såkalte CRR/CRD IV 14. mai 2012, og Europaparlamentet vedtok sitt forslag 15. mai 2012. Europaparlamentet og Rådet arbeider nå med formuleringer i rettsaktene som forventes vedtatt ganske snart. Departementet antar at gjennomføringsfristen for direktivet og

forordningen vil kunne utsettes noe som følge av at arbeidet har tatt noe lengre tid enn opprinnelig planlagt.

Kapittel III Børs og andre verdipapirer

KOM(2011)656 Revisjon av direktiv om markeder for finansielle instrumenter (vedlegg IX kap III FIN)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har lagt frem forslag til revisjon av MiFID. Endringsforslaget er delt opp i et direktiv og en forordning. Dette innebærer en endring av dagens struktur, hvor EU-reguleringen på nivå 1 er vedtatt i direktiv.

I forslaget til nytt Market in Financial Instruments Directive (MiFID II) foreslår Kommisjonen en rekke endringer:

Drift av organisert handelsplattform ("organised trading facility") foreslås som ny investeringstjeneste for å sikre at all organisert handel finner sted på regulerte handelsplattformer.

Kommisjonen foreslår at MiFID II gjøres anvendelig for bankers salg av strukturerte bankprodukter. Dette forslaget inngår som en del av reguleringen av "Packaged Retail Investment Products" (PRIIPS).

Kommisjonen foreslår at det fastsettes uttrykkelig at MiFID II kommer til anvendelse ved verdipapirforetaks distribusjon av egenutstedte produkter.

Unntakene fra direktivets virkeområde foreslås justert. Dette gjelder enkelte av unntakene for varederivatforetak og unntaket for foretak som utelukkende handler for egen regning for å sikre at foretak som driver høyfrekvenshandel ("high frequency trading") omfattes av direktivet.

Det foreslås en styrking av egnethetskravene for styret og ledelse av verdipapirforetak. Det foreslås spesifikke organisatoriske krav til foretak som driver algoritmehandel eller som tilbyr markedstilgang ("direct market access").

Kommisjonen foreslår en rekke endringer for å styrke direktivets investorbeskyttelsesregler, herunder skjerpede krav for uavhengig rådgivning, ytterligere informasjonspliktregler og begrensning av adgangen til å tilby investeringstjenester på "execution only"-basis, samt regulering av kryssalg.

Kommisjonen foreslår videre en styrking av kravene til god forretningsskikk ved ytelse av investeringstjenester til kvalifiserte motparter.

Det foreslås at multilaterale handelsfasiliteter kan registreres som særskilte markeder for små og mellomstore bedrifter.

Det foreslås strengere regler for rapportering og konsolidering av informasjon om utførte transaksjoner. Informasjonen skal offentliggjøres gjennom "approved publication mechanisms" og konsolideres gjennom "consolidated tape providers".

Det foreslås krav om at tilsynsmyndighetene skal ha kompetanse til å overvåke posisjoner i derivater og under gitte forutsetninger kreve reduksjon av posisjoner.

Det foreslås en styrking av tilsynsmyndighetenes adgang til å pålegge sanksjoner for overtredelser, herunder at tilsynsmyndighetene skal ha anledning til å pålegge overtredelsesgebyr.

Det foreslås at definisjonen av finansielle instrumenter utvides til å omfatte utslippskvoter etter direktiv 2003/87/EC.

Kommisjonen har fremsatt forslag til en ny forordning, Market in Financial Instruments Regulation (MiFIR).

Kommisjonen foreslår å innføre krav til gjennomsiktighet ("transparency") for andre typer finansielle instrumenter enn aksjer, herunder obligasjoner og derivater. Reglene vil være like på tvers av de ulike handelssystemene.

Kommisjonen foreslår presiseringer av unntakene fra "pre-trade transparencyreglene". Det foreslås en plikt for handelssystemene til å gjøre handelsdata tilgjengelig gratis med 15 minutters forsinkelse, samt plikt til å tilby "pre- og post-trade" data separat.

Det foreslås en videreføring av "transparencyreglene" for systematiske internaliserere ved handel i egenkapitalinstrumenter, samt en utvidelse av regelverket til obligasjoner, enkelte strukturerte kredittderivater, utslippskvoter og enkelte derivater.

Kravene om transaksjonsrapportering foreslås utvidet for å sammenfalle med anvendelsesområdet for markedsmisbruksdirektivet. Det foreslås videre utvidede krav til innhold i transaksjonsrapporter, herunder krav om kundeidentifikasjon og identifikasjon av den som har fattet investeringsbeslutningen og utført transaksjonen. Det foreslås videre en koordinering med regelverket i EMIR, slik at "trade repositories" under EMIR må rapportere om transaksjoner til tilsynsmyndighetene.

I tråd med beslutninger i G20 foreslås det at handelen med standardiserte OTC-derivater skal skje på regulert marked eller andre elektroniske handelsplattformer. Forslagene har også sammenheng med kravene om pliktig clearing i EMIR.

Det foreslås regler for å sikre konkurranse mellom sentrale motparter for clearing av transaksjoner i finansielle instrumenter.

Det foreslås hjemler for tilsyn med produkter og posisjoner. ESMA vil etter forslaget kunne vedta midlertidige forbud mot bestemte produkter eller aktiviteter. De nasjonale tilsynsmyndighetene vil kunne nedlegge permanente forbud mot produkter og aktiviteter. I tråd med forslagene i MiFID foreslås hjemler for at tilsynsmyndighetene kan gripe inn og håndtere eller begrense markedsaktørers posisjoner i enkelte derivater.

Det foreslås regulering av tredjelandsforetaks tjenesteytelser innenfor EØS. Foretak som skal yte investeringstjenester til ikke-profesjonelle kunder må etablere filial innen EØS.

Vurdering

Rettsaktene er EØS-relevante. Rettsaktene legger noe myndighet til ESMA. Innlemmelse av rettsaktene i EØS-avtalen må derfor vurderes opp mot innlemmelse av ESMA-forordningen i EØS-avtalen.

Status

Kommisjonens forslag er til behandling i Rådet og i Europaparlamentet.

KOM(2010)371 Erstatningsordninger for investorer (Ved IX Kap III FIN)

Sammendrag av innhold

Hovedformålet med direktiv 1997/9/EF om erstatningsordning for investorer (Investor Compensation Scheme Directive – heretter omtalt som ICS-direktivet) er å sikre kunder i verdipapirforetak en viss minimumsdekning i tilfelle et verdipapirforetak på grunn av sin økonomiske stilling ikke er i stand til å betale tilbake penger eller levere tilbake finansielle instrumenter som oppbevares for kunder.

Den 12. juli 2010 offentliggjorde EU-kommisjonen forslag til endringer i ICS-direktivet.

I forslaget til endringer i direktivet er det blant annet foreslått at dekningen forhøyes fra et minimumsbeløp på 20 000 euro til et fast beløp på 100 000 euro per investor.

Det er også foreslått at direktivets anvendelsesområde utvides til å bli i samsvar med MiFIDs (verdipapirmarkedsdirektivet, direktiv 2004/39/EF) anvendelsesområde. Anvendelsesområdet til ICS-direktivet har til nå vært knyttet til ISD-direktivet (Investeringsgjenedirektivet, direktiv 92/22/EØF, forløperen til MiFID). Definisjonen av finansielle instrumenter foreslås nå knyttet til definisjonen i MiFID. Ved gjennomføringen av MiFID i 2007 ble dessuten flere tjenester konsesjonsbelagt, herunder drift av multilateral handelsfasilitet. Tap knyttet til slike tjenester vil i henhold til forslaget bli dekket av sikringsordningen.

Det er dessuten foreslått å innføre regler som skal sikre at investorene får tydeligere og mer utførlig informasjon om i hvilket omfang de er sikret. Direktivet har til nå ikke inneholdt harmoniserte bestemmelser når det gjelder måten sikringsordningene finansieres på. Det er foreslått å innføre regler som sikrer langsiktig og forsvarlig finansiering.

Status

Kommisjonens forslag ble behandlet av Parlamentet sommeren 2011, som foreslo enkelte endringer. Forslaget er ikke ferdig behandlet i Rådet.

KOM(2011)683 Forslag til endringer i rapporteringsdirektivet (2004/109/EF) (Ved IX Kap III FIN)

Sammendrag av innhold

Det foreslåtte endringsdirektivet endrer direktiv 2004/109/EU (rapporteringsdirektivet). Endringene er foreslått på bakgrunn av en gjennomgang av rapporteringsdirektivet, som bestemt i rapporteringsdirektivet art. 33. Blant annet er det foreslått å oppheve plikten til å offentliggjøre delårsredegjørelser og/eller kvartalsrapporter. I tillegg er det foreslått enkelte endringer i flaggereglene, blant annet ved at også transaksjoner med finansielt oppgjør skal være underlagt regelverket.

Sentrale forslag til endringer er:

Plikten til å offentliggjøre delårsredegjørelser og/eller kvartalsrapporter oppheves. Medlemslandene skal ikke kunne oppstille krav om slik rapportering. Utstederne kan på eget initiativ gi slik informasjon. European Securities and Markets Authority (ESMA) skal gi retningslinjer, inkludert standardformuleringer for å spesifisere hvilken informasjon som skal være i års - og halvårsberetningen.

Innføring av krav om årlig rapport om betaling til stater for utstedere som driver innen utvinningsbransjer eller tømmerhugst i urskoger (land-for-land rapportering).

Det presiseres i definisjonen av "utsteder" at definisjonen også omfatter utstedere av unoterte verdipapirer representert av depotbevis opptatt til notering på et regulert marked.

Definisjonen av finansielle instrumenter utvides i forhold til flaggereglene til å omfatte alle instrumenter med lignende økonomisk effekt som å inneha aksjer og rettigheter til å kjøpe aksjer, det vil si at også transaksjoner som har finansielt oppgjør blir underlagt flaggeplikt.

Flaggemeldingen skal spesifisere hvilke stemmeretter som knytter seg til nærmere angitte kategorier av finansielle instrumenter.

Det innføres et harmonisert regime for flagging, herunder for aggregering av alle finansielle instrumenter som relaterer seg til den samme underliggende utsteder, og medlemslandene skal ikke kunne gi strengere regler enn rapporteringsdirektivet når det gjelder flagging. Det tillates likevel at medlemslandene oppstiller lavere flaggegrenser enn de som direktivet oppstiller.

ESMA skal utarbeide utkast til tekniske standarder for å harmonisere regelverket for innsending av flaggemeldinger. Kommisjonen vedtar de tekniske standardene utarbeidet av ESMA. Kommisjonen gis videre delegert lovgivningsmyndighet til å vedta eventuelle utfyllende regler om flaggeplikt. Kommisjonen gis delegert lovgivningsmyndighet for å vedta minimumsstandarder for offentliggjøring av informasjon omfattet av direktivet, tilgang til slik informasjon på EU-nivå og en sentral lagringsmekanisme for slik informasjon.

Medlemsstatens kompetanse til å ilegge sanksjoner for brudd på direktivet skal styrkes. Den kompetente myndigheten skal ha hjemmel til å suspendere bruk av stemmerettigheter for innehavere av finansielle instrumenter som ikke overholder flaggeplikten. Det skal også kunne gis overtredelsesgebyr som skal være høye nok til å virke preventivt og som hovedregel skal sanksjonen offentliggjøres med navn på overtreder.

Utstedere som kan velge hjemstat etter rapporteringsdirektivet, men ikke har meldt dette til de kompetente myndigheter innen en tre måneders periode, skal få tildelt en hjemstat etter reglene i rapporteringsdirektivet art. 2 (i) (i).

Etter gjeldende regelverk er en tredjelandsutsteder bundet av valg av hjemstat i 3 år. En tredjelandsutsteder som ikke lenger har verdipapirer notert i hjemstaten, men forblir notert på regulert marked i ett eller flere medlemsland, skal kunne velge en hjemstat blant de medlemsland der verdipapirene er notert før 3 års perioden har gått ut.

Utstedere som kan velge hjemstat, skal meddele valg av hjemstat til den medlemsstaten der utsteder har sitt forretningskontor dersom utsteder ikke har forretningskontor i den valgte hjemstaten. Plikten til å offentliggjøre nye utstedelser av lån, jf. rapporteringsdirektivet art. 16 (3), foreslås opphevet.

Plikten til å oversende informasjon om endring av stiftelsesdokument eller vedtekter etter rapporteringsdirektivet art. 19 (1) andre ledd foreslås opphevet, fordi plikten overlapper med liknende forpliktelser etter direktiv 2007/36/EF (om utøvelse av visse aksjonærrettigheter i børsnoterte selskap).

Merknader

Gjennomføring av endringsdirektivet vil medføre endringer i norsk lov og forskrift. Endringsforslagene antas å medføre reduserte administrative kostnader for utstederne, med unntak av kravet til land-for-land rapportering, som antas å medføre økte kostnader. Utvidelse av flaggereglens virkeområde ved at flere typer transaksjoner blir underlagt flaggeplikt vil kunne medføre noe økte kostnader for investorer.

Status

Kommisjonens forslag til endring av rapporteringsdirektivet ble lagt frem 25. oktober 2011 og er nå til behandling i Rådet og i Europaparlamentet.

KOM(2012)350 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om endringer i direktiv 2009/65/EF – UCITS (Ved IX Kap III FIN)

Beskrivelse av forslaget

EU-Kommisjonen la 3. juli 2012 frem forslag til et direktiv om endring av direktiv 2009/65/EF (UCITS-direktivet). UCITS-direktivet regulerer verdipapirfond som kan markedsføres over landegrensene innen EØS. UCITS-direktivet fastsetter blant annet bestemmelser om tillatte investeringsalternativ for UCITS-fond, regler om depotmottaker for oppbevaring av et verdipapirfonds midler, og regler for forvaltningsselskap for UCITS-fond, bl.a. med hensyn til organisering av selskapet. EØS-regler som svarer til UCITS-direktivet er gjennomført i norsk rett i verdipapirfondloven av 25.11.2011 nr. 44 og verdipapirfondforskriften av 21.12.2011 nr. 1467. I UCITS V foreslår Kommisjonen nye bestemmelser på tre områder: godtgjørelsesordninger, depotmottaker og sanksjoner.

Godtgjørelsesordninger

Etter endringsforslaget artikkel 14a og 14b stilles krav til godtgjørelsesordninger i forvaltningsselskap for UCITS-fond. Forslaget regulerer godtgjørelse til de personer som, gjennom sine aktiviteter, har en vesentlig innvirkning på forvaltningsselskapets eller fondenes risiko. Et viktig formål med bestemmelsene er å ivareta hensynet til at interessekonflikter skal unngås. Godtgjørelsesordningene skal være i samsvar med og fremme en effektiv risikostyring, og ikke kunne føre til at det tas risiko som ikke er i samsvar med risikoprofil og vedtekter til de fond som forvaltes. Godtgjørelsespraksisen skal følge visse nærmere angitte prinsipper og tilpasses det enkelte selskaps størrelse, organisering samt omfang og kompleksitet av aktiviteter. Det er særskilte regler for bl.a. resultatavhengig godtgjørelse. Det foreslås regler om hvordan selskapet skal organisere godtgjørelsespolitikken, bl.a. gjennom en godtgjørelseskomité.

Depotmottaker

UCITS-direktivets bestemmelser om depotmottaker har vært uendret siden vedtakelsen av det første UCITS-direktivet i 1985. I gjeldende direktiv er depotmottakers oppgaver og ansvar i liten grad angitt.

Endringsdirektivet har som formål økt harmonisering i regelverket for depotmottaker og derved en styrking av investorenes interesser.

Kommisjonen foreslår at kredittinstitusjoner og verdipapirforetak skal kunne være depotmottaker. Videre er det registrert et behov for bl.a. å definere hva som ligger i kravet om å overlate oppbevaringen av verdipapirfondets aktiva til en depotmottaker. Det fastsettes regler for oppbevaring av kontanter. Finansielle instrumenter skal i utgangspunktet holdes i forvaring hos depotmottaker, enten ved at instrumentene oppbevares fysisk hos depotmottaker eller ved registrering i et register. For aktiva som ikke kan holdes i forvaring, skal depotmottaker kontrollere eierskapet til aktiva og føre register over aktiva. Det foreslås et uttrykkelig krav om å holde verdipapirfondets aktiva atskilt fra depotmottakers midler.

Behovet for å kunne delegerer oppgaver fra depotmottaker til underdepot ("sub-custodians") har økt, bl.a. som følge av plassering av fondets midler utenfor EØS-området. Endringsdirektivet fastsetter regler om delegering fra depotmottaker, herunder hvilken kontroll depotmottaker skal utføre i denne sammenheng.

Endringsforslaget tar sikte på å harmonisere reglene for depotmottakers ansvar. Depotmottaker vil i henhold til forslaget være ansvarlig for finansielle instrumenter som er overlatt i depotmottakers forvaring. I tilfelle et finansielt instrument er gått tapt, er det foreslått at depotmottaker skal være ansvarlig for å levere tilbake et tilsvarende instrument. Videre vil depotmottaker være ansvarlig for annet tap som måtte oppstå som følge av forsømmelser i utførelsen av depotmottakers forpliktelser. Depotmottakers ansvar skal gjelde tilsvarende ved delegasjon til underdepot. Det foreslås at Kommisjonen kan fastsette nærmere regler om depotmottakers kontroll og oppbevaringsplikter.

Sanksjoner

UCITS-direktivet fastsetter hvilke håndhevelsesmidler tilsynsmyndigheten skal ha i forbindelse med tilsynet med UCITS-fond og forvaltningsselskap. Etter gjeldende direktiv artikkel 98 skal tilsynsmyndigheten bl.a. ha tilgang til foreliggende trafikkdata knyttet til telefon- og datakommunikasjon. Endringsdirektivet foreslår inntatt en henvisning til direktiv 2002/58/EF om behandling av personopplysninger og personvern i sektorene for elektronisk kommunikasjon, og at tilsynsmyndigheten skal kunne kreve slike opplysninger der det kan være relevant for å bevise et brudd på forpliktelser etter direktivet.

Endringsdirektivet foreslår enkelte nye bestemmelser (art. 99a-e) om hvilke sanksjoner og tiltak som tilsynsmyndigheten skal kunne iverksette ved brudd på visse bestemmelser. Blant de brudd som nevnes er etablering av verdipapirfond uten tillatelse, tilsvarende at forvaltningsselskap driver virksomhet uten tillatelse og at forvaltningsselskap ikke følger bestemmelser om krav til organisering eller god forretningsskikk. Tiltakene som skal kunne iverksettes skal bl.a. omfatte ileggelse av pålegg, tilbakekall av tillatelse og ileggelse av administrativ bot. Videre skal myndighetene offentliggjøre sanksjoner og tiltak fastsatt ved brudd på bestemmelser uten unødvendig opphold.

Det foreslås at ved valg av type sanksjoner og tiltak samt størrelse på boten, skal myndighetene ta med i vurderingen alle relevante omstendigheter, herunder enkelte forhold som listes opp, bl.a. grad av alvorlighet og varighet. ESMA skal fastsette guidelines om typer av sanksjoner og nivået på bøter. Tilsynsmyndigheten skal etablere ordninger slik at brudd på bestemmelser kan rapporteres til tilsynsmyndigheten. Tilsynsmyndigheten skal rapportere ilagte sanksjoner til ESMA.

Status

Forslaget til endringsdirektiv COM (2012) 350 ble sendt til Rådet og Parlamentet 04.07.12. Forslaget er ikke ferdig behandlet. Fra Kommisjonens side er det antatt at endringsdirektivet vil kunne tre i kraft i slutten av 2014.

Merknader

Godtgjørelsesordninger

Endringsdirektivet foreslår nye regler for godtgjørelsesordninger i forvaltningsselskap. Det vises til at forskrift av 01.12.2010 nr. 1507 om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond gjelder generelt på finansområdet. Det følger av forskriften at

denne har som formål å fremme og gi incentiver til god styring og kontroll med foretakets risiko. Det legges til grunn at dersom det senere vil være nødvendig å gjennomføre nye bestemmelser om godtgjørelsesordninger i forvaltningsselskap som følge av EØS-forpliktelser, vil dette kunne gjøres ved endring i den eksisterende forskriften om godtgjørelsesordninger eventuelt ved endringer i verdipapirfondforskriften.

Depotmottaker

Verdipapirfondloven kapittel 10 inneholder bestemmelser om depotmottaker. Loven bygger på at depotmottaker skal være kredittinstitusjon. Depotmottakers ansvar er regulert i § 11-1. Det er gitt nærmere regler om depotmottaker i verdipapirfondforskriften kapittel 10.

Det legges til grunn at dersom direktivforslaget vedtas slik det nå foreligger, vil nye regler om depotmottaker i stor grad kunne gjennomføres ved forskriftsendring. Det bør imidlertid vurderes om eksisterende forskriftshjemler i verdipapirfondloven kapittel 10 vil være tilstrekkelige, herunder med hensyn til å innføre nye detaljerte bestemmelser om oppbevaring av aktiva. Dersom det skal åpnes opp for at verdipapirforetak skal kunne være depotmottaker, antas at dette må innarbeides i verdipapirfondloven. Det vil i tillegg kunne være nødvendig å endre gjeldende bestemmelse om depotmottakers ansvar.

Sanksjoner

Dersom forslaget vedtas slik det nå foreligger, er det nødvendig med en vurdering av om gjeldende bestemmelser om tilsynsmyndighetens sanksjonshjemler må endres.

KOM(2011)746 UCITS og AIFM - endringsforslag med formål å redusere risiko for for mye tillit til eksterne kredittvurderinger (Ved IX Kap III FIN)

Sammendrag av innhold

EU-Kommisjonen har 15.11.2011 fremlagt forslag til et direktiv om endring av direktiv 2009/65/EF (UCITS-direktivet) og direktiv 2011/61/EU ("Alternative Investment Fund Managers directive" / AIFM-direktivet). Direktivene regulerer forvaltere av hhv. UCITS-fond og såkalte alternative investeringsfond. Endringsforslaget har til formål å redusere risikoen for at forvaltere av UCITS-fond og alternative investeringsfond, stoler for mye på eksterne kredittvurderinger når de foretar investeringsbeslutninger på vegne av fondene.

UCITS-direktivet regulerer verdipapirfond som kan markedsføres over landegrensene innen EØS. Det er bl.a. fastsatt bestemmelser om hva som utgjør tillatte plasseringer for UCITS-fond. I tillegg regulerer direktivet organisering av forvaltningsselskap og hvordan virksomheten skal utøves.

AIFM-direktivet retter seg mot forvaltere av det som kalles alternative investeringsfond. Dette er investeringsfond som ikke er regulert av UCITS-direktivet og inkluderer bl.a. såkalte "hedgefond". AIFM-direktivet regulerer ikke fondene som sådan. Forvaltere av alternative investeringsfond med samlet kapital til forvaltning over visse terskelverdier, må ha tillatelse som forvalter, mens det gjelder krav til registrering hos tilsynsmyndighetene når samlet kapital er under terskelverdiene. Forvalterne blir underlagt krav til organisering, kapital og opplysningsplikt overfor investorer. Tillatelse som forvalter av alternative investeringsfond gir etter direktivet rett til å markedsføre fondene på tvers av landegrensene innen EØS. Gjennomføringsfristen for AIFM-direktivet er 22. juli 2013.

Forordning (EU) nr.1060/2009 om kredittvurderingsbyråer ("Regulation on credit rating agencies" / CRA-forordningen), med senere endringer, regulerer kredittvurderingsbyråers virksomhet med formål om å sikre kvaliteten på kredittvurderingene. I tillegg til reguleringen som følger av CRA-forordningen, er det et ønske fra EUs side å redusere risikoen for at forvaltere av UCITS-fond og alternative investeringsfond vektlegger eksterne kredittvurderinger i for stor grad fremfor å foreta egne vurderinger av risikoen knyttet til utstedere av gjeldsinstrumenter. Det er antatt at dersom forvalter i større grad gjør egne vurderinger, vil dette bedre kvaliteten på fondenes investeringer; noe som igjen vil beskytte investorene. Dette er bakgrunnen for de foreslåtte endringer i UCITS-direktivet og AIFM-direktivet.

Artikkel 51 i UCITS-direktivet fastsetter at forvaltningsselskap skal ha systemer for risikostyring som til enhver tid sikrer overvåking og måling av risikoen i fondenes porteføljer. EU-Kommisjonen er gitt myndighet til å fastsette utfyllende regler om risikostyring, og slike utfyllende regler er fastsatt i Kommisjonsdirektiv 2010/43/EF. I det foreliggende endringsdirektivet foreslås en presisering i artikkel

51 om at et forvaltningsselskap ikke utelukkende eller mekanisk skal stole på eksterne kredittvurderinger når kredittverdigheten til et UCITS-fonds eiendeler skal vurderes. Videre foreslås at Kommisjonen kan fastsette nærmere regler for å hindre at forvaltningsselskap stoler for mye på eksterne kredittvurderinger.

Tilsvarende presiseringer er foreslått i AIFM-direktivet artikkel 15 hvoretter forvaltere av alternative investeringsfond ikke utelukkende eller mekanisk skal stole på eksterne kredittvurderinger når eiendelene i et alternativt investeringsfond vurderes. I tillegg er bestemmelsen som legger kompetanse til Kommisjonen endret på samme måte som i UCITS-direktivet.

Status

Direktivforslaget ligger for tiden til behandling i Rådet og i EU-Parlamentet.

Vurdering

Forslaget til direktivendringer er EØS-relevant. Lov 25.11.2011 nr. 44 om verdipapirfond (verdipapirfondloven) gjennomfører EØS-regler som svarer til UCITS-direktivet. AIFM-direktivet er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen.

Verdipapirfondloven § 2-12 inneholder en bestemmelse om risikostyring i forvaltningsselskap som gjennomfører EØS-regler som svarer til UCITS-direktivet artikkel 51. Etter § 2-12 kan departementet i forskrift gi nærmere regler om risikostyring. Det er gitt utfyllende bestemmelser om risikostyring i forskrift 21.12.2011 nr. 1467 til verdipapirfondloven (verdipapirfondforskriften).

Dersom direktivforslaget vedtas slik det nå foreligger, vil en tilsvarende bestemmelse om eksterne kredittvurderinger kunne gjennomføres i norsk rett ved endring i verdipapirfondforskriften. Direktivforslaget vil kunne gjennomføres ved forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet.

KOM(2011)747 Kommisjonsforslag om endring av forordning om kredittvurderingsforetak (Ved IX Kap III FIN)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen la 15. November 2011 frem forslag til nye endringer i forordning 1060/2009 om kredittvurderingsbyråer. Sistnevnte trådte i kraft 7. desember 2009. Allerede på ikrafttredelsestidspunktet var det fremmet forslag til vesentlige endringer i forordningens bestemmelser om godkjenning og tilsyn med kredittvurderingsbyråenes virksomhet, ved at både godkjennelsesmyndighet og tilsyn skulle overføres fra nasjonale tilsynsmyndigheter til ESMA. Forordning 513/2011, som ble vedtatt 11. mai 2011, gjennomfører de varslede endringene i konsesjons- og tilsynsregime. Denne første endringsforordningen trådte i kraft 31. mai 2011. Formålet med de siste endringene i forordningen er å styrke reguleringen på enkeltområder hvor det er enighet om at den opprinnelige reguleringen er for svak.

Endringsforordningen gir regler som utvider nedslagsfeltet for den opprinnelige forordningen til også å omfatte "rating outlooks", som er definert som "synpunkter på hvordan en vurdering vil utvikle seg på kort og mellomlang sikt". Begrunnelsen for utvidelsen er at slike vurderinger har stor betydning for foretakene som benytter kredittvurderinger.

Forordningen innfører en ny generell bestemmelse som fastslår at foretak som benytter kredittvurderingene til å fremme regulatoriske formål, ikke kan lene seg mekanisk på vurderinger foretatt av et kredittvurderingsbyrå, men må foreta en egen vurdering av den aktuelle investeringen. Det innføres obligatorisk krav om to uavhengige vurderinger av strukturerte produkter. Videre gir forordningen nye regler som har til formål å (ytterligere) styrke kredittvurderingsbyråenes uavhengighet. For det første innføres det eierbegrensingsregler som blant annet fastslår at ingen kan eie mer en 5 % av aksjene i mer enn ett godkjent kredittvurderingsbyrå. Det gis videre regler om tvungent skifte av kredittvurderingsbyrå (hvert tredje år eller etter hver tiende vurdering) i tilfelle der utsteder av det vurderte papiret betaler for vurderingen. Formålet med sistnevnte regel er å motvirke uheldige sider ved "issuer pays" modellen.

Endringsforordningen gir i tillegg regler om vurdering av statsgjeld. Her fastslår forordningen at kredittvurderingene skal gjennomgås med større hyppighet enn etter dagens regler, og at byrået skal publisere hele grunnlaget for vurderingen når den offentliggjøres. Det gis nye regler om tidspunkt for offentliggjøring.

Endringsforordningen gir også nye regler om offentliggjøring av grunnlaget for kredittvurderinger samt om opplysninger om honorarstrukturer. Det legges videre opp til en felles standard "rating scale" som skal utarbeides av ESMA som teknisk standard. Endelig gir forordningen regler om kredittvurderingsbyråenes erstatningsansvar overfor brukerne av kredittvurderinger.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og i Europaparlamentet.

KOM(2012)73 Forslag til forordning om regulering av verdipapirregistre og tiltak med sikte på å forbedre verdipapiroppgjørene ("CSD-forordning") (Ved IX Kap III FIN)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen la 7. mars 2012 frem forslag til forordning med regulering av verdipapirregistre og tiltak med sikte på å forbedre verdipapiroppgjørene ("CSD-forordning")

I forslaget foreslås også mindre endringer i direktiv 98/26/EC (Directive on settlement finality in payment and securities settlement systems). Verdipapirregistre er i dag ikke regulert på EU-nivå. Formålet med utkastet er å bidra til et felleseuropeisk marked for oppgjørs- og registreringstjenester samt å øke sikkerheten og effektiviteten i verdipapiroppgjøret, særlig ved grenseoverskridende oppgjør.

Etter forslaget skal CSD-forordningen utfylles av "Regulatory technical standards" og "Implementing technical standards", som foreslås av ESMA, EBA og/eller ESCB og vedtas av EU-kommisjonen, og av "Delegated acts" vedtatt av EU-kommisjonen.

Viktige forslag i utkastet er:

Registreringsplikt

Selskaper som utsteder omsettelige verdipapirer som er notert på regulert marked, må fom. 1. januar 2020 registrere disse i elektronisk form i et verdipapirregister.

Omsettelige verdipapirer skal registreres i elektronisk form i et verdipapirregister før de handles på regulerte markedsplasser, multilaterale handelsfasiliteter ("MHF") eller "organised trading facilities" ("OTF").

Utsteder av finansielle instrumenter velger selv i hvilket verdipapirregister de finansielle instrumentene skal innføres, og kan herunder velge verdipapirregistre i andre medlemsland. Dette gjelder med forbehold for selskapsretten i utsteders hjemland. Verdipapirregisteret har begrenset adgang til å nekte å tilby tjenester til en utsteder.

Tiltak for å forbedre verdipapiroppgjørene:

Oppgjørsperioden for omsettelige verdipapirer handlet på regulert marked, MHF eller OTF, skal fom. 1. januar 2015 være maksimalt handelsdag + 2 dager ("T+2").

Verdipapirregistre og regulerte markeder, MHF og OTF pålegges plikt til å treffe nærmere angitte tiltak med sikte på å øke oppgjørsgraden i verdipapiroppgjørssystemene.

Det innføres "buy in"-regler for tilfeller der deltakere i verdipapiroppgjørssystemer ikke oppfyller sin plikt til rettidig levering av finansielle instrumenter.

Verdipapiroppgjørssystemer som har et verdipapirregister som operatør, må være godkjent i samsvar med direktiv 98/26/EF. Det innføres begrensninger på hvem som kan være operatører av et verdipapiroppgjørssystem.

Ved transaksjoner i valutaen i landet der oppgjøret skjer, skal pengeoppgjøret skje i sentralbankpenger dersom dette er praktisk og tilgjengelig.

Oppgjør i forretningsbankpenger forutsetter samtykke fra tilsynsmyndigheten, herunder godkjenning av oppgjørsbanken. Oppgjørsbanken pålegges tilleggskrav knyttet til likviditets- og kredittrisiko.

Regulering av verdipapirregistre

Verdipapirregistre defineres som en juridisk person som opererer et verdipapiroppgjørssystem og som i tillegg tilbyr minimum én av følgende to tjenester: i) innføring av finansielle instrumenter i elektronisk form ("notary service") og ii) føring av konti for kreditering og debitering av finansielle instrumenter på øverste nivå, dvs. verdipapirkonti som føres for reell eier av de finansielle instrumentene eller for vedkommendes forvalter (ved en kjede av flere forvaltere er det den første forvalteren i kjeden, det vil si den som er lengst unna reell eier, som er avgjørende) ("central maintenance service")
Det er krav om autorisasjon og tilsyn for verdipapirregistre.

Det innføres felles organisatoriske og operasjonelle krav til verdipapirregistre, samt kapitalkrav. Det er krav om at medlemmer av ledelsen og av styret, samt kontrollerende aksjeeiere og deltakere, skal være egnede. Kontroll defineres som i artikkel 1 av direktiv 83/349/EF.

Det innføres krav om brukerkomite for hvert verdipapiroppgjørssystem. Brukerkomiteen skal settes sammen av representanter for utstedere og for deltakere i verdipapiroppgjørssystemet, og skal uttale seg om viktige forhold av betydning for brukerkomiteens medlemmer. Dersom verdipapirregisterets styre ikke vil følge brukerkomiteens anbefaling, skal det umiddelbart orientere tilsynsmyndigheten om dette.

Verdipapirregistre får adgang til å utkontraktere aktiviteter og tjenester. Tilsynsmyndigheten må godkjenne utkontraktering av kjernetjenester.

Verdipapirregistre kan bare tilby tilleggstjenester som bidrar til å øke sikkerheten, effektiviteten og gjennomsiktigheten i verdipapirmarkedet, og de har begrenset adgang til å ha eierandeler i andre foretak.

Verdipapirregistre kan ikke tilby banktjenester i samme juridiske enhet. EU-kommisjonen gis en snever adgang til å til å dispensere fra dette forbudet.

Oppgjørssentraler som er en del av samme konsern som et verdipapirregister, kan kun tilby banktjenester knyttet til verdipapiroppjøret.

Linker mellom verdipapirregistre blir regulert. Linkene må godkjennes av tilsynsmyndigheten. Verdipapirregistre får begrenset adgang til å nekte andre verdipapirregistre å etablere link til det, selv om dette nødvendigvis utvikling av spesialfunksjoner for det andre verdipapirregisteret. Det gis lovvalgsregler, der bl.a. rettsvernsregler følger reguleringen i landet der verdipapirkontoen føres. Dette presumeres å være i verdipapirregisterets hjemstat. Verdipapirkonti som benyttes ved oppgjør i et verdipapiroppgjørssystem reguleres av lovgivningen valgt for verdipapiroppgjørssystemet. Det innføres et europeisk pass for verdipapirregistre, det vil si at et verdipapirregister som er autorisert i et medlemsland kan yte tilsvarende tjenester i andre medlemsland gjennom filial eller grensekryssende. Tilsynsmyndigheten i verdipapirregisterets hjemland kan nekte samtykke til at verdipapirregisteret yter tjenester i andre medlemsland dersom den har grunn til å tvile på at verdipapirregisterets administrative struktur eller finansielle situasjon er tilstrekkelig, hensyntatt tjenestene det ønsker å levere i vertsstaten(e).

Verdipapirregistre fra tredjeland kan yte tjenester i medlemslandene dersom de godkjennes av ESMA. Det er oppstilt vilkår for når ESMA kan gi slik godkjenning, bl.a. krav om at EU-kommisjonen har truffet vedtak om at verdipapirregistre fra det aktuelle tredjelandet er under effektivt tilsyn og er underlagt regulatoriske krav som er likeverdige med kravene i CSD-forordningen.

Verdipapirregistre kan kreve tilgang til transaksjonsopplysninger fra oppgjørssentraler og markedsplasser på ikke-diskriminerende og transparent basis.

Oppgjørssentraler og markedsplasser kan kreve tilgang til et verdipapirregisters oppgjørssystem på ikke-diskriminerende og transparent basis.

Etablerte verdipapirregistre, det vil si verdipapirregistre som tilsynsmyndighetene har meldt til ESMA innen 90 dager etter CSD-forordningens ikrafttredelse, må søke om autorisasjon innen to år fra CSD-forordningens ikrafttredelse.

Status

EU-kommisjonens forslag til CSD-forordning ble lagt frem 7. mars 2012 og er nå til behandling i Rådet og i Europaparlamentet.

KOM(2011)860/2 Nytt rammeverk for venturefond i Europa (vedlegg IX kap III FIN)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen la 7. desember 2011 frem forslag til en ny forordning (COM(2011) 860/2) som omfatter nytt rammeverk for venturefond i Europa (European Venture Capital Funds). Bakgrunnen for forslaget er at det europeiske markedet for venturefond anses for å være spredt og fragmentert, hvilket leder til liten investorinteresse, særlig sammenlignet med USA. I tillegg varierer eksisterende nasjonal lovgivning, men de fleste landene har likevel ikke etablert noe særskilt regime for venturefinansiering og stort sett reguleres ventureselskapenes virksomhet kun av generell selskaps- og verdipapirrett.

Hensikten med reguleringen er å lette små og mellomstore bedrifters (SMB) tilgang til kapital ved å gjøre det enklere for europeiske venturefondsførere å markedsføre fondene og å hente inn kapital innenfor hele EØS-området. Kommisjonen har i "the Single Market Act" (COM (2011) 206) forpliktet seg til å løse disse problemstillingene, og et rammeverk for venturefond er også en av hovedprioriteringene i EUs handleplan for SMBer (MEMO/11/879).

Forordningen gjelder for alle forvaltere av kollektive investeringsforetagende/fond som ikke er UCITS1 og som kan registreres i samsvar med "the Alternative Investment Fund Managers Directive" (AIFM-direktivet (2011/61/EU)) artikkel 3 (3) litra a). Regimet for venturekapital baseres på frivillig registrering for forvaltere av kvalifiserte venturefond (qualifying venture capital funds) som har forvaltningskapital som ikke overstiger EUR 500 millioner. Som kvalifiserte venturefond regnes fond som investerer minimum 70 % av forvaltningskapitalen i SMBer. Som SMB regnes foretak som ikke er listet på regulert marked, som har mindre enn 250 ansatte og som enten har årsomsetning som ikke overstiger EUR 50 millioner eller årsbalanse som ikke overstiger EUR 43 millioner.

Med forordningen etableres et nytt passportregime for markedsføring. Forvaltere av venturefond registrert i medhold av forordningen, kan således markedsføre slike fond i hele EØS-området og benytte betegnelsen "European Venture Capital Fund". Markedsføring i andre stater forutsetter at det meldes om grensekryssende virksomhet.

På bakgrunn av risikoen som er forbundet med venturefond, skal investeringer i kvalifiserte venturefond begrenses til profesjonelle kunder (som angitt i direktiv 2004/39/EF) eller særskilte personer som nærmere definert i forordningen ("high net worth individuals"). Fondene er videre underlagt en rekke krav, bl.a. er det begrenset hvilke finansielle instrumenter fondene kan benytte ved investering. Videre stilles det krav til organisering, rutiner, verddivurderinger, rapportering og porteføljesammensetning. Også adgangen til belåning, garantistillelse, derivatbruk mv. avskåret eller sterkt begrenset.

Registrering av fond samt tilsyn med fondsvirksomheten skal forestås av nasjonale myndigheter, og det er også etablert en rapporteringsplikt til myndighetene. ESMA vil etablere en europeisk database med oversikt over alle registrerte venturefond, og det er fastsatt en samarbeidsplikt for og mellom de ulike nasjonale myndigheter og ESMA knyttet til oppgavene som fremgår av forordningen. Forordningen skal videre suppleres med en rekke bindende tekniske standarder som utarbeides av ESMA.

Kommisjonen vil i løpet av 2012 fullføre sine undersøkelser av skattemessige forhold som forhindrer grensekryssende venturekapitalinvesteringer. Formålet er å presentere en løsning i 2013 som også skal være egnet til å forhindre skatteunndragelser mv. Fotnote 1: Verdipapirfond som følger reglene i verdipapirfondloven kapittel 6 eller tilsvarende bestemmelser i direktiv 2009/65/EF.

Vurdering

Den foreslåtte rettsakten antas å være EØS-relevant. Det foreslåtte venturekapitalregimet må, hvis det blir vedtatt, sees i sammenheng AIFM-direktivet, ettersom forordningen og direktivet til en viss grad utfyller hverandre. Forvaltere for fond med forvaltningskapital som er under AIFM-direktivets terskler kan således velge å underlegge seg regimet i AIFM-direktivet eller forordningens venturekapitalregime, hvorav det sistnevnte anses som mindre krevende enn det førstnevnte. I tillegg har EU-kommisjonen parallelt med forslag om forordning for rammeverk for venturefond i Europa,

også lagt frem et forslag om en forordning for et særskilt rammeverk for fond med samfunnsnyttige formål (Regulation on European Social Entrepreneurship Funds, COM(2011) 862) som blir et ytterligere parallelt, og alternativt, regime for fond.

Venturefond som sådan er ikke særskilt regulert i Norge, herunder markedsføring av slike grensekryssende virksomhet. Verdipapirfondloven regulerer spesialfond, og dermed delvis det samme som direktivet. Gjennomføring av AIFM-direktivet og forordningen om venturefond i norsk rett vil kreve endringer i verdipapirfondloven.

Status

Kommisjonens forslag er nå til behandling i Rådet og Parlamentet. Tidsplanen for behandlingen er usikker, men det er tatt sikte på å vedta forordningen innen juni 2012. Forordningen skal etter planen tre i kraft 22. juli 2013.

KOM(2011)651 Forslag til Europaparlaments- og rådsforordning om markedsmissbruk (vedlegg IX kap III FIN)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen offentliggjorde den 20.10.2011 forslag til ny forordning om markedsmissbruk, som skal erstatte direktiv 2003/6/EU, det såkalte markedsmissbruksdirektivet (MAD).

I forslaget fra Kommisjonen oppstilles en rekke endringer i forhold til det som er regulert i MAD. Endringene omfatter utvidelse av virkeområde til å omfatte flere markeds plasser, strengere krav til håndhevelse og sanksjoner, samt endringer i regelverket for å øke harmoniseringen mellom medlemsstatene. Forordningsforslaget presiserer også viktigheten av samarbeid på tvers av markeds plasser og landegrenser.

Ettersom MAD ble vedtatt før MiFID direktivet (2004/39/EU) er det en viss inkonsekvens mellom de to direktivene. Det nye forordningsforslaget søker å avhjelpe uoverensstemmelsene. Det foreslås på den bakgrunn å utvide virkeområdet til MAD, slik at det omfatter instrumenter som handles på multilaterale handelsfasiliteter (MTF), andre organiserte handelsplattformer (OTF) og derivater hvis verdi avhenger av finansielle instrumenter som handles på regulerte markeds plasser, MTFer eller OTFer. Et av forordningens formål er at det skal være en "level playing field" på tvers av de ulike markeds plassene.

Enkelte av legaldefinisjonene i MiFID får tilsvarende anvendelse i nye MAR. MiFID er også under revidering, og i det nye forslaget er CO2-kvoter omfattet av definisjonen av "finansielle instrumenter". Som en følge av dette omfattes CO2-kvoter også av nye MAR. Enkelte særbestemmelser gjelder for dette finansielle instrumentet på grunn av dets spesielle egenskaper. Blant annet er det oppstilt en egen definisjon av innsideinformasjon for CO2-kvoter.

Forslaget til nye MAR omfatter en endring av reglene knyttet til markedsmissbruk på varederivatmarkedene. De fysiske, underliggende varemarkedene vil fremdeles ikke omfattes av markedsmissbruksreguleringen, men definisjonen av markedsmanipulasjon foreslås utvidet til også å gjelde manipulasjon mellom fysisk og finansielt marked. Videre vil forslaget omfatte innsideinformasjon om det fysiske markedet som misbrukes i det finansielle markedet. Forslaget forutsetter dermed et samarbeid mellom myndigheter som kontrollerer henholdsvis det finansielle og det fysiske markedet.

Videre foreslås det at forordningen presiserer at algoritmehandel og såkalt "high frequency trading" omfattes av markedsmanipulasjonsbestemmelsen. Det foreslås at markedsmanipulasjonsbestemmelsen utvides til å omfatte forsøk på manipulasjon.

Forordningen gir kompetent myndighet hjemmel til å sikre bevis i større utstrekning enn i dag, blant annet gjennom å få adgang til lokaler og beslaglegge dokumenter. Videre skal det stilles strengere krav til sanksjonsregimet, fordi det er avdekket store ulikheter i medlemslandenes lovgivning på dette området. Forordningsforslaget stiller krav om at tilsynsmyndigheten skal ha kompetanse til å ilegge administrative sanksjoner og bøter, samt vinningsavståelse. Videre er det foreslått et eget sanksjonsdirektiv (trolig ikke EØS-relevant) som skal sikre at forsettlig innsidehandel og markedsmanipulasjon er straffebelagt i alle medlemsland.

Det foreslås regler som skal sikre økt harmonisering mellom medlemsstatene. Forslaget omfatter felles regler om utsatt offentliggjøring, regler om innsidelister og beløpsgrenser knyttet til meldeplikt for primærinnsidere. Betydningen av tilsynsmyndighetenes adgang til å innhente teletrafikk og datatrafikk blir presisert i forordningsforslaget. Fordi markedsmissbrukssaker ofte har forgreninger til flere land, er det av stor betydning at tilsynsmyndighetene har tilgang til de samme virkemidlene, og at landene kan bistå hverandre i etterforskningen. Det legges opp til ytterligere samarbeid mellom tilsynsmyndighetene ved transaksjoner som har tilknytning til flere land, herunder med tredjeland. ESMA vil ha en ledende rolle knyttet til tilrettelegging av dette samarbeidet.

Forordningen oppstiller videre en beskyttelsesordning for varslere ("whistle blowing"). Det skal lages en ordning som oppmuntrer personer til å melde fra om mulige lovbrudd til tilsynsmyndighetene, og som beskytter disse personene etter at de har fortalt om lovbruddet.

Vurdering

Forslaget er EØS-relevant. Eventuelle nye EØS-regler som svarer til forordningen vil kreve endringer i verdipapirhandelloven og -forskrift.

Status

Forslaget til ny forordning om markedsmissbruk er under behandling i Rådet og Europaparlamentet.

Vedlegg XXI Statistikk

KOM (2011) 335 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om statistikk over sikkerhet mot kriminalitet (vedlegg XXI FIN)

Sammendrag av innhold

Formålet med forslaget til europaparlaments- og rådsforordning om statistikk over sikkerhet mot kriminalitet, er å gjennomføre en undersøkelse som kartlegger husholdningers/personers erfaringer med lovbrudd og rettsystemet. Det antas at en slik undersøkelse vil gi viktig informasjon om forekomsten av spesifikke former for kriminalitet og andre aspekter av borgernes sikkerhetsoppfattelse, herunder innbyggernes følelse av sikkerhet og trygghet i samfunnet. Dette er opplysninger som vil kunne være et verdifullt supplement til kriminalitetstall fra administrative kilder som er vanskelig å sammenligne mellom landene.

Forslaget innebærer at overfor nevnte undersøkelse skal gjennomføres i 2013. Forordningen opphører 30. juni 2015.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i Task Force og Working Group i forbindelse med utarbeidelsen av forslaget til forordning. Dersom forslaget blir vedtatt slik det nå foreligger, antas det på bakgrunn av foreløpige beregninger, at kostnadene til gjennomføring av en slik undersøkelse i Norge vil beløpe seg til ca. 7 millioner kroner.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er under vurdering av Statistisk sentralbyrå i samråd med andre relevante myndigheter. Blant annet vurderes behovet for spesielle tilpasninger for Norge innenfor rammen av EØS-avtalen.

Status

Forordningen er til behandling i Rådet og Europaparlamentet i henhold til forlikprosedyren.

KOM (2010) 774 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om det europeiske nasjonal- og regionalregnskapssystem (vedlegg XXI FIN)

Sammendrag av innhold

Forslaget til europaparlaments- og rådsforordning om det europeiske nasjonal- og regionalregnskapssystem inneholder bestemmelser om nasjonalregnskap og den tilhørende tabellpakken som utgjør SSBs internasjonale rapportering på nasjonalregnskapsfeltet (ESA 2010). ESA2010 vil erstatte ESA95 og gjeldende tabellverk (revidert senest i år). Forslaget til forordning inneholder referanser samt bestemmelser om hvordan rettsakten kan endres. Selve innholdet som gir bestemmelsene for føring av nasjonalregnskapet er gitt i vedlegg A og tabellpakken er definert i vedlegg B. Begge vedleggene defineres som en del av rettsakten. Vedleggene er svært omfattende. ESA2010 kommer dels som følge av at de internasjonale anbefalingene om nasjonalregnskap er revidert. De nye anbefalingene er publisert fra FN som SNA2008. I henhold til forslaget skal det nye regelverket implementeres allerede høsten 2014.

Merknader

Norsk deltakelse i prosessen består i å avgi uttalelser til forslag og anbefalinger fra FN og Eurostat på feltet. Statistisk sentralbyrå har vært deltakere i en av arbeidsgruppene som har forberedt anbefalinger (Canberra II-gruppen), samt diskutert endringene på diverse internasjonale møter. Statistisk sentralbyrå har videre deltatt i sluttbehandlingen av ESA2010 gjennom deltakelse i Eurostats arbeidsgruppe ESA95review group og ved å kommentere forslagene.

Dersom forslaget til forordning blir vedtatt slik det når foreligger, vil det medføre behov for til dels omfattende omlegginger, utvidelser og endringer i Statistisk sentralbyrås statistikkproduksjon, blant annet på grunn av krav om mer statistikk på en rekke områder, som for eksempel balansetall for realkapital etter art og institusjonell sektor, diverse økte krav til rapportering om offentlig forvaltning, spesifisering av nye sektorer for offentlig eide ikke-finansielle foretak og offentlig eide finansforetak, rapportering av kvartalsvis institusjonelle data for alle sektorer, rapportering av pensjonsforpliktelser mv.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er under vurdering av Statistisk sentralbyrå. Blant annet vurderes behovet for spesielle tilpasninger for Norge innenfor rammen av EØS-avtalen.

Status

Forordningen er til behandling i Rådet og Europaparlamentet i henhold til forliksprosedyren.

KOM (2011) 903 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om europeisk befolkningsstatistikk (vedlegg XXI FIN)

Sammendrag av innhold

Formålet med forslaget er å regulere harmoniseringen og leveringen av årlig statistikk om demografiske forhold og vitale hendelser i Europa. Forordningen stiller krav til datakvalitet, sammenlignbarhet og dokumentasjon av datainnsamling, bearbeiding og resultater. Valg av metode og datakilder for å produsere de nødvendige data overlates i stor grad til det enkelte medlemsland. Det viktigste unntaket gjelder bare for land som er medlem av EU og gjelder levering av et samlet befolkningstall etter spesielle definisjoner for EU-spesifikke forhold (grunnlag for beregning av kvalifisert flertall ved avstemming). Videre fastlegger forordningen reglene for det tekniske formatet for datainnberetningen. Den første referanseperioden for vitale hendelser er 2013, for strukturtall er første referansetidspunkt midnatt 31. desember 2013. Første leveranse av data i henhold til forordningen vil skje i 2014.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget. Forslaget medfører ingen endringer i datainnsamlingsrutiner. I forordningen defineres "tilstedeværende befolkning" som alle som oppholder

seg eller forventes å oppholde seg i landet i minst 12 måneder. SSB baserer statistikken på data fra Det sentrale folkeregister som registrerer som bosatt alle som oppholder seg/forventes å oppholde seg i landet i minst 6 måneder og ellers oppfyller de krav som stilles for å bli registrert som bosatt her i landet. SSB kan med relativt enkle midler lage estimater som i ganske stor grad korrigerer for forskjellen mellom 6 og 12 måneder. Slike rutiner er allerede laget i forbindelse med rapportering av statistikk til EUs statistikkontor Eurostat etter forordningen om migrasjonsstatistikk. Korrigeringen medfører noe merarbeid og relativt små justeringer i statistikken. I tillegg vil implementering av det spesifiserte tekniske formatet for datainnberetning medføre noe merarbeid ved første levering. Utover dette vil forordningen ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for SSB.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er under vurdering av Statistisk sentralbyrå. Forordningen vil bli gjennomført i norsk rett i forskrift til statistikkloven.

Status

Forordningen er til behandling i Rådet og Europaparlamentet i henhold til forlikprosedyren.

KOM(2011) 928 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om det europeiske statistikkprogram for 2013-2017 (vedlegg XXI FIN)

Sammendrag av innhold

Det europeiske femårige statistikkprogrammet er en viktig del av rammeverket for utvikling, produksjon og formidling av europeisk statistikk. Formålet med programmet er å fastsette et omfattende strategisk program for den offisielle fellesskapsstatistikken. Utarbeidelsen av ett slikt program er nedfelt i europaparlaments- og rådsforordning 223/2009 om europeisk statistikk ("den europeiske statistikkloven") artikkel 13. I dette programmet som erstatter programmet for perioden 2008-2012, forsøker man å se frem i tid med hensyn til hvilke utfordringer det europeiske statistiske system (ESS) står overfor, hvordan statistikkens kvalitet kan forbedres og hvordan ESS kan effektiviseres. Det statistiske langtidsprogrammet gjennomføres ved årlige detaljerte arbeidsprogrammer som vedtas av Kommisjonen.

Merknader

Statistisk sentralbyrå har deltatt i drøftingene av forslaget.

Deltakelse i programmet vil innebære forpliktelse for EØS/EFTA-statene til å videreføre samfinansieringen av Fellesskapets statistikkprogram. Som ved tidligere deltakelse i statistikkprogrammet innebærer forpliktelsen at EØS/EFTA-statene skal bidra med 75 prosent av sin forholdsmessige andel av programmets operasjonelle budsjett. I tillegg er Norge i henhold til protokoll 30 også forpliktet til å bidra til dekning av de administrative kostnadene Eurostat har som følge av EØS-/EFTA statenes deltakelse i statistikk samarbeidet.

Operasjonelle og administrative kostnader for programdeltakelse er ikke tilstrekkelig utredet, men det antas at bidraget til operasjonelt og administrativt budsjett vil beløpe seg til om lag 10 millioner per år basert på siste 3 års deltakelse. I tillegg vil Norge bidra til dekning av de ekstra kostnadene Eurostat har i forbindelse med innsamling og spredning av data for EØS/EFTA-statene i form av 4 EØS-eksperter. Utgiftene forbundet med ekspertordningen er anslått til 3.8 millioner per år. Videre er det budsjettet med om lag 1.7 millioner i reisekostnader for deltakelse på statistikk møter i Eurostat. Utgiftene i forbindelse med programdeltakelsen følger pris- og lønnsutvikling samt Norges BNP-andel av EUs.

Innlemmelse av det nye programmet vil medføre behov for endring av EØS-avtalens protokoll 30 om særlige bestemmelser om organiseringen av samarbeidet innen statistikk. Fordi den norske deltakelsen i programmet innebærer at økonomisk bidrag som skal finansieres over flere år, må Stortinget gi sitt samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning, jf Grunnloven § 25 annet ledd.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er under vurdering av Statistisk sentralbyrå.

Status

Forordningen er til behandling i Rådet og Europaparlamentet i henhold til forlikprosedyren.

Vedlegg XXII Selskapsrett

KOM(2011)684 Forslag til direktiv om årsregnskaper for visse selskapsformer og om konsoliderte regnskaper (vedlegg XXII FIN)

Sammendrag av innhold

Det foreslåtte direktivet skal erstatte direktiv 78/660/EU om årsregnskaper for visse selskapsformer og direktiv 83/349/EU om konsoliderte regnskaper med senere endringer. Hovedformålene med det nye direktivet angis å være: (1) Forenklinger og redusert administrativ byrde, særlig for små foretak. (2) Øke klarheten og sammenlignbarheten av finansregnskap, særlig rettet mot foretak hvor disse hensynene er sentrale som følge av en utvikling med stadig mer omfattende grenseoverskridende virksomhet og et større antall eksterne interessenter. (3) Vern av viktige brukerbehov gjennom videreføring av nødvendig regnskapsinformasjon til brukerne. (4) Økt gjennomsiktighet av betaling til stater fra foretak som driver innen utvinningsbransjer eller tømmerhugst i urskoger.

De viktigste endringene i forhold til gjeldende direktiver er:

- Skillet mellom små, mellomstore og store foretak fullharmoniseres. Kommisjonen gis kompetanse til å endre definisjonene som bestemmer hvilken kategori foretakene skal være i.
- Det gis lettelse i reglene for å utarbeide regnskap for små foretak (resultatregnskap, balanse og noter).
- Det innføres to generelle prinsipper. Innregning, måling, presentasjon og redegjørelser i regnskap skal følge et vesentlighetsprinsipp. Videre skal den økonomiske realiteten av transaksjoner i regnskapet presenteres (substance over form).
- Det foreslås kun en oppstillingsplan for balansen (medlemsstatene kunne tidligere velge mellom to oppstillingsplaner). Det foreslås kun to oppstillingsplaner for resultatregnskapet (medlemsstatene kunne tidligere velge mellom fire oppstillingsplaner). Sondringen mellom ordinære og ekstraordinære poster fjernes. Enkelte andre mindre justeringer er også foreslått.
- Krav til noteopplysninger for små foretak begrenses. Medlemsstatene skal ikke kunne stille strengere notekrav enn direktivet foreskriver for disse foretakene. Det stilles mer omfattende notekrav til medium og store bedrifter. Her kan medlemsstatene gi unntak for visse notekrav. Alle foretak skal redegjøre for hendelser etter balansedagen i noter. Alle foretak skal redegjøre for nærstående transaksjoner i noter, inkludert transaksjoner mellom datterforetak i deres respektive regnskap.
- Konsoliderte regnskaper kreves der et foretak utøver en bestemmende innflytelse eller kontroll over et annet foretak, eller der foretakene er administrert som en enhet av morselskapet. Tidligere kunne medlemsstatene velge å konsolidere i disse tilfellene.

Medlemsstatene skal gi unntak fra kravet til konsolidering for små grupper. Medlemsstatene kunne tidligere velge å gi unntak for slike foretak. Artikkel 20 og artikkel 30 i konsernregnskapsdirektivet foreslås opphevet. Direktivet unntar små foretak fra krav til reviderte regnskaper. Krav om en egen årlig rapport om betaling til stater for store foretak og foretak som definert i direktivets art. 2 (1) som driver innen utvinningsbransjer eller tømmerhugst i urskoger. Når betalingen er vesentlig for statene skal rapporten spesifisere totalsummen av betalinger til statene og når betalinger er tilknyttet et prosjekt, per prosjekt. Rapporten skal utarbeides på konsolidert nivå der det passer.

Det er lagt opp til det nye direktivet skal gjennomføres i nasjonal lovgivning senest juli 2014.

Status

Forslaget ligger til behandling i Parlamentet og i Rådet.

KOM(2011)778 EU-kommisjonens forslag til endringer i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF (revisjonsdirektivet) (vedlegg XXII FIN)

Sammendrag av innhold

Den 30. november 2011 la EU-kommisjonen fram et utkast til direktiv om endringer i gjeldende revisjonsdirektiv (2006/43/EF). I tillegg til forslaget til endringer i revisjonsdirektivet framla Kommisjonen også utkast til forordning (COM (2011) 779) med særlige krav til revisjonen av foretak av allmenn interesse, samt revisorer og revisjonsselskaper for slike foretak. Endringer i de generelle krav til revisjon, revisorer og revisjonsselskaper, herunder tilsynet av disse, er inntatt i forslaget til revidert revisjonsdirektiv.

Hovedformålet med endringene i revisjonsdirektivet og ny forordning om særlige krav til lovpålagt revisjon for foretak av allmenn interesse, er (1) å styrke revisjonskvaliteten, (2) å styrke konkurransen mellom revisjonsselskapene, herunder å ta vekk hindringer for at små og mellomstore revisjonsselskaper kommer inn på markedet, (3) å sette klarere og strengere krav til revisors uavhengighet og profesjonelle skepsis, (4) å styrke tilsynet med revisorene og revisjonsselskapene, (5) å sikre at revisjonstjenester i større utstrekning kan ytes over landegrensene i EU, herunder skape reelle PAN-europeiske revisjonsselskaper, og (6) redusere byrdene for små og mellomstore foretak (SME).

De viktigste foreslåtte endringene i revisjonsdirektivet er:

- Anvendelse av internasjonale revisjonsstandarder (ISA) (artikkel 26 mv)
- I motsetning til tidligere målsetting, følger det av forslaget at ISAene ikke skal gjøres til forskrifter. Derimot legges det opp til at landene skal sikre at ISAene følges så langt de er i samsvar med kravene i direktivet og den foreslåtte forordningen. Med andre ord skal direktivet og forordningens bestemmelser gå foran ISAene ved motstrid. For revisjonen av små og mellomstore foretak, legger endringsdirektivet til grunn at landene skal sikre at anvendelsen av ISAene tilpasses foretakenes størrelse og omfang.
- "Passport" for europeiske revisjonsselskaper (artikkel 3b, og artikkel 14)
- Dersom et revisjonsselskap er godkjent i ett EU/EØS-land, skal selskapet kunne yte lovpålagt revisjon også i andre EU/EØS-land. Det kan ikke stilles tilleggskrav til revisjonsselskap som vil yte slike tjenester på tvers av landegrensene, med mindre det søker om egen tillatelse i vertslandet. Dette gjelder uavhengig av om tjenestene ytes på midlertidig eller permanent basis. Den ansvarlige revisoren på oppdraget må imidlertid være godkjent i det enkelte landet, og det kan kreves at revisjonsselskapet registrerer seg.
- "Passport" for europeiske revisorer (artikkel 3b)
- I forslaget er det lagt opp til at en revisor (fysisk person) som er godkjent i ett EU/EØS-land, også skal ha rett til å yte lovpålagt revisjon på midlertidig og tilfeldig basis uten at det kan stilles ytterligere krav til revisorens kjennskap til for eksempel vertslandets selskapsregler eller skatteregler.
- Forbud mot "Big 4" klausuler (artikkel 37)
- Det skal ikke være anledning for tredjeparter, for eksempel banker i låneavtaler, å ha kontrakts-klausuler om hvilke(n) revisor(er) en revisjonspliktig kan velge.
- Endring av reglene for offentlig tilsyn (artikkel 32 og 32a)
- Direktivet setter konkrete krav til tilsynet med revisorene, herunder at det skal være et offentlig tilsyn som også skal være ansvarlig for godkjenning og kvalitetskontroll. Det er videre regulert at enkelte tilsynsoppgaver kan delegeres.
- Endringer i stemmerettskravene for revisjonsselskaper (artikkel 3 og 22)

På bakgrunn av et ønske om å få økt tilgang til kapital for de mindre revisjonsselskapene, og på den måten bidra til å styrke konkurransen i revisjonsmarkedet, er det foreslått å fjerne nåværende krav om at et flertall av stemmene i revisjonsselskapets styre må innehas av godkjente revisorer.

Status

EU-kommisjonens forslag til direktiv (COM (2011) 778) som endrer regnskapsdirektivet (2006/43/EU) er til behandling i Rådet og Europaparlamentet. Tentativ plenumsbehandling i Europaparlamentet er satt til november 2013.

KOM(2011)779 EU-kommisjonens forslag til forordning om særlige krav til lovpålagt revisjon av foretak av allmenn interesse (vedlegg XXII FIN)

Sammendrag av innhold

Den 30. november 2011 la EU-kommisjonen frem et utkast til ny forordning om krav til revisjonen av foretak av allmenn interesse, samt revisorer og revisjonsselskaper for slike foretak. I tillegg til forslaget til ny forordning foreslo Kommisjonen samtidig endringer til revisjonsdirektivet (2006/43/EF). Forslag til endrede generelle krav til revisjon, revisorer og revisjonsselskaper, herunder tilsynet av de, er inntatt i det revidert revisjonsdirektiv, mens særlige krav revisjonen av foretak av allmenn interesse, samt revisorer og revisjonsselskaper for slike foretak, er tatt inn i forslag til forordning.

Hovedformålet med endringene revisjonsdirektivet og ny forordning om særlige krav til lovpålagt revisjon for foretak av allmenn interesse, er (1) å styrke revisjonskvaliteten, (2) å styrke konkurransen mellom revisjonsselskapene, herunder å ta vekk hindringer for at små og mellomstore revisjonsselskaper kommer inn på markedet, (3) å sette klarere og strengere krav til revisors uavhengighet og profesjonelle skepsis, (4) å styrke tilsynet med revisorene og revisjonsselskapene, (5) å sikre at revisjonstjenester i større utstrekning kan ytes over landegrensene i EU, herunder skape reelle PAN-europeiske revisjonsselskaper, og (6) redusere byrdene for små og mellomstore foretak (SME).

De viktigste forslagene i utkastet til forordning er:

Utvidelse av definisjonen av foretak av allmenn interesse (definert i direktivforslagets artikkel 2 nr. 13, som det henvises til i forordningen)

Begrepet foretak av allmenn interesse foreslås utvidet til å omfatte flere aktører på verdipapirmarkedet, herunder verdipapirforetak, betalingsforetak, UCITS-fond, e-pengeforetak og forvaltere av alternative investeringsfond (AIFM). Foruten at revisorene for og revisjonen av slike foretak vil underlegges særreglene i forordningen, innebærer forslaget også at slike aktører vil være underlagt de særlige kravene som gjelder for slike foretak, herunder krav til at foretaket har revisjonskomite.

Samarbeid i EU og fullmakter til ESMA (del IV kapittel 3 og 4 (artiklene 45-60))

Utkastet til forordning legger opp til en vesentlig økt koordinering og samarbeid mellom de europeiske landene. Dette samarbeidet skal først og fremst skje gjennom ESMA (EUs nye tilsynsorgan på verdipapirområdet), og det skal opprettes en permanent komité på revisjon i ESMA.

ESMA er i forslaget gitt betydelige fullmakter til å gi råd, og å utarbeide og avgi retningslinjer på en rekke vesentlige områder. ESMA skal blant annet utarbeide retningslinjer om innholdet og utformingen av revisjonsberetningen og andre rapporter revisor skal avgi, om kontrollarbeidet revisjonskomiteene skal utføre, om anvendelsen av bestemmelsene om rotasjon, og utføring av kvalitetskontroll. ESMA er tiltenkt en sentral rolle i forbindelse med opprettelsen og utviklingen av tilsyns-"colleges" (tilsynsmyndigheter), i utviklingen av retningslinjer for en såkalt europeisk kvalitetssertifisering av revisjonsselskaper, samt for tekniske retningslinjer.

Krav til revisors uavhengighet og type tjenester revisor for foretak av allmenn interesse kan yte (artikkel 10)

Forslaget tar utgangspunkt i en tredeling av revisors tjenester: revisjonstjenester, revisjonsnære tjenester (f. eks attestasjoner) og ikke-revisjonstjenester (f. esk rådgivning, regnskapsføring, skatterådgivning).

For revisjonsnære tjenester, er det oppstilt et krav (artikkel 9) om at inntekter fra slike tjenester til revisjonsklienter, ikke må overstige 10 % av revisjonshonoraret. Etter forslaget artikkel 10 punkt 2 er blant annet revisjon av delårsregnskaper å anse som revisjonsnære.

Forslaget innebærer videre et forbud mot ikke-revisjonstjenester til foretak av allmenn interesse (artikkel 10 nr. 3).

Det er i artikkel 10 nr. 5 foreslått en bestemmelse om forbud mot at revisjonsselskaper i større nettverk, og som har betydelige revisjonsinntekter fra større foretak av allmenn interesse, ikke kan yte ikke-revisjonstjenester (rådgivning mv) ("pure audit firms").

Nye krav til revisjonskomiteen (artikkel 31 mv.)

Forslaget inneholder enkelte nye krav til revisjonskomiteen, herunder strengere krav til sammensettingen av revisjonskomiteen, samt krav til revisjonskomiteens tilsyn med revisor.

Anvendelse av ISAer (artikkel 20)

Det følger av forslaget at landene skal sikre at de internasjonale revisjonsstandardene (ISA) følges så langt de er i samsvar med kravene den foreslåtte forordningen. Med andre ord skal forordningens bestemmelser gå foran ISAene ved motstrid.

Særlige krav til revisjonsberetningens innhold (artikkel 22 og 23)

Det har lenge vært en diskusjon knyttet til behovet for å forbedre og utvikle revisors standard revisjonsberetning. Kommisjonen har i det foreliggende forslaget foreslått detaljerte krav til beretningens innhold for foretak av allmenn interesse, samt stilt krav om at revisor skal avgi en lengre intern beretning til revisjonskomiteen. Forslaget oppstiller krav til beretningens innhold som i dag er regulert i de internasjonale revisjonsstandardene.

Påbud om rotasjon for revisjonsselskaper hvert 6 år (artikkel 33)

Gjeldende revisjonsdirektiv har i dag krav om rotasjon av den ansvarlige revisor på oppdrag for foretak av allmenn interesse. Forslaget til forordning oppstiller et krav om rotasjon av revisjonsselskap skal skje hvert 6 år, eventuelt hvert 9 år dersom foretaket har valgt to revisorer ("joint audit"). Etter forslaget skal det kun være mulig å utvide perioden i særlige tilfeller etter søknad til tilsynsmyndigheten, og da til maksimalt henholdsvis 2 år, og 3 år hvor det er to revisorer. Videre er det krav om karenstid på fire år før revisor påtar seg samme oppdrag igjen.

Krav til utnevning av revisor

Forordningsforslaget inneholder krav om at foretakene, eventuelt ved revisjonskomiteen, skal innhente minst to anbud på revisjon. Videre er det oppstilt til dels detaljerte krav til anbudsprosessen for utvelgelse av revisor. Forordningen stiller videre krav om at revisor skal utnevnes for minst 2 år.

Andre vesentlige forhold

Forslaget til forordning stiller krav om en "Corporate Governance" erklæring for revisor av store foretak av allmenn interesse, og utvidede krav til åpenhetsrapportering.

Vurdering

Den foreslåtte rettsakten er EØS-relevant. Gjeldende revisjonsdirektivs særlige bestemmelser om revisjonen av foretak av allmenn interesse er gjennomført i revisorloven av 15. januar 1999 med forskrifter, særlig kapittel 5a om særlige plikter ved revisjon av foretak av allmenn interesse, samt i selskapslovgivningen (f. eks krav om revisjonsutvalg). Ved en eventuell gjennomføring av kommende EØS-regler som svarer til forslaget til forordning vil det være nødvendig med endringer i norsk lovgivning.

Det er stor debatt om forslaget, og mange interessenter nedlegger store ressurser i å søke å endre forslaget på flere vesentlige punkter. Dette gjelder også revisortilsynsmyndighetene i flere EU-land. Dette skyldes dels uenighet i innholdet, men også fordi det er uklart hva som er ment regulert. Videre er det flere bestemmelser i forordningsforslaget som kan synes uheldig i forhold til norske forhold og hvor det er relevant å stille spørsmål om forslaget vil bidra til å styrke hovedformålet med endringene, nemlig å heve revisjonskvaliteten. Et eksempel på dette i forordningen er bestemmelsen i artikkel 9 jf artikkel 10 (2) (a) om at revisjon av delårsregnskaper er å anse som revisjonsnære tjenester maksimalt kan utgjøre 10 % av revisjonshonoraret.

Status

Forslaget til ny forordning (COM(2011) 779/3) ble sendt til Rådet og Parlamentet 2. desember 2011. De ulike komiteene i Rådet og Parlamentet behandler forslaget våren og høsten 2012, og det er tentativt angitt at en første felles avstemning i parlamentet kan skje i januar 2013.

-FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET

Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold

Kapittel I Veterinære forhold

Utkast til kommisjonsforordning som endrer europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2074/2005 vedrørende medfølgende dokumentasjon til visse importerte fiskerivarer (vedlegg I kap I FKD)

Sammendrag av innhold

Dokumentet SANCO/13217/2010 omhandler harmonisert modell for kapteinserklæring. Forordning (EF) nr. 854/2004 artikkel 15 (3) sier "Når fiskerivarer importeres direkte fra et fiske- eller frysefartøy, kan et dokument undertegnet av skipsføreren, erstatte dokumentet som kreves etter artikkel 14". Artikkel 14 (1) angir krav om at "Forsendelser av produkter av animalsk opprinnelse skal ved import til EØS følges av et dokument som oppfyller kravene i vedlegg VI". Vedlegg VI angir krav til sertifikater som følger varer som importeres. Artikkel 15 (1) sier at "Framgangsmåtene fastsatt i dette kapittel, får ikke anvendelse på ferske fiskerivarer som landes i Fellesskapet direkte fra et fiskefartøy som fører en tredjestats flagg".

Direkte landing av fiskerivarer betyr at varen ikke kan landes andre steder før de ankommer grensekontrollstasjon i EU/EØS. Kapteinserklæring kan også benyttes når fiskerivarer landes i tredjestat og mellomlagres for videre import til EU/EØS. I slike tilfeller benyttes kapteinserklæring som grunnlagsdokument for et helsesertifikat som kompetent myndighet i tredjestaten må utfylle når fiskerivaren skal videre importeres til EU/EØS.

Ved implementering av forordning (EF) nr. 1005/2008 som inneholder IUU krav (Illegal, unreported and unregulated (IUU) fishing), ble forordning (EF) nr. 1093/94 som sa noe om innhold i en kapteinserklæring, opphevet. Det eksisterer i dag derfor ikke lenger en modell for innhold i en kapteinserklæring.

En harmonisert modell for kapteinserklæring vil lette adgangen av ettertraktede fiskerivarer til EU og også lette implementeringen av eksisterende regelverk.

Merknader

Gjeldende norsk lovgivning på området er forskrift 22. desember 2008 nr. 1624 om særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse (animaliehygieneforskriften), hvor forordning (EF) nr. 2074/2005 er gjennomført i § 3 ved inkorporasjon ihht. EØS-avtalen art. 7 a). Blir rettsakten vedtatt vil denne medføre endringer av redaksjonell karakter i nevnte paragraf, samt konsolidering av forordningens oversatte versjon.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Rettsakten antas ikke å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser.

Sakkyndige instansers merknader

Blir rettsakten vedtatt skal denne vurderes av Spesialutvalget for matproduksjon, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Status

Saken har vært diskutert flere ganger i arbeidsgruppen for veterinær grensekontroll, i arbeidsgruppen for implementering av hygienepakken og i SCFCAH, biologisk trygghet. Forslaget er justert flere ganger og siste utkast er rev 6. Det er gjort mindre tekniske endringer i selve modellsertifikatet og noen endringer i fortalen og i artiklene. Ordlyden i artikkel 1 er nå endret og sier frysefartøy og angivelse av koder for fiskeområder i vedlegg er tatt ut.

**-FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET/HELSE- OG
OMSORGSDEPARTEMENTET/LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET**

Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold

Kapittel I Veterinære forhold

Utkast til kommisjonsbeslutning av [...] om retningslinjer for å assistere tredjeland når det gjelder å utarbeide og fremlegge informasjon om den generelle organiseringen og ledelsen av ordningene for helsekontroll slik det er lagt opp til i europaparmalents- og rådsforordning (EF) nr. 882/2004 (vedlegg I kap I FKD/HOD/LMD)

Sammendrag av innhold

Utkastet til rettsakt utfyller kontrollforordningens art. 47. Artikkelen forutsetter at Kommisjonen skal be tredjestater som har til hensikt å eksportere varer til Fellesskapet, om å legge fram visse opplysninger om den generelle organiseringen og ledelsen av ordningene for helsekontroll. Videre legger kontrollforordningen art. 47 opp til at det skal utarbeides retningslinjer som angir hvordan opplysningene skal utarbeides og fremlegges. Utkastet til rettsakt inneholder slik veiledning. De opplysningene det tas sikte på å innhente er tilsvarende de som EUs inspeksjonskontor (FVO) innhenter før inspeksjoner i tredjeland eller listing av tredjeland man kan akseptere import fra. Det enkelte EU/EØS-land har hjemmel i SPS-avtalen til å be om slike opplysninger, men det er først ved kontrollforordningen at Kommisjonen har fått et utgangspunkt for å be om dette på fellesskapets vegne. Kommisjonen skal ikke be om andre opplysninger enn de selv er beredt til å sende til det enkelte land.

Vurdering

Utkastet retter seg mot Kommisjonen og tredjestater. Utkastet inneholder detaljert informasjon om hvilke opplysninger tredjeland som skal eksportere til Fellesskapet, skal oppgi til Kommisjonen. Følgen av at opplysningene ikke gis fremgår av kontrollforordningen art. 47 nr. 4. Det kan settes særlige importvilkår i hvert enkelt tilfelle. De særskilte importvilkårene skal kun være midlertidige. Slike importvilkår gis som egne rettsakter etter komitologiprosedyre. Rettsakten har således kun indirekte betydning for de enkelte medlemsstater, og for Norge. Et eksempel på slik indirekte betydning er for eksempel reeksport av fisk som sendes til Kina for bearbeiding der. Kina må da være listeført, og ha oppgitt opplysningene som utkastet krever. Mattilsynet anser forslaget for EØS-relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Revisjon av kontrollforordningen (vedlegg I kap I FKD/HOD/LDM)

Sammendrag av innhold

Kontrollforordningen ble vedtatt i EU 29. april 2004 og har vært i kraft i EU siden 2006. Den gir en harmonisert ramme av prinsipper og bestemmelser om organisering og gjennomføring av offentlig kontroll for å overvåke og verifisere at de driftsansvarlige overholder fôrvare- og næringsmiddelregelverket, samt bestemmelsene om dyrs helse og velferd. I artikkel 65 er det bestemmelser om at Kommisjonen innen 20. mai 2007 skal legge frem en rapport for Europaparlamentet og Rådet. Rapporten skal inneholde en gjennomgang av erfaringene med gjennomføring av forordningen og særlig vurdere forordningens virkeområde i relasjon til dyrs helse og velferd, samt finansieringsbestemmelsene.

Kommisjonen fremla sin rapport i juli 2009. Kommisjonens rapport, samt erfaringer i medlemslandene, hos FVO (EUs eget kontrollorgan) mv. har vist at det er behov for justeringer i kontrollforordningens bestemmelser for flere av de emnene den regulerer. Kommisjonen startet derfor i 2010 arbeidet med en helhetlig revisjon av kontrollforordningen. Dette arbeidet sees i sammenheng med utarbeidelse av

en egen dyrehelselov, plantehelselov og lov for såvare og vegetativt formeringsmateriale på EU-nivå, og inngår i en såkalt pakke.

Siden høsten 2010 har Kommisjonen gjennomført i alt 9 arbeidsgruppemøter med representanter fra medlemslandenes kontrollmyndigheter for å drøfte ulike problemstillinger og mulige løsninger knyttet til kontrollforordningens bestemmelser. Norge ved Mattilsynet har deltatt i disse arbeidsgruppemøtene. Det har også vært gjennomført spørreundersøkelser, hvor Norge har respondert. Til arbeidsgruppemøtene har det ikke vært fremlagt noe utkast til revidert eller ny forordningstekst. Problemstillinger, forslag og diskusjoner har derfor vært på et relativt overordnet og generelt nivå. En mer samlet fremstilling av Kommisjonens arbeid ble presentert på et stort "fellesmøte" med deltakelse fra alle fagområdene som er, eller er foreslått omfattet av virkeområdet til ny kontrollforordning den 29. juni 2012.

Kontrollforordningens finansieringsbestemmelser har vært underlagt særlig behandling, bl.a. med en egen konsekvensvurdering, se eget faknotat om revisjon av kontrollforordningens gebyrregler. Revisjonsarbeidet som sådan er underlagt en samlet konsekvensvurdering i EU på vanlig måte, men denne er foreløpig ikke tilgjengelig utenfor Kommisjonen.

Hovedpunkter i revisjonsarbeidet

Kommisjonen har fremhevet at formålet med revisjonen ikke er å foreta gjennomgripende materielle endringer, men mer klargjøringer, forenklinger og styrking av kontrollforordningen som en horisontal ramme rundt offentlig kontroll med matkjeden fra jord/fjord til bord.

Av de større grepene nevnes;

- A. Forslag om utvidelse av kontrollforordningens virkeområde til å omfatte offentlig kontroll innen fagområdene plantehelse og såvare/vegetativt formeringsmateriale. En slik utvidelse vil innebære at alle kontrollforordningens bestemmelser får anvendelse innenfor disse sektorene og bestemmelsene må ta høyde for dette med hensyn til begrepsbruk mv.
- B. Forslag om at systemet for offentlig kontroll av fôrvarer og næringsmidler fra tredjestater (importsysteget) gjøres generelt for alle vareslag. Forslaget innebærer at direktivene for veterinær grensek kontroll av dyr og næringsmidler av animalsk opprinnelse oppheves.
- C. Forslag om utvidelse av medlemslandenes plikt til å gjennomføre brukerfinansiering av tilsyn og kontroll. Forslaget innebærer at medlemslandene plikter å ta inn avgift/gebyr til dekning av de fulle kostnadene ved tilsyn og kontroll av godkjente/registrerte virksomheter i henhold til næringsmiddelhygieneforordningen (forordning (EF) nr. 852/2004), fôrhygieneforordningen (forordning (EF) nr. 183/2005) og eventuell ny plantehelselov og ny lov om såvarer og vegetativt formeringsmateriale (ved en eventuell utvidelse av kontrollforordningens virkeområde).
- D. Forslag om tilpasning til Lisboa-avtalen når det gjelder prosedyrer for delegert lovgivning ("delegated/implementing acts"), herunder en strukturering av EUs kontrollregelverk som innebærer at prinsippene for offentlig kontroll fremgår av kontrollforordningen, mens mer detaljerte og fagspesifikke regler etter hvert skal hjemles i kontrollforordningen. Som eksempel nevnes forslaget om opphevelse av direktiv 96/23/EF (restkontrolldirektivet), der det prinsipielle heretter vil fremgå av kontrollforordningen og detaljene i delegert lovgivning. Tilsvarende vil også gjelde med hensyn til importkontrollsystemet jf. ovenfor.

For øvrig foreslår Kommisjonen klargjøring av bestemmelsene vedrørende følgende:

1. Virkeområde - utvidelse jf. ovenfor, samt klargjøring av kontrollforordningens anvendelse på andre myndighetshandlinger enn offentlig kontroll i den hensikt å verifisere regelverksetterlevelse - art. 1
2. Definisjoner, herunder behovet for nye definisjoner ved eventuell utvidelse av kontrollforordningens virkeområde - art. 2
3. Alminnelige forpliktelser med hensyn til organisering av offentlig kontroll, herunder ny bestemmelse om ansvar for koordinering, presisering av bestemmelsene om offentliggjøring av informasjon om myndighetenes kontrollarbeid, rett til kopi av kontrollrapporter og delegasjon av særlige oppgaver i forhold til offentlig kontroll/offentlige myndigheter - art. 3-10
4. Metoder for prøvetaking og analyse, herunder hierarkiet for metodikk, retten til utfyllende ekspertuttalelse mv. - art. 11
5. Offisielle laboratorier, herunder kravene til akkreditering - art. 12
6. Offentlig attestering, herunder definisjon/avgrensning, prinsipper for utstedelse - art. 30

7. Referanselaboratorier og (referanse-)sentre, herunder opprettelse av nye referanselaboratorier ved eventuell utvidelse av kontrollforordningens virkeområde, nye oppgaver for referanselaboratoriene, samt mulighet til å oppnevne (referanse-)sentre, f.eks. når det gjelder dyrevelferd - art. 32-33
8. Administrativ bistand og samarbeid, herunder klargjøring av roller og prosedyrer - art. 34-40
9. Kontrollplaner og rapportering, herunder ansvar for nasjonal koordinerings, hjemmel for innføring av maler mv. - art. 41-44.
10. Tiltak ved manglende overholdelse, herunder forslag om ny bestemmelse om tiltak ved minstanke, utvidelse av listen over tiltak ved manglende overholdelse mv. - art. 54 - 55

Merknader

Den gjeldende kontrollforordningen er tatt inn i EØS-avtalen i vedlegg I del I og vedlegg I del II og vedlegg II kapittel XII. Norge er således gjennom EØS-avtalen bundet av kontrollforordningen (EU) nr. 882/2004, jf. kontrollforskriften (forskrift 22. desember 2008 nr. 1661).

Revisjon av kontrollforordningen vil derfor innebære behov for endring av norsk regelverk. Det er foreløpig for tidlig å si noe om økonomiske og administrative konsekvenser av revisjonen ut over at slike må påregnes.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Revisjon av reglene for finansiering av offentlig kontroll ("inspeksjonsgebyrer") i artikkel 26 til 29 i forordning (EF) nr. 882/2004 (vedlegg I kap I FGD/HOD/LMD)

Sammendrag av innhold

EU ved Kommisjonen arbeider med revisjon av reglene for finansiering av offentlig kontroll på kontrollforordningens virkeområde (kontroll med regelverk for næringsmidler, fôr og dyrs helse og velferd).

Rettslig bakgrunn

Norge er gjennom EØS-avtalen bundet av forordning (EF) nr. 882/2004 (kontrollforordningen). I tillegg til å stille krav til organisering mv. av offentlig kontroll, krever kontrollforordningen at medlemsstatene (EU-statene samt EØS-statene) sikrer tilstrekkelige midler til å finansiere denne kontrollen. I utgangspunktet står medlemslandene fritt når det gjelder valg av finansieringsform. Dersom brukerfinansiering i form av avgift/gebyr velges, må avgiften/gebyret ikke overstige kostnadene ved å utføre kontrollen. Kontrollforordningen har flere kompliserte regler for hvilke kostnader som kan kreves dekket. I forbindelse med visse kontrollaktiviteter (slaktekontroll, veterinær grensekontroll mv.) går imidlertid kontrollforordningen lenger. Medlemsstatene pålegges en plikt til å kreve inn avgift/gebyr. Avgiften/gebyret må da tilsvare eller overstige visse fastsatte minstesatser. Også her gjelder kompliserte beregningsregler dersom en medlemsstat velger å kreve inn høyere avgift/gebyr enn minstesatsene. Det forutsettes i kontrollforordningen at den enkelte medlemsstat fastsetter utfyllende regler om avgifter og gebyr innenfor de rammene kontrollforordningen trekker opp. Kontrollforordningens regler ble bindende for Norge 1. mars 2010, og er gjennomført i forskrift 22. desember 2008 nr. 1621 om offentlig kontroll med etterlevelse av regelverk om fôrvarer, næringsmidler og helse og velferd hos dyr (kontrollforskriften).

Utfyllende regler om avgifter og gebyr er gitt i følgende forskrifter:
forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgifter og gebyr i matforvaltningen
forskrift 13. februar 2004 nr. 406 om betaling av gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet
forskrift 27. desember 2005 nr. 1726 om gebyr til dekning av utgifter ved kjøttkontroll
forskrift 3. mars 2010 nr. 307 om betaling av gebyr for veterinær grensekontroll

Bakgrunn for revisjonen

Evaluering av kontrollforordningens finansieringsregler har vist betydelige utfordringer knyttet til medlemsstatenes etterlevelse av disse. Spesielt viser det seg at formålet med å ha fellesskapsregler på dette området, som er å sikre tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre offentlig kontroll med regelverket for næringsmidler, fôr og dyrs helse og velferd, ikke blir oppfylt. Utfordringene består i:

Mange medlemsstater har ikke full dekning av inspeksjonskostnadene gjennom avgift/gebyrer, eller mangler oversikt over om kostnadene er dekket.

Kontrollforordningens regler inneholder selvmotsigelser og åpner for tolkning slik at medlemsstatene i stor grad står fritt til å etablere sine egne gebyrsystemer. Det blir av den grunn ikke rettsenhet på dette området mellom medlemsstatene.

Mangel på klarhet. Det kommer ikke klart frem hvorfor det er plikt til å ta et gebyr for visse kontrollaktiviteter, men ikke for andre, hvorfor størrelsen på minimumsgebyrene er satt slik de er, og hva som ligger i kostnadskriteriene i vedlegg VI til forordningen (kriteriene for hvilke kostnader man har anledning til å regne inn i gebyret).

Mangel på fleksibilitet. Kriteriene som medlemsstatene må følge når de lager sine gebyrsystemer, er beskrevet på en måte som gjør dem vanskelige å implementere.

Mulige løsninger på problemene. Kommisjonen har vurdert følgende løsninger:

- Deregulering – finansiering av offentlig kontroll bestemmes alene på medlemsstatsnivå
- Klargjøring av dagens system
- Full kostnadsdekning gjennom obligatorisk avgift/gebyr
- Oppheve bestemmelsene om minimums- og standard avgift/gebyr og krav om at alle avgifter/gebyr skal være kostnadsbasert
- Klargjøring av listen over aktiviteter hvor avgift/gebyr er obligatorisk
- Klargjøring av listen over berettigede/relevante kostnader
- Ring fence – krav til sammenheng mellom betalingsplikt/inntekt og kontrollaktivitet
- Unntak for små virksomheter?
- Styrking av effektivitets-/regelverksetterlevelsensinsitamenter
- Innsyns – og rapporteringskrav
- Bonus malus – lettelser i avgifts-/gebyrplikten ved regelverksetterlevelse
- Utvidelse av dagens system, samt klargjøringer
- Som ovenfor under alternativ 2 med utvidelse med hensyn til hvem/hva som pålegges å betale avgift/gebyr, jf. registrerte næringsmiddelforetak, jf. forordning (EF) nr. 852/2004 (næringsmiddelhygieneforordningen) og fôrforetak, jf. forordning (EF) nr. 183/2005 (fôrhygieneforordningen)
- Full harmonisering – finansiering av offentlig kontroll bestemmes fullt ut på fellesskapsnivå
- Lik avgift/gebyr for alle EØS-land
- Lik avgift/gebyr for alle EØS-land, men justert i henhold til levekostnadsindeks
- Lik avgift/gebyr kun for importkontroll

Det er gjennomført en ekstern konsekvensanalyse av de ulike løsningene. Etter en nærmere vurdering har Kommisjonen ved DG SANCO, lansert en prinsipiell versjon av alternativ 3 som den beste løsningen, dvs. full kostnadsdekning av alt tilsyn og kontroll overfor alle registrerte/godkjente foretak i henhold til næringsmiddelhygieneforordningen, fôrhygieneforordningen, samt eventuell ny planteheslovgivning og ny lov om såvare og vegetativt formeringsmateriale (dvs. dersom kontrollforordningens virkeområde utvides i henhold til sistnevnte fagområder). Gjeldende minstesatser fjernes, listen over dekningsberettigede kostnader klargjøres, og medlemsstatene kan velge om de vil bruke en flat avgift/gebyr til dekning av gjennomsnittlige tilsynskostnader i et gitt tidsrom, eller en individuell avgift/gebyr til dekning av kostnadene for den konkrete tilsynsaktiviteten.

Merknader

Norge har fulgt og vil fortsatt følge revisjonsarbeidet tett, og søker å bidra i arbeidet, herunder besvare spørreundersøkelser, delta i arbeidsgruppemøter mv. Arbeidet er viktig av flere grunner. For det første har vi også sett en del av de utfordringene EU har pekt på med kontrollforordningens regler. For det andre har finansiering av tilsynet en klar politisk side.

Eventuelle regelverksendringer må gjennomføres i norsk rett ved forskrift. Det er foreløpig for tidlig å si noe om økonomiske og administrative konsekvenser ut over at slike må påregnes.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Revisjon av forordning (EF) nr. 178/2002 (matlovsforordningen) med tanke på innføring av gebyr for EFSAs vurderinger (vitenskapelige vurderinger av søknader om godkjenninger), samt vurdering av EFSAs organisering av arbeidet med slike vurderinger (vedlegg I kap I og vedlegg II kap XII FKD/HOD/LMD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen ved DG SANCO vurderer om det skal gis regler om betaling av avgift/gebyr for de vurderinger som Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) gjør i forbindelse med Kommisjonens behandling av godkjenningssaker.

Rettslig grunnlag

I matlovsforordningen (EF) nr. 178/2002 kap. III er det gitt en rekke bestemmelser om Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet ("myndigheten" = EFSA). Hvordan EFSA skal finansieres fremgår bl.a. av fortalen til EU Food Law pkt. 57; *"Myndigheten bør finansieres over Den europeiske unions alminnelige budsjett. På bakgrunn av de erfaringer som er gjort, særlig med hensyn til behandlingen av godkjenningssaker som framlegges av industrien, bør imidlertid muligheten for å innføre avgifter undersøkes innen tre år etter at denne forordningen har trådt i kraft. Fellesskapets budsjettbehandling vil fortsatt få anvendelse når det gjelder de tilskudd som skal dekkes over Den europeiske unions alminnelige budsjett. Videre bør revisjonen av regnskapene foretas av Revisjonsretten"*.

I Artikkel 45 er det gitt følgende bestemmelse om "Gebyrer som mottas av myndigheten"; *"Innen tre år etter at denne forordning har trådt i kraft, og etter samråd med myndigheten, medlemsstatene og de berørte parter, skal Kommisjonen offentliggjøre en rapport om hvorvidt det er mulig og tilrådelig å framlegge et forslag til regelverk i henhold til framgangsmåten for medbestemmelse og i samsvar med traktaten, om andre tjenester som ytes av myndigheten"*.

Situasjonen i EU

I 2006 utarbeidet DG SANCO et arbeidsdokument om hvorvidt det er mulig og tilrådelig å utarbeide regler for å sette EFSA i stand å ta avgift/gebyr for vurderinger i forbindelse med behandling av godkjenningssaker. Dette dokument ble etterfulgt av åpne konsultasjoner i 2006 og 2007. Meget kort oppsummert kan det sies at medlemslandene er avventende positive til å innføre avgift/gebyr for vurderinger i forbindelse med godkjenningssøknader, men det understrekes at det kan medføre problemer som må avklares før man eventuelt vedtar en slik form for finansiering.

Industrien er konsekvent imot innføring av avgift/gebyr, og deres sterkeste argumenter er; Avgift/gebyrfinansiering av vurderinger knyttet til behandling av en godkjenningssøknad kan svekke tilliten til EFSA som et uavhengig organ.

Avgift/gebyrfinansiering favoriserer de store på bekostning av de mindre virksomhetene. Godkjenninger på EFSAs områder er stort sett generiske, og en søker skal ikke finansiere en godkjenning som alle kan benytte seg av.

Resultatene av disse konsultasjonene lå til grunn for et "working paper" datert 23 september 2010 (ikke tilgjengelig på nett).

I henhold til dette dokumentet mener Kommisjonen at det i alle tilfeller skal kunne innkreves avgift/gebyr for godkjenninger/autorisasjoner som gis til en søker som vil ha økonomisk utbytte av en godkjenning/autorisasjon. Forholdet til generiske godkjenninger/autorisasjoner og til små og mellomstore bedrifter ("small and medium enterprises" (SMEs)) må vurderes særskilt.

Kommisjonens "working paper" er diskutert i Rådet og Parlamentet. Begge steder var det enighet om at det skal utarbeides en konsekvensvurdering (IA, impact assessment) over ulike alternative for finansiering av EFSAs arbeid med godkjenningssaker.

De alternative måtene som skal vurderes i den pågående konsekvensutredningen er:

Ingen avgifter/gebyr for vurderinger i forbindelse med godkjenningssøknader. EFSA's kostnader finansieres via EUs vanlige budsjett som i dag.

Alle søkere betaler avgift/gebyr som skal stå i forhold til kostnadene ved behandling av søknaden

- a) Flat avgift/gebyr for nye søknader
- b) Differensiert avgift/gebyr for nye søknader
- c) Flat avgift/gebyr for nye søknader og for fornying, utvidelse og revurdering
- d) Differensiert avgift/gebyr for nye søknader og for fornying, utvidelse og revurdering

Avgift/gebyr kun i spesielle sektorer der godkjenning er forbeholdt søker

- a) Flat avgift betales for nye søknader
- b) Differensiert avgift betales for nye søknader
- c) Flat avgift betales for nye søknader og for fornying, utvidelse og revurdering
- d) Differensiert avgift betales for nye søknader og for fornying, utvidelse og revurdering

Betydningen for små og mellomstore bedrifter skal vurderes separat for hvert av alternativene.

Merknader

Norge har tidligere implementert de gebyrordninger som er knyttet til det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) og det europeiske legemiddelbyrået (EMA). Prinsippet om brukerfinansiering av særskilte ytelser gjelder allerede i dag for forhold som reguleres av Matloven. Noen av de godkjenninger som er gebyrbelagt i henhold til nasjonale bestemmelser om gebyr for særskilte ytelser, gjelder samme ytelser som vurderes gebyrbelagt av EFSA.

Dersom det blir gitt regler om avgift-/gebyrfinansiering av EFSA's vurderinger i forbindelse med godkjenningssøknader vil dette bli gitt i form av en forordning i tilknytning til artikkel 45 i EU Food Law, og Norge er da forpliktet til å gjennomføre denne i norsk rett som en forskrift. Det antas å være mest naturlig at en slik forordning tas inn i matlovsforskriften. Det er foreløpig for tidlig å si noe om økonomiske og administrative konsekvenser av Kommisjonens vurderinger.

Vurdering

Norge er gjennom EØS-avtalen bundet av EU Food Law ((EF) 178/2002) jf. matlovsforskriften (FOR 2008-12-22 nr. 1620), og Norge bidrar til finansiering av EFSA's virksomhet jf. EU Food Law artikkel 43;

1. Myndighetens inntekter skal bestå av et bidrag fra Fellesskapet og fra enhver stat som Fellesskapet har inngått avtaler med som nevnt i artikkel 49, samt avgifter for publikasjoner, konferanser, utdanning og all annen lignende virksomhet som myndigheten står for.

EFTA-statene skal bidra finansielt til myndighetens budsjett i samsvar med EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1 bokstav a) og avtalens protokoll 32.

2. Myndighetens utgifter skal omfatte utgifter til personale, administrasjon, infrastruktur og drift samt utgifter i forbindelse med kontrakter inngått med tredjemann eller i forbindelse med den økonomiske støtten nevnt i artikkel 36.

Det antas at eventuell innføring av avgift/gebyr for EFSA's vurderinger vil få betydning for norske søkere og norske myndigheter, men det er for tidlig å si noen om på hvilken måte det får betydning.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

-FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET /LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold

Kapittel I Veterinære forhold

KOM(2012)89 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr (vedlegg I kap I FKD/LMD)

Sammendrag av innhold

Forslaget til ny forordning om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr skal erstatte forordning (EF) nr. 998/2003. Forslaget er i stor grad en videreføring av gjeldende regler. Målet er først og fremst å tydeliggjøre hvilke regler som gjelder. I tillegg er det behov for å bringe Kommisjonens hjemler i samsvar med Lisboa-traktaten.

Det overordnede formålet med forslaget er å beskytte dyre- og folkehelsen. Forslaget fastsetter de dyrehelsemessige betingelsene for ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr mellom medlemsstatene og til medlemsstatene fra tredjestater, samt bestemmelsene om kontroll med forflytningen.

Forslaget er uttømmende i den forstand at medlemsstatene ikke kan forby, begrense eller hindre ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr som oppfyller betingelsene i forordningen av andre dyrehelsemessige årsaker enn de som følger av forordningen.

Hvilke dyrearter som omfattes av kjæledyrbegrepet og hvilke land og områder som regnes som medlemsstater er spesifisert i henholdsvis vedlegg I og vedlegg II til forslaget.

Forflytning mellom medlemsstater

Forslaget viderefører krav om id-merking, identifikasjonsdokument (pass) og rabiesvaksinasjon for forflytning av hunder, katter og ildere mellom medlemsstatene. Det viderefører også krav om forebyggende tiltak mot andre sykdommer enn rabies dersom slike er fastsatt av Kommisjonen. P.t. gjelder krav om behandling mot *Echinococcus multilocularis* ved forflytning av hunder til visse medlemsstater, jf. forordning (EU) nr. 1152/2011. Forslaget viderefører også at medlemsstatene på visse vilkår kan tillate forflytning til sitt område fra andre medlemsstater av hunder, katter og ildere som er yngre enn 3 måneder og ikke vaksinert mot rabies.

Nytt er at forslaget gir Kommisjonen hjemmel til å gi regler om forflytning av hunder, katter og ildere som ikke er vaksinert mot rabies mellom rabiesfrie medlemsstater.

For forflytning av andre kjæledyr mellom medlemsstatene setter forslaget krav om id-merking, identifikasjonsdokument og forebyggende tiltak mot andre sykdommer enn rabies. Imidlertid vil disse kravene først tre i kraft når Kommisjonen har fastsatt nærmere regler. Til da gjelder i praksis ingen krav for forflytning av andre kjæledyr mellom medlemsstatene.

Forflytning fra tredjestater

Forslaget viderefører krav om id-merking, identifikasjonsdokument (helsesertifikat), rabiesvaksinasjon og rabiesantistoffkontroll for forflytning av hunder, katter og ildere til medlemsstatene fra tredjestater. Det viderefører også krav om forebyggende tiltak mot andre sykdommer enn rabies dersom slike er fastsatt av Kommisjonen. P.t. gjelder krav om behandling mot *Echinococcus multilocularis* for forflytning av hunder til visse medlemsstater, jf. forordning (EU) nr. 1152/2011.

Forslaget åpner for at medlemsstatene på visse vilkår kan tillate forflytning til sitt område fra listeførte tredjestater av hunder, katter og ildere som er yngre enn 3 måneder og ikke vaksinert mot rabies, men fastsetter at etterfølgende forflytning av slike dyr til en annen medlemsstat ikke er tillatt med mindre det skjer i samsvar med vilkårene for forflytning mellom medlemsstatene.

Forslaget viderefører unntak fra kravet om rabiesantistoffkontroll for forflytning av hunder, katter og ildere til medlemsstatene fra listeførte tredjestater. Nytt er at unntaket utvides til å omfatte dyr som under visse forutsetninger føres i transitt via ikke-listeførte tredjestater. Forslaget pålegger Kommisjonen å fastsette listen over de aktuelle tredjestatene innen ett år etter forslagets

ikrafttredelse. Til da gjelder nåværende liste, dvs. del B avsnitt 2 og del C i forordning (EU) nr. 998/2003.

For forflytning av andre kjæledyr til medlemsstatene fra tredjestater stiller forslaget krav om id-merking, forebyggende tiltak mot andre sykdommer enn rabies og identifikasjonsdokument. Imidlertid gjelder kravene først etter at Kommisjonen har fastsatt nærmere regler. Inntil disse er fastsatt kan medlemsstatene opprettholde sine nasjonale regler dersom disse står i et rimelig forhold til dyre- og folkehelseisikoen ved ikke-kommersiell forflytning, og ikke er strengere enn reglene som gjelder for import av artene.

Forslaget viderefører at forflytning av kjæledyr mellom enkelte medlemsstater og tredjestater, herunder mellom Norge og Sverige, kan fortsette i henhold til landenes nasjonale bestemmelser. Tydeligere enn i forordning (EF) nr. 998/2003 går det imidlertid fram at muligheten til å ha nasjonale bestemmelser for forflytning av kjæledyr mellom Norge og Sverige kun gjelder så lenge Norge er å betrakte som en tredjestat i forhold til EU.

Nærmere om krav til id-merking

Forslaget viderefører at id-merking av hunder, katter og ildere skal skje ved implantering av transponder eller med lett leselig tatovering som er påført før 3. juli 2011. De nåværende tekniske kravene til transpondere opprettholdes i vedlegg III til forslaget. Forslaget opprettholder også at den ansvarlige for dyret selv må skaffe tilveie nødvendig avlesningsutstyr dersom dyret er merket med transponder som ikke oppfyller de fastsatte tekniske kravene.

Generelt krever forslaget at andre kjæledyr skal merkes eller beskrives slik at de sikkert kan knyttes til identifikasjonsdokumentene sine, men overlater til Kommisjonen å fastsette konkrete krav til hvordan dette skal gjøres. Inntil konkrete krav er fastsatt, gjelder i praksis ingen krav om merking av andre kjæledyr. Forslaget fordrer at medlemsstatene selv fastsetter hvilke minimumskvalifikasjoner personer må ha for å kunne implantere transpondere.

Nærmere om krav til rabiesvaksinasjon og -antistoffkontroll

Nåværende krav til rabiesvaksinasjoner og rabiesantistoffkontroll videreføres i henholdsvis vedlegg IV og vedlegg V til forslaget.

Nærmere om krav til identifikasjonsdokumenter

Forslaget krever at identifikasjonsdokumentet til kjæledyr som forflyttes mellom medlemsstatene skal være utstedt av en autorisert veterinær. Identifikasjonsdokumentet til kjæledyr som forflyttes fra en tredjestat skal være utstedt av en offentlig veterinær. Alternativt kan det være utstedt av en autorisert veterinær og deretter påtegnet av vedkommende myndighet i tredjestaten. Identifikasjonsdokumentet skal bekrefte av vilkårene for forflytningen er oppfylt. Dyrets identitet skal kontrolleres før dokumentet utstedes.

Forslaget beskriver hvilke opplysninger identifikasjonsdokumenter skal inneholde.

Forslaget pålegger veterinærer som utsteder identifikasjonsdokument til hunder, katter og ildere som skal forflyttes mellom medlemsstater å oppbevare opplysningene om dyrets identitet og eier i minst 10 år.

Hovedregelen i forslaget er at identifikasjonsdokumenter til hunder, katter og ildere som forflyttes mellom medlemsstater skal ha passformat og være forsynt med en unik kode. Helsesertifikat kan likevel brukes hvis dyret opprinnelig kommer fra en tredjestat. Identifikasjonsdokumenter til hunder, katter og ildere som forflyttes fra tredjestater skal som regel ha helsesertifikatformat. Pass kan likevel brukes fra visse listeførte tredjestater og ved gjeninnførsel av dyr fra en medlemsstat etter midlertidig opphold i eller transitt gjennom en tredjestat. Forslaget pålegger Kommisjonen å fastsette ytterligere krav til språk, utforming og gyldighetstid av identifikasjonsdokumenter for hunder, katter og ildere innen tre år. Pass eller helsesertifikat som er utstedt etter nåværende regler skal gjelde i inntil ett år etter at disse kravene er fastsatt.

Forslaget setter ingen spesifikke krav til utformingen av identifikasjonsdokumenter for andre kjæledyr, men gir Kommisjonen hjemmel til å gi regler om dette.

Unntaksbestemmelser

Nytt er at medlemsstatene på enkeltvedtaksbasis kan tillate forflytning av kjæledyr til sitt område uten at de normale vilkårene for forflytningen er oppfylt.

Kontrollbestemmelser og særskilte beskyttelsestiltak

Forslaget krever at medlemsstatene foretar målrettet eller stikkprøvebasert dokument- og identitetskontroll, og om nødvendig fysisk kontroll, av kjæledyr som forflyttes til deres områder fra andre medlemsstater og visse listeførte tredjestater. Den ansvarlige for dyret pålegges å forevise identifikasjonsdokumentet og dyret for kontroll på anmodning fra tilsynsmyndigheten.

Forslaget foreskriver at kjæledyr fra tredjestater som hovedregel skal underkastes dokument- og identitetskontroll, og om nødvendig fysisk kontroll, av tilsynsmyndigheten på innførselsstedet. Videre pålegges den ansvarlige for dyret å forevise identifikasjonsdokumentet og dyret for kontroll på anmodning av tilsynsmyndigheten. Forslaget pålegger medlemsstatene å utarbeide en liste over innførselssteder, samt å sikre at tilsynsmyndigheten kjenner regelverket og er i stand til å håndheve det. Tilsynsmyndigheten pålegges å føre journal over utførte kontroller. For hunder, katter og ildere skal tilsynsmyndigheten attestere i dyrenes identifikasjonsdokumenter at kontroll er foretatt.

Dersom kontrollen avdekker regelbrudd, viderefører forslaget at dyrene skal returneres til avsenderlandet, holdes isolert under offentlig kontroll til vilkårene for forflytningen er oppfylt eller avlives. Hvis dyrene avvises, skal de holdes under offentlig kontroll til de returneres til avsenderlandet eller til det er truffet annen beslutning om hva som skal skje med dem.

Forslaget gir Kommisjonen hjemmel til å treffe særskilte beskyttelsestiltak mot rabies.

Informasjonsforpliktelser

Forslaget pålegger medlemsstatene å innen ett år etter forslagets ikrafttredelse gi allmenheten klare og lett tilgjengelige opplysninger om:

hvilke kvalifikasjoner som kreves for å kunne implantere transpondere, muligheten til å kunne få unntak fra kravet om rabiesvaksinasjon av unge hunder, katter eller ildere, hvilke vilkår som gjelder for forflytning til deres område av kjæledyr som ikke oppfyller de vanlige vilkårene, hvilke nasjonale regler som gjelder for forflytning til deres område av kjæledyr fra tredjestater, listen over innførselssteder for dyr fra tredjestater, og hvilken myndighet som er utpekt til å forestå kontroll.

Administrative bestemmelser

Forslaget gir Kommisjonen hjemmel til å endre vedlegg II-V til forslaget, samt til å begrense antallet dyr en enkelt person kan ha med seg under en enkelt forflytning.

Forslaget fordrer at medlemsstatene fastsetter bestemmelser om sanksjonering av regelbrudd, samt at de informerer Kommisjonen om bestemmelsene og endringer av dem.

Forslaget opphever forordning (EU) nr. 998/2003 ett år etter at forslaget har trådt i kraft. Henvisninger til den opphevede forordningen skal gjelde som henvisninger til forslaget og leses etter sammenlikningstabellen i vedlegg VI til forslaget.

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten

Traktaten om den Europeiske Unions funksjonsmåte artikkel 43 nr. 2 og artikkel 168 nr. 4.

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området

Dyrehelsehensynet ved ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr ivaretas med:

forskrift 1. juli 2004 nr. 1105 om dyrehelsemessige betingelser for ikke-kommersiell transport av kjæledyr. Forskriften gjennomfører forordning (EF) nr. 998/2003 i norsk rett.

forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige betingelser for import og eksport av levende pattedyr, fugler, reptiler, amfibier, bier og humler og forskrift 31. desember 1998 nr. 1498 om tilsyn og kontroll ved import og eksport av levende dyr, annet avlsmateriale og animalsk avfall innen EØS, og ved import av levende dyr fra tredjestater. Disse gjelder foran forskrift 1. juli 2004 nr. 1105 for ikke-kommersiell forflytning av mer enn fem hunder, katter eller ildere.

forskrift 2. juli 1991 nr. 507 om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander. Denne nasjonale forskriften anses å gjelde foran forskrift 1. juli 2004 nr. 1105 for innførsel til Norge av fugler, gnagere og kaniner. Etter søknad gir Mattilsynet tillatelse til innførsel av fugler, gnagere og kaniner kun fra Sverige, Finland og Danmark. Tillatelse til innførsel av fugler, gnagere og kaniner fra andre land gis kun når eieren skal flytte til Norge. Tillatelsene gis på standardiserte vilkår som bl.a. omfatter krav om at dyrene skal følges av helseattest og holdes isolert eller i karantene en viss tid etter innførselen.

forskrifter om særskilte beskyttelsestiltak mot visse sykdommer.

Innførsel av dyrearter som omfattes av forslaget kjæledyrbegrep reguleres også i lovgivning som skal ivareta andre hensyn enn dyrs helse. Spesielt nevnes:

lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet (viltloven),

lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven),

forskrift 15. november 2002 nr. 1276 til gjennomføring av konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES),

forskrifter 20. november 1976 nr. 3 om forbud mot at fremmedartede (eksotiske) dyr innføres,

omsettes eller holdes som husdyr, selskapsdyr eller i fangenskap på annen måte, og

forskrift 20. august 2004 nr. 1204 om hunder.

Rettslige konsekvenser

Forslaget krever endring i forskrift 1. juli 2004 nr. 1105 om dyrehelsemessige betingelser for ikke-kommersiell transport av kjæledyr, forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige betingelser for import og eksport av levende pattedyr, reptiler, amfibier, bier og humler og forskrift 2. juli 1991 nr. 507 om forbud mot innførsel av dyr og smitteførende gjenstander.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget viderefører i stor grad gjeldende regler. Dermed får det også langt på vei de samme administrative og økonomiske konsekvensene. Forslaget får likevel noen nye konsekvenser: Det blir ikke lenger nødvendig å søke om/behandle søknader om tillatelse til å innføre fugler, kaniner eller gnagere hit til landet. Det er en administrativ forenkling for både dyreeierne og Mattilsynet. Dyreeierne får ingen kostnader med id-merking, helseundersøkelse etc. av fugler, gnagere eller kaniner som forflyttes mellom Norge og andre EØS-stater. De trenger ikke holde dyrene isolert under utenlandsoppholdet eller etter innførsel til Norge. Følgelig får de større muligheter til å delta på f.eks. utstillinger og konkurranser.

Det blir enklere å kamuflere import av kaniner, fugler og gnagere som ikke-kommersiell transport og dermed bryte vilkårene som gjelder for import.

Dersom endring av regelverk og forvaltningspraksis fører til økt innførsel av fugler, kaniner og/eller gnagere, øker samtidig risikoen for innførsel av zoonoser og dyresykdommer som forekommer i utlandet, men sjelden eller aldri er påvist her i landet. Som eksempler på sykdommer det kan bli økt risiko for innførsel av, nevnes myxomatose og viral hemorrhagisk sykdom hos kaniner og aviær influensa og Newcastle disease hos fugler.

Dersom smitterisikoen øker, kan både dyreeiere og det offentlige komme til å måtte bruke større ressurser på bekjempelse av sykdommer enn i dag. I motsetning til andre dyreeiere har kjæledyreiere ikke rett til erstatning etter matloven for dyr som avlives etter påbud, som dør før slikt påbud er gitt eller som følge av pålagt behandling.

Norge skal ved innlemmelse av rettsakten i EØS-avtalen ikke regnes som tredjestat. Forflytning av kjæledyr mellom Norge og EU, inkl. Sverige, skal da foregå etter vilkårene som gjelder for forflytning av kjæledyr mellom EU-medlemsstatene. Dagens unntak fra kravene om id-merking, pass og rabiesvaksinasjon ved forflytning av hunder, katter og ildere til Norge fra Sverige må oppheves. Dyreeierne får dermed kostnader med dette. Når det er sagt, blir unntakene fra kravene om id-merking og pass ved forflytning av hunder uansett opphevet når forskrift 25. februar 2013 nr. 230 om endring i visse forskrifter som omfatter inn- og utførsel av hunder, katter og ildere trer i kraft den 1. mai 2013. Forslaget ser ikke ut til å videreføre at ikke-kommersiell forflytning av > 5 hunder, katter eller ildere mellom EØS-stater skal foregå etter kravene til dyrehelse og kontroll som gjelder for handel. I så fall sparer dyreeierne kostnader med klinisk helseundersøkelse av dyrene. Isteden skal dyr og dokumenter gjennomgå kontroll på listeført innførselssted. Sammenliknet med kontroll på avsenderstedet er dette trolig mer byrdefullt for både dyreeierne og det offentlige.

At det åpnes for å kunne dispensere fra de normale forflytningsvilkårene, medfører trolig at Mattilsynet må bruke en del ressurser på å behandle søknader om dette. Da matloven ikke gir hjemmel til å legge privatpersoner gebyr, vil en eventuell økning av Mattilsynets saksbehandlingskostnader ikke kunne dekkes inn gjennom en gebyrordning.

I dag kan det være vanskelig å oppfylle vilkårene for forflytning av hunder fra Svalbard til fastlandet. En mulig løsning kan nå bli å søke om/gi tillatelse til at dyrene forflyttes uten at vilkårene er oppfylt, men isteden holdes i karantene til vilkårene er oppfylt etter ankomst til fastlandet. At helsesertifikater for dyr fra tredjestater kan utstedes av en autorisert veterinær og deretter påtegnes av vedkommende lands myndigheter, kan for øvrig bidra til å løse problemet med at det ikke er stedlig offentlig veterinær på Svalbard som kan utstede slike sertifikater. Da blir ikke regelverket lenger til hinder for at Sysselmannen kan gis myndighet til å forestå nødvendig sertifikatpåtegnning. Problemet med at det ikke er stedlig praktiserende veterinær på Svalbard som kan utstede sertifikatene, løses imidlertid ikke.

Veterinærer som utsteder identifikasjonsdokumenter til hunder, katter og ildere får en ny administrativ byrde ved at de må registrere og oppbevare opplysninger om hvert enkelt dyrs id-merking og eier i minst 10 år.

Mattilsynet må innrette kontrollen med forflytning av kjæledyr til Norge fra de andre EØS-statene slik at den blir målrettet eller stikkprøvebasert. Dagens krav om at dyr og dokumenter fra disse landene, unntatt Sverige, uoppfordret skal forevises Tollvesenet for kontroll må oppheves. Heretter skal dyr og dokumenter fremlegges for kontroll kun etter anmodning fra tilsynsmyndigheten. Dette er en administrativ forenkling både for de som er ansvarlig for dyrene og Tollvesenet. Dersom praksis ved grensestasjonene endres slik at det fører til økning i antall dyr som innføres, kan det imidlertid resultere i økt risiko for innførsel av sykdommer.

Mattilsynet får en ny administrativ byrde ved at tilsynspersonalet må føre journal over kontrollen de har foretatt med forflytning av kjæledyr fra ikke-listeførte tredjestater, samt attestere i dyrenes identifikasjonsdokumenter at kontroll er foretatt.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er under vurdering av Spesialutvalget for matproduksjon, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert. Forslaget har ikke vært på nasjonal høring.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Vurdering

Mattilsynet vurderer forslaget som EØS-relevant. Antallet kjæledyr, særlig hunder, som innføres til Norge har økt betydelig i løpet av de siste 10 årene. Antallet hunder som innføres fra områder der helsesituasjonen er dårligere enn den er her til lands, er nå så stort at det utgjør en risiko for både dyre- og folkehelsen. En medvirkende årsak til dette, er at gjennomføring av forordning (EF) nr. 998/2003 i norsk rett har medført lempeligere innførselsvilkår. Mattilsynet er svært bekymret for at gjennomføring av den nye forordningen vil forsterke den uønskede utviklingen. Selv om Kommisjonen får hjemmel til å fastsette forflytningsvilkår ut over de som følger direkte av forordningen, tror Mattilsynet det kan bli vanskelig å komme fram til harmoniserte vilkår som gir god beskyttelse av dyrehelsen i Norge. Norge bør i så fall vurdere mulighetene for å iverksette nye nasjonale sykdomsforebyggende tiltak, som f.eks. å tillate vaksinasjon av kaniner mot myxomatose og viral hemorrhagisk sykdom.

Når en skal vurdere om den nye forordningen innebærer gunstige eller ugunstige regelendringer, må en ta i betraktning at Norges forpliktelser etter rettsakter som allerede er tatt inn i EØS-avtalen sannsynligvis er noe mangelfullt oppfylt. Å måtte oppheve forbudet mot ikke-kommersiell forflytning av fugler, kaniner og gnagere til Norge er neppe en konsekvens av den nye forordningen, men allerede en forpliktelse etter forordning (EF) nr. 998/2003. Det kan faktisk se ut til at den nye forordningen vil gi hjemmel til å stille strengere forflytningsvilkår enn det forordning (EF) 998/2003 gjør. At forordning (EF) nr. 998/2003 gir hjemmel til å ha nasjonale vilkår for forflytning av hunder, katter og ildere mellom Norge og Sverige er nok også en misforståelse. Det er snarere slik at denne, i likhet med den nye forordningen, kun gir hjemmel for Sverige til å ha nasjonale forflytningsvilkår fra Norge så lenge Norge er å betrakte som en tredjestat. Hvis det er ønskelig at forflytning av kjæledyr mellom Norge og

Sverige skal kunne foregå etter nasjonale vilkår etter at den nye forordningen er tatt inn i EØS-avtalen, bør Norge ved innlemmelsen be om en teknisk tilpasningstekst som gjør dette mulig. At den obligatoriske grensekontrollen av kjæledyr fra andre EØS-stater enn Sverige må avvikles, er heller ikke noe som kan tilskrives den nye forordningen. Å avvikle grensekontrollen av kjæledyr fra EØS-stater var nemlig noe Norge forpliktet seg til allerede da direktiv 92/65/EØF ble tatt inn i EØS-avtalen. Etter Mattilsynets syn gir forslaget til ny forordning faktisk bedre/tydeligere hjemmel til å føre kontroll med forflytning av kjæledyr fra EØS-stater enn de rettsaktene som p.t. er innlemmet i EØS-avtalen. Sammenliknet med forordning (EF) nr. 998/2003 ser den nye forordningen ut til å gi større fleksibilitet når det gjelder å kunne håndtere forflytning av hunder fra Svalbard.

Med bakgrunn i Europaparlamentets og Rådets saksdokumenter (vedlagt) er det grunn til å tro at forslaget ikke blir vedtatt i sin opprinnelige form. Endringer til det positive for Norge ser for Mattilsynet ut til å kunne bli:

- Det tas inn at antallet hunder, katter eller ilder en enkelt person kan ha med seg på en enkelt reise maksimum kan være fem. Medbringes flere dyr skal reglene for handel/import følges. Dette med mindre dyrene beviselig skal delta i konkurranser, utstillinger, sports- eller fritidsarrangementer eller trening i forbindelse med slike arrangementer og er eldre enn 6 måneder. Da skal reglene for ikke-kommersiell forflytning følges.
- Det tas inn at medlemsstatene i påvente av harmoniserte regler og under visse forutsetninger kan ha nasjonale regler for forflytning til sitt område fra andre medlemsstater av andre kjæledyr enn hund, katt og ilder.
- Det presiseres at forflytning av kjæledyr fra tredjestater skal skje over listeførte innførselssteder og at den som er ansvarlig for dyret skal kontakte myndighetene på innførselsstedet for kontroll. Videre åpnes det for at medlemsstatene på visse betingelser kan tillate forflytning over andre steder av registrerte militær-, spor- eller redningshunder.
- Det fastslås at veterinærer er kvalifisert til å implementere transpondere. En medlemsstat trenger kun å fastsette kvalifikasjonskrav dersom den vil at også andre personer skal kunne gjøre det.
- Reglene om utfylling av identifikasjonsdokumenter gjøres mer utførlige og det tas inn krav om flere opplysninger i dokumentene.
- Det tillegges medlemsstatenes myndigheter å avgjøre hvor lenge en veterinær som utsteder identifikasjonsdokument til hund, katt eller ilder skal oppbevare opplysninger om dyrets identifikasjon og eier. Oppbevaringstiden skal likevel ikke være kortere enn tre år.
- Det tas inn at medlemsstatenes myndigheter skal sikre at blanke identifikasjonsdokumenter kun distribueres til autoriserte veterinærer. Veterinærenes navn og kontaktinformasjon sammen med dokumentnumrene skal registreres og oppbevares i minst tre år.
- Medlemsstatenes adgang til å dispensere fra de normale forflytningsvilkårene begrenses til å gjelde kun i særskilte tilfeller.
- Kommisjonens hjemmel til å fastsette særskilte beskyttelsestiltak utvides til å omfatte flere sykdommer/infeksjoner enn rabies.
- Medlemsstatene får plikt til å informere om hvilke rabiesvaksiner som er tillatt markedsført i vedkommende land.

-FORNYINGS-, ADMINISTRASJONS – OG KIRKEDEPARTEMENTET

Vedlegg XIV Konkurranseregler

Gruppeunntak og retningslinjer om teknologioverføringsavtaler (Ved XIV FAD)

Sammendrag av innhold

Traktaten om Den europeiske unions virkeområde (TEUV) artikkel 101 forbyr samarbeid som har til formål eller virkning å begrense konkurransen. TEUV artikkel 101 tilsvarer EØS-avtalen artikkel 53. TEUV artikkel 101 nr. 3/EØS-avtalen artikkel 53 nr. 3 gir automatisk unntak fra forbudet (legalunntak) dersom fire angitte vilkår er oppfylt.

Det er foretakenes ansvar å selv vurdere om deres adferd er lovlig i henhold til artikkel 101/artikkel 53. Kommisjonen har likevel opprettholdt ordningen med gruppefritak for å lette vurderingen for foretakene og gi de foretak som oppfyller vilkårene i gruppeunntaket en "trygg havn", samt for å gi veiledning til nasjonale konkurransemyndigheter når de håndhever artikkel 101 på slike avtaler. Gruppeunntaksforordninger tas inn i EØS-avtalen og får da gyldighet for anvendelse av EØS-avtalen artikkel 53.

Kommisjonen supplerer i betydelig grad gruppefritakene med omfattende retningslinjer for håndhevingen av artikkel 101. Retningslinjene binder Kommisjonen i deres håndheving av regelverket. ESA har vedtatt identiske retningslinjer for anvendelse av EØS-avtalen artikkel 53. Gjeldende kommisjonsforordning (EF) nr. 772/2004 gir gruppefritak for kategorier av teknologioverføringsavtaler. Forordningen utløper 30. april 2014.

Det ovennevnte gruppefritaket unntar enkelte horisontale og vertikale avtaler om teknologioverføring fra forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid i traktaten artikkel 101, såfremt nærmere bestemte vilkår er oppfylt. Kommisjonsforordning (EF) nr. 772/2004 er gjennomført i EØS-avtalen og i norsk rett, og gjelder dermed ved anvendelse av EØS-avtalen artikkel 53 i norsk rett. EU-kommisjonen publiserte 20. februar 2013 forslag til revidert gruppeunntak for teknologioverføringsavtaler med tilhørende retningslinjer, og sendte forslaget på offentlig høring. Kommisjonens forslag til nytt gruppefritak for teknologioverføringsavtaler er langt på vei en videreføring av dagens ordning. Det foretas imidlertid enkelte endringer – hovedsakelig innstramminger – med formål om å forsterke insentivene for forskning og utvikling, legge til rette for spredningen av immaterielle rettigheter og stimulere til konkurranse.

Kommisjonen foreslår:

- en ny bestemmelse som klargjør forholdet mellom dette gruppefritaket og andre gruppefritak;
- en lavere markedsandelsgrense for enkelte typer av lisensieringsavtaler mellom foretak som ikke er konkurrenter;
- at en begrensning av passivt salg til et eksklusivt område eller en eksklusiv kundegruppe som lisensgiveren har tildelt en lisenstaker, ikke lenger skal dekkes av den "trygge havna" i gruppefritaket;
- at former for eksklusiv tilbakelicensiering fra lisenstakere ikke lenger skal dekkes av den "trygge havna" i gruppefritaket;
- og at termineringsklausuler ikke lenger skal dekkes av den "trygge havna" i gruppefritak.

Det er foreslått at gruppefritaket skal få anvendelse fra 1. mai 2014 til 30. april 2026.

Kommisjonen har også foreslått revideringer i retningslinjene for anvendelsen av artikkel 101 på teknologioverføringsavtaler. De foreslåtte endringene speiler de endringer som er foreslått i gruppeunntaket, samt at det er foreslått nye avsnitt om forliksavtaler og "patent pools".

Se utkast fra Kommisjonen til nytt gruppeunntak, nye retningslinjer, pressemelding 20. februar 2013 og ofte stilte spørsmål her: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-120_en.htm .

Merknader

Det foreslåtte gruppefritaket er ment å erstatte kommisjonsforordning (EF) nr. 772/2004, som er inntatt i EØS-avtalen vedlegg XIV del C nr. 5 og gjennomført i norsk rett ved forskrift 21. desember 2011 nr. 1518 om gjennomføring av konkurransereglene i EØS-avtalen mv. En vedtagelse av et nytt gruppefritak innebærer at en ny forordning må tas inn i EØS-avtalen og den norske forskriften må endres tilsvarende.

Sakkyndige instansers merknader

Konkurransetilsynet har lagt Kommisjonens forslag til nytt regelverk ut på offentlig høring:
<http://www.konkurransetilsynet.no/no/Aktuelt/Nyheter/Horing-om-regelverk-for-teknologioverforing>.

Det nye gruppefritaket er EØS-relevant. Forskrift 21. desember 2011 nr. 1518 om gjennomføring av konkurransereglene i EØS-avtalen mv. må endres. Det ventes at ESA vil vedta tilsvarende nye retningslinjer (soft law) for anvendelsen av EØS-avtalen artikkel 53 på teknologioverføringsavtaler.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet vil vurdere å vedta en ny forskrift som gir det fremtidige gruppeunntaket om teknologioverføringsavtaler anvendelse for tolkning av konkurranseloven § 10. Det eksisterende gruppeunntaket (forordning (EF) nr. 772/2004) er innført som et unntak fra norsk konkurranserett ved forskrift 6. juli 2006 nr. 922 om anvendelse av konkurranseloven § 10 tredje ledd på grupper av teknologioverføringsavtaler. Saken innebærer ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

Status

Frist for å kommentere utkast til nytt gruppeunntak og retningslinjer til Kommisjonen er 17. mai 2013. Høringsfristen til Konkurransetilsynet som utarbeider et samlet norsk innspill til Kommisjonen er 22. april 2013.

Vedlegg XVI Offentlig innkjøp

KOM(2011)897 final Forslag om europaparlaments- og rådsdirektiv om tildeling av konsesjonskontrakter (vedlegg XVI FAD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen fremmet 20. desember 2011 et forslag om et nytt direktiv om tildeling av konsesjonskontrakter. Konsesjonskontrakt er definert som en gjensidig bebyrdende avtale der vederlaget for tjenesten som skal utføres enten utelukkende består av retten til å utnytte tjenesten eller i en slik rett sammen med betaling. Dette innebærer at den vesentlige driftsrisikoen må være overført til konsesjonæren. Det betyr at konsesjonæren ikke er garantert å få dekket sine investeringer eller driftskostnader knyttet til gjenstanden for konsesjonen.

Med unntak av konsesjonskontrakter for bygg og anlegg, som er delvis omfattet av dagens anskaffelsesdirektiver, er det i dag ikke egne prosedyreregler for tildeling av konsesjonskontrakter. EØS-avtalens grunnleggende prinsipper om likebehandling, gjennomsiktighet og ikke-diskriminering gjelder likevel ved tildeling av tjenestekonsesjonskontrakter som kan påvirke samhandelen innen EØS. Det foreligger en rekke avgjørelser fra EU-domstolen knyttet til hvordan begrepet konsesjonskontrakt skal defineres, og hvordan de generelle EU/EØS-rettslige traktatprinsippene skal anvendes på disse kontraktene. Formålet med forslaget til nytt regelverk for konsesjonskontrakter er å klargjøre gjeldende rettspraksis og hindre konkurransevridning.

Hovedpunktene i forslaget er som følger:

Både tjenestekonsesjonskontrakter og konsesjonskontrakter for bygg og anlegg er omfattet, inkludert forsyningssektoren med visse unntak innen transportsektoren.

Kontraktene er underlagt en kunngjøringsplikt, men ingen detaljerte prosedyrerekrav. Generelle traktatprinsipper og prosessuelle garantier må overholdes.

Fastsettelse av kvalifikasjonskrav, tildelingskriterier, mm er underlagt regulering som langt på vei samsvarer med forslaget om reviderte direktiver for offentlige anskaffelser, men med enkelte forenklinger.

Terskelverdien er satt til 5 millioner euro. I tillegg vil tjenestekonsesjonskontrakter med en verdi mellom 2,5 og 5 millioner euro være underlagt en enkel kunngjøringsplikt, men dette gjelder ikke for sosiale tjenester og enkelte andre særskilt oppregnede tjenester.

Konsesjonskontraktens varighet skal begrenses til den tid som er nødvendig for konsesjonæren for å tjene inn sine investeringer med tillegg av en rimelig avkastning.

Merknader

Dersom direktivet blir vedtatt, vil en gjennomføring i Norge skje i form av en ny forskrift med hjemmel i lov om offentlige anskaffelser. Det er ikke vurdert ennå om det også er nødvendig med endringer i lov om offentlige anskaffelser. Offentlige oppdragsgivere må allerede i dag overholde de generelle traktatbestemmelsene, inkludert krav til likebehandling, åpenhet og ikke-diskriminering, når de tildeler konsesjonskontrakter. Dersom forslaget blir vedtatt, blir disse forpliktelsene klargjort, men også mer detaljert regulert.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten er til behandling i spesialutvalget for offentlige anskaffelser. I samråd med spesialutvalget har Norge gitt innspill til Kommissjonen. Norge har stilt spørsmål ved om direktivet er nødvendig. Under enhver omstendighet er det viktig at direktivets prosedyreregler er tilstrekkelig fleksible, herunder må det gis rom for gjennomføring av forhandlinger. Målet må være å sørge for bedre verktøy for å sikre overholdelse av de generelle traktatbestemmelsene, ikke å introdusere strenge og komplekse prosedyreregler ved tildeling av konsesjonskontrakter. Dersom reglene er tilstrekkelig enkle og fleksible, kan de bidra til en klargjøring av rettstilstanden til fordel for både offentlige oppdragsgivere og leverandører.

Videre har det vært viktig for Norge at direktivet inneholder en tilstrekkelig presis definisjon av begrepet konsesjonskontrakt, herunder en klar avgrensning mot ensidige forvaltningsvedtak. Forholdet til relevant sektorlovgivning må også klargjøres på en god måte.

Status

EU-kommisjonens forslag er nå gjenstand for trilogforhandlinger mellom Rådet og EU-parlamentet. EU tar sikte på å vedta nytt direktiv i løpet av 2013.

KOM(2011)896 Forslag til nytt direktiv om offentlige anskaffelser (vedlegg XVI FAD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen presenterte forslag til nytt direktiv om offentlige anskaffelser 20. desember 2011. Forslaget er fremmet med henvisning til EF-traktatens artikkel 53 (1), 62 og 114 i TFEU og vil avløse direktiv 2004/18/EC. I forkant av dette ble det gjennomført en bred høring av anskaffelsesregelverket i form av en grønnbok våren 2011. I denne høringen ble det fra norsk side blant annet gitt uttrykk for behov for enklere og mer fleksible regler.

Hovedinnhold i forslaget

Kommisjonen uttaler selv at målene med endringene er enklere og mer fleksible regler, å legge bedre til rette for små og mellomstore bedrifter på markedet for offentlige anskaffelser og å legge bedre til rette for at offentlige oppdragsgivere kan ivareta hensynet til miljø, etiske vurderinger, innovasjon, etc., gjennom sine anskaffelser.

Kommisjonen foreslår å forenkle kravene til dokumentasjon fra leverandørene, og det legges blant annet i større grad opp til bruk av egenerklæringer. Videre foreslås det en reduksjon i tidsfristene, og skillet mellom kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier mykes noe opp. Kommisjonen åpner opp for en noe større adgang til å velge anskaffelsesprosedyre med forhandlinger, og det fremmes forslag om en helt ny anskaffelsesprosedyre, innovativt partnerskap, som skal bidra til innovasjon.

Kommisjonen foreslår å fjerne skillet mellom prioriterte tjenester (tjenester som i dag er omfattet av alle kravene til anskaffelsesprosedyrene) og uprioriterte tjenester (tjenester som i dag bare i begrenset grad er regulert av direktivet, som for eksempel juridiske tjenester, visse transporttjenester, fritids-, kultur- og sportstjenester mv.). Det foreslås egne regler for kjøp av helse- og sosialtjenester samt blant annet kultur- og utdanningstjenester, som ikke innebærer omfattende prosedyrerekrav, men at det stilles visse grunnleggende krav til åpenhet og likebehandling ved kjøp av disse tjenestene over en terskelverdi på 500 000 Euro, herunder krav om kunngjøring. For å bedre adgangen til offentlige oppdrag for små og mellomstore bedrifter foreslås det blant annet at oppdragsgiver må gi en

begrunnelse dersom kontrakter over 500 000 Euro ikke deles opp. Videre angis det hvilke maksimumskrav oppdragsgiver kan stille til leverandørenes omsetning og kapital, og det foreslås en ordning der oppdragsgiver på forespørsel fra underleverandører kan betale disse direkte.

Kommisjonen foreslår å regulere adgangen til offentlig - offentlig samarbeid, herunder egenregi, som i all hovedsak innebærer en kodifisering av rettspraksis.

Forslaget inneholder få obligatoriske krav for å ivareta hensyn til for eksempel miljø og innovasjon. Kommisjonen er imidlertid opptatt av at reglene skal gjøre det mulig for innkjøperen å legge vekt på slike forhold der det er ønskelig.

Endelig foreslår Kommisjonen nye bestemmelser om forvaltning av anskaffelsesregelverket, herunder stilles det krav om opprettelse av et nasjonalt organ som skal drive veiledning, rådgivning, tilsyn og innsamling av statistikk på anskaffelsesområdet.

Merknader

Dersom direktivet blir vedtatt, vil en gjennomføring i Norge skje i form av endringer i forskrift om offentlige anskaffelser. Det er ikke vurdert ennå om det også er nødvendig med endringer i lov om offentlige anskaffelser. Det er ikke tatt endelig stilling til om muligheten til å reservere kontrakter for ideelle organisasjoner, i dag regulert i forskrift om offentlige anskaffelser § 2-1 (3), kan videreføres.

I samråd med spesialutvalget for offentlige anskaffelser samt Island og Liechtenstein er det utarbeidet en EØS/EFTA-posisjon til forslaget. Hovedpunktene er:

Forslaget er et skritt i riktig retning, men det er behov for enda enklere og mer fleksible regler. Blant annet bør det være en generell adgang til å velge anskaffelsesprosedyre med forhandlinger.

Skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester bør opprettholdes. Det kan være grunn til å foreta en revisjon av klassifiseringen i prioriterte og uprioriterte tjenester basert på utvikling i markedene, men det er fortsatt noen tjenester som antas å ha liten grenseoverskridende interesse, og som derfor ikke bør underlegges de omfattende prosedyrereglene.

Særlig anskaffelser av helse- og sosialtjenester reiser utfordringer knyttet til anskaffelsesreglene, og det er derfor behov for stor fleksibilitet ved kjøp av slike tjenester. EØS/EFTA-statenes primære syn er at tjenestene ikke bør omfattes av direktivene, subsidiært at den foreslåtte terskelverdien bør heves betraktelig, og at det bør innføres et særskilt unntak for kjøp av tjenester til enkeltbrukere. Det bør også inntas en bestemmelse som uttrykkelig tillater at kontrakter kan reserveres for ideelle organisasjoner.

Offentlig-offentlig samarbeid er viktig for mange offentlige oppdragsgivere, og anskaffelsesregelverket bør ikke være noe hinder for å etablere slikt samarbeid på den til enhver tid mest hensiktsmessige måten. Det foreslås flere endringer i forslaget til regulering av offentlig-offentlig samarbeid for å gjøre reglene mer fleksible.

Forslag om at oppdragsgiver skal ha mulighet til å betale direkte til underleverandører støttes ikke, fordi forslaget går tvers av etablerte ansvarlinjer i kontraktsforhold.

EØS/EFTA-statene er positive til at regelverket gir rom for at oppdragsgivere kan velge å tillegge hensyn til miljø, innovasjon etc. ved sine anskaffelser, men det uttrykkes tilfredshet med at forslaget inneholder få obligatoriske krav for ivaretagelse av slike hensyn. EØS/EFTA-statene har foreslått enkelte presiseringer når det gjelder miljø- og sosiale hensyn, herunder at det bør klargjøres i direktivet at det ikke skal være til hinder for at noen medlemsstat skal kunne oppfylle forpliktelsene som følger av ILO-konvensjonen nr. 94.

På enkelte punkter har man ikke kunnet bli enig om en EØS/EFTA-posisjon, men da har man i samråd med spesialutvalget utarbeidet norske posisjoner:

Forslaget om krav til oppdeling av større kontrakter støttes ikke, fordi forslaget begrenser friheten oppdragsgiver bør ha til å vurdere innretningen av det enkelte innkjøp. Forslaget til nye forvaltningsbestemmelser på anskaffelsesområdet støttes ikke, primært fordi det følger av

subsidiaritetsprinsippet at medlemslandene bør ha frihet til å organisere slik virksomhet. Dessuten kan det å samle alle disse oppgavene i ett organ skape interessekonflikter

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært behandlet i spesialutvalget for offentlige anskaffelser. Det har også vært innhentet synspunkter fra kontaktutvalget for offentlige anskaffelser. I samråd med spesialutvalget for offentlige anskaffelser samt Island og Liechtenstein er det utarbeidet et EØS/EFTA-posisjonsnotat, som er fremmet for Rådet, Europaparlamentet, Kommisjonen og andre relevante aktører. Videre har Norge spilt inn "non-papers" til forhandlingene på enkelte områder.

Status

EU-kommisjonens forslag er for tiden gjenstand for trilogforhandlinger mellom Rådet og EU-parlamentet. EU tar sikte på å vedta nytt direktiv i løpet av 2013.

KOM(2011)895 Forslag til nytt direktiv om innkjøpsregler i forsyningssektorene (vann- og energiforsyning, transport og posttjenester) (vedlegg XVI FAD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen presenterte forslag til nytt direktiv om innkjøpsregler for forsyningssektorene 20. desember 2011. Forslaget er fremmet med henvisning til EF-traktatens artikkel 53 (1), 62 og 114 i TFEU. Direktivet vil avløse direktiv 2004/17/EC. Forslaget ble fremmet samtidig med et forslag til nytt direktiv for klassisk sektor og nytt direktiv om tjenestekonsesjoner. I forkant av dette var det gjennomført en bred høring om reglene, blant annet i form av en grønnbok våren 2011. I denne høringen ble det blant annet gitt uttrykk for behov for enklere og mer fleksible regler.

Mange av bestemmelsene i gjeldende direktiv for forsyningssektorene er de samme som i direktiv for klassisk sektor. Forslagene til endringer er da sammenfallende med forslagene til endringer i klassisk sektor. Bestemmelsene i direktiv for forsyningssektorene er gjennomgående mer fleksible i dagens direktiv, og det er ikke gitt like omfattende prosedyreregler. En del av forslagene til endringer i prosedyrereglene for klassisk sektor er derfor ikke relevante for forsyningssektorene.

De viktigste av endringsforslagene som bare gjelder forsyningssektorene, er endringer i prosedyren for å få fritak fra direktivet når aktiviteten er utsatt for tilstrekkelig konkurranse (art. 30 i gjeldende direktiv). Oppdragsgivere som driver leting etter olje og gass foreslås unntatt fra direktivet, siden denne sektoren er funnet å være utsatt for tilstrekkelig konkurranse.

Merknader

Dersom direktivet blir vedtatt, vil en gjennomføring i Norge skje i form av endringer i forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene. Det er ikke vurdert ennå om det også er nødvendig med endringer i lov om offentlige anskaffelser.

Forslagene til endringer er behandlet sammen med endringsforslagene i direktiv for klassisk sektor. I samråd med spesialutvalget for offentlige anskaffelser samt Island og Liechtenstein er det utarbeidet en EØS/EFTA-posisjon til forslaget. Hovedpunktene i denne fremgår av EØS-notatet om nytt anskaffelsesdirektiv. Det er ikke utarbeidet en særlig EØS/EFTA- posisjon eller norsk posisjon til endringsforslagene som bare gjelder direktiv for forsyningssektorene.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har, sammen med forslag til nytt direktiv om offentlige anskaffelser, vært behandlet i spesialutvalget for offentlige anskaffelser. Det har også vært innhentet synspunkter fra kontaktutvalget for offentlige anskaffelser. I samråd med spesialutvalget for offentlige anskaffelser samt Island og Liechtenstein er det utarbeidet et EØS/EFTA-posisjonsnotat, som er fremmet for EU-kommisjonen, Rådet, Parlamentet og andre relevante aktører. Videre har Norge spilt inn "non-papers" til forhandlingene på enkelte områder.

Status

EU-kommisjonens forslag er for tiden gjenstand for trilogforhandlinger mellom Rådet og EU-parlamentet. EU tar sikte på å vedta nytt direktiv i løpet av 2013.

-HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold

Kapittel I Veterinære forhold

Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av xxx om endring av vedlegg II i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 når det gjelder kravene for frysede næringsmidler av animalsk opprinnelse (vedlegg I kap I HOD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonsforordning (EU) nr. 16/2012 av 11. januar 2012 om endring av vedlegg II i forordning (EF) nr. 853/2004 når det gjelder krav til merking av frysede næringsmidler av animalsk opprinnelse til humant konsum ble innlemmet i EØS-avtalen 15.06.2012.

Vedlegg II har nå fått et nytt avsnitt IV "Krav til frysede næringsmidler av animalsk opprinnelse". Animaliehygieneforskriften ble endret 9. oktober 2012.

Det nye forslaget i SANCO/12569/12 er en korreksjon av ovennevnte avsnitt IV. Følgende konkrete endringer er foreslått i SANCO/12569/2012:

1. I nr. 1 under definisjon av "produksjonsdato" er det under nr. 1 (a) iii) tilføyd formuleringen "whole, gutted and/or headed fishery products"
2. Under nr. 1 er det foreslått et nytt punkt (b) med definisjon av "innfrysingsdato": "Date of freezing means the first date the food of animal origin was frozen to ensure preservation by cold storage, even if later used as raw material for other products which again are frozen"
3. Under nr. 2 i første setning etter Directive 2000/13/EC er formuleringen "or used for further processing" tatt ut for å få det til å stemme med pkt. 2 ovenfor om definisjon av innfrysingsdato.

Endringene har medført diskusjoner mellom medlemslandene. Bakgrunnen er at flere land har stilt spørsmål ved tolkningen eller forståelsen av endringsteksten.

Uenigheten går primært på ulik tilnærming eller forståelse for henholdsvis kjøtt og fisk og definisjoner for produksjonsdato og innfrysingsdato, og flere gir også uttrykk for at de ønsker harmonisering av kravene til de to næringsmidlene.

Merknader

Rettsakten vil bety endring i Animaliehygieneforskriften. Det nye forslaget SANCO/12569/12 holdes inntil videre i bero ettersom DG Mare reviderer markedsforordningen for fiskerivarer. Rettsakten får ikke økonomiske- eller administrative konsekvenser i Norge for offentlige myndigheter, privat sektor eller brukergrupper.

Status

Forslaget er til behandling i Kommissjonen.

Utkast til kommisjonsforordning (EU) nr.../... om endring av kommisjonsforordning (EF) nr. 2073/2005 av 15. november 2005 om mikrobiologiske kriterier for histamin i fiskeprodukter (vedlegg I kap I HOD)

Sammendrag av innhold

The Codex Alimentarius Commission endret i 2011 standarden for fiskesaus, CODEX STAN 302-2011. Grenseverdien for histamin i fiskesaus ble satt til 400 mg/kg. Dette er noe høyere enn for andre fiskeprodukter (100-200 mg/kg), for eksempel fiskefilet. Bakgrunnen er at det er mindre inntak av fiskesaus, og at det kan forsvare den høyere grenseverdi. Det er ikke noen uenighet om dette.

EU ønsker nå å harmonisere sitt regelverk med Codex grenseverdien for histamin for ulike kategorier av fiskeprodukter. I tillegg ønsker man å klargjøre regelverket i vedlegg I om histamin for å gjøre det lettere å forstå. Fiskesaus er i flytende form, og det er ikke nødvendig med så avansert

prøvetaking som for andre fiskeprodukter. En prøve er nok for fiskesaus (med grenseverdi på 400 mg/kg), mens de andre fiskeprodukter fordrer 9 prøver i «sample plan». Følgende endringer i vedlegg I kapittel 1 til forordning (EF) nr. 2073/2005 er foreslått:

1. Fiskesaus skilles ut som en egen næringsmiddelkategori fra kategori 1.27 i en ny kategori 1.27 a). Dette vil medføre tre kategorier:
Kategori 1.26: Fiskeprodukter av arter som forbindes med store histidinmengder.
Kategori 1.27: Fiskeprodukter som har gjennomgått en enzymatisk modning i saltlake, utenom kategori 1.27 a), fra arter som forbindes med store histidinmengder.
Kategori 1.27 a): Fiskesaus basert på hydrolyserte fiskeprodukter.
2. Fotnote 18 endres, ved spesifikt å nevne at prøver med verdier over nevnte 400 mg/kg for histamin ikke skal anses å være trygge. Dette er en konkretisering i fotnoten og en innstramming vs. kategori 1.27 (hadde ikke tidligere referanse til fotnote 18).
3. Fotnote 18 skal gjelde både for kategori 1.26 og 1.27.

Merknader

Forslaget har ingen negative økonomiske eller administrative konsekvenser for myndighetene, privat sektor eller forbrukerne.

Teksten blir mer logisk og lettere å forstå når fiskesaus skilles ut i egen kategori 1.27 a). Det blir også en forenklet prøvetaking for fiskesaus. Fotnote 18 gjelder for både kategori 1.26 og 1.27, og det er fornuftig og logisk. Fotnote 18 har også nå en konkret grenseverdi (M) på 400 mg/kg, og det er en presisering/innstramming for «ikke trygt».

Følgende forskrift skal endres: FOR 2008-12-22 nr. 1623: Forskrift om næringsmiddelhygiene (næringsmiddelhygieneforskriften)

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Utkast til kommisjonsforordning (EU) nr.../... om endring av vedlegg III i parlament- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 om tillatte grenseverdier for yessotoksiner i levende muslinger (vedlegg I kap I HOD)

Sammendrag av innhold

Saken omhandler forslag til endring av grenseverdi for yessotoksiner i levende muslinger. Yessotoksin er en algegift som kan gi oppkast og diarre hos konsumentene. Grenseverdien for yessotoksiner i levende muslinger er for lav. Muslinger med verdier umiddelbart over den nåværende grenseverdi utgjør ingen helseisiko for konsumentene.

Flere partier av levende muslinger har vært stoppet for videre distribusjon for konsum, uten at de har utgjort en helseisiko for konsumentene. Dette med utgangspunkt i en for lav grenseverdi for yessotoksiner.

Grenseverdien økes i forslaget fra 1 milligram til 3,75 milligram.

Økningen i grenseverdien for yessotoksiner er i tråd med EFSAAs uttalelse..

Codex har i dag ikke grenseverdi for yessotoksiner i levende muslinger.

Merknader

Konsekvensen av forslaget er at både myndighetene og næringen får en mindre økonomisk og administrativ byrde. Man unngår kanskje unødig prøvetaking eller man unngår tilbakeholdelse av partier med innhold av yessotoksiner umiddelbart over grenseverdien på 1 milligram. I tillegg er ny grenseverdi for yessotoksiner mer faglig korrekt.

Forslaget vil medføre endringer i forskrift 22. desember nr. 1624 in særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse (Animaliehygieneforskriften), vedlegg III, avsnitt VII, kapittel V, nr. 2(d).

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kommisjonsbeslutning xxx som fastsetter overgangsordningen for visse produkter av animalsk opprinnelse som tas inn i Kroatia fra tredje land innen 1. juli 2013 i henhold til Europaparlamentets- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004 (vedlegg I kap I HOD)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er laget fordi Kroatia skal bli en del av EU fra 1. juli 2013 og dermed må følge EU-regelverket. Visse produkter av animalsk opprinnelse som tas inn i Kroatia fra tredjeland før denne dato oppfyller ikke kravene i EU-regelverket forordning (EF) nr. 853/2004 om særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse, (animaliehygieneforskriften). På grunn av dette, og for å forenkle overgangen for Kroatia, har EU fastsatt en overgangsordning for disse produktene. Formålet er at Kroatia skal få mulighet til å tilpasse seg EU-regelverket og at denne overgangsordning skal forhindre at produkter av animalsk opprinnelse som ikke oppfyller EU-regelverkets krav tas inn i andre medlemsland.

Beslutningen gjelder for produkter av animalsk opprinnelse som faller under forordning (EF) nr. 853/2004 (animaliehygieneforskriften), men som ikke oppfyller kravene i denne forordning og som i tillegg ble tatt inn i Kroatia fra tredjeland før 1. juli 2013.

Det er forskjell på hvordan de animalske produktene behandles avhengig av om de:

1. Var i fri bevegelse på Kroatiens nasjonale marked før 1. juli 2013
2. Ikke var i fri bevegelse på Kroatiens nasjonale marked før 1. juli 2013

Hvis de animalske produktene var i fri bevegelse på Kroatiens nasjonale marked før 1. juli 2013, gjelder følgende:

1. Produktene kan bare plasseres på den kroatiske marked til 30. juni 2014. Produktene kan ikke håndteres av virksomheter som er godkjente for levering av produkter til medlemslandene og må i tillegg være merket med informasjon om når produktet ble satt i fri bevegelse.
2. EUs medlemsland skal forsikre, i henhold til direktiv 89/622/EEC, artikkel 3, at disse produktene ikke utveksles mellom medlemslandene.
3. Frem til 1. juli 2014 kan produkter eksporteres til tredjeland under følgende forutsetninger:
 - eksporten må skje i henhold til forordning (EF) nr. 178/2002 (matlovsforskriften).
 - hver forsendelse må eksporteres i et transportmiddel forseglet av vedkommende myndighet.Forseglingen må inspiseres når transporten forlater Kroatia.

Hvis de animalske produktene ikke var i fri bevegelse på Kroatiens nasjonale marked før 1. juli 2013, gjelder følgende:

1. De bestemmelser som står i paragraf 2 og 3.
2. De animalske produktene kan gis fri bevegelse i Kroatia eller eksporteres til et tredjeland i samsvar med de regler som gjelder for animalske produkter som er i fri bevegelse på Kroatiens marked før 1. juli 2013.
3. Fra og med 1. juli 2014 skal alle forsendelser av animalske produkter som er under tollmyndighetenes tilsyn destrueres av kompetent myndighet.

Merknader

Rettsakten berør de animalske produktene som går inn under forskrift 22. desember 2008 nr. 1624, animaliehygieneforskriften (Forordning (EF) nr. 853/2004). Rettsakten får ingen administrative eller økonomiske konsekvenser for privatpersoner, Mattilsynet eller Norge.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kommisjonsforordning (EF) nr. .../... av xxx som endrer Forordning (EF) nr. 605/2010 som fastsetter dyre- og folkehelse og forhold angående veterinære sertifikat ved introduksjon til Europeiske unionen av råmelk og melkeprodukter avsett som

menneskemat, når det gjelder inkludering av importforhold for råmelk. (Vedlegg I kap I HOD)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er laget fordi råmelk ikke inngår i forordning (EF) nr. 605/2004, som fastsetter dyrehelse, folkehelse og veterinær sertifikatordning for import av råmelk, og andre melkeprodukter avsett for human konsumpsjon, til den Europeiske Unionen. Råmelk er den tynne, gulaktige væsken som skilles ut av brystkjertlene på melkeproduserende dyr opptil 3-5 dager etter fødsel. Den er rik på antistoffer og mineraler, og går forut for den virkelige produksjonen av melk.

Avhengig av eksporterende lands status hva gjelder munn- og kløvsvyke (MKS), eksisterer ulike importkrav:

- Fri fra MKS - kan eksportere råmelk og produkter fra råmelk uten noen form av behandling av produktet.
- Fri fra MKS ved vaksinerings - kan eksportere råmelk og produkter fra råmelk som har gjennomgått pasteurisering.
- Ikke fri fra MKS - kan bare eksportere melkeprodukter som har gjennomgått en sterilisasjonsprosess.

Ved at råmelk blir en del av denne forordningen forhindrer man at dyresykdommen munn- og kløvsvyke tas inn i medlemslandene. Mattilsynet har i forbindelse med beredskapsplaner bedt meieribransjen om å pasteurisere og syrne melk for å inaktivere viruset.

Merknader

Rettsakten kommer til å bli en del av Forskrift 11. mars 2013 nr. 269 om dyre- og folkehelsemessige betingelser ved import, transitt og mellomlagring av melk og melkeprodukter fra tredjestat. Rettsakten får ingen praktiske eller økonomiske konsekvenser for privatpersoner, Mattilsynet eller Norge.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering

Kapittel XII Næringsmidler

Forordning om ny mat som endrer forordning (EF) nr. 258/97 (vedlegg II kap XII HOD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har uttalt at den vil fremme et nytt forslag til revisjon av ny mat forordningen. Det forrige forslaget til ny forordning ble forkastet i slutten av mars 2011, da Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen i de siste forlikssamtalene mislyktes i forsøket på å bli enige om en revidert ny mat forordning. Hovedfokuset i forhandlingene var spørsmålet om bruk av klonede dyr og deres avkom i matproduksjon, og krav til merking av slik bruk. Det var også uengighet om hvorvidt Parlamentet skulle gis rett til å legge ned veto mot ny mat godkjenninger. Siden det ikke ble funnet noe kompromiss falt hele forslaget til revidert ny mat forordning. Den eksisterende ny mat forordningen (258/97) gjelder fortsatt i EU.

Formålet med det tidligere forslaget til revidert forordning var å regulere markedsføring av nye næringsmidler ("ny mat", "novel food"), og fastsette bestemmelser om godkjenning, merking, bruk og overvåking. Den nye forordningen skulle erstatte forordning (EF) nr. 258/97 om ny mat (ny mat forordningen) og forordning (EF) nr. 1852/2001 om fastsettelse av regler for offentliggjøring av informasjon til forbruker og beskyttelse av informasjon gitt i henhold til Europaparlaments- og Rådsforordning (EF) nr. 258/97. Det er sannsynlig at det nye forslaget fra Kommisjonen kommer til å ha det samme formålet som det forrige forslaget.

Merknader

Rettsakten vil kreve ny forskrift, eller endring i ny forskrift som vil implementere forordning (EF) nr. 258/97 om ny mat.

Vurdering

Norge støttet de grunnleggende endringene i den forrige prosessen som skulle revidere ny mat forordningen; klargjøring av ny mat definisjonen, effektivisering/sentralisering av risikovurderingen, generelle godkjenninger, forenklet risikovurdering for tradisjonell mat fra tredjeland.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kommisjonsforordning (EU) nr. xxxx/yyyy av DDMMYYYY om keramiske materialer og gjenstander beregnet til å komme i kontakt med næringsmidler (vedlegg II kap XII HOD)

Keramikk er per i dag regulert i Rådskonferensdirektiv 84/500/EØF, med migrasjonsgrenser for metallene bly (Pb) og kadmium (Cd). Norge har i matkontaktforskriften innført strengere grenseverdier for disse metallene, og i tillegg barium (Ba), enn det EU har i sitt rådskonferensdirektiv.

Sammendrag av innhold

Det er behov for revisjon av grensene for Pb og Cd. Nåværende EU-regelverk for keramikk blir etter planen oppdatert med et nytt regelverk fra EU-Kommisjonen, som vil erstatte (*supersede*) det nåværende rådskonferensdirektivet. Dette er også anbefalingen fra Legal service. Arbeidet er planlagt som en to-trinns prosess; først skal en ny regulering ferdigstilles (trolig i løpet av 2012), og så oppdateres denne reguleringen etter en konsekvensanalyse (trolig i 2014 eller 2015). KOM satser på godkjenning i SCFCAH tidlig i 2013, og planlegger at de reviderte grenseverdiene for Pb og Cd (fase 1) innføres i første halvår 2013. Arbeidet med fase 2 (utvidelse av regelverket til eventuelt andre metaller og materialer), starter etter planen i løpet av 2013.

KOM foreslår grenser for Pb og Cd på henholdsvis 10 og 5 mikrogram/l, som er konsistent med drikkevannsdirektivet (98/83/EC), og basert på EFSA opinion på Pb og Cd som kom i henholdsvis 2010 og 2009.

Hovedargumentene for de nye grensene for Pb og Cd er i følge KOM:

- konsistent med drikkevannsdirektivet
- grenseverdiene gir tilstrekkelig trygghet

De foreslåtte grensene for Pb og Cd er vesentlig lavere enn dagens grenser i rådskonferensdirektivet, henholdsvis 4000 og 300 mikrogram/l. I matkontaktforskriften er grensene for Pb, Cd og Ba på henholdsvis 100, 10 og 1000 mikrogram/l.

Det har vært gjennomført tre konsultasjoner med ulike interessenter; europeiske bransjeforeninger, medlemsland og nasjonale bransjeforeninger. I tillegg har DG Enterprise gjennomført spørreundersøkelser via sitt SME nettverk (Innovasjon Norge har koordinert dette i Norge).

KOM har ikke hatt tid til å analysere tilbakemeldingene i detalj. 1/3 av SME sier de vil rammes i stor grad av et nytt keramikregulverk, ved at de ikke lenger kan fortsette å produsere deler av sine produkter.

Industrien mener grensene ikke er realistiske og alt for konservative. I tillegg vil mange i bransjen få store økonomiske problemer. Noen virksomheter vil ikke klare å oppfylle reglene, f.eks. tradisjonelle produsenter (kunsthåndverk). Videre mener man at migrasjonstestene ikke er realistiske, de vil bli alt for kostbare å gjennomføre.

Det er også analytiske utfordringer for å kunne analysere så lave verdier som 10 mikrogram/l, som er nede på deteksjonsgrense-nivå. KOM vil vurdere migrasjonstester særskilt, og vil be EuRL og NRLs om at de ser nærmere på dette og kommer med en anbefaling mot slutten av 2013. Derfor vil Annex III i forordningen foreløpig være uten innhold. KOM mener at nye analytiske metoder kan bli gjort gjeldende fra begynnelsen av 2016, og at den nye keramikforordningen skal gjelde fra midten av 2016 etter en overgangsperiode på anslagsvis 3 år. Industrien mener dagens kontrollvirksomhet ikke er tilstrekkelig, og at det må diskuteres nærmere hvordan slik kontroll skal organiseres? Videre bør

man se på om dette er noe medlemslandene vil prioritere, eller om det er nødvendig med ytterligere tiltak, og om det for eksempel skal være spesifikke tiltak i forbindelse med import (fra 3. land).

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Drikkevansdirektivet - revisjon av vedlegg (vedlegg II kap XII HOD)

Sammendrag av innhold

Vedleggene til EUs drikkevansdirektiv skal oppdateres. Europakommisjonen skal dessuten øke fokus på at også små vannverk etterlever bestemmelsene i gjeldende drikkevansdirektiv.

I følge EUs drikkevansdirektiv skal Europakommisjonen revurdere direktivet hvert femte år i lys av ny kunnskap og teknologi. Som en følge av dette, ble det satt i gang en revideringsprosess i 2003, som pågikk mer eller mindre aktivt frem til 2011. I prosessen ble det isolert en rekke sentrale temaer:

- Innføring av Water safety plans (WSP)
- Revisjon og endring av mikrobiologiske parametere
- Revisjon og endring av kjemiske parametere
- Små vannforsyningsanlegg som kritiske punkter med høy risiko
- Utarbeidelse av rammeverk for å godkjenne materialer og produkter i kontakt med drikkevann
- Etablering av nye og standardiserte metoder for overvåkning, prøvetaking og analyse
- Senkning av kravet til størrelsen på de vannverkene det skal rapporteres fra til EU, til også å omfatte vannverk som forsyner mindre enn 5 000 mennesker

Kommisjonen etablerte egne arbeidsgrupper og engasjerte eksterne konsulenter, til å utdype flere av disse temaene. Disse undergruppene rapporterte sine konklusjoner i 2008, og Kommisjonen satte i gang en konsekvensutredning for å få oversikt over betydningene av de endringene Kommisjonen så for seg.

Et foreløpig resultat av konsekvensutredningen og den utvidete rapporteringen kan se ut til å vise at eierne av små vannverk har utfordringer med å overholde bestemmelsene i dagens drikkevansdirektiv. Kommisjonen vurderer tidsforbruket ved den endringen av direktivet som må gjøres for å kunne innføre WSP til ikke å stå i forhold til gevinsten, med mindre den endelige konklusjonen av konsekvensutredningen skulle tilsa noe annet.

Dette gjør at Kommisjonen har besluttet å utsette eventuell revisjon av selve direktivteksten inntil videre, og kun gjennomføre en oppdatering av vedleggene. I tillegg vil Kommisjonen øke fokus på at også de små vannverkene etterlever bestemmelsene i gjeldende drikkevansdirektiv. Dette skal de gjøre gjennom utvidet rapporteringsplikt, og økt grad av erfaringsutveksling mellom EU/EØS-landene.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel XIII Legemidler

KOM(2012)084 Direktiv vedrørende innsyn i prisbestemmelsene for legemidler og deres opptak i de nasjonale sykestrygdordninger (vedlegg II kap XIII HOD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har vedtatt et forslag til nytt "transparens"-direktiv. Som det i dag gjeldende direktiv 89/105/EØF, vil direktivet stille krav til medlemsstatenes saksbehandling knyttet til pris og refusjon av legemidler.

I utkastet til direktiv er medlemsstatene forpliktet til å rapportere utkast til nasjonal regulering som vedrører direktivets virkeområde til EU-kommisjonen. Videre skal endringer og vedtatte bestemmelser rapporteres. Medlemsstatene er videre pålagt to ganger årlig å rapportere til EU-kommisjonen (1) opplysninger om antall mottatte søknader, (2) saksbehandlingstid frem til vedtak fattes, (3)

hovedgrunnen til eventuelle forsinkelser og 4) forslag til hvordan man i fremtiden skal klare å overholde tidsfristene.

Forslaget hjemles i artikkel 114 i TFEU.

Merknader

Norge har gjennomført direktiv 89/105/EØF i norsk rett. Regelverket er gjennomført i forskrift 18. desember 2009 nr 1859 om legemidler. Dersom utkastet til direktiv vedtas, vil dette medføre endringer i ovennevnte regelverk. Viktige endringer er bl.a at:

- Fristen for å fastsette maksimalpris på et legemiddel reduseres fra 90 til 60 dager. For generiske legemidler reduseres fristen til 15 dager.
- Produsenten skal nå som helst kunne fremsette søknad om prisøkning.

I dag skal vedtak om å føre legemidler opp i blåreseptordningen avgjøres innen 180 dager. Det nye direktivet reduserer denne fristen til 120 dager. Dette gjelder likevel ikke der vurdering av legemidlets relative effekt inngår i beslutningsgrunnlaget. I slike tilfeller er fristen fortsatt 180 dager. I Norge stilles det krav til dokumentasjon for kostnadseffektivitet slik at 180-dagers regelen gjelder.

For beslutninger om refusjon for generiske legemidler skal slike avgjørelser nå fattes innen 30 dager mot tidligere 180 dager.

Spesielle prosedyrer skal opprettes der tidsfristene oversittes med sikte på å etablere midlertidige pris- og refusjonsregler i påvente av vedtaket, økonomisk kompensasjon til søkeren, bøter etc.

Rettsakten antas ikke å få økonomiske konsekvenser for private. Slik direktivet nå er utformet vil det få både administrative og økonomiske konsekvenser for statlige myndigheter. For å overholde de nye fristene vil man ha behov for flere ansatte hos Statens legemiddelverk. Reglene åpner for en voldsom økning i antall prissøknader samtidig som disse skal avgjøres innen kortere frister. Ved forsinkelser, vil dette kunne medføre økte kostnader både som følge av midlertidig vedtak og at myndighetene må betale kompensasjon og bøter.

Rettsakten skal grupperes i Gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Sakkyndige instansers merknader

Statens legemiddelverk har påpekt at forslagens frister til saksbehandlingstider er for korte. De er enig i at fristene knyttet til generiske legemidler kan forkortes, men fristene som foreslås er det ikke mulig å overholde i praksis. Dette gjelder særlig dersom legemidlene skal være tilgjengelige ute i apotek innen den angitte fristen. De viser videre til at forslaget om at produsentene når som helst kunne fremsette søknad om prisøkning, vil underminere det norske systemet med årlige prisjusteringer. Regelverket må åpne for at myndighetene kan be om tilleggsinformasjon også under behandlingen av søknaden. Dersom dette ikke blir mulig, vil resultatet kunne bli at søknaden avslås. Dette er til ugunst både for pasientene, myndighetene og produsentene. Legemiddelverket foreslår også å øke fristen for behandling av refusjonssøknadene for nye legemidler, ikke generika, til 240 dager. Erfaringer med dagens søknader viser at en grundig vurdering av nye legemidler ofte krever en slik behandlingstid. Legemiddelverket påpeker videre at direktivets krav om at vedtak innen fristen skal være "effective entry into force" må forstå slik at forvaltningsvedtaket skal foreligge innen fristen. Øvrige tiltak fra private for å gjøre legemidlet tilgjengelig i apotek trenger imidlertid ikke å være gjennomført innen fristen. Forslaget har ikke vært på nasjonal høring. Saken behandles i EØS-spesialutvalget for helse.

Vurdering

Etter HODs syn vil gjennomføring av direktivet være ressurskrevende for myndighetene. Dette gjelder blant annet kravet om at produsenten når som helst kan søke om endret pris. Det er 7900 legemiddelpakninger med godkjent maksimalpris i Norge. Årlig revurderer Legemiddelverket de 4900 mest omsatte pakningene.

Reduserte tidsfrister for prisfastsettelse støttes, men det aktuelle forslaget er så lavt at det skaper praktiske problemer. Forslaget til nye frister og regler for refusjonssøknader vil etter HODs syn kunne føre til flere avslag. Dette er ikke til fordel verken for myndighetene eller private.

HOD støtter heller ikke forslag om økonomisk kompensasjon til søkeren, bøter etc. ved forsinkelse, fordi dette vil kunne medføre rettidige avslag i stedet for nyttig informasjonsutveksling mellom søker og myndighet. Det er så langt ikke vurdert behovet for norsk tilpasningstekst. Det vurderes ikke som aktuelt å avvise innlemmelse av rettsakten i EØS-avtalen. Rettsakten er EØS-relevant og akseptabel.

Status

Prosessen i EU; Direktivforslaget ble vedtatt av EU-kommisjonen 1. mars 2012. Det er nå til behandling i Europaparlamentet og i Rådet. Uformelle tilbakemeldinger fra Rådet tyder på at motstanden er stor blant medlemslandene mot flere av de foreslåtte endringene.

Prosessen i Norge og EØS: HOD deltok på møte i EU-kommisjonens Transparenskomite 27. mars 2012. I møtet redegjorde Kommisjonen for bakgrunnen for forslaget. Forslaget ble også diskutert 28. mars 2012 i EFTAs Joint Committee on Medical Devices and Medicinal Products. Det er besluttet at man på EFTA-siden skal undersøke om det er grunnlag for å utarbeide en felles EFTA-posisjon i saken.

KOM(2008)663 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om opprettelse av en fellesskapskodeks for humanlegemidler for så vidt angår opplysninger til allmennheten om reseptpliktige legemidler, som endrer direktiv 2001/83 (vedlegg II kap XIII HOD)

Sammendrag av innhold

Forslaget er en del av EUs strategi for å sikre innovative og tilgjengelige legemidler. EU-Kommisjonen har presentert strategien i meddelelsen "Safe, innovative, and Accessible Medicines: a Renewed Vision for the Pharmaceutical Sector". Til sammen tre regelverksforslag inngår i EUs strategi på dette området. Det ene omhandler legemiddelovervåkning (KOM(2008)664 og KOM(2008)665), det andre legemiddelinformasjon til allmennheten (KOM(2008)662 og KOM(2008)663) og det tredje forfalskninger av legemidler (KOM(2008)668). Dette forslaget til direktiv må ses i sammenheng med forslaget til endring av forordning 726/2004, se KOM(2008)663. Innholdsmessig er forslaget til direktiv det samme som utkast til endring av forordningen. Forskjellen består i at forordningen angår legemidler som er godkjent av Kommisjonen etter prosedyren i forordning 726/2004 ("sentral prosedyre"), mens direktivet inneholder generelle bestemmelser om humanmedisinske legemidler og spesifikke bestemmelser om legemidler som er godkjent av medlemsstatene.

Forslaget skal gi pasientene bedre tilgang på direkte informasjon fra legemiddelindustrien. Mens legemiddelindustrien i dag ikke kan drive reklame for reseptpliktige legemidler til allmennheten, er det foreslått at industrien i fremtiden skal kunne informere pasientene om slike legemidler. I forslaget stilles det detaljerte krav til innhold og medium. Forslaget har møtt stor motstand blant EUs medlemsstater og av Norge, fordi det anses som et forslag som gir legemiddelindustrien rett til å markedsføre reseptpliktige legemidler direkte til allmennheten.

Medlemsstatene har ikke vært villig til å starte behandlingen av det opprinnelige forslaget i Rådet. I sin behandling har Europaparlamentet kommet med en rekke endringsforslag:

- Pasienter skal ha en rett til tilgang til informasjon om reseptpliktige legemidler på eget morsmål
- Myndigheter og helsepersonell skal være hovedkilden for slik informasjon
- Medlemsstatene og EU-kommisjonen skal legge til rette for at publikum har tilgang til slik informasjon av høy kvalitet
- Forbudet mot å rette reklame for reseptpliktige legemidler til allmennheten skal bestå
- Informasjon skal gjøres tilgjengelig av industrien, slik at pasientene på eget initiativ kan søke denne
- Ikke en rett for industrien til å sende informasjon til pasientene
- Industrien forpliktet til å gjøre tilgjengelig oppdaterte dokumenter som allerede er godkjent av myndighetene som en del av markedsføringstillatelsen, slik som pakningsvedlegg, merking, godkjent preparatomtale samt evalueringsrapporten av legemidlets egenskaper utarbeidet i forbindelse med legemiddelmyndighetenes godkjenning av legemidlet
- Annen nærmere definert informasjon kan gis, basert på forhåndsgodkjenning

- Kan gjelde priser, endringer i pakningsstørrelser, bivirkningsinformasjon, miljøkonsekvenser, bruksveiledning

Merknader

Gjeldende rett har en hovedregel om forbud for legemiddelindustrien til å reklamere for reseptbelagte legemidler. Dette er i Norge regulert ved legemiddelforskriften § 13-5. Industrien kan imidlertid gi informasjon i form av godkjent preparatomtale (SPC), pakningsvedlegg samt informasjon knyttet til legemiddelpakningen. Dette er ikke å anse som reklame i henhold til legemiddelforskriften. Som reklame regnes heller ikke legemiddelindustriens omtale av helse- eller sykdomsspørsmål når denne omtalen ikke direkte eller indirekte kobles mot omtale av ett eller flere legemidler. Dette følger av legemiddelforskriften § 13-1. Lovforslaget kan innebære at legemiddelforskriften kap. 13 må endres.

Sakkyndige instansers merknader

Statens legemiddelverk ser de hensyn som ligger bak forslaget om en mer enhetlig praksis i Europa hva angår legemiddelinformasjon. Lovforslaget åpner for at legemiddelinformasjon i større grad kan gis av legemiddelindustrien under nærmere regulering. Dette innebærer at det kan oppstå grensetilfeller hvor det blir vanskelig å skille mellom tillatt og ikke-tillatt informasjon og kanal for spredning. Det gjelder f.eks. om informasjonen er innenfor de definerte lovlige kriteriene, hva som er uopfordret informasjon samt hva som skal godkjennes som helserelatert publikasjoner. I dag skjer det meste av reklamekontrollen i etterkant i form av for eksempel stikkprøver. I tilfelle større grad av forhåndskontroll, vil dette kreve økte ressurser for Legemiddelverket som kontrollmyndighet.

Rettsakten behandles i spesialutvalget for helse, der Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert.

Status

Rettsaktforslaget ble lagt fram av Kommisjonen 10. desember 2008. Forslaget møtte betydelig motstand i Rådet, og betydelige endringer ble foreslått av Europaparlamentet. EU-kommisjonen vedtok et endret forslag høsten 2011 som bygget på tilbakemeldingene fra Europaparlamentet: Fokus på pasientens rett til tilgang til informasjon, og at informasjonen skal gjøres tilgjengelig av industrien, men at den enkelte aktivt må søke opp tilgjengelig informasjon (pull-prinsippet). Industrien gis således ikke rett til å "pushe" informasjon. Også det nye forslaget har mottatt betydelig motstand fra medlemslandene.

KOM(2008)662 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning (EF) nr. 726/2004 om fastleggelse av fellesskapsprosedyrer for godkjenning og overvåking av human- og veterinærmedisinske legemidler og om opprettelse av et europeisk byrå for legemiddelvurdering for så vidt angår informasjon til allmennheten om reseptpliktige humanmedisinske legemidler (vedlegg II kap XIII HOD)

Sammendrag av innhold

Forslaget er en del av EUs strategi for å sikre innovative og tilgjengelige legemidler. EU-Kommisjonen har presentert strategien i meddelelsen "Safe, innovative, and Accessible Medicines: a Renewed Vision for the Pharmaceutical Sector". Til sammen tre regelverksforslag inngår i EUs strategi på dette området. Det ene omhandler legemiddelovervåking (KOM(2008)664 og KOM(2008)665), det andre legemiddelinformasjon til allmennheten (KOM(2008)662 og KOM(2008)663) og det tredje forfalskninger av legemidler (KOM(2008)668). Dette forslaget til forordning må ses i sammenheng med forslaget til endring av direktiv 2001/83, se KOM(2008)663. Innholdsmessig er forslaget til forordning det samme som utkast til endring av direktivet. Forskjellen består i at forordningen angår legemidler som er godkjent av Kommisjonen etter prosedyren i forordning 726/2004 ("sentral prosedyre"), mens direktivet inneholder generelle bestemmelser om humanmedisinske legemidler og spesifikke bestemmelser om legemidler som er godkjent av medlemsstatene.

Forslaget skal gi pasientene bedre tilgang på direkte informasjon fra legemiddelindustrien. Mens legemiddelindustrien i dag ikke kan drive reklame for reseptpliktige legemidler til allmennheten, er det foreslått at industrien i fremtiden skal kunne informere pasientene om slike legemidler. I forslaget stilles det detaljerte krav til innhold og medium. Forslaget har møtt stor motstand blant EUs medlemsstater og av Norge, fordi det anses som et forslag som gir legemiddelindustrien rett til å markedsføre reseptpliktige legemidler direkte til allmennheten.

Medlemsstatene har ikke vært villig til å starte behandlingen av det opprinnelige forslaget i Rådet. I sin behandling har Europaparlamentet kommet med en rekke endringsforslag:

- Pasienter skal ha en rett til tilgang til informasjon om reseptpliktige legemidler på eget morsmål.
- Myndigheter og helsepersonell skal være hovedkilden for slik informasjon
- Medlemsstatene og EU-kommisjonen skal legge til rette for at publikum har tilgang til slik informasjon av høy kvalitet
- Forbudet mot å rette reklame for reseptpliktige legemidler til allmennheten skal bestå
- Informasjon skal gjøres tilgjengelig av industrien, slik at pasientene på eget initiativ kan søke denne
- Ikke en rett for industrien til å sende informasjon til pasientene.
- Industrien forpliktes til å gjøre tilgjengelig oppdaterte dokumenter som allerede er godkjent av myndighetene som en del av markedsføringstillatelsen, slik som pakningsvedlegg, merking, godkjent preparatomtale samt evalueringsrapporten av legemidlets egenskaper utarbeidet i forbindelse med legemiddelmyndighetenes godkjenning av legemidlet.
- Annen nærmere definert informasjon kan gis, basert på forhåndsgodkjenning
- Kan gjelde priser, endringer i pakningsstørrelser, bivirkningsinformasjon, miljøkonsekvenser, bruksveiledning

Merknader

Gjeldende rett har en hovedregel om forbud for legemiddelindustrien til å reklamere for reseptbelagte legemidler. Dette er i Norge regulert ved legemiddelforskriften § 13-5. Industrien kan imidlertid gi informasjon i form av godkjent preparatomtale (SPC), pakningsvedlegg samt informasjon knyttet til legemiddelpakningen. Dette er ikke å anse som reklame i henhold til legemiddelforskriften. Som reklame regnes heller ikke legemiddelindustriens omtale av helse- eller sykdomsspørsmål når denne omtalen ikke direkte eller indirekte kobles mot omtale av ett eller flere legemidler. Dette følger av legemiddelforskriften § 13-1. Lovforslaget kan innebære at legemiddelforskriften kap. 13 må endres.

Sakkyndige instansers merknader

Statens legemiddelverk ser de hensyn som ligger bak forslaget om en mer enhetlig praksis i Europa hva angår legemiddelinformasjon. Lovforslaget åpner for at legemiddelinformasjon i større grad kan gis av legemiddelindustrien under nærmere regulering. Dette innebærer at det kan oppstå grensetilfeller hvor det blir vanskelig å skille mellom tillatt og ikke-tillatt informasjon og kanal for spredning. Det gjelder f.eks. om informasjonen er innenfor de definerte lovlige kriteriene, hva som er uoppfordret informasjon samt hva som skal godkjennes de helserelaterte publikasjoner. I dag skjer det meste av reklamekontrollen i etterkant i form av for eksempel stikkprøver. I tilfelle større grad av forhåndskontroll, vil dette kreve økte ressurser for Legemiddelverket som kontrollmyndighet.

Rettsakten behandles i spesialutvalget for helse, der Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert.

KOM(2012)369 Forordning om kliniske utprøvinger av legemidler til mennesker (vedlegg II kap XIII HOD)

Sammendrag av innhold

Klinisk utprøving av legemidler er undersøkelser i mennesker for å finne ut av eller stadfeste effekten av ett eller flere legemidler. Det er frivillige som deltar i kliniske utprøvinger, det er to formål: for å teste sikkerhet og effekt av nye legemiddelet og for å teste nye indikasjoner på et eksisterende legemiddel og for å sammenligne flere standardbehandlinger. Dataene som man oppnår i en klinisk utprøving kan benyttes som dokumentasjon i en søknad om markedsføringstillatelse for legemiddelet. Klinisk utprøving er et avgjørende steg ved utvikling av nye og sikre legemidler og for å

forbedre behandling med legemidler. I EU er dette i dag regulert av direktiv 2001/20. Dette direktivet er konkretisert ytterligere ved direktiv 2005/28. En rekke retningslinjer er laget for ytterligere presisering av de ulike forhold vedrørende kliniske utprøvninger. Det er til stor del farmasøytisk industri som står for den kliniske utprøvningen, eks for å teste ut legemidler som de holder på å utvikle. En økende andel av kliniske utprøvninger skjer av andre, akademia, stiftelser, sykehus, forskningsnettverk. Disse driver normalt med utprøvning for å kunne forbedre og sammenligne legemidler som er på markedet.

Direktiv 2001/20 harmoniserer regelverket for godkjenning av kliniske studier i EU/EØS. Direktivet har blitt kritisert av pasienter, forskere og industrien om at kravene som stilles er uforholdmessig tyngende. Høye kostnader og mangel på harmonisering for bestemmelsene som kommer til anvendelse ved multinasjonale kliniske studier er eksempler på dette.

Forslaget innebærer en forbedring av regelverket om gjennomføring av kliniske utprøvninger av legemidler på mennesker. Raskere saksbehandling og forenkling av godkjennings og rapporteringsreguleringen. Pasientsikkerhet og data av høy kvalitet fortsatt viktigst. Forslaget til regelverk er ment å erstatte direktiv 2001/20. Forslaget er en forordning. Sikrer identisk regulering i hele EU/EØS. Forslaget regulerer bl.a. (1) godkjenningsprosedyre, (2) forenklet rapporteringsprosedyre, (3) Mer transparens/offentlighet (4) mulighet for Kommisjonen til å føre tilsyn i de enkelte land.

Forslaget til regelverk vil gjøre det lettere å gjennomføre multinasjonale kliniske studier, dvs studier som skal gjennomføres i mer enn ett land.

Mht pasientsikkerhet vil risiko bero på om det gjelder utprøvning av ett nytt legemiddel eller om utprøvning dreier seg om å sammenligne eksisterende legemidler. Regelverket må ta hensyn til disse forskjellene. Regelverket introduserer "low-intervention-clinical-trial, som innebærer at kravene som stilles er færre og det vil gå raskere å få søknaden godkjent.

Offentlighet og innsyn bidra til å unngå overskuddsinformasjon (gjentakelse av etablert kunnskap) og dobbeltarbeid. Det er et poeng at også kliniske studier med dårlig resultat offentliggjøres. Offentlighet bidrar også til å gjøre pasienter oppmerksom på studier - studier som de kan delta i. Det publiseres i dag i et offisielt EU-register en oversikt over alle pågående studier, nå skal det i tillegg fremkomme informasjon om rekruttering til en studie fortsatt pågår.

Kapittel XXV Tobakk

KOM(2012)788 EU-kommisjonens forslag til nytt tobakksproduktdirektiv (vedlegg II kap XXV HOD)

Sammenheng av innhold

Gjeldende tobakksproduktdirektiv ble vedtatt i 2001. Kommisjonen la 19. desember 2012 frem forslag til et nytt tobakksproduktdirektiv som skal erstatte det gjeldende direktivet. Bakgrunnen for revisjonen er at direktivet er utdatert i forhold til den markedsmessige, vitenskapelige og internasjonale utviklingen, spesielt sett i lys av WHO's Tobakkskonvensjon som alle EU-landene samt EU er part til.

Kommisjonene foreslår endringer innenfor følgende områder:

- Forbud mot smakstilsetninger mv. i sigaretter, rulletobakk og røykfri tobakk samt innholdsstoffer som øker avhengigheten eller giftigheten av produktet.
- Større helseadvarsler med tekst og bilde (75%) på begge sider av pakningen til sigaretter og rulletobakk samt at dagens helseadvarsel på snus skal stå på pakkens begge sider. Videre foreslås det at medlemslandene skal stå fritt til å regulere resten av pakningsflaten.
- Forbud mot sigarettpakninger med mindre enn 20 sigaretter samt påbud om kubeform på pakningen.
- Innføring av et springssystem på pakkenivå fra produksjon til salg samt at pakkene skal påføres et synlig sikkerhetsmerke.
- Snusforbudet videreføres.
- Innføring av en meldingsplikt for grenseoverskridende detaljsalg av tobakk via fjernsalg (nettsalg) samt et obligatorisk verifikasjonssystem for overholdelse av aldersgrensen.

- Nye tobakksprodukter som ikke faller inn under de etablerte kategoriene skal likevel omfattes av direktivet.
- Produkter med nikotinnivå på over 2 mg, en nikotinkonsentrasjon på over 4 mg pr ml eller hvis bruk medfører gjennomsnittlig maksimumsnivå i plasma på over 4 ng pr ml skal være å anse som legemidler og må godkjennes i tråd med direktiv 2001/83. Produkter under disse grensene skal kunne selges fritt med en helseadvarsel.
- Urtesigaretter skal påføres helseadvarsler og pakkene skal ikke påføres misvisende elementer eller reklame.

Merknader

- Dagens tobakksproduktdirektiv er hjemlet i TFEU art. 114 og er inntatt i EØS-avtalen vedlegg II kap. XXV. Direktivet er implementert i tobakkskadeloven med forskrifter.
- Dersom forslaget til nytt direktiv blir vedtatt vil dette medføre en rekke lov- og forskriftsendringer i norsk regelverk.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget fra EU-kommisjonen har ikke være forelagt sakkyndige instanser. I forbindelse med forarbeidet med direktivrevisjonen innga Norge i 2010 et høringsinnspill til EU-kommisjonen, og Helsedirektoratet bidro i dette arbeidet. Norske myndigheter ga da hovedsakelig støtte til de reguleringer som nå er foreslått.

Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet er representert i en regulatorisk komité under tobakksproduktdirektivet, som har diskutert saken løpende med Kommisjonen.

Status

Forslaget er for tiden til behandling i Rådet og Parlamentet.

Kapittel XXX Medisinsk utstyr

Revisjon av regelverket for medisinsk utstyr (vedlegg II kap XXX HOD)

Sammendrag av innhold

Som ledd i sin strategi for "bedre lovgivning" ønsker EU-kommisjonen å gjennomføre en omarbeidelse (recasting) av det europeiske regelverket for medisinsk utstyr. Den europeiske lovgivningen for medisinsk utstyr består i dag av tre hoveddirektiver. Disse har blitt endret mange ganger gjennom endringsdirektiver, forordninger og beslutninger. Direktivene om medisinsk utstyr har sin EF-rettslige hjemmel i EF-traktatens art. 95. Direktiv 93/42/EØF, 90/385/EØF og 98/79/EF er del av EØS-avtalen vedlegg II kapittel X og XXX. Disse er gjennomført i norsk rett gjennom en rammelov; lov av 12. januar 1995 nr. 6 om medisinsk utstyr og forskrift av 15. desember 2005 nr. 1690 om medisinsk utstyr.

Dagens regelverk anses av erfaring for ikke å ivareta beskyttelsen av folkehelsen godt nok. Dette særlig sett i lys stor og rask utvikling innenfor medisinsk utstyr sektoren som setter regelverket på prøve. Ny teknologi har ført til at gjeldende regelverk også er mangelfullt på en del punkter. Regelverket har også blitt kritisert for å være for fragmentert og lite brukervennlig, tillegg til manglende harmonisering og for store nasjonale variasjoner. Formålet med en omarbeidelse av direktivene er derfor i første rekke å styrke regelverket slik at folkehelsen beskyttes på en best mulig måte, samtidig som man ønsker å forenkle regelverket. Det er i tillegg ønskelig å bygge opp under og styrke det indre markedet og konkurransen i dette. 1.) Første skritt i arbeidet ble gjort gjennom høring av forslag til revisjon av det juridiske rammeverket for medisinsk utstyr. Høringen ble utført av EU-kommisjonen mellom 8. mai 2008 og 2. juli 2008. Alle interessenter ble bedt om å komme med kommentarer til forslagene til prinsipielle endringer i regelverket. I tråd med EU-kommisjonens retningslinjer for høring ble det utarbeidet et spørreskjema hvor alle interessenter ble invitert til å besvare og komme med kommentarer til hovedtemaene.

De viktigste temaene i høringsdokumentet var:

- Regelverksforenkling
- Endringer i de grunnleggende krav
- Forsterking av systemet for tekniske kontrollorgans plikter, funksjoner og aktiviteter

- Komité for medisinsk utstyr under EMEA i forbindelse med vurderinger av produkter, vigilanssaker og teknisk kontrollorgansaktiviteter
- Forsterking av markedsovervåkingen
- Forsterking av vigilanssystemet
- Styrking av gjennomføring og harmonisering i klassifiseringsspørsmål
- Risikobasert klassifisering av *in vitro* diagnostisk medisinsk utstyr
- Utvidelse av virkeområdet slik at det inkluderer medisinsk utstyr som inneholder inaktiverede humane celler og/eller vev
- Inkludering av "quasi medisinsk utstyr" i regelverket for medisinsk utstyr
- Nasjonale variasjoner
- Styrking av samarbeid mellom nasjonale myndigheter
- Obligatorisk meldeplikt i alle land for helsepersonell ved svikt og uhell
- Forfalskning (counterfeit) av medisinsk utstyr

De foreslåtte endringene i høringsdokumentet vil medføre betydelige endringer i den rettslige reguleringen av medisinsk utstyr. Det vil av den grunn sannsynligvis også måtte foretas endringer i den norske lovgivningen. 2.) Gjennomgangen av innspillene etter høringen i 2008 førte til at EU-kommisjonen vurderte det dit hen at revisjonen av direktiv 98/79/EF om *in vitro*-diagnostisk medisinsk utstyr skal gjøres separat fra de andre direktivene fordi både regelverket og typen produkter skiller seg betydelig fra de andre typene medisinsk utstyr. Tidsperspektivet vil imidlertid være det samme som for resten av direktivene. EU-kommisjonen sendte ut høringsdokument 9. juni 2010 spørsmål om synspunkter på ulike forslag til fremtidig regulering og endringer i direktivet om *in vitro*-diagnostisk medisinsk utstyr. Høringsfristen er satt til 15. september 2010. Gjeldende regelverk ble vedtatt i 1998. Siden da har den teknologiske utviklingen innen *in vitro*-diagnostisk medisinsk utstyr vært formidabel. Det anses som nødvendig å klarere definisjoner og krav til sikkerhet og ytelse ved produktene. Dette gjelder særlig "in-house" tester, gentester og diagnostiske tjenester.

De viktigste temaene i høringsdokumentet er:

- Risikobasert klassifisering av *in vitro* diagnostisk medisinsk utstyr
- Endringer i samsvarsprosedyrene
- Endringer av virksomhetsområdet for direktiv 98/79/EF - inkludering av "in-house" tester og gentester i direktivets definisjoner
- Diagnostiske tjenester
- Kliniske data

Merknader

EU-kommisjonen møtte sterk kritikk fra medlemslandenes ansvarlige myndigheter og industrien etter høringen i 2008. Særlig har medlemslandenes myndigheter kritisert at de verken var informert om eller tatt med i utarbeidelsen av spørreskjemaet på forhånd. Det europeiske regelverket for medisinsk utstyr har de siste årene gjennomgått til dels store endringer som følge av endringsdirektiv 2007/47/EF og revisjonen av "Ny Metode", som begge trer i kraft i 2010. Det har vært reist kritikk av at forslaget til "recast" kommer før man har hatt mulighet til å se konsekvensene av disse endringene, som er vedtatt nettopp for å bedre eksisterende regelverk.

Etter en gjennomgang av kommentarene fra høringen har det blitt presisert at en omarbeidelse av regelverket ikke vil medføre at man går bort fra prinsippene i "Ny Metode." Det antas imidlertid at man vil vike bort fra mange forslag slik de er skissert i høringsdokumentet av 2008 på grunn av den store motstanden medlemslandenes myndigheter og industri uttrykte.

Sakkyndige instansers merknader

Helsedirektoratet v/avd. medisinsk utstyr og legemidler leverte høringskommentarer på vegne av norske myndigheter. Informasjon ble i tillegg lagt på Helsedirektoratets nettsider samt sendt ut til særlige norske interessenter. Helsedirektoratet er informert fra flere av disse om at de har sendt sine høringskommentarer til direkte til EU-kommisjonen.

Helsedirektoratet v/avdeling medisinsk utstyr og legemidler vil gi kommentarer til EU-kommisjonens høring vedrørende revisjon av direktivet om *in vitro*-diagnostisk medisinsk utstyr med svarfrist 15. september 2010. Eventuelt andre relevante avdelinger vil tas med i arbeidet hvor det er

ønskelig. Helsedirektoratet deltar aktivt i ulike arbeidsgrupper nedsatt av EU-kommisjonen og holdes kontinuerlig oppdatert om arbeidets status.

Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter

KOM(2011)709 Europaparlaments- og rådsbeslutning om etablering av et helse for vekst program, det tredje programmet for folkehelse for perioden 2014-2020 (Prot 31 HOD)

Sammendrag av innhold

EUs nye helseprogram (2014-2020) ble lagt frem av Kommisjonen 9. november 2011 og bygger på de tidligere helseprogrammene. De overordnede målene i programmet er

- Fremme innovasjon og bærekraftige helsesystemer
- Bedre tilgang til gode og trygge helsetjenester for borgerne
- Bedre helsen til EUs borgere gjennom forebygging av sykdom og ved å fremme tiltak for god helse
- Beskytte borgerne mot grensekryssende helsetrusler

Programmet skal støtte opp under og komplementere medlemsstatenes arbeid med å oppnå gode helseresultater. Helsesektoren er en av de største i EU; den står for ca. 10 % av EUs BNP og sysselsetter 1 av 10. En viktig del av programmet er derfor å bidra til økonomisk vekst, og det spiller en viktig rolle for å oppnå målene i EUs vekststrategi «Europa 2020».

Programmet gir økonomisk støtte basert på utlysninger og anbud. En programkomite, der Norge deltar som observatør, utarbeider årlige arbeidsprogrammer med utgangspunkt i programmets overordnede mål. Prioriteringer identifiseres i arbeidsprogrammet slik at midler tilfaller tiltak som er tilpasset politisk kontekst og behov som oppstår i den gitte perioden.

Europakommisjonens forslag ble lagt frem for diskusjon i Europaparlamentet og EUs ministerråd i juni 2012. For at programmene skal kunne starte i 2014 er godkjenning av programmene ventet innen utgangen av 2013. Prosessen knyttet til godkjenning av EUs langtidsbudsjett for 2014-2020 har vært en viktig premissleverandør for programmet. Programmet forvaltes av et eget byrå, Executive Agency for Health and Consumers (EAHC).

Merknader

- Helseprogrammet er hjemlet i artikkel 168 (5) i Traktaten for den europeiske union (TFEU)
- Det eksisterer i dag et Helseprogram som går ut i 2013. Helse- og omsorgsdepartementet er norsk representant i programkomiteen for programmet og Helsedirektoratet er nasjonalt kontaktpunkt.
- Deltakelse i Helseprogrammet vil ikke få rettslige konsekvenser for Norge.
- Deltakelse Helseprogrammet vil ikke få endrede administrative konsekvenser for Norge, så fremt dagens etablerte funksjoner videreføres.
- De økonomiske forpliktelsene for Norge er enda ikke fastsatt. Deltakelse i programmet vil innebære en direkte årlig utgift, i tillegg til indirekte utgifter knyttet til behovet for administrative ressurser for oppfølging av programmet.
- Deltakelse i programmet krever Stortingets samtykke grunnet de økonomiske forpliktelsene beslutningen innebærer. Det tas derfor artikkel 103-forbehold. Det vil fremlegges stortings- og odelstingsproposisjon i henhold til gitte krav. Beslutningen gjelder deltakelse i EU-program, og det bør merkes at stortingsproposisjonen kan fremmes før beslutning i EØS-komiteen i tilfeller hvis det er nødvendig ut fra hensynet til raskest mulig deltakelse i programsamarbeidet. Deltakelse vil likevel ikke være mulig før beslutningen er trådt i kraft, og det er derfor nødvendig å sørge for ikrafttredelse av slike beslutninger snarest mulig (Jfr. Retningslinjer for departementenes arbeid med EØS- og Schengen-saker).
- Rettsakten inngår i Gruppe 1-rettsakter som krever lov- eller budsjettendring.

Sakkyndige instansers merknader

- Helseprogrammet 2014-2020 har ikke vært på høring.

- Forslaget behandles i EØS-spesialutvalget for helse, der Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og likestillingsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Utenriksdepartementet er representert.
- Norge har via EFTA gitt tilbakemelding om foreløpig tilslutning til helseprogrammet.

Status

Prosessen i EU

- Kommissjonens tekstforslag ble fremlagt 9. november 2011. Våren 2012 kom Den økonomiske og sosiale komite, Regionkomiteen, ENVI-komiteen i Europaparlamentet og Rådet med sine foreløpige tilnærminger. Arbeidsgruppen for folkehelse gikk gjennom forslaget ved tre anledninger under det kypriotiske formannskapet høsten 2012. Det er avholdt tre trilogmøter under presidentskapets ledelse, det siste 27. november 2012. Trilogmøtene har bragt partene nærmere et forslag alle kan enes om. De mest omdiskuterte punktene har vært: 1. Tittel på programmet 2. Kompromissforslag for utestående artikler og anneks 3. Grad av med-finansiering 4. Prosedyrekrav for det årlige arbeidsprogrammet
- Komitéinnstillingen fra 3. juli 2013 til Europaparlamentets plenumsbehandling ble offentliggjort 1. februar 2013.
- Forslaget behandles på ordinær lovgivende prosedyre (medbestemmelsesprosedyre) og avventer nå behandling i Europaparlamentet.

Prosessen i Norge og EØS:

- EUs langtidsbudsjett 2014-2020, Multiannual Financial Framework (MFF), ble vedtatt i februar 2013 og gir rammene for det videre arbeidet med godkjenning av de nye EU-programmene, herunder Helseprogrammet.
- Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) meldte sin ikke-bindende intensjon om deltakelse i programmet til EFTA-sekretariatet 25.01.13. Meldingen er reelt ikke-bindende (ikke juridisk forpliktende), men nødvendig for at EU skal åpne juridisk for deltakelse fra EØS/EFTA-landene, herunder inkludere landenes deltakelse i budsjettutkastet for 2014.
- HOD fremmer en Prop. S om innlemmelse av programmet i EØS-avtalen. Stortingsbehandling planlegges i vårsesjonen 2014, noe som er nødvendig for å kunne innlemme programmet i EØS-avtalen innen fristen 10. juli 2014.

Vurdering

- Det tjener norske interesser å delta i Helseprogrammet, da det gir tilgang til å fange opp politiske signaler, delta i prosesser, samt følge utviklingen på helseområdet i EU. Det styrker også Norges posisjon på den internasjonale helsearenaen å delta i programmet, da det er tydelige paralleller mellom arbeidet som gjøres i WHO, med EØS-midlene og i ulike bilaterale helsesamarbeid.
- Deltakelse i programmet gir adgang til å sende norske nasjonale eksperter til Kommissjonen, samt mulighet for deltakelse i arbeidsgrupper innenfor hovedområdene helseinformasjon, helsetrusler og forebygging av risikofaktorer på helseområdet.
- Norsk deltakelse i det inneværende Helseprogrammet er sammenlignbar og på linje med andre små land. Norge har også høyere søknadsrate enn de øvrige EFTA-landene. I følge EUs statistikk hadde 11 av 58 godkjente prosjekter en norsk partner i perioden 2009-2011. Norske partnere har ledet flere arbeidspakker innenfor de ulike prosjektene som er tildelt EU-midler. Det bør være et mål for Norge å øke antall søknader og å etablere gode prosjekter.
- Rettsakten anses å være EØS-relevant og akseptabel for Norge

-JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Vedlegg XVII Opphavsrett

KOM(2013)162 Forslag til direktiv om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om varemerker (vedlegg XVII JD)

Sammendrag av innhold

Forslaget til direktiv skal erstatte Europaparlaments- og rådsdirektiv (EF) nr. 95/2008 22. oktober 2008 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om varemerker (konsolidert versjon). Direktiv 95/2008 er en del av EØS-avtalen og er gjennomført i varemerkeloven 2010. Forslaget legger opp til en del endringer sammenlignet med gjeldende direktiv. Formålet er å forbedre og modernisere reglene gjennom å endre utdaterte bestemmelser og klargjøre reglene, samt å harmonisere det nasjonale regelverket om varemerker i medlemsstatene ytterligere, blant annet ved å gjøre det likere regelverket som gjelder for fellesskapsvaremerker (forordning (EF) 207/2009, som ikke er den del av EØS-avtalen). Definisjonen av varemerker foreslås endret ved at kravet om varemerket må kunne gjengis grafisk, foreslås sløyfet. Det foreslås en rekke endringer i hvilke rettigheter en varemerkerett gir innehaveren. Blant annet foreslås det presisert at rettighetene som oppstår gjennom et varemerke ikke kan gjøres gjeldende mot eldre rettigheter, og at varemerkeinnehaveren skal kunne motsette seg import av varer under varemerket i tilfeller hvor det bare er eksportøren som handler i næring. Det foreslås videre en rekke endringer for å bringe direktivet på linje med reglene som gjelder for fellesskapsvaremerker. Dette berører blant annet registreringshindre, vernet for velkjente varemerker, nye regler om varemerket som eiendomsobjekt og ny regler om fellesmerker. Det foreslås også endringer i saksbehandlingsreglene som skal bringe saksbehandlingen ved registrering av nasjonale varemerker på linje med saksbehandlingen ved registrering av fellesskapsvaremerker. De nasjonale myndighetene skal av eget tiltak bare kunne prøve en varemerkesøknad opp de absolutte registreringshindrene, som blant annet omfatter kravet til at merket må være egnet til å skille en virksomhets varer eller tjenester fra andres og at det ikke må være villedende. De nasjonale myndighetene skal dermed ikke lenger av eget tiltak kunne prøve søknaden mot relative registreringshindre, det vil si mot eldre private rettigheter. Disse registreringshindrene kalles relative fordi hinderet kan ryddes av veien ved at innehaveren av den eldre rettigheten samtykker til registrering.

Merknader

Det er lagt opp til at forslaget skal vedtas med hjemmel i EU-traktaten artikkel 114 nr. 1. Gjeldende norsk lovgivning er basert på direktiv 95/2008. Dersom forslaget bli vedtatt i sin nåværende form og tatt inn i EØS-avtalen vil det kreve en del endringer i varemerkeloven på punktene som er omhandlet ovenfor. Blant annet må den gjeldende ordningen med at Patentstyret prøver søknaden mot relative registreringshindre utgå.

Status

Forslaget fra Kommissjonen er oversendt til Europaparlamentet og Rådet.

Vedlegg XI Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnstjenester

KOM(2012)011 Utkast til en generell forordning om personvern (vedlegg XI JD)

Sammendrag av innhold

Europa-kommisjonen presenterte 25. januar 2012 en reform for modernisering av EUs personvernregler. Kommissjonen foreslår to nye regelverk: en forordning om beskyttelse av personopplysninger generelt og et direktiv for myndighetenes behandling av personopplysninger i politi- og straffesektoren. Forordningen skal erstatte gjeldende personverndirektiv 95/46/EF, som er inntatt i EØS-avtalen og som gjennomføres i personopplysningsloven.

Merknader

Det rettslige grunnlaget for rettsakten er artikkel 16 i Traktaten om den europeiske unions virkemåte.

Justisdepartementets foreløpige vurdering er at forordningsutkastet i hovedsak gir rom for å videreføre de sentrale prinsippene i gjeldende norsk personvernlovgivning. Forordningsutkastet vil imidlertid innebære endringer i gjeldende rett dersom det vedtas slik det nå foreligger. Det å erstatte det någjeldende direktivet med en forordning, vil innebære en større grad av harmonisering av personvernreglene i EØS-området enn etter det någjeldende personverndirektivet.

Sakkyndige instansers merknader

Regelverksutkastet behandles i spesialutvalget for justis- og innenrikssaker. Det er også opprettet en egen referansegruppe bestående av berørte departementer og Datatilsynet som jobber med å utvikle norske posisjoner til regelverket. Regelverksutkastet har vært på bred høring.

Status

Forordningsutkastet skal erstatte det gjeldende personverndirektivet (95/46/EF) som er tatt inn i EØS-avtalen og som personopplysningsloven gjennomfører. Regelverksutkastet behandles nå i Rådet og Europaparlamentet. I avsnitt 136 i fortalet til forordningsutkastet fremgår det at forordningen anses som en videreutvikling av Schengen- regelverket, så langt den får anvendelse på behandling av personopplysninger hos myndigheter som er involvert i implementeringen av dette regelverket (utlendings- og grensemyndighetene). Norge er på denne bakgrunn blitt invitert med i behandlingen av regelverket i Rådets arbeidsgruppe for personvern (DAPIX).

Vedlegg XIX Forbrukervern

Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om sammenlignbarhet av kostnader forbundet med betalingskontoer, bytte av betalingskontoer og adgang til å opprette og bruke betalingskontoer med grunnleggende funksjoner (vedlegg XIX JD)

Sammendrag av innhold

Direktivforslaget tar sikte på å gjøre det lettere for forbrukere å sammenligne kostnader ved betalingskontoer, å etablere en enkel og rask prosedyre for forbrukere som ønsker å bytte betalingskonto, samt å gi alle forbrukere som er lovlig bosatt i EU, mulighet til å opprette en betalingskonto med grunnleggende funksjoner. Forslaget bygger dels på EU-kommisjonens anbefaling om adgang til å opprette og benytte grunnleggende betalingskonto (2011/442/EU) som ble sendt på høring 30. januar 2012. Direktivforslaget berører både Justis- og beredskapsdepartementets og Finansdepartementets ansvarsområder.

Merknader

Gjennomføring av direktivet kan medføre behov for endring i norsk regelverk, herunder i finansavtaleloven.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er sendt på nasjonal høring med frist 23. august 2013.

Status

Kommisjonen fremmet forslaget for Europaparlamentet og Rådet 8. mai 2013. Justis- og beredskapsdepartementet sendte forslaget på nasjonal høring 28. mai 2013. Høringsfristen er 23. august 2013.

Vedlegg XXII Selskapsrett

Kommisjonens arbeid med et nytt 14. selskapsdirektiv om grensekryssende flytting av selskapers registrerte kontor (vedlegg XXII JD)

Sammendrag av innhold

Arbeidet har sin bakgrunn i handlingsplanen av 21. mai 2003 (COM (2003)284 final). Formålet med direktivet er at selskaper med begrenset ansvar skal kunne endre registreringsland uten først å måtte

oppløses i det opprinnelige registreringslandet. Det overordnede formål med direktivet er å styrke den frie etableringsretten. Direktivet vil etablere prosedyrer for flytting av selskapsregistreringen fra ett land til et annet. Prosedyrene tenkes utformet etter noenlunde samme mal som prosedyrene i forordningen om det europeiske selskap. Det samme gjelder reguleringen av de ansattes medbestemmelse. Kommisjonen legger ikke opp til at direktivet skal regulere hvilke krav den nye registreringsstaten skal kunne oppstille som vilkår for registrering i staten. Her vil statene stå fritt innenfor rammen av den gjeldende europeiske selskapsretten.

Status

Kommisjonen lanserte 26.2.2004 en internettkonsultasjon om forslaget. Kommisjonen publiserte en konsekvensanalyse i desember 2007. Etter dette har det vært gjennomført en ny internettkonsultasjon i januar 2013. Kommisjonen har signalisert at den vil foreta en ny konsultasjon i slutten av 2005/begynnelsen av 2006. Saken har vært drøftet i kommisjonens ekspertkomite for selskapsrett, hvor Norge deltar. Ansvarlig departement er Justisdepartementet, men spørsmål vedrørende de ansattes medbestemmelse hører under Arbeids- og sosialdepartementet.

KOM(2012)35 final Vedtekter for europeisk stiftelse (vedlegg XXII JD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen har over noe tid undersøkt om det bør etableres regler om en europeisk stiftelse (European Foundation Statute). Dette har i lang tid vært etterspurt av stiftelsesmiljøene, mens medlemsstatene i hovedsak har vært imot. Kommisjonen er opptatt av de vanskelighetene stiftelser møter når de driver grenseoverskridende virksomhet. Kommisjonen har gjennomført flere undersøkelser av om det vil være mulig og hensiktsmessig å etablere en egen europeisk stiftelsesform. Kommisjonen la 8. februar 2012 frem et forslag til en forordning om en ny europeisk stiftelsesform, European Foundation, forkortet «FE». Etter forslaget skal en FE-stiftelse reguleres av den foreslåtte forordningen og av stiftelsens egne vedtekter, jf. artikkel 3.

Etter forslaget skal blant annet følgende regler gjelde for FE-stiftelser:

- En FE-stiftelse skal være en egen enhet som særskilt er stilt til rådighet for et bestemt formål av allmenn interesse, jf. artikkel 5.
- På tidspunktet for registrering må en FE-stiftelse ha virksomhet i minst to medlemsland eller ha fastsatt i vedtektene at stiftelsen skal starte opp virksomhet i minst to medlemsland, jf. artikkel 6.
- FE-stiftelser skal ha eiendeler som minst tilsvarer 25 000,- euro, jf. artikkel 7.
- En FE-stiftelses ansvar er begrenset til stiftelsens eiendeler, jf. artikkel 8.
- En FE-stiftelse skal være juridisk person i alle medlemsland, jf. artikkel 9.
- Det gis i forslaget regler for på hvilke måter en FE-stiftelse kan etableres. For eksempel reguleres det i forslaget at en FE-stiftelse kan etableres ved testamenterisk disposisjon og ved omdanning av en stiftelse etablert i en medlemsstat etter nasjonal rett, jf. artikkel 12.
- I forslaget er det fastsatt minimumskrav til FE-stiftelsens vedtekter, jf. artikkel 19.
- Vedtektene til en FE-stiftelse kan på nærmere angitte vilkår endres av stiftelsens styre, jf. artikkel 20.
- En FE-stiftelse må registreres i et medlemsland, jf. artikkel 21.
- Hvert medlemsland må ha et register som registrerer FE-stiftelser, jf. artikkel 22.
- FE-stiftelser forvaltes av et styre, jf. artikkel 27.
- Styret i en FE-stiftelse kan utnevne en eller flere administrerende direktører som er ansvarlig for den daglige ledelse av FE-stiftelsen, jf. artikkel 30.
- FE-stiftelsens vedtekter kan bestemme at det skal oppnevnes et representantskap eller et annet styrende organ, jf. artikkel 31.
- Stifteren, nærstående av stifteren og ellers personer med interessefellesskap med stifteren kan ikke utgjøre flertallet av styremedlemmene, jf. artikkel 32.
- Utbytte kan ikke utdeles til stifteren, medlemmer av styret eller representantskapet, administrerende direktør, revisor eller nærstående til disse, med mindre det er betaling for arbeid utført for stiftelsen, jf. artikkel 32.
- En FE-stiftelse må ha sitt registrerte hovedkontor og hovedsete i et EU-land, jf. artikkel 35.

- En FE-stiftelse kan flytte sitt registrerte hovedkontor fra et medlemsland til et annet. En slik flytting skal ikke resultere i en avvikling av FE-stiftelsen, opprettelse av en ny juridisk enhet eller påvirke rettigheter eller forpliktelser som eksisterte før flyttingen, jf. artikkel 36.
- Forordningen har regler om ansattes medinnflytelse, jf. artikkel 38.
- Hver medlemsstat må ha en tilsynsmyndighet som fører tilsyn med FE-stiftelser registrert i medlemsstaten, jf. artikkel 45.
- Tilsynsmyndigheten skal føre tilsyn med at styret i stiftelsen opptre i samsvar med stiftelsens vedtekter, forordningen og eventuell nasjonal rett, jf. artikkel 46.
- Forordningen har også minstekrav til hvilke reaksjonsmuligheter tilsynsmyndigheten skal ha ved for eksempel styrets brudd på vedtektene, forordningen eller nasjonal rett. Det er blant annet inntatt bestemmelser om granskning, advarsler til styret, instruksjoner til styret, avsetting av styremedlem og beslutning om avvikling av en stiftelse, jf. artikkel 46.
- Forordningen har også bestemmelser om den skattemessige behandlingen av en FE-stiftelse, jf. artikkel 49.

Merknader

Det er i dag store ulikheter i medlemsstatenes rett når det gjelder hva som skal regnes som en stiftelse, og også i de reglene som gjelder for stiftelser. Medlemsstatenes har gitt uttrykk for skepsis mht. til hvordan stiftelsene skal kontrolleres, samt den skattemessige behandlingen av slike stiftelser.

Status

Saken er til behandling i Kommisjonen. Kommisjonen la 8. februar 2012 frem et forslag til en forordning om vedtekter for en europeisk stiftelse.

KOM(2008)396/3 Forslag til forordning om europeisk privat selskap ("SPE") (vedlegg XXII JD)

Sammendrag av innhold

Forslaget til forordning inneholder forslag om en ny europeisk selskapsform Societas Privata Europaea, forkortet "SPE".

Etter forslaget skal blant annet følgende regler gjelde for denne selskapsformen:

- Et SPE skal ha begrenset ansvar, og andelene skal ikke kunne tilbys eller omsettes i et allment tilgjengelig marked (artikkel 3).
- Et SPE skal kunne være registrert i en hvilken som helst medlemsstat, uansett hvor virksomheten drives og hvor den ledes fra, så lenge det registrerte hovedkontoret og hovedsetet eller forretningsstedet er i en medlemsstat (artikkel 7).
- Et SPE skal kunne flytte registreringen til en annen medlemsstat etter prosedyrene i kapittel VII.
- Et SPE skal være underlagt de selskapsrettslige reglene i det landet hvor det har sitt registrerte forretningssted, som også er der selskapet skal være registrert (artikkel 4 jf. artikkel 9).
- Nasjonale selskapsrettslige regler skal bare komme til anvendelse på SPE-selskaper så langt forholdet ikke er regulert i forordningen eller i selskapets vedtekter (artikkel 4). Forordningen regulerer ikke anvendelsen av reglene på andre rettsområder enn det selskapsrettslige. På andre rettsområder, som arbeidsrett, skatterett, regler om regnskap og revisjon, konkurs- og insolvensrett osv., vil medlemsstatenes nasjonale lovgivning gjelde på vanlig måte for et SPE.
- Selskapet skal ha en aksjeeierbok, som skal være tilgjengelig for aksjeeierne og for tredjepersoner.
- Kommisjonen foreslår at aksjekapitalen skal være 1 Euro (artikkel 19). Reglene om kapitalbeskyttelse skal være basert på en såkalt "balance sheet test", i form av et krav om at selskapets aktiva må være tilstrekkelig til å dekke selskapets forpliktelser fullt ut (artikkel 21 flg.)
- Et SPE skal ha et administrativt ledelsesorgan ("management body"). Utover dette er organiseringen overlatt til selskapet, jf. artikkel 26, men slik at en rekke forhold må være nærmere regulert i selskapets vedtekter.

- Visse beslutninger er lagt til aksjeeierne, men uten at det kreves generalforsamling.
- Annex I inneholder en lang liste over forhold som i henhold til artikkel 8 skal være regulert i selskapets vedtekter.
- Selskapsledelsens ansvar utad skal være regulert av nasjonal rett (jf. artikkel 31 jf. artikkel 2 nr. 1 bokstav c). (Dette gjelder også styrets ansvar, for eksempel overfor selskapets kreditorer.)
- Etter artikkel 34 skal reglene om de ansattes medbestemmelsesrett i utgangspunktet følge reglene i registreringsstaten.
- Artikkel 38 regulerer situasjonen der selskapet flytter forretningskontoret til en annen medlemsstat. Dersom arbeidstakerne i det landet forretningskontoret flytter fra utgjør mer enn en tredel av det totale antallet arbeidstakere i selskapet, og lovgivningen i det landet forretningskontoret flytter til ikke gir de samme rettighetene til medbestemmelse, skal det innledes forhandlinger mellom selskapet og arbeidstakerne om en avtale om medbestemmelsesrettighetene.

Merknader

Forslaget medfører ikke behov for endringer i de eksisterende norske selskapsformene, men krever at Norge gjennomfører forordningen ved at SPE blir en ny selskapsform i norsk rett. Videre vil Norge på selskapsrettens område ikke kunne regulere SPE-selskaper som er registrert i andre europeiske land. Slike selskaper vil på selskapsrettens område følge registreringslandets rett. På andre rettsområder vil norsk rett regulere selskapets virksomhet på vanlig måte, der virksomheten har en slik tilknytning til Norge at norsk rett gjelder.

Forordningen regulerer ikke styrets ansvar utad, men overlater dette til nasjonal rett. Forslaget artikkel 4 nr. 1 jf. Annex 1 kapittel 5 har skapt noe uklarhet med hensyn til om spørsmålet om revisjonsplikt er overlatt til nasjonal rett, eller om dette hører til de spørsmålene som skal reguleres i selskapets vedtekter. På møter i Kommissjonens ekspertgruppe i selskapsrett (Company law experts Group) har imidlertid Kommissjonen gitt uttrykk for at hensikten er at spørsmålet om revisjonsplikt ikke skal reguleres i forordningen, men skal overlates til nasjonal rett, og at dette bør klargjøres i teksten. Forslaget innebærer at Foretaksregisteret ved nyregistrering av et SPE-selskap, må gå gjennom selskapets vedtekter for å kontrollere at de regulerer alle spørsmål som forordningen krever vedtektsregulert. Hva dette kan komme til å bety i praksis for Brønnøysundregistrene, er for tidlig å si. Muligens kan det komme til å medføre en del merarbeid knyttet til selskapsregistreringen, behov for endringer av dagens saksbehandlingssystemer og lengre behandlingstid i Brønnøysundregistrene. Om og i hvilken grad forordningen får slike virkninger for Brønnøysundregistrene kan blant annet avhenge av hvor utbredt selskapsformen blir og hva som blir innholdet i den endelige forordningen. Inntil man ser innholdet i den endelige forordningen, herunder kravet til aksjekapital, er det vanskelig å vurdere hvor utbredt man kan forvente at selskapsformen blir, og hvem som vil benytte seg av den. Formålet med forordningen er forenkling for små og mellomstore bedrifter, spesielt for slike som driver virksomhet i flere europeiske land. Dette formålet mener man å avstedkomme blant annet gjennom at selskapet skal regulere sin egen interne organisering i vedtektene og kan velge å ha den samme organiseringen uavhengig av i hvilket land selskapet er registrert.

Det forhold at selskapets interne organisering må reguleres i vedtektene, og ikke i loven (forordningen/nasjonal rett), kan muligens komme til å medføre større transaksjonskostnader (for eksempel til advokatutgifter) ved etableringen av et SPE, enn ved etableringen av en annen form for selskap med ubegrenset ansvar (herunder norsk aksjeselskap). Videre kan dette medføre at det kan komme til å knytte seg større usikkerhet til ulike rettslige spørsmål som kan oppstå når det gjelder selskapsformen, for eksempel knyttet til hvilken myndighet og hvilke plikter som hører til en bestemt posisjon i ledelsen, og derved større transaksjonskostnader når slike spørsmål oppstår, enn det som er tilfellet for aksjeselskaper.

Selskapsformen SPE tar i første rekke sikte på selskaper som driver virksomhet i flere europeiske land, og som ønsker den fleksibiliteten selskapsformen gir når det gjelder muligheten for lik organisering på tvers av landegrensene. For andre selskaper kan behovet for den forutsigbarheten som de velkjente rammene i den norske aksjeselskapslovgivningen byr på, muligens innebære at SPE-formen kan være noe mindre aktuell.

Artikkel 34 innebærer at de norske reglene om medbestemmelse ikke vil gjelde for et SPE som registreres i en annen medlemsstat, selv om all virksomheten og alle de ansatte er i Norge. Dersom

registreringsstaten gir de ansatte en lavere grad av representasjon enn det som ville følge av norsk rett, vil dette føre til at arbeidstakerne i den norske delen av virksomheten får dårligere rettigheter enn om selskapet var norskregistrert. (På samme måte som arbeidstakerne i andre utenlandske selskapsformer med ansatte i Norge).

Ved flytting av det registrerte forretningskontoret til et SPE ut av Norge og til en annen medlemsstat, innebærer artikkel 38 at norske arbeidstakere kan miste rettigheter dersom de utgjør mindre enn en tredel av selskapets ansatte, og det landet selskapet flytter registreringen til ikke gir de samme rettighetene til medbestemmelse.

Sakkyndige instansers merknader

Kommisjonens foreløpige forslag har vært på høring. Fjorten høringsinstanser har svart, og av disse er det ni som har kommentarer til forslaget. (Akademikerne, Bedriftsforbundet, Brønnøysundregistrene, HSH, LO, NHO, Norges Bank, Revisorforeningen og Statistisk sentralbyrå). Bedriftsforbundet, NHO, HSH og Revisorforeningen uttrykker at man i utgangspunktet er positive til forordningen, og de to førstnevnte nevner i den forbindelse blant annet særlig forslaget til 1 Euro i aksjekapital som positivt.

Revisorforeningen derimot, gir uttrykk for at visse elementer i forslaget kan gi selskapsformen en lignende lav status som "NUF" har i dag. Akademikerne, LO, Brønnøysundregistrene og Statistisk sentralbyrå påpeker at forslaget ikke i tilstrekkelig grad er egnet til at SPE som selskapsform kan skape tiltit, blant annet på grunn av kravet til 1 Euro i aksjekapital. Brønnøysundregistrene påpeker den rettslige usikkerheten som kan komme til å knytte seg til selskapsformen på grunn av manglende lovregulering av innholdet i myndigheten og pliktene som hører til rollene i selskapsledelsen, og mener forordningen burde inneholde en deklarasjonsregulering av selskapsorganene, som eventuelt kan fravikes i vedtektene.

NHO viser til behovet for å utarbeide standardvedtekter på europeisk nivå (hvilket det arbeides med i Kommisjonen), og viser til at det også bør utarbeides slike standardvedtekter for enpersonselskaper. Norges Bank slutter seg generelt til departementets vurderinger i høringsbrevet. LO og Akademikerne har vist til at forslaget kan svekke medbestemmelsesrettighetene til norske arbeidstakere, dersom selskapet registreres i en medlemsstat med et annet regelverk, men virksomheten faktisk utføres i Norge. LO viser til at det bør sikres tilsvarende ordninger for SPE som for SE-selskaper når det gjelder videreføring av representasjon og etablering av samarbeidsutvalg. Akademikerne har vist til at aksjelovens regler om de ansattes medbestemmelse bør komme til anvendelse på selskaper som har sin virksomhet i Norge.

Status

Forslaget er til behandling i Parlamentet og Rådet. Det er usikkert hva som vil bli det endelige utfallet av forhandlingene, for eksempel når det gjelder spørsmålet om aksjekapital og reglene om arbeidstakernes medbestemmelse.

-KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Vedlegg VII Gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

KOM(2011)883 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av direktiv 2005/36/EF (vedlegg VII KD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen fremmet 19. desember 2011 et forslag til et direktiv som skal modernisere direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Europakommisjonen foreslår en målrettet modernisering av de eksisterende bestemmelser med følgende målsettinger:

- Mindre kompliserte godkjenningsprosedyren ved hjelp av et europeisk profesjonskort
- Reformere de generelle bestemmelser om etablering i en annen stat eller midlertidig tjenesteyting
- Modernisere systemet for automatisk godkjenning, for sykepleiere, jordmødre, farmasøyter og arkitekter
- Skape en rettslig ramme i direktivet for delvis kvalifiserte yrkesutøvere
- Skape en rettslig ramme i direktivet for notarer
- Pasientsikkerhet: Skape klarhet i de rettslige rammene for språkferdigheter spesielt for helseyrker
- Innføre en varslingsmekanisme for helseyrker som omfattes av automatisk godkjenning (lege, sykepleier, jordmor, tannlege, farmasøyt og veterinær)
- Innføre et lovbestemt krav om formidling av brukervennlige og innholdsbaserte opplysninger vedrørende regler for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, som understøttes av omfattende e-forvaltning av hele godkjenningsprosessen
- Innføre en systematisk screening og gjensidig evaluering av samtlige regulerte yrker i statene

Europakommisjonen foreslår totalt 51 endringer i direktivet, noen av forslagene er omfattende endringer andre kun en presisering i direktivteksten. Hensikten med forslagene er å gjøre det enklere for personer å få sine yrkeskvalifikasjoner godkjent i en annen stat, ved bl.a. å innføre et europeisk profesjonskort og mulighet til å bli godkjent for å utøve deler av et yrke. Det er også forslag om noen forenklinger når det gjelder midlertidig tjenesteyting. Det foreslås å gi Europakommisjonen fullmakt til å kunne endre vedleggene i direktivet, herunder en mulighet til å modernisere kravene til de harmoniserte utdanningene.

Forslaget innebærer at landene skal opplyse om sine regulerte yrker og begrunne hvorfor de er regulert. Videre skal det rapporteres hvert andre år til Europakommisjonen om reguleringen er lempet eller fjernet. Europaparlamentet har ved ulike anledninger bedt om at medlemsstatene reduserer antall regulerte yrker.

Nærmere om omtale av enkelte forslag:

1) Europeisk profesjonskort og informasjonssystem for det indre marked

Det foreslås å innføre et Europeisk profesjonskort som skal gjøre det enklere og raskere for søker å få godkjent sine yrkeskvalifikasjoner i en annen stat. Noen av oppgavene blir flyttet fra vertsstaten til hjemstaten, bl.a. skal hjemstaten kontrollere de ulike dokumentene og kvalifikasjonsbevis som søker legger frem. I de tilfellene det benyttes profesjonskort er det et krav at godkjenningen skal behandles raskere enn i dag, fra 4 måneder ned til 2 1/2 måned og fra 3 måneder til 1 1/2 måned. Det er også krav om at landene skal benytte Internal Market Information system (IMI) i forbindelse med utstedelse av et profesjonskort. Det skal være frivillig for migranten om han eller hun ønsker å benytte seg av et profesjonskort.

Etter forslaget er utgangspunktet at migranten kan be om profesjonskort også for ikke regulerte yrker. Hvis dette forslaget blir vedtatt vil dette kunne føre til at Norge må utpeke et organ som kan gi de nødvendige opplysninger om migrantens kvalifikasjoner til vertsstaten.

2) Fri utveksling av tjenester

Det foreslås å fjerne kravet om yrkeserfaring, der yrkesutøveren kommer fra en stat som ikke regulerer yrket og der denne følger en tjenestemottakeren fra en stat til en annen. Det er gjort unntak for yrker hvor kvalifikasjonene skal forhåndskontrolleres. Videre er det satt opp et krav om at statene skal melde fra til Europakommisjonen hvilke yrker hvor det skal foretas en forhåndskontroll av kvalifikasjonene.

3) Den generelle ordningen

I nåværende direktivs generelle ordning er det fem kvalifikasjonsnivåer og etter direktivet vil en person med opplæring fra hjemstaten som er tre nivåer under det som er kravet i vertstaten i det samme yrket ikke omfattes av direktivet. Forslaget er at alle skal kunne få vurdert sine kvalifikasjoner, og at nivåene i artikkel 11 benyttes som et verktøy i forbindelse med behandlingen av søknaden. Dette gjelder ikke hvor det er krav til universitetsgrad i vertsstaten for å utøve yrket og hvor hjemstaten har utdanning på et lavere nivå.

Eventuelle utlikningstiltak må begrunnes og det kan ikke automatisk gis der utdanningen er minst ett år kortere enn det som kreves i vertsstaten. Det må vurderes individuelt fra tilfelle til tilfelle.

4) Delvis adgang

Det foreslås å innføre konseptet med delvis adgang til et yrke, etter rettspraksis fra EU-domstolen. Dersom utlikningstiltakene i realiteten sier at søker må ta en fullstendig utdanning, må vertstaten vurdere om det skal gis delvis adgang til en del av yrket. Statene kan unnlate å anvende denne muligheten hvis det foreligger vesentlige grunner til dette, for eksempel i forbindelse med helseyrker.

5) Automatisk godkjenning basert på yrkeserfaring

Europakommisjonen foreslår at listen over hvilke virksomheter som omfattes av automatisk godkjenning basert på yrkeserfaring skal oppdateres.

6) Automatisk godkjenning basert på minstekravene til utdanning

I forslaget er minstevarigheten av utdanningen for lege, sykepleier og jordmor presisert. Legeutdanningen skal være på minst fem år og 5500 timer, mot dagens krav seks år eller 5500 timer. Sykepleieutdanning skal være minst tre år og 4600 timer, dagens krav er minst tre år eller 4600 timer. Ikke krav om to års praksis etter jordmorutdanning på tre år.

Legespesialister som ønsker en spesialistutdanning innenfor et annet område, kan få delvis dispensasjon fra visse deler av utdannelsen som legen allerede har gjennomført i sin tidligere spesialistutdanning.

Det innføres et krav om 12 års allmenn skolegang for å kunne studere til sykepleier og jordmor, dagens krav er 10 år.

Arkitektutdanningens minstevarighet oppdateres, det innføres krav til yrkespraksis etter utdanningen. Total lengden på utdanning og praksis skal være seks år, enten ved fire års universitetsutdanning og to års praksis eller fem års universitetsutdanning og et års praksis. Praksistiden skal være lønnet.

7) Felles utdanningsrammer - ny ordning for gjensidig godkjenning

Dagens konsept om felles plattform tas ut og erstattes av felles utdanningsrammer eller felles utdanningsprøver. Dette skal ikke erstatte de nasjonale utdanningsprogram.

I fortalet til direktivforslaget er det nevnt at faglige sammenslutninger og yrkesorganisasjoner som er representert på nasjonalt og EU-plan kan foreslå felles utdanningsprinsipper. Det bør skje i form av en felles test som forutsetning for å erverve en yrkeskvalifikasjon, eller i form av et utdanningsprogram på basert på felles kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. Kvalifikasjoner, som oppnås innenfor disse felles utdanningsrammene bør bli automatisk godkjent i landene.

Det er et krav om at yrket må være regulert i minst 1/3 av medlemsstatene for å kunne utarbeide felles utdanningsrammer. Videre må utdanningsrammene utgjøre en kombinasjon av de kunnskaper, ferdigheter og kompetanser som er definert i utdanningssystemet i minst 1/3 av landene. For utdanningsrammene må disse ha tilsvarende nivå i EQF. Programmene/testene må utarbeides i samarbeid med de landene som ikke regulerer yrket.

Et land kan be om unntak fra reglene dersom det tilsier at de må etablere et nytt lovregulert yrke eller endre grunnleggende nasjonale prinsipper. Det unntaket er ikke nevnt for felles utdannelsesestest. Det kan ikke utarbeides felles utdanningsrammer for yrker som er omfattet av automatisk godkjenning på grunnlag av harmonisert utdanning.

8) Utvidelse av direktivets anvendelsesområde

Dagens direktiv gjelder for fullt ut kvalifiserte yrkesutøvere. Forslaget åpner opp for at direktivet også skal gjelde for personer som har eksamensbevis og som mangler en eventuell praksisperiode. Det åpnes opp for at denne praksisperioden kan tas i en annen stat, slik praksis må godkjennes av landene. Praksisperioden må være attestert av en kompetent myndighet.

Europakommisjonen nevner advokat som et eksempel på et slikt yrke.

9) Språkkrav og varslingsordning

Det slås fast at kontroll med språkkunnskaper først kan finne sted etter at kvalifikasjonene har blitt godkjent. Forslaget er ment å klargjøre godkjenningsmyndighetenes og arbeidsgivers rolle når det gjelder kontroll av språkkunnskaper, da med sikte på pasientsikkerhet.

Det nevnes særskilt at en kontroll ikke skal påføre yrkesutøveren noen kostnader.

Det foreslås en plikt for godkjenningskontorene om å varsle andre stater, dersom yrkesutøvere innenfor helseyrkene som er omfattet av automatisk godkjenning (lege, sykepleier, jordmor, farmasøyt, tannlege og veterinær), har fått forbud mot å utøve yrket, også midlertidig. Forslaget er at dette skal gjøres gjennom IMI uansett om personen ikke har reist ut eller har planer om å reise ut av landet.

10) Elektronisk søknad

For å forenkle søknadsprosedyren for søkere foreslår Europakommisjonen at det skal være anledning å søke elektronisk via kontaktpunktet for tjenstedirektivet. Det skal også være mulig å få all informasjon om regulerte yrker på samme sted. Det foreslås å gjøre om dagens kontaktpunkt for yrkeskvalifikasjonsdirektivet til servicesenter/støttesenter. Forslaget må sees i sammenheng med forslaget om elektronisk søknad ved kontaktpunktet for tjenstedirektivet. Fokus til sentrene skal være å yte rådgivning, spesielt om nasjonal lovgivning, om yrkesutøvelse og sosiallovgivning. Det skal være et samarbeid mellom støttesentrene i de ulike landene

11) Gjennomgang av regulerte yrker

Det foreslås å foreta en gjennomgang av de ulike regulerte yrkene i landene. Landene skal opplyse hvilke yrker de regulerer, bruk av titler og begrunnelsen for reguleringen. Landene skal sende en liste til Europakommisjonen.

Landene skal vurdere om:

- Kravene direkte eller indirekte er diskriminerende på grunnlag av nasjonalitet eller oppholdssted
- Kravene er begrunnet i tvingende allmenne hensyn
- Kravene skal sikre oppfyllelse av målene og ikke gå ut over det som er nødvendig for å oppnå målet med reguleringen.

Det skal rapporteres hvert andre år om kravene er fjernet eller lempet.

Merknader

Direktivet er i dag gjennomført i de ulike forskriftene som regulerer kvalifikasjonskravene til et yrke. Forslaget forventes å få noen administrative konsekvenser ved at departementene må gjennomgå sine reguleringer for å se hvilke yrker som er regulert og begrunne dette. Det skal utarbeides en rapport hvert annet år hvor det gis en oversikt om reguleringen er endret, lempet eller fjernet. Videre er det krav til økt administrativt samarbeid mellom godkjenningsmyndighetene.

Det antas at forslaget vil kunne få økonomiske konsekvenser, spesielt innføringen av Europeisk profesjonskort. Noe av arbeidet i forbindelse med godkjenningen som tidligere var utført av vertsstaten skal nå utføres av hjemstaten, dette vil kunne påføre enkelte godkjenningskontor økte kostnader. Samtidig vil de kunne få reduserte kostnader for de som søker godkjenning ved at noe av kontrollen utføres i hjemstaten. Norge har en nettoarbeidsinnvandring og totalt sett antas det at Norge vil kunne få reduserte kostnader ved at en del av arbeidet nå gjøres i hjemstaten til arbeidsinnvandreren.

Sakkyndiges instansers merknader

Europakommisjonen startet en evaluering av direktivet i mars 2010. Det ble sendt ut en del spørsmål til ulike godkjenningkontorer i landene. Statens autorisasjonskontor for helsepersonell ga tilbakemelding fra Norge. Europakommisjonen gjennomførte en offentlig konsultasjon våren 2010. Denne ble sendt på høring i Norge. Tilbakemelding fra Norge ble sendt Europakommisjonen.

Europakommisjonen sendte ut en grønnbok på høring sommeren 2011. Informasjon om grønnboken ble videresendt til aktuelle parter med oppfordring til å sende svar direkte til Europakommisjonen, med kopi til Kunnskapsdepartementet. Det ble utarbeidet en felles EØS/EFTA-kommentar som ble sendt til Europakommisjonen i september 2011, i tillegg ble det sendt en norsk tilbakemelding på to punkter det ikke var enighet om i blant EØS/EFTA-landene.

Det er også utarbeidet et felles EØS/EFTA-innspill til forslaget til nytt direktiv, det ble oversendt til EU i september 2012.

Forum for europeisk utdanningspolitikk (FEU) ble informert om moderniseringsarbeidet i EU i et møte 24. mai 2011 og i møte 5. mars 2012. Saken er under behandling av EØS-spesialutvalget for utdanning.

Status:

Forslaget er til behandling i Rådet og Europaparlamentet. Det forventes vedtatt i løpet av høsten 2013.

Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter

KOM(2011)817 Europakommisjonens forslag til forordning som endrer forordning om etablering av det Europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT) (protokoll 31 KD)

Europakommisjonens forslag om å revidere forordningen som etablerte Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (European Institute for Innovation and Technology – EIT) er en del av en lovpakke for det nye europeiske rammeprogrammet for forskning og innovasjon, Horisont 2020. Den nye EIT-forordningen endrer den opprinnelige EIT-forordningen (No 294/2008). Forordningen No 294/2008 etablerte EIT som et autonomt europeisk rettslig subjekt med egen budsjettpost i EUs budsjett, og er innlemmet i EØS-avtalen. Den nye EIT-forordningen justerer artiklene i den opprinnelige EIT-forordningen med formål å innpasse EIT i Horisont 2020. Kommisjonen har i tillegg etablert en forordning om den strategiske innovasjonsagendaen for EIT i neste periode – 2014-2020.

Sammendrag av innhold

Den nye forordningen om EIT tar utgangspunkt i 22 artikler som delvis omdefinierer rammene for mål, aktiviteter og styringsformer for EIT. Den opprinnelige EIT-forordningen fastsetter at EIT skal fremme økonomisk vekst og konkurranseevne i EU ved primært å fremme kvalitet og synergier mellom forsknings-, utdannings-, og innovasjonsaktiviteter i det felles europeiske forskningsområdet (ERA). KIC (Knowledge and Innovation Communities) er hovedvirkemiddelet EIT skal benytte, og har som formål å oppnå varig samarbeid mellom aktører innenfor høyere utdanning, forskning og innovasjon (kunnskapstriangelet) og innenfor bestemte temaområder. Det skal være aktører fra næringslivet i alle KIC. Organisasjoner som formelt deltar i en KIC skal medfinansiere en vesentlig del av aktivitetene innefor hver KIC. I den nye forordningen foreslås det at EITs program blir finansiert av Horisont 2020s budsjett – 3 180 millioner euro for perioden 2014-2020. Det fremsettes videre forslag om rammer og krav for etablering av nye, fortsettelse av eksisterende og ev. avvikling av KICs (artikkel 7b). I forordningen er det lagt ved forslag til reviderte statutter for EIT og et detaljert budsjett for EITs aktiviteter i perioden 2014-2020.

EØS/EFTA-landene kan delta i EITs styringsorganer og aktiviteter, inklusiv KICs. P.t er det ingen norsk institusjon som deltar i de pågående tre KIC.

Europakommisjonens forslag til en ny EIT-forordning har tatt utgangspunkt i den nye innovasjonsagendaen for EIT i perioden 2014-2020 som igjen er en respons på bl.a. en ekstern evalueringsrapport av EITs aktiviteter levert i mai 2011. Forslaget er også basert på en bred

konsultasjonsprosess sommer 2011. Norsk posisjon i konsultasjonen ble oversendt fra høyere utdannings- og forskningsministeren i juni 2011. Et hovedpunkt i det norske innspillet var at EIT bør få en profil som er mer tydelig rettet inn mot prioriterte samfunnsutfordringer innenfor ERA, inklusiv marine og maritime utfordringer.

Status

Europakommisjonens forslag om lovpakke for Horisont 2020, inklusiv den nye EIT-forordningen, ble offentliggjort den 30. november 2011. Avgjørelsen er forventet å bli fattet i 2013 med henblikk på å innpasse EIT i Horisont 2020 fra programmets oppstart i 2014. Dette forventes å være ukontroversielt.

KOM(2011)810 Forslag til Europaparlamentets og Rådets forordning om reglene for deltakelse og formidling i "Horisont 2020 - rammeprogrammet for forskning og innovasjon (2014-2020) (protokoll 31 KD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen la 30. november 2011 frem sitt forslag til Horisont 2020, det neste rammeprogrammet for forskning og innovasjon. Foruten forslaget om forordningen om regler for deltakelse og formidling, består Kommisjonens forslag av Europaparlamentets og Rådets forordning om etableringen av Horisont 2020 og Rådsvedtak om særprogrammet for implementering av Horisont 2020. Horisont 2020 skal bidra til å implementere Europe 2020-strategien og Det europeiske forskningsområdet (ERA). Forslaget forventes å besluttes i 2013 med sikte på igangsettelse i 2014.

Reglene for deltakelse og formidling har som siktemål å skape ett rammeverk som vil gjøre deltakelse enklere, skape mer enhetlige virkemidler og øke den vitenskapelige og økonomiske betydningen av Horisont 2020. Samtidig er det gjort forenklinger av administrative prosedyrer, slik at Horisont 2020 blir enklere å implementere.

Reglene for deltakelse og formidling består blant annet av følgende nye elementer:

- Reglene skal gjelde for alle deler av Horisont 2020, inkludert artikkel 185- og 187-initiativer, aktiviteter under dagens CIP-program som vil inngå i Horisont 2020 og aktiviteter under EIT.
- Det er etablert én finansieringsrate for hver type aktivitet under Horisont 2020.
- Det er bred aksept for vanlig regnskapspraksis for direkte kostnader, noe som skaper et mer tillitsbasert regnskapssystem.
- Beregningen av indirekte kostnader er forenklet og det foreslås bruk av flat sats beregnet ut fra direkte kostnader.
- Deltakernes garantifond, som ble etablert under 7. rammeprogram, fornyes.
- Reglene for IPR, utnyttelse og formidling fra 7. rammeprogram er blitt videreutviklet og ytterligere klargjort, og det er økt vekt på åpen tilgang til forskningspublikasjoner.

Merknader

Forordningens forslag om en flat sats for på 20 % for refusjon av indirekte kostnader vil innebære at norske miljøer i mindre grad enn i dag vil få dekket sine faktiske kostnader ved deltakelse i prosjekter under rammeprogrammet.

Sakkyndige instansers merknader

Lovpakken om Horizon 2020 har blitt sendt til samtlige departementer, Forskningsrådet, Universitets- og høyskolerådet, Forskningsinstituttene fellesarena, helseforetakene og næringslivsorganisasjoner for innspill til norske posisjoner. Høringsinstansene er generelt positive til Kommisjonens forslag, som i stor grad betraktes å være i samsvar med norske interesser. Imidlertid peker flere (Forskningsrådet, Universitets- og høyskolerådet, Forskningsinstituttene fellesarena og NHO) på at forslaget om en flat sats på 20 % for refusjon av indirekte kostnader er problematisk for norske deltakere.

Status

Europakommisjonens forslag om lovpakke for Horisont 2020 ble offentliggjort den 30. november 2011 og er nå til behandling i Rådet og Parlamentet. Avgjørelsen om forordningen for Horisont2020, særprogrammet for gjennomføring av Horisont2020 og reglene for deltakelse og formidling er forventet å bli fattet sent i 2013 med henblikk på igangsettelse av Horisont 2020 i 2014.

KOM(2011)788 Forslag til Europaparlamentets og Rådets forordning om opprettelse av "Erasmus for alle" EU-programmet for utdanning, ungdom og idrett (protokoll 31 KD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen har foreslått en rekke ulike programmer for perioden 2014-2020. De bygger alle på de prinsipper og målsettinger nedfelt i strategien Europe 2020, og skal sammen med de foreslåtte flaggskipene, bidra til gjennomføring av strategien. De nye programmene bærer ellers preg av at mange programmer fra perioden 2007-2013 er slått sammen.

Det nye programmet skal fra 2014 avløse en rekke eksisterende programmer og ordninger som i dag støtter europeisk og internasjonalt samarbeid på områdene utdanning og ungdom.

Under dagens og tidligere utdanningsprogrammer har om lag 22 500 norske studenter vært på utveksling gjennom Erasmus fra 1995 og frem til 2011. I samme periode har over 125 000 norske elever deltatt i skolesamarbeid, mens over 2 000 elever og lærlinger innen yrkesfag har deltatt i utveksling i Europa. Samtidig har et stort antall utenlandske studenter, elever, lærere og ansatte vært på utvekslingsopphold i Norge. Gjennom ungdomsprogrammet Aktiv Ungdom har 10 500 barn og unge deltatt i utvekslingsprosjekter i perioden 2007-2011.

Siden 2007 har gjennomsnittlig 400 000 personer hvert år fått støtte fra EU til ulike typer utdanning, opplæring, praksisopphold, ungdomsutveksling, frivillig arbeid i et annet europeisk land, deltakelse i samfunslivet og tiltak for å fremme ungdomspolitisk samarbeid. I følge Kommisjonen satses det nå på å fordoble dette tallet til 800.000 per år fram mot 2020.

Mange norske studenter, elever, ungdommer, ungdomsledere og ungdomsarbeidere, lærere, skoler, universiteter, høgskoler og andre utdanningsinstitusjoner og organisasjoner deltar hvert år i programmene Livslang læring (Erasmus, Comenius, Leonardo da Vinci og Grundtvig), Erasmus Mundus og Aktiv ungdom. I tillegg til disse programmene vil Erasmus for All fra 2014 også ta opp i seg programmer for idrettsamarbeid og internasjonalt samarbeid innen høyere utdanning som Tempus, Alfa og EduLink.

Kommisjonens forslag til Erasmus for All samler opp eksisterende programmer og ordninger, viderefører mange av programaktivitetene - og er samtidig noe helt nytt. De nevnte og kjente sektorprogrammene vil gå inn i en ny programstruktur der alle programaktiviteter organiseres under 3 hovedtiltak (Key Actions) og 2 spesialprogrammer. Men de gamle programmene navn vil likevel beholdes for å identifisere de ulike delene av det nye programmet.

Hovedtiltak (Key Action) 1: Støtte til læringsmobilitet for enkeltpersoner.

Programstøtte til læringsmobilitet (dvs. ulike typer utdanning, opplæring, praksisopphold og frivillig arbeid i et annet land) skal først og fremst fokusere på følgende 4 kategorier enkeltpersoner;

Ansatte; særlig lærere i alle typer undervisning, skoleledere og ungdomsarbeidere.

Både elever og lærlinger i fag- og yrkesopplæring, og studenter i høyere utdanning.

Studenter som vil ta en full Mastergradsutdanning i et annet land. Det tas sikte på å tilby en europeisk lånegarantiordning for studenter som ønsker å ta en Mastergrad i et annet land; Erasmus Master.

Ungdomsmobilitet, inkludert frivillig arbeid og ungdomsutveksling.

Hovedtiltak (Key Action) 2: Støtte til institusjonelt samarbeid for innovasjon og god praksis.

Støtte skal gis til samarbeidsprosjekter mellom institusjoner (utdanningsinstitusjoner, ungdomsorganisasjoner, bedrifter, lokale og regionale myndigheter og NGO'er) for å dele, utvikle og iverksette god praksis og innovasjon i utdanning og opplæring. Programstøtte skal først og fremst fokusere på følgende samarbeidsaktiviteter;

Strategiske partnerskap, av ulike typer og med forskjellig innhold, mellom utdanningsinstitusjoner, ungdomsorganisasjoner og andre relevante aktører.

Partnerskap i større skala mellom utdannings- og opplæringsinstitusjoner og næringslivet i form av såkalte Knowledge Alliances (samarbeid høyere utdanning og næringsliv) og Sector Skills Alliances (samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og næringsliv om bedre fag- og yrkesopplæring).

IT plattformer og virtuell mobilitet vil få støtte. Slike løsninger gir mulighet til erfaringsutveksling og læring til et stort antall deltakere til lave ekstrakostnader. Andre stikkord her er Open Educational Resources og e-courses som nevnes som viktige for utdanningsinstitusjonenes attraktivitet internasjonalt. Initiativet e-Twinning i det europeiske skolesamarbeidet vil bli styrket og inspirere lignende initiativer for fag- og yrkesopplæring, voksenopplæring og ungdomsarbeid. Initiativet vil bli åpnet for deltakere fra EUs nabolandsland.

Samarbeidsprosjekter for kapasitetsbygging i høyere utdanning. Det vil bli gitt støtte til internasjonale samarbeidsprosjekter og konsortier for bedre kvalitet, innovasjon, relevans og styring i høyere utdanning, kapasitetsbygging på institusjonene, mer entreprenørskap og modernisering av systemene for høyere utdanning. Støtten til EUs nabolandsland styrkes og det skal bygges på erfaringer fra programmer i 2007-2013, særlig Tempus og Erasmus Mundus. Programmet vil også støtte kapasitetsbygging i Asia, Latin-Amerika og ACP-landene, samt støtte samarbeidsprosjekter for ikke-fomell læring. Internasjonalt samarbeid med tredjeland, etter prioriteringene i EUs utenrikspolitikk, vil være integrert i alle hovedtiltakene (Key Actions) i det nye programmet.

Hovedtiltak (Key Action) 3: Støtte til politikktvikling og reformer.

Samarbeid på europeisk og internasjonalt nivå har vært viktig for kunnskapsbasert politikktvikling i landene. EU-samarbeidet har også produsert mange gode instrumenter, eksempelvis bruker nå mer enn 10 millioner mennesker Europass online CV når de søker jobb. Det fokuseres først og fremst på følgende samarbeidsaktiviteter;

Samarbeid mellom landene under såkalte Open Methods of Coordination (OMC). Dette innebærer prosesser for strukturert samarbeid mellom landene under felles arbeidsprogram for felles mål og prioriteringer, for eksempel under arbeidsprogrammet 2010-2020 for det utdanningspolitiske samarbeidet (Education and Training 2020 - ET 2020) og EU Youth Strategy (2010-2018). Implementering av EU instrumenter på utdanningsområdet; EQF, ECTS, ECET, samt også utvikling av "U-Multirank" for høyere utdanningsinstitusjoner. Videre skal det gis støtte til spesielle prioriterte samarbeidsprosesser, for eksempel Moderniseringsagendaen for høyere utdanning, Bologna-prosessen (for høyere utdanning), København-prosessen (for fag- og yrkesutdanning) m.fl. Policy dialog, etter prioriteringer i EUs utenrikspolitikk, vil få økt støtte. Det gjelder dialogen med tredjeland, EUs nabolandsland og også med nye partnere.

I tillegg til de 3 hovedtiltakene (Key Actions) inneholder forslaget til Erasmus for All også 2 spesialprogrammer; Jean Monnet Initiative og Sport Action.

Jean Monnet Initiative

Dette programmet ble opprettet allerede i 1989 for å støtte undervisning og forskning på europeisk integrasjon. Universiteter i 62 land tilbyr nå "Jean Monnet kurs". Programmet har støttet ca. 3500 prosjekter, inkludert 141 Jean Monnet European Centres of Excellence, 775 professorater og mer enn 2000 kurstilbud og moduler på tema europeisk integrasjon. Europakommisjonen ønsker å gi økt støtte til slike aktiviteter, foreslår at Jean Monnet Initiative skal inngå som et spesialprogram i Erasmus for All og tar sikte på å gi det større faglig og geografisk spredning. Det foreslås også å opprette en Jean Monnet label of excellence for godkjenning av kvalitet i studietilbud på fagområdet europeisk integrasjon.

Sport Action

For å utvikle den europeiske dimensjon og europeisk samarbeid på området idrett foreslås et eget spesialprogram, en egen Sport Action, i Erasmus for All. Programstøtte skal først og fremst fokuseres på følgende samarbeidsaktiviteter;

- ◆ Samarbeidsprosjekter på tvers av landegrenser.
- ◆ Ikke-kommersielle, viktige europeiske idrettsarrangementer.
- ◆ Arbeid for å styrke kunnskapsgrunnlaget for politikktvikling på idrettsområdet.
- ◆ Kapasitetsbygging på idrettsområdet.
- ◆ Dialog med relevante europeiske interessenter.

Europakommisjonen ønsker å hindre fragmentering og overlapping og sikre bedre sammenheng og skarpere fokus i EUs innsatser for utdanning og ungdom i årene framover. I dag er innsatsen god, men spredt over for mange enkeltprogrammer og initiativer.

Programforslaget har perspektiv for livslang læring, formell og ikke-formell utdanning og læring ses i sammenheng, det oppmuntres til nye partnerskap mellom utdanning, næringsliv, organisasjoner og lokale/regionale myndigheter og til nye samarbeidsrelasjoner på tvers av sektorer. Den desidert største budsjettposten foreslås til støtte til personer som skal gjennomføre utdanning, opplæring, praksisopphold eller frivillig arbeid i et annet land, såkalt individuell læringsmobilitet. I sum håper Kommisjonen å kunne gi støtte til 5 millioner europeere på ulike former for læringsmobilitet i løpet av årene 2014-2020.

En strømlinjeformet, integrert og forenklet programstruktur vil etter Europakommisjonens mening være kostnadseffektiv og gi synergieffekter. En helhetlig og fokusert innsats vil også ha større betydning for utvikling av selve utdanningssystemene og utdanningsinstitusjonene for å fremme innovasjon, entreprenørskap, vekst og sysselsetting i Europa.

Merknader

Forordningen vil medføre økonomiske forpliktelser dersom den tas inn i EØS-avtalen. Kommisjonen foreslår at det avsettes 19 milliarder Euro til disse aktivitetene i kommende periode 2014-2020; dette er 70 prosent økning i forhold til inneværende periode, 2007-2013. Forhandlingene om langtidsbudsjett indikerer at beløpet vil bli redusert. Beløpet fastsettes endelig etter behandlingen i Rådet og Europaparlamentet. De økonomiske kostnadene for Norge vil være avhengig av Norges andel av proporsjonalitetsfaktoren, samt valutakursen de enkelte år fra 2014 til 2020.

Organiseringen av programmet administrativt på norsk side må vurderes da flere departements ansvarsområder er berørt (ungdom: BLD og idrett: KUD).

Sakkyndige instansers merknader

I forkant av programforslaget initierte Norge (Kunnskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet) rundt påsketider 2011 en EFTA/EØS-kommentar til Kommisjonen om de nye utdanningsprogrammene. Det norske synet trakk fram noen politiske prioriteringer - reduisering av frafall og økt gjennomføring innenfor hele utdanningen; kvalitetssikring; forbedring av attraktiviteten og relevansen for fag- og yrkesutdanningen; og mobilitetsøkning. Det trakk også fram noen strukturelle prioriteringer - bevaring av etablerte merkenavn i utdanningsprogrammene; forenkling (bl.a. sammenslåing av underprogrammene Leonardo da Vinci og Comenius); inkludering av individuell utveksling av skoleelever; inkludering av barnehagesektoren; samt sammenslåing av Erasmus og Erasmus Mundus og Marie Curie. EFTA/EØS-landene gikk også inn for at et separat program for ungdomspolitiske samarbeidet skulle videreføres. Avslutningsvis påpekte Norge også den utfordring EFTA/EØS-landene kan stå ovenfor dersom budsjettmidler som i dag ikke er en del av EØS-avtalen blir inkludert i det nye programmet.

Norge initierte en ny EFTA/EØS-kommentar til Kommisjonen i midten av januar 2012. Innspillet opprettholdt ønsket om en bevaring av størstedelen av strukturen og merkenavnene i dagens Livslang Læringsprogram. Vi ba om at det oppføres en minimums allokering av budsjettmidlene til de ulike utdanningsnivåene (der voksenopplæring og fag- og yrkesutdanning får mer plass enn i forslaget), og at barnehagesektoren blir inkludert. EFTA-EØS-kommentaren viste også til de prinsipielle synspunkter om programstrukturen fra uttalelsen i mars. Når Europakommisjonen foreslo ett program for området utdanning, opplæring, ungdom og idrett, ble behovet for en nærmere spesifisering av de ulike elementene på utdanningsområdet og innen det ungdomspolitiske samarbeidet understreket.

Innspillet ba også Kommisjonen om å konkretisere forenklingstiltakene, slik at disse får en effekt på brukervennligheten for deltakerne i programmet. Det var en henvisning til de potensielle utfordringene knyttet til at ca. 10 % av budsjettet kommer fra Budsjettlinje 4, som ligger utenfor EØS-avtalen. For at Norge skal kunne fortsette sin deltakelse i alle deler av utdanningsprogrammet, må det her tas en beslutning på riktig nivå til riktig tidspunkt vedrørende EØS/EFTA-landenes tilgang til disse midlene.

Status

Programmet er enda ikke formelt vedtatt, men det forventes enighet om innhold i juni 2013, og et endelig vedtak om etablering av programmet i september/oktober 2013. Regjeringen vil gjøre sin vurdering om eventuell norsk deltagelse i ordinær budsjettprosess. Endelig beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen gjøres av Stortinget.

KOM(2011)809 Europakommisjonens forslag om forordning for etableringen av Horisont 2020 - rammeprogrammet for forskning og innovasjon (2014-2020): Horisont 2020 (protokoll 31 KD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen la 30. november 2011 frem sitt forslag til Horisont 2020, EUs rammeprogram for forskning og innovasjon som vil gå fra 2014 til 2020. Et viktig mål for rammeprogrammet er å bidra til Europas konkurranseevne og til bærekraftig utvikling gjennom kunnskap og innovasjon. Horisont 2020 skal bidra til å implementere Europe 2020-strategien og Det europeiske forskningsområdet (ERA). Forslaget forventes å besluttes i 2013 med sikte på igangsettelse i 2014.

Europakommisjonens forslag om Horisont 2020 består foruten Kommisjonens forslag til Europaparlamentets og Rådets forordning om Horisont 2020 av Rådsavgjørelse om særprogrammet for gjennomføring av Horisont 2020: Rammeprogram for forskning og innovasjon, og Europaparlamentets og Rådets forordning om regler for deltagelse og formidling i Horisont 2020. Forordningen om etableringen av Horisont 2020 foreslår et rammeprogram for forskning og innovasjon som tar utgangspunkt i 28 artikler som blant annet setter rammene for omfanget av programmet, definisjoner av sentrale begreper, budsjettfordeling, etiske prinsipper, monitorering og evaluering. Det fremsettes forslag om særskilt oppmerksomhet på å sikre tilstrekkelig deltagelse fra små og mellomstore bedrifter, og at det skal sikres en passende balanse mellom tillit og kontroll. Rammeprogrammet forslås gjennomført gjennom midler til et særprogram og direkte midler til Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT) og EUs felles forskningscenter (JRC). Særprogrammet skal bestå av tre prioriteringer: Vitenskapelig toppkvalitet (Excellent science), industrielt lederskap (Industrial leadership) og håndtering av samfunnsmessige utfordringer (Societal challenges). Artikkel 7 foreslår at det åpnes for assosiering av tredjeland.

Merknader

Kommisjonens forslag bygger blant annet på resultatet av en bred og åpen offentlig konsultasjon som ble gjennomført i tidsrommet 9. februar - 20. mai 2011 om Grønnbok for felles strategisk rammeverk for finansiering av forskning og innovasjon i EU. Norsk posisjon i konsultasjonen ble oversendt fra forskning- og høyere utdanningsministeren og nærings- og handelsministeren. I tillegg sendte flere norske interesseorganisasjoner, institusjoner og miljøer inn sine innspill. Grønnboken foreslo en sammenslåing av det som i dag er rammeprogrammet for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter, rammeprogrammet for konkurranseevne og innovasjon (CIP) og Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT). Det var stor enighet om denne tilnærmingen i Kommisjonens konsultasjon, og dette forslaget videreføres i Kommisjonens forslag til Horisont 2020. I tillegg bygger Horisont 2020 på den europeiske strategien for vekst og sysselsetting, Europa 2020. Særlige innsatsområder er økt innovasjonsevne, forenkling av det administrative rammeverket for deltagelse, økt satsning på vitenskapelig toppkvalitet gjennom tematisk åpne utlysninger i store deler av rammeprogrammet.

Eventuelle behov for lov- og forskriftsendringer er under vurdering.

Sakkyndige instansers merknader

Lovpakken om Horisont 2020 har blitt sendt til samtlige departementer, Forskningsrådet, Universitets- og høyskolerådet, Forskningsinstituttens fellesarena, helseforetakene og næringslivsorganisasjoner for innspill til norske posisjoner. Høringsinstansene er generelt positive til Kommisjonens forslag, som i stor grad betraktes å være i samsvar med norske interesser.

Status

Europakommisjonens forslag om lovpakke for Horisont 2020 ble offentliggjort den 30. november 2011 og er nå til behandling i Rådet og Parlamentet. Avgjørelsen om forordningen for Horisont2020, særprogrammet for Horisont 2020 og reglene for deltakelse og formidling er forventet å bli fattet sent i 2013 med henblikk på igangsettelse av Horisont 2020 i 2014.

KOM(2011)811 Forslag til en rådsbeslutning om etableringen av særprogrammet for implementeringen av Horisont 2020 - rammeprogrammet for forskning og innovasjon (2014-2020) (protokoll 31 KD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen la 30. november 2011 frem sitt forslag til Horisont 2020, EUs rammeprogram for forskning og innovasjon som vil gå fra 2014 til 2020. Et viktig mål for rammeprogrammet er å bidra til Europas konkurransevne og til bærekraftig utvikling gjennom kunnskap og innovasjon. Horisont 2020 skal bidra til å implementere Europe 2020-strategien og Det europeiske forskningsområdet (ERA). Europakommisjonens forslag om Horisont 2020 består foruten særprogrammet for Horisont 2020 av Kommisjonens forslag til Europaparlamentets og Rådets forordning om etableringen av Horisont 2020 - rammeprogrammet for forskning og innovasjon (2014-2020) (Rammeprogrammet for Horisont 2020) og Europaparlamentets og Rådets forordning om regler for deltakelse og formidling i Horisont 2020 - rammeprogrammet for forskning og innovasjon (2014-2020) (Regler for deltakelse og formidling).

Særprogrammet for Horisont 2020 består av tre prioriterte områder: "excellent science", "industrial leadership" og "societal challenges". "Excellent science" omfatter Det europeiske forskningsrådet (ERC), stipendordningene Marie Curie Actions, forskningsinfrastruktur og støtte til grensesprengende teknologiutvikling gjennom Future and Emerging Technologies. "Industrial leadership" består av områdene Leadership in enabling and industrial technologies, som blant annet støtter opp om IKT, nanoteknologi og bioteknologi, tilgang på risikovillig kapital og støtte til små og mellomstore bedrifter. Under "societal challenges" er det definert seks ulike utfordringer som rammeprogrammet skal støtte: Health, demographic change and wellbeing, Food security, sustainable agriculture, marine and maritime research and the bio-economy, Secure, clean and efficient energy, Smart, green and integrated transport, Climate action, resource efficiency and raw materials og Inclusive, innovative and secure societies. I tillegg til de tre prioriterte områdene omfatter særprogrammet et program for ikke-nukleære aktiviteter under EUs felles forskningssenter (Joint Research Centre (JRC)) og et program for Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (European Institute of Innovation and Technology (EIT)).

Beslutningen inneholder bestemmelser knyttet til implementeringen av særprogrammet, herunder bestemmelser om arbeidsprogrammene som skal implementere særprogrammet, om Det europeiske forskningsrådets organisering og formål og om et vitenskapelig råd som blant annet skal utvikle strategi og arbeidsprogrammer for det Det europeiske forskningsrådet. Beslutningen har også bestemmelser om delegering av myndighet og komitéprosedyrer. Særprogrammet inneholder videre beskrivelse av forhold knyttet til programmer, internasjonalt samarbeid og tverrgående aktiviteter som er felles for ulike aktiviteter under særprogrammet.

Merknader

Europakommisjonen foreslår et budsjett for særprogrammet for Horisont 2020 på 86,198 mrd. euro. Norges kontingent beregnes ut fra en BNP-nøkkel.

Sakkyndige instansers merknader

Lovpakken om Horisont 2020 har blitt sendt til samtlige departementer, Forskningsrådet, Universitets- og høyskolerådet, Forskningsinstituttens fellesarena, helseforetakene og næringslivsorganisasjoner for innspill til norske posisjoner. Høringsinstansene er generelt positive til Kommisjonens forslag, som i stor grad betraktes å være i samsvar med norske interesser.

Status

Forslaget ble lagt frem av Kommisjonen 30. november 2011 og er nå til behandling i Rådet og Parlamentet. Avgjørelsen om forordningen for Horisont2020, særprogrammet for Horisont 2020 og

reglene for deltakelse og formidling er forventet å bli fattet sent i 2013 med henblikk på igangsettelse av Horisont 2020 i 2014.

-KULTURDEPARTEMENTET

Vedlegg XVII Opphavsrett

KOM(2012)372 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om kollektiv rettighetsforvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter samt grenseoverskridende lisensiering av rettigheter i musikkverk for onlinebruk i det indre marked (vedlegg XVII KUD)

Sammendrag av innholdet

Den 11. juli 2012 presenterte Kommisjonen et direktivforslag med bestemmelser som har som formål å modernisere systemet med kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter i medlemsstatene. Forslaget skal delvis harmonisere regler om bedre styringsformer (good governance) og økt åpenhet og innsyn (transparency) i virksomheten til kollektive rettighetsorganisasjoner, og delvis oppmuntre og forenkle grenseoverskridende lisensiering av musikkverk. Det stilles strengere krav til rettighetshaverorganisasjonenes rapportering og til åpenhet om forvaltningen, bl.a i forhold til egne medlemmer. Det foreslås også regler for organisasjonenes lisensiering av musikk på nettet over landegrenser, med bl.a. klarere oversikt over tilgjengelig repertoar og overvåking av bruken.

Merknader

Rettsakten antas å være EØS-relevant. Utkastet vil - i sin nåværende form- gjøre det nødvendig med endringer i norsk lovgivning, fortrinnsvis i åndsverkloven og forskrift til åndsverkloven. Direktivet har som formål å regulere kollektive rettighetshaverorganisasjoners virksomhet, og vil kunne få konsekvenser for rettighetshaverne i Norge og deres organisasjoner. Forslagene kan også føre til endringer i hvordan musikk lisensieres i Norge, med konsekvenser for norske rettighetshavere.

Sakkyndige instansers merknader

Direktivutkastet ble i behandlet av Spesialutvalget for immaterialrett 22. oktober 2012. Det er utarbeidet en egen EFTA-posisjon.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Protokoll 31 Om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter

KOM(2011)785/2 Nytt rammeprogram for kultur og media, Creative Europe 2014-2020 (protokoll 31 KUD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen fremmet forslag til et nytt kultur- og medieprogram 23. november 2011, Creative Europe 2014-2020, som skal erstatte dagens kultur- og medieprogrammer når disse løper ut i 2013. Forslaget innebærer en sammenslåing av de eksisterende kultur- og medieprogrammene, i tillegg til etableringen av en ny, tverrsektoriell ordning som skal stimulere kulturnæringer og gi aktører i sektoren tilgang til banklån. Creative Europe skal etter forslaget støtte et stort antall institusjoner, organisasjoner og personer som arbeider med film, TV, kultur, musikk, kunst, litteratur og kulturarv. 55 pst. av budsjettet skal gå til mediadelen, 30 pst. til kulturdelen og 15 pst. til den tverrsektorielle ordningen.

Formålet med programmet er å bidra til å sikre og fremme kulturelt og lingvistisk mangfold i Europa, og å styrke konkurranseevnen i kultursektoren med sikte på å oppnå bærekraftig, smart og inkluderende vekst. Mer spesifikke mål med programmet er:

- a) Bygge kapasiteten i kultur- og kreative sektorer til å operere på tvers av europeiske landegrenser
- b) Formidling og spredning av kulturuttrykk og -aktører på tvers av europeiske landegrenser; og å nå nye publikumsgrupper både i Europa og utenfor

- c) Styrke den økonomiske kapasiteten i kultur- og kreative sektorer, spesielt blant små og mellomstore kulturnæringer og organisasjoner
- d) Støtte samarbeid mellom land for å fremme politikktvikling, innovasjon, publikumsutvikling og nye forretningsmodeller

Creative Europe er forankret i, og skal bidra til å oppfylle EUs vekststrategi, Europe 2020. Programmet skal etter planen tre i kraft 1. januar 2014, med første utlysning av prosjektmidler høsten 2013.

Merknader

Kultursamarbeidet og samarbeidet med EU på den audiovisuelle sektoren er hjemlet i EØS-avtalens protokoll 31.

Norge deltar nå i rammeprogrammet Kultur 2007 for perioden 2007-2013, jf. St.prp. nr. 45 (2006-2007) om samtykke til deltakelse i en beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs rammeprogram om kultursamarbeid (Kultur 2007). På den audiovisuelle sektoren deltar Norge nå i to programmer, dvs. MEDIA 2007, jf. St. prp.nr. 47 (2006-2007) Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av et støtteprogram for den europeiske audiovisuelle industri (MEDIA 2007), og MEDIA Mundus, jf. Prop. 20 S (2010-2011) Samtykke til deltaking i ei avgjørd i EØS-komiteen om innlemming av eit støtteprogram for audiovisuelt samarbeide med fagfolk frå tredjestatar (MEDIA Mundus).

Programforslaget Creative Europe er EØS-relevant, og det åpnes for full deltakelse for EØS/EFTA-landene. Beslutningen om EFTA-deltakelse i Creative Europe må tas i EØS-komiteen, og vil eventuelt bli tatt inn i protokoll 31.

Forordningen vil kreve budsjettendring dersom den tas inn i EØS-avtalen og grupperes derfor i Gruppe 1. Programforslaget innebærer et budsjett på 1,8 mrd. euro for hele perioden på syv år, en økning på 37 % sammenliknet med inneværende programperiode. De økonomiske kostnadene for Norge vil avhenge av Norges andel av proporsjonalitetsfaktoren, samt valutakursen de enkelte år fra 2014 til 2020. I tillegg kan forslaget ha administrative konsekvenser, ved at Kommisjonen foreslår ett nasjonalt kontaktpunkt (i de nåværende kultur- og medieprogrammene er det til sammen to kontaktpunkter). Det må også opprettes en ny budsjettlinje for programmets tverrsektorielle del. Som det fremgår under "Status", forhandles det nå mellom Rådet og Europaparlamentet om budsjett og programforslag. Det er sannsynlig at budsjettet justeres i forbindelse med disse forhandlingene. Så langt ser det imidlertid ikke ut til at programmets innhold vil endre seg vesentlig sammenliknet med programforslaget av 23. november 2011.

Sakkyndige instansers merknader

Kulturdepartementet vil gjennomføre høringsmøter med kultur- og mediesektoren våren 2013.

Status

Norge ga i februar 2013 en uforpliktende tilbakemelding til EU om at vi har intensjon om å delta i Creative Europe. Programforslaget diskuteres nå av medlemslandene i Rådet og i Europaparlamentet. Når EU har truffet sitt vedtak, vil programvedtaket bli forelagt EFTA/ EØS-landene med sikte på innlemmelse i EØS-avtalen. Norsk deltakelse i Creative Europe beslutes i siste instans av Stortinget. EU vil først treffe sitt endelige vedtak om Creative Europe etter at EUs langtidbudsjett for perioden 2014-2020 er vedtatt. Det er uvisst når dette vil skje, men det er forventninger om vedtak i løpet av 2013.

-LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Vedlegg I Veterinære og plantesanitære forhold

Kapittel I Veterinære forhold

KOM(2012)90 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endring av rådsdirektiv 92/65/EØF når det gjelder de dyrehelsemessige betingelsene for samhandel innenfor Unionen og import til Unionen av hunder, katter og ildere (vedlegg I kap I LMD)

Sammendrag av innhold

Formålet med forslaget er å endre de av reglene i direktiv 92/65/EØF som gjelder handel innenfor EU og import til EU av hunder, katter og ildere.

Endringene som foreslås er:

Henvisningene i direktiv 92/65/EØF til forordning (EF) nr. 998/2003 erstattes med henvisninger til en ny forordning om ikke-kommersiell transport av kjæledyr. Utkastet til den nye forordningen, som skal erstatte forordning (EF) nr. 998/2003, er til behandling i Europaparlamentet og Rådet.

I reglene for handel innenfor EU tas det inn en henvisning til EUs dyrevelferdsregelverk om transport av dyr, forordning (EF) nr. 1/2005, som gjelder for transport av bl.a. hunder, katter og ildere i EU. Fristen for når den kliniske undersøkelsen av dyrene skal foretas, utvides fra 24 til 48 timer før avsendelse. Dette fordi aktørene har vansker med å oppfylle dagens 24-timers frist, samt at Verdens dyrehelseorganisasjon (OIE) mht. innførsel av hunder og katter anbefaler at klinisk undersøkelse av dyrene utføres i løpet av de siste 48 timene før avsendelse.

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten

Traktaten om den Europeiske Unions funksjonsmåte artikkel 43 nr. 2.

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området

De dyrehelsemessige betingelsene for handel mellom Norge og EU og import til Norge fra tredjestater av hunder, katter og ildere følger av forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige betingelser for import og eksport av levende pattedyr, fugler, reptiler, amfibier, bier og humler. Forskriften gjennomfører direktiv 92/65/EØF, samt gjennomføringsrettsakter som er gitt med hjemmel i dette, i norsk rett.

Rettslige konsekvenser

Forslaget krever endring i forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige betingelser for import og eksport av levende pattedyr, fugler, reptiler, amfibier, bier og humler.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Utvidelse av fristen for når den kliniske undersøkelsen skal være foretatt er en administrativ forenkling for personer som driver handel med hunder, katter og ildere. Forslaget får ikke økonomiske konsekvenser for noen.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er under vurdering av Spesialutvalget for matproduksjon, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri og kystdepartementet, Helse og omsorgsdepartementet, Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet og Mattilsynet er representert.

Nasjonal høring

Forslaget har ikke vært på nasjonal høring. Forslaget er til behandling i Rådet og Europaparlamentet.

Vurdering

Mattilsynet vurderer forslaget som EØS-relevant og, forutsatt at den nye forordningen om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr blir det, akseptabelt. Mattilsynets vurdering av forslaget til ny

forordningen om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr (KOM(2012)89) er gitt i et eget EØS-foreløpig posisjonsnotat.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Kommisjonsforordning som fastsetter betingelser for godkjenning eller registrering av avlsorganisasjoner eller avslag som fører eller oppretter stambøker for reinrasede avlsdyr av sau og geit og opphever Kommisjonsvedtak 90/254/EØF (vedlegg I kap I LMD)

Sammenheng av innhold

Hold og avl på sau og geit har en stor plass i EUs landbruk og bidrar med inntekter til mange bønder. Småfeholdet bør stimuleres spesielt gjennom avlsarbeid på reinrasede dyr. I de fleste EU-stater fører eller oppretter avslag/-organisasjoner stambøker, og det er nødvendig å ha regelverk for godkjenning av slike instanser. Erfaring viser at det er behov for klarere bestemmelser for godkjenning av nye avslag/-organisasjoner, og særlig i de tilfelle instansene ønsker å utvide området for sine aktiviteter til andre medlemsstater enn den der instansen har sitt hovedkontor.

Avslag/-organisasjoner som ønsker godkjenning til å føre eller opprette stambøker eller å utvide området for sine aktiviteter, skal sende søknad til kompetent myndighet i landet der de har sitt hovedkontor. I søknaden skal det spesifiseres i hvilket område instansen vil tilby sine aktiviteter. Tilfredsstillende søknaden kravene i vedlegget til forordningen, skal kompetent myndighet gi instansen offentlig godkjenning.

Når et avslag/-organisasjon søker om godkjenning for å kunne tilby aktiviteter eller utvidet området for sine aktiviteter til minst en annen medlemsstat, skal kompetent myndighet informere tilsvarende myndighet i den angjeldende staten før det gis godkjenning av den ønskede utvidelsen. Den angjeldende staten skal gi kommentarer til søknaden om godkjenning innen en måned. Kompetent myndighet i staten der avslaget/-organisasjonen har hovedkontor skal umiddelbart informere den andre statens myndighet om sin endelige beslutning.

Kompetent myndighet i en medlemsstat kan avslå å godkjenne nye avslag/-organisasjoner eller deres utvidelse av område for aktiviteter til en annen medlemsstat. Det forutsetter at det allerede finnes en eller flere godkjente instanser for den samme avlspopulasjonen eller at det kan skade for avlsopplegget for utryddingstruede raser eller for stedeegne raser. Kommentarer fra myndighetene i staten utvidelsen vil omfatte kan også føre til at det ikke gis godkjenning. Når godkjenningssøknaden avslås, skal søkerinstansen få skriftlig melding med begrunnelse for avslaget fra kompetent myndighet.

Kompetent myndighet skal regelmessig informere Kommisjonen om godkjenning av nye avslag/-organisasjoner eller utvidelser av område for aktiviteter hos eksisterende organisasjoner. Området for aktiviteter som tilbys skal spesifiseres. Det skal også informeres om enhver tilbaketrekking av eller utvidelse av godkjenninger. Kompetent myndighet skal opprette og vedlikeholde lister over alle godkjente avslag/-organisasjoner som fører eller oppretter stambøker og gjøre dem tilgjengelige for medlemsstatene og allmennheten i tråd med rådsdirektiv 89/361/EØF.

Kompetent myndighet skal trekke tilbake godkjenningen av enhver instans som ikke tilfredsstillende kravene i vedlegget til forordningen. I forhold til dagens regelverk er det få endringer i kravene, med unntak av at området for instansene aktiviteter skal spesifiseres.

Erfarer en medlemsstat at en instans som er godkjent i en annen medlemsstat ikke forholder seg til gjeldende regelverk, eller at det ikke er ønskelig at en ny instans skal godkjennes, skal kompetent myndighet kontakte tilsvarende myndighet i staten instansen har hovedkontor. Denne myndigheten skal melde tilbake om undersøkelser som er utført, konklusjoner som er trukket og begrunnelser for dem.

Finner førstnevnte stat opplysningene utilstrekkelige, skal statene i fellesskap forsøke å finne en løsning, og om nødvendig foreta en felles inspeksjon. Kommisjonen skal informeres om hva som er

opnådd. Har ikke statene kommet til felles forståelse innen 6 måneder, kan de involverte medlemsstatene, eller Kommisjonen på eget initiativ, be statene i samråd med Kommisjonen finne en løsning. Dersom en ikke oppnår enighet skal bestemmelsene i artikkel 8 i direktiv 89/361 benyttes. Da vil saken oversendes Den faste komité for husdyravl for behandling. Kommisjonen legger der fram forslag til tiltak som skal iverksettes. Forslaget behandles i komitéen, og de avgir en uttalelse innen en satt frist. Dersom forslaget til tiltak er i samsvar med komitéens uttalelse, vedtas det av Kommisjonen og trer i kraft umiddelbart. Ved uoverensstemmelse skal Rådet straks forelegges forslag til tiltak. Hvis Rådet ikke har vedtatt de foreslåtte tiltakene innen tre måneder, blir de fastsatt av Kommisjonen og trer i kraft straks.

Merknader

Rettsakten er et forslag til kommisjonsforordning som vil endre bestemmelsene i forskrift 13. januar 1999 nr. 69 om godkjente (reinavla) avlsdyr av sau og geit. Forslaget ble sendt på tidlig høring til Norsk Sau og Geit, men de ga ingen tilbakemelding. Forslag til forordning vil bli sendt på ordinær høring senere.

Småfeholdet i Norge er ingen stor næring. Strukturen i avlsarbeidet på småfe og helsetilstanden for geit spesielt, vil neppe gjøre etablering utenfor landets grenser aktuelt for Norsk Sau og Geit. Det er heller ikke svært sannsynlig at utenlandske instanser ønsker å etablere seg i Norge. Utveksling av avlsmateriale foregår ved innførsel av sæd og i noen tilfelle avlsdyr.

Vurdering

Rettsakten anses som EØS-relevant og akseptabel.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kommisjonsforordning som fastsetter betingelser for godkjenning eller registrering av avlsorganisasjoner eller avslag som fører eller oppretter stambøker for reinrasede avlsdyr av storfe og som opphever kommisjonsvedtak 84/247/EØF (vedlegg I kap I LMD)

Sammendrag av innhold

I de fleste EU-land fører avlsorganisasjoner eller avslag stambøker, og det er nødvendig å ha bestemmelser for godkjenning av slike instanser. Kompetent myndighet i medlemsstatene gir offentlig godkjenning til avslag/-organisasjoner som tilfredsstillt kravene i EU-regelverket på området. Avslag/-organisasjoner må søke kompetent myndighet i den staten de har sitt hovedkontor om godkjenning. Kompetent myndighet kan avslå å godkjenne nye avslag/-organisasjoner dersom opprettelsen vil skade avlsopplegget for en bevaringsverdig populasjon eller være til skade for avlsopplegg eksisterende instanser allerede har etablert.

Det blir foreslått klarere bestemmelser for godkjenning av avslag/-organisasjoner, og særlig i de tilfelle der instansen ønsker å utvide området for sin aktivitet til en eller flere medlemsstater utenfor den staten hvor instansen har sitt hovedkontor. Det synes nødvendig å begrense kompetente myndigheters adgang til å avslå offentlig godkjenning av avslag/-organisasjoner, og for å ha felles prosedyrer for kontakt mellom staten hvor instansen har sitt hovedkontor og staten det ønskes å utvide aktiviteten til. Kravene til godkjenning må videre inneholde betingelsene som stilles til avlsmål for reinrasede avlsdyr av storfe (rådsdirektiv 87/328/EØF), identifikasjon og registrering av storfe og merking av storfekjøtt (forordning (EF) nr. 1760/2000). For å få klarere og mer presist regelverk vil kommisjonsvedtak 84/247/EØF oppheves.

Avslag/-organisasjoner som ønsker godkjenning for å føre eller opprette stambøker eller å utvide området for sine aktiviteter, skal sende søknad til kompetent myndighet i den staten der de har sitt hovedkontor. Søknaden skal inneholde en presisering av området der instansen ønsker å tilby sine aktiviteter. Tilfredsstillt søknaden kravene i vedlegget til forordningen, skal kompetent myndighet gi avslaget/-organisasjonen godkjenning.

Ved søknad om utvidelse av aktiviteten til minst en annen medlemsstat, skal kompetent myndighet i staten instansen har sitt hovedkontor informere tilsvarende myndighet i angjeldende stat før søknaden om godkjenning imøtekommes. Den angjeldende staten skal sende kommentarer til søknaden om godkjenning av instansen eller utvidelse av aktivitetsområdet innen en måned. Kompetent myndighet i staten der instansen har sitt hovedkontor skal informere den angjeldende staten umiddelbart om sin endelige beslutning.

Myndighetene i en medlemsstat kan avslå å godkjenne nye avslag/-organisasjoner eller en utvidelse av deres aktivitetsområde dersom det allerede finnes en eller flere godkjente instanser for den populasjonen søknaden gjelder. Avslag kan også gis dersom godkjenning av en ny instans vil være til skade for avlsarbeidet for bevaringsverdige raser eller for avlsarbeidet for stedegne raser. Myndighetene i et medlemsland kan også avslå å godkjenne en instans som ønsker å utvide området for sine aktiviteter etter å ha mottatt kommentarer fra staten utvidelsen vil omfatte. Det betinger at kravene til å kunne gi avslag er tilfredsstillt. Kompetent myndighet skal skriftlig gi instansen som har søkt, et begrunnet avslag på søknaden.

Medlemsstatene skal regelmessig informere Kommisjonen om offentlig godkjenning av nye avslag/-organisasjoner og om godkjenning av utvidelser av området for eksisterende instansers aktiviteter. Det skal også informeres om enhver tilbaketrekking av eller utvidelse av godkjenninger. Medlemsstatene skal også opprette og vedlikeholde lister over instanser som er godkjent for å føre eller etablere stambøker for storfe og gjøre listene tilgjengelig for Kommisjonen og allmennheten i tråd med bestemmelsene i rådsdirektiv 77/504/EØF. Kompetent myndighet skal trekke tilbake godkjenningen av enhver instans som ikke tilfredsstillt kravene i vedlegget til forordningen. Erfarer en medlemsstat at en instans som er godkjent i en annen medlemsstat ikke forholder seg til gjeldende regelverk, eller at det ikke er ønskelig at instansen blir godkjent, skal den kontakte kompetent myndighet i den staten instansen er godkjent. Denne skal foreta undersøkelser og informere om alle resultater fra disse, hvilke beslutninger som er tatt og begrunnelsen for dem. Finner førstnevnte stat opplysningene utilstrekkelig, skal myndighetene i fellesskap gjennomgå forholdene og informere Kommisjonen om de kommer fram til enighet eller ikke. Er ikke statene kommet til enighet innen 6 måneder etter at søknaden ankom, kan Kommisjonen på eget initiativ be kompetente myndigheter i de statene det gjelder om å legge fram sine synspunkter og forsøke å oppnå enighet sammen med Kommisjonen. Å få inn ytterligere opplysninger eller utføre felles tilsyn kan være aktuelt. I tilfelle en ikke oppnår enighet, benyttes bestemmelsene i art 8 i direktiv 77/504/EØF. Da skal saken legges fram for Den faste komité for husdyravl og følge komitologiprosessen.

Vedlegget inneholder få ny bestemmelser i forhold til gjeldende regelverk. Nytt er at avslaget/-organisasjonen skal dokumentere:

- Hvilket område den tilbyr aktiviteter i.
- At den er effektiv og bidrar positivt til å opprettholde en bærekraftig og produktiv populasjon.
- At den skal ha klart definerte avlsmål som ved opprettelsen av stambok for en ny rase, skal klargjøre alle forhold ved å etablere den nye rasen.

Merknader

Rettsakten er et forslag til Kommissjonsforordning som vil endre bestemmelsene i forskrift 13. januar 1999 nr. 68 om godkjente (reinavla) avlsdyr av storfe. Forslaget er sendt på tidlig høring til GENO og TYR-Norsk Kjøttfeavlslag. GENO svarte at forslaget synes akseptabelt, mens TYR ikke har gitt tilbakemelding. Forordningen vil bli sendt på ordinær høring senere.

Med den strukturen det er på avlsarbeidet for storfe i Norge, antar Mattilsynet at endringene ikke vil få uheldige konsekvenser for bevaring av utryddingstruede raser, for avlsarbeid for de stedegne rasene og heller ikke for de etablerte "større" populasjonene.

Vurdering

Rettsakten anses som EØS-relevant og akseptabel.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Utkast til Kommisjonens gjennomføringsvedtak som endrer del 1 i vedlegg E til Rådskonklusjon 92/65/EF om modellen for helsesertifikat for dyr fra driftsenheter EØF (vedlegg I kap I LMD)

Sammendrag av innhold

Rådskonklusjon 92/65/EF henviser til forordning (EF) nr. 998/2003 om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr. Forordning (EF) nr. 998/2003 skal oppheves, og erstattes av en ny kjæledyrforordning. Den nye forordningen gikk gjennom EU-Parlamentet 23. mai. Trolig vil den nye forordningen vedtas i juni i år, og tre i kraft 1. januar 2015. Utkastet til rettsakt i SANCO/2027/2013 Rev.2 går ut på å endre helsesertifikatmodellene i direktiv 92/65/EF slik at disse er klare til den nye forordningen tre i kraft. Modellen for helsesertifikat som i dag kreves ved handel med hunder, katter og ildere og ved ikke-kommersiell forflytning av mer enn 5 hunder, katter eller ildere mellom medlemsstatene erstattes med en ny sertifikatmodell fra 1. januar 2015. Sertifikatmodellen er justert i forhold til at forflytning av mer enn fem hunder, katter eller ildere, som hovedregel skal anses som handel snarere enn ikke-kommersiell forflytning. Det er lagt opp til en fire måneders overgangsperiode hvor medlemsstatene likevel skal kunne tillate handel med hunder, katter og ildere som følges av helsesertifikater etter gammel modell.

Merknader

Rettsakten krever endring av forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige betingelser for import og eksport av levende pattedyr, fugler, reptiler, amfibier, bier og humler.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vurdering

Rettsakten vurderes som EØS-relevant og akseptabel

Utkast til Kommissjonsforordning (EU) nr. XX/XX som opphever vedtak 2004/301 og 2004/539/EF og forordning (EU) nr. 388/2010 (vedlegg I kap I LMD)

Sammendrag av innhold

EUs forordning (EF) nr. 998/2003 om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr skal oppheves og erstattes av en ny kjæledyrforordning. Den nye kjæledyrforordningen, som gikk gjennom EU-Parlamentet 23. mai, blir trolig vedtatt i juni i år og tre i kraft 1. januar 2015. Utkastet til rettsakt i SANCO 7035/2013 Rev 1 er en del av forberedelsene til at den nye forordningen vil tre i kraft. Utkastet til rettsakt gjelder oppheving av vedtak 2004/301/EF, vedtak 2004/539/EF og forordning (EU) nr. 388/2010. Disse tidligere rettsaktene inneholder bestemmelser som ikke vil være relevante etter at den nye kjæledyrforordningen tre i kraft.

Merknader

Rettsakten krever endring av forskrift 1. juli 2004 nr. 1105 om dyrehelsemessige betingelser for ikke-kommersiell transport av kjæledyr.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vurdering

Rettsakten vurderes som EØS-relevant og akseptabel.

Utkast til Kommisjonens gjennomføringsforordning om modellen for identifikasjonsdokumenter ved ikke-kommersiell forflytning av hunder, katter og ildere, opprettelsen av lister over territorier og tredjeland og modellen for deklarasjon av at visse vilkår i forordning (EU) nr. XXXX/2013 er oppfylt (vedlegg I kap I LMD)

Sammendrag av innhold

EUs forordning (EF) nr. 998/2003 om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr skal oppheves og erstattes av en ny kjæledyrforordning. Forslaget til ny kjæledyrforordning gikk gjennom EU- Parlamentet 23. mai. Trolig vil den nye kjæledyrforordningen bli vedtatt i juni i år og tre i kraft 1. januar 2015. Utkastet til rettsakt i SANCO 7022/2013 Rev. 2 er en del av forberedelsene til at den nye forordningen vil tre i kraft.

Utkastet skisserer:

- En modell for skriftlig erklæring som dyreeier/autorisert person skal gi ved innførsel av valp/kattunge som ikke er vaksinert mot rabies til medlemsland som tillater innførsel av slike dyr.
- Nye lister over tredjeland hvorfra ikke-kommersiell forflytning av hund, katt og ilder til EU skal være tillatt uten krav om rabiesantistoffkontroll. Disse listene er hovedsakelig hentet fra forordning (EU) nr. 998/2003 med tillegg av enkelte land og territorier.
- En ny modell for pass som skal følge med ved ikke-kommersiell forflytning av hund, katt og ilder mellom medlemsland og som kan følge med ved ikke-kommersiell forflytning av hund, katt og ilder til EU fra tredjeland som har tilsvarende regelverk. Hensikten er at utformingen av pass skal være enhetlig.
- En ny modell for helsesertifikat som skal følge med ved ikke-kommersiell forflytning av hund, katt og ilder til EU fra tredjeland.

Merknader

Rettsakten krever endring av forskrift 1. juli 2004 nr. 1105 om dyrehelsemessige betingelser for ikke-kommersiell transport av kjæledyr.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen

Vurdering

Rettsakten vurderes som EØS-relevant og akseptabel

Utkast til Kommisjonens gjennomføringsvedtak om fastsettelse av listen over områder og tredjestater godkjent for import av hunder, katter og ildere, samt modellen for helsesertifikat ved slik import (vedlegg I kap I LMD)

Sammendrag av innhold

EUs regelverk for import av hunder, katter og ildere henviser til forordning (EF) nr. 998/2003 om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr. Forordning (EF) nr. 998/2003 skal oppheves, og erstattes av en ny kjæledyrforordning. Denne forordningen gikk gjennom EU- Parlamentet 23. mai i år. Trolig vil den nye kjæledyrforordningen vedtas i juni i år, og tre i kraft 1. januar 2015. Utkastet til rettsakt i SANCO 7024/2013 Rev2 gjelder lister over hvilke tredjeland det er tillatt å importere katter hunder og ildre til EU fra. Disse kan importeres fra land som finnes i:

- Listen gitt i vedtak 2004/211 som omhandler import av hester og avlsmateriale fra disse til EU
- Listen gitt i forordning (EU) nr. 206/2004 som omhandler import av visse dyr og kjøtt til EU
- Listen som er foreslått gitt etter den nye kjæledyrforordningen, under tilhørende utkast til rettsakt i SANCO 7022/2013 Rev. 2)

For å gi større sammenheng i regelverket foreslår Kommisjonen også å regulere import av

hunder, katter og ildere til godkjente institusjoner, institutter og sentra i samme rettsakt som import av hunder, katter og ildere til andre formål.

Utkastet tar også sikte på å oppheve gamle særregler om identifikasjon av utenlandske hunder og katter som omsettes i UK og Irland.

Merknader

Rettsakten krever endring av forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige betingelser for import og eksport av levende pattedyr, fugler, reptiler, amfibier, bier og humler og forskrift 20. februar 2004 nr. 453 om dyrehelsemessige vilkår for godkjenning av institusjoner, institutter og sentra og overføring av dyr, sæd, egg og embryo til og fra godkjente anlegg.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vurdering

Rettsakten vurderes som EØS-relevant og akseptabel.

Avlsregelverk for storfe, småfe, gris og hest (vedlegg I kap I LMD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har satt i gang et arbeid for å revidere avlsregelverket for artene storfe, småfe, svin og hest. Formålet er å tilpasse regelverket til Lisboa-traktaten, samle alle bestemmelsene i en forordning og gjøre innholdet lettere tilgjengelig for brukerne. De materielle endringene i regelverket er ikke så store, men det er foretatt en del presiseringer.

Forslaget til rettsakt er delt opp i en generell del, etterfulgt av spesielle deler som omhandler hver sin dyreart. I den generelle delen presiseres formålet med rettsakten. Den skal sørge for lik gjennomføring ved import av avlsdyr fra land utenfor EØS og ved offentlig kontroll med at regelverket etterleves. Diskriminering skal forhindres, og samarbeidet mellom EØS-landene og Kommisjonen skal styrkes. I utkastet til regelverk heter det at avlsrelaterte årsaker ikke skal være til hinder for forflytning av avlsdyr eller avlsmateriale innen eller mellom medlemsstater. Videre skal avlsorganisasjoner, som er godkjent i henhold til lovteksten, anerkjennes på tvers av landegrensene. Det samme gjelder registrering av godkjente avlsdyr i opprettede stambøker.

Testing og bruk av avlsdyr til kunstig sædovertføring skal også anerkjennes på tvers av landegrensene. Kompetente myndigheter er ansvarlig for godkjenning og tilbaketrekning av godkjenning av avlsorganisasjoner, etter visse kriterier. Blant annet er det krav om at organisasjonen skal ha et definert geografisk virkeområde. Oppdeling av en avlspopulasjon skal lede til tilbaketrekning av godkjenning. Godkjente avlsorganisasjoner kan føre opp avlsdyr i stambøker etter gitte vilkår. Oppføring i en stambok i ett medlemsland eller land utenfor EØS skal ikke være til hinder for oppføring i stambok til tilsvarende rase i et annet medlemsland eller land utenfor EØS. Stambøker kan deles opp i underklasser og seksjoner. Avlsrelaterte årsaker skal ikke være til hinder for at avlsdyr oppført i en stambok skal kunne brukes til naturlig bedekning, uttak av avlsmateriale, kunstig sædovertføring og embryooverføring.

Videre skal avlsdyr og avlsmateriale kunne testes og evalueres genetisk. Uttak av avlsmateriale og lagring av dette skal foregå på en godkjent avlsstasjon og utføres av godkjent personell. Kompetente myndigheter skal godkjenne institusjoner som prestasjonstester raser innen artene storfe, småfe og svin etter visse kriterier. Det åpnes for at hester også kan prestasjonstestes, men det er ikke noe krav om dette.

Ved prestasjonstesting av storfe skal det samarbeides med spesifiserte referanse sentre for å sikre lik gjennomføring og vurdering av testen. Dersom det kreves, skal avlsdyr og avlsmateriale medfølges av en stamtavle. Offisielle kontroller med avlsregelverket, spesielt med tanke på avlsorganisasjoner, handel med og produksjon av avlsdyr og avlsmateriale, skal i all hovedsak utføres av medlemslandets kompetente myndighet. Medlemsland kan også kontrollere hverandre og dersom nødvendig samarbeide om tiltak for å forbedre etterlevelse av avlsregelverket. Dersom det, etter iverksatte tiltak, fortsatt er mistanke om at regelverket ikke etterleves i et medlemsland kan kommisjonen foreta inspeksjon.

Kommisjonen skal listeføre godkjente avlsorganisasjoner i land utenfor EØS som etterlever bestemmelse gitt i rettsakten. Import av avlsdyr og avlsmateriale fra land utenfor EØS er kun tillatt fra listeførte avlsorganisasjoner, dersom det ledsages av stamtavle og avlssertifikat, dersom dyret skal stambokføres og dersom sæden er testet i henhold til bestemmelsene i rettsakten. Kommisjonen kan i samarbeid med landets kompetente myndigheter, inspisere avlsorganisasjoner og etterlevelse av avlsregelverket i medlemsland og land utenfor EØS. Ved brudd på bestemmelsene relatert til handel i rettsakten skal Kommisjonen og berørte land informeres. Handelshindrende tiltak kan iverksettes ved slike situasjoner.

Det skal nedsettes en komitee for avlsregelverk bestående av representanter fra medlemsland. Komiteen skal, sammen med Kommisjonen, besvare spørsmål som angår rettsakten. Dette er sannsynligvis en videreføring av dagens Standing Committee for Zootechnics.

I vedleggene til rettsakten nedtegnes vilkår for godkjenning av avlsorganisasjoner, vilkår for oppføring av avlsdyr i stambok, spesifikke kriterier for prestasjonstesting av storfe, småfe og svin og referansesentre for prestasjonstesting av storfe. For godkjenning av avlsorganisasjon kreves det blant annet tilstrekkelig størrelse på avlspopulasjon, bruk av prestasjonstesting, oppføring av stamtavle og identifikasjon av avlsdyr.

Avlsorganisasjoner for hest har spesielle tilleggsvilkår når det gjelder bruk av filialer til avlsorganisasjoner, krav om nedtegnning av fødested for oppføring i stambok og opprettelse av underklasser til en filial. Avstamning, identitetsmerking og stamtavle er noen av kravene som oppgis for oppføring av avlsdyr i en stambok. Unntak er gitt ved opprettelse av ny stambok, ved krysningsavl og oppføring av hest og småfe som ikke tilfredsstillende avstammingskrav.

Merknader

Rettslige konsekvenser

Bestemmelsene som omhandles i den foreslåtte rettsaken berører Matloven, Lov om husdyravl, Forskrift om godkjente avlssvin mv (FOR 1999-01-13 nr 66), Forskrift om godkjente avlsdyr av sau og geit (FOR 1999-01-13 nr 69), Forskrift om godkjente hestedyr (FOR 1999-01-13 nr 67) og Forskrift om godkjente avlsdyr av storfe (FOR 1999-01-13 nr 68).

Det forventes at rettsakten vil medføre en endring av de nevnte forskriftene, sannsynligvis ved at det utarbeides en ny norsk avlsforskrift som omfatter alle de omtalte husdyrarter.

Økonomiske, administrative og andre konsekvenser

Det forventes at endringene vi har fått administrative og økonomiske konsekvenser. Mattilsynet har hatt informasjonsmøter om den foreslåtte avlsforordningen med berørte organisasjoner innen husdyravl og hesteavl. Arbeidsdokumentet med den foreslåtte rettsakten har vært på høringsrunde hos berørte avlsorganisasjoner. Mattilsynet, i samarbeid med LMD, har forfattet et brev med innspill til den foreslåtte rettsakten som er sendt til Kommisjonen. Kommentarene gikk på følgende:

- Mangelfulle definisjoner av populasjon og rase.
- Spesifikasjon av eksperter når det gjelder tolkning av testresultater.
- DNA-testing for identitetskontroll av renrasede dyr og bør være fremhevet i rettsakten.
- Innskrenkede muligheter for bevaring av utrydningstruede hesteraser, da den foreslåtte rettsakten kan føre til fragmentering og oppsplitting av en rase ved at det åpnes for etablering av flere stambøker for liknende raser.
- Konsekvenser for dyrehelse og dyrevelferd på grunn av avlsarbeid, burde være med i rettsakten.
- Prestasjonstesting av hest bør være obligatorisk også innen avlsarbeid for hest.

Kommisjonen har besvart vårt brev med innspill. Når det gjelder våre kommentarer til definisjoner, ble disse imøtesett. Det samme gjelder spesifisering av eksperter og DNA-testing som identitetskontroll. Kommisjonen tar våre bekymringer om bevaring av truede nasjonale hesteraser til etterretning, men mener i utgangspunktet at denne er ubegrunnet. Våre kommentarer om dyrevelferd ble besvart med at dette var dekket i annen lovgivning. Videre hevder kommisjonen at prestasjonstesting for hest vanskelig vil la seg gjennomføre enhetlig, men at det er en åpning for presentasjonstesting i den foreslåtte lovteksten.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlament.

Vurdering

Rettsakten vurderes som EØS-relevant og akseptabel

Kapittel III Plantesanitære forhold

Vurdering og revisjon av regelverket om godkjenning av plantesorter og omsetning av såvarer og vegetativt plantemateriale (vedlegg I kap III LMD)

Sammendrag av innhold

EU kommisjonen har under utarbeidelse en rådsforordning som skal omfatte sortsgodkjenning og vilkår for omsetning av alle former for formeringsmateriale av planter. Den nye rettsakten vil erstatte dagens 12 rådsdirektiv som regulerer området, hvorav ett omhandler EUs felles sortsliste og resterende 11 omhandler omsetning (5 såvarer, 5 vegetativt formeringsmateriale, 1 skoglig formeringsmateriale). Målet med selve revideringen er blant annet å påvirke til en harmonisert implementering, redusere administrative byrder og kostnader, konsistens med andre politikkområder (landbruk, miljø, GMO, Planterevernmidler, planteforedlerrett, plantehelse og human helse/mattrygghet) og styrke EUs innflytelse på internasjonale standarder.

Merknader

Det er bare direktivet om EUs felles sortsliste og direktivene om såvarer som er en del av EØS-avtalen. Direktivene om vegetativt formeringsmateriale og direktivet om skoglig formeringsmateriale er ikke en del av EØS-avtalen.

Kommisjonen avsluttet høsten 2008 en evaluering av regelverket om godkjenning av plantesorter og omsetning av såvarer og annet formeringsmateriale. Formålet med bestemmelsene da de ble vedtatt i 1966, var å;

- øke effektiviteten i landbruket for å sikre matvaresikkerheten (gjennom å sikre tilgang til formeringsmateriale av god kvalitet (sertifisering) og tilgang til nye og forbedrede sorter)
- forbedre konkurranseevnen til berørte aktører innad i EU og på verdensmarkedet (foredlere, produsenter av formeringsmateriale og brukerne av varen)
- bidra til et mer åpent marked gjennom et harmonisert regelverk

Evalueringen viser at bestemmelsene har fungert etter intensjonen, men at det er flere forhold som tilsier at bestemmelsene bør gjennomgås. Dette gjelder blant annet større fokus på andre forhold enn bare effektivitet (plantehelse, bærekraft, matvaresikkerhet, biodiversitet), komplekst og lite fleksibelt regelverk, dagens regelverk er ikke tilrettelagt for små produksjoner/nisjer, ikke harmonisert implementering, ulikheter mellom land når det gjelder ansvars- og kostnadsdeling mellom det offentlige og bransjen og det har også skjedd store endringer i bransjen. Som en oppfølging etter evalueringen utarbeidet kommisjonen i 2009 en handlingsplan. Frist for å ha utarbeidet et utkast til nytt regelverk for formeringsmateriale, ble satt til utgangen av 2011, men er siden utsatt til innen oktober 2012. Dette er samme tidspunkt som at det skal foreligge utkast til nye rettsakter på plante- og dyrehelseområdet og revidert kontrollforordning.

Kommisjonen har engasjert et eksternt konsulentbyrå til å vurdere muligheten for å gi EUs organ for planteforedlerrett (CPVO) en større rolle ved at de kan påta seg oppgaver for alle medlemsstater. Dette gjelder oppgaver knyttet til søknader om godkjenning av sorter som f.eks. oppgaver knyttet til navnssetting, DUS-test (test for å undersøke om sorten er skillbar fra andre sorter, ensartet og stabil) og verdiprøving (VCU). Å sentralisere visse oppgaver blir sett på som en mulighet for å spare administrative byrder og kostnader i det enkelte land.

Kommisjonen gjennomførte i 2010 en spørreundersøkelse om landenes opplegg for sertifisering, gebyrinnkreving, kvantum osv. Både den eksterne vurderingen av CPVOs eventuelle framtidige rolle og kommisjonens spørreundersøkelse, danner grunnlaget for en konsekvensanalyse der kommisjonen tar for seg ulike scenarier for framtidig forvaltning. Konsekvensanalysen ble lagt ut til offentlig høring 19. april 2011 med frist for kommentarer innen 30. mai 2011.

Kommisjonen har hatt flere arbeidsgruppemøter med medlemsstatene om hvilken retning nytt regelverk bør gå i. Det gjelder rettsaktens virkeområde, grad av sentralisering av oppgaver i EU og om enkelte av elementene i dagens opplegg i større grad kan overlates til sortsforedlere og industrien.

Vurdering

Dagens direktiv er tildels svært gamle (fra 1966). Det vil være en stor fordel at det tas en samlet gjennomgang av alle bestemmelsene blant annet for å få skilt ut de rent tekniske bestemmelsene og vurdert hva som bør være offentlig regulert i framtida.

Vi vurderer det som positivt dersom det legges til rette for å overføre en større del av ansvaret for oppgaver knyttet til sortsgodkjenning og sertifisert produksjon av formeringsmateriale til bransjen. Dette vil i henhold til kommisjonens foreløpige risikovurdering, kunne redusere administrative byrder og kostnader både i det offentlige og i bransjen.

Vi vurderer det også som positivt at det jobbes for en større fleksibilitet slik at regelverket ikke virker til hinder for små produksjoner/nisjer/biologisk mangfold/plantegenetiske ressurser, men heller legger til rette for et mangfold.

Når det gjelder CPVO sin rolle i sortsgodkjenningen, mener vi at det vil være begrenset hva som kan overføres fra nasjonal myndighet til CPVO. Så lenge en anser det som ønskelig med en nasjonal sortliste som viser sorter egnet for norske forhold, vil det også være hensiktsmessig at myndigheten for sortsgodkjenning holdes nasjonalt. Andre oppgaver som også har vært diskutert at CPVO kan gjøre, er blant annet vurdering av referansesorter ved søknad om godkjenning av nye sorter, opplæring/kvalitetssjekk av de som driver DUS-test. Vi ser at det kan være hensiktsmessig at deler av disse oppgavene legges til CPVO.

Siden alle dagens 12 basis rådsdirektiv i EU samles i en rettsakt og bare halvparten av disse er en del av EØS-avtalen, bør vi gjøre en vurdering av om det er hensiktsmessig fortsatt å holde de samme områdene utenfor EØS-avtalen. Denne vurderingen er enda ikke gjort.

EUs regelverk er i stor grad på linje med OECDs standarder og retningslinjer på området. Det er viktig at dette hensynet ivaretas også i framtidig rettsakt.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering

Kapittel XII Næringsmidler

Produksjonsstandarder for økologisk kyllingoppdrett (vedlegg II kap XII LMD)

Sammendrag av innhold

EUs regelverk for økologisk landbruk har ikke regulert oppdrett av livkylling. Et regelverk på dette området har vært etterspurt over lengre tid, og Kommisjonen tok i 2005 initiativet til å starte utviklingen av et regelverk. Det ble da blant annet foreslått følgende tillegg til forordning (EØF) nr. 2092/91, med tilhørende endringsforordninger nr. (EF) 1804/99 og nr. (EF) 2254/2004 (Disse forordningene er fra 1.1.2009 er erstattet av ny hovedforordning (EF) nr. 834/2007 og gjennomføringsbestemmelser i forordning (EF) nr. 889/2008):

Saktevoksende raser defineres som raser med maksimum daglig tilvekst på 35 g for slaktekylling, 105 g for hannkalkuner og 75 g for hunnkalkuner.

Maksimum flokkstørrelse settes til 6600 dyr.

Kyllinger skal ha tilgang til uteareal fra de er fullstendig fjærdekte, og senest når de er 7 uker gamle.

Det kan være maksimalt 21 kg levendevekt kylling per m² innendørs, minst 2,5 m² per dyr utendørs og det skal være minst 15 cm vaglepinne per dyr.

Bestemmelsene i forordning (EF) nr. 2254/2004 (og videreført i forordning (EF) nr. 889/2008) ga mulighet til å innføre opp til 18 uker gamle kyllinger til eggproduksjon når økologiske kyllinger ikke er å oppdrive. Dette er en unntaksmulighet som i følge dagens regler utløper 31.12.2011.

Merknader

De nye økologiforordningene er ennå ikke implementert i norsk regelverk, men dette vil trolig skje i løpet av 2010. Det vil da også bli fastsatt en ny økologiforskrift.

Status

Arbeidet med egne produksjonsregler for kyllingoppdrett har blitt stilt i bero i Kommisjonen etter 2005, og er ennå ikke tatt opp igjen. Det var forventet at saken ville bli tatt opp igjen i løpet av 2011.

Vurdering

Norske interesser. Det er en god produksjon av økologiske egg i Norge. Produksjonen av økologisk kyllingkjøtt er begrenset, men økende. Det er en svært liten produksjon av økologisk kalkunkjøtt.

Kravet om tilgang til utearealer for kyllinger vil føre til et større smittepress av salmonella, campylobacter mm.

Vi har i dag ikke oppdrett av økologiske livkylling (dyr til eggproduksjon) i Norge. Oppdrett av livkylling er en spesialisert produksjon. Kyllingene kan ikke introduseres daggamle hos eggprodusenten, da disse ikke har hus og utstyr beregnet på dette. Det vil derfor kunne bli et problem når muligheten til å introdusere ikke-økologiske livkyllinger opp til 18 uker faller bort, dersom det ikke startes opp med økologisk livkyllingproduksjon i Norge.

-MILJØVERNDEPARTEMENTET

Vedlegg XX Miljø

Kapittel I Generelt

KOM(2012)628 Endring av Direktiv 2011/92/EU om vurdering av visse offentlige og private prosjekters miljøvirkninger (vedlegg XX kap I MD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonens forslag innebærer en at det gis bestemmelser som detaljerer hvordan utvelgelsen av prosjekter som skal konsekvensutredes (screening) skal skje, innføring av bestemmelser om scoping og det foreslås tatt inn bestemmelser som dekker opp nye utredningsteam og også bestemmelser med sikte på å øke kvaliteten på konsekvensutredningene. I tillegg foreslås det bestemmelser for å unngå duplisering av utredningskrav etter flere EU-rettsakter ("one-stop shop").

Merknader

Forslaget er hjemlet i TFEU Art. 192 (1).

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten skal behandles i spesialutvalget for miljø saker der Landbruks- og matdepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Miljøverndepartementet er representert.

Sakens status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. eller 2. gang)

KOM(2008)46 Revisjon av rådsdirektiv 91/692/EØF som ledd i utviklingen av et felles miljøinformasjonssystem for Europa (SEIS) (vedlegg XX kap I MD)

Sammendrag av innhold

EU har så langt vedtatt om lag ca. 250 rettsakter. Til disse rettsaktene er det tilknyttet mer enn 100 rapporteringsforpliktelser. Rettsakten, som EU-kommisjonen skisserer i sin kommunikasjon fra 2008, har til hensikt å modernisere miljørapporteringen, gjøre den elektronisk basert og mer oversiktlig. EU-kommisjonen tar i kommunikasjonen initiativ til å utvikle et felles miljøinformasjonssystem for Europa (jf. COM (2008) 46 - Towards a Shared Environment Information System, SEIS). SEIS skal forbedre rapporteringen mellom myndighetsnivåer og mellom myndigheter og allmennhet på miljøområdet.

Hensikten med direktiv 91/692/EØF var i sin tid å forenkle og forbedre rapporteringen og publiseringen av informasjon knyttet til miljødirektiver. Dette papirbaserte rapporteringsregimet oppleves i økende grad som avleggs, og har ført til at rapporteringsopplegget i nyere miljødirektiver ofte ikke er blitt knyttet til de generelle kravene i direktiv 91/692/EØF.

Rettsakten er lansert som en av flere pilarer i etableringen av SEIS. Ifølge SEIS-konseptet vil miljørelaterte data og informasjon bli lagret i virtuelt sammenknyttede og kompatible elektroniske databaser i Europa. SEIS er således et desentralisert, men integrert digitalt informasjonssystem basert på et nettverk av offentlige informasjonsprodusenter. Systemet skal bygges med utgangspunkt i eksisterende infrastruktur, systemer og tjenester på nasjonalt og europeisk nivå. Andre viktige pilarer i dette miljøinformasjonssystemet er INSPIRE-direktivet for etablering av en felles-europeisk infrastruktur for geografisk informasjon og GMES-initiativet (GMES - Global Monitoring for Environment and Security) for etablering av en felles-europeisk overvåkingskapasitet for miljø og sikkerhet bl.a. ved bruk av satellitt-teknologi. Ettersom en viktig hensikt med rettsakten er å legge til rette for SEIS, er det en klar og uttalt kobling mellom rettsakten og oppfølgingen av krav og intensjoner i Konvensjonen om tilgang til miljøinformasjon, allmenn deltakelse i beslutningsprosesser og tilgang til rettsmidler i saker vedrørende miljø (Århus-konvensjonen).

Medlemslandene skal i større grad gjøre relevant informasjon om miljøutviklingen og miljøtiltak allment tilgjengelig heller enn å rapportere slik informasjon eksklusivt til EU-institusjonene.

Merknader

Den mest umiddelbare konsekvensen av rettsakten er overgang til elektronisk rapportering. Den norske rapporteringen til ESA iht miljødirektivene skjer allerede i all hovedsak på elektronisk format. Dessuten er en av hensiktene med rettsakten å rydde opp i gjeldene rapporteringsforpliktelser, dvs fase ut forpliktelser som det ikke lenger er behov for å samordne, og forenkle eksisterende forpliktelser. Direktiv 91/692/EØF og de aller fleste rettsaktene dette direktivet referer til, inngår i EØS-avtalen.

Økonomiske konsekvenser

Rettsakten bygger også opp om en utvikling bort fra eksklusiv rapportering til EU-kommisjonen (ESA i Norges tilfelle) og mot en mer generell tilgjengeliggjøring av relevante miljødata og miljøinformasjon. Dvs. at EU-kommisjonen (ESA) og allmennheten skal gis felles tilgang til data og informasjon. Denne utviklingen og kostnadene den innebærer må i hovedsak sees i sammenheng med implementeringskravene som allerede utvikles knyttet til de såkalte rammedirektivene på miljøområdet (vanndirektivet, luftframedirektivet, støyramme-direktivet osv.). Implementering av det såkalte INSPIRE-direktivet er også en sentral komponent i dette bildet. Rettsakten vil ikke innebære vesentlige kostnader utover kostnadene som oppfølgingen av disse direktiver vil påføre.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kommisjonsforordning (EU) nr. ... om endring av forordning (EU) nr. 1089/2010 om gjennomføring av direktiv 2007/2/EF med hensyn til samvirkingsevnen til geodatasett og – tjenester (vedlegg XX kap I MD)

Sammendrag av innhold

Rettsakten endrer forordning (EU) 1089/2010 om samvirkingsevne og dataharmonisering som er en av fem gjennomføringsrettsakter til europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF av 14. mars 2007 om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskap (INSPIRE). Rettsakten fastsetter datamodell med utdypende spesifikasjoner for datatemaene omfattet av INSPIRE-direktivet vedlegg II og III, dvs.: (tema omfattet av vedlegg II)

Høyde

- Arealdekke
- Ortofoto
- Geologi

(tema omfattet av vedlegg III)

- Statistiske enheter
- Bygninger
- Jordarter
- Arealbruk
- Menneskers helse og sikkerhet
- Allmennyttige og offentlige tjenester
- Anlegg for miljøovervåking
- Produksjons- og industrianlegg
- Anlegg for landbruk og akvakultur
- Befolkningsfordeling - demografi
- Områder med særskilt forvaltning, restriksjoner eller regulering samt rapporteringsenheter
- Naturlige risikoområder
- Atmosfæriske forhold
- Meteorologiske geografiske forhold
- Oseanografiske geografiske forhold
- Havområder
- Bio-geografiske områder

- Habitater og biotoper
- Fordeling av arter
- Energiressurser
- Mineralressurser

Rettsakten fastsetter videre endringer i noen tidligere vedtatte spesifikasjoner for datatema omfattet av INSPIRE-direktivet vedlegg I, bl.a.:

- geografiske rutenettssystemer
- administrative enheter

Rettsakten fastsetter også noen endringer i felles spesifikasjoner som gjelder alle datatema omfattet av INSPIRE-direktivet, bl.a. felles modeller for:

- overdekkende tematisk representasjon (coverage)
- miljøobservasjoner
- fabrikk, virksomhet, anlegg, ol. (activity complex)

Merknader

Rettsakten er hjemlet i INSPIRE-direktivet (rammedirektivet) artikkel 7 nr. 1. Rettsakten er en del av gjennomføringen av INSPIRE-direktivet. For overordnede merknader og vurderinger, se EØS-notatet om INSPIRE-direktivet. Rettsakten foreslås gjennomført ved innkorporering i forskrift 8. august 2012 nr. 797 om infrastruktur for geografisk informasjon (geodataforskriften)

Rettsakten er ikke antatt å ha administrative eller økonomiske konsekvenser ut over dette. Forslag til rettsakt er ventet å bli lagt fram for behandling i INSPIRE-komiteen februar 2013. Rettsakten er ventet å tre i kraft medio 2013. EU-landene har deretter en gjennomføringsfrist på to år for nylig innsamlede og sterkt omstrukturerte data, og sju år for andre data, jf. INSPIRE-direktivet artikkel 7 nr. 3. EØS/EFTA-landene har tre år lengre frister, jf. EØS-avtalen vedlegg XX Miljø, punkt 1j bokstav a.

Kommisjonen utarbeider regelverket med bistand fra flere ekspertgrupper. Norge er representert med eksperter bl.a. fra Artsdatabanken, Asplan Viak AS (som deltaker i et relevant EU-prosjekt), Kartverket, Norges geologiske undersøkelse, Norges vassdrags- og energidirektorat og Norsk institutt for skog og landskap.

Kommisjonen la fram utkast til spesifikasjon for vedlegg-II og III tema på høring for nasjonale fagetater 8. juli 2011. Kartverket viderefremmet høringen til norske fagetater og kommuner gjennom samarbeidet Norge digitalt fram til 7. oktober 2011, og koordinerte de norske uttalelsene inn mot Kommisjonen. Det ble også gjennomført møter i forbindelse med høringen, med god oppslutning fra berørte fagetater. Kommisjonen la ut et første utkast til rettsakt på uformell høring 28. juni 2012. Kartverket viderefremmet høringen til norske fagetater gjennom samarbeidet Norge digitalt fram til 16. juli 2012, og koordinerte de norske uttalelsene inn mot Kommisjonen. Rettsakten vil bli forelagt spesialutvalget for miljø. Prosessen med å innlemme rettsakten i EØS-avtalen har ikke startet opp.

Sakkyndige instansers merknader

Det er ikke framkommet vesentlige merknader til rettsakten.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kommisjonsforordning (EU) ... om endring av forordning (EF) nr. 976/2009 og forordning (EU) nr. 1089/2010 med hensyn til aktivering av geodatatenester (vedlegg XX kap I MD)

Sammendrag av innhold

Rettsakten formulerer tekniske krav av generell art om hvordan geodatatenester skal kunne aktiveres. Rettsakten vil ventelig bli formulert som en endring av henholdsvis forordning (EF) nr. 976/2009 om nettjenester og forordning (EU) nr. 1089/2010 om samvirksomheten til geodatasett og -tjenester. De to forordningene er to av fem gjennomføringsrettsakter til europaparlaments- og rådsdirektiv

2007/2/EF av 14. mars 2007 om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskap (INSPIRE).

Merknader

Rettsakten er hjemlet i INSPIRE-direktivet (rammedirektivet) artikkel 16 om nettjenester og artikkel 7 nr. 1 om samvirksomhetssevne. Rettsakten er en del av gjennomføringen av INSPIRE-direktivet. For overordnede merknader og vurderinger, se EØS-notatet om INSPIRE-direktivet.

Rettsakten foreslås gjennomført ved inkorporering i forskrift 8. august 2012 nr. 797 om infrastruktur for geografisk informasjon (geodataforskriften). Rettsakten er ikke antatt å ha administrative eller økonomiske konsekvenser ut over dette.

Forslag til rettsakt er ventet å bli lagt fram for behandling i INSPIRE-komiteen juni 2013. Rettsakten er deretter ventet å tre i kraft ultimo 2013.

Nettjenester som omfattes av rettsakten skal være i ordinær drift i henhold til kravene senest 24 måneder etter at rettsakten har trådt i kraft. EØS/EFTA-landene har tre år lengre frist, jf. EØS-avtalen vedlegg XX Miljø, punkt 1j. Fristene for andre geodatatenester som omfattes av kravene, vil være avhengig av hvilke geodata som tjenestene opererer på. For geodatatenester som opererer på nylig innsamlede eller sterkt omstrukturerte data, vil fristen være to år, og for andre data sju år. EØS/EFTA-landene har også her tre år lengre frister, jf. EØS-avtalen vedlegg XX Miljø, punkt 1j.

Kommisjonen utarbeider regelverket med bistand fra en ekspertgruppe. Kartverket deltar i gruppen med en ekspert. Kommisjonen la fram et tidlig prinsippkast januar 2012 og et nytt prinsippkast august 2012. Begge utkastene ble vurdert av Kartverket. Et mer bearbeidet utkast er ventet i januar 2013, og vil da bli videreført til norske fagetater og kommuner gjennom samarbeidet Norge digitalt. Kartverket koordinerer de norske uttalelsene inn mot Kommisjonen. Rettsakten vil bli forelagt spesialutvalget for miljø. Prosessen med å innlemme rettsakten i EØS-avtalen har ikke startet opp.

Sakkyndige instansers merknader

Det er ikke framkommet vesentlige merknader til rettsakten.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel II Vann

KOM(2012)0673 Blueprint to Safeguard Europas Water Resources (vedlegg XX kap II MD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har offentliggjort den endelige utgaven av policy-dokumentet "Blueprint to Safeguard Europe's Water Resources". Dokumentet slår fast at det ennå ikke står bra nok til med vannmiljøet i Europa. Dokumentet peker på bedre gjennomføring, økt sektorintegrasjon og supplering av regelverk som løsninger på utfordringene. Arbeidet har pågått i over ett år, og er basert på et bredt grunnlag av underlagsrapporter, herunder "fitness-check", flere rapporter fra det europeiske miljøbyrået EEA, og kommisjonenes vurderinger av landenes vannforvaltningsplaner.

Dokumentets formål er å summere opp tilstanden Europas vannmiljø og peke ut utfordringer og mulige veier fremover for å forbedre tilstanden. Dokumentet er EU-kommisjonens anbefaling til Parlamentet og Rådet med tanke på videre arbeid under Vanddirektivet (2000/60/EF). Norge har implementert vanddirektivet og tar del i den felleseuropeiske gjennomføringen og har gitt høringsuttalelse til policy-dokumentet.

Merknader

Policy-dokumentet viser til direktiv 2000/60/EF om fastsettelse av rammer for fellesskapets vannpolitikk

Vanndirektivet er implementert i norsk rett gjennom vannforskriften.

Dokumentet slår fast at det ennå ikke står bra nok til med vannmiljøet i Europa. Viktige påvirkninger som hindrer måloppnåelse er klimaendring, arealbruk, energiproduksjon, industri, landbruk og tettsteder. Dokumentet peker på bedre gjennomføring og økt sektorintegrasjon som løsninger på utfordringene. Blueprint-dokumentet er basert på et omfattende arbeid for å evaluere hvordan EUs vannpolitikk fungerer, og utreder justeringer fremover. EUs rammedirektiv for vann (vanndirektivet), som er tatt inn i EØS-avtalen og gjennomført i Norge i form av vannforskriften, er viktigste direktivet i denne sammenhengen. Også andre datterdirektiver som er gjennomført i Norge som drikkevannsdirektivet, avløpsdirektivet, grunnvannsdirektivet og nitratdirektivet omfattes av gjennomgangen. Endringer knyttet til disse direktivene kan derfor få betydning for Norge som EØS-medlem, og norske myndigheter har bidratt med innspill der vi har hatt mulighet i prosessen. Blueprint-dokumentet skal behandles av Rådet og Parlamentet før vi vet hva som blir EUs vedtatte vannpolitikk videre. Det er derfor ennå uklart hvilke endringer som blir vedtatt, og hvilken betydning de kan få for Norge gjennom EØS. For Norges del blir den viktigste påvirkningsmuligheten videre å delta i utformingen av hvordan Blueprint-dokumentet skal følges opp i det konkrete arbeidet under den felles gjennomføringsstrategien for vanndirektivet. (Lenke til "Blueprint" med underlagsrapporter: <http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/>) Underveis i arbeidet var en rapport med forslag til ulike politikk-alternativer (Policy options for the blueprint) på høring, og Norge sendte inn en høringsuttalelse.

Hovedpunkter i den norske høringsuttalelsen var at vanndirektivet er et godt og nyttig direktiv, som har medført en mer helhetlig, økosystembasert og målrettet vannforvaltning. Det ble vist til at direktivet er omfattende og ambisiøst, og at gjennomføringen derfor nødvendigvis tar tid. Videre må iverksatte tiltak ofte virke i flere år før effektene blir målbare. Også reduksjon i forverring av tilstand må anses å være et positivt skritt på veien for måloppnåelse. Direktivet må få virke i flere år før vanndirektiv-regelverket vurderes endret, og det vises til planlagt revisjon i 2019. (Mindre revisjoner/tekniske justeringer kan derimot være aktuelt, slik som feks oppdatering av liste over prioriterte stoffer.) Norge laget i 2009 vannforvaltningsplaner som følger EU-landenes tidsskjema. Disse planene omfatter om lag 20 % av vannet vårt, og planene ble godkjent ved kongelig resolusjon i 2010. Disse planene ble innrapportert til ESA og EU-kommisjonen har tatt de med i sin samlede vurdering av gjennomføringen i alle landene. Kommisjonens vurdering inneholder mye positivt, men det forhindrer ikke at de kommer opp med femten punkter for forbedring. Mangelfull overvåking av vannmiljøet er det punktet som kommer øverst på listen.

Sakkyndige instanser merknader

Det er orientert om forslaget i Spesialutvalget for miljø i mars 2013.

Kapittel III Luft

KOM(2012)093 Utkast til Europaparlaments og rådsbeslutning om overvåkingsregler og handlingsplaner for klimagassutslipp fra aktiviteter knyttet til arealbruk, arealbruksendringer og skogbruk (vedlegg XX kap III MD)

Sammendrag av innhold

Forslaget gjelder nye regler for overvåking og beregning av klimagassutslipp fra arealbruk, arealbruksendringer og skogbruk. Rettsakten gjelder bokføring av utslipp på statlig nivå, og henvender seg således til medlemsstatene uten å skape forpliktelser for private parter. EU-kommisjonen la fram forslag til rettsakt 12. mars 2012.

Merknader

Tidligere EU-rettsakter om overvåking av klimagassutslipp på statlig nivå har vært holdt utenfor EØS-avtalen med henvisning til at Norge er egen part til Kyoto-protokollen. Rettsakten relaterer seg for øvrig til skog som hører til landbrukssektoren, en sektor som faller utenfor EØS-avtalens virkeområde. Videre er forslaget ikke merket "Text with EEA Relevance", noe som indikerer at Kommisjonens vurderer at rettsakten ikke trenger å innlemmes i EØS-avtalen.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten skal behandles i spesialutvalget for miljø saker der Landbruks- og matdepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Miljøverndepartementet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet

KOM(2013)000 Kommisjonsforordning (EU) nr. xxx/2013 av [dato] om endring av forordning 1031/2010 om volumene av klimakvoter som skal auksjoneres i perioden 2013-2020 (vedlegg XX kap III MD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen la fram forslag til rettsakt 12. november 2012. Rettsakten endrer kommisjonsforordning (EU) nr. 1031/2010 om auksjonering av klimakvoter under direktiv 2003/87/EF (auksjoneringsforordningen). Auksjoneringsforordningen regulerer bl.a. hvor store volumer av kvoter som skal auksjoneres hvert år. Med denne rettsakten foreslår EU-kommisjonen å utsette auksjoneringen av 900 millioner kvoter som i henhold til auksjoneringsforordningen skulle vært auksjonert tidlig i tredje kvoteperiode (2013-2020). Dette gjøres ved å redusere auksjoneringsvolumene i 2013, 2014, og 2015 med henholdsvis, 400-, 300-, og 200 millioner kvoter. Kvotene vil i stedet bli auksjonert senere i perioden, ved en økning av auksjoneringsvolumene i 2019 og 2020 med henholdsvis 300-, og 600 millioner kvoter. Forslaget om utsatt salg må ses på bakgrunn av det store overskuddet av klimakvoter som har bygget seg opp som følge av økt tilgang på internasjonale kreditter og redusert økonomisk aktivitet i Europa. Overskuddet forventes å øke ytterligere i 2012-2013 på grunn av en rekke tiltak i forbindelse med overgangen til tredje kvoteperiode: Salg av resterende kvoter fra nasjonale kvotereserver for andre kvoteperiode (2008-2012), fremskyndet auksjonering for å imøtekomme hedgingbehov i energisektoren og videresalg av kvoter for tredje kvoteperiode for å finansiere EUs NER300-program. Sistnevnte går ut på at inntil 300 millioner kvoter av kvotereserven reserveres for nye demonstrasjonsprosjekter innen CCS og fornybar teknologi.

Merknader

Rettsakten er gitt med hjemmel i EUs kvotedirektiv (2003/87/EF), jfr. EF-traktaten art. 175 (nå TFEU art. 192). Rettsakten innebærer endring av auksjoneringsforordningen, som er inkorporert gjennom klimakvoteforskriften § 8-1. Rettsakten vil kreve endring av klimakvoteforskriften § 8-1. Rettsakten er ikke forventet å innebære administrative konsekvenser i Norge. Utsatt salg av kvoter vil kunne få budsjettmessige konsekvenser for Staten ved at inntektene fra salg av kvoter vil komme på et senere tidspunkt. Det er ikke forventet at utsatt salg vil få stor effekt på kvoteprisen over perioden. Ettersom dette øker sannsynligheten for mer permanente tiltak i kvotemarkedet, vil det likevel kunne påvirke kvoteprisen på kort sikt. Høyere kvotepris betyr at det blir dyrere å kjøpe kvoter, salgsinntektene fra staten vil kunne øke, vederlagsfrie kvoter blir mer verdt, og at insentiveffekten av kvotesystemet dermed blir sterkere.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget til rettsakt ble 12. mars 2013 behandlet i Spesialutvalget for miljø saker, der Landbruks- og matdepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Miljøverndepartementet er representert. Forslaget ble funnet foreløpig EØS-relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget til rettsakt er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. eller 2. gang).

KOM(2012)643 Forslag til ny revidert forordning på fluorerte drivhusgasser (vedlegg XX kap III MD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen gjennomførte en evaluering av gjeldende virkemidler for fluorerte drivhusgasser (f-gasser) i 2011/2012. Denne evalueringen viste at eksisterende forordning (EF) nr. 842/2006 for HF_Ker, PF_Ker og SF₆ i produkter kun vil gi en utflating av utslipp på lengre sikt, og således ikke bidra tilstrekkelig til å imøtekomme EUs langsiktige utslippsmål. EU ønsker å prioritere tiltak på f-gasser fra produkter da kommisjonen vurderer at dette kan gjennomføres uten omfattende virkninger på økonomi og sysselsetting, samt at det finnes sikre og energieffektive alternativer på de fleste områder. EU ser også forslaget som en mulighet til å fremme miljøteknologi og påvirke regulering på feltet globalt. Formålet med forslaget er å redusere utslippene av de moderat til sterke klimagassene hydrofluorkarboner (HF_K), perfluorkarboner (PF_K) og svovelheksafluorid (SF₆). Foreslått forordning er en videreføring av gjeldende forordning (EF) nr. 842/2006 som regulerer bruk av klimagassene HF_Ker, PF_Ker og SF₆ i produkter.

Gjeldende forordning fokuserer på reduksjon av lekkasjer fra typiske bruksområder som kjøle- og fryseanlegg, luftkondisjonering og varmepumper. Viktige virkemidler er krav til forsvarlig gasshåndtering, lekkasjekontroller for større anlegg og sertifisering av personell og bedrifter. Forordningen har også forbud mot visse bruksområder.

Forslaget er et resultat av en omfattende konsekvensutredning og innebærer en betydelig skjerping i forhold til gjeldende forordning. De berørte bransjene i Norge er i hovedsak kulde- og varmepumpebransjen, bilbransjen (luftkondisjonering), elektrobransjen (SF₆ i høyspentbrytere) og brannslukkingbransjen.

For Norge er de viktigste nye elementene i forslaget et nedfasingsregime for HF_K og en overgang fra metriske tonn til GWP-tonn som måleenhet for HF_K.

Det foreslåtte nedfasingsregimet for HF_K stiller krav til en trinnvis reduksjon av tilgangen på ny gass i markedet (importen) på 78 % fra 2015 til 2030. Systemet vil baseres på at produsenter og importører av gass tildeles GWP-baserte kvoter på basis av omsetning i 2008-11 og at kvotetilgangen gradvis minkes. Det vil bygges opp et kvoteregister og etableres ordninger som tilrettelegger for kvotehandel og ivaretar nye og små aktører. Systemet minner mye om nedfasingsregimet brukt for HF_K under Montrealprotokollen og må også ses i sammenheng med EUs arbeid om å innføre et tilsvarende system for HF_K globalt.

Overgangen til GWP som måleenhet vil føre til andre terskelverdier for blant annet krav til lekkasjekontroller, samt at det vil gi incitament til bruk av gasser med lavere GWP.

Annen skjerping av gjeldende forordning innebærer blant annet at:

- Kjøle- og fryseanlegg på kjøretøy er inntatt i forordningen
- Det fases inn grenser for maksimal GWP for noen av de minste anleggene
- Nye forbud mot bruk i brannslukkingssystemer og magnesiumindustrien
- Enkelte endringer i kravene til opplæring og sertifisering
- Regimet for registrering og rapportering utvides blant annet til å omfatte utslipp

Utslipp av PF_K fra aluminiumsproduksjon er ikke omfattet av forordningen, men reguleres (i Norge) gjennom klimavoteforskriften fra 2013.

Merknader

EU-forordningen om fluorerte klimagasser (EF) No 842/2006 og tilhørende underforordninger ble innført i Norge 6. mai 2010 gjennom produktforskriftens kapittel 6a. Rettsakten som foreslås er en videreføring av forordning (EF) nr. 842/2006 om visse fluorerte klimagasser, som er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett.

Gjeldende forordnings importrestriksjoner for visse typer produkter og utstyr og krav til forsvarlig gasshåndtering for de fleste anlegg som inneholder HF_K-, PF_K- og SF₆-gass, er iverksatt.

Gjeldende forordnings krav til at personell og bedrifter som håndterer f-gasser skal inneha sertifikat er også trådt i kraft. Endelig frist for å være sertifisert er satt til 1. september 2013. Tilsyn med etterlevelse av krav om å inneha sertifikat og foreta regelmessige lekkasjekontroller på større utstyr vil skje etter 1. september 2013.

Norge har, som et av svært få land, i tillegg avgift på import (og produksjon) av HFK og PFK. Avgiften er differensiert etter gassenes GWP-verdi og er på nivå med CO₂-avgiften. Avgiften har bidratt betydelig til å begrense bruken av gassene gjennom, blant annet, økt satsing på alternative kuldemedier og bruk av gasser med lav GWP. På grunn av at HFK er erstatningsmedium for ozonreducerende gasser (eksempelvis HKFK) har de fleste land eksponentiell økning i bruken, mens økningen i Norge har vært tilnærmet lineær.

HFK er også definert som farlig avfall i avfallsforskriftens kapittel 11. Tilsiktet utslipp er derfor forbudt, og det stilles krav til håndtering av gassen når produktene tas ut av bruk. For gass som innleveres til destruksjon utbetales også en refusjon tilsvarende avgiften, i hht avfallsforskriftens kapittel 8. Dette har bidratt til at mer gass samles inn. Men det er trolig fremdeles en del gass som slippes ut mer eller mindre tilsiktet.

Bruk av f-gasser i luftkondisjonering i kjøretøy er regulert gjennom EUs direktiv for mobil luftkondisjonering (MAC-direktivet). Dette er i Norge fastsatt i kjøretøyforskriften og administreres av Statens vegvesen. Direktivet tar sikte på å begrense bruken av HFKer med høy GWP i nye biler. Det er også innført krav til opplæringsbevis for bilbransjen i produktforskriftens kapittel 6a, som administreres av Klif.

SF₆ er ikke omfattet av avgiften og er i bare i begrenset grad omfattet av gjeldende forordning. Siden 2002 har utslipp av SF₆ vært omfattet av en frivillig avtale mellom Miljøverndepartementet og elektrobransjen, som er den viktigste brukeren av gassen i Norge. SF₆-gassen benyttes som isolatorgass i høyspentbrytere o.a.

Dersom forslaget til ny forordning innlemmes i EØS-avtalen, må den gjennomføres i norsk rett som den er. Gjennomføring av forordningen forutsetter endring av Produktforskriftens kapittel 6a. Konsekvensene av enkelte modifikasjoner og utvidelser fra eksisterende forskrift er avhengige av hvordan detaljutformingen av den nye forordningen og underforordninger blir. For eksempel vil overgang fra metriske tonn til GWP tonn som måleenhet medføre nye terskelverdier for hvem som omfattes av lekkasjekontroller. Det blir også mindre utvidelser i sertifiseringsordningen med hensyn til kompetansekrav og hvem som omfattes. Nye krav til rapportering av utslippsdata og nytt utstyr som tas i bruk vil kunne kreve en del ressurser både fra miljømyndighetene og bransjene.

Den delen av forslaget som trolig vil få størst konsekvenser for Norge, er det foreslåtte felles nedfasingregimet for HFK i EU. Dette vil gi store begrensninger i tilgangen på gass og følgelig økt fokus på minimering av lekkasjer og alternative teknologiske løsninger. Den GWP-graderte avgiften på HFK som ble innført i 2003 medførte fokus på bruk av alternative kjølemidler og bruk av HFK med lav GWP-verdi. En nedfasing som er foreslått er ventet å gi ytterligere fokus på lekkasjeminimering, overgang til HFK med lav GWP, bruk av alternative kjølemedier (CO₂, ammoniakk, hydrokarboner) og nye tekniske løsninger. Den vil også kunne føre til en økning i markedsprisene på HFK.

Det er foreløpig ikke gjennomført analyser på økonomiske konsekvenser av dette i Norge. For elektrobransjen, som er den viktigste brukeren av SF₆, er den viktigste endringen skjerpede krav til rapportering og sertifisering. Denne bransjen har allerede relativt detaljerte rapporteringskrav gjennom den frivillige avtale med Miljøverndepartementet og driver opplæring av personellet som er i befatning med gassen. De skjerpede kravene er derfor ventet å få begrensede konsekvenser for denne bransjen. De nye forbudene som er foreslått, omfatter i stor grad anvendelsesområder som i liten grad forekommer i Norge. Maksgrenser for GWP for HFK som skal brukes i kommersielle hermetisk lukkede systemer (anlegg uten mulighet for påfylling av gass) vil imidlertid berøre mange. Dette er foreslått å fases inn fra 2015, og kjølebransjen vil dermed ha noe tid til å tilpasse seg. Den foreslåtte forordningen har også krav om at ikke-hermetiske anlegg skal påfylles på stedet der utstyret blir montert. Dette kan få konsekvenser i form av blant annet mer bruk av sertifisert personell til å fylle gass på anleggene etter montering.

Norsk magnesiumindustri er avviklet, så nye forbud mot bruk av SF₆ til magnesiumproduksjon er ikke ventet å få konsekvenser i Norge.

Sakkyndige instansers merknader

Klif har hatt et åpent orienteringsmøte med berørte norske bransjeaktører og disse var generelt overveiende positive til forslaget. Flere hadde kommentarer til forslaget slik det foreligger, og forslag til endringer av enkelte av bestemmelsene.

Klif har også mottatt skriftlige innspill fra bransjeforeningen VKE (Foreningen for ventilasjon, kulde og energi), Referansegruppen for SF₆ og Isovator AS. Kommentarene omhandlet blant annet sertifiseringsordningen, dekning av mobile enheter, rapporteringsforpliktelser, loggføring og retursystem. VKE støtter forordningen generelt. Isovator AS peker på viktighetene med å få samlet inn mer brukt HFK til forsvarlig destruering gjennom skjerpning av returplikten. Referansegruppen for SF₆ advarer mot en unødvendig økning av administrasjonen som følge av revidert forordning. Rettsakten ble presentert i Spesialutvalget for miljø saker 12. mars 2013.

Sakens status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

KOM(2012)652 EUs karbonmelding - alternative strukturelle tiltak for å styrke EUs klimavotesystem (vedlegg XX kap III MD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har i tråd med artikkelene 10(5) og 29 i EUs kvotedirektiv (2003/87/EF) avgitt rapport til EU-parlamentet og rådet vedrørende tilstanden for EUs karbonmarked i 2012. Rapporten konkluderer med at et økende overskudd av kvoter har medført en ubalanse mellom tilbud og etterspørsel. Økt likviditet i kvotemarkedet, samtidig som at utslippene har vært lavere enn forventet, har medført lav kvotepris. Kvoteverskuddet har bygget seg opp som følge av stor tilgang på internasjonale kreditter og redusert økonomisk aktivitet i Europa, i tillegg til relativt stort salg av kvoter i forbindelse med overgangen til tredje kvoteperiode: Salg av resterende kvoter fra nasjonale kvotereserver for andre kvoteperiode (2008-2012), fremskyndet auksjonering for å imøtekomme hedgingbehov i energisektoren og videresalg av kvoter for tredje kvoteperiode for å finansiere EUs NER300-program. Sistnevnte går ut på at inntil 300 millioner kvoter av kvotereserven reserveres for nye demonstrasjonsprosjekter innen CCS og fornybar teknologi. 200 millioner kvoter er solgt for å finansiere første søknadsrunde. Ytterligere 100 millioner vil bli solgt for å finansiere andre runde. Tidlig i 2012 utgjorde kvoteoverskuddet 955 millioner kvoter. Kvoteoverskuddet er forventet å øke ytterligere frem til 2014. Fra 2014 er kvoteoverskuddet forventet å stabilisere seg på rundt 2 milliarder kvoter. Som et kortsiktig tiltak har EU-kommisjonen foreslått å utsette auksjoner tidlig i 2013 ("backloading"), noe Norge har støttet og gitt innspill til. Det er foreløpig ikke enighet mellom medlemslandene i EU om å vedta dette forslaget. I EU-kommisjonens rapport konkluderes det imidlertid også med at dette ikke vil være tilstrekkelig for å håndtere kvoteoverskuddet. Det kreves i tillegg strukturelle grep.

EU-kommisjonen har i denne forbindelse skissert 6 mulige alternativer (A-F):

A: Økning av EUs utslippsmål fra 20% til 30% innen 2020

B: Sletting av et visst antall kvoter i tredje kvotefase (2013-2020)

C: Tidligere revidering av årlig reduksjonsfaktor for samlet kvotemengde

Den samlede kvotemengden i EU skal etter EUs kvotedirektiv reduseres årlig med 1,74 %. Direktivet legger opp til at reduksjonsfaktoren skal revideres i 2020, med tanke på mulig endring av faktoren fra 2025. En tidligere revidering kan, i følge rapporten redusere mengden tilgjengelige kvoter i tredje kvotefase (2012-2020).

D: Inkludering av andre sektorer i kvotesystemet som er mindre påvirket av økonomiske konjunkturer

E: Ytterligere begrensning av tilgangen til internasjonale kreditter

F: Prisjusteringsmekanismer

I rapporten skisseres det to alternative mekanismer: Det ene er karbonprispulv, det vil si en minimumspris for kvoter ved auksjoner. Det andre er en såkalt "kvotebank". Dersom kvoteprisen

synker under et visst nivå, kan man midlertidig trekke ut et visst antall kvoter, og plassere dem i en reserve. Ved økt etterspørsel og økning i kvoteprisen kan man gradvis frigi kvotene i reserven.

Merknader

De alternative strukturelle tiltakene i EU-kommisjonens rapport vil kreve regelverksendringer i EU. Det er ikke utarbeidet forslag til slike rettsakter. Alternativene i rapporten er gjenstand for høring. Det er utarbeidet norske posisjoner til alternativene B-E i rapporten.

EUs kvotesystem er en viktig del av Norges klimapolitikk. Det er viktig at systemet fungerer og at tilliten til kvotemarkedet styrkes. Norge mener situasjonen i kvotemarkedet må avhjelpest gjennom raske tiltak. Lave priser kan svekke insentivene til omstilling og utvikling av grønn teknologi. Et langsiktig prissignal for markedsaktørene er viktig for å sikre at investeringer i nær fremtid er forenlige med målet om utvikling av et lavutslippssamfunn.

Norge foretrekker permanent sletting av et visst antall kvoter (B) som et tiltak for å bedre situasjonen i kvotemarkedet, eventuelt i kombinasjon med endring av den årlige reduksjonsfaktoren for samlet kvotemengde (C). Permanent sletting av kvoter (B) vil være et effektivt tiltak, som kan innføres i løpet av relativt kort tid. De økonomiske konsekvensene for statenes inntekter og bedrifter er usikre. Sletting av kvoter vil bety at alle land får færre salgskvoter. Avhengig av prisvirkningen av sletting kan dette være negativt, nøytralt eller positivt for landenes salgsinntekter. I følge EU-kommisjonens beregninger skal det imidlertid liten prisøkning til før et slikt tiltak blir positivt for landenes salgsinntekter. Det er vanskelig å si hvor stor prisøkning man kan forvente ved et slikt tiltak. Dette avhenger av antallet kvoter som slettes.

Myndighetene i UK har gjort foreløpige beregninger av forventet prisøkning ved permanent sletting av ulike antall kvoter^[1]:

Antall kvoter slettet i MtCO ₂	Estimert gjennomsnittlig prisøkning i tredje kvotehandelperiode
400	€ 4-7
900	€ 9-13
1200	€ 16-17
1700	€ 22-25

^[1] Notatet med beregningene er tilgjengelig her: <http://www.decc.gov.uk/assets/decc/11/cutting-emissions/eu-ets/6819-impacts-backloading-retiring-euets-allow.pdf>

Norge er også positiv til en økning av reduksjonsfaktoren for den samlede kvotemengden i kvotesystemet (C), fortrinnsvis i kombinasjon med permanent sletting av kvoter (B). En økning av reduksjonsfaktoren vil innebære en mer gradvis reduksjon av kvoteoverskuddet, som kan øke kvoteprisen på lang sikt. Det er imidlertid usikkert hvor raskt det vil gi effekt i form av færre kvoter i markedet.

En endring av faktoren vil påvirke ambisjonsnivået for utslippsreduksjoner etter 2020, og vil dermed sannsynligvis være mer krevende å oppnå enighet om. I tillegg vil en endring av faktoren kunne påvirke tildelingen av vederlagsfrie kvoter. Det er derfor nødvendig med inngående analyse av de rettslige konsekvensene av dette. Endring av faktoren (C) vil være en mer tidkrevende prosess enn sletting av kvoter (B). Dette kan føre til at markedet i en lengre periode preges av usikkerhet med henyn til om strukturelle grep vil bli gjort. Samtidig kan en vedtakelse av en endret reduksjonsfaktor gi et mer langsiktig signal til markedet om at avgjørelsen ikke endres ved tilsvarende høye kvotepriser. Forutsigbare rammebetingelser er viktig for industriens langsiktige investeringsbeslutninger. Kombinert med sletting av kvoter, kan en endring av faktoren ses som en to-trinns prosess for styrking av kvotesystemet.

Norge støtter også i utgangspunktet inkludering av nye sektorer i kvotesystemet (D). Avhengig av den samlede kvotemengden som settes for eventuelle nye sektorer, vil dette kunne øke etterspørselen etter kvoter, og dermed redusere overskuddet. Det rettslige rammeverket for øvrige sektorer i kvotesystemet vil i stor grad kunne opprettholdes. Som det fremgår av EU-kommisjonens rapport, vil dette tiltaket kreve betydelige ressurser og ytterligere analyse av en rekke spørsmål. Basert på

tidligere erfaring synes det lite realistisk at et slikt tiltak vil kunne tre i kraft i løpet av tredje kvotefase. Utvidelse av kvotesystemet bør også vurderes isolert fra spørsmålet om hvordan kvoteoverskuddet skal håndteres. Norge anser ikke inkludering av nye sektorer som det mest aktuelle alternativet for å avhjelpe situasjonen i kvotemarkedet.

Norge støtter ikke ytterligere begrensning av tilgangen til internasjonale kreditter (E). En ytterligere begrensning for bruk av slike kreditter i kvotesystemet, vil kunne få negative konsekvenser for markedet for fleksible mekanismer og CDM-kvoter. Norge er opptatt av at det utvikles regionale karbonmarkeder, og at de regionale karbonmarkedene på sikt kobles sammen. Begrensninger på bruk av kreditter vil kunne virke negativt for ønsket utvikling, og kan hindre framgang av utviklingen av en global karbonpris. Dette er også viktig for oppfyllelse av norske utslippsmål. I tillegg har CDM en utviklingseffekt. Mekanismen har siden oppstarten i 2001 bidratt til betydelig overføring av ressurser og teknologi fra industriland til utviklingsland. Et høynivåpanel nedsatt av FN pekte i september 2012 på at CDM har utløst investeringer i u-land på 215 milliarder siden oppstarten. CDM styrker også det internasjonale samarbeidet om å redusere utslippene. En ytterligere begrensning på bruk av CDM vil hindre u-land i å dra nytte av utviklingseffektene i mekanismen, samt ytterligere hindre oppstart av nye prosjekter.

Sakkyndige instansers merknader

EUs karbonmarkedsmelding har foreløpig ikke vært behandlet i Spesialutvalget for miljø saker, der Landbruks- og matdepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Miljøverndepartementet er representert.

Sakens status

EU-kommisjonen iverksatte formell høring av karbonmarkedsmeldingen, med høringsfrist 28. februar 2013. EU-kommisjonens rapport fungerte som høringsdokument. Norge har sendt høringsinnspill til alternativene i rapporten.

KOM(2012)595 Forslag til direktiv Europaparlamentet og Rådet som endrer direktiv 98/70/EC relatert til kvalitet på bensin og diesel og direktiv 2009/28/EC om fremme av bruk av energi fra fornybare kilder (vedlegg XX kap III MD)

Bakgrunn

Utredninger viser at utslipp fra indirekte arealbruksendringer knyttet til dyrking av råstoffer til biodrivstoff kan variere vesentlig mellom ulike råstoffer. For enkelte typer biodrivstoff kan utslipp fra indirekte arealbruksendringer oppheve deler eller hele reduksjonen i klimagassutslipp som oppnås ved at fossilt drivstoff erstattes. Gjeldende bærekraftskriterier for biodrivstoff (og flytende biobrensel) [1] i fornybardirektivet og drivstoffkvalitetsdirektivet inkluderer ikke anslag eller annen metodikk for å inkludere effekten av indirekte arealbruksendringer i beregningen av hvor stor klimagassbesparelse det spesifikke biodrivstoffet eller flytende biobrenslergir. I bestemmelse under begge direktivene er det angitt at Kommisjonen skal komme tilbake med vurdering av og forslag til behandling av indirekte arealbruksendringer (såkalt ILUC - indirect land use change)- jf. artikkel 19-6 i fornybardirektivet og art. 7d-6 i drivstoffkvalitetsdirektivet.

Sammendrag av innholdet

Forslaget til endringsdirektiv ble fremmet av Kommisjonen 17. oktober 2012 og oversendt Europaparlamentet og Rådet dagen etter.

Formålet med direktivforslaget Kommisjonen fremmer gjennom COM (2012) 595 final, er angitt å være en start på en omlegging til biodrivstoff (og flytende biobrenslere) som leverer vesentlige reduksjoner i klimagassutslipp også når utslipp fra indirekte arealbruksendringer medregnes. Det er også ordlyd som indikerer en målsetning om redusert konkurranse mot mat- og fôrvarer. Samtidig ønskes det å skjerme allerede gjennomførte investeringer frem til 2020, ved at bestemmelsene som foreslås i liten grad innvirker på dagens bruk og etterspørsel etter biodrivstoff, jf. særlig pkt B og D under.

Det er foreslått fire hovedelementer i endringsdirektivet, som slår litt ulikt inn under de to hoveddirektivene - fornybardirektivet og drivstoffkvalitetsdirektivet:

- A) rapportering som synliggjør anslag for indirekte arealbrukseffekter fra biodrivstoff basert på korn/stivelse, sukker og oljevekster. Dette forslaget angår begge direktivene.
- B) innstramning av tidspunktet for innskjerping av bærekraftskriteriet om klimagassbesparelse for biodrivstoff fra nye anlegg med 3,5 år. Utskyting av tidspunktet for innskjerping for biodrivstoff fra eksisterende anlegg med 1 år. Dette forslaget angår begge direktivene.
- C) biodrivstoff basert på råvarer som ikke medfører økt press på landarealer og konkurranse mot mat og fôr teller dobbelt og firedobbelt til oppnåelse av transportmålet på 10 % fornybar energi i 2020. Dette forslaget angår bare fornybardirektivet.
- D) begrensning av andelen biodrivstoff basert på korn/stivelse, sukker og oljevekster får bidra til oppfyllelse av transportmålet på 10 % fornybar energi i 2020, og til det overordnede totalmålet for fornybar energi i 2020. Nivået som er foreslått tillatt tilsvarer om lag dagens nivå på bruk av slike biodrivstoff i EU. Dette forslaget angår bare fornybardirektivet. I tillegg foreslås en del endringer i beslutningsprosesser for oppfølgingsbestemmelser under de to direktivene, og en del andre mindre endringer.

Mer om de fire hovedelementene:

- A) Direktivforslaget fastsetter såkalte "ILUC faktorer" som er anslag på utslippene av klimagasser fra indirekte arealbruksendringer avhengig av råstofftype. (ILUC= Indirect Land Use Change, eller indirekte arealbruksendringer på norsk). Disse ILUC faktorene skal benyttes i rapportering under begge direktivene, men teller for øvrig ikke med i beregningene av klimagassbesparelser for biodrivstoff (eller flytende biobrensler) under de to direktivene.

Under fornybardirektivet skal ILUC faktorene tas med i rapporteringen fra medlemslandene til Kommisjonen annethvert år om blant annet samlet klimagassbesparelse fra bruk av fornybar energi. Under drivstoffkvalitetsdirektivet skal ILUC faktorene tas med i den årlige rapporteringen fra leverandørene til medlemslandene om klimagassbelastningen fra transportenergiene de leverer i landet.

ILUC faktorene skal ikke tas med i beregningene av klimagassbesparelse for oppfyllelse av bærekraftskriteriene for det enkelte biodrivstoffet, og skal ikke tas med i beregningen av kravet om 6 % reduksjon i klimagassbelastning i drivstoffkvalitetsdirektivet.

For kornplanter og andre stivelsesrike planter foreslås en ILUC faktor på 12 gCO₂eq/MJ, for sukkerplantes foreslås 13 gCO₂eq/MJ og for oljerike planter 55 gCO₂eq/MJ. Biodrivstoff basert på andre typer råvarer foreslås å gis en ILUC faktor på null. Dette gjelder også for biodrivstoff basert på de angitte råvaretypene (korn/stivelse, sukker, oljevekster) som har medført direkte arealbruksendringer som forutsettes innkalkulert i beregningen av den konkrete klimagassbesparelsen for det biodrivstoffet.

- B) Kravene til klimagassbesparelser for biodrivstoff fra nye produksjonsanlegg strammes inn sammenliknet med bestemmelsene i gjeldende fornybardirektiv og drivstoffkvalitetsdirektiv, men skyves ut for biodrivstoff fra eksisterende anlegg. I dag er et av bærekraftskriteriene at netto klimagassbesparelse for biodrivstoffet skal være minst 35 % sammenlignet med fossilt drivstoff, økende til 50 % fra 1.1.2017. Videre skal det etter dagens regler strammes inn til 60 % besparelse fra 1.1.2018 for biodrivstoff fra anlegg nyere enn 1.1.2017. Dette foreslås nå strammet inn til 60 % fra biodrivstoff fra anlegg nyere enn 1.7.2014, det vil si i praksis en innstramning for nye anlegg på 3,5 år. For biodrivstoff fra eksisterende anlegg foreslås imidlertid å skyve innstramningen ut i tid, fra dagens bestemmelse om 50 % fra 1.1.2017 til foreslått ny bestemmelse om 50 % fra 1.1.2018. Det vil si en forlengelse på 1 år for eksisterende anlegg.

- C) For ytterligere å stimulere til utvikling og bruk av mer avanserte biodrivstoff produsert fra råvarer som ikke øker etterspørsel etter landarealer eller konkurrerer mot mat og fôr, inkluderer forslaget vedlegg med lister over råvarer hvor biodrivstoff produsert fra disse skal telle hhv. dobbelt og firedobbelt. For eksempel foreslås at biodrivstoff produsert av alger, avfall, halm og gjødsel skal telle firedobbelt mot transportmålet i fornybardirektivet, mens biodrivstoff produsert av brukt matolje og visse typer celluloseholdig materiale skal telle dobbelt. Dette er en utvidelse av dagens regler, der visse kategorier biodrivstoff teller dobbelt: de som er basert på avfall og rester, lignocellulosemateriale eller celluloseholdig materiale som ikke er næringsmiddel.

D) Direktivforslaget setter et tak på hvor stor andel biodrivstoff basert på stivelse, sukker og oljer som får bidra til å oppfylle fornybardirektivets ti-prosentmål innen transport. Taket er foreslått satt til et nivå som tilsvarer dagens bruk (2011) av slike biodrivstoff i EU. Forslaget innebærer at kun halvparten av biodrivstoffet innenfor ti-prosentmålet, dvs. 5 %, kan komme fra biodrivstoff basert på korn og andre stivelsesrike planter, sukkerplanter eller oljerike planter. Biodrivstoff og flytende biobrensler basert på disse råstofftypene kan heller ikke bidra med mer enn denne energimengden (5 % av transport) til det overordnede målet om samlet bruk av fornybar energi i 2020.

Det foreslås videre en revisjon innen 31.12.2017, hvor Kommisjonen skal rapportere til Parlamentet og Rådet om hvordan disse virkemidlene for å begrense indirekte arealbruksendringer har fungert, og - hvis behov - foreslå nye bestemmelser for å ta ILUC faktorer inn i beregningen for selve bærekraftskriteriet om klimagassbesparelser fra 1.1. 2021. Rapporten skal også omfatte vurdering av effektiviteten av virkemidlene for å fremme biodrivstoff som ikke er basert på landarealer eller på matråstoff.

[1] Bærekraftskriteriene omfatter både biodrivstoff og flytende biobrensler under fornybardirektivet (2009/28/EF), men bare biodrivstoff under drivstoffkvalitetsdirektivet (98/70/EF, siste revidert ved 2009/30/EF). Dette pga. noe ulikt virkeområde under de to direktivene. Biodrivstoff omfatter definisjonsmessig også biogass.

Sakkyndige instanser merknader

Det ble den 15. november 2012 orientert muntlig om forslaget på Spesialutvalgsmøtet for miljø, der Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet er representert.

Sakens status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. eller 2. gang).

Mulig forslag om å utvide EUs kvotesystem til å inkludere internasjonal skipsfart (vedleg XX kap III MD)

Sammendrag av innhold

EU har gjennom flere rådsbeslutninger vedtatt posisjoner vedrørende klimagassutslipp fra internasjonal skipsfart. Disse posisjonene inneholder utslippsmål for sektoren, og forventninger til resultater i FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) og i forhandlingene under klimakonvensjonen (UNFCCC). I tillegg sies det i innledningen til direktiv 2009/29/EC (det reviderte kvotedirektivet) at dersom man ikke har på plass et globalt rammeverk i FNs sjøfartsorganisasjon IMO i løpet av 2011, vil Kommisjonen foreslå å innlemme skipsfart på en harmonisert måte i EUs eksisterende rammeverk. Dette forstås til å bety innlemming av internasjonal skipsfart i EUs kvotesystem.

IMO

Forhandlingene om etablering av et bindende rammeverk for internasjonal skipsfart er meget anstrengte. Det er IMO som kan regulere internasjonal skipsfart globalt. På klimaområdet har man forhandlinger om både tekniske og operasjonelle krav knyttet til energieffektiv design og operasjon av skip, og bruk av markedsbaserte mekanismer for utslippsreduksjon. Man har ferdigstilt innholdet i de tekniske operasjonelle kravene, men ikke fastsatt dette rammeverket. Det er stor motstand blant en del toneangivende u-land mot å la disse bli bindende for u-land. Disse reglene kan tidligst bli fastsatt i IMO i juli 2011. Forhandlingene om eventuell etablering av en markedsbasert mekanisme for reduksjon av klimagasser fra internasjonal skipsfart vil være en lang prosess.

UNFCCC

Bali-mandatet for forhandlingene om nye klimaforpliktelser under UNFCCC inkluderer også sektorer. I sektorforhandlingene inkluderes også internasjonal skipsfart. Hovedtemaet for skipsfart har vært å utarbeide en COP-beslutning som uttrykker en forventning til arbeidet i IMO. Disse forhandlingene har vært fastlåst på grunn av at u-landene ønsker å legge klimakonvensjonens prinsipp om differensierte

forpliktelse for i-land og u-land til grunn for IMO's klimagasskrav til skip. Dette er i strid med skipsfartens rammeverk, og uakseptabelt for i-landene som kun har 25 % av flåten under sine flagg.

Norge

Internasjonal skipsfart utgjorde i 2007 2.7 % av de globale menneskeskapt CO₂-utslippene, og må reduseres for å lykkes i en global strategi mot 2-gradersmålet. Norge har derfor vært toneangivende i arbeidet for å etablere globale krav i IMO. Vårt arbeid på klimaområdet har således vært i tråd med vår generelle holdning vedrørende etablering av krav til internasjonal skipsfart.

I tillegg til å forhandle frem utkast til regler om en energieffektivitetsindeks for nybygg og krav om en plan for energieffektiv drift for alle skip, har Norge foreslått at IMO etablerer et globalt kvotesystem for internasjonal skipsfart. Vi har sendt inn et detaljert forslag til hvordan et slikt system kan utformes.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

KOM(2012)416 final Beslutning om endring av kvotedirektivet for å klargjøre bestemmelser om tidspunkter for auksjonering av klimakvoter (vedlegg XX kap III MD)

Sammendrag av innhold

Rettsakten endrer EUs klimakvotedirektiv (direktiv 2003/87/EF) artikkel 10(4) om auksjonering av klimakvoter for å gjøre det helt klart at Kommisjonen kan justere tidspunktene for auksjonering av klimakvoter. Dette er en myndighet som Kommisjonen har ment at den har hatt, og det er også tidligere gjennomført endringer i auksjoneringsprofilen (tidspunkt for auksjonering) med hjemmel i den opprinnelige bestemmelsen. Endringene som ble gjort var å auksjonere en viss andel kvoter for perioden 2013-2020 i 2012, først og fremst av hensyn til behovet energiselskaper har for å sikre seg kvoter for framtidig produksjon. Endringsforslaget er således bare en klargjøring, ikke en reell økning i Kommisjonens myndighet. Rettsakten innebærer at følgende setning legges til i artikkel 10(4): "The Commission shall, where appropriate, adapt the timetable for each period so as to ensure an orderly functioning of the market."

Merknader

Rettsakten er hjemlet i EU-traktaten art 192. Klimakvotedirektivet, som endres gjennom denne rettsakten, er allerede innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett. Norge inngår i det harmoniserte europeiske kvotesystemet. Staten får inntekter gjennom auksjonering av klimakvoter. Eventuelle endringer av tidspunktene for auksjonering av klimakvoter vil påvirke når staten får sine inntekter. Rettsakten krever ikke regelverksendringer i Norge, og har ingen administrative konsekvenser.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten har vært behandlet i Spesialutvalget for miljø, der Landbruks- og matdepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Samferdselsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Miljøverndepartementet er representert. Spesialutvalget fant rettsakten foreløpig relevant og akseptabel.

Status

Kommisjonen la fram forslag til rettsakt 25. juli 2012. Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Kapittel IV Kjemikalier, industriell risiko og bioteknologi

KOM(2010)375final Forslag til forordning som endrer direktiv 2001/18/EF ("utsettingsdirektivet" for GMO) om muligheten for medlemsland å forby dyrking av godkjente GMO på deres territorium (vedlegg XX kap IV MD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen har presentert endringene gjennom en meddelelse (COM(2010)380final), nye retningslinjer for å hindre innblanding av GMO i tradisjonelle og økologisk produserte varer (C(2010)4822final) og et utkast til forordning som endrer direktiv 2001/18/EF om utsetting av GMO (genmodifiserte organismer) (COM(2010)375final).

Endringene og ny artikkel 26b i direktivet gir medlemsstatene muligheter til å begrense eller forby dyrking av EU-godkjente GMO-er på deres territorium ved å legge til grunn andre årsaker enn risiko for helse og miljø, og trekke inn andre lokale, regionale og nasjonale forhold. Nye retningslinjer med veiledning for å utvikle nasjonale tiltak for å forhindre sammenblanding av GMO/ikke-GMO peker på og anerkjenner at det er store forskjeller fra land til land hva gjelder landbrukspraksis, natur, kultur og økonomiske forhold.

Endringene gjelder bare for GMO-dyrking, altså ikke andre GMO-bruksområder som omsetning og bruk av mat, fôr og såfrø. Medlemsstatenes mulighet til å nedsette nasjonale forbud basert på risikovurderinger av helse- og miljø er uforandret. Her gjelder som før sikkerhetsklausulene i utsettingsdirektivet (art. 23) og forordning 1829/2003 (art. 34).

Eventuelle nasjonale restriksjoner og forbud må være i samsvar med EU-traktaten og konsistente med EUs internasjonale forpliktelser, spesielt handelsavtalene under WTO. Medlemsstater som henviser til artikkel 26b og ønsker å begrense eller forby GMO-dyrking, må varsle Kommisjonen og medlemslandene en måned før iverksettelse.

Med introduksjonen av nye retningslinjer for å hindre sammenblanding av GMO/ikke-GMO opphever Kommisjonen samtidig de forrige retningslinjene for nasjonal utvikling av sameksistensregimer (henstilling 2003/556/EF).

Den foreslåtte artikkel 26b i utsettingsdirektiv 2001/18/EF lyder:

'Article 26b

Cultivation Member States may adopt measures restricting or prohibiting the cultivation of all or particular GMOs authorised in accordance with Part C of this Directive or Regulation (EC) No 1829/2003, and consisting of genetically modified varieties placed on the market in accordance with relevant EU legislation on the marketing of seed and plant propagating material, in all or part of their territory, provided that:

(a) those measures are based on grounds other than those related to the assessment of the adverse effect on health and environment which might arise from the deliberate release or the placing on the market of GMOs;

and,

(b) that they are in conformity with the Treaties.

By way of derogation to Directive 98/34/EC, Member States that intend to adopt reasoned measures under this Article shall communicate them to the other Member States and to the Commission, one month prior to their adoption for information purposes'.

Merknader

Rettsakten er gitt med hjemmel i TFEU art. 114. Det er foreløpig ikke vurdert om rettsakten vil få økonomiske eller administrative konsekvenser for Norge. Forslaget har foreløpig ikke vært sendt på høring i Norge, men det ble orientert om saken på møtet i EØS-referansegruppen for miljø 7. februar 2011.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten ble behandlet i EØS-spesialutvalget for miljø 9.12.2010. LMD hadde enkelte kommentarer til EØS-notatet, som etter møtet ble noe justert etter bilaterale samtaler.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. eller 2. gang).

Kapittel V Avfall

KOM(2012)787 Forslag til Rådsforordning om End-of-Waste kriterier for kobber skrap (vedlegg XX kap V MD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen har fremmet et forslag til Rådsforordning som etablerer kriterier for når gjenvunnet kobberskrap opphører å være avfall ("end-of-waste", heretter kalt EOW) under rammedirektivet for avfall (direktiv 2008/98/EF). Kommisjonens forslag bygger på et forslag utarbeidet av Joint Research Center (JRC). Når kriteriene i forslaget til forordning er oppfylt, vil kobberskrapet ikke lenger omfattes av avfallsregelverket, men styres av produkt- og kjemikalierregelverket, samt bransjestandarder, på linje med andre innsatsfaktorer i industrien. Opphør av avfallsfasen krever at avfallet gjennomgår en materialgjenvinningsoperasjon og at produsenten ("producer" er begrepet som brukes om gjenvinneren i forordningen) har et kvalitetssikringssystem for å sikre oppfyllelse av gitte kriterier både når det gjelder kontroll av avfallet som skal gjenvinnes (input), selve gjenvinningsprosessen og resultatet av gjenvinningsprosessen (output/produkt). Kvalitetssystemet skal verifiseres av en sertifisert instans (for eksempel EMAS-sertifisering) hvert tredje år.

Produsenten må skriftlig dokumentere at gjenvunnet kobber sammenfaller med kvalitetskriteriene i rettsakten gjennom såkalt "statement of Conformity". Den skriftlige dokumentasjonen skal følge produktet til neste eier (men det kreves ikke at den følger med videre i verdikjeden). Myndighetene kan ved tilsyn kontrollere dokumentasjonen på at kobberskrapet har blitt produkt. Dokumentasjonen skal oppbevares i ett år. Formålet med rettsakten er å stimulere markedet for materialgjenvinning, og samtidig sette så strenge krav at miljø og helse ikke skades. Kriteriene kan revideres dersom det viser seg nødvendig.

Forslag til forordning for EOW-kriterier for kobberskrap ble lagt fram til avstemning i Technical Adaption Committee (TAC) 9. juli 2012, men ble ikke vedtatt. Kommisjonen har sendt forslaget til Rådet, som skal stemme over forslaget. Dersom forslaget blir vedtatt i Rådet med kvalifisert flertall, sendes det til Parlamentet for endelig vedtagelse. Dersom det verken er nok stemmer for eller mot forslaget i Rådet, kan Kommisjonen når det har gått to måneder sende forslaget til Parlamentet, som kan vedta dem. Tidspunktet for ikrafttredelse for rettsakten i medlemslandene vil være 20 dager etter publisering i Official Journal. Formelt gjennomføres rettsakten i Norge ved beslutning i EØS-komiteén om innlemmelse i EØS-avtalen. Det følger ingen rapporteringsforpliktelser med rettsakten. Rettsakten er ikke oppfølging av internasjonale avtaler.

Merknader

Rettsakten er hjemlet i EU-traktatens artikkel om miljø.

Rettslige konsekvenser: Rettsakten vil bli gjennomført i avfallsforskriften i form av en henvisningsforskrift. Det vil trolig bli tatt inn en bestemmelse i forurensningsloven som hjemler nye bestemmelser om end-of-waste kriterier i avfallsforskriften. Forslaget til lov- og forskriftsendring vil bli sendt på høring på vanlig måte.

Administrative konsekvenser: Rettsakten vil ikke medføre endrede administrative konsekvenser i Norge, utover at virksomheter som gjenvinner kobber bør følges opp ved tilsyn som i dag.
Økonomiske konsekvenser i Norge for private og for offentlige myndigheter: De fleste virksomhetene som behandler kobberskrap er ISO 9001-sertifisert, og har i følge bransjen gode rutiner allerede i dag. De får antakelig ikke vesentlig økte utgifter ved å dokumentere at de oppfyller kravene i forordningen. Offentlige myndigheter får ikke økte utgifter som følge av forordningen.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten ble behandlet i Spesialutvalget for miljø 12. mars 2013 hvor Fiskeri- og kystdepartementet, Olje- og energidepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Samferdselsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og

handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Miljøverndepartementet er representert, og ble vurdert som foreløpig relevant og akseptabel.

Forslaget til forordning om kobberskrap har ikke vært sendt på høring, men Norsk Industri har meldt inn synspunkter. Norsk Industri legger til grunn at dagens system fungerer tilfredsstillende og at kriteriene ikke vil endre noe på prismekanismene. De vurderer at forordningen ikke innebærer andre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for bransjen. Potensielt vil EOW-status kunne åpne markedet for metallskrap ytterligere, da metallet gis status som produkt. Bedriftene slipper å forholde seg til reglene for grensekryssende transport av avfall og de får også økt beskyttelse av forretningshemmeligheter ved at metallet ikke lenger inngår i bedriftenes avfallsregnskap. Norsk Industri tror at EOW-status for gjenvunnet kobber potensielt kan gi fordeler for bedriftene, og at en eventuell forordning vil føre til at de fleste bedriftene ønsker at kobberskrapet de gjenvinner skal få status som produkt.

Prosesen i Norge og EØS: Norge har ikke deltatt i ekspertgruppe.

Prosesen i EU: JRC utarbeidet på oppdrag fra Kommissjonen en rapport med tekniske forslag til EOW-kriterier for kobberskrap. Rapporten forelå med innarbeidete kommentarer fra medlemslandene, til TAC-møtet 1. juli 2011. Ulike aspekter ved dokumentet ble diskutert. Frist for skriftlige kommentarer var 15. juli 2011. Utkast til forordning ble lagt fram til avstemning på TAC-møtet 9. juli 2012, men ble ikke vedtatt. Kommissjonen skulle diskutere merknader fra møtet med Joint Research Center (JRC) og ville deretter sende forslaget til Europarådet.

Sakens status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1 eller 2. gang).

Forslag til End-of-Waste kriterier for plastavfall (vedlegg XX kap V MD)

Sammendrag av innhold

Joint Research Center (JRC) har på oppdrag fra Kommissjonen utarbeidet forslag til kriterier for når plastavfall opphører å være avfall ("end-of-waste", heretter kalt EoW) under rammedirektivet for avfall (direktiv 2008/98/EF). Kriteriene forventes vedtatt i en forordning. Når kriteriene er oppfylt vil platen ikke lenger omfattes av avfallsregelverket, men styres av produkt- og kjemikalierregelverket og bransjestandarder på linje med andre innsatsfaktorer i industrien. Opphør av avfallsfasen krever at avfallet gjennomgår en materialgjenvinningsoperasjon og at produsenten ("producer" er begrepet som brukes om gjenvinneren) har et kvalitetssikringssystem for å sikre oppfyllelse av gitte kriterier både når det gjelder kontroll av avfallet som skal gjenvinnes (input), selve gjenvinningsprosessen og resultatet av gjenvinningsprosessen (output/produkt). Kvalitetssystemet skal verifiseres av en sertifisert instans (for eksempel EMAS-sertifisert) hvert tredje år. Produsenten må skriftlig dokumentere at platen sammenfaller med kvalitetskriteriene i rettsakten gjennom såkalt "statement of Conformity". Den skriftlige dokumentasjonen skal følge produktet til neste eier (men det kreves ikke at den følger med videre i verdikjeden). Myndighetene kan ved tilsyn kontrollere dokumentasjonen på at plastavfallet har blitt produkt. Dokumentasjonen skal oppbevares i ett år. Formålet med EoW kriterier er å stimulere markedet for materialgjenvinning, og samtidig sette så strenge krav at miljø og helse ikke skades ved bruk av produkter med gjenvunnet materiale. Kriteriene kan revideres dersom det viser seg nødvendig. Forslag til forordning for EOW-kriterier for plast vil tidligst legges fram til avstemning i Technical Adoption Committee (TAC) 26. november 2012. Hvis EoW-kriterier for plastavfall vedtas, vil tidspunktet for ikrafttredelse for rettsrettsakten i medlemslandene være 20 dager etter publisering i Official Journal. Det følger ingen rapporteringsforpliktelser med rettsakten. Rettsakten er ikke oppfølging av internasjonale avtaler.

Merknader

Hjemmel i EF-traktaten: Rettsakten er hjemlet i EF-traktaten artikkel 175 om miljø.

Rettslige konsekvenser:

Rettsakten vil bli gjennomført i avfallsforskriften i form av en henvisningsforskrift. Forurensningsloven må trolig endres for å sikre hjemmel for en slik forskrift. Forslag til lov- og forskriftsendring vil bli sendt på høring på vanlig måte.

Administrative konsekvenser:

Rettsakten vil ikke medføre administrative konsekvenser i Norge, utover at produsenter bør følges opp ved tilsyn. Rettsakten får konsekvenser for de private aktørene som velger å definere gjenvunnet plast som produkt. Blant annet kreves det dokumentasjon for at produkttypen er registrert i REACH (fra før) og det kan være krav om sikkerhetsdatablad, informasjon om sikker bruk eller informasjon om innhold av farlige stoffer.

Økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvensene for private aktører vil trolig være kostnader i forbindelse med økt dokumentasjonskrav og kostnader til kontroll av kvalitetssystemet (hvert tredje år). Allerede i dag anser bransjen i Norge gjenvunnet plastgranulat som et produkt, også ved eksport. Det synes som om praksisen ikke vil endres ut over at mottakerland i Europa vil kreve mer dokumentasjon for å importere gjenvunnet plast som råvare. I dag er det to hovedaktører innen plastgjenvinning i Norge, én på folie og én på EPS ("isopor"). Begge eksporterer regranulat som et produkt. Offentlige myndigheter får trolig ikke økte utgifter som følge av en forordning om EoW-kriterier for plastavfall.

Prosessen i EU

Første arbeidsdokument fra JRC med forslag til EoW kriterier for plastavfall ble publisert november 2011, i forkant av første ekspertgruppemøte i Sevilla 22. november 2011. Andre utkast til arbeidsdokument ble sendt ut før det andre ekspertgruppemøtet i Sevilla 22. mai 2012. Medlemslandene har hatt anledning til å kommentere begge utkast. Det er ventet at Kommisjonen legger fram forslag til forordning på TAC-møte i november 2012.

Prosessen i Norge og EØS

Norge har deltatt på to av to ekspertgruppe-møter og har kommentert to foreløpige arbeidsdokumenter fra JRC. Norge har støttet prinsippet om økt materialgjenvinning av plast, men har samtidig hevdet at visse plasttyper ikke bør gjenvinnes på grunn av innhold av miljøgifter. Første utkast til arbeidsdokument fra JRC var noe strengere på dette området enn det andre. Industrien har ønsket enkle kriterier og at mest mulig overlates til "business-til-business", som i dag. Industrien er skeptisk til en streng regulering av materialet som skal materialgjenvinnes (input), og er mer opptatt av kvaliteten på gjenvunnet råvare (output). Norsk synspunkt er at kvalitetskrav til avfallsråvaren er viktig for å unngå spredning av miljøgifter gjennom fortykning, i stedet for at avfall med miljøgifter blir isolert, destruert eller deponert forsvarlig. Norge har også lagt vekt på at Rammedirektivet for avfall slår fast at kriteriene skal inneholde grenseverdier hvis det er nødvendig for å beskytte miljøet.

Sakkyndige instansers merknader

Det ble informert om forslaget i Spesialutvalget for miljø 12. mars 2013, hvor Fiskeri- og kystdepartementet, Olje- og energidepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Samferdselsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Miljøverndepartementet er representert. Spesialutvalget for miljø vurderte forslaget som foreløpig EØS-relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Forslag til End-of-waste kriterier for biologisk nedbrytbart avfall som har blitt biologisk behandlet (vedlegg XX kap V MD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen har satt i gang et arbeid med å lage forslag til End-of-Waste kriterier (EoW-kriterier) for biologisk nedbrytbart avfall som har gjennomgått biologisk behandling. EoW-kriteriene er forankret i rammedirektivet om avfall 2008/98/EF artikkel 6. Kriteriene skal nedfelles i en forordning, som utvikles gjennom en komitologiprosedyre. Forslaget til EoW-kriterier utarbeides i første omgang ved Joint Research Center's Institute for Prospective Technological Studies (JRC-IPTS) i Sevilla. IPTS bistås av en bredt sammensatt ekspertgruppe. Tredje innspillsrunde er gjennomført, men det er foreløpig uvisst om og når et offisielt forslag foreligger som skal behandles i henhold til komitologiprosedyren.

Hovedformålet med EoW-kriterier for biologisk nedbrytbart avfall er å fremme gjenvinning av denne typen avfall. Tanken er at felles kvalitetsnormer vil bidra til at kompost og biorest (dvs. massen som er igjen etter en biogassproduksjon av våtorganisk avfall) lett kan omsettes på det indre marked på tvers av landegrenser. Det understrekes at det kun er avfallstyper som har blitt biologisk behandlet (dvs som er kompostert eller som har gjennomgått en biogassproduksjon) EoW-kriteriene skal gjelde for.

De foreslåtte EoW-kriteriene består av:

- positivliste: Bare kompost og biorest som inneholder organisk avfall som står på en såkalt positivliste kan få EoW-status dersom det oppfyller de gitte kravene. Her har det vært diskutert om avløps slam og kompost fra avfall som er behandlet ved mekanisk biologisk behandlingsanlegg (sentralsorteringsanlegg) kan stå på listen. Grunnen er blant annet usikkerhet rundt innholdet av organiske miljøgifter.
- krav til behandlingsprosess og -teknikker
- regler omkring analyseregime av kompost og biorest
- produktkvalitetskrav, som for eksempel maksimale konsentrasjonsgrenser for innhold av tungmetaller, organiske miljøgifter, fysiske forurensninger (plast, glass eller metallbiter) og ugrasfrø
- krav til produktmerking- krav til internkontrollsystem og eksternkontroll Det er ikke foreslått rapporteringsforpliktelser i tilknytning til EoW-kriteriene.

Merknader

Hjemmel i EF-traktaten: Rettsakten er hjemlet i EF-traktaten artikkel 175 om miljø.

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området

Forskrift av 4. juli 2003 nr. 951 om gjødselvarer mv. av organisk opphav (heretter kalt gjødselvareforskriften) er i dag den sentrale forskriften på området. Del II inneholder regler om tilvirkning av gjødselvarer av organisk opphav. Her er det nedfelt blant annet krav til produktkvalitet, registrering og rapportering og merking, markedsføring og omsetning. Del III inneholder regler om lagring og bruk av gjødselvarer av organisk opphav. Her finner vi bl.a. regler om hvor mye som kan brukes av produktet på ulike arealer etter hvilken kvalitetsklasse produktet ligger i. Det foregår i dag kompostering av våtorganisk avfall og det omsettes kompostprodukter i det norske markedet. For biorest er markedet ennå lite utviklet i Norge.

Rettslige konsekvenser for Norge

Rettsakten vil bli gjennomført i avfallsforskriften i form av en henvisningsforskrift. Forurensningsloven må trolig endres for å sikre hjemmel for en slik forskrift. Forslag til lov- og forskriftsendring vil bli sendt på høring på vanlig måte. Etter gjennomføring i norsk rett er Norge bundet av kriteriene og kan ikke hevde at kompost eller biorest som oppfyller EoW-kriteriene likevel er avfall. Norge kan heller ikke legge begrensninger på handelen med kompost eller biorest som oppfyller EoW-kriteriene. Siden Rammedirektivet for avfall er et minimumsdirektiv er det en mulighet for at landene kan ha strengere kvalitetsregler enn det som er fastsatt i EoW-kriteriene. På det nåværende tidspunkt er det likevel uklart om det åpnes for dette i arbeidsdokumentet fra JRC-IPTS. Derimot synes det å bli en åpning for at landene kan regulere bruken av kompost og biorest til særskilte bruksområder.

Vil gjennomføring medføre endring i norsk lovgivning eller annet regelverk?

I tillegg til å endre avfallsforskriften og forurensningsloven må trolig gjødselvareforskriften endres. Hvilke endringer som vil være nødvendige er foreløpig uklart. Det er imidlertid rimelig å anta at mange av bestemmelsene om tilvirkning i gjødselvareforskriften del II må endres slik at de ikke lenger gjelder for kompost og biorest som omfattes av EoW-kriteriene. Reglene om lagring og bruk av gjødselvarer i gjødselvareforskriften del III vil trolig i større grad kunne beholdes. Det er også mulig at disse reglene kan bygges ut.

Administrative konsekvenser for Norge

Det må opprettes et system for kontroll av at EoW-kriteriene oppfylles. Klima- og forurensningsdirektoratet vil måtte føre tilsyn med regelverket og dermed produsenter av kompost og biorest etter EoW-kriteriene. Men på områder som i dag ikke faller inn under forurensningsområdet, som for eksempel hygiene krav, må det foretas en avklaring av ansvarsforhold og arbeidsdeling mellom forurensnings- og matsikkerhetsmyndigheter.

Økonomiske konsekvenser i Norge

Kommuner og andre eiere av avfallsbehandlingsanlegg kan få økte utgifter knyttet til dokumentasjon og analyser. Det er usikkert hvilke konsekvenser innføringen av EoW-kriteriene vil få for virksomheter som mottar avfall som i dag tilfredsstiller gjødselverforskriften, men som ikke vil tilfredsstille EoW. Usikkerheten knytter seg til hvordan markedet for produkter som ikke tilfredsstiller EoW vil utvikle seg.

Prosessen i EU

Prosessen med å utarbeide EoW-kriterier startet i oktober 2010. Det har vært arrangert flere arbeidsmøter. Tredje innspillsrunde knyttet til forslag fra JRC-IPTS er nå gjennomført.

Prosessen i Norge og EØS

Klima- og forurensningsdirektoratet og Mattilsynet har ikke deltatt på arbeidsmøtene i regi av JRC-IPTS men har gitt skriftlige innspill til de tre rapportutkastene som er blitt presentert. Bioforsk har også bidratt med innspill.

Sakkyndige instansers merknader

Det ble informert om forslaget i spesialutvalget for miljø 12. mars 2013 hvor Fiskeri- og kystdepartementet, Olje- og energidepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Samferdselsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Miljøverndepartementet er representert. Forslaget ble vurdert som foreløpig EØS-relevant og akseptabelt.

Status

Forslaget er til behandling i Kommissjonen.

Forslag til End-of-waste kriterier for papiravfall (vedlegg XX kap V MD)

Sammendrag av innhold

Joint Research Center (JRC) har på oppdrag fra kommissjonen utarbeidet forslag til kriterier for når gjenvunnet papir opphører å være avfall ("end-of-waste", heretter kalt EOW) under rammedirektivet for avfall (direktiv 2008/98/EF). Når kriteriene er oppfylt, vil papiret ikke lenger omfattes av avfallsregelverket, men styres av produkt- og kjemikalierregelverket, samt bransjestandarder, på linje med andre innsatsfaktorer i industrien. Opphør av avfallsfasen krever at avfallet gjennomgår en materialgjenvinningsoperasjon og at produsenten ("producer" er begrepet som brukes om gjenvinneren i forordningen) har et kvalitetssikringssystem for å sikre oppfyllelse av gitte kriterier både når det gjelder kontroll av avfallet som skal gjenvinnes (input), selve gjenvinningsprosessen og resultatet av gjenvinningsprosessen (output/produkt). Kvalitetssystemet skal verifiseres av en sertifisert instans (for eksempel EMAS-sertifisering) hvert tredje år.

Produsenten må skriftlig dokumentere at gjenvunnet papir sammenfaller med kvalitetskriteriene i rettsakten gjennom såkalt "statement of Conformity". Den skriftlige dokumentasjonen skal følge produktet til neste eier (men det kreves ikke at den følger med videre i verdikjeden). Myndighetene kan ved tilsyn kontrollere dokumentasjonen på at papiret har blitt produkt. Dokumentasjonen skal oppbevares i ett år. Formålet med rettsakten er å stimulere markedet for materialgjenvinning, og samtidig sette så strenge krav at miljø og helse ikke skades. Kriteriene kan revideres dersom det viser seg nødvendig.

Forslag til forordning for EOW-kriterier for papir ble lagt fram til avstemning i Technical Adaption Committee (TAC) 9. juli 2012, men ble ikke vedtatt. Forslaget er sendt videre til Europarådet. Formelt gjennomføres rettsakten i Norge ved beslutning i EØS-komiteén om innlemmelse i EØS-avtalen. Hvis EOW-kriterier for papir vedtas, vil tidspunktet for ikrafttredelse for rettsrettsakten i medlemslandene være 20 dager etter publisering i Official Journal.

Det følger ingen rapporteringsforpliktelser med rettsakten. Rettsakten er ikke oppfølging av internasjonale avtaler.

Merknader

Rettsakten er hjemlet i EF-traktaten artikkel 175 om miljø.

Rettslige konsekvenser: Rettsakten vil bli gjennomført i avfallsforskriften i form av en henvisningsforskrift. For å ha hjemmel til dette må forurensningsloven endres. Forslaget til lov- og forskriftsendring vil bli sendt på høring på vanlig måte.

Administrative konsekvenser: Rettsakten vil ikke medføre administrative konsekvenser i Norge, utover at virksomheter som gjenvinner papir bør følges opp ved tilsyn, som i dag.

Økonomiske konsekvenser i Norge for private og for offentlige myndigheter: Papir eksporteres i dag som grønt avfall. Norsk Industri vurderer at forordningen ikke vil medføre økte kostnader dersom virksomhetene velger å oppfylle kravene til EOW. Offentlige myndigheter får ikke økte utgifter som følge av forordningen.

Prosesen i EU: JRC utarbeidet på oppdrag fra Kommissjonen en rapport med tekniske forslag til EOW-kriterier for papir. Rapporten forelå med innarbeidete kommentarer fra medlemslandene, til TAC-møtet 1. juli 2011. Ulike aspekter ved dokumentet ble diskutert. Frist for skriftlige kommentarer var 15. juli 2011. Utkast til forordning ble lagt fram til avstemning på TAC-møtet 9. juli 2012, men ble ikke vedtatt. Kommissjonen skulle diskutere merknader fra møtet med JRC og ville deretter sende forslaget til Europarådet.

Prosesen i Norge og EØS: Norge har ikke deltatt i ekspertgruppe, og har heller ikke gitt skriftlige innspill til forslaget til forordning.

Sakkyndige instansers merknader

Det ble informert om forslaget i Spesialutvalget for miljø 12. mars 2013 hvor Fiskeri- og kystdepartementet, Olje- og energidepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Samferdselsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Miljøverndepartementet er representert. Forslaget ble vurdert som foreløpig EØS-relevant og akseptabelt.

Forslaget til forordning om papir har ikke vært sendt på høring, men Norsk Industri har meldt inn synspunkter. De legger til grunn at de større virksomhetene er ISO-sertifisert og at de har gode dokumentasjonsrutiner allerede. De tekniske kravene i forordningen vurderes som overkommelige. Gjenvinningsbedriftene ser positivt på nye regler om EOW fordi det innebærer at reglene om grensekryssende transport av avfall ikke får anvendelse, og mange vil trolig forsøke å oppnå EOW-status for papiret de eksporterer.

Status

Forslaget er til behandling i Kommissjonen.

Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om skipsopphugging (vedlegg XX kap V MD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen fremla 23.3.2012 forslag til forordning om opphugging av skip (COM(2012) 118 final. Den foreslåtte rettsakten er gitt med det formål å gjennomføre kravene til skip og skipsgjenvinningsanlegg gitt i Den internasjonale konvensjonen om sikker og miljømessig forsvarlig gjenvinning av skip (Hongkong- konvensjonen), på et tidligere tidspunkt. Hongkong- konvensjonen ble vedtatt av FN sin sjøfartsorganisasjon (IMO) på en diplomatkonferanse i Hongkong i 2009, men grunnet ikrafttredelsesmekanismene i konvensjonen er det ikke forventet at konvensjonen vil tre i kraft før tidligst i 2020. Stortinget samtykke til tiltredelse av Hongkong- konvensjonen som første land i verden 14. mai 2013.

Mer enn 90 prosent av skip som seiler under EU-flagg blir hugget opp utenfor OECD, fortrinnsvis i India, Bangladesh, Pakistan, Kina og Tyrkia, som samlet står for omtrent 95 % av verdens opphuggingskapasitet. En betydelig del av denne virksomheten medfører uakseptable helse- og miljøkonsekvenser. Forslag til rettsakt går noe lenger enn Hongkong- konvensjonen, blant annet for å sikre at alt farlig avfall håndteres på en miljøvennlig forsvarlig måte på skipsopphuggingsanleggene eller hvis avfallet overføres til avfallsanlegg. Krav i Hongkong-konvensjonen om inventarliste over

farlige materialer om bord i skip og generelle krav til skip forut for gjenvinning, samt krav til at skip skal gjenvinnes i sikre og trygge gjenvinningsanlegg som oppfyller gitte tekniske krav, er gjennomført i forslaget. I tillegg må anleggene som oppfyller kravene søke om å bli registrert på en europeisk liste over skipsgjenvinningsanlegg, og skip som seiler under en EU- medlemsstats flagg kan kun gjenvinnes på et slikt anlegg. Forordningen tillater at skip opphugges på anlegg som ikke ligger i OECD- land, så lenge anlegget overholder kravene i forordningen og befinner seg på listen over godkjente anlegg. Forslaget er basert på Hongkong- konvensjonens håndhevelses- og kontrollsystem, ved at det settes krav til sertifiseringer og tilsyn.

Rapporteringsforpliktelser for flaggstaten følger av forslagens artikkel 22. Hver medlemsstat skal sende rapport til Kommisjonen med liste over skip som seiler under deres flagg som det er utstedt sertifikat til vedrørende farlige stoffer om bord, erklæring om fullførte gjenvinninger gjort i samsvar med forordningen, samt eventuelle ulovlige gjenvinninger og oppfølgingen som er gjort av disse. Første rapport skal sendes innen 31. desember 2015 og deretter hvert annet år. I tillegg til de materielle kravene som fremkommer i forordningen anmodes medlemsstatene i forslag til rådsbeslutning av 23.3.2012 (COM 2012/120) om å tiltre Hongkong- konvensjonen for å bidra til å påvirke tredjeland til å tiltre konvensjonen, noe som vil fremskynde ikrafttredelsestidspunktet.

Merknader

Den foreslåtte rettsakten er hjemlet i artikkel 192 nr. 1 i TEU. Det ble foretatt konsekvensutredning av gjennomføring av Hongkong- konvensjonen, men det er ikke foretatt noen kostnadsanalyse knyttet til de krav i forslag til rettsakt som går lenger enn konvensjonen.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten skal behandles i spesialutvalget for miljø hvor Fiskeri- og kystdepartementet, Olje- og energidepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Samferdselsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Finansdepartementet, Utenriksdepartementet og Miljøverndepartementet er representert.

Status

Forslaget er til første gangs behandling i Rådet/Parlamentet, uten at dette har ført til endelige konklusjoner i 1. lesning.

Protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter

KOM(2012)710 final EUs 7. miljøhandlingsprogram "Et godt liv i en ressursbegrenset verden" (protokoll 31 MD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonens har lagt fram forslag til et 7. miljøhandlingsprogram "Living well, within the limits of our planet". Programmet erstatter det 6. miljøhandlingsprogrammet som utløp den 22. juli 2012. Det nye programmet skal gjelde fram til 31. desember 2020. EUs første miljøhandlingsprogram ble vedtatt i 1973 og det 6. miljøhandlingsprogrammet trådte i kraft i 2002. I hele denne perioden har EUs miljøhandlingsprogram lagt et grunnlag for utviklingen av EUs miljøpolitikk. I det nye programmet foreslås ni mål som skal nås innen 2020. Forslaget til nytt program gir samtidig en oversikt over EUs eksisterende miljø- og klimapolitikk. Hovedtyngden i programmet er lagt på gjennomføring av eksisterende lovgivningen og at EUs miljøpolitikk skal bidra til å løfte EU ut av den økonomiske krisen.

Programmets formål:

Programmet er inndelt i tre hoveddeler med i alt ni prioriterte mål ("priority objectives"):

I) prioriterte tema:

- a) å beskytte, bevare og styrke EUs naturkapital.
- b) å sikre en ressurseffektiv, grønn og mer konkurransedyktig lavutslippsøkonomi
- c) å beskytte EUs borgere mot miljøbelastninger og risiko mot helse og velvære

II) Rammer for gjennomføring:

- d) å få mest mulig fordeler ut av EUs miljølovgivning
- e) å forbedre det vitenskapelige grunnlaget for miljøpolitikken
- f) å sikre investeringer relatert til miljø- og klimapolitikken, og korrigere prissettingen

- g) å bedre integreringen av miljø i andre politikkområder og sikre tverrpolitisk sammenheng
- III) Håndtering av lokale, regionale og globale utfordringer
- h) å styrke bærekraftigheten i EUs byer
- i) å øke EUs effektivitet ved å håndtere regionale og globale miljøutfordringer.

Programmets innhold:

I programmet er det laget en visjon fram mot 2050, denne skal være en rettesnor for innsatsen fram til og etter 2020: " I år 2050 lever vi et godt liv i en verden med begrensede ressurser. Vår velferd og vårt miljø er resultat av en innovativ kretsløpsøkonomi, der ingenting sløses, og der naturressurserne forvaltes på en måte, som øker samfunnets robusthet. Veksten i vår lavutslippsøkonomi har lenge vært koblet fra ressursforbruket og bestemmer tempoet for en verdensomspennende bærekraftig økonomi. "

I ett vedlegg beskrives de ni målsettingene mer utførlig, og under hvert mål gis det en analyse av miljøsituasjonen og hvilke tiltak som er nødvendig å iverksette for å nå målene. Hovedvekten av tiltakene er knyttet til bedre gjennomføring av eksisterende regelverk. I hovedsak er de ni målsettingene allerede forankret i eksisterende lovgivning, samt de ulike veikart og flaggskip innenfor rammen av Europa 2020-strategien.

Programmet er basert på forurenser betaler-prinsippet, føre-var-prinsippet, og prinsippet om at forurensning skal håndteres ved kilden (artikkel 2)

I artikkel 3 slås det fast at EU og medlemslandene er ansvarlige for å sikre oppnåelse av de prioriterte mål som er fastsatt i programmet.

Programmet gjennomgår status på miljøområdet i EU etter 40 år med miljølovgivning. Og det vises til forbedringene som er oppnådd blant annet når det gjelder utslipp av forurensende stoffer til luft, vann og jord. Regulering av kjemikalieområdet trekkes fram, samt at det er utpekt naturbeskyttelsesområder både på land og i havet. Det trekkes også fram at det er gjort framskritt med å integrere miljøhensyn i andre politikkområder. Samtidig er det en erkjennelse av at det gjenstår en del miljøutfordringer, og at flere av disse er knyttet til manglende innlemmelse av den eksisterende felles miljøpolitikk.

Kommisjonen viser til at det 7. miljøhandlingsprogram skal utfylle de tiltak som allerede er satt i gang, som f eks langsiktige strategier innenfor naturmangfold, resurseffektivitet og klima. Hovedvekten i programmet er således lagt på bedre gjennomføring av eksisterende lovgivning, og inneholder ingen forslag til ny lovgivning. Men flere nye initiativ annonseres, disse er primært knyttet til initiativ som Kommisjonen løfter fram i sitt arbeidsprogram 2013/2014.

Merknader

Sammenlignet med det 6. miljøhandlingsprogrammet inneholder det nye programmet få konkrete kvantitative målsettinger og forpliktende initiativ. Forslaget omhandler et handlingsprogram og får ingen økonomiske konsekvenser for Norge. Programmet innlemmes i EØS-avtalens protokoll 31. Det er ikke behov for lov eller forskriftsendringer.

Sakkyndige instansers merknader

Det er informert om programmet i Spesialutvalget for miljøsaker, og programmet anses foreløpig EØS-relevant og akseptabelt for innlemmelse i EØS-avtalens protokoll 31.

Sakens status

Forslaget er til behandling i Rådet og i Europaparlamentet.

KOM(2011)874 Forslag til opprettelse av et program for miljø- og klimainnsatsen (LIFE) (protokoll 31 MD)

Sammendrag av innhold

EUs LIFE-program startet opp i 1992 og er EUs eneste program med særskilt finansiering av miljøprosjekter. Programmets målsetning er å bidra med finansiering av prosjekter til gjennomføring av EUs miljøregelverk og utvikling av miljøpolitikken, gjennom å å skape større forståelse for

miljøutfordringene og sikre utveksling av kunnskap og erfaringer mellom deltakerlandene. Programmet gir miljøorganisasjoner, forskningsinstitusjoner, bedrifter, myndigheter og andre anledning til å delta i miljøprosjekter. Norge har tidligere ikke deltatt i noen av LIFE-programperiodene.

Forslaget til ny programperiode 2014-2020 inneholder forslag om etablering av et eget klimaprogram, samt innføring av såkalte integrerte prosjekter, som kan bidra til å mobilisere andre midler (fond, programmer) med større geografisk nedslagsfelt (regionat, nasjonalt) til miljø- eller klimaformål. Det er forslått et budsjett på 3,6 milliarder euro i perioden 2014-2020, fordelt med 2,7 milliarder euro til et underprogram på miljø, og 0,9 milliarder euro til klimaprogrammet.

Underprogrammet for miljø vil ha prioriterte områder innen ressurseffektivitet, naturmangfold, miljøstyring og miljøinformasjon, og klimaprogrammet har prioriterte områder innen utslippskutt, klimatilpasning og klimainformasjon.

Det nye LIFE programmet er planlagt å være mer strategisk og strukturert enn tidligere program, og skal kobles tettere opp mot gjennomføring av miljøregelverket innen de prioriterte områdene. Det er lagt opp til ulike former for støtte. I tillegg til integrerte prosjekter, kan det gis støtte til både NGO-aktiviteter, internasjonale studier, konferanser og som bidrag til innovative finansieringsordninger. Det skal også kunne gis støtte til prosjekter utenfor EU.

Det er satt konkrete miljømål som skal oppnås i programperioden, herunder at 15% av Natura 2000-områdene skal forvaltes på adekvat nivå, 5% av økosystemene skal rehabiliteres, 25% av arter og habitater som inngår i LIFE skal oppnå bedre status, 12% av regionene skal håndtere avfall på en adekvat måte, 12% av vassdragene skal oppnå forbedret økologisk status og 10% av Europas befolkning skal få bedre luftkvalitet. Det er ikke satt tilsvarende prosentvise mål på klimaområdet, men det forutsettes at flere planer og strategier for utslippskutt og tilpasning kommer på plass og at innovative teknologier og andre *best practises* i økt grad tas i bruk.

Merknader

Norge og de andre EØS-landene kan delta i LIFE og de andre programmene gjennom frivillig innlemmelse av rettsakten i Protokoll 31 til EØS-avtalen. Protokollen brukes som hjemmel for å innta nye EU-rettsakter på områder hvor EØS-statene står fritt til å velge om de ønsker å delta i EU-samarbeidet.

Norge deltar i 19 andre programmer som blant annet dekker samarbeid innen forskning, likestilling, kultur, utdanning, transport og IKT. Programmene varierer i omfang og størrelse på budsjett. Alle departementene skal nå vurdere deltagelse i de nye programmene.

Som en følge av restrukturering av EUs programportefølje leder UD en prosess hvor alle EU-programmer skal vurderes mht norsk deltagelse og finansiering i løpet av høsten/vinteren 2012. Dette gjelder både videreføring av eksisterende programdeltakelse og evt deltagelse i nye programmer.

Sakkyndige instansers merknader:

Det er informert om forslaget i Spesialutvalget for miljø.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Protokoll 26 om myndighet og oppgaver for EFTAs overvåkingsorgan i forbindelse med statsstøtte

KOM (2011)876 Kommissjonens forslag til revisjon av europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/105/EF av 16. desember 2008 om miljøkvalitetskrav innenfor vannpolitikken, og opphevelse av rådsdirektiv 2008/60/EC og 2008/105/EC med hensyn til prioriterte stoffer i vannforvaltningen (protokoll 26 MD)

Sammendrag av innholdet

Vanndirektivets (direktiv 2000/60/EF) artikkel 16 fastslår at Kommisjonen skal legge fram forslag til liste over prioriterte stoffer, forslag til felles utslippsbegrensninger innenfor felleskapsområdet og forslag til miljøkvalitetsstandarder for vann, sediment og biota. Disse forslagene skal så behandles av Rådet og Parlamentet med sikte på vedtagelse av et felles regelverk for medlemslandene. En liste over 33 prioriterte stoffer (prioritetslisten) ble vedtatt av EU allerede gjennom Europaparlaments- og Rådsvedtak 2455/2001/EF av 20. november 2001. Direktiv 2008/105/EF (heretter kalt datterdirektivet) er et datterdirektiv under vanndirektivet som fastsetter miljøkvalitetsstandarder (Environmental Quality Standards) for de 33 prioriterte stoffene og åtte andre stoffer som landene er pålagt å overvåke på. Vanndirektivet krever at medlemslandene skal ha som mål å oppnå "god vannstatus" i alle vannforekomster innen utgangen av 2015, jf. art 4 nr. 1 bokstav a ii). Listen over prioriterte stoffer og miljøkvalitetsstandardene som er satt for disse skal revideres hvert fjerde år. Dette notatet beskriver kommisjonens forslag til revisjon av listen over de 33 prioriterte stoffene og miljøkvalitetsstandardene i annekx X i vanndirektivet, heretter kalt direktivforslaget.

Kommisjonen har laget et forslag til revisjon av listen over prioriterte stoffer etter artikkel 16(4) i direktiv 2000/60/EC og artikkel 8 i direktiv 2008/105/EC og foreslår 15 nye stoffer inn på listen over prioriterte stoffer og fastsetter miljøkvalitetsstandarder disse. Kommisjonen foreslår også å oppdatere noen av de eksisterende miljøkvalitetsstandardene, samt å sette miljøkvalitetsstandarder i biota for noen av de eksisterende og noen av de nye prioriterte stoffene. Videre har to av stoffene endret status fra prioritert stoff til prioritert farlig stoff (DEHP og endosulfan).

I tillegg foreslås blant annet følgende endringer av datterdirektivet:

- Artikkel 2 endres ved å inkludere en definisjon av ordet "matriks", som er det elementet (vann, biota eller sediment) Miljøkvalitetsstandarder gjelder for. Det gis også nå, under revidert artikkel 3, tydeligere retningslinjer for valg av matriks det skal overvåkes på. Landene har imidlertid fremdeles mulighet til å velge en alternativ matriks. Kommisjonen foreslår videre at dersom det overvåkes i sediment og/eller biota skal dette gjøres hvert år, med mindre man faglig kan forsvare andre intervaller.
- Artikkel 3 stiller også krav til at landene i forvaltningsplanene skal presentere svakheter og kvaliteten ved analysemetodene som benyttes i forhold til kriterier satt i artikkel 4 i Direktiv 2009/90/EC. Det stilles også krav til at dersom landene velger å overvåke i en annen matriks enn foreslått av kommisjonen skal årsaken til dette begrunnes, og data og metode for å sette en evt. annen miljøkvalitetsstandard skal presenteres.
- Enkelte persistente, bioakkumulerende og giftige stoffer kan finnes i relativt høye konsentrasjoner i vann i lang tid etter at man har gjennomført omfattende tiltak for å redusere eller stanse tilførselene. Noen stoffer fraktes også over store avstander og finnes "over alt". Direktivforslaget åpner for redusert overvåkning av disse stoffene. Man vil også kunne rapportere overvåkningsdata for disse stoffene separat til kommisjonen, slik at forbedringer i vannkvalitet for andre stoffer ikke vil bli maskert, jf. artikkel 8a.

Kommisjonen ser videre behov for å samle overvåkningsdata på stoffer som er nye i miljøet, og som er aktuelle for vurdering til listen over prioriterte stoffer. Det vil derfor etableres en "watch-list" som vil inkludere et fåtall stoffer som landene vil bli pålagt å overvåke på i en viss periode, jf. artikkel 8b. Listen over disse stoffene er ikke gitt i dette direktivet.

Merknader

Forslaget støtter opp om den nasjonale politikken for å redusere og stanse utslipp av miljøgifter, noe som er positivt. Gjeldende regelverk på området i dag dekkes av vannforskriften og

forurensningsforskriften. Direktivene 82/176/EØF, 83/513/EØF, 84/156/EØF, 84/491/EØF og 86/280/EØF inneholder utslippsgrenser for de farlige stoffene fra industri og er gjennomført i forurensningsforskriften kap17–utslipp av farlige stoffer til vann. Disse direktivene oppheves i desember 2012 (direktiv 80/68/EØF om utslippsbegrensninger for farlige stoffer til grunnvann oppheves i desember 2013) og all regulering av miljøgifter i vann blir etter det være regulert i vannforskriften. Det forventes at direktivforslaget vil innlemmes i vannforskriften.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er presentert i spesialutvalget for miljø.

Kommisjonen har opprettet en referansegruppe (Expert Advisory Forum) for oppfølging av arbeidet med prioriterte stoffer under vanddirektivet, for å gi råd til Kommisjonen i arbeidet med utvikling av kvalitetsstandarder og utslippskontroll/produktkontroll. Gruppen er omgjort til en arbeidsgruppe (Working Group Environment – WGE) der det legges økt vekt på spørsmål rundt implementering av miljøkvalitetsstandardene i medlemslandene og utarbeidelse av retningslinjer. Norge v/Klif deltar i denne gruppen. Forslaget har ikke vært på nasjonal høring.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

-NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET

Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering

Kapittel IX Måleinstrumenter

KOM(2010)507 Forslag til europaparlamentets- og rådsdirektiv om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om målenheter (kodifisering) (vedlegg II kap IX NHD)

Sammendrag av innhold

KOM(2010)507 er en kodifisering av direktiv 80/181/EØF med endringer. Direktiv 80/181/EØF omhandler medlemsstatenes regler om målenheter. Kommisjonsforslaget endrer ikke innholdet i de rettsaktene som kodifiseres, men er bare en sammenskriving av rettsaktene.

Merknader

Direktiv 80/181/EØF med endringer, som kodifiseres i forslaget, er implementert i forskrift om målenheter og måling.

Sakkyndige instansers merknader

Justervesenet har vurdert forslaget og har ingen merknader til kodifiseringen. Rettsakten behandles av spesialutvalget for handelsforenkling.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet. KOM(2010)507 ble førstegangsbehandlet i Europaparlamentet 11/5-2011.

Kapittel XIX Generelle bestemmelser innen området tekniske handelshindringer

KOM(2010)179 Kodifisering av direktiv 98/34 og 98/48 om en informasjonsprosedyre for tekniske regler og standarder og informasjonssamfunnstjenester (vedlegg II kap XIX NHD)

Sammendrag av innhold

Forslaget omhandler en kodifisering av europaparlamentets- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter, som endret ved europaparlamentets- og rådsdirektiv 98/48/EF av 20. juli 1998 (heretter omtalt som direktivet). Direktivet stiller krav til statlige forvaltningsorgan om å informere ESA, og derigjennom Kommisjonen, andre EØS-stater og Sveits om forslag til nye tekniske regler, inkludert regler om informasjonssamfunnstjenester. Direktivet gjelder særnorske regler dvs. nasjonalt regelverk som ikke er harmonisert gjennom direktiv.

Denne meldepliktsordningen skal forhindre at det oppstår handelshindringer i strid med EØS-avtalen som følge av norske tekniske regler. I høringsperioden på 3 måneder vil Kommisjonen/ESA, EØS-statene og Sveits få mulighet til å komme med kommentarer til planlagte regler. Stillstandsperioden gjelder ikke dersom vedkommende myndigheter av presserende årsaker må kunne vedta og iverksette tekniske regler på meget kort varsel for å verne menneskers eller dyrs liv eller helse, opprettholde den offentlige sikkerheten, mv.

Merknader

Ingen endringer foreligger i teksten, men på grunn av kodifiseringen vil artiklene i rettsakten ha endret nummer. For øvrig vet vi at Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 1025/2012 vil påvirke dette direktivet da artiklene som omhandler regler om europeisk standardisering vil gå ut av denne rettsakten. Vi har ikke sett noe nytt utkast til endring av direktiv 98/34/EF som følge av dette, men regner med at dette kan komme. Regelverksarbeidet har stått stille de siste årene.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten er til behandling i spesialutvalget for handelsforenkling.

Status

Forslaget er til behandling i Kommisjonen.

Kapittel XX Fritt varebytte - generelt

KOM(2011)763 Tilpasning av ni varedirektiver til beslutning 768/2008/EF (vedlegg II kap XX NHD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen la 21. november 2011 frem forslag til ni reviderte varedirektiver. Direktivene foreslås oppdatert i henhold til europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 768/2008/EF. Beslutningen fastsetter retningslinjer for utarbeidelse av nytt eller revidert regelverk som harmoniserer vilkårene for markedsføring av varer, og utgjør del av en større regelverkspakke omtalt som "varepakken".

Direktivene som foreslås oppdatert er:

- Rådskonferansedirektiv 93/15/EØF om harmonisering av bestemmelsene om markedsføring av og kontroll med eksplosive varer til sivil bruk
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 94/9/EF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om utstyr og sikringssystemer til bruk i eksplosjonsfarlige omgivelser
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 95/16/EF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om heiser
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 2004/22/EF om måleinstrumenter
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 2004/108/EF om tilnærming av medlemsstatenes lover om elektromagnetisk kompatibilitet
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 2006/95/EF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 2007/23/EF om markedsføring av pyrotekniske artikler
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 2009/23/EF om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om ikke-automatiske vekter
- Europaparlaments- og rådskonferansedirektiv 2009/105/EF om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om enkle trykkbeholdere

Det er foreslått en horisontal tilpasning av de ni direktivene slik at de blir i tråd med retningslinjene i beslutning 768/2008/EF. Det er ikke foreslått endringer som er spesifikke for den enkelte varekategori. Tilpasningene gjelder innføring av felles definisjoner, krav til sporbarhet, plikter for næringsdrivende, kriterier og fremgangsmåter for utpeking av tekniske kontrollorganer og krav til samsvarsvurdering.

Merknader

Forslagene til tilpassede direktiver er gitt med hjemmel i artikkel 114 i Traktat om Den europeiske unions virkemåte. Forslaget innebærer at det skal vedtas nye direktiver som vil erstatte de ni gjeldende direktivene. Det eksisterer en rekke forskrifter som gjennomfører de aktuelle direktivene i norsk rett. Ansvarlige departementer er JD, KRD, NHD og SD. Når tilpassede direktiver er vedtatt i EU og tatt inn i EØS-avtalen vil disse forskriftene måtte oppdateres.

Norge har fulgt arbeidet med tilpasning av ni varedirektiver til beslutning 768/2008/EF gjennom deltakelse i Europakommisjonens rådgivende komité for handelsforenkling (SOGS).

Forslaget har vært behandlet i Spesialutvalget for handelsforenkling, der Nærings- og handelsdepartementet, Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justisdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Europaparlamentet.

Vedlegg XI Elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnstjenester

KOM(2012)238 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked (vedlegg XI NHD)

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen fremmet 4. juni 2012 et forslag til forordning om et felles rammeverk for elektronisk identifikasjon, elektronisk signatur og andre relaterte «tillitstjenester» ((COM(2012) 238 final). Formålet med endringene er å legge til rette for økt elektronisk samhandling mellom næringsdrivende, borgere og offentlige myndigheter på tvers av landegrensene i EU/EØS og dermed bidra til sterkere økonomisk vekst i det indre marked. Europakommisjonen viser til at direktivet om elektronisk signatur (direktiv 1999/93) har ført til at alle EU/EØS-landene har regler om elektronisk signatur. De nasjonale reglene er imidlertid uensartede og utgjør en barriere mot grensekryssende, elektroniske transaksjoner. Videre er det behov for felles regler om andre typer tillitstjenester.

Det nye rammeverket skal sikre:

- gjensidig aksept av løsninger for elektronisk identifikasjon (eID). Privatpersoner og bedrifter skal kunne bruke sin offentlige eID, herunder ID utstedt "under ansvar av" en offentlig myndighet, for å få tilgang til elektroniske (offentlige) tjenester i andre land som benytter eID. Dette gjelder eID-løsninger som er blitt notifisert til Europakommisjonen og oppført på en liste publisert i Official Journal of the European Union.
- gjensidig aksept av elektronisk signatur og andre tillitstjenester. Dagens regler om elektronisk signatur styrkes, og det innføres regler om virksomhets sertifikat ("e-segl"), elektronisk tidsstempeling, aksept av elektroniske dokumenter, elektroniske leveringstjenester og autentisering av websider.

Merknader

I Norge er e-signatordirektivet gjennomført i lov 15. juni 2001 nr. 81 om elektronisk signatur. Forordningsforslaget utvider virkeområdet i forhold til dagens e-signatordirektiv, og tilbyderne av elektroniske tillitstjenester får flere plikter å forholde seg til (bl.a. plikt til årlig revisjon). Tilsynsorganene får også nye håndhevingsoppgaver. Dersom forordningen blir vedtatt, vil den erstatte dagens direktiv om elektronisk signatur, og den vil gjelde direkte i alle EUs medlemsstater. Såfremt forordningen innlemmes i EØS-avtalen, må den gjennomføres i norsk rett «som sådan», jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a. Forordningen vil ikke innebære en plikt for landene til å etablere en nasjonal elektronisk ID-løsning, men at eksisterende eID-løsninger skal aksepteres på tvers av landegrensene i Europa dersom de er notifisert. I forslaget går det også fram at nasjonale myndigheter må stå (økonomisk) ansvarlig ved eventuelle feil med den innmeldte eID-løsningen.

Rettsakten grupperes under Gruppe 1 (krever lovendringer). Rettsakten får økonomiske og administrative konsekvenser både for offentlige myndigheter og private aktører.

Sakkyndige instansers merknader

Nærings- og handelsdepartementet sendte forslaget på høring høsten 2012. Høringsinstansene er i utgangspunktet positive til forslaget, men påpeker at flere avklaringer av stor betydning gjenstår, for eksempel manglende angivelse av sikkerhetsnivå for eID-tjenestene, harmoniserte krav til utstedelsesprosedyrer for eID, og at årlig revisjon av sertifikatutstedere er for ofte. Det kom også innspill om at forslaget kan få konsekvenser for reglene om id-kontroll i hvitvaskingsforskriften, forskrift om frivillig selvdeklarasjonsordninger for sertifikatutstedere og Kravspesifikasjon for PKI i offentlig sektor. Et annet innspill fra flere er at det gjøres for mye bruk av delegerede rettsakter og gjennomføringsrettsakter.

Rettsakten ble behandlet på møte i Spesialutvalget for kommunikasjoner i november 2012 og 11. februar 2013. En felles EFTA-kommentar ble oversendt EUs institusjoner 19. mars 2013 (publisert på NHDs hjemmesider).

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet.

Protokoll 30

KOM(2011)814 Forslag til råds- og parlamentsforordning om implementering og utnyttelse av europeiske satellittnavigasjonssystemer (protokoll 30 NHD)

Sammendrag av innhold

Formålet med forslaget til rettsakt er å etablere et rammeverk for finansiering og gjennomføring av de to europeiske satellittnavigasjonsprogrammene Galileo og EGNOS. Det gjøres avgrensninger av ansvarsforholdene mellom Europakommisjonen, det europeiske GNSS-byrået og den europeiske romorganisasjonen ESA. Det åpnes for deltakelse fra tredjeland i både Galileo og EGNOS. Rettsakten pålegger medlemslandene å implementere et sikkerhetsregime som tilsvarer Europakommisjonens sikkerhetsregler og å rapportere til Europakommisjonen om gjennomføringen av dette.

Det spesifiseres at *Galileo* skal bestå av følgende tjenester:

1. En åpen tjeneste (Open Service - OS)
2. En sikkerhetstjeneste (Safety of Life - SOL)
3. En kommersiell tjeneste (Commercial Service - CS)
4. En offentlig regulert tjeneste (Public Regulated Service - PRS)
5. En søk og redningstjeneste (Search and Rescue Support Service - SAR)

Det spesifiseres at *EGNOS* skal bestå av følgende tjenester:

1. En åpen tjeneste (Open Service - OS)
2. En tjeneste for distribusjon av kommersielle data (EGNOS Data Access Service - EDAS)
3. En sikkerhetstjeneste (Safety of Life - SOL)

Forslaget til rettsakt omfatter både tidligere, nåværende og fremtidige (fra og med 2014) faser av Galileo-programmet. Den vil erstatte Forordning (EU) 876/2002 og Forordning (EU) 683/2008.

Forslaget har en samlet øvre finansiell ramme på 7 mrd. euro (i 2011 pengeverdi) for perioden 2014 - 2020.

Merknader

Norge deltar per i dag i utbyggingen og den innledende driftsfasen av Galileo og EGNOS gjennom EØS-avtalen, samt en tilleggsavtale som regulerer områder som ikke naturlig faller innenfor EØS-avtalen. Deltakelsen ble etablert gjennom Stortingets vedtak 11. juni 2009 av St. prp. nr. 54 (2008-2009) "Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EUs satellittnavigasjonsprogrammer Galileo og EGNOS (2008-2013)" og påfølgende beslutning i EØS-komiteen 8. juli 2009. Deltakelsen gjelder ut 2013. Ettersom forslaget til rettsakt først vil trå i kraft 1. januar 2014 har ikke forslaget konsekvenser for Norge før det eventuelt tas beslutning om videre norsk deltakelse i Galileo og EGNOS etter 2013. EGNOS er allerede erklært operativt og Galileo vil gradvis settes i drift fra 2015 i parallell med at utbyggingen fullføres frem mot 2019.

Status

Forslaget er til behandling i Europaparlamentet og Rådet. Endelig vedtak av forslaget sees i sammenheng med vedtaket av EUs langtidsbudsjett.

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg IV Energi

Forslag til Kommissjonsdirektiv om energimerking av varmtvannsberedere til husholdningsbruk (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

Direktivforslaget er hjemlet i Traktaten om opprettelse av Det Europeiske Fellesskap art. 95, jf. EØS avtalen vedlegg II og IV. Direktivet er et gjennomføringsdirektiv for rammedirektiv 92/75/EØF av 22. september 1992 om angivelse av husholdningsapparaters energi- og ressurforbruk ved hjelp av merking og standardiserte vareopplysninger. Direktivet er en serie av flere gjennomføringsdirektiv om merking av husholdningsapparater. Energimerkeordningen i dag omfatter kjøleskap, fryserer og kombinasjoner av disse, vaskemaskiner, tørketromler og kombinasjoner av slike, klimaanlegg, oppvaskmaskiner og lysstoffør.

Formålet med merkeordningen er at forbrukerne skal kunne velge mer energieffektive husholdningsapparater og dermed energijøkonomisering. Kommissjonen har nå lagt frem nytt forslag til direktiv om energimerking av varmtvannsberedere til husholdningsbruk. Det ser ut som om merking av varmtvannsberedere blir delt inn i tre forskjellige direktiver, henholdsvis gass varmtvannsberedere, elektriske varmtvannsberedere og varmtvannsberedere med solfanger. Forlagene har enda ikke blitt tildelt noe dokument nummer.

Økodesign - Kraft- og fordelingstransformatorer (ENTR lot 2) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har avsluttet en forberedende studie av kraft- og fordelingstransformatorer over 1 kVA (énfase-transformatorer) og over 5 kVA (trefase-transformatorer) og er i ferd med å utarbeide lovgivning som stiller krav til produktenes energieffektivitet. Studien har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien gir forslag som forventes å resultere i lovgivning som fastsetter krav til produktenes utforming når det gjelder energibruk. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

Lovgivningen ligger innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet og kun markedsføre produkter som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal som utgangspunkt være CE-merkede. I studien av kraft- og fordelings-transformatorene gjøres det oppmerksom på at det ikke stilles krav til CE-merking av distribusjonstransformatorer og krafttransformatorer.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler hvis hensikt er å oppnå EUs vedtatte mål om å redusere klimagassutslippene i EU med 20 % innen 2020 sammenlignet med 1990. Bakgrunnen for målet er forebygging av klimaendringer (mitigation), konkurranseevne og forsyningsikkerhet.

Følgende produkter over 1 kVA (énfase-transformatorer) og over 5 kVA (trefase-transformatorer) omfattes:

- Oljeisolerte distribusjons- og industritransformatorer
- Mastemonterte distribusjonstransformatorer
- Tørrisolerte distribusjons- og industritransformatorer
- DER-transformatorer (Distributed Energy Resources) (f.eks. til vindmøller)
- Krafttransformatorer i transmisjonssystemer, herunder transformatorer for faseskift på lange transmisjonslinjer og transformatorer som er installert i forbindelse med HVDC-anlegg (High Voltage Direct Current)
- Reaktorer som kompenserer for de kapasitive tapene i lange høyspentkabler

Forslag til økodesignkrav

Distribusjonstransformatorer og industritransformatorer over 1 kVA (énfase-transformatorer) og over 5 kVA (trefase-transformatorer):

Det stilles minstekrav til produktenes energieffektivitet som vil redusere transformatorenes belastnings- og tomgangstap av energi. Dette gjøres bl.a. ved å innføre:

Minimumskrav i forhold til energitap i transformator-kjernen, noe som medfører lavere jernetap og dermed mindre energitap.

Minimumskrav i forhold til energitap i viklingen.

Minimumskravene relateres til Europastandard EN 50464-1 og dennes inndeling av klasser i forhold til tap i transformator-kjerne og vikling.

For krafttransformatorer med høyspentvikling over 36 kV:

Det stilles minstekrav til produktenes energieffektivitet som vil redusere transformatorenes belastnings- og tomgangstap av energi.

Tre forslag (opsjoner) i forhold til hvilke krav som skal stilles til krafttransformatorer:

Krav til maksimumstap basert på nasjonal tysk standard DIN 42508.

Minstekrav til effektivitet, angitt som prosentvis laveste effektivitet. Det må utarbeides likninger(er) som tar hensyn til transformatorens effekt (MVA) og merkelast.

Bare krav til produktinformasjon om transformatoren.

Alle omfattede produkter:

Det stilles krav om innføring av ensartet merking av transformatorer, slik at det blir mulig å sammenligne forskjellige fabrikanter transformatordata, herunder belastnings- og tomgangstap av energi. Forslag om tidspunktet for virkning av kravene er november 2013.

Økodesign, mulig frivillig avtale for maskinverktøy, ENTR Lot 5 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har foretatt en forberedende studie av verktøymaskiner (machine tools) og annet relatert maskineri. Studien har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger. Alternativt kan studien resultere i en frivillig avtale inngått av produsentene. Når visse betingelser er oppfylt, kan en frivillig avtale tre i kraft i stedet for en forordning.

En eventuell forordning eller en frivillig avtale vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger (eller i sjeldnere tilfeller frivillige avtaler) som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er ett av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes av studien:

Verktøymaskiner til profesjonelt bruk, stasjonære så vel som transportable, som krever energi til drift av maskinen. Det kan være maskiner til bruk for ett formål eller maskiner til bruk for flere formål.

Eksempler:

Maskiner til metallbearbeiding: dreiemaskiner, boremaskiner, fresemaskiner, maskiner til forming, avretting, sliping, lodding, sveising osv. eller kombinasjoner av disse.

Maskiner til bearbeiding av tre, stein, plast, glass og andre faste materialer eller kombinasjoner av disse.

Systemer eller "periferi-utstyr" som leverer kjøling, trykkluft, hydraulikk osv. til maskinene.

Produkter som ikke omfattes av studien:

Verktøymaskiner som kan flyttes for hånd
Verktøymaskiner som brukes til primær forming, f.eks. til granulering
Blåsemaskiner, f.eks. til sandblåsing
Destruksjonsmaskiner.
Maskiner til bearbeiding av myke, ikke-faste emner, f.eks. tekstil

Forslag til økodesignkrav

Studien gir ikke spesifikke forslag til økodesignkrav. Studien konkluderer med at økodesignkrav kan omhandle obligatorisk bruk av sjekklister for god designpraksis, krav om power management samt informasjonskrav.

Studien konkluderer også med at det alternativt til økodesignkrav kan inngås en frivillig avtale på området, i kombinasjon med en effektiv karbonfotavtryksmerkeordning for produktene (beregning av CO₂-utslippet i hele produktets livssyklus).

Studien har estimert et særlig stort energibesparelespotensial for denne produktgruppen i forhold til andre produktgrupper omfattet av økodesignkrav. For visse formål er besparelespotensialet estimert til 60-70 %.

Kommisjonens arbeidsdokument, fastsettelse av endelig arbeidsplan for 2012-2014 under økodesigndirektivet (Vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

Det utstedes treårige arbeidsplaner under direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet).

Den foreliggende arbeidsplanen gjelder for perioden 2012-2014 og er den andre i rekken av arbeidsplaner. Planen avløser arbeidsplan I som var gjeldende for 2009-2011.

Arbeidsplanens formål er å identifisere en indikativ, men ikke uttømmende, liste over produktgrupper som skal prioriteres ved oppstart av nye forberedende studier som senere kan munne ut i forordninger under økodesigndirektivet og energimerkedirektivet (2010/30/EF).

De identifiserte produktgruppene i arbeidsplanen er inndelt i to kategorier, prioritert liste og betinget liste. Tabellen nedenfor viser de foreslåtte produktgruppene i de to kategoriene samt de tilhørende estimerte årlige potensielle besparelser som vil kunne oppnås dersom det settes energieffektivitetskrav til produktgruppene.

Prioritert liste	Estimert årlig energisparingspotensial i frem til 2030 (TWh/år)
Vannrelaterte produkter (eks vannarmatur)	245
Vindusprodukter for bygninger	218
Dampkjeler < 50 MW (eks olje- og kullfyrte kjeler)	51
Kraftkabler	51
Bedriftsservere, datalagringsenheter og datautstyr	38
Smart målere/apparater	223
Betinget liste	Estimert årlig energisparingspotensial i frem til 2030 (TWh/år)
Fortrengningspumper (positive displacement pumps) (eks. stempelpumper, skrue pumper)	75
Småmotorer (lavytelsesmotorer) [F.H.P.] < 200 MW (eks hjelpfase vekselstrøm induksjonsmotor, børsteløs likestrømsmotor)	72
Belysningsstyring/-systemer	169

Oppvarmingsstyring	87
Termiske isolasjonsprodukter for bygninger	416

Merknader

Økodesigndirektivet er hjemlet i Traktat om den Europeiske Union (TEU), EU-traktatens artikkel 95.

For en rekke av produktene i arbeidsplanen vil det også bli fastsatt krav om energimerking etter rammebestemmelsene i direktiv 2010/30/EF (energimerkedirektivet for energirelaterte produkter).

Energimerkedirektivet er hjemlet i Traktat om den Europeiske Unions Funksjonsmåte (TEUF-traktaten), artikkel 194 (2).

Gjeldende norsk lovgivning på økodesignområdet er LOV 1976-06-11 nr 79: Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) med underliggende forskrift 2011.02.23 nr 0190: Forskrift om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften).

På energimerkeområdet gjelder LOV 1981-12-18 nr 90: Lov om merking av forbruksvarer m.v. (Lov om merking av forbruksvarer) med (de) underliggende [energimerkeforskrift\(er\)](#).

Økodesigndirektiv II (direktiv 2009/125/EF) ble innlemmet i EØS-avtalen 1.7.2011 ved EØS-komitebeslutning nr. 67/2011 og er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 23. februar nr 190 om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften) som trådte i kraft 1. mars 2011. Dersom arbeidsplanen avfører forordninger for de omtalte produktene, vil forordningene gjennomføres i Norge gjennom endringer i økodesignforskriften.

Energimerkedirektiv II (direktiv 2010/30/EF) ble innlemmet i EØS-avtalen i 07.12.2012 ved EØS-komitebeslutning nr. 217/2012. Direktivet er enda ikke gjennomført i norsk rett pga reservasjon fra Island. Et utkast til forskrift som gjennomfører direktivet, energimerkeforskriften for produkter, er sendt på høring med frist 17.12. 2012. Den endelige forskriften forventes å tre ikraft etter at Island har godtatt direktivet. Dersom arbeidsplanen avfører forordninger for de omtalte produktene, vil forordningene gjennomføres i Norge gjennom endringer i den kommende energimerkeforskriften for produkter.

Sakkyndige instansers merknader

NVEs merknader: NVE har ikke hatt arbeidsplanen på høring i Norge. NVE prioriterte heller ikke aktiv deltagelse i Kommisjonens utarbeiding av arbeidsplan for 2012-2014.

Revisjon av økodesignforordning om fjernsyn (2009/642) og utkast til økodesignkrav for PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (Vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har lagt frem forslag til lovgivning som innebærer at elektroniske skjermer, herunder fjernsyns- og dataskjermer, skal utformes slik at de overholder en rekke miljøkrav.

Forslaget bygger på en evaluering av den eksisterende lovgivningen om økodesign for fjernsyn (2009/642/EF) og den teknologiske utviklingen på området. Hvis forslaget vedtas, resulterer det i en såkalt forordning. Kravene er foreslått i et diskusjonsopplegg fra EU-kommisjonen, og på bakgrunn av kommentarer og data fra interessenter kan det komme endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak. For fjernsyn vil en eventuell lovgivning være en revisjon av den eksisterende forordningen om økodesign (2009/642/EF), mens det er snakk om ny lovgivning for dataskjermer, bilderammer og informasjonsskjermer (sistnevnte utgjør såkalte signage products).

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i det endelige energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Følgende produkter foreslås omfattet av økodesignkrav:

Elektroniske skjermer som er koblet til elektrisitetsnettet og brukes innenfor alle sektorer, herunder husholdninger, handel og servicenæring, industri og offentlige steder.

Det kan f.eks. være:

- Fjernsyn
- Dataskjermer (stasjonære dataskjermer og eksterne skjermer)
- Digitale bilderammer
- Informasjonsskjermer (signage products)
- Følgende produkter foreslås unntatt fra kravene:
- Produkter som omfattes av EU-kommisjonens forordning om gjennomføring av Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om datamaskiner og servere (er under utarbeiding). Det betyr bl.a. at skjermer i bærbare datamaskiner og nettbrett er unntatt.
- Prosjektører
- Høytytende skjermer (high performance electronic displays)
- Skjermer som bare er beregnet og markedsført til medisinsk bruk

Forslag til økodesignkrav

For alle de omfattede skjermene foreslås følgende gjennomført:

- Minstekrav til produktenes energieffektivitet i påslått tilstand basert på en energieffektivitetsindeks
- Krav til maksimalt energiforbruk i avslått tilstand, hviletilstand og hviletilstand med nettilkobling (networked standby mode)
- Krav om at produktet skal ha en avslått tilstand eller en hviletilstand
- Krav om automatisk "power down" til avslått tilstand eller hviletilstand
- Krav som sikrer et visst lysstyrkenivå i standardinnstillingen (krav til spissverdiforhold for luminans)
- Krav om at skjermer med tvungen startmeny skal ha en hjemmemodus som brukes som standardinnstilling
- Krav om at produktet skal ha mulighet for deaktivering av trådløse nettverk og strømstyring for skjermer med nettverkstilkobling

Det kan eventuelt komme krav med sikte på å øke gjenbruk av materiale i elektroniske skjermer. Dette inngår ikke i forslaget, men mulighetene ble diskutert på et møte i samrådsforum 8. oktober 2012.

Kravene til energieffektivitet foreslås innført i tre trinn med virkning henholdsvis 1, 2½ og 4 år etter at forordningen er vedtatt (dvs. forventet 2014, 2015 og 2017). Krav til energiforbruk i hviletilstand med nettilkobling foreslås innført i to trinn fra 2015 og 2017.

Merknader

Ingen merknader.

Sakkyndige instansers merknader

Ingen merknader.

Frivillig avtale under økodesigndirektivet - Bildebehandlingsutstyr (kopi, faks, skrivere, skannere og multifunksjonsmaskiner) (ENER lot 4) (Vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

Bransjeforeningen Digital Europe har foreslått en frivillig avtale under økodesigndirektivet, vedrørende bildebehandlingsutstyr (til kopiering, utskrift, faksing, skanning osv.) til bruk i husholdninger og kontorer.

Det er ennå ikke avgjort om produktgruppene vil bli omfattet av en frivillig avtale, eller om det kommer en økodesignforordning.

Økodesigndirektivet (2009/125/EC) gir mulighet for at en bransje kan fremlegge et forslag til en frivillig avtale om forbedring av deres produkters miljømessige egenskaper. Hvis kravene er ambisiøse nok, og flertallet av produsentene og leverandørene til det europeiske markedet er med i avtalen, kan avtalen erstatte økodesignregler. Bransjen forplikter seg til å føre kontroll med at avtalen overholdes. Økodesignkrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i total energibruk til 20 % og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Følgende produkter er omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

Bildebehandlingsutstyr som kan behandle opptil 66 sider pr. minutt i sort-hvitt og 51 sider pr. minutt i farger, herunder:

Kopimaskiner

Skrivere

Faksmaskiner

Integrerte produkter som kan skrive ut, kopiere osv. (multifunksjonsmaskiner)

Blekkpatroner til ovenstående maskiner

Forslaget omhandler produkter som bruker følgende teknologier:

Elektrofotografi (herunder utstyr med laser eller LED)

Inkjet

Solid ink

Følgende produkter er *ikke* omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

Skannere

Produkter som bruker følgende teknologier:

Direct thermal

Thermal transfer

Dye sublimation

Stencil

Impact

Forslag til økodesignkrav i den frivillige avtalen

Alle produkter omfattet av avtalen:

Krav til produktenes energieffektivitet, som tilsvarer Energy Star-ordningens krav (versjon 1.1). Kravene til energieffektivitet stilles etter to forskjellige prinsipper. For enkelte av de omfattede produktene stilles det krav om maksimal energibruk per uke ved et definert bruk. For de andre produktene stilles det krav om maksimal energibruk i nærmere definerte tilstander, nemlig "sleep" og "standby" jf. Energy Stars definisjoner.

Krav om tilgang på dupleksfunksjon (utskrift på for- og bakside av papir) og innstilling av denne ved standard-oppsett. Dette kravet tilsvarer også Energy Star-ordningens krav (versjon 1.1).

Krav om maksimal oppvarmingstid (tid før første utskrift). Dette kravet tilsvarer også Energy Star-ordningens krav (versjon 1.1).

Krav om at produktene skal være enkle å ta fra hverandre med tanke på gjenbruk av komponenter etter endt levetid (dog ikke for blekkpatroner).

Krav om produktinformasjon til brukeren, f.eks. om energi- og papirbesparende bruk av produktet og avhending av blekkpatroner.

Kravene foreslås implementert i 1 trinn med virkning fra 1. januar 2012. Kravene foreslås revidert tre måneder etter at neste versjon av Energy Star-kravene er publisert, dog senest 1. januar 2013. Vær oppmerksom på at underskriverne av den frivillige avtalen allerede etterlever avtalen, selv om den ennå ikke er akseptert som frivillig avtale under økodesigndirektivet.

Merknader

Ingen bemerkninger.

Status

Forslaget til frivillig avtale er fremlagt av bransjeforeningen Digital Europe og utarbeidet på bakgrunn av en kravforberedende studie av produktgruppen, som ble avsluttet i 2008.

Produktgruppen er allerede omfattet av Energy Star-ordningen. Det er en frivillig energimerkeordning, som i EU gjelder for kontorutstyr. Sentrale, nasjonale regjeringer i EU er forpliktet til å kjøpe inn kontorutstyr som overholder krav tilsvarende Energy Star-krav, ved innkjøp over en viss størrelse. Prosessen med den frivillige avtalen avventer i øyeblikket to parallelle prosesser - dels prosessen med å utvikle kriterier for miljømerking av samme produktgruppe (EU-blomsten) og dels prosessen med å utvikle Green Public Procurement-kriterier til bruk i forbindelse med innkjøp av bildebehandlingsutstyr i offentlig sektor. Den frivillige avtalen avventer disse prosessene for å få et felles utgangspunkt for miljøkriterier, som kan brukes i alle EUs forskjellige frivillige og lovmessige ordninger for denne produktgruppen.

Det siste møtet ble avholdt 19. januar 2012 og handlet om kriterier for Green Public Procurement. Underskriverne av avtalen etterlever allerede avtalen, selv om den ennå ikke er akseptert som frivillig avtale under økodesigndirektivet.

Frivillig avtale under økodesigndirektivet, Medisinsk bildebehandlingsutstyr (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen behandler et forslag om en frivillig avtale under økodesigndirektivet vedrørende medisinsk bildebehandlingsutstyr (ultralydutstyr, MR-skannere osv.). Forslaget er fremlagt av den europeiske bransjeforeningen COCIR. Forslaget er, i motsetning til øvrige produktområder regulert av økodesigndirektivet, ikke basert på en kravforberedende studie av produktgruppen. Forslaget kan endres i prosessen helt frem til endelig aksept, og avtalen kan også ende med å implementeres som egentlig lovgivning i stedet.

Økodesigndirektivet (2009/125/EC) gir mulighet for at en bransje kan fremlegge et forslag til en frivillig avtale om forbedring av deres produkters miljømessige egenskaper. Hvis kravene er ambisiøse nok, og flertallet av produsentene og leverandørene til det europeiske markedet er med i avtalen, kan avtalen erstatte økodesignregler. Bransjen forplikter seg til å føre kontroll med at avtalen overholdes. Økodesignkrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i total energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Følgende produkter er omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

- Ultralydutstyr
- MR-skannere (magnetic resonance equipment)
- CT-skannere (computer tomography)
- Nukleærmedisin
- Røntgenapparater

Forslag til økodesignkrav i den frivillige avtalen

Avtalen er basert på trinnvis innføring, hvor det hvert år innledes en prosess for et nytt produkt innenfor den gruppen av bildebehandlingsutstyr som avtalen omfatter. Når et produkt er utvalgt, stilles kravene og virkningsdatoen, og når produktene etterlever dette, innledes en ny prosess til fremsettelse av krav for den aktuelle produkttypen.

Det er p.t. stilt krav til henholdsvis ultralydutstyr (virkning fra 2012) og MR-skannere (virkning fra 2017).

Etter planen skal det stilles krav for CT-skannere i 2012, røntgenapparater i 2013, nukleærmedisin i 2014 og for ultralydutstyr igjen i 2015. Forslaget sier ikke noe om virkningsdatoene for disse kravene.

Alle omfattede produkter:

Avtalen inneholder krav om at virksomhetene skal utarbeide en produktdeklarasjon (environmental product declaration). I deklarasjonen er det obligatorisk å opplyse om
--

energibruk i kWh beregnet ut fra standardbetingelser.

En rekke opplysninger om andre miljøaspekter, ressursforbruk av metaller og karbonfotavtrykk (carbon footprint) kan gis på frivillig basis.

Særskilt for ultralydutstyr:

Ut over de ovennevnte generelle kravene skal ultralydutstyrs årlige energibruk per produkt være redusert med 25 % i 2012 i forhold til et definert referanseprodukt i 2005.

Særskilt for MR-skannere:

Ut over de ovennevnte generelle kravene må MR-skannere ikke øke energibruket i avslått tilstand og i ready-to-scan-tilstand for den gjennomsnittlige modellen i 2017 sammenlignet med 2011.

Status

Forslaget til frivillig avtale er fremlagt av industrien og er ikke utarbeidet på bakgrunn av en kravforberedende studie av produktgruppen, i motsetning til andre produktgrupper regulert av økodesigndirektivet.

Det første møtet i styrekomiteen for den frivillige avtalen ble avholdt i februar 2012. Firmaene som har underskrevet avtalen, etterlever den allerede, selv om den ennå ikke er akseptert som frivillig avtale under økodesigndirektivet. Disse firmaenes produkter utgjør over 80 % av markedet for alle produkttyper. For ultralydutstyr utgjør de 82 % av markedet, og for MR-skannere utgjør de 98 % av markedet.

Mulig kommisjonsforordning for implementering av økodesigndirektiv 2009/125/EF med hensyn til kommersielle utstillingskjøle- og frysedisker, ENER Lot 12 (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Arbeidsdokumentet beskriver en mulig kommisjonsforordning for implementering av økodesigndirektiv 2009/125/EF med hensyn til kommersielle utstillingskjøle- og frysedisker.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20%, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20%, og øke energieffektiviteten med 20% i EU, sammenlignet med 1990. Bakgrunnen for målet er forebygging av klimaendringer (mitigation), konkurranseevne og forsyningssikkerhet.

Per i dag finnes ingen EU-lovgivning som spesielt omhandler energibruk i kommersielle kjøle-fryseapparater. Dersom ingen energieffektiviseringstiltak settes inn, viser et business-as-usual scenario at energibruken for denne produktgruppen vil øke til 69 TWh/år i 2015 og 73 TWh/år i 2020. Energisparepotensialet for denne produktgruppen innen EU er i de forberedende studiene (avsluttet i 2007) anslått til å utgjøre 14 TWh/år i 2015 og 26 TWh/år i 2020. Det er gjennomført en forberedende studie som ble avsluttet i 2007. Resultatet av den forberedende studien samt første skisse til en forordning (Working document, (WD)) ble presentert i et møte i Consultation Forum (CF) den 23. april 2010. Det antas at det vil avholdes et nytt møte i CF i 2011 der oppdatert WD diskuteres.

Foreslått virkeområde og definisjoner

Kommersielle kjøle-fryseapparater omfatter i denne sammenheng utstillingskjøle-/fryseskap og -disker og kjølevareautomater. Apparatene kan enten være plug-in-apparater (apparater med eget støpsel som kan plugges rett inn i stikkontakt i vegg) med integrert kondenserende enhet eller apparater der den kondenserende enheten er adskilt fra apparatet.

Kommersielle utstillingskjøleapparater er definert som apparater designet for bruk i næringsmessig sammenheng (kommersiell sammenheng, bruk i institusjoner og bruk i industriell sammenheng) med den hensikt å kunne lagre og fremby for salg lett bedervelig materialer ved bestemte temperaturer. Mange av produktene er i kontinuerlig i bruk (24 t i døgnet året rundt). Apparatene kan være av typen plug-in med int og apparater med adskilte kondenserende enheter.

Et kjøleapparat er definert som et mekanisk apparat ment for lagring og oppbevaring av lett bedervelig materiale. Dette omfatter både apparater med lagringstemperaturer over 0 oC (som kjølekabinett for fersk kjøtt og sandwicher) og fryseapparater.

Eksempler på kommersielle utstillingsapparater i denne sammenheng:

- Plug-in utstillingskjøledisker og –skap
- Plug-in utstillingsfrysedisker og -skap
- Drikkevarekjølere
- Utstillingskjøle-/frysedisker og –skap med adskilt kondensator og/eller fordampner

Gjennomsnittlig levetid for kommersielle kjøle-/fryseapparater varierer med design og bruken, men man regner 9-10 år for skap og diskere og ca 8 år for iskremfrysere og drikkevarekjølere. Ser man på produktenes totale energibehov i et livssyklusperspektiv utmerker energibruk i driftsfasen seg som klart størst med en andel opp mot 98 % av det totale energibehovet knyttet til produktet.

Utpekte miljøparametere med størst forbedringspotensial

De forberedende studiene for produktgruppen utpekte følgende miljøparametere til å inneha størst forbedringspotensial:

- Energibruk i driftfase, og
- Kjølemedium (lekkasje av kjølemedier forårsaker klimagassutslipp)

Eksempler på forslag i WD

WD av 23. april 2010 representerer første skisse til en forordning. WD inneholder flere forslag og valgmuligheter som medlemslandene bes ta stilling til. Noen eksempler er:

De europeiske standardiseringsorganisasjonene bør få mandat til å tilpasse eksisterende standard EN ISO 23952 Refrigerated display cabinets (Skap og diskere for oppbevaring og utstilling av kjøle- og frysevarer) til formålet med denne produktgruppen i økodesignsammenheng. Inkludering av krav for tilpassing av enten dører/natt- eller luftgardiner for å bedre energieffektiviteten. Dette gjelder under butikkens stengtids men hvor kjøleapparatene fremdeles er på.

Minimumskravene bør oppmuntre til bruk av miljøvennlige kjølemedier med et lavt GWP. Bruk av slike medier bør premieres i energieffektivitetskravene for apparater som benytter de ønskede mediene. En annen mulighet er å regelrett forby bruk av kjølemedier med høy GWP.

Merknader

WD av 23. april 2010 ble i november 2010 sendt til produsenter av kjøle-fryseapparater, standardiseringsorganisasjoner, NHO-organisasjoner, relevante statlige etater, forskningsinstitusjoner og andre. I alt mottok NVE ett synspunkt og det kom fra Sintef Energiforskning.

Sakkyndige instansers merknader

Sintef Energiforskning peker på at WD gir et galt inntrykk av utviklingen innenfor feltet kjølesystemer med "grønne kjølemedier" og tilhørende energieffektivitet. Følgende er anført av Sintef Energiforskning:

Ved fastsettelse av årlig energibruk i energimerkesammenheng, må det tas hensyn til variasjon i omgivelsestemperaturen og virkningsgrad. Den gjennomsnittlige årlige energibruken må legges til grunn.

GWP faktor for R404A er omkring 4000 og ikke rundt 1500-1700 som WD opplyser. CO2 som kjølemedium utkonkurrerer HFC-134a (dominerende kjølemedium i dag) ved omgivelsestemperaturer opp til 40 oC. WD gir inntrykk av det motsatte. Kjølemedier med lav GWP bør innføres som krav mens kjølemedier med høy GWP bør forbyes.

Energimerking - Stekeovner til husholdninger og næringskunder, ENER lot 22 (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har fremlagt et såkalt arbeidsdokument (working document), som foreslår krav om energimerking av ovner til husholdninger. Forslagene er fremlagt på bakgrunn av en studie av potensialet for å stille krav om energimerking av produktene. Forslaget forventes å resultere i lovgivning (en såkalt delegert forordning). De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

Lovgivningen ligger innenfor rammene av Energimerkedirektivet (2010/30/EU) om angivelse av energirelaterte produkters energi- og ressursforbruk ved hjelp av merking og standardiserte produktopplysninger.

Under energimerkedirektivet vedtas delegerte forordninger, som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene og er forsynt med en korrekt energimerking.

Energimerking av produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

EU-kommisjonens arbeidsdokument foreslår krav om energimerking av følgende produkter:

Elektriske ovner og gassovner til husholdninger, herunder

- ovner integrert i komfyr
- ovner som også kan bruke mikrobølger

Følgende produkter forventes unntatt for kravet om energimerking:

Elektriske ovner og gassovner til næringskunder

Ovner som bruker andre energikilder enn elektrisitet og gass

Mikrobølgeovner som kun bruker mikrobølger

Frittstående (free standing) ovner med en vekt på 18 kg eller mindre

Forslag til krav om merking:

Alle omfattede produkter:

Det foreslås en revisjon av den eksisterende energimerkingsordningen. Energimerking foreslås utvidet til å omfatte gassovner. Det foreslås å bruke separate energimerker for elektriske ovner og gassovner, begge med en energimerkeskala fra A+ til A+++ . Merkingen er basert på en felles energieffektivitetsindeks for elektriske ovner og gassovner, med bruk av en primær energifaktor på 2,5 til omregning av strømforbruk til primær energi.

Som noe nytt i forhold til den eksisterende ordningen foreslås en energieffektivitetsindeks basert på ovenns størrelse.

Enn videre foreslås, likeledes som noe nytt i forhold til den eksisterende ordningen, krav om opplysning av ovenns støynivå på energimerket – et forhold som i den nåværende ordningen har vært frivillig for medlemsstatene å implementere.

Merkingen foreslås brukt for produkter som markedsføres fra 12 måneder etter forordningen trer i kraft (forventet virkning fra 2014).

Forslag til innkjøpskrav for offentlige innkjøpere

Myndigheter skal ifølge energimerkedirektivet og direktiv 2004/18/EF bestrebe seg på å kjøpe produkter i den mest energieffektive klassen.

Merknader

Norge legger stor vekt på at det brukes separate merker for elektriske ovner og gassovner som foreslått, men anbefaler at merkingen for elektriske ovner og gassovner også baseres på separate energieffektivitetsindekser, slik at det ikke er behov for å bruke en primær energifaktor.

Status

Studien ble igangsatt i juni 2009 og er avsluttet. Det har vært avholdt fire stakeholdermøter underveis (to for ovner til husholdninger og to for ovner til næringskunder). EU-kommisjonen har fremlagt arbeidsdokument (working document) og avholdt samrådsforum (Consultation Forum) 18. april 2012. EU-kommisjonen forventer at forordning blir vedtatt i 2013. EU-kommisjonen har også fremlagt forslag til økodesignkrav for samme produktgruppe og dessuten for ovner til næringskunder.

Økodesign forberedende studium for kompressorer ENER lot 31 (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie av kompressorer. Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

Forordningen ligger innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstillt kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er ett av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes av studien:

Kompressorer, herunder:
Kompressorer til industriformål
Små kompressorer
Drives (f.eks. frekvensomformere) til kompressorer

Produkter som ikke omfattes av studien:

Produkter omfattet av den kommende studien ENER Lot 30 om spesialmotorer
Produkter omfattet av forordningen 640/2009 om elektriske motorer

Forslag til økodesignkrav

Studien er ennå ikke kommet med forslag til økodesignkrav. Det er sannsynlig at studien vil foreslå krav til produktenes energieffektivitet og krav om produktinformasjon. Eventuelle krav forventes tidligst å ha virkning fra 2016.

Merknader

Ingen bemerkninger

Sakkyndige instansers merknader

Ingen bemerkninger.

Grønnbok om et 2030 rammeverk for klima og energipolitikk (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU – kommisjonen la den 27.3. frem et diskusjonsdokument, dvs. en såkalt Grønnbok om et energi og klimarammeverk frem mot 2030. Innholdet i denne er nødvendig å gå inn for norske myndigheter av ulike grunner. En rekke direktiver som er en del av EØS eller i EØS-prosess tangeres av ulike avsnitt i Grønnboken. Målet med Grønnboken er å få til en konsultasjon med relevante "stakeholders".

Kommisjonen mener det er nødvendig å reflektere over et nytt integrert politikk rammeverk i 2030 og at en ny avtale om 2030 rammeverk er viktig av tre grunner: For det første er det viktig ut fra investeringscykler, dvs. at infrastruktur som finansieres på kort sikt først vil være på plass i 2030. Det er viktig å redusere regulatorisk usikkerhet. For det andre vil mål for 2030 i følge Kommisjonen støtte progresjon mot en konkurransedyktig økonomi og etterspørsel etter lavkarbon teknologier. For det tredje vises til EU rolle i forhandlingene om en internasjonal avtale om klimareduksjoner i 2015. Rammeverket mot 2030 må være tilstrekkelig ambisiøst men nå også ta hensyn til faktorer som har skjedd siden 2008. Her er jo den økonomiske krise, budsjett-problemer, tilgjengelighet av nye teknologier og internasjonale klimaforhandlinger sentralt. Rammeverket mot 2030 må også ta hensyn til det lengre perspektiv som har vært drøftet gjennom diverse veikart.

Status for hva som er oppnådd i EU.

Det vises til de velkjente overordnede EU mål (også kalt "headline targets"). Dette er 20-20-20 politikken mot 2020. Når det gjelder 20 prosent klimareduksjonsmålet er dette implementert gjennom ETS og "effort sharing- decision" (ESD) vedtakene. Her slås det fast at ETS ikke har kunne bidra til lavkarboninvesteringer siden det er et overskudd av kvoter. Det pekes på en fare for politikk fragmentering hvor hvert land introduserer nasjonale tiltak. EUs klimagassreduksjoner har vært 16 prosent ned fra 1990 til 2011.

Når det gjelder fornybar målet og gjennomføringstiltak under RES II direktivet. Her er vurderingen at fornybarandelens vekst med regulatoriske tiltak har økt. I 2010 var fornybarandelen 12,7 prosent sammenliknet med 8,7 prosent i 2005. Før regulatoriske tiltak (perioden 1995-2000) var årlig veksten i RES andel 1,9 prosent. Med indikative mål i perioden 2001-2010 var veksten 4,5 prosent. For å nå målene med 20 prosent fornybarandel i 2020 må imidlertid veksten øke til 6,3 prosent pr år. Det pekes på en rekke utfordringer og muligheter knyttet til integrasjon i energimarkedene gjennom engros markeder, utrulling av smarte teknologier. En rekke av disse utfordringer er skissert i meddelelsen som kom i 2012 (COM(2012)271). Det pekes på en hovedutfordring som er å unngå overkompensasjon gjennom støttesystemene og unngå subsidieavhengighet.

Hva som er oppnådd når det gjelder energisparing adresseres også. 2020 målet med 20 prosent besparelser er ikke juridisk bindende for medlemsland, men det slås i Grønnboken fast at vesentlige resultater er oppnådd. Det slås fast at energiintensiteten i EU industrien har gått ned fra 2005 til 2010. Gjennom Energieffektivitetsdirektivet (EED) er det nå et overordnet rammeverk på plass på EU-nivå. EU-kommisjonens analyse er at med eksisterende politikk vil ikke målet i 2020 nås. Et av problemene er verktøy for å måle fremgang. Primærenergiforbruket har gått ned fra 1825 (Mtoe) i 2006 til 1730 (Mtoe) i 2011. Det vises til gjennomføringstiltak gjennom energimerke- og ecodesign-forordninger. Også det justerte bygningsenergidirektivet (EPBD II) er en del av virkemidlene mot 2020, men det påpekes at treg gjennomføring i medlemsland underminerer byggsektorens bidrag mot reduserte klimagass utslip og lavere energiforbruk. Hva som er oppnådd innen forsyningssikkerhet og indre marked er en del av bildet. Det blir pekt på betydningen av en forsyningssikkerhetspolitikk (gassforsyningssikkerhetsforordningen) og en energi-infrastrukturpolitikk (infrastrukturforordningen)

Temaer og spørsmål.

Det er en rekke temaer som berøres. Meningen er at høringsinstanser skal kunne gi innspill innen 12 uker, dvs. den 19. juni 2013. Det er en rekke åpne spørsmål som: Hvilke lærdommer kan en dra fra 2020 rammeverket, hvilke type energi og klimamål skal EU sette for 2030? Hvilke mål er mest effektive? PÅ hvilket nivå skal EU sette målene (EU, medlemsland eller sektorvise)? Er det inkonsistens mellom målene? Hvordan kan en sikre konsistens og samordning mellom virkemidler? Hvordan sikre kostnadseffektivitet? Hvordan unngå fragmentering i det indre marked når det gjelder investeringer? Hvordan kan politikk bidra til å sikre konkurransevne og forsyningssikkerhet? Hvordan skal en ta hensyn til de ulike lands kapasitet til å gjennomføre tiltak (fordelingsspørsmål og "effort sharing". Det stilles også spørsmål om nye finansieringsmekanismer bør introduseres.

Status

Den politiske prosess i EU i 2013. Grønnboken vil komme opp på det uformelle energi og miljøministermøtet i Dublin 22-24. april. Det er også forventet at Det Europeiske Råd i EU (statsministrene) vil drøfte energi på sitt møte den 22. mai. Det har vært pekt på at en 2030 pakke også er sentralt for EU i forbindelse med klimaforhandlingene i Paris i 2015.

Olje og energidepartementet har sendt ut dokumentet på høring til sitt kontaktutvalg for EØS saker med henblikk på å få belyst energiaspektene ved konsultasjonsdokumentet. Fristen var her satt til 10. mai 2013.

Revisjon av forordning om energimerking av fjernsyn (2010/1062) og utkast til inkludering av PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har lagt frem forslag til lovgivning som innebærer at elektroniske skjermer, herunder fjernsyns- og dataskjermer, skal energimerkes.

Forslaget bygger på en evaluering av den eksisterende lovgivningen om energimerking av fjernsyn (2010/1062/EF) samt den teknologiske utviklingen på området. Hvis forslaget vedtas, resulterer det i en såkalt delegert forordning. Kravene er foreslått i et diskusjonsopplegg fra EU-kommisjonen, og på bakgrunn av kommentarer og data fra interessenter kan det komme endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

For fjernsyn vil en eventuell lovgivning være en revisjon av den eksisterende lovgivningen om energimerking av fjernsyn (2010/1062/EF), mens det er snakk om ny lovgivning for dataskjermer, bilderammer og informasjonsskjermer (sistnevnte utgjør såkalte signage products). En eventuell delegert forordning vil ligge innenfor rammene av Energimerkedirektivet (2010/30/EU) om angivelse av energirelaterte produkters energi- og ressursforbruk ved hjelp av merking og standardiserte produktopplysninger.

Under energimerkedirektivet vedtas delegerte forordninger, som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene og er forsynt med en korrekt energimerking.

Energimerking av produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i det endelige energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Følgende produkter foreslås omfattet av kravet om energimerking:

- Elektroniske skjermer som er koblet til elektrisitetsnett og brukes innenfor alle sektorer, herunder husholdninger, handel og servicenæring, industri og offentlige steder. Det kan f.eks. være:
 - Fjernsyn
 - Dataskjermer (stasjonære dataskjermer og eksterne skjermer)
 - Digitale bilderammer
 - Informasjonsskjermer (signage products)
- Følgende produkter foreslås unntatt fra kravene:
 - Produkter som omfattes av EU-kommisjonens forordning om gjennomføring av Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om datamaskiner og servere (er under utarbeiding). Det betyr bl.a. at skjermer i bærbare datamaskiner og nettbrett er unntatt.
 - Prosjektører
 - Høyt ytende skjermer (high performance electronic displays)
 - Skjermer som bare er beregnet og markedsført til medisinsk bruk

Forslag til krav om merking

Alle omfattede produkter:

Det foreslås innført energimerking basert på en skala fra A+++ til G. Merkingen baseres på en energieffektivitetsindeks etter samme prinsipper som den nåværende energimerkingen av fjernsyn, men beregnet med en annen formel.

Forslaget er mer ambisiøst enn den nåværende energimerkingen av fjernsyn i forhold til produktenes energieffektivitet. Med den nye lovgivningen vil fjernsyn bli klassifisert i en dårligere energiklasse enn med den nåværende ordningen. Krav om visning av produktets årlige energiforbruk på merket.

Forslaget sier ingenting om når den nye merkingen forventes innført.

Metodikk for økodesign av energirelaterte produkter (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

MEErP står for Methodology for the Ecodesign of Energy related Products. Det er en metode og struktur for hvordan EUs kravforberedende studier av energirelaterte produkter skal oppbygges og utføres.

Metoden er oppdatert i 2011 etter at den har vært brukt i 5 år under navnet MEEuP. Oppdateringen var bl.a. foranlediget av at økodesigndirektivet (2009/125/EC) ble utvidet fra å omfatte energiforbrukende produkter (Energy using Products, EuP) til å omfatte energirelaterte produkter (Energy related Products, ErP). Energirelaterte produkter kan for eksempel også være vinduer, som ikke i seg selv bruker energi, men som har stor betydning for varmeforbruket i en bygning.

EU-kommisjonens entreprenører, som gjennomfører kravforberedende studier, er forpliktet til å følge MEErP i størst mulig grad.

Oppdateringen innebærer i hovedtrekk endringer av strukturen for produktstudiene og endringer i Excel-verktøyet EcoReport.

Struktur for produktstudier

Studiene skal følge strukturen som vist i skissen nedenfor. Entreprenøren kan velge å foreta en screening av produktgruppens miljøpåvirkninger og forbedringspotensial (Task 0), men det er ikke obligatorisk.

Task 1-4 omhandler produktavgrensning, markedsanalyse, brukeranalyse og teknisk analyse som utføres parallelt og tilpasses innbyrdes. I den tekniske analysen bestemmes base case, dvs. et referanseprodukt, som sammenligninger baseres på. Videre analyseres BAT (best available technology) og BNAT (best not yet available technology).

I Task 5-6 analyseres miljøpåvirkninger og økonomiske omkostninger og muligheter for å forbedre produktdesignen ut fra et miljømessig og økonomisk syn.

I Task 7 analyseres scenarioer for å stille forskjellige økodesign- og energimerkekrav samt forskjellige følsomhetsanalyser.

Verktøyet Ecoreport

Verktøyet brukes til utregning av produkters miljøpåvirkning i hele deres livssyklus - fra utvinning av råmaterialer over produksjon, distribusjon, bruk og avhending. Verktøyet er et forenklet LCA-verktøy med tilhørende database, som er spesielt tilpasset formålet med å vurdere mulighetene for og konsekvensene av å stille lovkrav til design av energirelaterte produkter. En rekke opplysninger om produktets vekt, materialer og komponenter tastes inn, slik at verktøyet regner ut produktets bidrag til forskjellige miljøpåvirkningskategorier, herunder global oppvarming, forsuring, eutrofiering m.fl.

Ved hjelp av verktøyet kan man finne forskjellen i miljøpåvirkninger mellom et referanseprodukt og et produkt med mer miljøvennlig design.

Mulig delegert kommisjonsforordning for implementering av direktiv 2010/30/EU med hensyn til energimerking av kommersielle utstillingskjøle- og frysedisker, ENER Lot 12 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

Arbeidsdokumentet som er sirkulert fra Kommisjonen (DG Energy) beskriver en mulig delegert kommisjonsforordning for implementering av direktiv 2010/30/EF med hensyn til energimerking av kommersielle utstillingskjøle- og frysedisker. Denne type lovgivning stiller krav til de produkter som skal sirkulere i det indre marked i EU/EØS.

Energimerking av produkter er samtidig et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20% i EU, sammenlignet med 1990. Bakgrunnen for målet er forebygging av klimaendringer (mitigation), konkurransevne og forsyningsikkerhet.

Per i dag finnes ingen EU-lovgivning som spesielt omhandler energibruk i kommersielle kjøle-fryseapparater. Dersom ingen energieffektiviserings tiltak settes inn, viser et business-as-usual scenario at energibruken for denne produktgruppen vil øke til 69 TWh/år i 2015 og 73 TWh/år i 2020. Energisparepotensialet for denne produktgruppen innen EU er i de forberedende studiene (avsluttet i 2007) anslått til å utgjøre 14 TWh/år i 2015 og 26 TWh/år i 2020. Det er gjennomført en forberedende studie som ble avsluttet i 2007. Resultatet av den forberedende studien samt første skisse til en forordning (Working document, (WD)) ble presentert i et møte i Consultation Forum (CF) den 23. april 2010. Det antas at det vil avholdes et nytt møte i CF i 2011 der oppdatert WD diskuteres.

Foreslått virkeområde og definisjoner

Kommersielle kjøle-fryseapparater omfatter i denne sammenheng utstillingskjøle-/fryseskap og -disker og kjølevareautomater. Apparaterne kan enten være plug-in-apparater (apparater med eget støpsel som kan plugges rett inn i stikkontakt i veggen) med integrert kondenserende enhet eller apparater der den kondenserende enheten er adskilt fra apparatet.

Kommersielle utstillingskjøleapparater er definert som apparater designet for bruk i næringsmessig sammenheng (kommersiell sammenheng, bruk i institusjoner og bruk i industriell sammenheng) med den hensikt å kunne lagre og fremby for salg lett bedervelig materialer ved bestemte temperaturer. Mange av produktene er i kontinuerlig bruk (24 t i døgnet året rundt).

Et kjøleapparat er definert som et mekanisk apparat ment for lagring og oppbevaring av lett bedervelig materiale. Dette omfatter både apparater med lagringstemperaturer over 0 °C (som kjølekabinett for fersk kjøtt og sandwicher) og fryseapparater.

Eksempler på kommersielle utstillingsapparater i denne sammenheng:

Plug-in utstillingskjøledisker og –skap

Plug-in utstillingsfrysedisker og –skap

Drikkevarekjølere

Utstillingskjøle-/frysedisker og –skap med adskilt kondensator og/eller fordampner

Gjennomsnittlig levetid for kommersielle kjøle-/fryseapparater varierer med design og bruken, men man regner 9-10 år for skap og disk og ca 8 år for iskremfrysere og drikkevarekjølere. Ser man på produktenes totale energibehov i et livssyklusperspektiv utmerker energibruk i driftsfasen seg som klart størst med en andel opp mot 98 % av det totale energibehovet knyttet til produktet.

Utpekte miljøparametere med størst forbedringspotensial

De forberedende studiene for produktgruppen utpekte følgende miljøparametere til å inneha størst forbedringspotensial:

Energibruk i driftfase

Kjølemedium (lekkasje av kjølemedier forårsaker klimagassutslipp)

Eksempler på forslag i WD

WD av 23. april 2010 representerer første skisse til en forordning. WD inneholder flere forslag og valgmuligheter som medlemslandene bes ta stilling til. Noen eksempler er:

De europeiske standardiseringsorganisasjonene bør få mandat til å tilpasse eksisterende standard EN ISO 23952 Refrigerated display cabinets (Skap og disk for oppbevaring og utstilling av kjøle- og frysevarer) til formålet med denne produktgruppen i økodesignsammenheng.

Inkludering av krav for tilpassing av enten dører/natt- eller luftgardiner for å bedre energieffektiviteten. Dette gjelder under butikkens stengtid men hvor kjøleapparater fremdeles er på.

Minimumskravene bør oppmuntre til bruk av miljøvennlige kjølemedier med et lavt GWP. Bruk av slike medier bør premieres i energieffektivitetskravene for apparater som benytter de ønskede mediene. En annen mulighet er å regelrett forby bruk av kjølemedier med høy GWP.

Obligatorisk energimerkingsordning er under utarbeiding. Det er ennå ikke formulert forslag til energimerking.

Merknader

WD av 23. april 2010 ble i november 2010 sendt til produsenter av kjøle-fryseapparater, standardiseringsorganisasjoner, NHO-organisasjoner, relevante statlige etater, forskningsinstitusjoner og andre. I alt mottok NVE ett synspunkt og det kom fra Sintef Energiforskning.

Sakkyndige instansers merknader

Sintef Energiforskning peker på at WD gir et galt inntrykk av utviklingen innenfor feltet kjølesystemer med "grønne kjølemedier" og tilhørende energieffektivitet.

Følgende er anført av Sintef:

Ved fastsettelse av årlig energibruk i forbindelse med energimerket, må det tas hensyn til variasjon i omgivelsestemperaturen og virkningsgrad. Den gjennomsnittlige årlige energibruken må legges til grunn. GWP faktor for R404A er omkring 4000 og ikke rundt 1500-1700 som WD opplyser. CO₂ som kjølemedium utkonkurrerer HFC-134a (dominerende kjølemedium i dag) ved omgivelsestemperaturer opp til 40 °C. WD gir inntrykk av det motsatte. Kjølemedier med lav GWP bør innføres som krav mens kjølemedier med høy GWP bør forbys.

Økodesign - Komfyrtopper (kokeplater og griller) til husholdninger og næringskunder, ENER lot 23 (vedlegg IV OD)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har fremlagt et såkalt arbeidsdokument, som foreslår krav til utformingen av kokeplater og griller til husholdninger og næringskunder. Forslagene er fremlagt på bakgrunn av en studie som har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

En eventuell lovgivning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f. eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

EU-kommisjonens arbeidsdokument foreslår krav til følgende produkter:

Elektriske kokeplater og gasskokeplater til husholdninger og næringskunder (herunder kokeplater integrert i komfyr*)

Elektriske griller og gassgriller til husholdninger og næringskunder

Følgende produkter foreslås unntatt for krav:

Produkter som bruker andre energikilder enn elektrisitet og gass

*Ovner er omfattet av egne krav, så komfyrer skal oppfylle økodesignkravene til både ovner og kokeplater. Husholdningskomfyrer skal dessuten ha et energimerke for ovnen.

Forslag til økodesignkrav

Kokeplater til husholdninger og næringskunder:

Det stilles krav til produktenes energieffektivitet. Kravet uttrykkes ved en felles energieffektivitetsindeks som omfatter både elektriske og gassdrevne kokeplater. I trinn 1 er kravene fastlagt individuelt for elektriske kokeplater og gasskokeplater, og i trinn 2 er de likelydende.

Energieffektivitetskravene til kokeplater til husholdninger foreslås implementert i to trinn, nemlig med virkning henholdsvis 1 og 3 år etter forordningen trer i kraft (sannsynligvis virkning fra henholdsvis 2014 og 2016).

Energieffektivitetskravene til kokeplater til næringskunder foreslås også implementert i to trinn, nemlig med virkning henholdsvis 1 og 6 år etter forordningen trer i kraft (sannsynligvis virkning fra henholdsvis 2014 og 2019).

Kokeplater til husholdninger:

Foruten energieffektivitetskravet stilles det for husholdningskokeplater krav til standbyforbruk og krav om power management. Disse kravene tilsvarer kravene i trinn 2 i den horisontale standbyforordningen (EF 1275/2008).

Krav om standbyforbruk og power management foreslås implementert i ett trinn med forventet virkning fra 1. januar 2013.

Alle omfattede produkter:

Det stilles krav om produktinformasjon som innebærer at en rekke opplysninger om produktene skal fremgå av den tekniske dokumentasjonen for produktet og av produsentens hjemmeside. Det er f.eks. opplysninger om produkttype, energikilde, effekt, energieffektivitetsindeks (for kokeplater) og energiforbruk ved en times drift (for grill).

Krav om produktinformasjon foreslås å ha virkning fra ett år etter forordningen trer i kraft (sannsynligvis virkning fra 2014).

Merknader

Det er ingen krav om opplysninger om betydningen av brukeratferden for energiforbruket til kokeplater. Norge anbefaler at det innføres krav om at bruksanvisninger skal inneholde råd om energiriktig atferd, som f.eks. bruk av gryter i riktig størrelse og bruk av lokk.

Frivillig avtale under økodesigndirektivet - Bildebehandlingsutstyr (kopi, faks, skrivere, skannere og multifunksjonsmaskiner) (ENER lot 4) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

Bransjeforeningen Digital Europe har foreslått en frivillig avtale under økodesigndirektivet, vedrørende bildebehandlingsutstyr (til kopiering, utskrift, faksing, skanning osv.) til bruk i husholdninger og kontorer.

Det er ennå ikke avgjort om produktgruppene vil bli omfattet av en frivillig avtale, eller om det kommer en økodesign-forordning.

Økodesigndirektivet gir mulighet for at en bransje kan fremlegge et forslag til en frivillig avtale om forbedring av deres produkters miljømessige egenskaper. Hvis kravene er ambisiøse nok, og flertallet av produsentene og leverandørene til det europeiske markedet er med i avtalen, kan avtalen erstatte økodesignregler. Bransjen forplikter seg til å føre kontroll med at avtalen overholdes.

Økodesignkrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 % og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990. Følgende produkter er omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

Bildebehandlingsutstyr som kan behandle opptil 66 sider pr. minutt i sort-hvitt og 51 sider pr. minutt i farger, herunder:

- Kopimaskiner
- Skrivere
- Faksmaskiner
- Integreerte produkter som kan skrive ut, kopiere osv. (multifunksjonsmaskiner)
- Blekkpatroner til ovenstående maskiner

Forslaget omhandler produkter som bruker følgende teknologier:

- Elektrofotografi (herunder utstyr med laser eller LED)
- Inkjet
- Solid ink

Følgende produkter er ikke omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

- Skannere
- Produkter som bruker følgende teknologier:
- Direct thermal
- Thermal transfer
- Dye sublimation
- Stencil
- Impact

Forslag til økodesignkrav i den frivillige avtalen

Alle produkter omfattet av avtalen:

- Krav til produktenes energieffektivitet, som tilsvarer Energy Star-ordningens krav (versjon 1.1). Kravene til energieffektivitet stilles etter to forskjellige prinsipper. For enkelte av de omfattede produktene stilles det krav om maksimalt energiforbruk per uke ved et definert bruk. For de andre produktene stilles det krav om maksimalt energiforbruk i nærmere definerte tilstander, nemlig "sleep" og "standby" jf. Energy Stars definisjoner.
- Krav om tilgang på dupleksfunksjon (utskrift på for- og bakside av papir) og innstilling av denne ved standard-oppsett. Dette kravet tilsvarer også Energy Star-ordningens krav (versjon 1.1).
- Krav om maksimal oppvarmingstid (tid før første utskrift). Dette kravet tilsvarer også Energy Star-ordningens krav (versjon 1.1).
- Krav om at produktene skal være enkle å ta fra hverandre med tanke på gjenbruk av komponenter etter endt levetid (dog ikke for blekkpatroner). Krav om produktinformasjon til brukeren, f.eks. om energi- og papirbesparende bruk av produktet og avhending av blekkpatroner.

Kravene foreslås implementert i 1 trinn med virkning fra 1. januar 2012.

Kravene foreslås revidert tre måneder etter at neste versjon av Energy Star-kravene er publisert, dog senest 1. januar 2013. Vær oppmerksom på at underskriverne av den frivillige avtalen allerede etterlever avtalen, selv om den ennå ikke er akseptert som frivillig avtale under økodesigndirektivet.

Status

Forslaget til frivillig avtale er fremlagt av bransjeforeningen Digital Europe og utarbeidet på bakgrunn av en kravforberedende studie av produktgruppen, som ble avsluttet i 2008.

Produktgruppen er allerede omfattet av Energy Star-ordningen. Det er en frivillig energimerkeordning, som i EU gjelder for kontorutstyr. Sentrale, nasjonale regjeringer i EU er forpliktet til å kjøpe inn kontorutstyr som overholder krav tilsvarende Energy Star-krav, ved innkjøp over en viss størrelse. Prosessen med den frivillige avtalen avventer i øyeblikket to parallelle prosesser – dels prosessen med å utvikle kriterier for miljømerking av samme produktgruppe (EU-blomsten) og dels prosessen med å utvikle Green Public Procurement-kriterier til bruk i forbindelse med innkjøp av bildebehandlingsutstyr i offentlig sektor. Den frivillige avtalen avventer disse prosessene for å få et felles utgangspunkt for miljøkriterier, som kan brukes i alle EUs forskjellige frivillige og lovmessige ordninger for denne produktgruppen.

Det siste møtet ble avholdt 19. januar 2012 og handlet om kriterier for Green Public Procurement. Underskriverne av avtalen etterlever allerede avtalen, selv om den ennå ikke er akseptert som frivillig avtale under økodesigndirektivet.

Studie om krav til energimerking for ventilatorer og kjøkkenvifter til husholdninger (ENER Lot 10) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har satt i gang en studie av ventilatorer og kjøkkenvifter til husholdninger. Studien inneholder forslag til forordning om energimerking av produktene. Forslagene kan endres helt frem til fremleggesle av konkret forslag og endelig vedtak om forordning.

Forordningen ligger innenfor rammene av Energimerkedirektivet (2010/30/EU) om angivelse av energirelaterte produkters energi- og ressursforbruk ved hjelp av merking og standardiserte produktopplysninger. Denne type krav er relatert til produkter som sirkulerer i det indre marked og må vurderes som EØS-relevante.

Under energimerkedirektivet vedtas delegerte forordninger, som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun markedsføre produkter som lever opp til kravene og er forsynt med en korrekt energimerking.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å

- redusere klimagassutslippene med minst 20 %,
- øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %,
- og øke energieffektiviteten med 20 %.

Produktene som omfattes er:

Ventilatorer til husholdninger (med inngangseffekt på 30-125W)

o Utsugningsenheter, herunder tak-, vindus- og veggventilatorer

Aggregater (med inngangseffekt på 30-280W)

o Aggregater *skal* ha varmegjenvinning hvis forslaget trer i kraft

Kjøkkenvifter til husholdninger (med inngangseffekt på 30-280W)

o Kjøkkenvifter med eller uten kullfilter til resirkulering av luft

Kjøkkenvifter over 280 W samt ventilatorer med inngangseffekt mellom 125 W og 500 kW og ventilasjonsanlegg/klimaanlegg og komfortvifter omfattes av andre forordninger.

Forslag til krav om merking

Ventilatorer, aggregater og utsugningsenheter:

Det stilles krav om energimerking av produktene etter en skala fra A til G, hvor A angir det mest energieffektive produktet. Produktet klassifiseres på bakgrunn av energieffektivitetsnivå for varme- og elektrisitetsforbruk samt styringsformer. Beregningsmetoden resulterer i at det er umulig å oppnå et energimerke over klasse C for ventilatorer (utsugningsenheter uten varmegjenvinning).

Det stilles krav om visning på merket av

o produktets designflow (kubikkmeter luft pr. time) og trykk

o produktets årlige elektrisitetsforbruk

o den årlige varmebesparelse som følge av produktets varmegjenvinning, beregnet for forskjellige klimasoner

o produktets støynivå

Det stilles krav til leverandøren om å gjøre et datablad med nærmere spesifiserte opplysninger tilgjengelig

Kjøkkenvifter:

Det stilles krav om energimerking av produktene på en skala fra A til G, hvor A angir det mest energieffektive produktet. Produktet klassifiseres på bakgrunn av energieffektivitetsnivå for elektrisitetsforbruk. En introdusert faktor i beregningsmetoden resulterer i at høy luftflow gjør det vanskelig å oppnå en god klassifisering.

Det stilles krav om visning på merket av

o produktets årlige elektrisitetsforbruk (1 times drift daglig)

o energieffektiviteten av kjøkkenviftens lyskilde på en skala fra A til G (annen merking enn produktets energimerke)

o energieffektiviteten av kjøkkenviftens fettfilter på en skala fra A til G (annen merking enn produktets energimerke)

o produktets støynivå

Forskjellen på krav til resirkulasjon enheter og avtrekksenheter (som også kan suge fukt og fett ut) er ennå ikke foreslått

Alle omfattede produkter:

Det stilles krav til leverandøren om enkel adgang til opplysninger om produktets miljøpåvirkning i et livssyklusperspektiv.

Det stilles krav til medlemsland om stikkprøvekontroll.

Det er ennå ingen forslag om ikrafttredelse av forslagene.

Forslag om økodesignkrav til PC-er, servere og skjermer (ENER Lot 3) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

Det foreligger to utkast til forordninger i form av arbeidsdokumenter for PC-er og for skjermer. Det ene arbeidsdokumentet omhandler PC-er og servere mens det andre arbeidsdokumentet omhandler elektroniske skjermer. Både PC-er og skjermer er fra før omfattet av forordning nr. 1275/2008 om krav til miljøvennlig utforming av elektriske og elektroniske husholdningsapparater og kontorutstyr med hensyn til energibruk i hviletilstand og avslått tilstand. Etableringen av to egne forordninger for disse produktene medfører at produktene tas ut av virkeområdet til gjeldende 1275/2008. Forordningene ligger innenfor oppfølgingen av økodesign-direktivet og vil stille krav til produkter som skal sirkulere i det indre marked. De vil dermed være aktuelle for innlemming i EØS-avtalen når de foreligger som ferdig EU-vedtatt regelverk.

Forslag til økodesignkrav for PC-er og servere
Det foreslåtte utkastet til forordning har følgende virkeområde:

Stasjonære PC-er
Notebook PC-er
Integrerte stasjonære PC-er
Arbeidsstasjoner
Tynne klienter
Små-skala servere
Servere

I utkastet til forordning oppgis det også en rekke unntak fra virkeområdet.

Spesifikke energikrav til PC-er og servere

Ett år etter at forordningen har trådt i kraft, dog halvannet år for kraftigere stasjonære og integrerte stasjonære PC-er i kategori D, for kraftigere notebook PC-er i kategori C og for krav til interne strømforsyninger for servere:

Krav tilsvarende Energy Star-versjon 5.0 skal bli obligatorisk, dog med en rekke modifikasjoner i kravene til grafikkortene.

Forslaget inkluderer mulighet for strømstyring og krav til effektbehov i hviletilstand og avslått tilstand. Forordningen foreslås revidert tre år etter ikrafttredelse.

Forordning nr 1275/2008, som stiller krav til strømforbruk i hvile- og av-tilstand for husholdningsapparater og kontorutstyr, vil få en endring i bilag I, punkt 2 vedrørende kontorutstyr. Siden det vil komme en egen forordning som omfatter PC-er, vil teksten i forordning 1275/2008 endres slik at PC-er (som definert i den kommende forordningen) ekskluderes fra virkeområdet i forordning nr 1275/2008.

Det har vært en dialog med produsentene over lengre tid om en rekke detaljer i arbeidsdokumentet, og revidert arbeidsdokument har ennå ikke vært utsendt. Det er derfor usikkerhet om innholdet.

Forslag til økodesignkrav for elektroniske skjermer

Det foreslåtte utkastet til forordning har følgende virkeområde:
PC-skjermer $\geq 30,5$ cm (12 inches) synlig diagonal skjermstørrelse

Digitale fotorammer

I utkastet til forordning oppgis at skjermer som også oppfyller definisjonen for fjernsyn, herunder fjernsynsapparater eller fjernsynsskjermer, i den ikrafttrådte forordning 642/2009, ekskluderes fra dette aktuelle utkast til forordning. Den presise avgrensningen mellom skjermer og fjernsyn er under dialog med industrien.

Spesifikke energikrav til elektroniske skjermer

Halvannet år etter at forordningen har trådt i kraft, dog ett år for krav til sparemodus og strømstyring:

Krav tilsvarende Energy Star-versjon 5.0 skal bli obligatorisk, dog med en rekke modifikasjoner i kravene, herunder forventes særlige krav til skjermer med høy ytelse eller alternativt at de blir ekskludert eller kun omfattet i trinn 2.

Forordning nr. 1275/2008, som stiller krav til strømforbruk i hvile- og av-tilstand for husholdningsapparater og kontorutstyr, vil få en endring i bilag I, punkt 2 vedrørende kontorutstyr. Siden det vil komme en egen forordning for ikke-profesjonelle skjermer, vil teksten i forordning 1275/2008 endres slik at ikke-profesjonelle skjermer (som definert i den kommende forordningen) ekskluderes fra virkeområdet i forordning 1275/2008.

Det har vært en dialog med produsentene over lengre tid om en rekke detaljer i arbeidsdokumentet, og revidert arbeidsdokument har ennå ikke vært utsendt. Det er derfor usikkerhet om innholdet.

Merknader

I november 2010 inviterte NVE bransjeorganisasjoner, leverandører, statlige etater, standardiseringsorganisasjoner med flere til å gi sine synspunkter på de to gjeldende utkastene til forordninger. Ingen synspunkter kom inn.

Arbeidsdokument for kommende krav til miljøvennlig utforming av støvsugere (ENER Lot 17) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen er i gang med en forordning som setter krav til støvsugere. Forskriften bygger på en forberedende studie av støvsugere, møter i Samrådsforum og regulatorisk komité. Studien har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. På bakgrunn av studien er det stilt forslag om krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk (i bruksfasen) og andre miljøpåvirkninger (opptak av og utslipp av støv). De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

Forordningen ligger innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene.

Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket. Produktene som omfattes:

- elektriske støvsugere som kan kobles til strømnettet

Følgende typer støvsugere er unntatt fra kravene:

- Våtstøvsugere
- Våt- og tørrstøvsugere
- Batteridrevne støvsugere
- Robotstøvsugere
- Industristøvsugere
- Sentralstøvsugere
- Gulvpoleringsmaskiner

Forslag til økodesignkrav

Det stilles krav om et maksimalt årlig energiforbruk og støv-gjenutslipp, slik at produktene

- 2 år etter vedtak maksimalt må forbruke 62 kWh pr. år ved en nærmere definert bruk (gjelder ikke for støvsugere med vannfilter). Effekuttaket skal ikke overstige 1600 W.
- 4 år etter vedtak maksimalt må forbruke 43 kWh pr. år og ha et støv-gjenutslipp på maksimalt 3 % av det oppsugde støvet. Effekuttaket skal ikke overstige 900 W. Lydnivå maks 80 dB. Motorens levetid skal være lik eller mer enn 500 timer.

Det stilles krav til produsenter og importører om å gjøre en rekke nærmere spesifiserte opplysninger tilgjengelig, for eksempel hvordan produktet kan kildesorteres etter endt levetid med tanke på gjenbruk av komponenter.

Rapporteringsforpliktelser som følge av rettsakten?

Det følger ikke egne rapporteringsforpliktelser utover det som er angitt i direktiv 2009/125/EF.

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten: Hovedrettsakten – direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i Traktat om den Europeiske Union (TEU), EU-traktatens artikkel 95

Hovedrettsakten – direktiv 2010/30/EU (energimerkedirektivet) – er hjemlet i Traktat om den Europeiske Unions Funksjonsmåte (TEUF- traktaten), artikkel 194 (2).

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området: LOV 1976-06-11 nr 79: Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven). Forskrift 2011.02.23 nr 0190: Forskrift om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften).

Rettslige konsekvenser for Norge: Økodesigndirektiv II (direktiv 2009/125/EF) ble innlemmet i EØS-avtalen i 1.7.2011 ved EØS-komite-beslutning nr. 67/2011 og er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 23. februar nr 190 om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften) som trådte i kraft 1. mars 2011. Gjennomføring av kommisjonsforordning Nr. xx /20xx vil skje gjennom endringer i økodesignforskriften.

Får rettsakten administrative konsekvenser for Norge?

Gjennomføringen av det stadig økende antall forordninger under økodesigndirektivet og energimerkedirektivet vil på lenger sikt kunne medføre administrative konsekvenser for Norge.

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for private?

Økodesign: Det antas at nye krav til produktutformingen kan medføre økte kostnader knyttet til omlegging av produksjonsmetoder for å tilfredsstille de nye produktkravene. Økodesignforskriften åpner også for at bedriftene kan pålegges å avstå gratis eksemplarer av et produkt for testing. Dersom produktet er kostbart, kan avståelsen representere en ekstra økonomisk byrde for bedriften. Mest sannsynlig vil aktørene hente inn igjen denne utgiften gjennom å sette høyere priser på produktene som tilbys den enkelte forbruker.

Økonomiske konsekvenser for produsenter/leverandører?

Siden produsentene allerede i dag leverer de alternative løsningene som vil være tillatt etter forordningens virkningsdato, antas det ikke å ha noen særlige økonomiske konsekvenser for produsentene. Imidlertid vil måten myndighetene tenker å finansiere tilsynet med, kunne få økonomiske konsekvenser for produsenter eller den ansvarlige.

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for offentlige myndigheter (kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå)?

Økodesign: Gjennomføringen av stadig flere forordninger under økodesigndirektivet vil på lenger sikt medføre behov for økte administrative ressurser grunnet nye forpliktelser forbundet med tilsyn og informasjon om regelverk (indirekte utgifter).

Rettsakten krever forskriftsendring som vurderes å ikke gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet og kan derfor grupperes i gruppe 2.

Status

Studien ble avsluttet i februar 2009. Det seneste forslaget til forordning er fra 27. februar 2013. De seneste forslagene har vært behandlet i regulatorisk komité. Forordningen forventes vedtatt i 2013. Når et endelig vedtak foreligger vil saken gå til EFTA/EØS-landene for vurdering og vedtak.

Arbeidsdokument for utkast til Kommissjonsforordning (EU) nr. .../... av xxx om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av varmtvannsberedere og lagringstanker (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har gjennomført en forberedende studie av varmtvannsberedere. Studien har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien gir forslag som kan resultere i lovgivning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak. En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun markedsføre produkter som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Denne type energikrav til produkter vil være relatert til sirkulasjon av varer i det indre marked og er samtidig et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 % og øke energieffektiviteten med 20 % i EU sammenlignet med 1990. Forordningen vil gjelde for beredere med ytelse opp til 400 kW og varmtvannstanker med volum opp til 2000 liter.

Følgende produkter er omfattet:

Oljefyrte, gassfyrte og elektriske varmtvannsberedere (både gjennomstrømningsvarmere og med tank)
Varmtvannsberedere basert på varmepumper – luft-vann og væske-vann

Kombinasjoner med solvarme

Separate varmtvannsbeholdere (beholdere som oppbevarer varmt bruksvann, beholdere som oppbevarer romvarmevann, og beholdere som oppvarmer eller kjøler vann indirekte fra en ekstern energikilde).

Forslag til økodesignkrav

Krav til alle omfattede varmtvannsberedere:

Krav om varmtvannsvirkningsgrad basert på standardiserte forbruksmønstre for varmt vann (load profiles). Avhengig av varmtvannsberederens størrelse benyttes ett av ti forskjellige forbruksmønstre med betegnelser mellom 3XS og 4XL

Krav til omfattede produkter som er basert på forbrenning av olje og gass:

Krav om maksimalt utslipp av NO_x

Krav til separate varmtvannsbeholdere:

Krav til produktets varmetap

Forslag om trinnvis innføring av krav

Kravene foreslås gjennomført i 3 trinn og forventes vedtatt høsten 2012.

1 år etter vedtak innføres krav til varmtvannsvirkningsgrad for alle varmtvannsberedere og krav til maksimalt volum for varmtvannsberederne med forbruksmønstrene XXXS, XXS, XS og S.

3 år etter vedtak innskjerpes krav til varmtvannsvirkningsgrad. Dessuten innføres krav til varmetap for varmtvannsbeholdere.

3 år etter vedtak innføres krav til NO_x-utslipp.

5 år etter vedtak skjerpes effektivitetskravene for berederstørrelsene XXL, 3XL og 4 XL.

Økodesign-luftbaserte sentralvarmeanheter, ENER Lot 21 (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie av luftbaserte sentralvarmesystemer, med andre ord varmeproduserende enheter i ventilasjonsanlegg. Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes av studien:

Varmeproduserende enheter i ventilasjonsanlegg, herunder
a.
Furnaces (sentrale varmeenheter som varmer opp ventilasjonsluften et sted i ventilasjonsanlegget med elektrisitet eller ved fyring av olje og gass)
b.
Væske-luft- og luft-luft-varmepumper > 12 kW varmeeffekt, som benyttes i ventilasjonsanlegg. Kun oppvarmingsdelen av varmepumpen er omfattet av studien - kjøledelen er omfattet av Lot 6.
c.
Oppvarmingsenheter i ventilasjonsaggregater (air handling units)

Produkter som ikke er omfattet av studien:

Fancoils (viftekonvektorer eller vannbåren varme/kjøling) - ennå ikke omfattet av kravforberedende studier
Luftporter (air curtains) - omfattes av Lot 20
Luft-luft-varmepumper < 12 kW - omfattes av Lot 10
Luft-luft-varmepumper > 12 kW som ikke benyttes i ventilasjonsanlegg

Ventilasjonsaggregater kan være utstyrt med varme- eller kjøleflater. Ventilasjonsaggregater blir behandlet i ENTR Lot 6 - Ventilasjon. Kjøleflater blir behandlet i ENTR Lot 6 - Airconditioning. Varmeflater blir behandlet i ENER Lot 21.

Generelt kan det altså sies at enheter som flytter luft, ikke er omfattet, mens enheter som varmer, er omfattet.

Væske-luft-varmepumper < 12 kW er ennå ikke omfattet av en kravforberedende studie. Disse typene er på nåværende tidspunkt ikke kjente produkter på markedet, men teknisk sett er det ikke noe i veien for at de kan vinne frem.

Status

Studien ble igangsatt i juni 2009. Sist stakeholdermøte ble avholdt 27. september 2011 og neste møte forventes avholdt i april 2012. Den endelige studierapporten forventes avsluttet i mai 2012. Det er ennå for tidlig å si hvilken type krav studien vil foreslå. Prosessen følger et parallelt forløp med utarbeidelsen av energimerkingskrav til samme produktgruppe. Generelt er det stor deltakelse fra industrien omkring varmepumper, mens furnaces stort sett ikke er representert på stakeholdermøtene. Etter at prosessen med studier og konsultasjonsmøter er ferdigstilt vil Kommisjonen eventuelt legge frem et forslag i Komitologiprosessen for endelig EU-vedtak.

Arbeidsdokument for mulig kommisjonsforordning for implementering av direktiv 2009/125/EF med hensyn til profesjonelle kjøleprodukter - ENTR Lot 1 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har avsluttet en forberedende studie av profesjonelt kjøle- og fryseutstyr. Studien har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien gir forslag som kan resultere i lovgivning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og

andre miljøpåvirkninger. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

Lovgivningen ligger innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler hvis hensikt er å oppnå EUs vedtatte mål om å redusere klimagassutslippene i EU med 20 % innen 2020 sammenlignet med 1990. Bakgrunnen for målet er forebygging av klimaendringer (mitigation), konkurranseevne og forsyningsikkerhet.

Produktene som forventes omfattet av lovgivning:

Profesjonelle kjøleskap og fryserer, f.eks. til storkjøkken (food service cabinets). Disse omfatter stående skap med dør(er), kjølebord og mindre profesjonelle kjøleskap som kan stå under et bord (undercounters)

Blåsekjølere (blast chillers)

Små kjølerom (walk-in cold stores)

Væskekjølere for prosesskjøling (process chillers)
--

Kondenseringsaggregater (condensing units)
--

Forslag til økodesignkrav

Følgende forslag til økodesignkrav er kommet frem i arbeidsdokumentene forut for møtet i

Samrådsforum i januar 2012:

Profesjonelle kjøleskap og fryserer:

Krav til produktets energieffektivitet. Kriteriene i trinn 1 og trinn 2 samsvarer stort sett med kriteriene for å bli oppført på produktlister i Danmark og Storbritannia. I trinn 2 er kravene kun marginalt strengere enn i trinn 1.
--

Blåsekjølere:

Krav til produktets energieffektivitet. Forslagene er stilt på bakgrunn av tester med potetmos, som er praktisk vanskelig å gjennomføre i en laboratorietest. Det vurderes sannsynlig at disse kravene frafaller igjen.

Små kjølerom:

Krav til isoleringsevne for vegger, dører, tak og gulv i kjølerommet. Kravene innføres i ett trinn.

Væskekjølere for prosesskjøling:

Krav til produktets energieffektivitet. Kravene innføres i to trinn.
--

Kondenseringsaggregater:

Krav til produktets energieffektivitet. Kravene innføres i to trinn.
--

Merknader

Det foreslås energimerking av profesjonelle kjølekabinetter.

Økodesign. Forberedende studium -avbruddsfrie strømforsyninger (UPS), ENER Lot 27 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie av avbruddsfrie strømforsyninger, f.eks. batterier - på engelsk kalt uninterruptible power supplies (UPS). Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i total energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som i utgangspunktet omfattes av studien:

UPS til bruk i husholdninger og bedrifter, herunder

1. UPS til bruk ved strømbrudd
2. UPS til å sikre en gitt spenning og frekvens til utstyret som UPS leverer strøm til

Produkter som ikke omfattes av studien:

Egentlige strømproduserende anlegg, f.eks. generatorer eller motorer.

Forslag til økodesignkrav

Studien er ennå ikke kommet med forslag til økodesignkrav. Det er sannsynlig at studien vil foreslå krav til produktenes energieffektivitet og krav om produktinformasjon. Eventuelle krav forventes tidligst å ha virkning fra 2016.

Sakkyndige instansers merknader

I forbindelse med tilsyn med økodesigndirektivet og de underliggende forordninger er det rapporteringsforpliktelser til ESA/Kommisjonen (Markedstilsynsprogram og rapportering om tilsynsresultater).

Status

Studien ble igangsatt i mars 2012. Det første stakeholdermøtet er fastsatt til 21. september 2012. Neste stakeholdermøte forventes avholdt i januar 2013. Studien er av EU-kommisjonens entreprenører planlagt avsluttet i juni 2014. Det er en mulighet for at studien og lovgivningsprosessen fører til en frivillig avtale under økodesigndirektivet i stedet for egentlig lovgivning, men det er ennå for tidlig å vurdere.

Økodesign - Industri- og laboratorieovner ENTR lot 4 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har satt i gang en forberedende studie av ovner til bruk i industri og laboratorier. Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Studien angir et stort besparelespotensial for produktgruppen.

Produktene som omfattes av studien, og som forventes omfattet av lovgivning:

Alle industri- og laboratorieovner, både elektrisitetsdrevne produkter og produkter drevet av fossilt brensel.

Eksempler:

Profesjonelle bakerovner benyttet i industrivirksomheter*

Spraytørkeanlegg

Store roterovner

Smelteovner i betongindustrien og jern- og metallindustrien

Produkter unntatt fra studien:

Enheter som ikke benyttes til oppvarming, for eksempel enheter til elektrolytisk ekstraksjon i aluminiumsindustrien.

Produkter som omfattes av ENER Lot 22 om ovner til husholdninger og næringskunder. I Lot 22 er det lagt frem forslag om krav til ovner med volum opp til og med 750 liter.*

* Bakerovner benyttet i industrivirksomheter (Lot 4) og bakerovner benyttet i bakerier mv. (Lot 22) kan være likt utformet, og studien for Lot 4 foreslår derfor at kravene som stilles til bakerovner med hensyn til økodesign, skal være de samme uansett hvor ovnene benyttes.

Studien antyder også at enkelte av produktene som er undersøkt, ikke bør være gjenstand for krav. Dette gjelder industri- og laboratorieovner hvor ovnen ikke utgjør produktets primære funksjon, og industri- og laboratorieovner med svært lav miljøpåvirkning. Eksempler kan være forbrenningsovner og kamre mv. med maksimal temperatur på 90 °C.

Studiens forslag til økodesignkrav

Krav til alle omfattede produkter

Krav om maksimalt varmetap per areal.

Krav til produsenter og importører om å informere om produktets energiforbruk, f.eks. ved å angi effekten på merkeplaten eller ved å utføre nettbasert overvåking.

Særlige krav til produkter som drives av fossilt brensel

Krav om minimum varmegjenvinningsprosent.

Krav om maksimalt luftoverskuddstall, dvs. krav om hvor mye luft som må tilføres forbrenningsprosessen, og krav til kvaliteten på komponenter for å oppnå en optimal forbrenning.

Studien foreslår at kravene implementeres i to trinn, henholdsvis fra 2014 og 2017.

Økodesign - Stekeovner til husholdninger og næringskunder (ENER lot 22) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har fremlagt et såkalt arbeidsdokument, som foreslår krav til utformingen av ovner til husholdninger og næringskunder. Forslagene er fremlagt på bakgrunn av en studie som har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

En eventuell lovgivning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF).

Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til krav til andre miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

EU-kommisjonens arbeidsdokument foreslår krav til følgende produkter:

Elektriske ovner og gassovner til husholdninger og næringskunder, herunder

- ovner integrert i komfyr*

- alminnelige ovner som også kan bruke mikrobølger (elektriske kombiovnere)

Følgende produkter foreslås unntatt for krav:

Industriovner – omfattes av ENTR Lot 4

Ovner som bruker andre energikilder enn elektrisitet og gass

Mikrobølgeovner som kun bruker mikrobølger

Frittstående (free standing) ovner med en vekt på 18 kg eller mindre

Ovner med et volum på over 750 liter

*Kokeplater er omfattet av egne krav, så komfyrer skal oppfylle økodesignkravene til både ovner og kokeplater. Husholdningskomfyrer skal dessuten ha et energimerke for ovnen.

Forslag til økodesignkrav

Elektriske ovner og gassovner til husholdninger og næringskunder:

Det stilles krav til produktenes energieffektivitet. Kravet uttrykkes ved en felles energieffektivitetsindeks som omfatter både elektriske ovner og gassovner. I begge trinn er kravene fastlagt individuelt for elektriske og gassdrevne kokeplater. Energieffektivitetsindeksen tar utgangspunkt i ovnens størrelse. Det brukes en primær energifaktor på 2,5 til å omregne strømforbruk til primærenergi. I tillegg inngår en kompensasjonsfaktor, som tar høyde for behov for ekstra ventilasjon ved bruk av gassovn.

Krav om produktinformasjon. Kravet innebærer at en rekke opplysninger om produktene skal fremgå av den tekniske dokumentasjonen for produktet og av produsentens hjemmeside. Det er f.eks. opplysninger om produkttype, energikilde, volum og energiforbruk per syklus ved konvensjonell drift og varmluftdrift.

Energieffektivitetskravene til produkter til husholdninger foreslås implementert i to trinn, nemlig med virkning henholdsvis 1 og 3 år etter forordningen trer i kraft (forventet virkning fra henholdsvis 2014 og 2016).

Energieffektivitetskravene til produkter til næringskunder foreslås implementert i to trinn, nemlig med virkning henholdsvis 1 og 6 år etter forordningen trer i kraft (forventet virkning fra henholdsvis 2014 og 2019).

Krav om produktinformasjon foreslås implementert i ett trinn med virkning fra ett år etter forordningen trer i kraft (forventet virkning fra 2014).

Elektriske ovner og gassovner til næringskunder:

Det foreslås særlige krav om produktinformasjon til elektriske ovner og gassovner til næringskunder foruten de ovennevnte. Her skal f.eks. også opplyses om energiforbruk til oppvarming, tid til oppvarming og energiforbruk i klar tilstand (idle-mode) samt energi- og vannforbruk ved dampdrift (steam mode).

Krav om produktinformasjon foreslås implementert i ett trinn med virkning fra ett år etter forordningen trer i kraft (forventet virkning fra 2014).

Elektriske ovner og gassovner til husholdninger:

Krav til standbyforbruk og krav om power management. Disse kravene tilsvarende kravene i trinn 2 i den horisontale standbyforordningen (EF 1275/2008).

Krav om standbyforbruk og power management foreslås implementert i ett trinn med forventet virkning fra 1. januar 2013.

Merknader

Det er ingen krav om opplysninger om betydningen av brukeratferden for energiforbruket til ovner. Norge anbefaler at det innføres krav om at bruksanvisninger skal inneholde råd om energiriktig bruk av ovnen.

Økodesign - Kjeler for fast brensel, ENER lot 15 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har foreslått lovgivning med krav til visse kjeler på bakgrunn av en studie som har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes av de foreslåtte kravene:

Kjeler til fyring med flis og annet fast biobrensel under 500 kW

Kjeler til fyring med koks, kull og annet fast brensel under 500 kW

Følgende produkter er ikke omfattet av de foreslåtte kravene:

Åpne ildsteder / peiser / peisinnsatser

Vedovner / komfyrer som også tjener som oppvarming

Pelletskjeler og -ovner

Kjeler til fyring med ikke-fast brensel, f.eks. oljefyr og gassfyr. Kjeler til fyring med biomasse fra annet enn trær, f.eks. halm

Varmtvannsberedere beregnet utelukkende til forsyning av varmt forbruksvann eller drikkevann

Ildsteder og ovner til utendørs bruk, f.eks. griller og terrassevarmere

Ovner som ikke tjener romoppvarmingsformål, f.eks. pizzaovner

Badstuovner

Kraftvarmenheter (combined heat and power)

Produkter som leverer prosessvarme eller er basert på avfall, med mindre avfallet har samme egenskaper som tradisjonelt brensel, f.eks. pellets laget av skogsavfall

Unike produkter (ikke standardiserte)

Tilbehør, f.eks. supplerende varmekilder

Produkter som vedovner osv. til direkte romoppvarming var tidligere omfattet av den kravforberedende studien ENER Lot 15, men er overført til ENER Lot 20 som omhandler lokale romoppvarmingsenheter basert på elektrisitet, gass og olje og nå også biomasse og fast mineralsk brensel.

Forslag til økodesignkrav

Alle produkter som omfattes av de foreslåtte kravene:

Krav til produktenes energieffektivitet på bakgrunn av produktets årsvirkningsgrad. Biomassefyrte kjeler favoriseres i beregningen.

Krav til produktenes utslipp til luft.

Krav om produktinformasjon.

Kravene foreslås gjennomført i tre trinn. Trinn 1 foreslås å ha virkning fra 2015, trinn 2 fra 2017 og trinn 3 fra 2019.

Energimerking - Kjeler for fast brensel (ENER lot 15) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har foreslått lovgivning med krav om energimerking av visse kjeler på bakgrunn av en studie som har undersøkt potensialet for å stille krav om energimerking av produktene. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak. Lovgivningen ligger innenfor rammene av Energimerkedirektivet (2010/30/EU) om angivelse av energirelaterte produkters energi- og ressursforbruk ved hjelp av merking og standardiserte produktopplysninger.

Under energimerkedirektivet vedtas delegerte forordninger, som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene og er forsynt med en korrekt energimerking.

Energimerking av produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å

reducere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som foreslås omfattet av krav om energimerking:

Kjeler til fyring med flis og annet fast biobrensel under 500 kW

Kjeler til fyring med koks, kull og annet fast brensel under 500 kW

Produkter som ikke foreslås omfattet av krav om energimerking:

Åpne ildsteder / peiser / peisinnsetser

Vedovner / komfyrer som også tjener som oppvarming

Fyrkjeler

Pelletskjeler og -ovner

Kjeler til fyring med ikke-fast brensel, f.eks. oljefyr og gassfyr. Kjeler til fyring med biomasse fra annet enn trær, f.eks. halm

Varmtvannsberedere beregnet utelukkende til forsyning av varmt forbruksvann eller drikkevann

Ildsteder og ovner til utendørs bruk, f.eks. griller og terrassevarmere

Ovner som ikke tjener romoppvarmingsformål, f.eks. pizzaovner

Badstuovner

Kraftvarmeenheter (combined heat and power)

Produkter som leverer prosessvarme eller er basert på avfall, med mindre avfallet har samme egenskaper som tradisjonelt brensel, f.eks. pellets laget av skogsavfall

Unike produkter (ikke standardiserte)

Tilbehør, f.eks. supplerende varmekilder

Produkter som vedovner osv. til direkte romoppvarming var tidligere omfattet av den kravforberedende studien ENER Lot 15, men er overført til ENER Lot 20 som omhandler lokale romoppvarmingsenheter basert på elektrisitet, gass og olje og nå også biomasse og fast mineralsk brensel.

Forslag til krav om merking

Alle produkter omfattet av krav om energimerking:

Krav om energimerking av produktet på en skala fra A+++ til D basert på produktets årsvirkningsgrad.

Biomassefyrte kjeler favoriseres i beregningen.

Ut over energiklassen skal fabrikantens navn eller varemerke, kjelens modellbetegnelse, typeopplysningen 'indirect space heater', den nominelle ytelsen i kW og opplysning av årsvirkningsgraden pr. type godkjent brensel fremgå av merket.

Merking med energiklasse foreslås gjennomført med virkning fra 2015 i trinn 1.

Økodesign, Forberedende studium for avløpspumper (Ener Lot 28) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie av pumper til avløpsvann. Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF).

Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i total energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes av studien:

Pumper til avløpsvann til bruk i private og offentlige renseanlegg og til rensing av annen væske med fast innhold. I studien inngår både selve pumpen og hele produktenheten inklusive eventuell motor, frekvensomformer og styring. Det kan f.eks. være:

1. Dykkpumper (plassert under vann)
2. Brønnpumper o.l. (plassert på land)
3. Lensepumper, f.eks. til avvanning av jorder
4. Lensepumper til bruk i husholdninger, f.eks. ved oversvømmelse i kjeller
5. Spesielle skruepumper kalt "progressing cavity pumps"
6. Peristaltiske pumper (spesiell teknologi med væske i en fleksibel slange)
7. Pumper som kan skjære fast innhold i biter under pumping
8. Pumper til slam, gylle osv.
9. Pumper til papirmasse
10. Arkimedes-skruepumper (transporterer væske ved hjelp av en skrue)

Produkter som ikke omfattes av studien:

Sirkulasjonspumper omfattet av forordning EU/641/2009 + rettelse 622/2012 av 11. juli 2012

Vannpumper omfattet av forordning EU/547/2012

Rentvannspumper omfattet av studien ENER Lot 29 (se eget EØS-notat)

Forslag til økodesignkrav

Studien er ennå ikke kommet med forslag til økodesignkrav. Det er sannsynlig at studien vil foreslå krav til produktenes energieffektivitet og krav om produktinformasjon. Eventuelle krav forventes tidligst å ha virkning fra 2016.

Frivillig avtale under økodesigndirektivet, Komplekse dekoderbokser (Lot 18) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen behandler et forslag om en frivillig avtale under økodesigndirektivet vedrørende komplekse dekoderbokser (også kalt komplekse digitale mottakere). Avtalen har vært gjeldende siden 2010, men er ennå ikke akseptert som en avtale under økodesigndirektivet, som kan gjelde i stedet for lovgivning.

Komplekse dekoderbokser kan motta tv-signaler og konvertere tv-signaler fra digitalt signal til analogt signal. De kan dekode krypteringer som brukes i forbindelse med signaler fra betal-tv, og de kan løpende oppdateres av tv-tilbyderen.

Økodesigndirektivet (2009/125/EC) gir mulighet for at en bransje kan fremlegge et forslag til en frivillig avtale om forbedring av deres produkters miljømessige egenskaper. Hvis kravene er ambisiøse nok, og flertallet av produsentene og leverandørene til det europeiske markedet er med i avtalen, kan avtalen erstatte økodesignregler. Bransjen forplikter seg til å føre kontroll med at avtalen overholdes.

Økodesignkrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i total energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Følgende produkter er omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

Komplekse dekoderbokser til betal-tv, som kan oppdateres fortløpende av brukerens tv-tilbyder - herunder bokser:
Med ekstra mottaker (tuner)
Med innebygd harddiskstasjon til opptak og avspilling av programmer
Som kan dekode HD-signaler (signaler i High Definition-kvalitet)

Følgende produkter er *ikke* omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

Produkter med annen primærfunksjon enn å motta tv-signaler er ikke omfattet av avtalen. Eksempler angitt i avtalen er:
Datamaskiner utstyrt med digital tv-mottaker eller såkalt tv-kort
Spillkonsoller med digital tv-mottaker
Digitale mottakere med opptaksfunksjon basert på flyttbare medier som VHS, DVD, Blu-ray Disc eller lignende
Digitale tv-er med innebygd mottaker

Eksterne utganger i digitale mottakere i datamaskiner (f.eks. USB)

Enkle dekodebokser til gratis tv-signaler (ettersom disse er omfattet av økodesignkrav for denne produktgruppen)

Forslag til økodesignkrav i den frivillige avtalen

Alle produkter omfattet av avtalen:

Krav til produktenes energieffektivitet innføres i to trinn.

Det stilles krav til produktets årlige energibruk beregnet på bakgrunn av et definert tidsrom. Dette kravet skjerpes i trinn 2.

I trinn 2 innføres ytterligere krav om automatisk "power down" til et lavt standbyforbruk etter angitt tid.

Produktene skal dessuten overholde kravene i den tverrgående standby-forordningen (2008/1275/EF).

Kravene tar høyde for at produkter med ekstra funksjoner, f.eks. tuner, kan ha en høyere energibruk.

Krav om produktinformasjon til brukeren, som oppfordrer til energieffektiv atferd ved bruk av produktet, herunder opplysninger om produktets energiforbruk.

Kravene om energieffektivitet foreslås gjennomført i 2 trinn. Første trinn foreslås å ha virkning fra 1. juli 2010, og andre trinn foreslås å ha virkning fra 1. juli 2013. Vær oppmerksom på at avtalen allerede gjelder for underskrivende parter, men at den ennå ikke er akseptert som frivillig avtale under økodesigndirektivet.

Økodesign, forberedende studium for store rentvannspumper (Ener Lot 29) (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie av rentvannspumper til svømmebasseng, fontener, akvarier osv. Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i total energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes av studien:

Pumper til transport av rent vann, f.eks. til bruk i offentlige og private svømmebassenger, fontener, akvarier og dammer. Studien omfatter både selve pumpen og hele produktenheten inklusive eventuell motor, frekvensomformer og styring. Generelt omhandler studien mange av de store pumpene som ble unntatt fra forordning 547/2012 vedrørende elektriske pumper til drikkevannsforsyning osv.)

Produktene omfattet av studien ENER Lot 29 kan f.eks. være:

1. Vannpumper plassert på land (pumper større enn i forordning 547/2012)
2. Flertrinnsdykkpumper (pumper med vesentlig høyere trykk enn normalt, plassert under vann) (pumper større enn i forordning 547/2012)
3. Flertrinns pumper (pumper med vesentlig høyere trykk enn normalt, plassert på land) (pumper større enn i forordning 547/2012)

Produkter som ikke omfattes av studien:

Sirkulasjonspumper omfattet av forordning EU/641/2009 + rettelse 622/2012 av 11. juli 2012

Vannpumper omfattet av forordning EU/547/2012

Avløpspumper omfattet av studien ENER Lot 28 (se eget EØS-notat)

Forslag til økodesignkrav

Studien er ennå ikke kommet med forslag til økodesignkrav. Det er sannsynlig at studien vil foreslå krav til produktenes energieffektivitet og krav om produktinformasjon. Eventuelle krav forventes tidligst å ha virkning fra 2016.

Økodesign, forberedende studium for spesialmotorer, Ener Lot 30 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie av spesielle elektriske motorer og drivverk (motorer med styring). Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF).

Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (f.eks. vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene, skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i total energibruk til 20 %, og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes av studien:

Studien omhandler spesialmotorene som ble unntatt fra forordning EU/640/2009 (vedrørende elektriske motorer).

Motorer omfattet av studien ENER Lot 30 er motorer under 750 W og over 375 kW, for eksempel:

1. Presisjonsdrivverk (motorer med styring som kan flytte et gitt emne presist, f.eks. et transportbånd som skal stoppe på et bestemt sted).
2. Permanente magnetiske motorer (særlig høyeffektive motorer).
3. Motorer som driver og kjøles av egen ventilator, herunder motorer som er fullstendig integrert i et produkt, motorer til spesialformål og motorer som kan bremse ned et emne.
4. Drivverk fra 200 W til 1000 kW, f.eks. mykstartere (motor med styring som gradvis kan starte en stor maskin slik at den ikke påvirker annet utstyr koblet til strømmettet) og motorer med styring som kan tilpasse dreiemoment og/eller hastighet for det som motoren driver.

Produkter som ikke omfattes av studien:

Produkter omfattet av forordningen 640/2009 om elektriske motorer

Produkter omfattet av studien ENER Lot 31 om kompressorer (se eget EØS-notat)

Motorer i kjøretøy til transport av personer og varer, ettersom transportsektoren ikke er omfattet av økodesigndirektivet

Forslag til økodesignkrav

Studien er ennå ikke kommet med forslag til økodesignkrav. Det er sannsynlig at studien vil foreslå krav til produktenes energieffektivitet og krav om produktinformasjon. Eventuelle krav forventes tidligst å ha virkning fra 2016.

Energimerking - Lokal romoppvarming, ENER Lot 15 + Lot 20 (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Energimerkedirektivet (2010/30/EU) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til energimerking av produkter. EU-kommisjonen har fremlagt et såkalt

arbeidsdokument som foreslår krav til og energimerking av produkter til lokal romoppvarming. Forslagene er fremlagt etter studiene Lot 15 og Lot 20 i den første arbeidsplanen under direktivet. Energimerkedirektivet fastsetter krav til, og utformingen av, energimerking for produkter. Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. I tillegg til energieffektivitet kan energimerkeetiketten inneholde opplysninger om produktet, så som kapasitet, støy og evt annet forbruk.

Forslagene i arbeidsdokumentet omfatter blant annet:

Elektriske produkter (panelovner, radiatorer med olje/stein som varmelagring, vifteovner, gulvvarme)

Kaminer ventilert via skorstein (gass eller flytende brensel)

Ildsteder (vedovner, peiser, peisinnsatser)

Pelletsaminer og -ovner

Forslagene omfatter ikke luftportere, saunaovner, varmpumper, utendørsprodukter.

Arbeidsdokumentet foreslår én og samme skala for alle de aktuelle produktene. For å få til dette benyttes energieffektivitet uttrykt som årsvirkningsgrad. Den beregnes etter brenselets øvre brennverdi og har både en biomassefaktor på 1,4 (+ 40 %) og fradragsfaktorer avhengig av produktets evne til å tilpasse varmen etter rommets behov (f eks termostat). Elektriske produkter tildeles maksimal energieffektivitet på 40 % pga primærenergifaktoren 2,5. Videre foreslår arbeidsdokumentet maksimale grenseverdier for utslipp av CO og partikler avhengig av teknologi.

Merknader

Norge har per i dag ikke pålagt energimerking av de aktuelle produktene, men det finnes svanemerking av oppvarmingsprodukter så som varmpumper og vedovner. Norge har strenge krav utslipp til luft fra vedovner/peiser og også egen nasjonal standard for test- og målemetode. Denne metoden innebærer at røykgassen kjøles ned i en fortykningstunnel for å inkludere kondenserbare partikler i målingen, mens den vanligste metoden i Europa innebærer måling direkte i skorsteinen. Forslagene til utslippskrav i arbeidsdokumentet tar ikke hensyn at det i dag benyttes minst 3 ulike test- og målemetoder i Europa og dette er derfor et viktig punkt som må finne sin løsning før Norge kan akseptere rettsakten.

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av direktivet. Dette innebærer butiktkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Forordningen hører hjemme under energimerkedirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i forskrift om energimerking. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 3 (rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning).

Sakkyndige instansers merknader

NVE har avholdt informasjonsmøte for norske interessenter i forbindelse med arbeidsdokumentet sendt ut av EU-kommisjonen. NVE har videre sendt inn nasjonale kommentarer på vegne av Norge både i forkant og etterkant av samrådsforum.

Status

Arbeidsdokumentet ble sendt ut fra EU-kommisjonen i juli 2012. Samrådsforum ble avholdt 20. september 2012. Ekstra møte om test- og målemetoder ble avholdt 17. desember 2012.

Kommisjonsforordning (EU) nr. 547/2012 av 25. juni 2012 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av vannpumper (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Den 26. juni 2012 publiserte EU en økodesignforordning for vannpumper. Forordningen trådte i kraft 16. juli 2012. Forordningen om fastsettelse av økodesignkrav til pumper er fastsatt med hjemmel i det overordnede rammedirektivet, Økodesigndirektivet (2009/125/EC). EU har målsetting om å redusere Europas energibruk med 20 prosent innen 2020. Energikrav til produkter er ett av flere virkemidler som blir benyttet i denne sammenheng. Bakgrunnen for EUs mål er miljøhensyn, konkurranseevne og forsyningsikkerhet. Økodesigndirektivet er et rammedirektiv som innfører et system for å sette minstekrav til energibruk og energimerking av ulike apparater og produkter. Konkrete krav innføres ved implementering av forordninger for hvert enkelt produkt. Ordningen er i utgangspunktet teknologinøytral, men vil medføre at visse teknologier som ikke når de nye kravene, fases ut. Produkter som allerede er på markedet når en forordning trer i kraft vil ikke falle inn under disse kravene.

I de tilfeller hvor pumpen drives av en elektrisk motor er kravene allerede fastlagt i forordningen (EC) 640/2009. I den nye forordningen settes det bare krav til pumpens hydrauliske ytelse og omfatter følgelig ikke den enheten (eks. motoren) som driver selve pumpen. En rekke pumper er del av/komponent i andre systemer og som sådan vil de normalt ikke tilbys for salg i et marked. Også disse pumpene omfattes av reguleringen.

Samlet var energibruk til pumper i EU energi tilsvarende ca. 109 TWh i 2005. Frem til 2020 forventes dette å øke til 136 TWh. Potensialet for kosteffektiv forbedring av pumpene er i størrelsesorden 20% til 30%. Frem til år 2020 beregnes det en energibesparelse på 3,3 TWh sammenlignet med om det ikke ble gjennomført økodesignkrav til vannpumper.

Forordningen har virkningsdato fra og med 1. januar 2013 i EU. Fra 1. januar 2015 gjelder nye og strengere krav. Forordningen forventes implementert i EØS-avtalen og gjennomført i norsk lov i fremtiden. Hvis forordningen implementeres i Norge etter virkningsdatoen i EU 1. januar 2013 vil forordningen ta til å gjelde med umiddelbar virkning fra den dagen den er vedtatt i Norge. Det gis med andre ord ingen overgangstid for at norske produsenter skal kunne tilpasse seg de nye kravene.

Forordningen omfatter følgende typer pumper til rent vann:

End suction own bearing (ESOB)

End suction closed coupled (ESCC)

End suction closed coupled inline (ESCCi)

Vertical multistage (MS-V)

Submersible multistage (MSS)

For alle typer pumper er det i forslaget beskrevet nærmere tekniske spesifikasjoner som skal være oppfylt for at produktet er omfattet.

Følgende vannpumper er unntatt fra kravene i forordningen:

Pumper spesielt designet for å pumpe rent vann under 10 grader Celcius og over 120 grader Celcius.

Vannpumper for brannslukking

Displacement water pumps (fortregningspumper)

Self-priming water pumps (Vannpumper som kan starte og/eller operere når den bare delvis er fylt med vann.

Forslag til økodesignkrav

Alle omfattede produkter:

Det stilles minstekrav til produktenes energieffektivitet (energieffektivitetsindeks på minst 0,10 i Trinn 1 og 0,40 i Trinn 2)

Det stilles krav om informasjon på hjemmeside mv.

Kravene foreslås innført i to trinn, så Trinn 1 har virkning fra 1. januar 2013 og Trinn 2 fra 1. januar 2015.

Merknader

- Hjemmel i EU-traktaten: Hovedrettsakten – rammedirektivet 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i Traktat om den Europeiske Union (TEU), EU-traktatens artikkel 95.
- Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området:
LOV 1976-06-11 nr 79: Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
Forskrift 2011.02.23 nr 0190: Forskrift om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften).

Rettslige konsekvenser for Norge

Økodesigndirektiv I (direktiv 2005/32/EF) ble innlemmet i EØS-avtalen i 2007 med virkning i 2008. Økodesigndirektiv II (direktiv 2009/125/EF), som avløser økodesigndirektiv I, ble innlemmet i EØS-avtalen i 2011 ved EØS-komite-beslutning nr. 67/2011 og er gjennomført i norsk rett gjennom økodesignforskriften som trådte i kraft 1. mars 2011. Gjennomføring av Kommisjonens forordning (EU) Nr. 547 /2012 vil skje gjennom endringer i økodesignforskriften. Får rettsakten administrative konsekvenser for Norge? Generelt gjelder det at gjennomføringen av det stadig økende antall forordninger under økodesigndirektiv II, vil medføre administrative konsekvenser for Norge på sikt. Konsekvensene består i økt tilsynsvirksomhet, saksbehandling og informasjonsarbeid.

Økonomiske konsekvenser for produsenter/leverandører

Kravene til vannpumper antas ikke å ha konsekvenser for produsenter/leverandører. Måten myndighetene tenker å finansiere tilsynet med vil kunne få økonomiske konsekvenser for produsenter eller den ansvarlige. Kostnadene forbundet med myndighetens tilsyn under økodesigndirektivet er planlagt å skulle dekkes gjennom sektoravgift eller gebyrer som ilegges private aktører i omsetningskjeden. En test av en en pumpe kan i noen tilfeller ligge på ca. 50 000 - 100 000 kr eller mer.

En sektoravgift innebærer at tilsynskostnadene fordeles på de ansvarlige innenfor hele bransjen - uavhengig om de utsettes for tilsyn et aktuelt år, vil et gebyr ilegges kun den som utsettes for tilsyn. Begge løsningene medfører økonomiske konsekvenser for produsenten/den ansvarlige, men gebyrløsningen innebærer størst økonomisk belastning.

Ved en gebyrfinansiering av tilsynet, vil den aktuelle ansvarlige måtte betale hele testkostnaden i form av et gebyr til staten. I tillegg er det en hjemmel i økodesignforskriften som tillater myndighetene å kreve en fri avståelse av et testeksemplar. Til sammen kan dermed tilsynet, som en aktør blir utsatt for, medføre store ekstra kostnader for vedkommende. Mest sannsynlig vil aktørene dekke sine ekstrakostnader ved å sette høyere priser på produktene. Finansieringsordningen er foreløpig ikke ferdig utformet. • Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for offentlige myndigheter (kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå)? Gjennomføringen av stadig flere forordninger under økodesigndirektivet vil på lenger sikt medføre behov for økte administrative ressurser grunnet nye forpliktelser forbundet med tilsyn og informasjon om regelverk (indirekte utgifter). Dersom deler av tilsynet, dvs. laboratorietesting og dokumentkontroller, finansieres ved sektoravgift eller gebyrer, vil forordningen ikke medføre noen direkte utgifter.

Rettsakten (økodesignforordningen) krever forskriftsendring som vurderes å ikke gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet. Det er informert om forordningen på NVEs nettsted 14. august 2012. Det er også i etterkant (november 2012) informert til bransjen.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har vært på nasjonal høring. Ingen innkomne synspunkter / kommentarer.

Status

Forordningen ble publisert 26. juni 2012 trådte i kraft 16. juli 2012. Forordningen har virkningsdato fra og med 1. januar 2013 i EU. Fra 1. januar 2015 gjelder nye og strengere krav.

Forberedende studier for mulige Økodesignkrav - Lyd- og billedutstyr, ENTR Lot 3 (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har avsluttet en forberedende studie av prosjektorer, spillkonsoller og DVD-, video- og blue ray-avspillere og -opptakere (sound and imaging equipment). Studiet har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studiet gir forslag som kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

Forordningen ligger innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun markedsføre produkter som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20%, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20%, og øke energieffektiviteten med 20% i EU, sammenlignet med 1990.

Forslag til økodesignkrav

DVD-, video- og blue ray-avspillere og -opptakere:

Krav om automatisk power down fra forskjellige relevante tilstander (fast start, content navigation, live pause m.v.)

Krav til on-mode med avspilling for Standard Definition (SD) og High Definition (HD)

Krav til energibruk i tilstanden live pause for TV (HD). (Live pause er en tilstand, hvor man kan sette et live-program på pause, og deretter slå på igjen når man er klar for å se videre på programmet litt på etterskudd. Der er forslag til krav om energiforbruget i denne tilstand for HD-TV)

For hviletilstand (standby) og avslått tilstand forventes ikke ytterligere krav til energibruk enn i den tverrgående standby-forordning (2008/1275/EF)

Kravene foreslås gjennomført i 2 trinn.

Projektorer (inkludert home cinema-projektorer):

Maksimum grense for projektorers effektforbruk avhengig av projektorens lysutsendelse (watt/lumen). Det foreslås korreksjonsfaktorer, som tar høyde for forskjellige typer av linseteknologier.

For hviletilstand og avslått tilstand forventes ikke ytterligere krav til energibruk enn i den tverrgående standby-forordning (2008/1275/EF)

Kravene foreslås gjennomført i 1 trinn.

Spillekonsoller:

Enten krav til maksimum forbruk i de forskjellige tilstander eller krav basert på Total Energy Consumption (TEC)

Krav om automatisk power down fra forskjellige tilstander (herunder klar- og pausetilstander)

For avslått tilstand forventes ikke ytterligere krav til energibruk enn i den tverrgående standby-forordning (2008/1275/EF)

Utover dette kan det for alle produkter komme krav til energibruk i tilstanden networked standby - en tilstand der produktene kan aktiveres via nettet. Det vil sannsynligvis bli gjennomført som en endring av standby-forordningen (2008/1275/EF).

Forventede unntakelser

Produkter som forventes unntatt fra kravene:

Produkter som primært forsynes via batterier,

profesjonelle kino-projektorer,

spillekonsoller med integrerte skjermer,

DVD- og videoavspillere og -opptakere med integrerte skjermer, og

alminnelige pc'er (forventes omfattet av egen forordning)

Sakkyndige instansers merknader

Et utkast til sluttrapport ble sendt ut til informasjon til et begrenset antall norske interessenter den 21. oktober 2010.

Frivillig avtale under økodesigndirektivet, spillkonsoller (ENTR Lot 3) (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Produsenter av spillkonsoller har foreslått en frivillig avtale om spillkonsoller under økodesigndirektivet. Den foreliggende versjon oppfyller imidlertid ikke Økodesigndirektivets (2009/125/EF) krav til en frivillig økodesignavtale.

Økodesigndirektivet gir mulighet for at en bransje kan fremlegge et forslag til en frivillig avtale om forbedring av deres produkters miljømessige egenskaper. Hvis kravene er ambisiøse nok, og flertallet av produsentene og leverandørene til det europeiske markedet er med i avtalen, kan avtalen erstatte økodesignregler. Bransjen forplikter seg til å føre kontroll med at avtalen overholdes.

Økodesignkrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 % og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Følgende produkter er omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

Spillkonsoller med effekt over 20 watt i aktiv tilstand

Følgende produkter er ikke omfattet av forslaget til den frivillige avtalen:

Software til spillkonsoller

Forslag til økodesignkrav i den frivillige avtalen

Alle produkter omfattet av avtalen:

Krav til avspillingstilstanden (90 W og 70 W i hhv. trinn 1 og 2)

Krav til navigationstilstanden (også 90 W og 70 W i hhv. trinn 1 og 2)
--

Det kan imidlertid tillates en høyere effekt, hvis produktet har Natural User Interface - et interface ved bruk av bevegelser, nemlig ekstra 20 W og 15 W i hhv. trinn 1 og 2

Krav om automatisk slukking av produktene

Krav om maksimal effekt i forskjellige tilstander, f eks maks. 90 watt i "media playback"-tilstand.

Krav til hviletilstand (standby), avslått tilstand og networked standby som følger den tverrrgående standby-forordning (2008/1275/EF)

Kravene foreslås implementert i 2 trinn med virkning henholdsvis fra 2013 og 2017.

Merknader

Hovedrettsakten - direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) - er hjemlet i *Traktat om den Europeiske Union (TEU)*, EU-traktatens artikkel 95.

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området: LOV 1976-06-11 nr 79: Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) med underliggende forskrift [2011.02.23 nr 0190](#): Forskrift om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften)
Rettslige konsekvenser for Norge: Økodesigndirektiv II (direktiv 2009/125/EF) ble innlemmet i EØS-avtalen i 1.7.2011 ved EØS-komite-beslutning nr. 67/2011 og er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 23. februar nr 190 om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften) som trådte i kraft 1. mars 2011.

Gjennomføring av en mulig kommisjonsforordning for spillkonsoller vil skje gjennom endringer i økodesignforskriften. Rettsakten kan i så fall grupperes i gruppe 2, dvs rettsakter som ikke griper vesentlig i norsk handlefrihet.

Sakkyndige instansers merknader

NVE har ingen merknader.

Forordning for kommende krav til miljøvennlig utforming av støvsugere (ENER Lot 17) (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen er i gang med en forordning som setter krav til støvsugere. Forskriften bygger på en forberedende studie av støvsugere, møter i Samrådsforum og regulatorisk komité. Studien har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. På bakgrunn av studien er det stilt forslag om krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk (i bruksfasen) og andre miljøpåvirkninger (opptak av og utslipp av støv). De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

Forordningen ligger innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF).

Økodesigndirektivet er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter.

Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene.

Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Produktene som omfattes:

elektriske støvsugere som kan kobles til strømmettet

Følgende typer støvsugere er unntatt fra kravene:

Våtstøvsugere

Våt- og tørrstøvsugere

Batteridrevne støvsugere

Robotstøvsugere

Industristøvsugere

Sentralstøvsugere

Gulvpoleringsmaskiner

Forslag til økodesignkrav

Det stilles krav om et maksimalt årlig energiforbruk og støv-gjenutslipp, slik at produktene 2 år etter vedtak maksimalt må forbruke 62 kWh pr. år ved en nærmere definert bruk (gjelder ikke for støvsugere med vannfilter). Effekuttaket skal ikke overstige 1600 W.

4 år etter vedtak maksimalt må forbruke 43 kWh pr. år og ha et støv-gjenutslipp på maksimalt 3 % av det oppsugde støvet. Effekuttaket skal ikke overstige 900 W. Lydnivå maks 80 dB. Motorens levetid skal være lik eller mer enn 500 timer.

Det stilles krav til produsenter og importører om å gjøre en rekke nærmere spesifiserte opplysninger tilgjengelig, for eksempel hvordan produktet kan kildesorteres etter endt levetid med tanke på gjenbruk av komponenter.

Det følger ikke egne rapporteringsforpliktelser utover det som er angitt i direktiv 2009/125/EF.

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten: Hovedrettsakten – direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i Traktat om den Europeiske Union (TEU), EU-traktatens artikkel 95

Hovedrettsakten – direktiv 2010/30/EU (energimerkedirektivet) – er hjemlet i Traktat om den Europeiske Unions Funksjonsmåte (TEUF- traktaten), artikkel 194 (2).

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området.
LOV 1976-06-11 nr 79: Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven).
Forskrift 2011.02.23 nr 0190: Forskrift om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften).

Rettslige konsekvenser for Norge.

Økodesigndirektiv II (direktiv 2009/125/EF) ble innlemmet i EØS-avtalen i 1.7.2011 ved EØS-komite-beslutning nr. 67/2011 og er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 23. februar nr 190 om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften) som trådte i kraft 1. mars 2011. Gjennomføring av kommisjonsforordning Nr. xx /20xx vil skje gjennom endringer i økodesignforskriften.

Får rettsakten administrative konsekvenser for Norge?

Gjennomføringen av det stadig økende antall forordninger under økodesigndirektivet og energimerkedirektivet vil på lenger sikt kunne medføre administrative konsekvenser for Norge.

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for private?

Økodesign: Det antas at nye krav til produktutformingen kan medføre økte kostnader knyttet til omlegging av produksjonsmetoder for å tilfredsstille de nye produktkravene. Økodesignforskriften åpner også for at bedriftene kan pålegges å avstå gratis eksemplarer av et produkt for testing. Dersom produktet er kostbart, kan avståelsen representere en ekstra økonomisk byrde for bedriften. Mest sannsynlig vil aktørene hente inn igjen denne utgiften gjennom å sette høyere priser på produktene som tilbys den enkelte forbruker.

Økonomiske konsekvenser for produsenter/leverandører?

Siden produsentene allerede i dag leverer de alternative løsningene som vil være tillatt etter forordningens virkningsdato, antas det ikke å ha noen særlige økonomiske konsekvenser for produsentene.

Imidlertid vil måten myndighetene tenker å finansiere tilsynet med, kunne få økonomiske konsekvenser for produsenter eller den ansvarlige.

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for offentlige myndigheter (kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå)?

Økodesign: Gjennomføringen av stadig flere forordninger under økodesigndirektivet vil på lenger sikt medføre behov for økte administrative ressurser grunnet nye forpliktelser forbundet med tilsyn og informasjon om regelverk (indirekte utgifter). Rettsakten krever forskriftsendring som vurderes å ikke gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet og kan derfor grupperes i gruppe 2.

Sakkyndige instansers merknader

Ingen bemerkninger.

Status

Studien ble avsluttet i februar 2009. Det seneste forslaget til forordning er fra 27. februar 2013. De seneste forslagene har vært behandlet i regulatorisk komité. Forordningen forventes vedtatt i 2013. Når et endelig vedtak foreligger vil saken gå til EFTA/EØS-landene for vurdering og vedtak.

Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av produkter for lokal romoppvarming (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. EU-kommisjonen har fremlagt et såkalt arbeidsdokument som foreslår krav til produkter til lokal romoppvarming. Forslagene er fremlagt etter studiene *ENER Lot 15* og *Lot 20* i den første arbeidsplanen under direktivet.

Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Forslagene i arbeidsdokumentet omfatter blant annet:

- Elektriske produkter (panelovner, radiatorer med olje/stein som varmelagring, vifteovner, gulvvarme)
- Kaminer ventilert via skorstein (gass eller flytende brensel)
- Ildsteder (vedovner, peiser, peisinnsatser)
- Pelletskaminer og -ovner

Forslagene omfatter ikke luftporter, saunaovner, varmepumper, utendørsprodukter.

Arbeidsdokumentet foreslår krav til energieffektivitet (uttrykt som årsvirkningsgrad). Denne "årsvirkningsgraden" beregnes etter brenselets øvre brennverdi og har både en biomassefaktor, som tildeles produkter som brenner biomasse, og fradragsfaktorer der størrelsen er avhengig av produktets evne til å tilpasse varmen etter rommets behov (f eks termostat og effektstyring). Elektriske produkter tildeles på sin side maksimal energieffektivitet på 40 % per definisjon, pga primærenergifaktoren 2,5. Videre foreslår arbeidsdokumentet maksimale grenseverdier for utslipp gjennom røykgassen fra produktene som forbrenner biomasse etc.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrollen.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE har avholdt informasjonsmøte for norske interessenter i forbindelse med arbeidsdokumenter sendt ut av EU-kommisjonen. NVE har sendt inn nasjonale kommentarer på vegne av Norge. NVE har informert fortløpende om arbeidsdokumenter og regelverksutformingen i EU, generelt gjennom NVEs websider samt direkte til kjente norske interessenter i. Se NVEs egen side for denne produkttypen:

<http://www.nve.no/no/Energi1/Okodesign-av-energi-relaterte-produkter/Produkttyper-med-vedtatt-regelverk/Lokal-romoppvarming/>

Delegert kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU om energimerking av produkter til lokale romoppvarming (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Energimerkedirektivet (2010/30/EU) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til energimerking av produkter. EU-kommisjonen har fremlagt et såkalt arbeidsdokument som foreslår krav til og energimerking av produkter til lokal romoppvarming. Forslagene er fremlagt etter studiene Lot 15 og Lot 20 i den første arbeidsplanen under direktivet.

Energimerkedirektivet fastsetter krav til, og utformingen av, energimerking for produkter. Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. I tillegg til energieffektivitet kan energimerkeetiketten inneholde opplysninger om produktet, så som kapasitet, støy og evt annet forbruk.

Forslagene i arbeidsdokumentet omfatter blant annet:

Elektriske produkter (panelovner, radiatorer med olje/stein som varmelagring, vifteovner, gulvvarme)
Kaminer ventilert via skorstein (gass eller flytende brensel)
Ildsteder (vedovner, peiser, peisinnsatser)
Pelletskaminer og -ovner

Forslagene omfatter ikke luftporter, saunaovner, varmepumper, utendørsprodukter.

Arbeidsdokumentet foreslår én og samme skala for alle de aktuelle produktene. For å få til dette benyttes energieffektivitet uttrykt som årsvirkningsgrad. Den beregnes etter brenselets øvre brennverdi og har både en biomassefaktor på 1,4 (les: bonus +40 % på årsvirkningsgraden) og fradragsfaktorer avhengig av produktets evne til å tilpasse varmen etter rommets behov (f eks termostat og effektstyring). Elektriske produkter tildeles maksimal energieffektivitet på 40 % pga primærenergifaktoren 2,5.

Merknader

Hovedrettsakten – 2010/30/EU (energimerkedirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 194 (2). Energimerkedirektivet er implementert i norsk lovgivning som energimerkeforskrift for produkter, hjemlet i merkeloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under energimerkedirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i energimerkeforskriften for produkter. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av energimerkedirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE har avholdt informasjonsmøte for norske interessenter i forbindelse med arbeidsdokumenter sendt ut av EU-kommisjonen. NVE har sendt inn nasjonale kommentarer på vegne av Norge. NVE har informert fortløpende om arbeidsdokumenter og regelverksutformingen i EU, generelt gjennom NVEs websider samt direkte til kjente norske interessenter i. Forordningen er derfor ikke i tillegg sendt på nasjonal høring. Se NVEs egen side om produkttypen: <http://www.nve.no/no/Energi1/Okode-sign-av-energi-relaterte-produkter/Produkttyper-med-vedtatt-regelverk/Lokal-romoppvarming/>

Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av stekeovner, komfyrtopper og avtrekkshetter (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en ny forordning under økodesigndirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen. Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt. Kommisjonen foreslår en felles forordning for

stekeovner, komfyrtopper og avtrekkshetter. Forslaget omfatter både elektriske produkter og gassfyrte ovner og komfyrtopper. Følgende hovedprodukttyper foreslås omfattet:

- Ovner, inkludert når ovner er integrert i komfyrer
- Komfyrtopper
- Avtrekkshetter

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrollloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE har informert fortløpende om arbeidsdokumenter og regelverksutformingen i EU, generelt gjennom NVEs websider samt direkte til kjente norske interessenter. NVE har sendt inn nasjonale kommentarer på vegne av Norge.

Se NVEs egen webside om produkttypen:

<http://www.nve.no/no/Energi1/Okodesign-av-energirelaterte-produkter/Produkttyper-med-vedtatt-regelverk/Stekeovner-komfyrtopper-og-avtrekksvifter/>

Delegert kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... utfyllende for europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU om energimerking av stekeovner og avtrekkshetter (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en ny forordning under energimerkedirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen. Energimerkedirektivet (2010/30/EU) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til energimerking av produkter. Energimerkedirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter krav til, og utformingen av, energimerking for produkter. I tillegg til energieffektivitet kan energimerkeetiketten inneholde opplysninger om produktet, så som kapasitet, støy og evt. annet forbruk. Kommisjonen forslår en felles forordning for stekeovner og avtrekkshetter, mens komfyrtopper er ikke er omfattet av energimerkeordningen. Forslaget omfatter både elektriske produkter og gassfyrte ovner. Følgende hovedprodukttyper foreslås omfattet:

- Ovner, inkludert når ovner er integrert i komfyrer
- Avtrekkshetter

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2010/30/EU (energimerkedirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 194 (2).

Energimerkedirektivet er implementert i norsk lovgivning som energimerkeforskrift for produkter, hjemlet i merkeloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under energimerkedirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i energimerkeforskriften

for produkter. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av energimerkedirektivet. Dette innebærer butikkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE har informert fortløpende om arbeidsdokumenter og regelverksutformingen i EU, generelt gjennom NVEs websider samt direkte til kjente norske interessenter. NVE har sendt inn nasjonale kommentarer på vegne av Norge. Se NVEs egen webside om produkttypen:

<http://www.nve.no/no/Energi1/Okodesign-av-energirelaterte-produkter/Produkttyper-med-vedtatt-regelverk/Stekeovner-komfyrtopper-og-avtrekksvifter/>.

Forslag om krav til miljøvennlig utforming av profesjonelle vaskemaskiner, tørketromler og oppvaskmaskiner (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en ny forordning under økodesigndirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen. Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt.

Produktene som omfattes av studiene:

- Profesjonelle vaskemaskiner
- Profesjonelle tørketromler
- Profesjonelle oppvaskmaskiner

Økodesignkrav foreslås oppbygd som de gjeldende økodesignkravene til vaske- og oppvaskmaskiner i husholdninger.

Forslag til økodesignkrav:

Det foreslås krav om at alle produktene skal ha et nærmere definert standardprogram. Denne muligheten skal være synlig for sluttbrukeren i maskinens programvelger, og maskiner med automatisk programvalg skal innstilles til å velge dette programmet som standard.

Det foreslås krav til leverandørene om å gjøre spesifikk informasjon tilgjengelig i maskinens bruksanvisning, herunder informasjon om vaskeprogrammernes energi- og tidsforbruk. Flere av de foreslåtte informasjonskravene forutsetter at det innføres en felles europeisk teststandard.

Det foreslås krav om at en fremtidig teststandard innbefatter sammenhengen mellom mengden av vaskemiddel og maskinens energi- og vannforbruk. Et lavere energiforbruk krever ofte en høyere dose oppvaskmiddel, med mindre nye typer enzymoppvaskmiddel vinner stort innpass på markedet.

Dessuten kan bedre brukerinformasjon om optimal såpedosering minske tendensen til overdosering. Såpe er et miljøproblem på grunn av overgjødning i naturen (eutrofiering).

Studien poengterer nødvendigheten av felles teststandarder for å implementere effektivitetskrav og merkingsprogrammer, som vil gi sluttbrukeren pålitelige og uavhengige opplysninger om maskinens forbruk og yteevne. Studiene setter opp lister over de parametrene som en teststandard bør omfatte.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrollloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE inviterte kjente norske interessenter til deltakelse i fasen der EU-kommisjonen utarbeider produktstudien som ble utført i 2009-2011.

Forslag om energimerking for profesjonelle vaskemaskiner, tørketromler og oppvaskmaskiner (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en ny forordning under energimerkedirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen. Energimerkedirektivet (2010/30/EU) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til energimerking av produkter. Energimerkedirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter krav til, og utformingen av, energimerking for produkter. I tillegg til energieffektivitet kan energimerkeetiketten inneholde opplysninger om produktet, så som kapasitet, støy og evt annet forbruk.

Produktene som omfattes av studiene:
Profesjonelle vaskemaskiner
Profesjonelle tørketromler
Profesjonelle oppvaskmaskiner

Økodesignkrav foreslås oppbygd som de gjeldende økodesignkravene til vaske- og oppvaskmaskiner i husholdninger.

Forslag til krav om merking:
Studien poengterer nødvendigheten av felles teststandarder, og at krav om energimerking bygger på dette.

Det foreslås krav om at energimerking bl.a. viser maskinenes energi-, vann-, og såpeforbruk samt vaskeevne, sentrifugeringsevne og tørkeevne.

Det foreslås krav om at energimerkingen skal opplyse forbrukeren om de økonomiske og miljømessige fordelene ved vaskemaskiner og oppvaskmaskiner med varmtvannsinntak. Fordelene oppnås med oppvarming av vann utenfor maskinen, f.eks. ved hjelp av solvarme, fjernvarme eller i en gasskjele, og kan fungere som et fleksibelt supplement eller alternativ til maskinens elektriske oppvarming av vannet.

Det foreslås at ikke bare de tradisjonelle, elektriske tørketromlene skal energimerkes, men at også nyere teknologi, f.eks. tørketromler drevet av gass eller varmepumper, skal energimerkes.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2010/30/EU (energimerkedirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 194 (2). Energimerkedirektivet er implementert i norsk lovgivning som energimerkeforskrift for produkter, hjemlet i merkeloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under energimerkedirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i energimerkeforskriften

for produkter. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av energimerkedirektivet. Dette innebærer butiktkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE inviterte kjente norske interessenter til deltakelse i fasen der EU-kommisjonen utarbeider produktstudien som ble utført i 2009-2011.

Energimerking - Kjeler for fast brensel (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en ny forordning under energimerkedirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen. Energimerkedirektivet (2010/30/EU) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til energimerking av produkter. Energimerkedirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter krav til, og utformingen av, energimerking for produkter. I tillegg til energieffektivitet kan energimerkeetiketten inneholde opplysninger om produktet, så som kapasitet, støy og evt annet forbruk.

Produktene som foreslås omfattes av krav om energimerking:
Kjeler til fyring med flis og annet fast biobrensel under 500 kW
Kjeler til fyring med koks, kull og annet fast brensel under 500 kW

Produkter som vedovner osv. til direkte romoppvarming var tidligere omfattes av den kravforberedende studien ENER Lot 15, men er overført til ENER Lot 20 som omhandler lokale romoppvarmingsenheter basert på elektrisitet, gass og olje og nå også biomasse og fast mineralsk brensel.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2010/30/EU (energimerkedirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 194 (2). Energimerkedirektivet er implementert i norsk lovgivning som energimerkeforskrift for produkter, hjemlet i merkeloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under energimerkedirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i energimerkeforskriften for produkter. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av energimerkedirektivet. Dette innebærer butiktkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE har informert fortløpende om arbeidsdokumenter og regelverksutformingen i EU, generelt gjennom NVEs websider samt direkte til kjente norske interessenter.

Se NVEs side om produkttypen:

http://www.nve.no/no/Energi1/Okko-design-av-energielaterte-produkter/Produkttyper_utvikling/Kjeler-for-fast-brensel/

Økodesign - Kjeler for fast brensel (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en ny forordning under økodesigndirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen. Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt.

Produktene som omfattes av de foreslåtte kravene:

Kjeler til fyring med flis og annet fast biobrensel under 500 kW

Kjeler til fyring med koks, kull og annet fast brensel under 500 kW

Produkter som vedovner osv. til direkte romoppvarming var tidligere omfattet av den kravforberedende studien ENER Lot 15, men er overført til ENER Lot 20 som omhandler lokale romoppvarmingsenheter basert på elektrisitet, gass og olje og nå også biomasse og fast mineralsk brensel.

Alle produkter som omfattes av de foreslåtte kravene:

Krav til produktenes energieffektivitet på bakgrunn av produktets årsvirkningsgrad. Biomassefyrte kjeler favoriseres i beregningen.

Krav til produktenes utslipp til luft.

Krav om produktinformasjon.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrollen.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE har informert fortløpende om arbeidsdokumenter og regelverksutformingen i EU, generelt gjennom NVEs websider samt direkte til kjente norske interessenter.

Se NVEs webside om produkttypen:

http://www.nve.no/no/Energi1/Okodesign-av-energirelaterte-produkter/Produkttyper_utvikling/Kjeler-for-fast-brensel/

Revisjon av forordning om energimerking av fjernsyn (2010/1062) og utkast til inkludering av PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen planlegger å fremme en forslag om en ny rettsakt som innebærer at elektroniske skjermer, herunder fjernsyns- og dataskjermer, skal energimerkes. Rettsakten vil være en forordning under energimerkedirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen.

Forslaget bygger på en evaluering av den eksisterende lovgivningen om energimerking av fjernsyn (2010/1062/EF) samt den teknologiske utviklingen på området. Hvis forslaget vedtas, resulterer det i en såkalt delegert forordning. Kravene er foreslått i et diskusjonsopplegg fra EU-kommisjonen, og på bakgrunn av kommentarer og data fra interessenter kan det komme endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

For fjernsyn vil en eventuell lovgivning være en revisjon av den eksisterende lovgivningen om energimerking av fjernsyn (2010/1062/EF), mens det er snakk om ny lovgivning for dataskjermer, bilderammer og informasjonsskjermer (sistnevnte utgjør såkalte signage products). Energimerkedirektivet (2010/30/EU) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til energimerking av produkter. Energimerkedirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter krav til, og utformingen av, energimerking for produkter. I tillegg til energieffektivitet kan energimerkeetiketten inneholde opplysninger om produktet, så som kapasitet, støy og evt annet forbruk.

Følgende produkter foreslås omfattet av kravet om energimerking: Elektroniske skjermer som er koblet til elektrisitetsnettet og brukes innenfor alle sektorer, herunder husholdninger, handel og servicenæring, industri og offentlige steder. Det kan f.eks. være:

Fjernsyn

Dataskjermer (stasjonære dataskjermer og eksterne skjermer)

Digitale bilderammer

Informasjonsskjermer (signage products)

Merknader

Hovedrettsakten – 2010/30/EU (energimerkedirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 194 (2). Energimerkedirektivet er implementert i norsk lovgivning som energimerkeforskrift for produkter, hjemlet i merkeloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under energimerkedirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i energimerkeforskriften for produkter. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av energimerkedirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Revisjon av økodesignforordning om fjernsyn (2009/642) og utkast til økodesignkrav for PC-skjermer og andre elektroniske skjermer (ENER Lot 3 og 5) (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen planlegger å fremme en forslag om en ny rettsakt som innebærer at elektroniske skjermer, herunder fjernsyns- og dataskjermer, får krav til miljøvennlig utforming (økodesign). Rettsakten vil være en forordning under økodesigndirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen.

Forslaget bygger på en evaluering av den eksisterende forordning om økodesign for fjernsyn (2009/642/EF) og den teknologiske utviklingen på området. Forslaget behandles i såkalt komitologi i regi av EU-kommisjonen, og på bakgrunn av kommentarer og data fra interessenter kan det komme endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak. For fjernsyn vil en eventuell forordning være en revisjon av den eksisterende forordningen om økodesign (2009/642/EF), mens det er snakk om ny lovgivning for dataskjermer, bilderammer og informasjonsskjermer (sistnevnte utgjør såkalte signage products).

Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt.

Følgende produkter foreslås omfattet av økodesignkrav: Elektroniske skjermer som er koblet til elektrisitetsnettet og brukes innenfor alle sektorer, herunder husholdninger, handel og servicenæring, industri og offentlige steder. Det kan f.eks. være:

- Fjernsyn
- Dataskjermer (stasjonære dataskjermer og eksterne skjermer)
- Digitale bilderammer
- Informasjonsskjermer (signage products)

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontroll-loven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Økodesign: Forberedende studium for spesialmotorer (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie (ENER Lot 30) av spesielle elektriske motorer og drivverk (motorer med styring). Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger.

Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt.

Studien omhandler spesialmotorene som ble unntatt fra forordning 640/2009 (elektriske motorer). Motorer omfattet av studien ENER Lot 30 er motorer under 750 W og over 375 kW, for eksempel: Presisjonsdrivverk (motorer med styring som kan flytte et gitt emne presist, f.eks. et transportbånd som skal stoppe på et bestemt sted).

Permanente magnetiske motorer (særlig høyeffektive motorer).

Motorer som driver og kjøles av egen ventilator, herunder motorer som er fullstendig integrert i et produkt, motorer til spesialformål og motorer som kan bremse ned et emne.

Drivverk fra 200 W til 1000 kW, f.eks. mykstartere (motor med styring som gradvis kan starte en stor maskin slik at den ikke påvirker annet utstyr koblet til strømmettet) og motorer med styring som kan tilpasse dreiemoment og/eller hastighet for det som motoren driver.

Produkter som ikke omfattes av studien:

Produkter omfattet av forordningen 640/2009 om elektriske motorer.

Produkter omfattet av studien ENER Lot 31 om kompressorer (se eget EØS-notat).

Motorer i kjøretøy til transport av personer og varer, ettersom transportsektoren ikke er omfattet av økodesigndirektivet.

Studien er ennå ikke kommet med forslag til økodesignkrav. Det er sannsynlig at studien vil foreslå krav til produktenes energieffektivitet og krav om produktinformasjon. Eventuelle krav forventes tidligst å ha virkning fra 2016.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrollloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE inviterte kjente norske interessenter til deltakelse i fasen der EU-kommisjonen utarbeider produktstudien.

Økodesign: Forberedende studium - avbruddsfrie strømforsyninger (UPS) (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har igangsatt en forberedende studie av avbruddsfrie strømforsyninger, f.eks. batterier - på engelsk kalt uninterruptible power supplies (UPS). Studien er i ferd med å undersøke potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien kan resultere i en forordning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger. En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til kravene. Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt.

Produktene som i utgangspunktet omfattes av studien: UPS til bruk i husholdninger og bedrifter, herunder 1) UPS til bruk ved strømbrytning, og 2) UPS til å sikre en gitt spenning og frekvens til utstyret som UPS leverer strøm til.

Forslag til økodesignkrav: Studien er ennå ikke kommet med forslag til økodesignkrav. Det er sannsynlig at studien vil foreslå krav til produktenes energieffektivitet og krav om produktinformasjon. Eventuelle krav forventes tidligst å ha virkning fra 2016.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrollloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

NVE inviterte kjente norske interessenter til deltakelse i fasen der EU-kommisjonen utarbeider produktstudien.

Arbeidsdokument for utkast til Kommissjonsforordning (EU) nr. .../... av xxx om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av varmtvannsberedere og lagringstanker (vedlegg IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har gjennomført en forberedende studie av varmtvannsberedere. Studien har undersøkt potensialet for mer miljøvennlig utforming av produktene og eventuelle konsekvenser ved å stille krav til produktenes utforming. Studien gir forslag som kan resultere i lovgivning som fastsetter krav til produktenes utforming både når det gjelder energibruk, forbruk av ressurser og andre miljøpåvirkninger. De foreslåtte kravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak. En eventuell forordning vil ligge innenfor rammene av Økodesigndirektivet (2009/125/EF). Økodesigndirektivet fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet i tillegg til andre krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Det skjer gjennom forordninger som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun markedsføre produkter som lever opp til kravene. Produkter som tilfredsstiller kravene skal være CE-merket.

Denne type energikrav til produkter vil være relatert til sirkulasjon av varer i det indre marked og er samtidig et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 % og øke energieffektiviteten med 20 % i EU sammenlignet med 1990. Forordningen vil gjelde for beredere med ytelse opp til 400 kW og varmtvannstanker med volum opp til 2000 liter.

Følgende produkter er omfattet:

Oljefyrte, gassfyrte og elektriske varmtvannsberedere (både gjennomstrømningsvarmere og med tank)
Varmtvannsberedere basert på varmepumper – luft-vann og væske-vann

Kombinasjoner med solvarme

Separate varmtvannsbeholdere (beholdere som oppbevarer varmt bruksvann, beholdere som oppbevarer romvarmevann, og beholdere som oppvarmer eller kjøler vann indirekte fra en ekstern energikilde).

Forslag til økodesignkrav

Krav til alle omfattede varmtvannsberedere:

Krav om varmtvannsvirkningsgrad basert på standardiserte forbruksmønstre for varmt vann (load profiles). Avhengig av varmtvannsberederens størrelse benyttes ett av ti forskjellige forbruksmønstre med betegnelser mellom 3XS og 4XL

Krav til omfattede produkter som er basert på forbrenning av olje og gass:

Krav om maksimalt utslipp av NO_x
Krav til separate varmtvannsbeholdere:
Krav til produktets varmetap

Forslag om trinnvis innføring av krav

Kravene foreslås gjennomført i 3 trinn og forventes vedtatt høsten 2012.

1 år etter vedtak innføres krav til varmtvannsvirkningsgrad for alle varmtvannsberedere og krav til maksimalt volum for varmtvannsberederne med forbruksmønstrene XXXS, XXS, XS og S.

3 år etter vedtak innskjerpes krav til varmtvannsvirkningsgrad. Dessuten innføres krav til varmetap for varmtvannsbeholdere.

3 år etter vedtak innføres krav til NO_x-utslipp.

5 år etter vedtak skjerpes effektivitetskravene for berederstørrelsene XXL, 3XL og 4 XL.

Delegert kommisjonsforordning nr. /2013 av 18.2.2013 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU med hensyn til energimerking av kjeler og kombikjeler (ENER Lot 1) (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har vedtatt en delegert forordning for kjeler mv. med kapasitet under 70 kW (utgangseffekt). Lovgivningen ligger innenfor rammene av Energimerkedirektivet (2010/30/EU) om angivelse av energirelaterte produkters energi- og ressursforbruk ved hjelp av merking og standardiserte produktopplysninger. Under energimerkedirektivet vedtas delegerte forordninger, som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun markedsføre produkter som lever opp til kravene og er forsynt med en korrekt energimerking. Energikrav til produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 % og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Følgende produkter med kapasitet under 70 kW utgangseffekt omfattes:

- oljefyrte kjeler
- gassfyrte kjeler
- elektriske kjeler
- mikro-/minikraftvarme (under 50 kW)
- gassabsorpsjonsvarmepumper (vanligvis luft-vann)
- elektriske luft-vann varmepumper
- elektriske væske-vann varmepumper (f.eks. jordvarmeanlegg)

Krav til alle omfattede produkter: Leverandørene har ansvar for at produktet forsynes med et energimerke og et datablad (tidligere benevnt som opplysningsskjema). Forhandlerne er forpliktet til å påføre de utstilte produktene et energimerke samt oppgi energiklasse i alt salgsmateriale der pris og/eller energi nevnes.

Merknader

Hovedrettsakten - direktiv 2010/30/EU (energimerkedirektivet) - er hjemlet i Traktat om den Europeiske Unions Funksjonsmåte (TEUF- traktaten), artikkel 194 (2).

Gjeldende norsk lovgivning på området er LOV 1981-12-18 nr 90: Lov om merking av forbruksvarer m.v. med de underliggende energimerkeforskrift(er).

En revidert energimerkeforskrift, forskrift dd.mm nr yyy om energimerking av produkter (Energimerkeforskriften for produkter) trer i kraft når Island løfter sitt konstitusjonelle forbehold om ikrafttredelse av EØS-komitebeslutning nr. 217/2012 som innlemmer direktiv 2010/30/EU (energimerkedirektiv II) i EØS-avtalen. Delegert forordning (EU) nr. xx /2013 vil bli gjennomført i norsk rett gjennom den nye forskriften om energimerking av produkter, og denne forskriften vil bli vedtatt og satt i kraft så snart Island løfter sitt forbehold. Dersom energimerkeforskriften trer i kraft før

EØS-komitebeslutning om innlemmelse av forordning (EU) nr. xxx/2013, vil forordningen tas inn i forskriften ved endringsforskrift.

Delegert forordning (EU) nr. xx/2013 endrer således norsk lovverk, men ikke nødvendigvis med en gang. Vi må vente til Island har løftet sitt konstitusjonelle forbehold.

Det antas at ordningen har en økonomisk konsekvens for leverandørene. De økte kostnadene forbundet med produksjon og distribusjon av etiketter og datablader antas å være beskjedne og vil belastes private aktører i omsetningskjeden. Energimerkeforskriften for produkter åpner for at NVE kan kreve at bedriftene vederlagsfritt skal avstå prøver på eller fra energirelaterte produkter samt å betale utgiftene til undersøkelse dersom produktet viser seg ikke å være i samsvar med forskriften. Undersøkelseskostnadene vil variere fra produkt til produkt, men i noen tilfeller kan de være vesentlige (over kr 100 000).

Det antas at ordningen har en økonomisk konsekvens for leverandørene. De økte kostnadene forbundet med produksjon og distribusjon av etiketter og datablader antas å være beskjedne og vil belastes private aktører i omsetningskjeden. Energimerkeforskriften for produkter åpner for at NVE kan kreve at bedriftene vederlagsfritt skal avstå prøver på eller fra energirelaterte produkter samt å betale utgiftene til undersøkelse dersom produktet viser seg ikke å være i samsvar med forskriften. Undersøkelseskostnadene vil variere fra produkt til produkt, men i noen tilfeller kan de være vesentlige (over kr 100 000).

Working dokument (WD) for energimerking av kjeler ble sendt på høring den 01.04 2011 til NHO, bransjeorganisasjoner, produsenter og andre direktorater. Til fristen kom det inn to svar. Norsk Teknologi besvarte med et foreløpig notat der de argumenterer mot bruken av primærenergifaktoren i alle lot-er der denne er benyttet. Norsk Industri er av samme oppfatning som Norsk Teknologi når det gjelder bruk av primærenergifaktor og krever at faktoren tas ut av wd for både kjeler og varmtvannsberedere.

Kommisjonsforordning (EU) nr .../... av ... om endring av Kommisjonsforordning (EF) nr 1275/2008 om krav til miljøvennlig utforming av elektriske og elektroniske husholdningsapparater i standby og avslått tilstand, og endring av Kommisjonsforordning (EF) nr 642/2009 om krav til miljøvennlig utforming av fjernsyn (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en endring (utvidelse) av to forordninger under økodesigndirektivet som er tatt inn i EØS-avtalen. Økodesigndirektivet setter krav til miljøvennlig utforming av produkter. Så langt i hovedsak energieffektiviteten til produktene i deres bruksfase, men for enkelte produkter også utslipp eller forbruk av andre ressurser under bruksfasen. Økodesigndirektivet fungerer som et rammedirektiv og kravene til de enkelte produkttypene gjennomføres med forordninger under direktivet.

De to forordningene som endres i denne rettsakten er:

1275/2008 om standby og avslått tilstand

642/2009 om fjernsyn

Endringene består av at apparater i nettverk legges til og dermed omfattes av kravene. I tillegg tas kaffemaskiner inn spesifikt i standbyforordningen da kaffemaskiner likevel ikke lenger er planlagt regulert i en egen forordning. Rettsakten setter opp en del nye krav for å tilpasse seg nettverksegenskaper og setter i tillegg krav til nevnte kaffemaskiner. Kravene gjelder fra ulike tidspunkter.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrolloven.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften.

Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Delegert kommisjonsforordning (EU) nr... av 18.2.2013 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/30/EU om energimerking av varmtvannsberedere og varmtvannslagringsstanker samt kombinasjonsløsninger av varmtvannsbereder og solfangersystem (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

EU-kommisjonen har gjennomført en forberedende studie av varmtvannsberedere. Studien har undersøkt hensiktsmessigheten av å stille krav om energimerking av produktene. Studiens forslag forventes å resultere i lovgivning. De foreslåtte merkekravene vil kunne gjennomgå endringer i prosessen helt frem til endelig vedtak.

Forordningen ligger innenfor rammene av Energimerkedirektivet (2010/30/EU) om angivelse av energirelaterte produkters energi- og ressursforbruk ved hjelp av merking og standardiserte produktopplysninger.

Under energimerkedirektivet vedtas delegerte forordninger, som pålegger produsenter og importører i EU-markedet å kun markedsføre produkter som lever opp til kravene og er forsynt med en korrekt energimerking.

Energimerking av produkter er et av flere virkemidler for å nå EUs vedtatte mål om innen 2020 å redusere klimagassutslippene med minst 20 %, øke andelen fornybar energi i vårt endelige energiforbruk til 20 % og øke energieffektiviteten med 20 % i EU, sammenlignet med 1990.

Produktene som omfattes:

Oljefyrte, gassfyrte og elektriske varmtvannsberedere (både momentan oppvarming og med tank)

Varmtvannsberedere basert på elektriske varmepumper - luft-vann og væske-vann

Kombinasjoner med solvarme

Separate varmtvannsbeholdere (beholdere som lagrer varmt tappevann, beholdere som lagrer vann til romoppvarming, og beholdere som varmer eller kjøler vann indirekte fra en ekstern energikilde)

Forslag til krav om merking

Krav til alle omfattede produkter:

Det stilles krav om energimerking av produktene.

Det stilles krav om hva leverandøren skal offentliggjøre, herunder et produktblad.

Det stilles krav om hva forhandleren skal informere forbrukeren om.

Kravene om energimerking forventes vedtatt i juni 2012. Kravene tar til å virke 1 år etter vedtakelse.

Kommisjonsforordning (EU) nr. .../... av ... om gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF om krav til miljøvennlig utforming av PC-er og servere (Ved IV OED)

Sammendrag av innhold

Rettsakten er en ny forordning under økodesigndirektivet som er innlemmet i EØS-avtalen. Økodesigndirektivet (2009/125/EF) er et av EUs virkemidler for å nå 20-20-20-målene og setter rammer for regelverk om krav til miljøvennlig utforming av produkter. Økodesigndirektivet pålegger produsenter og importører i EU-markedet kun å bringe produkter i omsetning som lever opp til

kravene. Forordningene fastsetter minstekrav til produkters energieffektivitet og kan i tillegg sette krav til miljøaspekter og forbruk av ressurser (eks vann). Produsent skal utstyre produktet med CE-merket som indikasjon på alle relevante krav er oppfylt.

Forordningen omfatter følgende produkter:
desktop computers

- integrated desktop computers
- notebook computers (including tablet computers, slate computers and mobile thin clients)
- desktop thin clients
- workstationsmobile
- workstations
- small-scale servers
- computer servers

Det er også en rekke unntak fra virkeområdet.

Merknader

Hovedrettsakten – Direktiv 2009/125/EF (økodesigndirektivet) – er hjemlet i EU-traktatens artikkel 95. Økodesigndirektivet er implementert i norsk lovgivning som økodesignforskriften, hjemlet i produktkontrollen.

Den aktuelle forordningen hører hjemme under økodesigndirektivet og vil når den eventuelt vedtas innlemmet i EØS-avtalen bli tatt inn norsk regelverk som en forskriftsendring i økodesignforskriften. Den ferdige rettsakten fra EU antas å tilhøre gruppe 2 (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet).

Norske myndigheter er forpliktet til å utføre markedstilsyn med produktene som omfattes av økodesigndirektivet. Dette innebærer butikkkontroller, dokumentkontroller og laboratorietesting av stikkprøver blant produktene på markedet. Avhengig av hvilken finansieringsløsning som velges i framtiden for tilsynet vil de administrative og økonomiske konsekvensene fordele seg mellom den ansvarlige for produktet og norske myndigheter. Generelt øker antallet produkter som omfattes av direktivet fortløpende med hver nye forordning og dette øker behovet for tilsyn fra norske myndigheter. Rettsakten innebærer derfor indirekte utgifter for det offentlige.

Sakkyndige instansers merknader

De samme produkttypene omfattes av merkeordningen *Energy Star*. I november 2010 inviterte NVE bransjeorganisasjoner, leverandører, statlige etater, standardiseringsorganisasjoner med flere til å gi sine synspunkter på de to gjeldende utkastene til forordninger. Ingen synspunkter kom inn.

-SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

Vedlegg II Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering

Kapittel I Kjøretøyer

KOM(2011)120 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv om dekk for motorvogn og tilhengere og montering av dekk (kodifisering) (vedlegg II kap I SD)

Sammendrag av innhold

Forslaget går ut på å kodifisere rådsdirektiv 92/23/EØF av 13. mars 1992 om dekk for motorvogner og deres tilhengere og montering av dekk. Direktiv 92/23/EØF er et av særdirrektivene under det europeiske typegodkjenningssystemet fastsatt av godkjenningsdirektiv 2007/46/EF, og inneholder tekniske krav til dekk og montering av dekk. Kommisjonen er opptatt av å forenkle lovgivningen innenfor EU. Kommisjonen har derfor besluttet at et direktiv skal kodifiseres senest etter hver tiende endring, for å sikre en bedre oversikt over hvilke krav som gjelder for de enkelte områder. Direktiv 96/23/EØF har blitt vesentlig endret ved flere anledninger, og forslaget innebærer dermed en kodifisering av samtlige endringer. Dette medfører at kravene i rettsakten tydeliggjøres og blir mer tilgjengelig for brukerne. Forslaget medfører at direktiv 92/23/EØF blir opphevet og erstattet, men det materielle innholdet videreføres.

Merknader

EU-hjemmel

Forslaget er vedtatt med hjemmel i traktaten om den Europeiske Unions funksjonsmåte, artikkel 114.

Gjeldende rett

Direktiv 92/23/EØF er i dag implementert i forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) kapittel 13 om hjul og dekk.

Konsekvenser

Forslag til nytt direktiv innebærer ingen realitetsendringer, da dette er en kodifisering av tidligere innførte tekniske krav. Forslaget vil således ikke ha økonomiske konsekvenser for Norge. Det vil heller ikke medføre administrative konsekvenser utover det som må gjøres for å endre dagens forskriftstekst. Herunder må kapittel 13 og vedlegg I i forskrift av 4. oktober 1994 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) endres/oppdateres. Norge stiller seg positiv til forslaget, da regelverket blir enklere å forholde seg til.

Sakkyndige instansers merknader

Rettsakten er behandlet i Spesialutvalget for handelsforenkling, der Nærings- og handelsdepartementet, Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justisdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Utenriksdepartementet er representert. Spesialutvalget fant forslaget til rettsakt EØS-relevant og akseptabel.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. gang).

KOM(2012)164 Forslag til Europaparlamentets- og rådsforordning om forenkling av overføring av kjøretøy registrert i et annet medlemsland i det indre marked (Vedl II Kap I SD)

Sammendrag av innhold

Den foreslåtte forordningen tar sikte på å redusere omfanget av re-registreringer, forenkle de administrative formaliteter ved re-registrering og gjøre det mulig å re-registrere et stjålet kjøretøy i EU.

- Forordningen introduserer prinsippet om at et kjøretøy skal registreres der den som kjøretøyet er registrert på, bor (privatperson) eller har sin virksomhet (selskap).
- Å flytte permanent til et annet EU-land med kjøretøy vil bli enklere. Mesteparten av papirarbeidet og den fysiske kontrollen vil bli avskaffet. Registreringsmyndighetene vil få nødvendig informasjon om kjøretøy direkte fra registreringsmyndighetene i det land kjøretøyet er registrert.
- Borgere vil ha seks måneder til å re-registrere sitt kjøretøy etter at de har flyttet permanent til et annet medlemsland.
- Forordningen har som formål å gjøre det enklere å kjøpe et kjøretøy i utlandet. Borgere som kjøper eller selger et bruktkjøretøy i et annet EU-land skal i mindre grad støte på administrative hindringer, og kjøretøy må ikke gjennomgå ekstra tekniske kontroller. Når registreringsmyndighetene er i tvil om tilstanden til et kjøretøy, kan de nekte å registrere kjøretøyet eller kreve en teknisk inspeksjon.
- Forordningen introduserer et felles system for midlertidig registrering (eksportkjennemerker) på 30 dager slik at et bruktkjøretøy enkelt kan forflyttes til et annet medlemsland.
- Borgere som tilbringer en del av året på et feriested i et annet medlemsland skal ikke behøve å re-registrere kjøretøyet i dette landet.
- Registreringsmyndighetene vil øke samarbeidet seg i mellom og således gjøre det lettere å spore stjålne kjøretøy. Registreringsmyndighetene kan nekte registrering dersom et stjålet kjøretøy blir presentert for re-registrering.
- Utleiefirma vil kunne overføre kjøretøy til et annet medlemsland i ferieperioder uten at kjøretøyet må re-registreres.
- Forordningen introduserer en modell for registreringer som kan benyttes av profesjonelle aktører (det vi i dag kan sammenligne med våre årsprøvekjennermerker). Formatet og modellen for denne registreringen er foreløpig ikke etablert, men prinsippet vil være at kjøretøy som er profesjonelt registrert også skal kunne benyttes i øvrige medlemsland.
- Forordningen presenterer et sett av data (Annex I) som skal kunne utveksles mellom de ulike registreringsmyndighetene i forbindelse med gjennomføringen av bestemmelsene i forordningen. I Annex II er informasjon knyttet til bruk av systemet for informasjonsutveksling nærmere beskrevet.

Merknader:

Forordningen er hjemlet i EU-traktatens art. 114, og retter seg mot det indre markedets opprettelse og virkemåte.

Relevant lovverk knyttet til registrering av kjøretøy er lov om vegtrafikk av 18. juni 1965 nr. 4, forskrift om bruk av kjøretøy av 25. januar 1990 nr. 92, forskrift om bruk av utenlands motorvogn i riket og om særskilt registrering av motorvogn for midlertidig bruk av 28. mars 1967 nr. 9350 og forskrift om avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandskregistrert motorvogn i Norge av 20. juni 1991 nr. 381.

Dersom foreslått forordning blir vedtatt, vil dette medføre behov for endringer i deler av ovennevnte nasjonal lovgivning.

Sakkyndige instansers merknader:

Statens vegvesen sendte 20. april 2012 forslaget på pre-høring til Norges bilbransjeforbund, NHO Transport, Norges Lestebileier-Forbund, Norges Automobil-forbund, Politidirektoratet, Utrykningspolitiet, Trafikkforsikringsforeningen, Toll- og avgiftsdirektoratet, Bilimportørenes Landsforening og Lastebileierens Forening.

NLF bemerket at forordningen vil medføre at det blir enklere for utenlandske transportselskaper å etablere seg permanent i Norge og dermed unngå ulovlig kabotasje.

Toll- og avgiftsdirektoratet (TAD) mente at forordningen i dens nåværende form vil stride med sentrale norske interesser. Forordningen har indirekte betydelige konsekvenser for engangsavgiften, årsavgiften og omregistreringsavgiften. Forordningen har direkte betydning for når plikten for registrering og når engangsavgiften oppstår og for hvilke kjøretøy som omfattes av denne. Videre har forordningen direkte betydning for omfanget av fritakene og systemet i forskrift om avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandskregistrert motorvogn i Norge. Utover provenymessige konsekvenser,

vil Norge dersom engangsvavgiftes uthules, miste et vesentlig styringsmiddel når det gjelder forbrukernes valg av kjøretøy og bilparkens sammensetning. TAD pekte også på at forordningen vil medføre utfordringer knyttet til kontroll.

De berørte myndigheter er nå i en prosess om vurdering av de videre økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget.

Spesialutvalget for handelsforenklinger har ikke behandlet forslaget.

Status:

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. gang).

Kapittel XVIII Informasjonsteknologi, telekommunikasjon og databehandling

KOM(2012)584 Forslag til europaparlamentets- og rådsdirektiv om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av radioutstyr (revisjon av direktiv 1999/5/EF) (Ved II Kap XVIII SD)

Sammendrag av innhold

EU-Kommisjonen har kommet med forslag til nytt Europaparlamentets- og Rådsdirektiv om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av radioutstyr (radiodirektivet). Direktivet er i utgangspunktet en revisjon av Radio- og teleterminaldirektivet, direktiv 1999/5/EF (R&TTE-direktivet). R&TTE-direktivet definerer et rammeverk for å plassere radio- og teleterminalutstyr på markedet i den hensikt å møte kravet om fri flyt av varer i EU- og EØS-statene. Direktivet er omfattet av det harmoniserte vareområdet der grunnleggende krav som berører helse, miljø og sikkerhet er nedfelt. Endringene i det nye forslaget til direktivet er betydelige, så forslaget innebærer å erstatte R&TTE-direktivet med et nytt direktiv.

Kommisjonen har etter informasjonsinnhenting og drøftinger med EØS-landene og Sveits lagt frem en liste over hovedmålsettinger for revisjonen. De overordnede formålene til det nye radiodirektivet er å forbedre nivået av samsvar for produktene som faller innunder regelverket, samt å øke tilliten til regelverket for alle interessenter. Herunder skal direktivet klargjøre og forenkle regelverket på området. Sentralt i revisjonen er det at teleterminalutstyr ikke lenger er omfattet av regelverket. Alle radiomottakere uten senderfunksjon i samme apparat vil også etter forslaget falle utenfor direktivets virkeområde. Det nye direktivet skal være i tråd med varepakken (forordning 765/2008 og parlaments- og rådsbeslutning 768/2008). Rettsakten er oppfølging av internasjonale avtaler.

Konkret om forslagens innhold

Direktivet er justert i tråd med beslutning 768/2008 om et felles rammeverk for markedsføring av produkter. Definisjonene og forpliktelsene til de økonomiske aktørene som er hjemlet i beslutningen er inntatt i direktivforslaget. Videre er modulene for samsvarsvurderingene, regelverket for samsvarsvurderingsorganene og forenklede prosedyrer regulert i samme beslutning, inntatt i det nye direktivforslaget. Det nye direktivforslaget inneholder en ny definisjon av radioutstyr som er avgrensende i forhold til dagens definisjon jf. artikkel 2,1.(1).

Den nye definisjonen innebærer at alt utstyr som med intensjon sender signaler som bruker radiospektrum, uavhengig av om formålet med sendingen er å kommunisere eller ikke, er omfattet av definisjonen. Rene mottakerenheter er derfor ikke omfattet av den nye definisjonen. Det grunnleggende kravet i artikkel 3(2) relatert til dette, har også blitt endret for å samsvare med den nye definisjonen, og referer bare til sendersignaler.

I tråd med det nye anvendelsesområdet tas bestemmelser som omfatter terminalutstyr ut av det nye direktivet, herunder publisering av grensesnittspesifikasjoner, jf. R&TTE-direktivet artikkel 4(2), og reguleringene i artikkel 7(3)-(5).

Den nye definisjonen fører til at det etableres en klar avgrensning mot utstyr som faller inn under direktiv 2004/108/EF (EMC-direktivet). Det innebærer også at rene radiomottakere og terminaler for faste linjer ikke lenger faller innunder direktivets anvendelsesområde. Disse vil i stedet være omfattet

av EMC-direktivet, og enten direktiv 2006/95/EF (lavspenningsdirektivet) eller direktiv 2001/95/EF (produksikkerhetsdirektivet) avhengig av driftsspenningen til utstyret.

Artikkel 3(3) g hjemler adgangen for å sikre at kombinasjonen av programvare og maskinvare er kompatible og er i samsvar med de grunnleggende kravene i direktivet. Artikkel 4 hjemler at det skal være adgang til å treffe tiltak for å unngå at det regulatoriske kravet i artikkel 3(3)g skaper hindringer for konkurranse i markedet for tredjeparts programvare.

I direktivets artikkel 5 er det foreslått å ta inn en registreringsplikt for bestemte utstyrskategorier i et sentralt system. Tanken er å registrere utstyr innen bestemte kategorier som viser et lavt nivå av samsvar med de grunnleggende kravene i direktivet, jf. artikkel 3. Registreringsplikten kan innføres av Kommisjonen på bakgrunn av informasjon om samsvar som er gitt av medlemsstatene etter rapporteringsplikten i artikkel 47 (1).

Forslagets artikkel 7 klargjør forholdet mellom gjeldende regelverk og nasjonal lovgivning vedrørende bruk av radiospektrum.

I tillegg til disse endringene er det foreslått å redusere administrative forpliktelser. Kommisjonen hevder at direktivets nye anvendelsesområde vil ha innvirkning på dette. Noen forpliktelser relatert til CE-merkingen er også fjernet, slik at de administrative forpliktelsene skal reduseres. Det er blant annet foreslått å fjerne utstyrsklassesymbolet. I denne forbindelse er det lagt inn nye krav i artikkel 10(7) om at det med utstyr skal følge med informasjon om hvilke frekvensbånd utstyret sender i og hvilken utgangseffekt utstyret sender med i disse frekvensbåndene. Det skal gjøres endringer i det nye regelverket for å bringe det i samsvar med Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) og regulering No 182/2011 som omfatter regler og generelle prinsipper vedrørende mekanismer for kontroll for medlemsstater om utøving av Kommisjonens delegerede myndighet. Prosedyrer for implementering og delegeret myndighet følger av artikkel 44 og artikkel 45. Artikkel 45 er ny, og beskriver kommisjonens kompetanse til å fatte beslutninger etter reglene i artikkel 2(3), 3(3), 4(2) og 5(2). Prosedyren er endret i forhold til gjeldende prosedyre som er hjemlet i R&TTE-direktivet artiklene 13–15.

Merknader

Det rettslige grunnlaget for reguleringen er TFEU artikkel 26 og artikkel 114. Lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 8-1 jf. forskrift 20. juni 2000 nr. 628 om EØS-krav til radio- og teleterminalutstyr (R&TTE-forskriften) er gjeldende norsk regelverk på området. Det nye direktivet er en oppdatering av gjeldende regulering og en alminnelig del av prinsippet om fri flyt av varer i EØS. Direktivet er også et av flere direktiv som skal bringes i samsvar med varepakken. De materielle endringene vurderes ikke å være politisk kontroversielle, men heller et ledd i en større oppdatering av reguleringene på vareområdet generelt.

På bakgrunn av et endret anvendelsesområde, og nye og endrede krav i radiodirektivet, medfører det at gjeldende R&TTE-forskrift må erstattes med en ny regulering, alternativt oppdatere og endre gjeldende regulering. Direktivet er av en så endret karakter, at en ny forskrift trolig vil være mest hensiktsmessig. Det nye forslaget vil også medføre et behov for å endre forskrift 16. februar 2004 nr. 401 om elektronisk kommunikasjonsnett og elektronisk kommunikasjonstjeneste (ekomforskriften) § 1-5 om offentliggjøring av grensesnittspesifikasjon.

Videre vises det til at definisjonen av radioutstyr i ekomloven § 1-5 nr. 9 ikke vil samsvare med radiodirektivets forslåtte definisjon. Det må vurderes om det skal være slik, eller om definisjonen skal endres. Det gjøres oppmerksom på at dagens definisjon i ekomloven ikke er identisk til definisjonen av radioutstyr i gjeldende R&TTE-forskrift. Dersom definisjonen endres i ekomloven, må ordlyden i ekomloven § 8-1 eventuelt også endres.

Et av hensynene bak det nye forslaget er å forenkle prosessene for økonomiske operatører. Presumtivt kan man derfor si at de økonomiske og administrative kostnadene for private aktører vil reduseres. Noe mer konkret vedrørende kostnader er ikke mulig å anslå på nåværende tidspunkt. Offentlige myndigheter må påregne økonomiske og administrative konsekvenser i forbindelse med oppdatering og endring av gjeldende regelverk. Disse konsekvensene er imidlertid ikke vurdert å være betydelige.

Sakkyndige instansers merknader

Saken har ikke vært behandlet i spesialutvalget for handelsforenkling.

Vedlegg XIII Transport

Kapittel I Innenlands transport

KOM(2013)18 Forslag til Europaparlamentets- og rådsdirektiv om distribusjon av infrastruktur for alternative energibærere (vedlegg XIII kap I SD)

Sammenheng av innhold

Forslaget går ut på å sette krav på å etablere nasjonale rammeverk for markedsutvikling av alternative drivstoff til veg-, kyst og marine formål, i Europa. Kommisjonen foreslår konkrete krav for medlemslandene til mengde, spredning, frister og tekniske standarder for infrastruktur for drivstoff. Formålet for forslaget er å redusere EU sin avhengighet av olje, fremme alternative drivstoff, og å stimulere etterspørselen etter kjøretøy som benytter seg av alternative drivstoff. Direktivforslaget er en del av "Clean Power"pakken som EU-kommisjonen la frem 24. januar. Foruten forslaget til direktiv inneholder pakken en meddelelse (Communication) om alternative drivstoffstrategi og en handlingsplan om bruk av LNG i shipping. EU uttrykker i kommunikasjonen at alle alternativer må inkluderes uten å gi preferanse til spesifikke energibærere, slik skal teknologinøytralitet ivaretas. Direktivforslaget peker ut hvilke alternative energibærere som er hovedalternativer.

Direktivforslaget må leses ut fra hva kommisjonen her mener med alternative drivstoff (jf. Art.2) nemlig; elektrisitet, hydrogen, biodrivstoff (slik det defineres i direktiv 2009/28/EU), syntetiske drivstoff, naturgass (inkludert biometan) i gass- (CNG) og flytende form (LNG), og LPG. Kommisjonen legger i forslaget vekt på de energibærerne som er utsatt for særlig relevante markedssvikt. Disse er vurdert til å være elektrisitet, hydrogen, LNG og CNG. Dette begrunnes i prinsippet om proposjonalitet. Nærmere om innholdet i forslaget:

Elektrisitet: Det foreslås konkrete krav til antall ladepunkter fra alle EU-land, med frist for oppfylging innen 2020. For eksempel er det satt krav om 145 000 ladepunkter i Sverige, hvorav 10 pst. skal være offentlig tilgjengelig. Det er ikke spesifisert hvilke type ladepunkter dette skal være, så potensielt kan disse 10 pst. være enten kun sakte- eller hurtigladdere. De 10 pst. skal tilby fritt valg av strømleverandør. Der det er lokale miljøproblemer og kostnadseffektivt skal det legges til rette for landstrøm til skip.

Hydrogen: Uklar tekst (artikkel 5) De medlemsland som ved den dato direktivet blir gjeldende skal utvikle et hydrogennettverk med fyllestasjoner med maksimum avstand på 300 km. innen 2020.

LNG (flytende naturgass): Tunge kjøretøy skal kunne fylle LNG langs veiene i TENT-T Core network med maksimum 400 km avstand innen 2020. Det skal etableres LNG fyllestasjoner på alle havner i TENT-T Core network innen 2020.

CNG (komprimert naturgass): Det skal være fyllmuligheter for CNG med maksimum 150 km avstand, innen 2020.

Status

Forslaget ble fremlagt av Kommisjonen 24. januar 2013. Det vil behandles i Rådet og Europaparlamentet våren/høsten 2013. Forslaget er under vurdering i EØS/EFTA-landene

KOM(2011)650 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om retningslinjer for utbygging av det transeuropeiske transportnett (vedlegg XIII kap I SD)

Sammendrag av innhold

Det foreliggende forslaget innebærer en vitalisering av det transeuropeiske transportnett (TEN-T). Forslaget er del av en pakke hvor også forslag til rettsakter på tele- og energiområdet inngår, samt forslag om etablering av et nytt finansieringsinstrument CEF (Connecting Europe Facility), med et budsjett på 50 mrd euro for perioden 2014-2020, hvorav 31,7 mrd euro vill bli avsatt til transportformål. Av disse vil 10 mrd euro bli øremerket for investeringer i transportinfrastruktur. Finansieringsordningene knyttet til TEN-T er imidlertid ikke del av EØS-avtalen.

TEN omfatter på transportsiden infrastruktur (veger, jernbaner, indre vannveger, havner, lufthavner) og nødvendig tjenesteyting for denne (bl.a. trafikkstyrings- og kontrollsystemer). TEN omfatter også tele- og energinettverk, som omhandles i egne retningslinjer. Formålet med TEN-T er å fremme bærekraftig transport under best mulige miljø- og samfunnsmessige forhold for å bidra til EUs mål spesielt for miljø og konkurransevne. Opprinnelig plan var at nettverket skulle innføres gradvis innen 2010.

Revisjonen av nettverket er ett av tiltakene i hvitboken som ble fremlagt i 2011. Den foreslåtte forordningen skal erstatte Europaparlamentets- og rådets beslutning nr. 661/2010, innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 104/2011 av 30. september 2011.

Transportnett i TEN-T skal omfatte infrastruktur av høy kvalitet og innen alle transportformer. Eksisterende kapasitet skal utnyttes optimalt, og nettet skal så langt det lar seg gjøre være interoperabelt innen hver transportsektor og fremme intermodalitet mellom ulike transportformer (vekselvirkning mellom transportformer). Nettverket skal omfatte hele EU, og forbinde sentrale og mindre sentrale deler av fellesskapets territorium med hverandre. Videre skal det være mulig å kople til nettverk i EFTA-land, land i Sentral- og Øst-Europa og Middelhavslandene, og samtidig fremme interoperabilitet og tilgang til disse nettene.

Politikken for utviklingen av det trans-europeiske transportnett har siden midten av 1990-tallet vært nedfelt i retningslinjer. Siste revisjon av disse kom som nevnt som en konsolidering i 2010 hvor det samtidig ble varslet om gjennomgangen som nå har resultert i det foreliggende forslaget til forordning. Valget av forordning som formell reguleringsmetode (tidligere retningslinjer har vært gitt som beslutninger) er motivert av behovet for å kunne gi regler som også er bindende for andre enn medlemsstater, jf. utviklingen på transportområdet hvor lokale og regionale myndigheter og private selskaper blir stadig viktigere aktører.

Revisjonen har pågått i to år. Det er gjennomført to store høringer og avholdt jevnlig møter i den aktuelle komiteen hvor samtlige medlemsland er representert. Norge har avgitt uttalelser til begge høringene, både nasjonalt og som deltaker i felleseklæringer fra de nordisk-baltiske ministermøtene. Norge har også deltatt i TEN-T Guidelines Committee fra oktober 2010, og har gjennomført bilaterale møter med Kommisjonen.

Forslaget adresserer fem hovedproblemer med TEN-T slik nettet er idag:

- manglende sammenheng, særlig på grenseoverskridende strekninger
- store forskjeller mellom landene mht standard på infrastruktur og tilgang til nettet
- mangel på samspill mellom transportformene, dvs ikke tilrettelagt for multimodalitet
- ikke tilrettelagt for å bidra til målet om 60 prosent reduksjon i klimagassutslippene fra transport innen 2050
- ulike nasjonale krav og regelverk hindrer interoperabilitet.

Hovedformålet med revisjonen er å legge til rette for utviklingen av et sammenhengende og effektivt europeisk transportnett og ikke minst å sikre at EUs midler brukes på prosjektene med størst felles nytte. Infrastrukturen som idag utgjør TEN-T er svært fragmentert og ujevn i standard.

For å få en oppdatert oversikt over eksisterende og planlagte elementer i nettet har det i regi av Kommisjonen vært gjennomført en omfattende og detaljert kartlegging av aktuell transportinfrastruktur i samtlige medlemsland. All informasjon er nå standardisert og samlet i en felles database (TEN-tec). Ut fra denne informasjonen og biltarerale forhandlinger med de enkelte land har

Kommisjonen foreslått et nytt omfattende transportnett for alle fire transportformer, dvs. for veg, jernbane, luftfart og sjø. Godsterminaler, stasjoner, havner og flyplasser skal koble sammen ulike transportformer for å muliggjøre og fremme bruken av multimodale transporter.

Ut fra dette omfattende nettet har Kommisjonen definert et kjernenett bestående av de strategisk viktigste elementene i transportnettet. I tillegg til å være underlagt visse særlige krav som eksempelvis tilgang til alternative drivstoff, er disse elementene definert iht følgende:

- urbane hovedknutepunkter, dvs. landenes hovedsteder og store byer med tilhørende havner og flyplasser - totalt 82
- havner beliggende utenfor hovedknutepunktene og med trafikkvolum over gitte terskelverdier eller beliggende iht særlige geografiske kriterier - totalt 82
- grenseoverganger - totalt 46.

Kjernepunktene er deretter koblet sammen gjennom utvalgte større multimodale forbindelser (fortrinnsvis eksisterende infrastruktur), dvs. ved veger, jernbane og indre vannveger.

Det omfattende nettet skal være ferdigstilt i 2050, mens kjernenettet skal være ferdig i 2030. For å bidra til samordning i utviklingen av nettet har Kommisjonen i tillegg definert et sett med kjernekorridorer. Den enkelte korridor skal omfatte minst tre transportformer, krysse minst tre medlemsstater, og om mulig ha forbindelse til havn. Arbeidet med den enkelte korridor vil bli samordnet av personer oppnevnt av Kommisjonen. I samarbeid med de berørte statene skal koordinatorene utvikle flerårige planer, inklusive for investering og gjennomføring av prosjektene. Disse planene vil så danne grunnlaget for Kommisjonens beslutninger om konkret gjennomføring av prosjekter i nettet.

Nettet skal revideres jevnlig og det skal gjennomføres en ny totalvurdering av kjernenettet innen 2023. Retningslinjene fastsetter forøvrig konkrete krav til infrastrukturen som skal inngå og rammer for identifisering av prosjekter av såkalt felles interesse. Disse prosjektene skal bidra til transportnettets utvikling og inretting, gjennom bygging, vedlikehold, gjenoppbygging og oppgradering av infrastruktur, gjennom tiltak for å fremme ressurseffektiv bruk av infrastruktur og gjennom å legge til rette for robuste og effektive tjenester for godstransport.

For å fremme samarbeidet med tredjeland/naboland kan det fremmes prosjekter også i samarbeid med disse. Kriteriene for dette er samlet i artikkel 8. Formål som kan gi grunnlag for prosjekter kan være etablering av forbindelse til kjernenettet ved grenseovergangene, knytte kjernenettet til tredjelandets transportnett, utvikle tredjelandets transportinfrastruktur der denne fungerer som en lenke mellom deler av unionens kjernenett, og å innføre trafikkstyringssystemer. Videre å fremme interoperabilitet mellom unionens og tredjelandets nett, generelt å videreføre politikken for TEN-T til tredjeland, forenkle lufttransport mellom unionen og tredjeland og å forenkle sjøtransport og fremme MOS (Motorways of the Seas) til og fra tredjeland.

Fra norsk side er det i samarbeid med de øvrige nordiske og baltiske landene spilt inn aktuelle elementer til det foreslåtte kjernenettet og fokusert på viktigheten av fortsatt satsing på "det nordiske triangelet", dvs. viktige forbindelseslinjer mellom de nordiske hovedstedene. "Triangelet" har også tidligere ligget inne som et prioritert prosjekt i TEN-T.

De norske innspillene var i stor grad basert på de eksisterende nasjonale TEN-T elementene, dvs. stamvegnettet, tilnærmet alle jernbanestrekninger samt mange havner og lufthavner. Kriteriene i forslaget, særlig avstandskriteriet for lufthavner (over 100 km fra en lufthavn til neste), gjør svært mange norske lufthavner ligger inne i nettet. Ut fra de foreslåtte kriteriene ble det spilt inn forslag til elementer også til kjernenettet, blant annet etter samråd med Sverige. Kjerneelementene som fremgår i kart som vedlegg til Kommisjonenes forslag er: E6 og E18 fra Oslo til riksgrensen mot Sverige, samt jernbanelinjer på samme strekning. Jernbane og veg fra Narvik til riksgrensen (malmtransport). Oslo og Narvik havn og Gardermoen lufthavn.

Merknader

Det synes per idag som om innspillene til endringer i forslaget i hovedsak vil være i norsk interesse. Vi har imidlertid fått tilgang til kun et fåtall og må derfor avvente før det kan tas endelig stilling til virkningene for Norge. Siden innholdet i forslaget p.t. ikke er avklart, og det er stor uenighet mellom medlemstatene, forventes det endringer som følge av behandlingen i Rådet og Parlamentet. Følgelig er det prematurt å vurdere hvordan implementering i nasjonalt regelverk skal kunne

gjennomføres, herunder om vi har lov- og forskriftsgrunnlag som kan være anvendbare eller om det må etableres nytt. Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser er det også for tidlig å si noe konkret om dette.

Sakkyndige instansers merknader

Det opprinnelige forslaget er forelagt etatene og Avinor til uttalelse. Vi har per idag ikke mottatt deres endelige synspunkter. Gitt usikkerheten i materielt innhold i rettsakten vil forslaget måtte forelegges dem igjen når prosessen er kommet noe lenger. Forslaget behandles i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget ble fremlagt av Kommisjonen 19. oktober 2011. Det er fortsatt til behandling i Rådet og Europaparlamentet. Det ligger an til vanskelige forhandlinger mellom institusjonene i 2.lesning.

Vurdering

Norge har deltatt i TEN-T siden midten av 90-tallet, og har implementert de aktuelle rettsaktene fortløpende. Kravene til standard på infrastrukturen som inngår i Norge har i stor grad vært samsvarende med krav som også følger av andre internasjonale avtaler og konvensjoner Norge er part i. De finansielle instrumentene som brukes for å utvikle elementene i TEN-T, inngår ikke i EØS-avtalen. Vi har dermed ikke hatt økonomiske interesser eller særlige praktiske hensyn å ivareta når det gjelder utviklingen av dette nettet og følgelig har det heller ikke fått særlig mye oppmerksomhet nasjonalt. Utviklingen av TEN-T i våre naboland og Norden er derimot av stor betydning for norsk næringslivs tilgang til det europeiske markedet. En omforent nordisk-baltisk tilnærming til utviklingen av sentrale transportåre er dermed viktig og Norge har derfor deltatt aktivt i et arbeid med de øvrige NB8-landene (de nordiske +baltiske) i utforming av felles innspill til Kommisjonens arbeid med forslaget.

Utviklingen i forslaget nå er som tidligere antatt; dvs. at fokuseringen på nytte/kost i kriteriene for finansiell støtte og fokuset på kjernenettet generelt, implisitt på de tyngste og sentrale transportårene i Europa, møter motstand fra en rekke medlemsland, herunder særlig fra de med lite og dårlig utviklet infrastruktur. Det er følgelig stor usikkerhet mht hva som vil bli det endelige materielle innholdet i rettsakten. Flere innspill går i retning av mindre strenge formelle krav til den infrastrukturen som kan inngå i TEN-T, eksempelvis å endre forslaget slik at kravene til veistandard reduseres tilbake til de som foreligger per idag, og ikke heve disse i samsvar med Kommisjonens forslag. En slik endring vil gjøre vurderingen enklere for oss mht aktuelle nasjonale elementer i nettet, jf. at deler av dagens TEN-T vegnett ikke vil fylle de foreslåtte strengere kriteriene per idag.

Forslaget vurderes som EØS-relevant og trolig som akseptabelt, men dette vil avhenge av endelig utforming av rettsakten.

Kapittel II Veitransport

KOM(2012)381 Forslag til Europaparlaments- og rådsdirektiv som endrer Rådsdirektiv 1999/37/EF om kjøretøys registreringsdokumenter - Kjøretøykontrollpakken (vedlegg XIII kap II SD)

Sammendrag av innhold

Direktivet tar sikte på å definere «withdrawal and cancellation of registrations». Direktivet tar også sikte på å sikre at kjøretøy som utgjør en umiddelbar trafiksikkerhetsrisiko ikke skal tillates brukt på vei. Dette skal skje ved at kjøretøys registrering blir midlertidig tilbaketrukket inntil en ny periodisk kjøretøykontroll er bestått. For å redusere den administrative byrden, skal det ikke være nødvendig å gå gjennom prosessen med registrering av kjøretøyet når tilbakekallingen opphører. Forslaget introduserer også en grad av automatikk hvor kjøretøy som er registrert i et medlemsland blir avregistrert dersom kjøretøyet blir re-registrert i et annet medlemsland. Dette er for å unngå parallell registrering av kjøretøy i forskjellige medlemsland. Plikten til å gjennomføre PKK er linket opp mot det enkelte medlemslandets registrering. Man ønsker å unngå parallell registrering av kjøretøy for at kjøretøyet ikke skal måtte gjennomføre PKK i mer enn et medlemsland. Registrerte kjøretøy som på bakgrunn av PKK må vrakes, og dermed meldes som «end of live vehicle» skal bli avregistrert som følge av denne erklæringen.

Forslaget introduserer opprettelsen av et elektronisk register som inneholder informasjon relatert til kjøretøyregistrering. Denne informasjon vil bli tilgjengeliggjort for det formål å gjennomføre PKK, ettersom kun en liten del av denne informasjon fremgår av vognkortet. Registeret skal legge til rette for oppfølgingen som gjøres etter mottak av resultater av PKK, re-registrering og vraking av kjøretøy. Kommisjonen skal gis myndighet til å oppdatere vedleggene under hensyntagen til utviklingen av EUs typegodkjenningslovgivning, både i forhold til innholdet av samsvarserklæringer (Certificates of conformity) og til tekniske fremskritt.

Direktivets artikkel 1

Forslaget til direktiv innebærer følgende endringer av vognkortdirektivet:

Endring av artikkel 1

Det foreslås at direktivet skal gjelde for kjøretøys registreringsdokumenter. Tidligere skulle direktivet gjelde for dokumenter utstedt av medlemsstaten på tidspunktet for registrering. Vegdirektoratet anslår at dette er snakk om en ren språklig forenkling, og at man ikke tar sikte på noen realitetsendring.

Tilføyelse til artikkel 2

Den nye bestemmelsen artikkel 2 bokstav e definerer begrepet «withdrawal of registration»; som skal være en begrenset tidsperiode hvor kjøretøyet ikke er tillat å brukes, uten å involvere en ny registreringsprosess.

Den nye bestemmelsen artikkel 2 bokstav f definerer begrepet «cancellation of a registration»; som skal være en permanent opphøring av tillatelsen for å bruke kjøretøyet, som involverer en ny registreringsprosess.

Tilføyelse til artikkel 3

Ny art. 3 nr. 4 fastsetter at medlemstatene skal lagre alle data for alle kjøretøy registrert på deres territorium i et elektronisk register. Dataene i registeret skal inneholde alle elementer i samsvar med direktiv 1999/37/EF Annex I, samt resultatene fra de obligatoriske periodiske kjøretøykontrollene. De tekniske dataene skal være tilgjengelig for kompetente myndigheter eller kontrollorganer involvert i periodiske kjøretøykontroller (PKK).

Ny bestemmelse artikkel 3a

Bestemmelsen nr. 1 første ledd fastsetter at registreringsmyndighetene i medlemstaten skal foreta en "withdrawal of registration" og kreve ny periodisk kontroll av kjøretøy som har blitt vurdert til å ha farlig feil etter artikkel 7 i Forordning XX/XX/XX om periodisk kjøretøykontroll. Andre ledd fastholder at «withdrawal of registration» skal være effektiv inntil kjøretøyet har passert ny PKK. Når kjøretøyet har passert denne kontrollen skal registreringsmyndighetene uten forsinkelse tillate bruk av kjøretøyet igjen.

Art. 3a nr. 2 slår fast at dersom registreringsmyndighetene i et medlemsland får erklæring om at et kjøretøy har blitt ansett som et «end-of-life» kjøretøy i henhold til Direktiv 2000/53/EF så skal registreringen kanselleres og denne informasjon skal bli lagt inn i det elektroniske registeret.

Tilføyelse til artikkel 5

Den foreslåtte artikkel 5 nr. 3 slår fast at medlemsland som mottar erklæring om at et kjøretøy har blitt re-registrert i et annet medlemsland skal kansellere registreringen av kjøretøyet på sitt territorium.

Endring av artiklene 6 og 7

Vegdirektoratet forstår endringen av artiklene 6 og 7 slik at Kommisjonen får delegert myndighet å gjennomføre endringer i vedleggene til direktivet i lys av den tekniske utviklingen, men med forbehold om at Parlamentet og Rådet stilltende godtar endringene. Dersom Parlamentet eller Rådet er imot forslaget til Kommisjonen trer ikke forslaget i kraft. Fristen for Parlamentet og Rådet til å uttale seg om eventuelle forslag fra Kommisjonen er foreslått redusert fra tre måneder til to måneder. Parlamentet eller Rådet kan også når som helst trekke tilbake delegasjonen som er gitt til Kommisjonen. Den foreslåtte endringen innebærer at man går bort fra dagens ordning hvor Kommisjonen er assistert av en komite, og hvor prosessen for endringer av vedleggene var mer formalistiske. Vegdirektoratet anser den foreslåtte endring vil kunne medføre at det hurtigere vil kunne gjøres endringer i vedleggene til

vognkortdirektivet. Noe som kan medføre at endringene av vedleggene blir mer dynamisk og fleksibel, i tråd med den teknologiske utviklingen.

Direktivets artikkel 2 Transposition

Frist for ibruktagning er satt til 36 måneder etter ikrafttredelsestidspunktet av direktivet.

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten.

Forslaget er hjemlet i art. 91 i Treaty on the functioning of the European Union.

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området.

Endring av artikkel 1

Forslaget krever ikke endring av norsk regelverk på dette punkt.

Tilføyelse til artikkel 2

Vegdirektoratet sin forståelse av begrepet «withdrawal of registration» er at dette i realiteten tilsvarende at kjøretøyet er begjært avregistrert. At et kjøretøy er begjært avregistrert vil si at det er fattet et enkeltvedtak om bruksforbud på kjøretøyet, og dersom det blir stoppet i en kontroll vil kjennemerkene bli inndratt. Om kjøretøyet får kjennemerkene inndratt vil kjøretøyet få status som avregistrert i motorvognregisteret, jf. bruksforskriften § 2-12 fjerde ledd. Begjæring om avregistrering er i ikke tidsbegrenset status. Det er snarere en løpende status inntil begjæring bortfaller, som følge at alle forhold ved kjøretøyet er i orden, eller kjennemerkene blir inndratt og kjøretøyet blir registrert som avregistrert i motorvognregisteret.

Vegdirektoratet forstår begrepet «cancellation of a registration» dit hen at dette i realiteten tilsvarende at kjøretøyet er avregistrert i motorvognregisteret. Vilårene for å avregistrere et registreringspliktig kjøretøy fra motorvognregisteret følger av bruksforskriften § 2-12. Det finnes ingen status for «midlertidig avregistrering» eller «endelig avregistrering» av kjøretøy i Norge som det kan virke som om forslaget legger opp til. Vegdirektoratet mener imidlertid vår praktisering av begjæring om avregistrering og avregistrering av kjøretøy er i samsvar med det nye forslaget til Direktiv 1999/37/EF art. 2. De to tilføyelsene i vognkortdirektivet artikkel 2 har som utgangspunkt at det foreligger et bruksforbud på kjøretøyet. Det er imidlertid et skille mellom bokstav e) og bokstav f). Bruksforbud etter bokstav e) krever ikke noen ny registreringsbehandling for at bruksforbudet skal opphøre, i motsetning til bruksforbud etter bokstav f). I Norge defineres skille mellom bokstav e) og bokstav f) ut fra om kjennemerkene fortsatt er på kjøretøyet. Foreligger det en begjæring om avregistrering i motorvognregisteret er kjennemerkene fortsatt på kjøretøyet. Om det ikke lenger er grunnlag for å begjære kjøretøyet avregistrert slettes begjæringen automatisk fra motorvognregisteret. Vegdirektoratet mener denne praktiseringen er i samsvar med foreslått bokstav e). Er kjennemerkene inndratt blir kjøretøyet avregistrert i motorvognregisteret. Kjøretøyet må da påregistreres i motorvognregisteret og kjennemerker utdeles før kjøretøyet kan brukes. Vegdirektoratet mener denne praktiseringen er i samsvar med foreslått bokstav f).

Tilføyelse til artikkel 3

Det følger av lov om vegtrafikk av 18. juni 1965 nr. 4 (vegtrafikkloven) § 15 jf. bruksforskriften § 2-1 at registreringspliktig kjøretøy skal registreres. Alle registreringspliktige kjøretøy i Norge er registrert i motorvognregisteret. Motorvognregisteret er et elektronisk register hvor all data pålagt i direktiv 1999/37/EF Annex I ligger. Vegdirektoratet anser derfor dette kravet som allerede oppfylt.

Når et kjøretøy er kontrollert oversender kontrollorganet resultatet av kontrollen (kontrollert og anbefalt godkjent/ kontrollert og ikke anbefalt godkjent/kontrollert og anbefales ilagt kjøreforbud) inkludert under hvilke kontrollpunkter eventuelle mangelmerknader er ilagt til Statens vegvesen. PKK-registeret inneholder således en oversikt over hvilke kontrollpunkter eventuelle mangler er ilagt, men inneholder pr i dag ikke en oversikt over hva som er bakgrunnen for mangelmerkene som er ilagt. Det vil f.eks. ikke fremgå hvilket hjul det evt. er noe feil med. PKK-registeret rapporterer videre til motorvognregisteret. I motorvognregisteret fremgår det imidlertid kun om det er innrapportert en godkjent kontroll av kjøretøyet eller ikke inne utøpet av fristen. Om kjøretøyet ikke blir godkjent på PKK, eventuelt om ilagte mangelmerknader ikke utbedres innen kontrollfristen, blir kjøretøyet automatisk begjært avregistrert når purrefristen er utløpt. Dersom kjøretøyet blir stoppet i en kontroll vil vedtaket om begjæring om avregistrering av kjøretøyet bli effektivt når kjennemerkene inndras fra kjøretøyet.

Forslaget krever også at registeret skal inneholde resultatene av periodiske kontroller. Avgjørende for om vårt motorvognregister oppfyller dette kravet vil være hva som ligger i begrepet resultater. Hvis det er tilstrekkelig med opplysning om det er innrapportert en godkjent kontroll innen fristen eller ikke, så oppfyller motorvognregisteret alene kravet. Hvis kravet kan oppfylles ved hjelp av et sidesystem som PKK-registeret, oppfyller vi kravet hvis det er tilstrekkelig med de opplysninger som der fremgår, jf. beskrivelsen ovenfor. Hvis det derimot kreves en detaljert angivelse som f.eks. inneholder hvillket hjul det er noe feil med, og evt. hvor mange feil som er anført under samme kontrollpunkt (f.eks. hvor mange hjul det er noe feil med), så oppfyller ikke eksisterende registre kravene. Imidlertid er et arbeid allerede startet i forhold til dette i sammenheng med nytt verksted- og PKK-register.

I forhold til kravet om tilgjengeliggjøring av tekniske data om kjøretøy for kontrollorganer, så vil graden av oppfyllelse av kravet avhenge av hva som ligger i "tekniske data". Kontrollorganene får i dag tilgang til en del av de tekniske opplysningene fra motorvognregisteret i samsvar med Annex I, men ikke alle disse opplysningene. Kontrollorganene får opplysninger om tidspunktet for siste godkjente periodiske kontroll i forrige kontrollperiode(r) men ikke detaljer knyttet til evt. mangler, de får heller ikke tilsendt oppdaterte data om dette i løpet av kontrollperioden (de får kun tilsendt data før den aktuelle kontrollperioden påbegynnes). Vi viser til det som er skrevet ovenfor om resultatet av periodiske kontroller.

Ny bestemmelse artikkel 3a

Det er Vegdirektoratet sin forståelse av den nye bestemmelsen artikkel 3 a nr. 1 første- og andre ledd at dette vil kreve endringer i forhold til PKK-forskriften, samt i datasystemene både internt hos Statens vegvesen og hos bransjen. I dag er det en til to virkedagers forsinkelse i oppdatering av resultater etter PKK, inkludert automatisk sletting av en eventuell begjæring. Imidlertid er et arbeid allerede startet i forhold til dette i sammenheng med nytt verksted- og PKK-register.

Det er Vegdirektoratet sin oppfatning at bruksforskriften § 2-12 femte ledd er i samsvar med den foreslåtte bestemmelsen artikkel 3 a nr. 2. Det vil derfor ikke være behov for å foreta endringer i bruksforskriften § 2-12 femte ledd. Vegdirektoratet kan ikke se at tilføyelsen til artikkel 3 a vil medføre behov for noen endring i forhold til dagens regelverk og hvordan dette håndheves i Norge. Både bruksforbud for kjøretøy som ikke oppfyller kravene i PKK og opphevingen av bruksforbudet praktiseres allerede i dag. Likeledes blir kjøretøy som vrakes innført i motorvognregisteret som vraket.

Tilføyelse til artikkel 5

Bruksforskriften § 2-12 tredje ledd fastholder at et kjøretøy skal avregistreres dersom regionvegkontoret (denne oppgaven er gitt til Billingstad trafikkstasjon) mottar erklæring fra utenlandsk offentlig myndighet om at kjøretøyet er registrert i utlandet og kjennemerkene er destruert eller er mottatt av regionvegkontoret. Det er Vegdirektoratet sin oppfatning at bruksforskriften § 2-12 tredje ledd er i samsvar med den foreslåtte bestemmelsen artikkel 5 nr. 3. Det vil derfor ikke være behov for å foreta endringer i bruksforskriften § 2-12 tredje ledd.

Endring av artiklene 6 og 7

Forslaget krever ikke endring av norsk regelverk på dette punkt.

Får rettsakten administrative konsekvenser for Norge?

Rettsakten vil kreve forskriftsendringer og endringer i Statens vegvesens datasystemer som beskrevet under rettslige konsekvenser. Imidlertid er det allerede igangsatt arbeid som vil ivareta deler av disse endringene.

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for private?

Rettsakten vil i den grad det vil kreve endringer av kontrollorganenes datasystemer (datasystemleverandørenes systemer) føre til kostnader for disse. Kostnadene lar seg ikke tallfeste på nåværende tidspunkt.

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge?

De påkrevde forskriftsendringene og endringene av datasystemene internt i Statens Vegvesen vil medføre kostnader. Kostnadene lar seg ikke tallfeste på nåværende tidspunkt. Vi bemerker imidlertid

at enkelte av endringene allerede er hensyntatt i forbindelse med arbeidet med nytt verksted- og PKK-register.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget behandles i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. gang).

KOM(2011)451 Utkast til Europaparlaments- og rådsforordning om endring av forordning 3821/85/EØF om fartsskriver og forordning 561/2006/EF (vedlegg XIII kap II SD)

Sammendrag av innhold

Kommisjonen foreslår ny forordning om digitale fartsskrivere. Fartsskriveren er et verktøy som brukes til å kontrollere om yrkessjåfører følger reglene om kjøre- og hviletid. Hovedformålene er å redusere overtredelsene av kjøre- og hviletidsreglene, redusere transportforetakenes administrative kostnader og en generell modernisering av regelverket.

I tillegg til å videreføre hovedpunktene i den eksisterende forordning 3821/85, foreslås en rekke nye tiltak herunder særlig:

- fartsskriveren skal selv kunne kommunisere uregelmessigheter og indikasjoner på overtredelser til kontrollmyndighetenes kontrollutstyr langs veien.
- førerkortet og sjåførkortet (sjåførens personlige smartkort hvor fartsskriverens registreringer lagres) slås sammen til ett kort.
- fartsskriveren kobles sammen med GNSS-teknologi (satellittnavigering) i kjøretøyet.
- fartsskriveren kobles sammen med ITS-teknologi (intelligente transportsystemer).
- strengere krav til verksteder som installerer og kalibrerer digitale fartsskrivere.
- strengere krav til opplæring av kontrollpersonell
- kontinuerlig oppdatering av den digitale fartsskriverens spesifikasjoner, for bedre å kunne opprettholde et høyt sikkerhetsnivå og motvirke manipulering.
- minimumsnivå for harmonisering av sanksjoner.
- Justeringer i rammene for nasjonale unntak fra kjøre- og hviletidsreglene etter forordning (EF) 561/2006 art 13

Merknader

Fartsskriveren og fartsskriverforordningen (3821/85) er et sentralt verktøy for myndighetenes håndheving av kjøre- og hviletidsreglene etter forordning (EF) 561/2006. Disse rettsaktene er gjennomført i forskrift 2. juli 2007 nr 877 om kjøre- og hviletid for vegtransport i EØS og i forskrift 15. oktober 2011 nr 1116 om fartsskriververksted. Forordningen vil kunne gjennomføres gjennom endringer i disse forskriftene. Integrering av sjåførkort og førerkort vil også medføre behov for endringer i forskrift 19. januar 2004 nr 298 om førerkort. Forordning (EF) 561/2006 ble innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr 154/2006.

Forslaget om kommunikasjon fra fartsskriveren til kontrollutstyret langs veien innebærer at fartsskriveren signaliserer til kontrolløren dersom den har registrert uregelmessigheter som kan begrunne en nærmere kontroll. Dette skjer mens kjøretøyet er i bevegelse ute på veien. Forslaget sier eksplisitt at førerens identitet og registreringer knyttet til førerens aktiviteter ikke skal overføres. Disse beror i fartsskriveren og sjåførkortet, og er tilgjengelige for kontrolløren på vanlig måte dersom kontrolløren velger å ta kjøretøyet inn til kontroll.

Forslaget vil kunne effektivisere kontrollene for myndighetene. For de transportørene som overholder reglene vil det medføre besparelser ved at de i færre tilfelle vil måtte stoppe for kontroll.

Forslaget om å integrere sjåførkortet i førerkortet har til hensikt å gjøre juks med sjåførkortet vanskeligere. Det antas at terskelen for å jukse blir høyere dersom sjåførkortet er samme dokument som førerkortet til innehaveren. Dette er også ment å redusere den administrative byrden både for myndighetene og den enkelte. Forslaget krever endring av direktiv 126/2006/EF om førerkort (tredje

fører kortdirektiv). Etter utkastet til forordning artikkel 27, skal integreringen tre i kraft 19. januar 2018. Forslaget vil innebære en administrativ forenkling for brukere både ved at de kun trenger ett kort, og må møte på trafikkstasjonen færre ganger. Også for myndighetene antas løsningen på sikt å virke besparende ved at man kan produsere kun ett kort, istedenfor to. Det vil også innebære besparelser ved færre besøk på trafikkstasjonene og forenkle utekontrollen. Samtidig innebærer forslaget at det må gjøres omfattende endringer i Statens vegvesens datasystemer og utarbeides ny førerkortmodell med mikrochip. Denne modellen vil kunne bli dyrere å produsere enn førerkortet i dag.

Forslaget om å koble fartsskriveren sammen med GNSS-teknologi (satellittnavigering) i kjøretøyet har som uttalt formål at sjåførens manuelle registreringer av transportens start- og sluttsted kan erstattes av automatiske registreringer. Dette vil spare sjåføren for arbeidet med de manuelle registreringene. Samtidig vil dette forenkle myndighetenes kontroll med etterlevelsen av reglene.

Forslaget om å koble fartsskriveren sammen med ITS-teknologi synes reelt sett å ligge noe fram i tid. Slik forslaget er utformet, virker det som om man kun reder grunnen for at systemene i framtida skal kunne samhandle. Slik forslaget nå foreligger antas det ikke å innebære konsekvenser av betydning.

Forslaget om strengere krav til verksteder som installerer og kalibrerer digitale fartsskrivere har som formål å bedre kontrollen med verkstedene. Strenger krav til kontroll vil gi noe økte administrative kostnader for kontrollmyndighetene. Strengere krav til virksomhetene vil kunne innebære økte kostnader for enkelte virksomheter. Forslag om at transportforetak som også driver fartsskriververksted, ikke skal kunne forestå kontroll på egne kjøretøy vil innebære at enkelte aktører må skille virksomhetene sine. Det vil kunne påføre disse virksomhetene økonomiske og administrative kostnader.

Forslaget om en ordning med kontinuerlig oppdatering av den digitale fartsskriverens spesifikasjoner har som formål å opprettholde et høyt sikkerhetsnivå og motvirke manipulering. Forslaget er en erkjennelse av at den dagen sikkerhetskoden knekkes, vil den digitale fartsskriveren som verktøy være kompromittert, hvilket åpenbart bør unngås.

Forslaget om krav til kontrollpersonell antas ikke å medføre behov for endringer i det opplæringsopplegget som praktiseres i dag.

Forslaget om et minimumsnivå for harmonisering av sanksjoner innebærer at alle medlemsstater er enige om de alvorligste overtredelsene skal behandles på linje med de mest alvorlige vegtrafikkovertredsene. Dette gir noe større grad av forutberegnlighet for transportørene. Forslaget går ikke langt og anses ikke å medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Forslaget om en henvisning til at en overtredelse ikke kan forfølges eller straffes mer enn én gang vil tydeliggjøre denne regelen som har særlig aktualitet siden overtredelser av kjøre- og hviletidsreglene kan sanksjoneres uavhengig av hvor de er begått. Forslaget antas ikke å medføre kostnader av betydning.

Forslaget om endringer i rekkevidden av en del nasjonale unntak vil innebære at den 50 km begrensningen som i dag gjelder for en del godstransporter under 7500 kg (universelle tjenester, arbeidsutstyr mv, gass/el-drevne kjøretøy) og transport av levende dyr, jf forordning (EF) 561/2006 art 13. 1 bokstav d, f og p utvides til 100 km. Forslaget vil gi økt fleksibilitet for nasjonale myndigheter og gir reduserte kostnader for de transportene dette gjelder dersom unntakene benyttes.

Sakkyndige instansers merknader

I tilknytning til høring fra Kommisjonen ble et tidligere forslag diskutert i møte i referansegruppen for digital fartsskriver. Møtet ble avholdt av Vegdirektoratet med næringen i januar 2010. På møtet ble en rekke forhold rundt mulige endringer diskutert. Blant forslagene som ble omtalt var forslaget om forening av sjåførkort og førerkort, bruk av satellittnavigeringsdata og strengere krav til fartsskriververksteder. Forslagene ble omtalt i generelt positive ordelag. Foreløpig posisjonsnotat om forslaget har vært behandlet i Spesialutvalget for Transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (2. gang).

KOM(2012)380 Kjøretøykontrollpakken - Forslag til Europaparlaments- og rådsforordning om periodisk teknisk kontroll av kjøretøy og deres tilhengere og som opphever Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2009/40/EF (vedlegg XIII kap II SD)

Sammendrag av innhold

Forslaget til forordning om periodisk kjøretøykontroll er del av Kommisjonens omfattende Kjøretøykontrollpakken. Pakken består for øvrig av forslag til forordning om teknisk kontroll av nyttekjøretøy langs veg og forslag til endringer i vognkortdirektivet.

Bakgrunnen for at endringene innen periodisk kjøretøykontroll foreslås som forordning er Kommisjonens erfaring med at medlemsstatenes varierende implementering av Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2009/40/EF ikke har gitt tilfredsstillende trafikksikkerhetseffekt og i tillegg har innvirket negativt på det indre marked.

Formålet med Kjøretøykontrollpakken er å styrke den tekniske kontrollen av kjøretøy for dermed å redde 1200 liv og unngå 36 000 ulykker pr. år i Europa. Forslaget vil i følge Kommisjonens beregninger kunne spare samfunnet for årlige kostnader på over 5,6 milliarder euro. Kommisjonen fremhever spesielt 3 målsetninger;

1. Å forbedre beskyttelsen av de mest sårbare trafikantene og spesielt de unge;
2. Å legge til rette for et felles europeisk område for teknisk kjøretøykontroll basert på harmoniserte standarder for kontrollmetoder, kontrollutstyr, kontrollørenes kvalifikasjoner og vurdering av mangler, samt samarbeid mellom medlemsstatene; og
3. Å minske den administrative byrden for transportforetak som oppfyller de tekniske trafikksikkerhetskravene.

Innholdet i forslaget

Nye kjøretøygrupper inkluderes

Motorsykkel og moped underlegges periodisk kontroll, jf. art 2 nr. 1. Disse skal kontrolleres første gang fjerde året, deretter to år senere, og etter dette årlig, jf. art. 5 nr. 1. Kommisjonen viser til at dette er trafikantene med høyest ulykkesrisiko.

Traktorer med konstruktiv hastighet over 40 km/t underlegges periodisk kontroll, jf. art 2 nr. 1 og skal kontrolleres årlig, jf. art. 5 nr. 1. Kommisjonens begrunnelse er at disse i økende grad brukes til lokaltransport på vei, og at de på grunn av sammenlignbart skadepotensiale med lastebiler også bør inkluderes i kontrollordningen.

Tilhengere med tillatt totalvekt inntil 3 500 kg (kjøretøygruppe O2) skal også kontrolleres. Disse kontrolleres første gang fjerde året, deretter to år senere, og etter dette årlig, jf. art. 5 nr. 1.

Hyppigere kontroll av lette kjøretøy

Personbiler og varebiler (M1 og N1) skal kontrolleres første gang fjerde året, deretter to år senere som i dag, men etter dette årlig, jf. art. 5 nr. 1.

Dersom en personbil eller varebil ved første periodiske kontroll (etter 4 år) har en kilometerstand på 160 000 eller mer, skal kjøretøyet deretter kontrolleres årlig, jf. art. 5 nr. 1.

Regulering av kontrolltidspunkt

I forhold til kontrolltidspunkt bestemmer art. 5 nr. 1 at kontrollen skal foregå på årsdagen for førstegangsregistrering etter de nærmere angitte intervallene for de ulike kjøretøykategoriene. Videre følger det av art. 5 nr. 3 at kjøretøyeier kan kreve kontrollen gjennomført i en periode fra begynnelsen av måneden før årsdagen for førstegangsregistrering til utløpet av den andre måneden etter denne datoen. (Kontrollvindu på 4 måneder).

Om oppfølging av mangler

Mindre feil (1'er-feil) skal utbedres uten opphold, men kjøretøyet må ikke nødvendigvis testes på nytt, jf. art. 9 nr. 1.

For kjøretøy med 2'er-feil (major deficiencies) så skal kompetent myndighet bestemme på hvilke vilkår disse kan brukes før de gjennomgår en ny kontroll, jf. art. 9 nr. 2. Etterkontrollen skal foretas innen 6 uker etter den første kontrollen.

Kjøretøy med farlige feil (3'er-feil) skal ikke brukes på offentlig tilgjengelig vei og skal avregistreres inntil det foreligger ny godkjent kontroll.

Krav til lokaler og teknisk utstyr

Lokaler og teknisk utstyr må oppfylle kravene i vedlegg V, jf. art. 11 nr. 1. Vedlegget oppstiller tekniske krav for ulike typer kontrollutstyr og inneholder dessuten en tabell som viser hvilket utstyr kontrollorgan må ha for å kontrollere ulike kjøretøykategorier.

Teknisk utstyr må vedlikeholdes i henhold til fabrikantens anvisninger, jf. art. 11 nr. 2. Utstyr brukt til målinger skal i tillegg kalibreres i henhold til fabrikantens anvisninger, jf. art. 11 nr. 3.

Kompetansekrav for kontrollører

Kontrollører må oppfylle krav til kompetanse og opplæring i vedlegg VI, jf. art. 12 nr. 1. Vedlegget innfører sertifiseringsordning for kontrollører.

For det første stilles det et Krav om grunnkompetanse i form av utdanning (mekaniker e.l.) og tre års praksis fra «vehicle engineering, repair or maintenance», jf. vedlegg VI nr. 1. Kravet gjelder ikke for kontrollører som er ansatt ved kontrollorgan på ibruktagningsdatoen for forordningen, jf. art. 12 nr. 3. Disse skal etter bestemmelsen få utstedt et "certificate of equivalence".

Videre stilles det krav om opplæring i vedlegg VI nr. 2; førstegangsoplæring i forkant av sertifisering - og deretter årlig oppfriskningsopplæring. Bestemmelsen oppstiller også krav til innholdet av en slik opplæring. Opplæringen skal gjennomføres av medlemsstaten eller av autorisert opplæringsinstitusjon. Kontrollører som oppfyller kravene skal få utstedt et kontrollørsertifikat, jf. art. 12 nr. 2, hvis innhold er nærmere beskrevet i vedleggets nr. 3.

Om habilitet

Kontrollører skal være fri for interessekonflikter, spesielt i forhold til økonomi, personlige eller familiebånd til kjøretøyeier, jf. art. 12 nr. 4.

Resultatet av en periodisk kjøretøykontroll skal ikke ha noen tilknytning til kontrollørens lønn eller annen økonomisk eller personlig fordel for vedkommende, jf. fortalens punkt 13.

Om godkjenning av og tilsyn med kontrollorganer

Artikkel 13 regulerer godkjenning av og tilsyn med kontrollorganene. Det følger av bestemmelsen at tilsynsmyndighetene minst skal utføre oppgavene som opplistes i vedlegg VII nr. 1 og oppfylle kravene i samme vedleggs nr. 2 og 3. I nr. 1 oppstilles ulike tilsynsmetoder og krav om overvåking ved bruk av minst 5 av 6 nevnte metoder for å kontrollere kvaliteten på kontrollene ved kontrollorganene, jf. nr. 1 bokstav d.

Statene skal føre tilsyn med opplæringsinstitusjoner.

Vedlegg VII innfører også begrepet «good repute» ellerandel som skal sjekkes ved godkjenning både for leder og kontrollører.

Vedlegg VII nr. 3 oppstiller nærmere krav til innholdet i regelverket om godkjenning av og tilsyn med kontrollorganer.

Vedlegg VII nr. 2 bokstav a krever at tilsynsmyndigheten oppfyller kravene i ISO/IEC 17020 standard «General criteria for the operation of various types of bodies performing inspection», type A.

Det følger videre av vedlegg VII nr. 2 bokstav b at kravene som stilles til tilsynspersonale må dekke følgende områder: teknisk kompetanse, upartiskhet, nivå på utdanning og opplæring.

Om tilbakekalling eller suspensjon av godkjenning

Vedlegg VII bokstav f omhandler tilbakekalling eller suspensjon av godkjenning både for kontrollorganet som sådan og for den enkelte kontrollør.

Bestemmelsen oppstiller følgende vilkår:

1. vesentlig godkjenningsvilkår ikke er oppfylt,
2. at det er avdekket vesentlige uregelmessigheter,
3. at det er gjentatte negative tilsynsresultater, eller
4. tap av «good repute».

Sanksjoner

Art. 19 nr. 1 pålegger medlemsstatene å vedta regler om sanksjoner for overtredelser av regelverket i forordningen. Sanksjonene («penalties») skal være effektive, proporsjonale, preventive og ikke-diskriminerende.

Art 19 nr. 2 krever videre at juks med kilometerstand skal anses som en overtredelse og skal straffes med («penalties») som skal være effektive, proporsjonale, preventive og ikke-diskriminerende.

Kommisjonens skal notiseres om dette regelverket innen 1 år etter ibruktagning av forordningen, jf. art. 19 nr. 3.

Ikrafttredelse

Forordningen skiller i art. 22 mellom ikrafttredelse («entry into force») og ibruktagning («application»). Forordningen trer i kraft tyvendedagen etter publisering i Official Journal of the European Union på vanlig måte. (Standard ikrafttredelsesbestemmelse i EU.) Ibruktagning skal etter art. 22 finne sted 12 måneder etter ikrafttredelsen.

Overgangsperiode

Artikkel 20 oppstiller en overgangsperiode på 5 år fra ibruktagningen av forordningen for: Kontrollutstyr og lokaler, jf. Art. 20 nr. 1, og for regler om godkjenning og tilsyn i vedlegg VII, jf. Art. 20 nr. 2. (ISO-sertifisering, osv.)

Kontrollpunkter og metoder

Listen over kontrollpunkter og tilhørende metoder (i dag vedlegg II til 2009/40/EF) tas inn som vedlegg II til forordningen. Her er det gjort enkelte endringer ved at kontrollpunkter som i 2009/40/EF som endret ved 2010/48/EU var valgfrie nå foreslås som obligatoriske. Dette gjelder effektivitetstesting av støtdempere og kontroll av kilometerteller.

Vurdering av mangler

En revidert versjon av rekommandasjon 2010/378/EU med vurdering av mangelmerknader etter alvorlighet og inndeling i 3 kategorier er inntatt som vedlegg III slik at det som tidligere var en anbefaling nå blir bindende. Her er det gjort endringer som tydeliggjør hva som skal være f.eks. "minor" og "major" defisiensier (1'er og 2'er-feil i norsk kontrollveiledning) hvor man tidligere hadde ført opp både 1'er og 2'er som alternativ for tilsynelatende samme mangel.

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten.

Forslaget er hjemlet i artikkel 91 i Treaty on the Functioning of the European Union.

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området.

Periodisk kjøretøykontroll er i dag regulert i forskrift 13. mai 2009 nr. 591 om periodisk kontroll av kjøretøy som implementerer 2009/40/EF.

Rettslige konsekvenser for Norge.

Forslaget vil dersom det vedtas bety at forskrift 13. mai 2009 nr. 591 om periodisk kontroll av kjøretøy må endres vesentlig. Det må også gjøres endringer i vedlegg 1 Kontrollveiledning periodisk kjøretøykontroll. Endringene i vedlegg 1 er store sett i forhold til gjeldende regelverk

Kravet til "good repute" hos kontrollørene i art. 12, jf. Vedlegg VII, vil eventuelt måtte innlemmes ved endring i vegtrafikkloven. Kravet vil mest sannsynlig medføre at det må utferdiges politiattest for denne yrkesgruppen.

Forslagets habilitetsbestemmelse i art. 12 nr. 4 kan potensielt få store konsekvenser for Norge, og rekkevidden av bestemmelsen vil i så måte være avgjørende, men må mest sannsynlig tolkes innskrenkende i lys av definisjonsbestemmelsen og en uttalelse i fortalen som begge åpner for at kontrollorgan også kan utføre reparasjoner. En streng tolkning av bestemmelsen vil kunne medføre at verkstedene ikke lenger kan være kontrollorgan. Dette vil i så fall få store administrative og økonomiske konsekvenser.

Får rettsakten administrative konsekvenser for Norge?

Rettsakten får administrative konsekvenser i form av de krav som stilles til tilsynet i artikkel 13 jf. annex VII. Forslaget stiller krav om bruk av minst 5 av 6 tilsynsmetoder for å overvåke kvaliteten på de utførte kontrollene. Forslaget innebærer også krav om ISO-sertifisering (ISO/IEC 17020) av tilsynsmyndigheten. Statens vegvesen har allerede kvalitetsstyringssystemer, men vi legger til grunn at det likevel vil kreve noe ekstra for å oppfylle kravene i ISO-standarden. Kravet er foreslått gitt med en overgangsperiode på 5 år fra ibruktagningsdato for forordningen som igjen er 1 år etter ikrafttredelsesdatoen.

Forslaget medfører også at "kontrollvinduet" (perioden det er mulig å kontrollere et kjøretøy) innsnevres i forhold til dagens ordning med i realiteten 7 måneder i Norge, mens forslaget innebærer 4 måneders kontrollvindu (måneden før førstegangsregistreringsmåneden, førstegangsregistreringsmåneden, og de to etterfølgende månedene). Dette vil gi noe mindre fleksibilitet i forhold til kontrolltidspunkt. Forslaget innebærer også at man må gå bort fra dagens system med kontrollmåned etter siste siffer i kjennemerke og over til systemet hvor kontrollmåned = førstegangsregistreringsmåned.

Nytt er også at frist for etterkontroll av kjøretøy med "major deficiencies" (2'erfeil) skal gjennomføres innen 6 uker etter den første kontrollen. I dag har man i prinsippet hele den resterende delen av kontrollvinduet på 7 måneder på seg til å utbedre mangler, herunder 2'erfeil. I og med at kjøretøy med "dangerous deficiencies" (3'erfeil) skal avregistreres, vil

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for private?

Rettsakten får økonomiske konsekvenser for kontrollorganene ved at det innføres strengere krav til kontrollørkompetanse herunder en sertifiseringsordning for kontrollører med krav om førstegangs- og årlig oppfriskningsopplæring. Alle kontrollører må således på kurs - først i forbindelse med førstegangsopplæring for å få kontrollørsertifikat og deretter årlige oppfriskningskurs. Dette har en kostnadsside i form av kursutgifter, herunder reise og opphold, samt kostnaden av å ta vedkommende kontrollører ut av jobb for å gå på kurs (produksjonstap). Kravet om grunnkompetanse (utdannelse innen bilmekanikerfaget og 3 års praksis) kan føre til at kontrollorganene må tilby kontrollører høyere lønn i og med at alle etter forordningen må være faglærte. I dag er det som kjent bare teknisk leder det stilles formelle kompetansekrav til i Norge. Rettsakten innebærer også gjennom innføringen av effektivitetstesting av støtdempere som obligatorisk kontrollpunkt at kontrollorganene må investere i utstyr for denne testingen. De økte kostnadene for kontrollorganene vil igjen sannsynligvis medføre høyere kontrollpriser for kjøretøyeierne.

Rettsakten får også økonomiske konsekvenser for kjøretøyeierne ved at nye kjøretøygrupper inkluderes og ved at kontrollhyppigheten økes for personbiler og lette varebiler av en viss alder/med en viss kilometerstand. Økte kostnader knyttet til periodisk kjøretøykontroll for den enkelte kjøretøyeier vil bli et resultat av forslaget.

Økt kontrollvolum vil trolig føre til at kontrollorganene må ansette flere kontrollører. Dette har en kostnadsside, men så lenge kontrollvolumet øker er det grunn til å anta at bransjen ikke kommer til å tape penger på dette netto.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har ikke vært på nasjonal høring, men Vegdirektoratet gjennomførte 29. august 2012 et høringsmøte med bransjeorganisasjoner om forslaget. Interessenter har også vært invitert til å komme med innspill til Samferdselsdepartementet innen 17. september 2012.

Bransjeorganisasjoner har påpekt at antall kontroller pr. år som følge av inkludering av nye kjøretøygrupper og økt kontrollhyppighet for biler av en viss alder/med en viss kilometerstand vil øke med ca. 1 million. Kontrollvolumet vil således nær dobles i forhold til i dag. Bransjen har påpekt i møte at dette vil kunne gi utfordringer i forhold til kapasitet.

Norsk motorsykkelunion (NMCU) er uenig i at motorsykkel og moped skal inkluderes i kontrollordningen. De stiller store spørsmålstegn ved det statistiske materialet som Kommisjonen presenterer og anfører at bare en svært liten andel av ulykkene med motorsykkel og moped kan tilbakeføres til tekniske feil ved kjøretøyet. De viser til at undersøkelsen kommisjonen har brukt, er gjort av DEKRA, som er en stor kontrollorgankjede i Tyskland. De viser også til at MAIDS, den mest omfattende EU-finansierte undersøkelsen av MC-ulykker i Europa noensinne, viser at mindre enn 1 % av alle ulykker med motorsykkel skyldtes teknisk svikt ved kjøretøyet. De viser videre til at land med PKK for motorsykler som Tyskland og Storbritannia, ikke kan vise til en bedre ulykkesutvikling enn land uten slik kontroll. Norges Lastebileier-Forbund (NLF) er positive til at traktorer med konstruktiv hastighet over 40 km/t underlegges kontroll og tiltrer Kommisjonens begrunnelse på dette punkt.

Norges Bondelag peker på at det ikke foreligger statistikk som skiller mellom traktorer som brukes til jordbruksvirksomhet og traktorer som brukes i anleggstrafikk/ annen næring. Norges Bondelag fremhever at det er viktig med trafiksikkerhet. Samtidig påpeker de at kontrollfrekvensen stå i

samsvar med bruk av traktoren og hvilken risiko raske traktorer utgjør på veiene. De viser til at sammenlignet med andre tunge kjøretøy går traktorer til jordbruksformål få timer langs vei. Norges Bondelag er ikke kjent med at disse er overrepresentert i ulykkesstatistikker. I den forbindelse bør det vurderes om det er nødvendig med kontroll av traktorer hvert år, eller om man i stede kan vurdere å bruke antall kjørte timer/ km som et mål på hvor ofte traktoren skal på kontroll. Store geografiske områder vil gjøre at mange får lange avstander til autorisert verksted. Det bør derfor vurderes om periodisk kjøretøykontroll kan gjennomføres ved hjelp av servicebiler. I en eventuell innføringsperiode må man også sikre at det finnes tilstrekkelig med autoriserte verksteder for unngå kjøring over store avstander og på tider av året hvor traktorene brukes i annen næring.

Landsforeningen for motorhistoriske kjøretøy mener definisjonen av motorhistoriske kjøretøy som er unntatt fra periodisk kontroll i art. 2 nr. 2 a), er for snever. De viser til at det ikke skal være gjort endringer i kjøretøyets tekniske hovedkomponenter eller utseende. Slik vi vurderer forslaget på dette punktet, harmonerer det imidlertid med nasjonale bestemmelser om bevaringsverdige kjøretøy i kjøretøyforskriften § 1-9. Vi viser til at blant annet tidsriktige modifikasjoner og endringer som er nødvendige for å opprettholde muligheten til å bruke kjøretøyet godtas, og at det avgjørende er om kjøretøyet er i "tilnærmet original utførelse". Vi antar ikke det har vært kommisjonens intensjon å endre dette.

NAF er positive til forslaget mht utvidelse av kontrollpunkter, konkretisering og ensartet fortolkning av disse, samt økte kvalitetskrav til kontrollørene. Videre er de svært positive til forslaget til kontroll og registrering av kilometerstand.

Flere bransjeorganisasjoner er noe skeptiske til endring i kontrollhyppigheten av PKK. NAF påpeker manglende dokumentasjon for at en økt kontrollhyppighet som foreslått, vil medføre reduksjon i ulykker. De viser til at det er få ulykker hvor tekniske feil er medvirkende ulykkesårsak, og at andre forhold enn alder/km stand kan være medvirkende når slike ulykker skjer. De viser videre til at dekk i en del tilfelle er nevnt som medvirkende ulykkesårsak, men at dekk ikke har sammenheng med bilens alder, og at dette heller bør møtes med hyppigere utekontroller.

Flere bransjeorganisasjoner har videre stilt spørsmål ved om forslagens habilitetsbestemmelser innebærer at det ikke lenger vil være mulig for verkstedene også å være kontrollorgan. Flere av bransjeorganisasjonene mener at det ikke i Norge er grunnlag for rene kontrollorgankjeder slik det er i en del andre europeiske land. De påpeker at skal man fortsatt ha kapasitet til å gi kjøretøyeierne god nok tilgang på kontrollsteder er det avgjørende å beholde verkstedene som kontrollorganer.

NBF er tvilende til behovet for økt sikkerhetskontroll er til stede på samme måte i Norge som i resten av Europa, og mener departementet nøye bør vurdere behovet for å innføre en forordning som baserer seg på å ivareta europeiske utfordringer. NBF viser til Statens Havarikommisjon for Transport (SHT) sin temarapport om sikkerhet i bil fra mars 2012, hvor SHT ikke nevner behov for økt kjøretøykontroll hverken i sin konklusjon eller i sine sikkerhetstilrådninger. De påpeker at korrekt bilbeltebruk, sikring av gjenstander i bil, hastighetsendring og treffpunkt i kollisjon, bilens beskyttelse mot inntrengning og tilgjengelig sikkerhetsutstyr har stor betydning for overlevelse. NBF benekter ikke at forordningen kan ivareta behovet for bedre sikkerhetskontroller generelt i Europa, men vi er tvilende til at behovet for økt sikkerhetskontroll er til stede på samme måte i Norge.

NBF viser videre til at er det stilles skjerpede krav til kontrollørens kompetanse, og viser til egne erfaringer med at det å få godkjent personer fra EU-området som tekniske ledere i Norge ofte er vanskelig. Årsaken til dette er at utdanningsløpet i Norge skiller seg fra mange av de andre landene i Europa. Autobransjens Leverandørforening (ABL) er positive til forslaget. De fremhever at minimumskrav til testutstyr er nødvendig av hensyn til trafiksikkerheten og for å kunne føre kontroll med utslipp fra kjøretøy. ABL er imidlertid bekymret for at forslaget i for stor grad synes å fokusere på visuell kontroll, og ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til elektronisk kontrollerte sikkerhetssystemer.

Foreløpig posisjonsnotat om forslaget er behandlet i Spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. gang).

KOM(2012)382 Forslag til Europaparlaments- og rådsforordning om teknisk kontroll langs veg av nyttekjøretøy som sirkulerer i EU og som opphever direktiv 2000/30/EF - Kjøretøykontrollpakken (vedlegg XIII kap II SD)

Sammendrag av innhold

Forslaget til forordning om teknisk kontroll langs veg av nyttekjøretøy (utekontroll) er del av Kommisjonens omfattende Kjøretøykontrollpakke. Pakken består for øvrig av forslag til forordning om periodisk kjøretøykontroll og forslag til endringer i vognkortdirektivet.

Formålet med Kjøretøykontrollpakken er å styrke den tekniske kontrollen av kjøretøy for dermed å redde 1200 liv og unngå 36 000 ulykker pr. år i Europa. Forslaget vil i følge Kommisjonens beregninger kunne spare samfunnet for årlige kostnader på over 5,6 milliarder euro.

Kommisjonen fremhever spesielt 3 målsetninger;

1. Å forbedre beskyttelsen av de mest sårbare trafikantene og spesielt de unge;
2. Å legge til rette for et felles europeisk område for teknisk kjøretøykontroll basert på harmoniserte standarder for kontrollmetoder, kontrollutstyr, kontrollørenes kvalifikasjoner og vurdering av mangler, samt samarbeid mellom medlemsstatene; og
3. Å minske den administrative byrden for transportforetak som oppfyller de tekniske trafikksikkerhetskravene.

Formål med utekontrollforordningsforslaget

Hovedformålet med forslaget er å målrette kontrollvirksomheten mot transportforetak med dårlig sikkerhetshistorikk, og på denne måten belønne foretak med god historikk. Undersøkelser viser at man ved innføring av et risikobasert kontrollregime vil kunne unngå 2,3 millioner utekontroller av godt vedlikeholdte kjøretøy. I dette ligger det i følge Kommisjonens beregninger et sparepotensiale for foretakene på 80,4 mill. euro.

Innholdet i forslaget.

Bakgrunnen for at endringene innen utekontrollen foreslås som forordning er Kommisjonens erfaring med at medlemsstatenes varierende implementering av Europaparlaments- og Rådskommisjonsdirektiv 2000/30/EF ikke har gitt tilfredsstillende trafikksikkerhetseffekt og i tillegg har innvirket negativt på det indre marked. Europaparlaments- og Rådskommisjonsdirektiv 2000/30/EF er innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteebeslutning nr 111/2000.

1. Nye kjøretøygrupper inkluderes

Nyttekjøretøy (N1) og tilhengere med tillatt totalvekt inntil 3500 kg (O1 og O2) skal også kontrolleres, jf. art. 2(1). Bakgrunnen er at disse i stadig større grad brukes til transport på veg og at de ikke følger den positive utviklingen med nedgang i antall dødsfall i trafikken som andre kjøretøy følger.

2. Målretting av kontrollvirksomheten

2.1. Innledning

Kontrollen skal målrettes basert på transportforetakenes risikoprofil. Kontrollørene skal prioritere kjøretøy fra transportforetak med høy risikoprofil, jf. art. 9. Risikoprofilen baserer seg på resultatene fra tidligere periodiske kjøretøykontroller og utekontroller.

2.2. Plikt til å innføre risikovurderingssystem

Art. 6(1) pålegger medlemsstatene å innføre risikovurderingssystem for utekontrollen basert på antall og alvorlighetsgrad av mangler påvist hos det enkelte transportforetak. Det følger av art. 6(3) at medlemsstatene her kan bruke det samme systemet som er etablert i henhold til artikkel 9 i Europaparlaments- og Rådskommisjonsdirektiv 2006/22/EF.

2.3. Klassifisering etter risiko

Foretak inndeles i høy, medium og lav risiko, jf. art. 6 nr. 2. Klassifiseringen foretas på bakgrunn av foretakenes totale risikovurdering, jf. Annex I (nærmere beskrevet nedenfor).

Klassifiseringen skal føre til følgende fordeling av registrerte transportforetak:

< 30 % lav risiko

30-80 % medium risiko
> 80% høy risiko

2.4. Nærmere om risikovurderingssystemet

Risikovurderingssystemet er nærmere beskrevet i forordningens Annex I.

Overtredelser vektet etter alvorlighetsgrad og alder.

Mindre alvorlige feil (1'er-feil) gis vekt 1

Større feil (2'er-feil) gis vekt 10

Farlige feil (3'er-feil) gis vekt 40 Feil fra siste 12 mnd. Multipliseres med 3

Feil fra mnd. 13-24 multipliseres med 2

Feil fra mnd. 25-36 multipliseres med 1

2.5. Utregning av risikovurdering

Risikovurdering for hvert år regnes ut på følgende måte:

(antall 1'er-feil) + (antall 2'er-feil x 10) + (antall 3'er-feil x 40) = sum år n

Samme operasjon gjøres for hvert av siste 3 år. Deretter: (Sum år 1 x 3) + (sum år 2 x 2) + (sum år 3 x 1) = totalsum. Denne deles deretter på antall kontroller totalt siste 3 år.

3. Lastsikring inkluderes.

Forslaget inneholder eget Annex IV om kontroll av lastsikring hvor det er en beskrivelse av kontrollmetode og vurdering og kategorisering av mangler etter alvorlighetsgrad (minor, major, dangerous i likhet med øvrige kontrollpunkter både innen utekontrollen og periodisk kjøretøykontroll).

4. Nytt utekontrollsystem

4.1. Generelt

Forslaget innfører i art. 4 et nytt utekontrollsystem basert på en todeling. Det skilles mellom "initial roadside inspection" jf. art. 10(1) og "more detailed roadside inspections", jf. art. 10(2).

4.2. "Initial roadside inspection"

Det følger av art. 10(1) at kontrollører ved kontroll av kjøretøy skal

a) sjekke kontrollseddel fra siste periodiske kjøretøykontroll og fra siste utekontroll, som etter art. 7(1) skal oppbevares ombord i kjøretøyet, og

b) foreta en visuell kontroll/vurdering av kjøretøyets og lastens tilstand.

Hvis kjøretøyet hadde mangler ved forrige utekontroll, skal kontrolløren også sjekke om disse manglene har blitt utbedret.

4.3. "More detailed roadside inspection"

Det følger videre av art. 10(2) at kontrolløren på bakgrunn av resultatet av den innledende kontrollen, jf. art. 10(1), kan beslutte at kjøretøyet skal gjennomgå en mer grundig og detaljert kontroll.

En slik kontroll skal minst inneholde kontroll av kjøretøyets:

- bremses
- styring
- aksler, hjul, dekk og støtdemping
- forurensning

Kontrollen skal for hvert av områdene dekke ett, flere eller alle kontrollpunktene i Annex II som er relevante for området. Kontrolløren kan i tillegg sjekke andre kontrollområder i Annex II punkt 1 og som dekker ett, flere eller alle punktene som er nevnt i Annexet.

Hvis kontrollseddel fra enten periodisk kontroll eller utekontroll viser at et punkt fra listen i Annex II har vært kontrollert i løpet av den siste måneden, skal ikke dette punktet sjekkes med mindre kjøretøyet har åpenbar mangel på dette punktet.

4.4. Kompetansekrav for utekontrollører som utfører detaljerte kontroller

Det følger av art. 10(5) at de mer detaljerte utekontrollene bare skal utføres av kontrollører som oppfyller kompetanse og opplæringskravene i forslag til forordning om periodisk kjøretøykontroll art. 12 jf. Annex VI (Se eget EØS-notat om denne forordningen for mer informasjon).

5. Krav om antall årlige kontroller

Artikkel 5 oppstiller krav om antall årlige kontroller tilsvarende 5 % av registrerte "commercial vehicles" i den enkelte medlemsstat. "Commercial vehicle" er definert i art. 3(6) som motorkjøretøy og dets tilhenger som er ment for transport av varer eller passasjerer i yrkessammenheng. Definisjonen vil etter sin ordlyd isolert sett kunne omfatte de fleste kjøretøykategorier. Det er imidlertid naturlig å tolke den i lys av forordningens virkeområde som er definert i artikkel 2. Etter dette er det kjøretøygruppene (som definert i 2007/46/EF) M2 og M3 (busser), N1, N2, N3 (varebiler og lastebiler) og O1, O2, O3 og O4 (hengere) ment for transport i yrkessammenheng som bør medregnes i antall registrerte commercial vehicles. Det er imidlertid et spørsmål om hengere skal være med i dette grunnlaget i og med at de alltid vil komme etter en bil.

Et særnorsk forhold her er avgiftssystemet som gir seg utslag i et høyt antall lette varebiler N1 (441.421 pr. 31.08.12).

6. Krav om "concerted roadside inspections"

Art. 19 pålegger medlemsstatene å foreta minst 6 årlige "concerted roadside inspections" som etter def. i art. 3(14) vil si utekontroll som arrangeres samtidig av to eller flere medlemsstater. Bakgrunnen for forslaget er et ønske om å fremme samarbeid mellom de ulike statenes kontrollmyndigheter. Det følger av artikkelens annet punktum at disse felleskontrollene kan kombineres med aktivitetene beskrevet i direktiv 2006/22/EF art. 5.

7. Inspection fee

Art. 15 åpner for å kreve kontrollgebyr når man under en mer detaljert kontroll har avdekket store eller farlige feil ved kjøretøyet (2'er- eller 3'er-feil). Gebyret skal være rimelig og skal ikke overstige prisen for en periodisk kontroll av samme kjøretøytype.

Rapporteringsforpliktelser som følge av rettsakten?

Art. 20(1) bestemmer at medlemsstatene innen 31. mars annethvert år skal rapportere elektronisk til Kommisjonen følgende opplysninger fra siste to kalenderår:

- a) antall kontrollerte kjøretøy,
- b) kontrollerte kjøretøyer pr. kjøretøykategori,
- c) kjøretøyenes registreringsland, og
- d) kontrollerte punkter og oppdagede mangler.

Kommisjonen skal rapportere videre til Europaparlamentet.

Art. 20(2) bestemmer at Kommisjonen skal vedta detaljerte regler vedrørende rapporteringen. Inntil disse reglene er vedtatt skal skjema i Annex VI brukes

Merknader

Hjemmel i EU-traktaten: Forslaget er hjemlet i artikkel 91 i Treaty on the Functioning of the European Union.

Gjeldende norsk lovgivning og politikk på området:

Utekontrollen er i dag regulert i forskrift 13. mai 2009 nr. 590 om kontroll av kjøretøy langs veg. Kontrollmetoder og vurdering av mangler er regulert i Utekontrollveiledningen, Statens vegvesens interne instruks på området.

Forslaget medfører at det må gjøres endringer i forskrift 13. mai 2009 nr. 590 om kontroll av kjøretøy langs veg. I tillegg vil utekontrollveiledningen måtte endres. Kompetansekrav for utekontrollører vil videre måtte formaliseres. Forslaget lar det være opp til hver enkelt medlemsstat å innføre kontrollgebyr. Dersom dette er ønskelig for Norges del, vil behovet for ny lov hjemmel i vegtrafikkloven måtte vurderes nærmere. Det følger for så vidt av vegtrafikkloven § 19, andre ledd at departementet "ved forskrift (kan) gi bestemmelser om frammøte for kontroll av kjøretøy, om godkjenning og tilsyn med steder som utfører kjøretøykontroll, og om vederlag for kontroll av kjøretøy. Departementet kan ved forskrift også gi bestemmelser om gjennomføring av tilfeldig og uanmeldt kontroll av kjøretøy langs vegen." I utgangspunktet synes et gebyr som skissert i forslaget, å omfattes av ordlyden i denne bestemmelsen. Av forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prop nr. 30 (1993-94) mv., følger det imidlertid at gebyrhjemmelen ble vedtatt i forbindelse med innføring av EU-reglene om periodisk kjøretøykontroll, hvor man ønsket å legge til rette for at godkjente private verksteder på linje med det daværende biltilsynet, utførte denne kontrollvirksomheten. Departementet tok sikte på at finansiering

av den nye kontrollordninga ved at verkstedene kunne kreve vederlag for kontrollen, slik det går fram av St.prp.nr.1 (1992-1993) og St.prp.nr.1 (1993-1994). På bakgrunn av dette vil det måtte vurderes nærmere om kontrollgebyr for utført vegkantkontroll, vil måtte forankres med en ny hjemmel i vegtrafikkloven..

Det er i dag ingen formelle kompetansekrav for utekontrollører.

Forslaget får administrative konsekvenser for Norge både i form av kravet til kontrollvolum i artikkel 5 og kravet til kontrollørkompetanse i art. 10(5).

Får rettsakten økonomiske konsekvenser i Norge for private?

Forslaget om målretting vil innebære besparelser for transportforetak som med lav risikoprofil og motsatt økte utgifter til kontroller for foretak med høy risikoprofil.

Forslagets krav om kontrollørkompetanse vil medføre økte kostnader for Statens vegvesen ved at kontrollører vil måtte må etterutdannes eller det må ansettes nye kontrollører som oppfyller kravene. Også kontrollører med fagbrev og praksis vil måtte sertifiseres i tråd med forslaget om kompetansekrav for kontrollører som utfører periodiske kontroller. Kravet om målretting og innføring av risikovurderingssystem får også økonomiske konsekvenser i form av kostnader knyttet til opprettelse og drift av et slikt system. Det vil også være behov for opplæring av utekontrollpersonale i bruken av systemet. En kontaktpunktfunksjon som skissert i forslaget vil også innebære kostnader. På nåværende tidspunkt lar disse kostnadene seg ikke tallfeste. Forslaget inneholder en hjemmel for å ilegge kontrollgebyr for den enkelte medlemsstat. Det er imidlertid usikkert i hvilken grad innføringen av et slikt gebyr vil kunne oppveie de økonomiske konsekvensene av forslaget.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget har ikke vært på nasjonal høring, men det har vært arrangert et høringsmøte med bransjeorganisasjoner 29. august 2012.

Norges Lastebileier-Forbund (NLF) er positive til å drive målrettet kontrollvirksomhet på bakgrunn av transportforetakenes risikoprofil. De viser til det store sparepotensialet EU har regnet seg frem til. NLF ønsker målrettingen igangsatt så raskt som mulig. NLF støtter også inkluderingen av nyttekjøretøy med tillatt totalvekt under 3500 kg og deres tilhengere. NLF gjentok sitt tidligere felles innspill i forhold til kontrollmetode for bremses på tunge kjøretøy og tok til orde for større åpning for bruk av retardasjonsmåling. Forslaget behandles i spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet/Europaparlamentet (1. gang).

KOM(2013) 195 Forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om endringer i direktiv 96/53/EF om vekter og dimensjoner for kjøretøy

Sammendrag av innhold

Europakommisjonen presenterte 15. april 2013 forslag til endringer av direktiv 96/53/EF om vekter og dimensjoner. Direktivet regulerer de største tillatte dimensjoner i nasjonal og internasjonal transport og de største tillatte vekter i internasjonal transport. De sentrale forslagene er:

- Tillatt bruk av miljøvennlige innretninger mv. – uten at dette medregnes i total lengde / vekt
Kommisjonen foreslår å tillate bruk av aerodynamiske innretninger, førerhus med aerodynamisk utforming, elektriske batteri eller hybridløsninger - uten at dette medregnes i kjøretøyenes / vogntogenes tillatte lengde og vekt. I begrunnelsen til dette forslaget vises det bl.a. til studier som viser at om man monterer aerodynamiske innretninger med lengde 1 - 2 meter bak på kjøretøyet vil dette innebære en drivstoffbesparelse på 5 % - 10 % i en gjennomsnittshastighet i intervallet 80 - 90 km/t. Tilrettelegging for økt bruk av elektriske batteri og hybridmotorer bidrar også til å redusere klimagassutslipp. Forslaget som sådan må bl.a. sees i sammenheng med EUs hvitbok om transport 2011. Her ble det satt et mål om å redusere klimagassutslippene innenfor EU med 60 % innen 2050.

- Bedre tilrettelegging for intermodale transporter

Kommisjonen foreslår videre også bedre tilrettelegging for intermodale transporter ved å tillate transport av 45 fots containere på veg fra jernbanestasjon og havn og frem til endelig destinasjon. Slike 45 fots containere anvendes i dag ifm. jernbane- og skipstransport. Største tillatte transportlengde på veg er satt til 300 km.

- Klargjøring av regelverket for grensekryssende transporter

Kommisjonen foreslår videre å avklare situasjonen knyttet til grensekryssende transporter med større dimensjoner enn generelt tillatt gjennom et forslag til en klar bestemmelse, der det går frem at det er tillatt med grensekryssende transport med større dimensjoner mellom to medlemsstater om begge tillater slike større dimensjoner. Forslaget vil erstatte Kommisjonens forståelse av direktivet i dag.

- Etablering av felles rutiner og systemer for kontroll og sanksjoner

Kommisjonen foreslår avslutningsvis å etablere felles rutiner og systemer for kontroll av og sanksjonering ved overtredelse av direktivet. Dette gjelder i sær kjøring med overlast. Kommisjonen viser til at ett av tre kjøretøy med overlast, noe som er uheldig både ift. veginfrastrukturen og konkurransesituasjonen i transportmarkedet. Kommisjonen foreslår, i tillegg, en bestemmelse for å kunne ansvarliggjøre senderen av en container for overlast, sammen med speditøren, dersom senderen har utstedt uriktige eller mangelfulle opplysninger om containerens vekt.

Merknader:

Forslaget er hjemlet i Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) art. 91 om transport og direktiv 96/53/EF er inntatt i EØS-avtalen samt gjennomført i Norge gjennom bl.a. *forskrift 25.januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy, forskrift 1. februar 2013 om nærmere bestemmelser om tillatte vekter og dimensjoner for offentlig veg* (Vedlegg I til forskrift om bruk av kjøretøy) og *forskrift 1. februar 2013 om nærmere vilkår for dispensasjon og om tillatt lengde og bredde uten dispensasjon* (Vedlegg 2 til forskrift om bruk av kjøretøy). De rettslige, administrative og økonomiske konsekvensene av forslaget vurderes nå, inkludert om alle elementene i forslaget er EØS-relevante.

Sakkyndige instansers merknader:

Vegdirektoratet har arrangert et høringsmøte med bransjeorganisasjoner 7. mai 2013 ifm. med sitt arbeid med utarbeidelse av utkast til EØS-osisjonsnotat på forslaget. Norges Lastebileier-Forbund (NLF) er positive til aerodynamiske innretninger, 45 fots container og mer effektive og målrettet kontrollvirksomhet. NLF er, på den annen side, opptatt av at nasjonale vogntogslengder på 17,50 og 19,50 m må opprettholdes samt svært kritiske til at det kun skal være tillatt med 40 tonns totalvekt i internasjonal transport.

Vegdirektoratet er i ferd med å utarbeide utkast til foreløpig EØS-osisjonsnotat i saken. Forslaget vil bli behandlet i Spesialutvalget for transport.

Statu

Forslaget er sendt til førstegangsbehandling i Rådet og Europaparlamentet. Rådet og Europaparlamentet har ikke påstartet behandlingen av forslaget.

Kapittel III Transport med jernbane

KOM(2013)030 Utkast til nytt direktiv om samtrafikkevnen til jernbanesystemet i Den europeiske union (vedlegg XIII kap III SD)

Sammendrag av innhold

Utkast til nytt direktiv om samtrafikkevnen til jernbanesystemet i Den europeiske union (heretter bare utkastet) er en del av jernbanepakke IV. Kommisjonen foreslår endringer i direktiv 2008/57/EF (samtrafikkdirektivet) for å gjøre tillatelsesprosessene for kjøretøy og signalsystemer mer effektive, og innføre Det europeiske jernbanebyrået (ERA) som en "one-stop-shop" for kjøretøytillatelser. Videre foreslås det en del oppdateringer og redaksjonelle endringer som følge av utviklingen i EU-retten forøvrig, bl.a. etter Lisboa-traktaten. Endringene må ses i sammenheng med de øvrige delene av jernbanepakke IV, særlig utkastet til nytt jernbanesikkerhetsdirektiv og ny ERA-forordning (se egne EØS-notater).

Sammen med forslaget om innføringen av et felles europeisk sikkerhets sertifikat for jernbaneforetak i utkastet til nytt jernbanesikkerhetsdirektiv, vil de foreslåtte forenklingene av tillatelsesprosessene for signalsystemer og kjøretøy kunne bidra til en mer effektiv gjennomføring av åpningen av persontransportmarkedet for jernbanen som foreslått i denne jernbanepakken. Uavhengig av dette er de foreslåtte endringene i utkastet til nytt samtrafikkdirektiv gitt for å styrke jernbanesystemets samtrafikkvegne, og å gjøre prosessene raskere og billigere for de involverte aktørene.

Kapittel 1

Det er gjort visse presiseringer og oppdateringer av virkeområdet til direktivet og av definisjonene. Trikk og t-bane mv. faller fortsatt utenfor virkeområdet.

Kapittel 2

Det er gitt nye regler om innholdet i TSlene (tekniske spesifikasjoner for interoperabilitet). Reglene er mer konkrete og vil gjelde alle TSler, til forskjell fra gjeldende regler som har muligheter for tilpasninger i større grad. ERA er gitt et generelt mandat til å utarbeide nye og gjøre endringer i TSler, i dag må ERA gis et mandat for den enkelte endring. Kommisjonen skal som i dag ta den endelige avgjørelsen. Det er gitt snevrere regler om når medlemsstatene kan unnlate å benytte en gjeldende TSI. Det gjelder først og fremst i prosjekter som har kommet til et avansert stadiet i planleggingen ved vedtagelsen av TSlen, dersom det vil gå ut over prosjektets økonomiske levedyktighet eller dersom en rask utbedring av nettet etter en ulykke er nødvendig og anvendelse av TSlen vil være økonomisk eller teknisk utelukket. I sistnevnte tilfelle tillates kun tidsbegrensede unntak (art. 7).

Kapittel 3

Inneholder kun mindre oppdateringer i språkbruken.

Kapittel 4

Medlemsstatene må utarbeide en oversikt over de nasjonale regler som gjelder som følge av at TSlene ikke fullt ut omfatter forholdet, for eksisterende systemer som gjør det nødvendig med unntak og for unntak gjort etter reglene i art. 7. Muligheten for å gi nasjonale regler er snevret inn i utkastet. Det kan kun fastsettes nasjonale regler når TSlen ikke fullt ut oppfylder de relevante kravene eller som en forebyggende hasteløsning, særlig i etterkant av en ulykke. Bestemmelsene om nasjonale regler har sammenheng med tilsvarende endringer i forslaget til nytt jernbanesikkerhetsdirektiv art. 8. ERA skal sørge for at nasjonale regler klassifiseres mot hverandre etter prinsipper som skal vedtas i "Implementing Acts", se art. 14 nr. 8. Alle nasjonale regler må gjøres tilgjengelig på et språk alle parter forstår.

Kapittel 5

De mest omfattende endringene i utkastet har med tillatelsesprosessen for kjøretøyer og delsystemet styring, kontroll og signal å gjøre, da det foreslås at ERA skal gi en felleseuropeisk tillatelse for dette. For faste installasjoner angir utkastet at for delsystemet styring, kontroll og signal langs sporet skal ERA gi tillatelse til ibruktaking, mens de nasjonale sikkerhetsmyndighetene skal gi tillatelse til ibruktaking av delsystemene energi og infrastruktur som i dag. Dette medfører bl.a. at oppgradering av signalsystemet til ERTMS behøver tillatelse fra ERA for å kunne tas i bruk. For kjøretøy foreslås det at ERA gir en tillatelse til tilgjengeliggjøring i markedet ("placing on the market"). Mobile delsystemer, dvs. delsystemet rullende materiell og delsystemet styring, kontroll og signal om bord, må vise at de oppfylder de grunnleggende kravene for å kunne tilgjengeliggjøres på markedet. Videre er det foreslått at *jernbaneforetakene* må treffe beslutning om å ta kjøretøyet i bruk på den enkelte strekning eller nettverk. Foretaket får ansvar for å kontrollere teknisk forenelighet med strekningen og sikker integrering mot den aktuelle delen av jernbanesystemet. Kontrollene skal gjøres i samråd med infrastrukturforvalter.

Kapittel 6

Hele kapitlet er nytt, og gir detaljerte regler for varslingsprosedyren som skal gjennomføres nasjonalt i forkant av godkjenning av en interoperabilitetskomponent. Reglene gjelder varslingsorganets prosedyrer, sammensetning, kompetanse og habilitet.

Kapittel 7

Rullende materiell skal ha et europeisk kjøretøysnummer og dette skal utstedes av den nasjonale sikkerhetsmyndigheten. Det skal lages et register over kjøretøyene. ERA skal lage et tilsvarende register over tillatelser til omsetning av kjøretøystyper.

Merknader

Det eksisterende samtrafikkdirektivet er gjennomført i Norge i forskrift 16. juni 2010 nr 820 om samtrafikkveien i jernbanesystemet (samtrafikkforskriften). I tillegg er det gitt nasjonale tekniske regler i forskrift 11. april 2011 nr 388 om nasjonale tekniske krav m.m. for jernbaneinfrastruktur på det nasjonale jernbanenettet (jernbaneinfrastrukturforskriften) og forskrift 21. juni 2012 nr 633 om kjøretøy på det nasjonale jernbanenettet (kjøretøyforskriften).

En eventuell gjennomføring av de foreslåtte endringene vil medføre behov for endring av samtrafikkforskriften så langt endringene rekker. I tillegg er det sentralt at de nasjonale kravene gjennomgås på nytt ut fra føringene i art. 14 i utkastet. Dette krever en gjennomgang av jernbaneinfrastrukturforskriften og kjøretøyforskriften.

Jernbaneloven § 4 tredje ledd krever at "kjøreveien skal være godkjent av departementet før den settes i drift". Kjørevei er definert i § 3 bokstav a) som "sporanlegg med tilhørende grunn og innretninger, signal- og sikringsanlegg, strømforsyningsanlegg og kommunikasjonsanlegg". Siden ERA etter forslaget art. 18 skal gi tillatelse til ibruktaking av delsystemet styring, kontroll og signal, griper dette inn i departementets godkjenningsmyndighet etter § 4. Det kan dermed bli nødvendig å endre jernbaneloven § 4 tilsvarende.

Jernbaneloven § 5 krever at "rullende materiell skal være godkjent av departementet før det tas i bruk på kjøreveien, dersom ikke annet følger av internasjonale avtaler eller forskrifter fastsatt av departementet". Her er det mindre endringsbehov av hjemmelen, siden det kan følge av EØS-avtalen at ERA gir tillatelser som er gyldige i Norge, og at jernbaneforetak selv treffer en beslutning om å ta dem i bruk "på kjøreveien". Den foreslåtte ordningen kan gjennomføres ved endring i samtrafikkforskriften uten at det er nødvendig å endre jernbaneloven på dette punktet.

De administrative konsekvensene av utkastet er usikre, og avhenger av hvordan samarbeidet mellom den nasjonale sikkerhetsmyndigheten og ERA vil foregå. Det er forutsatt at den nasjonale sikkerhetsmyndigheten vil spille en rolle i tillatelses- og ibruktakingsprosessen. Særlig gjelder dette for nasjonale regler, eventuell bistand til ERA med gjennomgang av søknader om tillatelse, og oppgaver i forbindelse med jernbaneforetaks beslutninger om ibruktaking.

For private vil utkastet kunne medføre økte kostnader ved at det er forutsatt at ERA skal gebyrfinansiere tillatelsene, og det i dag ikke er noen kostnader ved å bruke Statens jernbanetilsyn som tillatelsesmyndighet. Det kan påløpe kostnader til oversettelse av søknader og dokumentasjon utover det som er tilfellet i dag. For søkere som i dag trenger tillatelse i flere stater vil det likevel kunne gi administrative og økonomiske besparelser ved å bare måtte forholde seg til ERA som tillatelsesmyndighet, men dette kan oppveies av de kontrollene som må utføres av jernbaneforetak i forbindelse med en beslutning om ibruktaking på strekninger eller nettverk.

Da det forutsettes at ERAs tillatelser skal gebyrfinansieres, vil ikke de foreslåtte endringene i seg selv få vesentlige budsjettmessige konsekvenser, siden Norge allerede betaler kontingent til ERA. Da det er usikkert hvor omfattende Statens jernbanetilsyns oppgaver vil være før det eventuelt inngås noen samarbeidsavtale mellom Statens jernbanetilsyn og ERA, kan det ikke uten videre legges til grunn at utkastet vil medføre ressursmessige besparelser for Statens jernbanetilsyn.

Da forslaget medfører overføring av myndighet til ERA er det grunn til å plassere den i Gruppe 1 (rettsakter som krever lov- eller budsjettendring, samt rettsakter som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet). Det må videre tas forbehold etter EØS-avtalen artikkel 103. Forholdet til Grunnloven mv. vil bli vurdert særskilt.

Samferdselsdepartementet bad om innspill til forslagene i februar 2013. 66 instanser ble direkte kontaktet, og innspillbrevet ble lagt ut på Samferdselsdepartementets hjemmesider. På bakgrunn av innkomne innspill har det blitt utarbeidet norske posisjoner til forslaget.

Statsråden møtte transportkommissær Kallas og parlamentsrapportør El Khadraoui i Brussel i mai 2013, og overleverte i den anledning de norske posisjonene.

Sakkyndige instansers merknader

Samferdselsdepartementet har bedt aktørene om innspill til hele jernbanepakke IV. Det er innkommet 20 innspill, og fem av disse omtaler samtrafikkdirektivet.

Statens jernbanetilsyn stiller seg i utgangspunktet positive til utkastet, men mener visse forutsetninger må være oppfylt for at de foreslåtte endringene skal kunne fungere etter sin hensikt. Dette gjelder definisjon av nødvendig dokumentasjon for tillatelse, infrastrukturforvalters forståelse av eget ansvar for at infrastrukturen i overens med TSler og nasjonale regler og registre, ERAs samarbeid med nasjonale sikkerhetsmyndigheter må avklares, samarbeidet mellom nasjonale aktører må klargjøres i forbindelse med beslutninger om ibruktaking, nasjonale regler må gjennomgås og notifiseres til ERA, alle registre må være tatt i bruk og inneholde all nødvendig informasjon og det må tydelig avklares hvilke muligheter nasjonale sikkerhetsmyndigheter har for å stanse trafikk når det anses påkrevd av akutte, sikkerhetsmessige årsaker.

Tilsynet mener at hvis ikke disse forutsetningene er til stede ved en eventuell gjennomføring av utkastet, vil det kunne gå ut over sikkerhetsnivået i jernbanesystemet. Dette vil særlig være tilfelle der det er nødvendig med felleseuropeisk eller nasjonal lovgivning som tar hensyn til klimatiske og geografiske forhold og andre eksisterende særegenheter ved det norske jernbanesystemet. I en eventuell situasjon der de nasjonale sikkerhetsmyndighetene spiller en mindre rolle, om så bare formelt sett, med å undersøke at kjøretøyer er tilstrekkelig sikre under de fleste påregnelige vinterforhold, er det viktig at både TSlene og de nasjonale regler gir tilstrekkelig detaljerte spesifikasjoner om dette.

Flytoget ser positivt på forslaget i forhold til at leverandørindustrien for rullende materiell kan bidra til mer standardisering av tillatelsesprosessen som på sikt kan bidra til lavere enhetskostnader. Det er videre viktig at infrastrukturforvalter er ansvarlig for materiellkompatibiliteten på den enkelte strekning, og ikke at jernbaneforetakene gjøres ansvarlig for å verifisere kompatibilitet slik det er foreslått.

Arbeidsgiverforeningen Spekter støtter forslaget, og er positive til endringer som ivaretar behovet for høy grad av sikkerhet samtidig som man reduserer den byråkratiske byrden for togselskapene. *NSB* mener de foreslåtte endringene i de tekniske delene av jernbanepakke IV er positive tiltak for videreutvikling av det europeiske jernbanemarkedet.

LO, Norsk lokomotivmannsforbund og Norsk jernbaneforbund mener forslaget i hovedsak er positivt og at det spesielt vil bidra til å effektivisere jernbanetrafikken mellom landene. Det settes likevel to forutsetninger som må ivaretas: Nasjonale tekniske krav som følge av spesielle infrastrukturforutsetninger må inkluderes i den sentrale godkjenningen, alternativt må det stilles krav om en nasjonal godkjenning, og at nasjonale HMS-krav og -standarder fortsatt skal ligge til grunn.

Status

Utkastet ble lagt frem av Kommisjonen 30. januar 2013, og ble samme dag oversendt Rådet og Europaparlamentet for behandling. Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

KOM(2013)027 Utkast til forordning om Det europeiske jernbanebyrået og oppheving av forordning (EF) nr. 881/2004 (Ved XIII Kap III SD)

Sammendrag av innhold

Utkastet til forordning om Det europeiske jernbanebyrået og oppheving av forordning (EF) nr. 881/2004 (ny ERA-forordning eller utkastet) er et av Kommisjonens forslag til rettsakter i jernbanepakke IV. Bakgrunnen for at det foreslås en helt ny ERA-forordning, istedenfor endringer i gjeldende forordning, er at det samtidig er foreslått endringer i samtrafikkdirektivet og jernbanesikkerhetsdirektivet (behandles i egne EØS-notater) som legger nye oppgaver til Det europeiske jernbanebyrået (ERA). Det er derfor en direkte sammenheng mellom de foreslåtte endringene i ERAs oppgaver under samtrafikkdirektivet og jernbanesikkerhetsdirektivet, og de endringene som følger av ny ERA-forordning. I tillegg er det foreslått endringer på bakgrunn av annen rammeloavgivning (bl.a. Lisboa-traktaten og krav til teknisk kontrollorgan), tydeliggjøring av eksisterende bestemmelser og en delvis omredigering av gjeldende ERA-forordning. Da det er snakk om en helt ny forordning som dels er strukturert annerledes enn den eksisterende ERA-forordningen,

vil de fleste temaene som er regulert i ny ERA-forordning omtales i det følgende. Endringene fra eksisterende forordning vil bli fremhevet.

Kapittel 1

I artikkel 1 og 2 angis virkeområdet for forordningen og ERAs aktiviteter, og hvilken rettslig status (eget rettssubjekt) ERA har. Dette innebærer ikke noen endring fra hva som gjelder i dag. Det er på områdene interoperabilitet (samtrafikk), sikkerhet og sertifisering av førere at ERA er tildelt oppgaver etter forordningen. Det angis i artikkel 3 hvilke dokumenter ("acts") ERA kan gi. Flere er i tråd med gjeldende praksis, andre er nye som følge av at ERA tildeles nye oppgaver, slik som: Anbefalinger rettet mot medlemsstatene ("recommendations to Member States") knyttet til undersøkelse av nasjonale regler og kontroll med at ikke-akkrediterte tekniske kontrollorgan utfører sine oppgaver på riktig måte, vedtak ("decisions") om tillatelser for kjøretøy og delsystemer og om tildeling av felles sikkerhets sertifikat, samt revisjonsrapporter for tilsyn med tekniske kontrollorgan er de viktigste nye dokumentene.

Kapittel 2

ERAs arbeidsmetoder er regulert i kapittel 2 i utkastet. Dette tilsvarer i det vesentlige hva som gjelder i dag (etablering av arbeidsgrupper, konsultasjoner med de sosiale parter og brukere mv.) med visse omskrivninger ut fra ordlyden i utkastene til nytt samtrafikkdirektiv og nytt jernbanesikkerhetsdirektiv.

Kapittel 3

I kapittel 3 er oppgavene knyttet til jernbanesikkerhet beskrevet. Her fremgår oppgaven med tildeling av felles sikkerhets sertifikat av artikkel 12, mens selve fremgangsmåten og de materielle bestemmelsene for tildelingen er beskrevet i artikkel 10 og 11 i utkastet til nytt jernbanesikkerhetsdirektiv. Øvrige bestemmelser innebærer ingen realitetsendring for ERAs oppgaver i dag.

Kapittel 4

Opgaver knyttet til interoperabilitet/samtrafikk er beskrevet i kapittel 4. Det er særlig oppgavene som har med utstedelse av tillatelser for kjøretøy og delsystemet styring, kontroll og signal langs sporet som omhandlet i artikkel 18, 20 og 22 i utkastet til nytt samtrafikkdirektiv som er nye for ERA. De materielle bestemmelsene er beskrevet i samtrafikkdirektivet. For øvrig er bestemmelsene i dette kapitlet i tråd med eksisterende oppgaver.

Kapittel 5

I kapittel 5 er det tatt inn bestemmelser som gir ERA visse utvidede oppgaver og ansvar i forbindelse med gjennomgang av nasjonale regler og systemeierskap for IT-verktøyet for samling av nasjonale regler, i tråd med de tilhørende bestemmelsene i utkastet til nytt samtrafikkdirektiv og jernbanesikkerhetsdirektiv.

Kapittel 6

Kapittel 6 er viet ERAs oppgaver knyttet til ERTMS. Dette gjenspeiler de oppgavene ERA allerede har på dette området.

Kapittel 7

Kapittel 7 innebærer visse nye oppgaver for ERA med å føre tilsyn med ("monitor") nasjonale sikkerhetsmyndigheters funksjoner og beslutninger (artikkel 29), og notifiserte kontrollorganer (artikkel 30). Dette skal gjøres gjennom revisjoner og inspeksjoner. Der ERA i forbindelse med slike tilsyn finner mangler ved nasjonale sikkerhetsmyndigheters utøvelse av myndighet knyttet til sikkerhet og samtrafikkvegne, kan ERA anbefale korrigerende tiltak. Hvis disse tiltakene ikke følges eller den nasjonale sikkerhetsmyndigheten er uenig, kan Kommisjonen treffe avgjørelse i saken.

Kapittel 8

ERAs øvrige oppgaver er regulert i kapittel 8. De fleste bestemmelsene er oppdaterte formuleringer av eksisterende oppgaver knyttet til førere og annet personell, registre, nettverk for nasjonale sikkerhetsmyndigheter, undersøkelsesorganer og bransjeorganisasjoner m.m. De fleste av disse oppgavene utføres i dag. Det er tatt inn enkelte nye oppgaver, som at ERA skal bistå medlemsstater og aktører med opplæring og andre aktiviteter knyttet til forståelsen og anvendelsen av regelverket om samtrafikk og sikkerhet, og bidra til standardisering av reservedeler.

Kapittel 9

Organiseringen av ERA er beskrevet i kapittel 9. ERA organiseres på tilsvarende måte som andre EU-byråer.

Den styringsmessige strukturen skal bestå av et styre ("Management Board"), som rapporterer til byråets direktør. Styrets sammensetning, ledelse, møter, oppgaver og stemmegivning er regulert i artikkel 43-48. I hovedsak er dette en videreføring eller presisering av dagens ordning for styret. Styret skal bistås av et "Executive Board", som skal forberede saker for styret og treffe foreløpige beslutninger hvis nødvendig. Direktørens ansvar er beskrevet i artikkel 50, og innebærer ikke noen realitetsendringer fra i dag.

Særskilt om klageordning

Fordi ERA er foreslått tildelt myndighet til å utstede tillatelser for kjøretøy og delsystemet styring, kontroll og signal langs sporet, samt tildele felles sikkerhets sertifikat, foreslås det en klageordning etter mønster fra den som gjelder innenfor luftfarten gjennom EASA-forordningen. Bare den som har fått et vedtak rettet mot seg fra ERA kan klage, jf. artikkel 55. Klagefristen er to måneder fra vedkommende fikk kunnskap om vedtaket, og klagen må fremmes skriftlig. En klage har ikke oppsettende virkning, men ERA kan utsette iverksettelsen av et vedtak hvis forholdene tilsier det, jf. artikkel 54 nr. 2. Klager skal behandles i en klagenemnd ("Board of Appeal") som ERA skal opprette. Sammensetningen av disse er regulert i artikkel 51-53. Styret utpeker leder og de to medlemmene, herunder vara for disse. Artikkel 56 nr. 1 inneholder visse saksbehandlingskrav, som sikrer saksopplysning og kontradiksjon. Etter artikkel 56 nr. 2 kan en klagenemnd treffe nytt vedtak tilsvarende det som ligger innenfor ERAs myndighet, eller henvise saken tilbake til den kompetente avdelingen, som da vil være bundet av klagenemndas avgjørelse. Når alle administrative klagemuligheter er prøvd, kan et vedtak truffet av ERA bringes inn for EU-domstolen i henhold til artikkel 57.

Kapittel 10

Finansielle spørsmål er regulert i kapittel 10. Dagens bestemmelser er videreført, men det er lagt til en ny inntektskilde i artikkel 58 nr. 2 bokstav c) ved at tillatelser og felles sikkerhets sertifikater er foreslått gebyrfinansiert. Kommisjonen skal i henhold til artikkel 73 vedta "delegated acts" som regulerer nærmere når gebyr kan ilegges, hvilken størrelse disse gebyrene kan ha og hvordan de skal innkreves.

Kapittel 11

Kapittel 11 omhandler spørsmål om ansettelse og personale. Disse bestemmelsene reflekterer det som gjelder etter den felles politikken for ansettelse i EU-byråer.

Kapittel 12

De felles bestemmelsene i kapittel 12 viderefører i stor grad eksisterende bestemmelser om fasiliteter og tilrettelegging fra vertsstaten, byråets ansvar, språkmessige forhold og deltagelse fra tredjeland, og gjenspeiler den felles politikken for EU-byråer. Artikkel 69 omhandler samarbeid mellom ERA og nasjonale myndigheter, og er tilpasset for de områdene ERA får overført myndighet knyttet til tillatelser og felles sikkerhets sertifikat. Det foreslås her at ERA kan inngå avtaler om samarbeid med de nasjonale myndighetene, særlig om saksforberedelse.

Merknader

Gjeldende ERA-forordning er tatt inn i norsk rett gjennom forskrift 16. desember 2005 nr 1491 om gjennomføring av forordning (EF) nr. 881/2004 av 29. april 2004 om opprettelse av et europeisk jernbanebyrå (ERA) (ERA-forskriften). I forbindelse med at forordningen ble tatt inn i EØS-avtalen ble det tatt inn tilpasningstekst til forordningen, bl.a. hva gjelder forholdet til EFTAs overvåkingsorgan, deltagelse fra EFTA-statene i arbeidsgrupper og byråets styre, ansettelse av borgere i EFTA-statene og økonomiske bidrag. For å ta inn ny ERA-forordning i EØS-avtalen vil dette kreve tilsvarende tilpasninger til de nye bestemmelsene for å videreføre rettstilstanden. I tillegg vil flere av de nye bestemmelsene kreve tilpasning for å sikre norsk deltaking og innflytelse på det nivået som gjelder i dag. Blant de bestemmelsene der tilpasning kan være nødvendig, er artikkel 29, 55, 56, 68 og 69, og som gjelder ERAs kontroll av Statens jernbanetilsyn, og der også Kommisjonen har en rolle, tredjelands deltakelse i byrådet samt om samarbeid mellom nasjonale myndigheter og ERA.

Økonomiske og administrative konsekvenser for private:

Kommisjonen har redegjort for hvilke konsekvenser forslaget vil ha i den medfølgende "Legislative financial statement" som er vedlagt utkastet. Kommisjonen anslår at de administrative byrdene for jernbaneforetak vil reduseres som følge av at de bare behøver et felles sikkerhets sertifikat for tilsvarende operasjoner, og at det vil medføre til dels betydelige administrative og økonomiske besparelser ved at ERA skal utstede en tillatelse for kjøretøy. Det er likevel forhold ved de foreslåtte ordningene som likevel medfører administrative byrder for private, da de bl.a. må gi utfyllende informasjon til nasjonale sikkerhetsmyndigheter i forbindelse med oppstart av nye ruter, og må søke ERA om utvidelse av sikkerhets sertifikatet sitt hvis virksomheten utvides i art og/eller omfang. Det er ikke gitt at dette samlet vil gi noen vesentlige besparelser for jernbaneforetak. For jernbaneforetak som har eller får sikkerhets sertifikat hos Statens jernbanetilsyn, vil det bli en økt utgift i forbindelse med at ERA vil ta gebyr for sine vedtak. Statens jernbanetilsyns tjenester på dette området er i dag fullt ut finansiert over statsbudsjettet. Det kan også påløpe kostnader for private ved at de kan bli nødt til å oversette hele eller deler av sitt sikkerhetsstyringssystem for å kunne sende en søknad til ERA. På området der ERA er foreslått å gi tillatelse til kjøretøy og delsystemet styring, kontroll og signal langs sporet, vil tilsvarende anførsler gjøre seg gjeldende for de språkmessige sidene, selv om deler av dokumentasjonen ofte her er utformet på andre språk enn norsk. Selv om det er administrativt besparende at det bare er ERA som treffer vedtak om tillatelse, får jernbaneforetak en ekstra administrativ byrde ved at de må innføre en beslutningsordning for ibruktaking på nye strekninger. Imidlertid er strekningskompatibilitet noe jernbaneforetak er forpliktet til å vurdere også i dag. Selv om dette er i et noe mindre omfang enn det utkastet legger opp til, vil disse nye byrdene ikke være særlig omfattende. De som i dag søker Statens jernbanetilsyn om tillatelse, vil få en økt kostnad ved at ERA skal ta gebyr for sine tillatelser. For øvrig vil store deler av de nåværende utgiftene for de som søker om tillatelse ikke bli påvirket, da det er de samme tekniske kravene som må oppfylles, ved bruk av de samme verifiseringsorganene.

Økonomiske og administrative konsekvenser for offentlige myndigheter:

De administrative konsekvensene for offentlige myndigheter vil avhenge av hvordan ERA og Statens jernbanetilsyn vil samarbeide på de områdene der ERA er foreslått å få overført myndighet. En samarbeidsavtale etter artikkel 69 om saksforberedelse vil i så henseende ha mye å si. Det kan derfor bli en tilnærmet lik eller eventuelt noe økt arbeidsbelastning for Statens jernbanetilsyn med ny ERA-forordning, bl.a. på grunn av økt dialog og utveksling av informasjon med ERA, også ifm tilsynsaktiviteter. I Kommisjonens konsekvensutredning ("Impact Assessment", SWD(2013) 8 final), er det anslått besparelser for en gjennomsnittlig nasjonal sikkerhetsmyndighet på ca. 5 årsverk. Statens jernbanetilsyn er blant de mindre nasjonale sikkerhetsmyndighetene, og regner ikke med at den nye ERA-forordningen vil kunne medføre besparelser. Igjen vil dette også avhenge av samarbeidsformen og fordelingen av arbeidsbyrden mellom ERA og Statens jernbanetilsyn.

Det er ikke forventet at utkastet til ny ERA-forordning vil medføre noen endringer av betydning i Norges økonomiske bidrag, da de nye oppgavene til ERA er foreslått gebyrfinansiert.

Da forslaget vil medføre overføring av myndighet til ERA, er det grunn til å klassifisere den i Gruppe 1 (Rettsakter som krever lov- eller budsjettendring, samt rettsakter som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet). Det er aktuelt med artikkel 103-forbehold i denne saken. Forholdet til grunnloven mv. vil bli vurdert særskilt.

Samferdselsdepartementet bad om innspill til forslagene i februar 2013. 66 instanser ble direkte kontaktet, og innspillbrevet ble lagt ut på Samferdselsdepartementets hjemmesider. På bakgrunn av innkomne innspill har det blitt utarbeidet norske posisjoner til forslaget.

Statsråden møtte transportkommissær Kallas og parlamentsrapportør El Khadraoui i Brussel i mai 2013, og overleverte i den anledning de norske posisjonene.

Sakkyndige instansers merknader

Samferdselsdepartementet har bedt aktørene om innspill til hele jernbanepakke IV. Det er også avholdt møte med aktørene om saken. Det er innkommet 20 innspill, og av disse 10 kommentarer til ERA-forordningen.

Jernbaneverket er positiv til ønsket om at en paneuropeisk sikkerhetsforståelse og kultur kan være på plass innen 2017, men mener imidlertid at det fremstår som en optimistisk tidsfrist. Det bør til en

tydeligere avklaring av rollene som i fremtiden er tiltenkt ERA, de nasjonale sikkerhetsmyndighetene og infrastrukturforvalterne.

LO er skeptisk til at ERA skal utstede sikkerhets sertifikat på nåværende tidspunkt, da forskjellene mellom de nasjonale infrastrukturene og regelverket for å betjene dem er for store til at det er sikkerhetsmessig forsvarlig. LOs generelle bekymring er at ERAs prioriteringer i første rekke springer ut av kravet om økt markedsadgang, og ikke oppgavene med å opprettholde/videreutvikle et høyt sikkerhetsnivå.

Norsk Lokomotivmannsforbund og Norsk jernbaneforbund har avgitt en felles uttalelse, og uttalelsen har samme innhold som LO ovenfor.

Spekter anbefaler at Norge støtter forslaget, og ønsker velkommen en styring av ERAs arbeid i den grad det bidrar til forenkling og standardisering av regelverk og praksis for jernbanen i Europa. *Flytoget AS* ser positivt på at forordningen vil medføre at det utstedes sikkerhets sertifikater av ERA med påfølgende standardisering i Europa. Dette vil gjøre det lettere å få like vilkår for jernbaneforetakene.

Nei til EU mener regjeringen i tråd med norske interesser må arbeide for at EU ikke vedtar regelverk som gir ERA overnasjonal myndighet blant annet angående jernbanedriftens sikkerhet.

Ungdom mot EU er kritisk til å gi ERA overnasjonal myndighet, og mener at det både er lite hensiktsmessig og i strid med norske interesser. Regjeringen må konsekvent avvise å gi makt over norsk jernbane til.

TenkGrønn Bane 2025 mener at endringene som følger av pakke IV er gode både for det europeiske samarbeidet, det nordiske, og for Norge, og anbefaler at de vedtas i sin helhet.

Statens jernbanetilsyn er av den oppfatning at utkastet til ny ERA-forordning særlig vil bidra til å oppfylle formålene knyttet til forbedring av jernbanesystemets samtrafikkvegne, mens det er mer usikkert om forslaget er egnet til å styrke jernbanesikkerheten i hele EØS-området. Det er flere forutsetninger som må være til stede for at forslaget skal ha den tilsiktede virkningen, særlig viktig er det at ERA og Statens jernbanetilsyn kommer frem til en hensiktsmessig samarbeidsavtale, at nasjonale regler ivaretar de aktuelle nasjonale hensynene og at det skjer en reell harmonisering av de nasjonale sikkerhetsmyndighetenes vurderinger og fremgangsmåter der disse ikke er overtatt av ERA.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

KOM(2013)28 Forslag til europaparlamentets- og rådsforordning om konkurranseutsetting av innenlands personbefordring med jernbane (Ved XIII Kap III SD)

Sammendrag av innhold

Jernbanepakke IV ble lagt frem av EU-kommisjonen 30.01.13. Pakken omfatter forslag til hvilke direktiver og forordninger som skal endres eller oppheves, totalt 6 stykker, for å oppnå målsetningen om å fullføre det indre marked på jernbaneområdet. Ett av disse forslagene er KOM(2013)28, som fremmer forslag om endring av forordning nr. 1370/2007 Kollektivtransport- forordningen (PSO-forordningen).

Forslaget innebærer krav til obligatorisk bruk av konkurranse ved offentlige kjøpekontrakter med jernbane (konkurranse om sporet), på lik linje som for andre kollektivtransporttjenester på vei og bane. Endringsforslaget legger til grunn en felles strategi for tildeling av kontrakter om personbefordring med jernbane. Det foreslås med art. 5 (4) unntak fra hovedregelen om at tildeling av kontrakter om offentlig tjenesteytelse med jernbane skal skje gjennom anbudskonkurranse. Unntakene gjelder dersom årlig verdi av kontrakten er mindre enn 5 mill. EUR, eller kontrakten omfatter mindre enn 150 000 togkm årlig.

Det foreslås med ny art. 2a (6) at øvre grense for kontrakt om offentlig tjenesteytelse skal være den høyeste verdien av enten 10 mill. togkm eller en tredjedel av det nasjonale passasjervolumet under kontrakt om offentlig tjenesteytelse. Dette betyr, med utgangspunkt i dagens volum av persontransport med jernbane i Norge, at statens kjøp av slik transport må fordeles på flere kontrakter om offentlig tjenesteytelse.

Endringsforslagene har som mål å konkurranseutsette personbefordring med jernbane. Endringene gjelder derfor først og fremst denne transportformen. Det virker likevel som at Kommisjonen ønsker å skape et mer helhetlig transportsystem, ved å forsterke nettverksseffektene for samtlige transportformer som reguleres av PSO-forordningen. Innledningsbestemmelsene er derfor foreslått endret for samtlige transportformer som omfattes av forordningen. Det foreslås med art. 2a(1-5) at kompetent myndighet skal etablere og regelmessig oppdatere planer, som dekker alle relevante offentlige transportmåter for det området som den er ansvarlige for. Transportplanene skal definere de politiske målsettingene for offentlig persontransport, og hvilke midler som stilles til disposisjon for å kunne oppnå og implementere målsettingene. Transportplanene skal respektere gjeldende regler som regulerer passasjerrettigheter, rettigheter til de ansatte og miljøvern, i tillegg til andre regler som regulerer det sosiale plan. Det skal holdes høringsrunder med interessenter før planene publiseres.

Forslag til ny art. 5a skal sikre at alle operatører, som ønsker å drive offentlig personbefordring med jernbane i henhold til en kontrakt om offentlig trafikkbetjening, skal ha effektiv adgang på like vilkår til rullende materiell. Artikkel 5a(2) fastsetter at medlemsstatene skal sørge for at restverdirisikoen bæres av de kompetente myndigheter i overensstemmelse med statsstøttereglene, dersom det ikke finnes et velfungerende leasingmarked i medlemsstaten. Artikkelen gir kompetente myndigheter vide rammer til å velge de mest egnede metodene til å nå målet.

Kompetent lokal myndighet foreslås tydeligere definert enn i dagens forordning. Endringen er ment å øke den rettslige forståelsen av hva uttrykket kompetent lokal myndighet skal dekke, og utelukker i denne sammenheng store deler av det nasjonale området. Definisjonen av offentlig plikt til tjenesteytelse er også foreslått mer tilspisset. Offentlig tjenesteplikt er ikke lenger forenelig med offentlige persontransporttjenester, som ikke gir nettverkseffekt på lokalt, regionalt eller undernasjonalt plan. Fastsettelsen av plikt til offentlig tjenesteytelse, og tildeling av kontrakter om offentlig tjenesteytelse, må være i samsvar med de gjeldende transportplanene. Plikt til offentlig tjenesteytelse og netto finansieringseffekt av denne skal skje på den mest kostnadseffektive måten, og være tilstrekkelig for å gjennomføre målsettingene i transportplanen på lang sikt.

Endringsforslaget innebærer et tilleggskrav til art. 7(1) om årlig rapportering. Kommisjonen foreslår at kontraktens oppstartdato og varighet må opplyses, samt at medlemsstatene skal sørge for at rapportene er lett tilgjengelige sentralt, for eksempel gjennom en felles webportal. Når det gjelder plikten fastsatt i art. 7(2) til å varsle anbudskonkurranser eller direktetildeling ett år i forveien i EU-Tidene, foreslås det at man i tillegg skal opplyse om kontraktens planlagte oppstartsdato og lengde.

Formål

Formålet er å stimulere til vekst og redusere ulikhetene mellom medlemsstatene, slik at jernbanen innen 2050 kan utgjøre ryggraden til det indre marked og være drivkraften til bærekraftig vekst. Det transportpolitiske og miljømessige målet er at jernbanen skal stå for en reduksjon av drivhusgassutslippene med om lag 20 % innen 2050. Forslaget må sees i sammenheng med foreslåtte endringer av direktiv 2012/34/EU om opprettelse av et felles europeisk jernbaneområde og innføring av en generell tilgangsrett til infrastruktur for jernbaneforetak for alle typer persontransport (konkurranse på sporet). Konkurranse på like vilkår vil gi incentiver til høyere kvalitet på personbefordring med jernbane og øke driftseffektiviteten.

Merknader

Den eksisterende PSO-forordningen er tatt inn i norsk rett ved forskrift 17. desember 2010 nr. 1673 om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 4a.

Norsk rett på området

Det er ingen tvingende regler om konkurranseutsetting for person-befordring med tog. Kun én persontransportstrekning, Gjøvikbanen, er åpnet for konkurranse. Ved konkurranseutsetting av Gjøvikbanen, ble jernbaneloven endret for å kunne imøtekomme noen av etablerings-hindringene.

Paragrafene 8a til 8f ble tilføyd ved lov 10. juni 2005. Endringene omfattet tilgang til materiell, verksteder og salgssystem.

Norsk politikk på området

Soria Moria-erklæringen fra 2005 slår fast at regjeringen ikke vil sette flere persontrafikkstrekninger innen jernbane ut på anbud.

Behov for endringer i regelverk

Jernbaneloven § 8a gir mulighet for utfylling av konkurransebestemmelsene i jernbaneloven §§ 8b til 8f gjennom forskrift. Det antas derfor at rettsakten kan gjennomføres i norsk rett gjennom forskrift med hjemmel i jernbaneloven og yrkestransportloven. Jernbaneloven har allerede tilrettelagt for tilgang til materiell og verksteder. Det må vurderes om en justering i jernbaneloven må til for bedre å sikre like konkurransevilkår. Dette skyldes at NSB eier kritiske produksjonsfaktorer, som verksteder med parkeringsareal og stasjoner. Det er mulig at sikring av restverdirisikoen også må inntas i jernbaneloven.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil få konsekvenser for kompetente myndigheters kjøp av tjenester innen togtransport. SD vil få en stor oppgave med planlegging og gjennomføring av konkurransen. Det må også påregnes mye arbeid i forbindelse med å lage avtaler med NSB om verkstedtilgang og leie av materiell og distribusjonskanaler, som konkurrentene skal kunne tre inn i. Gjennomføring av konkurranse for en pakke av togtilbud tar om lag to år. I tillegg kommer oppstartstiden for nye leverandører. Det vil anslagsvis koste SD noen millioner kroner i konsulentbistand for utarbeidelse av transportplaner og hver trafikkpakke. Leverandørene vil på sin side måtte bruke tilsvarende summer på å utarbeide og levere tilbud. Hvor mye det vil koste vil være avhengig av omfanget av konkurranseutsettingen i de forskjellige pakkene.

Det vil med all sannsynlighet innebære en del arbeid med å utarbeide transportplaner, spesielt første gang dette skal gjøres og nye rutiner må innarbeides. Det er også mulig at det blir behov for en annen organisering av kompetent myndighet, eller at man må innhente nødvendig kompetanse utenfra. Kompetent myndighet iht. forordningen er i dag Samferdselsdepartementet (kjøp av persontransport med tog) og fylkeskommunene (kjøp av persontransport med buss, trikk og t-bane). Begge løsninger vil uansett innebære økonomiske konsekvenser for kompetent myndighet.

Samferdselsdepartementet bad om innspill til forslagene i februar 2013. 66 instanser ble direkte kontaktet, og innspillbrevet ble lagt ut på Samferdselsdepartementets hjemmesider. På bakgrunn av innkomne innspill har det blitt utarbeidet norske posisjoner til forslaget.

Statsråden møtte transportkommissær Kallas og parlamentsrapportør El Khadraoui i Brussel i mai 2013, og overleverte i den anledning de norske posisjonene.

Sakkyndige instansers merknader

SD har bedt om innspill til hele jernbanepakke IV. Det kom innspill fra totalt 22 instanser, og seks av disse omtaler PSO-forordningen.

Nei til EU mener at påbud om konkurranseutsetting er et stort inngrep i den enkeltes stats rett til selv å organisere kollektivtransporten, og mener det ikke finnes erfaringer som entydig viser at kollektivtransporten fungerer best når direktetildeling er forbudt. De mener at konkurransesituasjonen vil bidra til mer byråkrati og større administrasjonskostnader, og at dette vil gi utslag i form av høyere billettpriser. Videre mener Nei til EU at konkurranse på jernbanen vil føre til at mindre selskaper konkurrerer med hverandre. På denne måten vil det ikke lenger være mulig å utnytte stordriftsfordeler, som omdisponering av materiell og personell. De mener det er naturlig at sektoren styres etter nasjonale prioriteringer og politiske valg, og at konkurranse passer svært dårlig i Norge.

NSB AS er i hovedsak tilhenger av konkurranse, men mener norske myndigheter må ha nødvendige handlefrihet med tanke på konkurranseutsettingens omfang og tempo i en utbyggingsperiode med ustabile driftsbetingelser og der endringsbehovene er store. NSB mener at konkurranseutsetting av kollektivtrafikken med jernbane medfører omfattende og tidkrevende prosesser, som kan være krevende å forene med store anleggsarbeider. NSB mener den norske posisjonen til

kollektivtransportforordningen bør være at muligheten til å velge nasjonale løsninger bør opprettholdes som i dagens direktiv.

Konkurransetilsynet stiller seg positive til forslaget om obligatoriske anbudskonkurranser ved kjøp av offentlig transport med jernbane. De er enige i Kommisjonens formål, og mener endringene er egnede til å nå målene.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) er positive til forslaget om å tilrettelegge for konkurranse om sporet. Selv om det erkjennes at infrastrukturen trenger et stort løft for å komme opp på et akseptabelt nivå, mener NHO at de midler som tildeles jernbanen bør brukes på best mulig måte. Konkurransetsetting av persontransport bør i følge NHO være et slikt grep.

Flytoget har et positivt syn på endringene i PSO-forordningen, så lenge konkurransen skjer på like vilkår. De mener det er besparelser å hente ved å konkurranseutsette offentlig transport. Videre er Flytoget opptatt av at de ansattes rammebetingelser og rettigheter ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Norsk Lokomotivmannsforbund og Norsk Jernbaneforbund har levert felles innspill til forslagene. Forbundene mener det er et meget stort inngrep iden enkelte stats rett til å organisere egen kollektivtransport dersom konkurranseutsetting blir obligatorisk. De mener begrunnelsen er ideologisk og at tanken er at også private investorer skal ha tilgang til skattepengene. Et påbud om konkurranseutsetting vil legge svært store begrensninger på staten og det finnes ingen dokumentasjon på at løsningen er til det beste for passasjerene. Det hevdes også at begrensningen må ligge utenfor EØS-avtalens mandat. Forbundene mener det ikke kan sees noen positive effekter av å åpne markedet for konkurranse, og at begrensningene i hvordan organiseringen skal skje anses som svært negativt.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

KOM(2013)031 Utkast til nytt sikkerhetsdirektiv (vedlegg XIII kap III SD)

Sammendrag av innhold

Utkastet til nytt direktiv om jernbanesikkerhet (heretter bare utkastet) er en del av den fjerde jernbanepakken og må ses i sammenheng med de andre forslagene fra Kommisjonen, spesielt forslaget til nytt samtrafikkdirektiv og ny ERA-forordning. Disse rettsaktene blir omtalt i egne EØS-notater.

De foreslåtte endringene i utkastet kan for det første knyttes til omskrivninger, presisering og oppdateringer av eksisterende bestemmelser i direktiv 2004/49/EF (jernbanesikkerhetsdirektivet), bl.a. som følge av Lisboa-traktaten, et behov for tydeliggjøring av alle aktørenes ansvar for risikostyring og harmonisering mot samtrafikkdirektivets virkeområde. Videre foreslås det endringer i muligheten for å fastsette nasjonale regler, slik at disse blir harmonisert med tilsvarende bestemmelser i utkastet til nytt samtrafikkdirektiv. Bl.a. angis det tydeligere i hvilke tilfeller det er rom for nasjonale regler, og hvordan man går frem når det er behov for å innføre nye eller endre gjeldende nasjonale regler.

Den største endringen som foreslås går ut på å innføre et felles europeisk sikkerhets sertifikat for jernbaneforetak. Det skal utstedes av Det europeiske jernbanebyrå (ERA), og vil være gyldig i hele EU. I dag må et jernbaneforetak ha lisens og sikkerhets sertifikat del A, som utstedes av de nasjonale sikkerhetsmyndighetene i hjemlandet, og et sikkerhets sertifikat del B for hvert land man kjører i, som også blir utstedt av de nasjonale sikkerhetsmyndighetene. Utkastet foreslår at jernbaneforetakene kun behøver ett sikkerhets sertifikat for å kjøre i hele Europa.

Kapittel 1

Artikkel 1 fastslår direktivets formål om harmonisering av regelverk og avvikling av nasjonale regler for jernbanesystemet i Europa, fastleggelse av aktørenes ansvar og felles prinsipper for regulering av og tilsynet med jernbanesikkerheten. Artikkel to angir virkeområdet for direktivet og hvilke togsystemer som er unntatt.

Kapittel 2

Sikkerhetsutvikling og sikkerhetsledelse er regulert i kapittel 2, og her gis regler om aktørenes rolle, om felles sikkerhetsmetoder, –indikatorer og –mål som skal videreutvikles av ERA. Det gis regler om felles tilsynsmetoder for hvordan det nasjonale tilsynet skal utføres, og Kommisjonen gis myndighet til å fastsette delegerte rettsakter. Sikkerhetsmålene er minimumskrav. For at jernbanevirksomhetene skal kunne få utstedt sikkerhets sertifikat må de oppfylle kravene til sikkerhetsstyringssystem. Kravene følger delvis av forslaget men skal videreutvikles i utfyllende lovgivning fra Kommisjonen. Dagens krav i vedlegg III oppheves.

Bestemmelsen om nasjonale regler er erstattet med en helt ny bestemmelse. Det er nå satt opp to tilfeller hvor det kan godtas at det gis nasjonale regler; ved ulykker som krever rask iverksettelse av regler og dersom reglene ikke er omfattet av den felles sikkerhetsmetoden. Dersom det vedtas en ny nasjonal regel skal det varsles til ERA og Kommisjonen, og gjøre regelen tilgjengelig gratis og på et språk som kan forstås av alle parter.

Kapittel 3

I kapitlet gis regler om sikkerhets sertifikater og sikkerhetsgodkjennelse. Det innføres et felles sikkerhets sertifikat for EU som utstedes av ERA til jernbanevirksomheter som opererer i Europa. Den foreslåtte ordningen går ut på at jernbaneforetakene søker ERA om nytt, utvidet eller fornyet sikkerhets sertifikat, som har en gyldighet på inntil 5 år. ERA informerer den nasjonale sikkerhetsmyndigheten om avgjørelsen. Sertifikatet angir virksomhetstype og omfang. Ved betydelige endringer av virksomhetstype eller omfang må sertifikatet utvides/endres.

Tre måneder før oppstart av en ny rute må foretaket sende til den nasjonale sikkerhetsmyndigheten dokumentasjon om at alle relevante krav er oppfylt. Mener sikkerhetsmyndigheten at kravene ikke er oppfylt skal ERA varsles og ERA må treffe en beslutning. En slik inngripen fra den nasjonale sikkerhetsmyndigheten vil ikke ha oppsettende virkning for oppstarten av ruten.

Det er ikke foreslått endringer i dagens ordning der de nasjonale sikkerhetsmyndighetene gir sikkerhetsgodkjenning av infrastrukturforvaltere. Det følger av utkastet at ERA innen 31. mai 2014 skal utrede spørsmålet om sertifisering av enhet med ansvar for vedlikehold av alle kjøretøy. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter for å utvide dagens ordning for godsvogner til alle kjøretøyer innen 24. desember 2016.

Kapittel 4

Det gjøres endringer for å reflektere hvilke oppgaver de nasjonale sikkerhetsmyndighetene skal ha. Tilsyn med jernbaneforetak som har fått tildelt et felles sikkerhets sertifikat skal foretas av de nasjonale sikkerhetsmyndighetene som i dag, men de må anmode ERA om å trekke tilbake et sikkerhets sertifikat hvis ikke vilkårene for å inneha det er oppfylt. Samarbeidet mellom de nasjonale sikkerhetsmyndighetene og ERA fastlegges i egne avtaler. De nasjonale undersøkelsesmyndighetene skal utveksle synspunkter og erfaringer med andre etterforskningsorganer.

Kapittel 5

Kun mindre presiseringer angående undersøkelser av ulykker og hendelser.

Kapittel 6

Myndighet til å fastsette delegerte rettsakter legges til Kommisjonen. Overgangsbestemmelsen gjør at de nasjonale sikkerhetsmyndighetene skal utstede sikkerhets sertifikater i to år etter ikrafttredelse av direktivet. Disse vil være gyldige til sin utløpsdato.

Merknader

Det eksisterende jernbanesikkerhetsdirektivet er gjennomført i Norge gjennom forskrift 10. desember 2010 nr 1568 om jernbanevirksomhet mv. på det nasjonale jernbanenettet (jernbaneforskriften) og forskrift 21. juni 2012 nr 633 om kjøretøy på det nasjonale jernbanenettet (kjøretøyforskriften). En eventuell gjennomføring av de foreslåtte endringene vil medføre behov for endring av jernbaneforskriften så langt endringene rekker. I tillegg er det sentralt at de nasjonale kravene gjennomgås på nytt i tråd med føringene i artikkel 8, da nasjonale krav som er overflødiggjort ved innføringen av felleseuropeiske krav skal fjernes. Jernbaneloven § 6 krever at "Den som vil drive kjørevei eller trafikkvirksomhet må ha tillatelse fra departementet". Siden ERA er foreslått å være

utstedende myndighet for felles sikkerhets sertifikat etter artikkel 10 i utkastet, griper dette inn i departementets myndighet. Det kan dermed bli nødvendig å endre jernbaneloven § 6 tilsvarende. Utkastet vil få administrative konsekvenser for staten ved Statens jernbanetilsyn, som i dag er nasjonal sikkerhetsmyndighet og ansvarlig for tildeling av sikkerhets sertifikater til jernbaneforetak som skal trafikkere det nasjonale jernbanenettet, jf. jernbaneforskriften § 1-3 sjette ledd. Omfanget av de administrative konsekvensene er usikre, da det vil avhenge av utformingen av de samarbeidsavtalene som skal inngås mellom ERA og de nasjonale sikkerhetsmyndighetene om bl.a. arbeidsfordeling i forbindelse med søknad om felles sikkerhets sertifikat og veiledning til søkere. Nasjonale sikkerhetsmyndigheter er tiltenkt en forholdsvis stor oppgave ved at de skal gjennomgå dokumentasjon i forbindelse med oppstart av nye ruter og skal drive tilsyn som i dag. Det kan derfor ikke uten videre legges til grunn at det vil bli noen vesentlig administrativ besparelse for Statens jernbanetilsyn ved at myndigheten med å tildele felles sikkerhets sertifikat overføres til ERA. Det kan også antas at Statens jernbanetilsyn vil få økt administrativ belastning pga. økt behov for dialog og utveksling av informasjon med ERA, særlig i forbindelse med oppfølging av tilsyn. Også på de områdene der Kommisjonen skal vedta "implementing acts" vil det være nødvendig med involvering fra tilsynet. Den foreslåtte løsningen er den som er beregnet å gi best samlet besparelse for ERA og nasjonale sikkerhetsmyndigheter i EU.

Det er usikkert om en eventuell gjennomføring av utkastet får økonomiske konsekvenser i Norge for offentlige myndigheter. I en overgangsperiode kan det bli økt arbeidsbyrde på Statens jernbanetilsyn frem til et velfungerende samarbeid med ERA er etablert.

For private vil det kunne bli både administrative og økonomiske besparelser av å ha et felles sikkerhets sertifikat som er gyldig i hele EU. Fordelene må antas å bli større desto flere stater man starter opp virksomhet i, men den foreslåtte bestemmelsen om å varsle de nasjonale sikkerhetsmyndighetene før oppstart kan likevel gi kostnader i nærheten av det som i dag gjelder for søknad om sikkerhets sertifikat del B. Mindre jernbaneforetak som ikke har noen ambisjon om å utvide sin virksomhet til andre EØS-stater vil kunne få en økt administrativ og økonomisk byrde av å måtte forholde seg til ERA istedenfor bare til den nasjonale sikkerhetsmyndigheten. Eventuelle oversettelser av hele eller deler av sikkerhetsstyringssystemet ved søknad til ERA vil øke kostnadene for jernbaneforetak. Samarbeidsavtalen mellom Statens jernbanetilsyn og ERA om arbeidsfordeling kan bøte på dette.

Den store fordelen for jernbaneforetak som innehar et felles sikkerhets sertifikat er muligheten til å delta i et åpent person- og/eller godstransportmarked på en enklere måte, og uten at man behøver å søke om og vente på en avgjørelse fra de nasjonale sikkerhetsmyndighetene før man kan starte tjenesten, så lenge vilkårene for å trafikkere er oppfylt. Det følger av utkastet at ERAs felles sikkerhets sertifikater skal gebyrfinansieres, og dette vil gi økte kostnader for private sammenlignet med det som gjelder i Norge i dag, siden Statens jernbanetilsyns tjenester er gebyrfrie. Da forslaget medfører overføring av myndighet til ERA er det grunn til å plassere den i Gruppe 1 (rettsakter som krever lov- eller budsjettendring, samt rettsakter som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet). Det må videre tas forbehold etter EØS-avtalen artikkel 103. Forholdet til Grunnloven mv. vil bli vurdert særskilt.

Samferdselsdepartementet bad om innspill til forslagene i februar 2013. 66 instanser ble direkte kontaktet, og innspillbrevet ble lagt ut på Samferdselsdepartementets hjemmesider. På bakgrunn av innkomne innspill har det blitt utarbeidet norske posisjoner til forslaget.

Statsråden besøkte transportkommisær Kallas og parlamentsrapportør El Khadraoui i Brussel i mai 2013, og overleverte i den anledning de norske posisjonene.

Sakkyndige instansers merknader

Samferdselsdepartementet har bedt aktørene om innspill til hele jernbanepakke IV. Det er innkommet 20 innspill, og seks av disse omtaler sikkerhetsdirektivet.

Flytoget mener at klarer plikter og rettigheter for alle aktørene i jernbanen vil være et viktig grunnlag for et fremtidig deregulert marked, og ønsker å bidra til å avklare rollefordeling og hindre mistolkninger i bransjen.

Arbeidsgiverforeningen Spekter anbefaler at forslaget støttes, og er positive til endringer som ivaretar behovet for høy grad av sikkerhet samtidig som den byråkratiske byrden reduseres.

Nei til EU støtter de tekniske forslagene i jernbanepakke IV, herunder sikkerhetsdirektivet, forutsatt at det fortsatt vil være mulig å innføre strengere regelverk både når det gjelder togsikkerhet og tekniske godkjenningsordninger.

NSB legger til grunn at de foreslåtte endringene i sikkerhetsdirektivet implementeres på en måte som ivaretar sikkerheten på en fullgod måte.

LO, Norsk lokomotivmannsforbund og Norsk Jernbaneforbund har levert felles innspill. De er svært skeptisk til at det innføres en felles sikkerhets sertifikat på det nåværende tidspunkt. Det er for store forskjeller mellom de nasjonale infrastrukturene og regelverket for å betjene dem, og det er derfor ikke sikkerhetsmessig forsvarlig med en sentral godkjenning uten et nasjonalt tillegg. Ønsket om enklere markedsadgang kan ikke gå på bekostning av de etablerte sikkerhetsnivåene på de nasjonale jernbanenettene.

Statens jernbanetilsyn er positive til et direktiv som hever sikkerheten på europeiske jernbaner. Likevel er ikke tiden moden for endringer av et slikt omfang som er foreslått, og manglende harmonisering av sikkerhetsregler og tilsynsmetodikk gjør at det er stor fare for at forslagene vil føre til dårligere sikkerhet enn i dag. Tilsynet stiller derfor opp flere forutsetninger som er nødvendige for å oppnå det ønskede resultatet. Det er ikke klart i forslaget hvilke krav som vil stilles til jernbaneforetakenes sikkerhetsstyringssystemer, da disse skal vedtas som implementing acts. Hvordan ERA vil løse samarbeidet med de nasjonale sikkerhetsmyndighetene er også avgjørende for hvilket resultat forslaget vil få.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

KOM(2013)029 Forslag til endringer i direktiv 2012/34 om opprettelse av et felles europeisk jernbaneområde (vedlegg XIII kap III SD)

Sammendrag av innhold

Forslaget til endringer i direktivet er begrunnet i at man vil åpne all jernbanetrafikk i Europa for rettferdig konkurranse og fullføre det indre markedet i sektoren.

Hensikten er å intensivere konkurransen i nasjonale jernbanemarkeder, for å øke kvantiteten og kvaliteten av persontransporten i disse markedene. En økning av personbefordring med jernbane vil bidra til å nå EUs overordnede miljømål. Forslaget må sees i sammenheng med påbudet om å sette ut offentlig kjøp av persontrafikk med tog på anbud som foreslås tatt inn i kollektivtrafikkforordningen 1370/2007 (konkurranse om sporet).

Organisatoriske endringer

Hovedregelen vil være et fullt organisatorisk skille mellom infrastrukturforvalter og leverandør av transportytelser. Det er i dag kun krav om et regnskapsmessig skille og eventuelt egne organer for rutetildeling.

Et organisatorisk skille innebærer at én juridisk person eller myndighet ikke kan kontrollere både infrastrukturen og trafikkvirksomheten. Det gjøres imidlertid unntak for eksisterende selskapskonstruksjoner der et holdingselskap kontrollerer både et infrastrukturselskap og et togselskap. Imidlertid vil en slik konstruksjon underlegges en rekke begrensninger og kontrollordninger for å motvirke at togselskapet subsidieres eller favoriseres på annen måte.

Selv om infrastrukturforvalter er helt adskilt fra trafikkvirksomheten skal det opprettes en rådgivende koordinasjonskomité med representanter for infrastrukturforvalter og aktuelle togselskaper m.v. som blant annet skal ta opp temaer knyttet til vedlikehold og utvikling av infrastrukturen, kvalitetsmål i sportilgangsavtaler, tilgang til nettet og anlegg som kontrolleres av infrastrukturforvalter, ruteplanlegging og kjørevegsavgift.

Infrastrukturforvalterne skal delta i et europeisk nettverk som skal samarbeide og følge utviklingen av infrastrukturen i alle landene.

Konkurranse på sporet

Europeiske jernbaneselskaper har fra 2010 hatt tilgang til infrastrukturen i EU, med internasjonal personbefordring som formål. Passasjerer kan tas med og slippes av på den

internasjonale ruten, også internt i medlemslandenes områder så fremt hovedhensikten med ruten er internasjonal trafikk.

EU-kommisjonen ønsker å åpne for konkurranse på sporet også for nasjonal passasjertransport. Jernbaneforetak skal få en generell tilgangsrett til infrastruktur under likeverdige, ikke-diskriminerende og transparente forhold. Det betyr at alle selskaper vil få mulighet til å konkurrere om passasjertransport hvor de måtte ønske, og at nasjonale myndigheter må tilrettelegge for dette. Denne allmenne tilgangsretten kan begrenses dersom det nasjonale markedsovervåkingsorganet på bakgrunn av en analyse finner at den økonomiske likevekten i en kontrakt om offentlig tjenesteytelse vil bli forrykket. Det stilles opp frister slik at markedsovervåkingsorganet får god nok tid til å vurdere dette.

For å minske ulempene for passasjerene ved at flere togselskap opererer på det samme nettet, gis statene hjemmel for å kreve at selskapene skal knyttes til et felles og konkurransenøytralt informasjons- og billettsystem. Det skal også kreves at selskapene har beredskapsplaner med plikt til gjensidig assistanse ved større forstyrrelser i togtrafikken.

Merknader

Norsk rett på området

Det har fra 1996 vært et organisatorisk skille mellom togselskap og infrastrukturforvalter i Norge. Det fremgår indirekte av loven om NSB AS og Posten AS av 21. juni 2002. Dersom forslaget implementeres i Norge gjennom EØS-avtalen, vil det innebære at NSB AS mister sin tilnærmede enerett til å drive nasjonal persontransport med jernbane på det nasjonale jernbanenettet, jf. Jernbaneforskriften § 2-1.

Norsk politikk på området

Hovedtrekkene i norsk politikk er at det hverken skal være konkurranse om sporet eller på sporet. Grunnlaget er basert på at jernbanepolitikken skal kunne tilpasses bosettingsmønsteret og jernbaneinfrastrukturen i Norge, og at dette vanskelig lar seg forene med et åpent marked for persontransport med jernbane.

Behov for endringer i regelverk

Det antas at endringer i art. 10 og 11 kan gjennomføres i norsk rett gjennom en justering i jernbaneforskriftens kapitler 2 og 3. Forslaget til artikkel 13a om informasjons- og billetteringssystem krever antagelig en justering av ordlyden i jernbanelovens paragraf 7b.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Økte økonomiske og administrative konsekvenser, som følge av en eventuell implementering av endringsforslaget, er knyttet til om den generelle tilgangsretten vil oppmuntre flere jernbaneforetak til å utføre persontransporttjenester i Norge. Dersom omfanget av jernbaneforetak øker, vil Jernbanetilsynet med all sannsynlighet få merarbeid med å gjennomføre økonomiske analyser og Jernbaneverket vil få flere aktører og mer komplekse problemstillinger å forholde seg til i ruteplanleggingen. Samferdselsdepartementet som kjøper av togtjenester vil også kunne få noe merarbeid siden det vil kunne bli noe mer komplekst å utforme kontraktene og å følge opp kontraktene om offentlig kjøpt transport. Hvorvidt midler til offentlig kjøp påvirkes, er svært vanskelig å anslå.

Det vil også medføre noe administrativt merarbeid for Jernbaneverket i tilknytning til forslagene om europeisk nettverk for infrastrukturforvaltere og koordinasjonskomité.

Samferdselsdepartementet bad om innspill til forslagene i februar 2013. 66 instanser ble direkte kontaktet, og innspillbrevet ble lagt ut på Samferdselsdepartementets hjemmesider. På bakgrunn av innkomne innspill har det blitt utarbeidet norske posisjoner til forslaget.

Statsråden besøkte transportkommisær Kallas og parlamentsrapportør El Khadraoui i Brussel i mai 2013, og overleverte i den anledning de norske posisjonene.

Sakkyndige instansers merknader

Statens jernbanetilsyn (SJT) er generelt positiv til EU-kommisjonens forslag om utvidet tilgangsrett til infrastruktur for persontransport med jernbane, og at det dermed innføres en regulert form for konkurranse i persontransportmarkedet. Etter tilsynets vurdering virker det rimelig at grunnlaget for å drive persontransport på jernbane, innenfor rammen av slike kontrakter, opprettholdes gjennom å

begrense konkurransen om passasjergrunnlaget når det anses nødvendig ut fra en objektiv økonomisk analyse. Tilsynet mener at de ikke har behov for 9 måneder for å utføre en vurdering av den økonomiske likevekten, og foreslår at søkers frist for å informere om ønsket infrastrukturkapasitet bør reduseres til 15 måneder før iverksettelse av ruteplan (ikke 18 måneder som foreslått i artikkel 38). I tilfeller hvor markedsovervåkningsorganets beslutning tillater tilgang, mener tilsynet det bør vurderes om regelverket bør åpne for at det kan foretas en ny vurdering av den økonomiske likevekten, dersom det for eksempel skjer store uforutsette endringer i passasjergrunnlaget for de aktuelle rutene. Det bør i dette øyemed utarbeides klare og strenge kriterier for når det eventuelt kan foretas nye vurderinger.

Tilsynet mener at det bør presiseres at et enkelt jernbaneselskap ikke kan drive informasjons- og billetteringssystemet som foreslås i artikkel 13a.

Jernbanetilsynet er positiv til at det skal være et tydelig organisatorisk skille mellom infrastrukturforvalter og togselskap og tolker artikkel 7 slik at Jernbaneverket og NSB må legges under hvert sitt departement. De mener at en koordinasjonskomité kan bøte på ulempene ved skillet og er positiv til å være observatør i en slik komité. De mener for øvrig at Jernbaneverket selv må ha tilstrekkelig strategisk ruteplankompetanse og ressurser til å vurdere det markedsbaserte grunnlaget for utbygging og utvikling av togtilbudet (grunnrutemodell) iht. artikkel 3.

Norsk Lokomotivmannsforbund, Norsk Jernbaneforbund og LO er generelt negative til å åpne det norske persontrafikkmarkedet for fri konkurranse. LO mener at konkurranse på sporet vil føre til økt offentlig kjøp. LO har ikke tro på at mekanismen, som skal regulere den økonomiske likevekten, vil fungere effektivt i praksis.

Flytoget er positivt innstilt til åpning av det nasjonale persontrafikkmarkedet, under forutsetning at konkurransen skjer på like vilkår. Viktige punkter er nøytralt eierskap til stasjoner, tilgang til rullende materiell, lik tilgang til verkstedsfasiliteter, tilgang til felles billettsystem. Flytoget mener imidlertid at direktivet burde gått lenger og avklart tilgang til blant annet verkstedsfasiliteter.

Det er viktig at overgangsordningene ved innfasing av direktivet blir så gode at det ikke hemmer nåværende jernbaneforetaks investeringer i rullende materiell på grunn av framtidig konkurranse.

Flytoget ser det som positivt at direktivet tydeliggjør infrastrukturforvalters oppgaver (drift, vedlikehold og utvikling, samt kapasitetstildeling) og rollefordelingen mellom infrastrukturforvalter og jernbaneforetak. Mandatet for koordinasjonskomiteen må være tydelig. Flytoget mener det er viktig at det settes tydelige krav til kvalitet og standard på infrastruktur.

NSB mener markedsstørrelsen kombinert med kapasitetsbegrensningene i infrastrukturen, gjør at det er begrenset mulighet for rent kommersiell konkurranse på sporet i persontogtrafikken. NSB tror derfor at forslaget sannsynligvis vil, med noen få unntak, ha begrenset betydning i Norge. NSB synes imidlertid det er viktig at nasjonale myndigheter kan ivareta hensynet til offentlig kjøp dersom konkurransen vil kunne skade den økonomiske likevekten.

NSB mener det bør være opp til nasjonalstatene hvilken organisatorisk løsning man vil velge, så fremt hensynet til ikke-diskriminerende tilgang er ivaretatt. NSB mener uansett at det er behov for bedre samordning mellom infrastrukturforvalter og togselskap og mener forslaget om koordinasjonskomité er et skritt i riktig retning, men neppe tilstrekkelig, og at det bør legges opp til mer forpliktende avtaler mellom infrastrukturforvalter og togselskapene.

Arbeidsgiverforeningen Spekter anbefaler at Norge støtter forslaget om å gi adgang til parallell konkurranse om togkundene i den grad det er forenelig med de transportpolitiske målene og offentlig kjøp på strekningen.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) støtter Kommisjonens mål om å skape et indre marked for jernbanetransport ved å fjerne barrierer mellom ulike nasjonale systemer og legge til rette for konkurranse. De støtter prinsipielt full åpning for konkurranse på sporet, samtidig som de erkjenner at konkurranse her er mer komplisert enn for den øvrige kollektivtransporten. Knapp sporkapasitet, lite trafikkgrunnlag og betydelig stordriftsfordeler gjør at de vurderer konkurranse på sporet som mindre aktuelt for jernbanetransport i Norge.

Status

Saken er til behandling i Parlamentet og Rådet.

Kapittel VI Sivil luftfart

KOM(2012) 0130 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning som endrer forordning (EF) nr. 261/2004 om felles regler om erstatning og assistanse til passasjerer ved nektet ombordstigning eller ved innstilling eller lange forsinkelser av flygninger og forordning (EF) nr. 2027/97 om flyselskapers erstatningsansvar for transport av passasjerer og deres bagasje (vedlegg XIII kap VI SD)

Sammendrag av innhold

Forslaget innebærer at det foretas endringer i to forordninger:

Forordning (EF) nr. 261/2004 om fastsettelse av felles regler for erstatning og assistanse til passasjerer ved nektet ombordstigning og ved vesentlig forsinket flygning samt om oppheving av forordning (EØF) nr. 295/91.

Forordning (EF) nr. 2027/97 om flyselskapers erstatningsansvar ved lufttransport av passasjerer og deres bagasje.

Nedenfor nevnes en del enkeltendringer og begrunnelser. Listen er ikke utfyllende:

1. Den førstnevnte forordningen er den sentrale passasjerrettighetsforordningen i EU-retten. Siden den ble vedtatt har EU-domstolen måttet ta stilling til tolkningen av den i en rekke (prejudisielle) saker – særlig om forståelsen av begrepet "ekstraordinær omstendighet" som typisk fritar flyselskapet for ansvar. Det første formålet med forslaget er derfor å presisere ordlyden ved å fange opp rettspraksis. I tillegg har domstolen konstatert (i den meget omdiskuterte Sturgeon-dommen) at lange forsinkelser (på minst tre timer) gir passasjerene rett til standarderstatning – nærmest i strid med ordlyden. I forslaget foreslås likevel grensen satt til fem timer.
2. Som ekstraordinær omstendighet skal alltid regnes naturkatastrofer, tekniske problemer ut over det som er en del av vanlig drift, securityhendelser, livstruende medisinske forhold, lufttrafikkrestriksjoner og stegninger av lufthavner, meteorologiske forhold som er uforenlig med sikker luftfart, arbeidskonflikter i flyselskapet selv eller hos leverandører av avgjørende tjenester. Det skal ikke regnes som en ekstraordinær omstendighet dersom det oppstår et teknisk problem som er en del av normal drift (som skal fangs opp ved ordinært vedlikehold) eller dersom flyselskapet har mangel på besetning.
3. Den såkalte "askekrisen" viste at flyselskapene kan bli påført store kostnader til forpleining av passasjerer som ikke kom seg hjem. Det andre formålet er derfor å begrense flyselskapenes ansvar ved å foreta en mer presis avveining av passasjerenes legitime forventning og flyselskapenes legitime behov for å begrense risikoen for forhold de ikke selv har forårsaket.
4. For korte flygninger (under 250 km) med små fly (maks. 80 seter) inntre som hovedregel ikke plikten til å sørge for hotellovernatting.
5. Forslaget pålegger flyselskapene å omrute passasjerer med andre flyselskaper eller andre transportformer dersom selskapet ikke er i stand til å gjøre det på egne ruter innen 12 timer.
6. Retten til forpleining skal inntre etter to timers forsinkelse uansett flygningens lengde. I dag er den differensiert.
7. Forslaget gir rett til forpleining og erstatning dersom en forsinkelse fører til at det ikke blir mulig å rekke en korresponderende flygning, så lenge begge/alle flygningene er omfattet av én kontrakt.
8. Forslaget klargjør at passasjerer som blir ombooket senere enn to uker før planlagt avgang har de samme rettighetene som forsinkede passasjerer.
9. Forslaget klargjør at passasjerer som blir sittende om bord i et fly i mer enn fem timer har rett til å forlate flyet og rimelig forpleining og informasjon tidligere.
10. Forslaget klargjør at passasjerer som ikke benytter en utreise som hovedregel ikke mister retten til å benytte en returreise som er en del av samme avtale ("no show").
11. Forslaget pålegger operatørene av lufthavner med minst 3 millioner passasjerer årlig å utarbeide en beredskapsplan som omfatter flyselskaper og leverandører av bakkehåndteringstjenester for det

tilfellet at et stort antall kanselleringer og forsinkelser inntreer samtidig. Årsaken kan for eksempel være at flyselskap går konkurs eller må stanse driften som følger av at driftstillatelsen kalles tilbake.

12. Medlemsstatene forbys å ha lovbestemmelser som hindrer flyselskapenes regress mot andre (typisk ytere av flysikringstjenester eller bakketjenester) som har forårsaket selskapets ansvar etter forordningen.

13. Forslaget etablerer et klarere skille mellom håndhevende myndighet (som vårt Luftfartstilsyn) og organer som løser enkelttvister (som vår Transportklagenemnd). Det legges opp til et mer formalisert samarbeid som skal sikre at medlemsstatene tolker og anvender regelverket likt, og at Kommisjonen bidrar til tolkningsavklaring. Videre formaliseres informasjonsutvekslingen mellom de håndhevende og de tvisteløsende organene.

14. Forslaget slår fast at de håndhevende myndighetene også skal håndheve den parallelle forordningen (EF) nr. 2027/97 om ansvar for skadet, forsvunnet eller forsinket bagasje.

15. Det skal bli enklere å fremsette krav allerede på lufthavnen som følge av hendelser som nevnt i foregående.

16. Flyselskapene pålegges å klargjøre hvilken bagasje passasjerene skal ha rett til å bringe med seg inn i flykabinen. Herunder styrkes rettighetene til personer som har behov for å ta med seg musikkinstrumenter om bord. Det er ikke naturlig å si at endringene gjennomfører andre internasjonale avtaler. Derimot er forslaget utformet på en måte som etter Kommisjonens syn respekterer den globale Montreal-konvensjonen ved at den supplerer denne, og ikke avviker fra den.

Merknader

Forslaget er hjemlet i TFEU artikkel 100(2).

Forordning (EF) nr. 261 er gjennomført i norsk rett ved forskrift 17. februar 2005 nr. 141 om flypassasjers rettigheter ved nektet ombordstigning og innstilt eller vesentlig forsinket flygning som gjennomfører forordningen som sådan (se § 1). Hjemmelen er først og fremst luftfartsloven § 10-42.

Forordning (EF) nr. 2027/97 er gjennomført ved at luftfartsloven selv (§ 10-17a) gjør forordningen til en del av loven, og forordningen er derfor vedlagt loven.

Transportklagenemnden er underlagt forskrift 20. januar 2012 nr. 84 om klagenemnd for fly- og jernbanepassasjerer (transportklagenemndforskriften). Denne inneholder prosedyreregler for behandling av individuelle klager som tematisk er delvis overlappende med nye regler i forslaget. Norge har som politikk å være en internasjonal pådriver for gode passasjerrettigheter. Hovedinntrykket er derfor at forslaget stemmer godt overens med norsk politikk. Siden de to forordningene som foreslås endret i dag utgjør norsk rett, vil alle de endringene som er gjengitt i under sammendraget av innholdet også utgjøre endringer av norsk rett dersom de skulle bli tatt vedtatt og tatt inn i EØS-avtalen slik de er foreslått.

Regelteknisk vil gjennomføringen av endringene i forordning (EF) nr. 2027/97 være mest krevende, fordi disse krever lovendring.

Rettsakten vil ha økonomiske og administrative konsekvenser. Kommisjonen legger betydelig vekt på at de har forsøkt å balansere flyselskapenes finansielle behov mot passasjerenes behov på en forholdsmessig måte. (1) Flyselskapene fritas for ansvar for å forpleie "strandede" passasjerer ut over tre dager. (2) Videre forlenges det antall timer som må gå før retten til erstatning inntreer i visse tilfeller. (3) For korte flygninger (under 250 km) med små fly (maks. 80 seter) inntreer som hovedregel ikke plikten til å sørge for hotellovernatting. Disse fordelene for flyselskapene må veies mot de økte kostnadene som må forventes å følge av styrket håndheving av de rettighetene som langt på vei allerede er gjeldende rett. Vi har foreløpig ikke sett tall der disse størrelsene er forsøkt kvantifisert.

For den nasjonale tilsynsmyndigheten er det nytt at den skal håndheve bagasje-rettighetene i forordning (EF) nr. 2027/97. Denne oppgaven er først og fremst en forpliktelse til å drive tilsyn med flyselskapenes systemer og kontraktsvilkår, og bør kunne standardiseres. Det er naturlig at Luftfartstilsynet får denne oppgaven. Luftfartstilsynet og Transportklagenemnden har allerede etablert informasjons-utveksling som langt på vei tilfredsstiller kravene i forslaget. Derimot er plikten til å skrive en årsrapport om tilsynsaktiviteten ny. Siden den bare skal inneholde opplysninger av statistisk karakter, og informasjon om anvendte sanksjoner, vil arbeidsmengden være begrenset.

Lufthavnoperatørens plikt til å lage en beredskapsplan for det tilfelle at et flyselskap innstiller driften er trolig ikke særlig kostnadskrevende fordi forslaget først og fremst peker på plikten til å gi

informasjon. Transportklagenemnden er allerede underlagt et prosedyreregulering som likner mye på forslaget. Det eneste som muligens kan være problematisk er forslaget om at en endelig avgjørelse fra klagenemnden skal foreligge senest tre måneder etter at klagen er mottatt. I de mest krevende (kompliserte) sakene har dette vist seg å være vanskelig å avgjøre saken på kortere tid enn seks måneder, men kvantitativt sett utgjør ikke disse en stor andel.

Sakkyndige instansers merknader

Kommentarene nedenfor bygger på en kortvarig foreleggelse for berørte instanser i tidsrommet 14. til 20. mars 2013. Synspunktene bør derfor oppfattes som foreløpige.

Forbrukerombudet (FO) er fornøyd med at forslaget regelfester de presiseringene som er foretatt i rettspraksis. FO mener det er uheldig at forpleiningsansvaret begrenses til tre døgn i askekrisetilfeller (passasjerer er da sårbar og flyselskapet er trolig bedre i stand til å pulverisere kostnaden), og bortfallet av dette ansvaret ved bruk av mindre fly (samme behov og tvisomt ut i fra prinsippet om likebehandling). Videre mener FO det ikke bør kunne tas gebyr i "no show"-tilfellene. Prisen på tilleggstenester bør reguleres nærmere. Retting av feilskrevet navn på billett bør være gratis. Mener "Sturgeon-grensen" bør settes til tre timer - ikke fem (se pkt. 1 i Sammendraget). Mener retten til omruting via andre flygninger eller andre transportformer bør inntre før det har gått 12 timer i tråd med de mer konkrete interesseavveiningene (tid/tilgjengelighet/kostnad) som Transportklagenemnden har foretatt. Retten til å få informasjon om rettigheter på papir bør utvides til en plikt for flyselskapene til å bruke sms eller e-post til mobile enheter passasjerene ofte har med seg.

Luffartstilsynet mener hovedinntrykket er at forslaget konkretiserer og utdyper gjeldende rett, og at det ikke vil kreve omfattende tiltak fra tilsynsmyndighetens side.

NHO Luffart mener det er positivt at begrepet ekstraordinære omstendigheter klargjøres, og at krevende værforhold og operative restriksjoner skal anses som slike. Videre oppfattes det som positivt at retten til forpleining inntre etter to timer uansett flygningens lengde (Sammendragets pkt. 5). NHO støtter det nye krav mot lufthavnoperatørene om beredskapsplanlegging ved mange forsinkelser osv., klargjøringen av at lengre forsinkelser også gir rett til erstatning og den samtidige forlengelsen av hvor mange timer flyet må være forsinket før denne retten inntre (minst fem timer). NHO viser til IATAs påpekning av at de foreslåtte reglene om ansvar for korresponderende flygninger ved forsinkelse (Sammendragets pkt. 6) kan stride mot Montreal-konvensjonen. Det antydes at norske flyselskaper typisk vil være "førstestrekksoperatør" og at det er uklart hvilke økonomiske konsekvenser forslaget kan få for dem. Videre nevner NHO at det synes inkonsistent at passasjerene tilsynelatende har større rett til å påvirke flyselskapets valg av alternativt flyselskap etter forslaget til endringer i forordning (EF) nr. 261/2004 enn de har etter forordning (EF) nr. 2111/2005 om sikkerhetslisten. Det oppfattes som positivt at omrutingsrettighetene etter 12 timers forsinkelse klargjøres, men det oppfattes som en svakhet at kostnadene ikke er begrenset av formuleringen "comparable transport conditions" som i dag. Den nye begrensingen av forpleiningsansvaret til tre dager oppfattes som positiv. Unntaket fra hotellkostnader for flygninger som er kortere enn 250 km med fly som tar færre enn 80 passasjerer oppfattes som positivt, og potensielt viktig for regionale norske operatører. Det oppfattes som positivt at medlemsstatene ikke kan forby regress mot andre som har utløst ansvar etter forordningen, og det stilles spørsmålsteget ved om det at staten vedtar luftfartsavgifter i forskrifts form er forenlig med dette. For så vidt gjelder endringene i forordning (EF) nr. 2027/97 peker NHO foreløpig bare på at det kan synes krevende for flyselskapene å motbevise at den verdien passasjerer har deklartert på en rullestol eller annet hjelpemiddel er for høy.

Forbrukerrådet (FR) har i hovedsak samme synspunkter som Forbrukerombudet. FR føyer til at det bør klargjøres om forsinkelsen gjelder avgang eller ankomst. Slik forholdene lå an i EU-domstolens dom av 13.2.13 var det forsinkelse ved ankomst som ble avgjørende. FR viser til at det samme ble lagt til grunn i Sturgeon-dommen, og at formålsbetraktninger (like tilfeller skal behandles likt) tilsier at en slik presisering tas inn i forordningen.

Board of Airlines Representatives in Norway (BARIN) har uttalt at forordningen bør kunne gjennomføres i norsk rett uten tilpasninger til den regelteksten EU vedtar.

Sekretariatet for Transportklagenemnden (SfT) uttrykker at det norske regelverket bør ha samme innhold som den EU-forordningen som måtte bli vedtatt. Begrunnelsen er informasjonshensyn og problemer med å skulle forholde seg til ulike regelverk på internasjonale reiser. SfT oppfatter regelverkarbeidet i stor grad som opprydding i uklårheter og regelfesting av tolkninger som allerede er lagt til grunn i praksis.

Rettsakten vil bli behandlet i Spesialutvalget for Transport.

Status

Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet høsten 2013.

KOM(2012) 776 Forslag til råds- og europaparlamentsforordning om rapportering av hendelser i sivil luftfart, om endring av forordning (EU) nr. 996/2010 og om oppheving av direktiv nr. 2003/42/EF, kommisjonsforordning (EF) nr. 1321/2007 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1330/2007 (vedlegg XIII kap VI SD)

Sammendrag av innhold

Forordningen er ment å samle og modernisere EUs regelverk om rapportering og bruk av opplysninger om luftfartshendelser som kan brukes til å forebygge flyulykker. Den vil fange opp bestemmelser som i dag er spredt i tre forskjellige rapporteringsregelverk:

- direktiv 2003/42/EF om rapportering av hendelser i sivil luftfart
- forordning (EF) nr. 1321/2007 – som etablerer en sentral europeisk database for lagring av blant annet opplysninger rapportert i medhold av rapporteringsdirektivet
- forordning (EF) nr. 1330/2007 – som gir myndighet, organisasjoner og foretak som kan bruke opplysninger i databasen i sitt forebyggende arbeid tilgang til dem.

Kommisjonen beskriver dagens system for ulykkesforebygging som reaktivt. Man fester lit til teknologisk fremgang, lovregulering, tilsyn og anbefalinger fra ulykkesundersøkelser. Med den antatte fremtidige trafikkøkningen kan man ikke utelukke at ulykkestallene – som i dag er relativt stabile – igjen vil begynne å stige. Forordningens *første formål* er derfor å bruke rapporterte opplysninger mer forebyggende (proaktivt) blant annet ved å la dem inngå i risikobaserte sikkerhetssystemer. Dette er i tråd med anbefalinger fra ICAO.

Erfaring har vist at omfanget av, og kvaliteten på, de opplysningene som i dag samles inn og forvaltes innenfor rammen av disse tre regelverkene varierer mye mellom medlemslandene. Forslagets *andre formål* er derfor å sikre at relevante opplysninger faktisk blir rapportert, at de har tilstrekkelig kvalitet og at de blir kategorisert på en måte som muliggjør treffsikre statistiske analyser. Det siste krever også at datatekniske løsninger harmoniseres bedre enn i dagens praksis. Listene over rapporteringspliktige opplysninger endres noe, men ambisjonen er som i dag å samle inn det som er relevant. Arbeidet med å utvikle såkalt risikoklassifisering av opplysninger får nå en klar rettslig forankring.

Forslagets *tredje formål* er å forbedre bruken av opplysningene ved å formalisere krav til analyse og korrigerende eller andre preventive tiltak basert på analysen. Arbeidet skal foregå på tre nivåer; i det enkelte luftfartsforetak, i hver enkelt medlemsstat og på EU/EØS-nivå. Medlemsstatene skal påse at det enkelte foretaket etterlever sine forpliktelser. Sammenhengen med såkalte "safety management"-systemer i det enkelte foretaket etter andre regelverk er åpenbar, men ikke helt klart uttrykt. På statlig nivå er derimot plikten til å la analysene inngå i arbeidet med "state safety plans" (SSP) klart uttrykt. På europeisk nivå formaliseres et nettverk av "Aviation Safety Analysts" (praktiseres allerede) som skal støtte arbeidet med "European Aviation Safety Programme" og "European Aviation Safety Plan".

Det er også nytt at forordningen gir andre medlemsstater tilgang til opplysninger om hendelser i deres eget luftrom lagret i den sentrale europeiske databasen. Bestemmelsen er samtidig i tråd med en anbefaling fra ICAO.

Forslagets *fjerde formål* er å sikre at bare de som trenger de rapporterte opplysningene i sitt ulykkesforebyggende arbeid skal ha tilgang til dem, og at opplysningene ikke skal brukes til å straffe noen eller legge erstatningsansvar ("Non-punitive", "Just Culture", "beskyttelses-regler"). På det nasjonale nivået er dette i hovedsak en videreføring av bestemmelsene i direktiv 2003/42/EF. På foretaksnivået kan kravet få øket betydning fordi det nye kravet om analysearbeid der forutsetter omfattende rapportering fra arbeidstaker til arbeidsgiver – også av (mulige) feil man har gjort. Det gjeldende forbudet mot at arbeidsgiver ikke skal benytte rapporterte opplysninger som grunnlag for "sanksjoner" mot en ansatt rapportør, presiseres ved at det psykologisk og pedagogisk viktige unntaket for grov uaktsomhet defineres i forordningen. I tillegg skal hvert enkelt foretak utarbeide en "Just Culture-policy" til intern bruk. Endelig skal det utpekes et organ i hvert land som har ansvar for at

disse beskyttelsesreglene etterleves, og dette skal ha egnede sanksjonsmidler. På det europeiske nivået er det viktigst at kretsen av personer med tilgang til opplysningene ("innsidere") stadig blir større, og til dels noe uoversiktlig. Med "Europeisk" menes her også andre medlemslands, organisasjoners og foretaks rett til å få tilgang til opplysninger i den sentrale europeiske databasen.

Det *femte formålet* med forordningen er å pålegge alle medlemsstatene å etablere et frivillig rapporteringssystem – dvs. en ordning som er frivillig å benytte for de som ønsker å rapportere. Denne plikten følger også av vedlegg 13 pkt. 8.2 til ICAO-konvensjonen.

Merknader

Forordningen hjemles i TFEU artikkel 100 (2). Luftfartsloven kapittel XII ble fullstendig endret i 2005 som ledd i gjennomføringen av direktiv 2003/42/EF. Senere er loven supplert av bestemmelser i forskrift 12. august 2006 nr. 1393 om varslings- og rapporteringsplikt ved luftfartsulykker og luftfartshendelser mv. På enkelte punkter – særlig når det gjelder "Just Culture" – går luftfartsloven lenger enn implementert direktiv. Hovedinntrykket er at de grunnprinsippene utkastet til forordning bygger på, stemmer godt overens med norsk politikk og reglene i luftfartsloven og i nåværende forskrift. Følgende forhold er, eller kan være, utfordrende:

1. Siden utkastet er en forordning skal den gjennomføres i norsk rett som sådan så lenge den er EØS-relevant. Det er ikke mulig å redigere i teksten ut over eventuelle EØS-tilpasninger. Dette kan være utfordrende når deler av forordningen inneholder bestemmelser som er nedfelt i lov (luftfartsloven kapittel XII) og disse lovbestemmelsene bygger på krevende avveininger av tungtveiende politiske hensyn. Vi tenker da særlig på de bestemmelsene som beskytter rapportørene mot negative konsekvenser av å rapportere ("Just Culture"), der ønsket om å forebygge flyulykker er veid mot behovet for å kunne straffe eller på annen måte reagere mot de som opptrer kvalifisert klanderverdig.

2. Kommentarer til de enkelte beskyttelsesbestemmelsene: Luftfartsloven §§ 12-19 og 12-26 taushetsbelegger rapporterte opplysninger. De kan som hovedregel bare bringes videre dersom tungtveiende offentlige interesser tilsier det eller dersom opplysningene er nødvendige for å forklare årsaken til en hendelse. Bestemmelsene signaliserer klart at unntakene skal tolkes strengt. Samtidig åpner § 12-19 siste ledd for at opplysningene kan gis videre til utenlandske og internasjonale myndigheter og organisasjoner når dette følger av internasjonale avtaler – som for eksempel EØS-avtalen. Det oppstår med andre ord ingen rettslig motstrid mellom loven og forordningens krav om internasjonal utveksling av opplysninger. Men når den personkretsen som får krav på tilgang til opplysningene i medhold av forordningen blir videre, er det samtidig en utfordring å opprettholde rapportørenes tillit til at de ikke trenger å frykte konsekvensene av å gi fra seg opplysninger. Se omtalen av dette i Ot.prp. nr. 50 (2004-2005) kapittel 7.

Luftfartsloven § 12-28 forbyr at opplysninger som er rapportert til Luftfartstilsynet skal brukes som grunnlag for å kalle tilbake sertifikater fra den som rapporterer, eller at vedkommende blir ilagt overtredelsesgebyr. Unntak gjelder likevel dersom opplysningene viser at vedkommende ikke oppfyller medisinske krav eller av andre grunner er klart uskikket til å inneha sertifikatet. En tilsvarende bestemmelse finnes ikke i forordningen.

På to punkter inneholder forordningsutkastet beskyttelsesregler som likner mye på luftfartslovens, men som likevel er litt forskjellige. Det ene gjelder forbudet mot at staten går til søksmål basert på rapporterte opplysninger, som tilsvarer luftfartsloven § 12-30. Den andre vedrører forbudet mot at en arbeidsgiver sanksjonerer en ansatt på grunnlag av rapporterte opplysninger, som tilsvarer luftfartsloven § 12-31. Forskjellene mellom disse bestemmelsene er likevel relativt begrensede. Danske myndigheter har spurt seg selv om unntaket fra forbudet mot å gå til sak når det foreligger grov uaktsomhet skal forstås som en plikt til å forfølge slike tilfeller, men mye tyder på at bestemmelsen ikke skal forstås slik.

Luftfartsloven §§ 12-24 og 12-29 forbyr at rapporterte opplysninger undersøkelses-myndigheten eller Luftfartstilsynet mottar, brukes som bevis i en senere straffesak mot rapportøren. Denne bestemmelsen har ingen parallell i forordningsutkastet, men siden straffeprosesslovgivningen faller utenfor EØS-avtalens virkeområde skal dette ikke være noe problem.

Det er ikke helt klart ut i fra ordlyden i forordningen om den en ment som en streng totalharmonisering, eller om medlemsstatene beholder retten til å ha bestemmelser som går lenger i å beskytte rapportørene enn beskyttelsesreglene i forordningen.

Artikkel 16 nr. 6 pålegger medlemsstatene å etablere ("establish") et organ som skal være ansvarlig for gjennomføringen av beskyttelsesbestemmelsene i forordningen. Bestemmelsen er uklar, men det kan se ut til at det er tenkt på et organ som er uavhengig av staten fordi det skal ha som oppgave å "foreslå for sin medlemsstat" å benytte sanksjoner ("penalties") mot brudd på beskyttelsesbestemmelsene. Et slikt organ finnes ikke i Norge i dag.

3. Luftfartsloven har i dag ikke bestemmelser om frivillig rapportering. Begrunnelsen for dette er at omfanget av den pliktige rapporteringen er basert på en grunntanke om at alle sikkerhetsrelevante opplysninger skal rapporteres, ikke bare *kan* rapporteres. Det har blitt vurdert slik at det derfor ikke er «plass» til et frivillig rapporteringssystem ved siden av det pliktige.

Utkastet innebærer en endring på dette punktet. Frivillige rapporteringssystemer skal etableres både på foretaksnivå (internt) og overfor statlige myndigheter. Det ser ut til at formålet er at personer som ikke har rapporteringsplikt skal kunne melde fra og at personer som har rapporteringsplikt skal kunne melde fra om andre forhold enn de har plikt til å rapportere om. Foretak skal også kunne rapportere. Beskyttelsesreglene i forordningen (se punkt 2) skal omfatte kildene for både pliktig og frivillig rapportering. Dette krever endringer i luftfartsloven kapittel XII.

4. Luftfartsloven kapittel XII og den utfyllende varslings- og rapporteringsforskriften bygger på en forutsetning om at rapporteringsplikten er personlig for den enkelte ansatte, og at den formelle hovedregelen er at rapportering skal skje direkte til statlige myndigheter – ikke via arbeidsgiver. Begrunnelsen for dette er at staten må få tilgang til opplysningene selv om en rapporteringspliktig arbeidstaker frykter reaksjoner fra sin arbeidsgiver. Utkastets artikkel 4 nr. 3 (innledningen) viser til at rapportering skal skje enten direkte til staten eller via arbeidsgiver. Det er ikke helt klart om staten plikter å etablere en ordning som muliggjør direkte rapportering for alle rapporteringspliktige. Denne uklarheten blir forsterket av artikkel 6 nr. 1 som pålegger hvert foretak å utpeke en person som har ansvar for å ta seg av de rapporterte opplysningene, og at denne personen skal arbeide uavhengig av de øvrige delene av organisasjonen.

5. Dagens norske regler pålegger rapporteringsplikt for alle hendelser som finner sted på det norske territoriet, uavhengig av om flyet er hjemmehørende i Norge, andre EØS-land eller et tredjeland. Det er noe usikkert om utkastet pålegger rapporteringsplikt når en hendelse skjer med et fly fra et tredjeland på norsk område.

6. Vedlegg I inneholder lister over forhold som skal rapporteres. Av de innledende notene fremgår det at listene ikke er uttømmende, og at også andre forhold skal rapporteres dersom hensynene bak regelverket (det å forebygge ulykker) tilsier det. Når ordlyden i en forordning er så vidt vag oppstår det tvil om det er tillatt å utforme utfyllende nasjonale bestemmelser som supplerer forordningens bestemmelser. Det formelle svaret er ganske sikkert nei så lenge denne muligheten ikke er formelt nevnt. I så fall vil blant annet dagens norske krav om å rapportere security-hendelser falle bort.

7. Den norske varslings- og rapporteringsforskriften har vedlegg som inneholder lister over rapporteringspliktige forhold som er "skreddersydd" for de ulike gruppene av rapporteringspliktig personell. På den måten har en forsøkt å gjøre det enklere for adressatene å sette seg inn i forpliktelsene sine. Vedleggene til forordningen bygger på en litt annen systematikk, men den er ikke i veien for at det lages utfyllende veiledende materiell som ivaretar de samme hensynene som gjeldende forskrift.

8. Kravet om bruk av klart definert programvare i grensesnittet mellom nasjonale databaser og den sentrale europeiske databasen skal ikke være noe problem for Norge fordi vi allerede benytter slik programvare.

9. Selv om overskriften til artikkel 21 i forslaget er "penalties" er det ikke grunn til å tolke dette som en plikt til å vedta strafferettslige sanksjoner. Administrative sanksjoner er tilstrekkelig så lenge de er "effektive, forebyggende og forholdsmessige". Luftfartsloven har i dag ikke egne sanksjonsbestemmelser for brudd på reglene i luftfartsloven kapittel XII. Brudd på taushetsplikt er riktig nok straffbart etter straffelovens § 121, men spørsmålet er om ikke flere av de beskyttelsesbestemmelsene som er listet opp i punkt 2 bør kunne sanksjoneres. Dette er trolig mest naturlig å gjøre ved å føye til straffebestemmelser i luftfartsloven kapittel XIV eller ved å åpne for bruk av overtredelsesgebyr ved en tilføyelse i luftfartsloven § 13a-5.

Rettsakten antas på dette tidlige stadiet å få begrensede økonomiske konsekvenser for Luftfartstilsynet. Tilrettelegging av et system for frivillig rapportering må utredes nærmere. Avhengig av omfanget av frivillig rapportering, vil håndtering av slike rapporter kunne komme til å kreve et administrativt verktøy i tillegg til arbeidskapasitet. Dagens rapporteringssystem kan tenkelig anvendes for frivillig rapportering fra ansatte i luftfarten, men noe tilpasning må påregnes. For øvrige som ønsker å rapportere (for eksempel publikum) eller for andre typer forhold som kan rapporteres frivillig, antas dagens rapporteringsløsning å være uegnet. Tilpasning av rapporteringsløsningen vil kunne medføre kostnader av et visst omfang (størrelsesorden hundre tusener kroner). Videre utgjør risikoklassifisering etter «a common European risk classification scheme» en ny oppgave. Denne metoden for risikoklassifisering er ennå ikke utviklet, men når metoden skal tas i bruk er det grunn til å anta at merbelastningen kan bli av et visst omfang. I dag mottar Luftfartstilsynet om lag 6 000 rapporter, og dersom risikoklassifisering av en sak tar for eksempel fem minutter, medfører risikoklassifiseringen et ressursbehov på ca 500 arbeidstimer per år. Luftfartstilsynet har i dag en arbeidsprosess som antas å dekke forordningsutkastets krav til kvalitetskontroll av rapporterte saker, og er i ferd med å innføre en ordning der hver enkelt sak blir vurdert for oppfølging av relevante inspektører. Sistnevnte vil ventelig svare ut forordningsutkastets krav om at myndigheten skal analysere innrapporterte opplysninger og iverksette eventuelt nødvendige tiltak. Det er noe uklart hvorvidt forpliktelsen også gjelder analyser og tiltaksvurderinger på mer aggregert nivå (for eksempel identifikasjon av såkalte trender e.l.). Luftfartstilsynet har i dag i mindre grad på plass gode prosesser for oppfølging og evaluering på dette nivået enn hva gjelder enkeltsaksnivået. En utvikling i slik retning vil først og fremst kreve ressurser i form av arbeidstid, og ressursbehovet vil vedvare i en driftsfase. Det er vanskelig å anslå ressursbehovet på nåværende tidspunkt. Dersom tilfanget av saker – både obligatorisk og frivillige rapportert – øker, vil ressursbehovet øke tilsvarende for alle de omtalte arbeidsoppgavene.

Forslaget inneholder krav til at medlemsstaten, etter søknad, skal vurdere og eventuelt gi tilgang til innrapporterte opplysninger, til de som har et legitimt behov for slik informasjon. Tilsvarende bestemmelser gjelder i dag, og Luftfartstilsynets arbeidsomfang på området er neglisjerbart. Det ventes ikke en umiddelbar økning av etterspørselen, men på sikt kan selvsagt omfanget av innsynsbegjæringer bli mer vesentlig.

Medlemsstaten foreslås å skulle utgi (minst) en årlig gjennomgang/publikasjon av flysikkerheten. Det er noe uklart hva som forventes, men Luftfartstilsynet har per i dag ikke en samlet gjennomgang av flysikkerheten som kan sies fullt ut å svare ut en slik forpliktelse. Avhengig av ambisjonsnivået vil ressursbehovet knyttet til en slik gjennomgang kunne variere fra knapt nevneverdig til flere månedsverk.

For luftfartsforetakene vurderes de økonomiske og administrative konsekvensene av forordningsutkastet å være begrenset. Hvert enkelt foretak pålegges å analysere innrapporterte opplysninger og identifisere eventuelle risikofaktorer. Trolig vil denne plikten i stor grad sammenfalle med de forpliktelsene som følger av andre operative regelverk til å ha såkalte "safety management systems".

Det enkelte foretaket pålegges å rapportere til den ansvarlige myndigheten resultatet av de analysene som er foretatt internt og hvilke tiltak som er nødvendige å sette i verk. Det må utpekes eller oppnevnes et organ som har som oppgave å melde fra om brudd på beskyttelsesbestemmelsene. Hvert foretak skal utforme policy som viser hvordan "Just Culture"-prinsippene skal ivaretas internt. Disse forpliktelsene som påhviler det enkelte foretak vil i sin tur generere tilsynsaktivitet fra Luftfartstilsynets side, spesielt i implementeringsperioden. Bl.a. pålegger forordningsutkastets artikkel

13 nr. 6 medlemsstaten (dvs. Luftfartstilsynet) å følge opp foretakenes håndtering av rapporterte hendelser. Trolig samsvarer dette med de forpliktelsene som framkommer i øvrig operativt regelverk, og det er på dette tidlige stadiet ikke identifisert eksplisitt «nye» tilsynsoppgaver for Luftfartstilsynet som følge av foreliggende forslag.

Det er ikke naturlig å beskrive de økonomiske og administrative konsekvensene av arbeidet med SSP som en konsekvens av denne forordningen.

Sakkyndige instansers merknader

Luftfartstilsynet har sendt forordningen på høring. Departementet har avholdt et eget møte om konsekvensene av forordningen med Luftfartstilsynet og Statens havarikommisjon for transport.

Status

Kommisjonen la frem sitt forslag 18. desember 2012. Rådets arbeidsgruppe fikk seg presentert forslaget for første gang i januar 2013. Målet for Rådet er å oppnå en General Approach i juni 2013, og at forordningen blir endelig vedtatt i desember 2013. EFTA-landene utarbeidet en felles EFTA-kommentar om forslaget våren 2013.

KOM(2011) 824 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om lufthavnrelaterte tjenester på europeiske lufthavner (vedlegg XIII kap VI SD)

Sammenheng av innhold

Direktiv 96/67/EC var første steg i en prosess som gradvis skal åpne markedet for lufthavnrelaterte tjenester. Lufthavnene ble på visse vilkår pålagt å stille lufthavnsanleggene til disposisjon for ytere av lufthavnrelaterte tjenester, inkludert lufthavnbrukere som ønsket å utøve egentjenester. Formålet med direktivet var å fremme effektiv bruk av infrastrukturen ved lufthavnene og bedre kvaliteten på lufthavnrelaterte tjenester som ytes til lufthavnbrukerne.

Etter gjennomføringen av direktivet i 1996 har markedet for lufthavnrelaterte tjenester forandret seg betraktelig. På grunn av økt trafikk og kapasitetsbegrensninger ved europeiske lufthavner er det oppstått et behov for å revidere direktivet om lufthavnrelaterte tjenester. Kommisjonen har derfor fremmet et forslag til forordning om lufthavnrelaterte tjenester som vil erstatte direktiv 96/67/EC i sin helhet.

Single European Sky-initiativet, som har til formål å effektivisere kontroll og styring av flytrafikken i EU for å møte fremtidige kapasitets- og sikkerhetsbehov, bygger på en "full system – gate-to-gate" tilnærming, der optimalisering av alle faser ved en flygning, inklusive lufthavnrelaterte tjenester, settes i fokus for å sikre kostnadseffektivitet, hindre forsinkelser, redusere miljøutslipp og bedre flysikkerheten. Grunnen til at det også fokuseres på lufthavnrelaterte tjenester er at undersøkelser har vist at 70 % av forsinkelser i flytrafikken skyldes forhold som kan knyttes til *turnarounds* av luftfartøy.

Europakommisjonen har på bakgrunn av konsultasjoner med berørte parter og egne evalueringer identifisert to problemer i markedet for lufthavnrelaterte tjenester. For det første eksisterer det fortsatt etableringshindringer som medfører at dagens lufthavnrelaterte tjenester ikke er effektive nok. For det andre er kvaliteten på lufthavnrelaterte tjenester ikke i samsvar med dagens krav til pålitelighet, sikkerhet, security og miljø. Det overordnede målet med revisjonen av regelverket er derfor å øke effektiviteten og bedre kvaliteten på lufthavnrelaterte tjenester til fordel for flyselskapene og sluttbrukerne. Dette målet er delt inn i følgende fem delmål:

- (1) Å øke flyselskapenes valgmuligheter med hensyn til levering av lufthavnrelaterte tjenester.
- (2) Å harmonisere og spesifisere administrative krav til godkjenning av selskaper som leverer lufthavnrelaterte tjenester.
- (3) Å sikre at selskaper som leverer lufthavnrelaterte tjenester opererer under like konkurransevilkår
- (4) Å bedre koordineringen mellom tjenesteyterne av lufthavnrelaterte tjenester.
- (5) Å bringe klarhet i reglene for trening og overføring av personell.

Forordningsutkastet skal i utgangspunktet gjelde for alle flyplasser som er åpne for kommersiell flyging i Europa. Flere av bestemmelsene er imidlertid begrenset til flyplasser som har minst 2 (5) millioner passasjerer eller 50 000 (100 000) tonn frakt i året.

I den følgende fremstillingen vil det fokuseres på endringene som foreslås i forhold til gjeldende direktiv 96/67/EC.

Egenhandling (artikkel 5)

Egenhandling betyr at lufthavnbruker selv utfører en eller flere kategorier lufthavnrelaterte tjenester uten å inngå noen form for kontrakt for denne tjenesteytelsen med en tredjepart. I forordningsutkastet er det foreslått at alle lufttomsbrukere skal kunne drive egenhandling ved alle europeiske lufthavner som er åpne for kommersiell flyging. Retten til å drive egenhandling vil altså gjelde uavhengig av lufthavnens størrelse. I henhold til direktiv 96/67/EC kunne medlemsstatene begrense antall egenhandlere mht. bagasjehåndtering, frakt- og posthåndtering, drivstoffhåndtering og plattformhåndtering på flyside på flyplasser med mer enn 1 million passasjerer eller 25 000 tonn frakt årlig. Begge disse begrensningene er nå fjernet i utkastet til ny forordning

Medlemsstatene har imidlertid fortsatt mulighet til midlertidig å begrense antall ytere av egenhandling når plass og kapasitetshensyn umuliggjør fri markedsadgang (artikkel 14).

Andre ytere av lufthavnrelaterte tjenester (artikkel 6):

Utgangspunktet er at andre ytere av lufthavnrelaterte tjenester, dvs. uavhengige tilbydere som tilbyr tjenestene til en tredjepart, skal ha fri adgang til lufthavner som har over 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt i året.

I direktiv 96/67/EC er det åpnet for at myndighetene kan begrense antall tjenesteytere til to innenfor fire kategorier av tjenester på flyside; bagasjehåndtering, frakt- og posthåndtering, drivstoffhåndtering og plattformhåndtering. Denne bestemmelsen videreføres i det nye forslaget til forordning for flyplasser som har minst 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt i året. For flyplasser som har minst 5 millioner passasjerer eller 100 000 tonn frakt i året er det foreslått å øke minimumsantallet til tre.

For lufthavner som verken oppfyller passasjer- eller tonntersklene er det opp til flyplassoperatøren å bestemme i hvilken utstrekning lufthavnen skal være åpen for ytere av lufthavnrelaterte tjenester.

Utvelgelse av tjenesteytere (artikkel 7 - 13)

Ifølge direktiv 96/67/EC kan tjenesteytere velges for en periode på høyst syv år for de tjenestene hvor myndighetene har gjort bruk av muligheten til å begrense antall tjenesteytere. Dette anses ikke tilstrekkelig til, blant annet, å avskrive anleggsmidler. Det er derfor foreslått å utvide denne perioden til 10. år. Forslaget inneholder også nærmere regler for hvordan tjenesteytere skal utvelges som innebærer en mer omfattende anbudsprosess enn tidligere, der blant annet konkurransegrunnlaget skal publiseres i *Official Journal of the European Union*. Forordningsutkastets regler om anbudsprosedyrer gjelder kun de lufthavnrelaterte tjenestene som myndighetene har begrenset antall tjenesteytere for iht. artikkel 6 eller 14.

I utgangspunktet skal det gjennomføres en ny anbudsprosess dersom den tjenesteyteren som er valgt slutter å tilby sine tjenester før utløpet av kontraktsperioden (for eksempel ved konkurs). Dersom det ikke er tilstrekkelig tid igjen til å gjennomføre en ny anbudsprosess og resultatet er et midlertidig monopol for visse tjenester, er det foreslått at medlemsstatene kan velge en ny tjenesteyter for en periode på høyst 10 måneder uten å følge anbudsprosedyrene. Klarer ikke medlemsstaten å finne en ny tjenesteyter for denne begrensede tidsperioden skal medlemsstaten *regulere* prisen til den gjenværende tilbyderen.

Flyplassadministrasjonen kan selv tilby lufthavnrelaterte tjenester uten å delta i anbudskonkurransen (artikkel 11).

Forslaget inneholder også bestemmelser som skal beskytte arbeidstakere som arbeider for tjenesteytere som utfører tjenester som myndighetene har begrenset antall tjenesteytere for. Når nytt anbud utlyses kan medlemsstatene i konkurransegrunnlaget kreve at enkelte arbeidstakere skal gis de samme rettighetene overfor det nye selskapet som eventuelt velges som de ville ha hatt dersom det hadde foreligget en virksomhetsoverdragelse iht. Direktiv 2001/23/EC (artikkel 12).

Bruk av underleverandører (artikkel 35)

I forordningen er det videre foreslått å innføre regler om adgangen for tjenesteytere til å bruke underleverandører. Bruk av underleverandører kan bidra til å gi tjenesteyterne økt fleksibilitet og minske sårbarhet, men samtidig lede til kapasitetsbegrensninger og redusere flysikkerheten. Utgangspunktet er at det skal være adgang til å bruke underleverandører, men med visse

begrensninger. I tilfeller hvor flyplassadministrasjonen tilbyr lufthavnrelaterte tjenester iht. artikkel 11 er det kun adgang til å bruke underleverandører når de selv er midlertidig ute av stand til å tilby tjenesten ved *force majeure*. Dette gjelder også for lufthavnbrukere som utøver egentjenester. En underleverandør kan imidlertid ikke benytte seg av andre underleverandører.

Unntak fra rett til markedsadgang (artikkel 14)

I utkastet er det åpnet for at medlemsstatene kan begrense antall tjenesteytere også i andre tilfeller enn dem som er nevnt innenfor alle kategorier av lufthavnrelaterte tjenester for en kortere periode (2-3 år) på grunn av kapasitetsbegrensninger ved lufthavnen. Det er da et krav om at kapasitetsbegrensningene *umuliggjør* fri adgang til markedet.

Medlemsstater som ønsker å benytte seg av denne bestemmelsen må underrette Kommisjonen om det minst 6 måneder før tiltakene iverksettes. De må spesifisere hvilke tjenester det gjelder og hvilke kapasitetsbegrensninger som gjør det umulig å overholde forordningens øvrige bestemmelser om markedsadgang. De må også oversende en plan for egnede tiltak som skal avhjelpe kapasitetsbegrensningene. Kommisjonen må godkjenne bruk av unntaksbestemmelsen og kan også stille vilkår for godkjennelsen.

Dette er i hovedsak en videreføring av artikkel 14 i direktiv 96/67/EC, men med enkelte justeringer.

Krav til sertifisering (artikkel 16 - 26)

Ifølge direktivet fra 1996 kan medlemsstatene velge om de ønsker å ha nasjonale sertifiseringsordninger for tilbydere av lufthavnrelaterte tjenester. Det inneholder kun mer overordnede bestemmelser om hvilke krav som eventuelt kan stilles til sertifisering. Flere medlemsstater har innført administrative krav som tjenesteyterne må oppfylle for å kunne levere lufthavnrelaterte tjenester i den enkelte medlemsstat. Hvilke krav som stilles varierer fra land til land.

I utkastet til forordning er det foreslått å innføre et krav om sertifisering av tjenesteytere som opererer ved flyplasser med minst 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt i året. Hvert medlemsland skal utnevne en kompetent myndighet som har ansvaret for å sertifisere tjenesteyterne.

Utkastet inneholder også mer detaljerte bestemmelser om hvilke krav som må være oppfylt for å få utstedt et sertifikat. Tjenesteyterne må blant annet ha en tilfredsstillende økonomi, kvalifisert personell og operasjonsmanualer. I tillegg er det et krav om at tjenesteyterne skal være tilstrekkelig forsikret. I forslaget er Kommisjonen gitt kompetanse til å spesifisere nærmere krav til forsikring. Det stilles mindre omfattende krav til aktører som driver egenhandling enn andre tjenesteytere.

I forordningens artikkel 26 fremgår det at et sertifikat utstedt av en medlemsstat skal anerkjennes i hele Europazonen. Dette mener Kommisjonen vil bidra til å redusere de administrative kostnadene for tjenesteytere og fjerne etableringsbarrierer.

Tilgang til og avgifter for bruk av sentralisert infrastruktur (artikkel 27 & 28)

Tilgang til sentralisert infrastruktur ved en lufthavn er avgjørende for en tilfredsstillende levering av lufthavnrelaterte tjenester. Sammenliknet med direktiv 96/67/EC inneholder forslaget til forordning en klarere definisjon av sentralisert infrastruktur og klarere og mer omfattende regler for tilgang til den i tillegg til regler om avgifter for bruk av den. Bestemmelsene om sentralisert infrastruktur gjelder bare for flyplasser som har minst 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt i året.

Sentralisert infrastruktur er i forslaget definert som installasjoner og/eller fasiliteter som på grunn av tekniske-, miljø-, kostnads- eller kapasitetshensyn ikke kan deles opp eller dupliseres, og som er essensiell og nødvendig for levering av lufthavnrelaterte tjenester.

Det er foreslått at flyplassadministrasjonen, i samarbeid med lufthavnbrukernes komité^[1], skal bestemme hvilke deler av infrastrukturen som skal være sentralisert. Er lufthavnbrukernes komité uenig med flyplassadministrasjons beslutning kan komitéen be kompetent myndighet overprøve flyplassadministrasjonens beslutning, jf. artikkel 27.

Det er opp til medlemsstatene om de ønsker å kreve avgifter for bruk av sentralisert infrastruktur, men forordningen har bestemmelser om fastsettelsen av og størrelsen på avgiften dersom man velger å kreve avgift. Avgiftene skal være basert på et prinsipp om full kostnadsdekning og skal kunne gi eierne en rimelig avkastning på egenkapital.

Juridisk separasjon (artikkel 29)

Tilbyr flyplassadministrasjonen ved en flyplass med minst 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt i året selv lufthavnrelaterte tjenester, må denne delen av virksomheten ifølge utkastet til

forordning juridisk utskilles som et eget selskap. Denne bestemmelsen går lenger enn tilsvarende bestemmelse i direktivet fra 1996, som kun stiller krav om separate regnskaper. Begrunnelsen for forslaget er at bestemmelsen om separate regnskaper er vanskelig å håndheve og anses utilstrekkelig til å sikre like konkurransevilkår.

Lufthavnadministrasjonens rolle som koordinator for lufthavnrelaterte tjenester (artikkel 30 og 31)

Ved flere europeiske flyplasser har flytrafikken i den senere tid stoppet opp på grunn av ekstremvær. Når flytrafikken stopper opp ved en av de sentrale flyplassene i Europa får det innvirkning på hele det europeiske rutenettverket. Evalueringene av disse hendelsene har vist at det er et behov for økt koordinering mellom yterne av lufthavnrelaterte tjenester, da i hvert fall noen av disse konsekvensene kunne vært unngått ved bedre koordinering. I forordningsutkastet er det foreslått å innføre et koordineringsansvar for lufthavnadministrasjonen, jf. artikkel 30. Koordineringsansvaret gjelder uavhengig av lufthavnens størrelse.

Koordineringsansvaret innebærer spesielt å påse at tjenesteyterne følger det interne flyplassregelverket, jf. artikkel 31. Det interne flyplassregelverket skal ikke diskriminere tjenesteytere, ikke begrense markedsadgangen og være i samsvar med formålet for reguleringen. Denne artikkelen kommer til anvendelse på alle lufthavner uavhengig av lufthavnens størrelse.

Fastsettelse av minimumskvalitetsstandarder (artikkel 30 og 32)

Disse bestemmelsene er nye sammenliknet med direktivet fra 1996. For flyplasser som har mer enn 5 millioner passasjerer eller 100 000 tonn frakt i året skal flyplassadministrasjonen påse at tjenesteyterne oppfyller visse minimumskvalitetsstandarder for utøvelse av lufthavnrelaterte tjenester som skal fastsettes av flyplassadministrasjonen iht. artikkel 32. Minimumskvalitetsstandardene skal særlig omfatte krav til trening, operasjonell kvalitet, passasjerhåndtering, CDM, flysikkerhet, security, miljø og planer for uforutsette hendelser. Flyplassadministrasjonen skal årlig rapportere til PRB^[2] i Eurocontrol om håndhevelsen av minstestandarder og koordinering av tjenesteyterne. Videre er det foreslått at Kommisjonen blir gitt myndighet til å utarbeide nærmere regler om minimumskvalitetsstandardene.

Forholdet til tredjeland (artikkel 36)

I følge forslaget er Kommisjonen også gitt myndighet til å pålegge medlemsstatene å iverksette tiltak, herunder suspendere sertifikater, overfor tjenesteytere fra et tredjeland, dersom dette tredjelandet diskriminerer europeiske tjenesteytere ved sine flyplasser.

Rapportering (artikkel 37)

Medlemsstatene er iht. forslaget også forpliktet til årlig bl.a. å rapportere til Kommisjonen hvilke tjenesteytere som er sertifisert og hvilke flyplasser som har begrensninger på antall tjenesteytere.

^[1] En komité sammensatt av representanter for luftromsbrukerne eller organisasjoner som representerer dem. Alle luftromsbrukere har rett til å delta i komitéen.^[2] Performance Review Body

Merknader

Forordningen er hjemlet i artikkel 100 TFEU (tidligere artikkel 80 TEC). I følge artikkelens andre ledd kan Parlamentet og Rådet utarbeide passende og formålstjenlige regler innenfor flytransport. Videre sier artikkelen at den økonomiske og sosiale komité og regionenes komité skal rådføres i regelverksprosessen.

Direktiv 96/67/EC er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett ved forskrift om lufthavnrelaterte tjenester av 3. november 2000 nr. 1096. Forordningen vil medføre at denne forskriften opphører og erstattes av en ny forskrift.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

En stor andel av bestemmelsene i forslaget til forordning får kun anvendelse på flyplasser som har minst 2 /5 millioner passasjerer eller 50 000/100 000 tonn frakt årlig. Det gjelder også de bestemmelsene som kan medføre økonomiske og administrative konsekvenser. Dette betyr at forslaget får begrenset betydning for Norge. I Norge har Stavanger lufthavn, Sola og Trondheim lufthavn, Værnes over 2 millioner passasjerer i året, mens Bergen lufthavn, Flesland og Oslo luffavn,

Gardermoen har over 5 millioner passasjerer i året. Det er kun Oslo lufthavn, Gardermoen som har mer enn 50 000 tonn frakt i året. Ved lufthavnen var det ca. 97 000 tonn frakt i 2011.

I følge Europakommisjonen selv vil forordningen medføre betydelige kostnader med hensyn til rapportering og styring av sentralisert infrastruktur. I tillegg vil det være kostbart for flyplassoperatører å skille ut den delen av selskapet som driver lufthavnrelaterte tjenester. Kommisjonen forventer imidlertid at økt kvalitet på lufthavnrelaterte tjenester og økonomiske besparelser vil utligne kostnadene forbundet med regelverket. Bestemmelsene om infrastruktur får kun anvendelse på flyplasser med minst 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt pr. år og får derfor kun betydning for de fire største flyplassene i Norge. Avinor har imidlertid ikke kommentert eventuelle kostnader forbundet med rapportering og styring av infrastruktur i sitt høringssvar.

Når det gjelder kostnader forbundet med juridisk utskillelse av lufthavnrelaterte tjenester for lufthavner som selv utfører slike tjenester vil dette ikke få spesielle konsekvenser for norske lufthavner slik situasjonen er i dag. Grunnen til det er at det i Norge i dag ikke er noen lufthavner med mer enn 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt i året som selv utfører lufthavnrelaterte tjenester.

Med hensyn til sertifisering av tjenesteytere som utfører lufthavnrelaterte tjenester har ikke Norge i dag noen slik ordning. Innføring av en sertifiseringsordning forventes å medføre økt arbeidsmengde for Luftfartstilsynet som utgjør ett årsverk. I tillegg vil regelverket kreve kompetanse som Luftfartstilsynet i dag ikke besitter.

Avinor ønsker en utvidet adgang til å begrense antallet tilbydere av avisingstjenester. De har ikke selv kommet med noe konkret forslag til hvordan dette kan oppnås. Slik regelverksforslaget er utarbeidet er det i utgangspunktet fri adgang til markedet for lufthavnrelaterte tjenester på flyplasser med minst 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt pr. år. Det er likevel adgang til å begrense antall tjenesteytere for de kategoriene tjenester som er ført opp i artikkel 6. På flyplasser med mer enn 2 millioner passasjerer eller 50 000 tonn frakt pr. år kan antallet tilbydere ikke begrenses til færre enn to, og på flyplasser med mer enn 5 millioner passasjerer eller 100 000 tonn pr. år ikke til færre enn tre. Avisingstjenester står ikke på listen i artikkel 6. Ifølge Avinor vil det være et kapasitetsproblem og dermed et flysikkerhetsmessig problem å ha flere enn tre tilbydere av avisingstjenester på Oslo lufthavn, Gardermoen (OSL), som har mer enn 5 millioner passasjerer årlig. Dersom man skulle ha flere tilbydere der, ville det nødvendiggjøre omfattende ombygging som medfører store kostnader. Dersom artikkel 6 inkluderer avisingstjenester, vil det være anledning til å begrense antall tjenesteytere på OSL til tre. For en nærmere beskrivelse, se vurderingsdelen.

Rettsakten anses i utgangspunktet å falle inn under gruppe 2 – rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet. Se imidlertid visse forbehold som følger av vurderingsdelen.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget ble behandlet under et møte i GASR (Group of Aerodrome Safety Regulators) den 25. og 26. januar 2012. I møtet kom det frem at EASA ikke var blitt rådført under regelverksprosessen. EASA mente dette var uheldig av to årsaker. For det første finnes det felleseuropeiske bestemmelser om flysikkerhet som indirekte regulerer lufthavnrelaterte tjenester (det kommende flyplassregelverket og operativt regelverk). EASA mente derfor det var en fare for dobbeltregulering. For det andre mente EASA at reguleringen var i strid med "*the total system approach*", som gir EASA en sentral rolle i implementeringen av flysikkerhetsregelverk i EU.

Luftfartstilsynet gjennomførte, etter samråd med Samferdselsdepartementet, en ekstern høring av berørte parter i brev av 23. februar 2012. Høringsinstansene var flyplasseneierne, NHO Luftfart og tjenesteyterne ved Avinors fire største flyplasser (Stavanger lufthavn, Sola, Trondheim lufthavn, Værnes, Bergen lufthavn, Flesland og Oslo lufthavn, Gardermoen).

Luftfartstilsynet har mottatt høringsinnspill fra Avinor AS, Aviator Norge og NHO Luftfart.

Høringsinnspill fra Avinor AS

Avinor AS stiller spørsmålstegn ved om det er hensiktsmessig å ha et så vidt virkeområde som forordningen foreslår.

Videre mener Avinor AS at regelverksforslaget må harmoniseres med direktivet om flyplassavgifter 2009/12/EC. Dette mener Avinor AS er nødvendig for å kunne administrere avgiftsrelaterte oppgaver fra sentralt hold.

Avinor AS har uttrykt en bekymring for dobbeltregulering og mener at regelverket må knyttes opp mot basisforordning (EC) 216/2008, som endret ved forordning (EC) 1108/2009. Avinor AS mener at det er viktig at det nye flyplassregelverket, securityregelverket og regelverket for lufthavnrelaterte tjenester utfyller hverandre, slik at man unngår overlappende og motstridende bestemmelser.

Avinor AS mener at det er et behov for å kunne begrense antall tjenesteytere for avisningstjenester i større utstrekning enn det regelverksforslaget åpner opp for. Dette vil bli drøftet nærmere under punktet "vurdering". I tillegg mener Avinor at det ønskelig at det tas inn en bestemmelse som gir flyplassseieren adgang til å begrense markedsadgangen på bakgrunn av en kost-nytte-vurdering.

Avinor AS mener at flyplassadministrasjonens rolle som handlingkoordinator bør defineres mer presist. Det burde blant annet presiseres hvilke fullmakter flyplassadministrasjonen har og hvilke konsekvenser det kan få for flyplassadministrasjonen dersom koordineringsoppgavene griper inn i det kontraktmessige forholdet mellom handlingsselskapene og flyselskapene.

Avinor AS mener at det bør tas inn en bestemmelse som gir flyplassadministrasjonen kompetanse til raskt å sanksjonere mot brudd på det regelverket. Alternativt mener Avinor AS at det er ønskelig at luftfartsmyndigheten får en klarerer håndhevelsesadgang.

Videre mener Avinor AS at sertifiseringsordningen som foreslås innført vil kreve mye administrasjon og økte kostnader og at dette ikke virker nødvendig.

Ifølge Avinor AS vil enkelte tjenesteytere kunne få problemer med å oppfylle forsikringskravene i artikkel 16 og 17. Avinor AS mener at tjenesteyterne, som en del av den formelle godkjenningen, må pålegges å signere en erklæring om at safety- og krisehåndteringsprosedyrer vil koordineres med flyplassseierne. Avinor AS mener videre at det er ønskelig at forordningen spesifiserer opplæringskrav både til selve tjenesteytingen og til opphold på flyside (adgangskontroll, security etc.).

Høringsinnspill fra Aviator Norge

Aviator Norge (tilbyder av lufthavnrelaterte tjenester) er opptatt av at det er fri konkurranse for handlingstjenester i Norge. Aviator Norge mener det må stilles samme krav til egenhandlingaktører som andre tjenesteytere. Dette vil sikre at useriøse og inkompetente aktører ikke opererer i markedet for lufthavnrelaterte tjenester.

Høringsinnspill fra NHO Luftfart

NHO Luftfart mener at dagens direktiv er noe utdatert med hensyn til dagens krav til effektivitet. De mener imidlertid det primært er flyplassens effektivitet som må forbedres. NHO Luftfart støtter initiativet om å utarbeide et nytt regelverk som tar høyde for dagens konkurransesituasjon.

NHO Luftfart mener at forslaget er for detaljert og skaper økt byråkrati. Videre mener de at forslaget legger opp til en sammenblanding av roller for flyplassseier, og at flere av oppgavene knyttet til lufthavnrelaterte tjenester ikke bør tillegges flyplassseier. De mener at regelverksforslaget er mer opptatt av å sikre flyplassseierens rettigheter enn å ivareta konkurransen i markedet for lufthavnrelaterte tjenester.

NHO Luftfart er enig i målsettingen om at flyselskapene skal få flere valgmuligheter i markedet for lufthavnrelaterte tjenester. De er imidlertid langt fra sikre på at forslaget sikrer denne målsettingen. NHO Luftfart mener at det er positivt at minimumsantallet tjenesteytere økes fra to til tre tilbydere ved større flyplasser (artikkel 6). De mener imidlertid at dette er en relativ liten økning, som ikke nødvendigvis vil sikre økt konkurranse i nevneverdig grad.

NHO Luftfart stiller seg positive til fri markedsadgang for egenhandlere. Videre stiller de seg positive til fullstendig åpning av selvbetjeningssystemer knyttet til innsjekk og bagasjesending.

NHO Luftfart er uenig i at flyplassadministrasjonen skal ha et koordineringsansvar ved lufthavnene. De er videre uenig i forslaget om at lufthavneier skal kunne tilby handlingstjenester gjennom egne opprettede selskaper. Dette mener de vil øke lufthavneierens monopolstilling. NHO Luftfart er også negativ til at lufthavneiere som tilbyr lufthavnrelaterte tjenester ikke er underlagt krav til anbudsutlysning.

NHO Luftfart mener at det er positivt at det settes minimumskrav til kvalitetsstandarder som ytere av lufthavnrelaterte tjenester må oppfylle. De mener imidlertid at det bør være luftfartsmyndighetene, og ikke flyplassadministrasjonen, som skal ha ansvaret for å fastsette disse minimumskravene (artikkel 32).

NHO Luftfart mener videre at det ikke bør åpnes for at lufthavneierne kan ta egne avgifter for å koordinere handlingsaktiviteten gjennom sentraliserte lufthavntjenester på flysiden.

NHO Luftfart mener det er nødvendig å tydeliggjøre bestemmelsene knyttet til overtagelse av personell fra tidligere handlingsoperatører, samt vurdere disse artiklene opp mot arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse.

NHO Luftfart konkluderer med at forslaget ikke gir den nødvendige gevinst sett i forhold til kostnadene forbundet med økt detaljstyring og byråkrati.

Forslaget har vært behandlet i Spesialutvalget for transport.

Status

Forslaget til forordning har vært til behandling i Rådet, som ble enige om en "general approach" til et *revidert* regelverksforslag i rådsmøtet 22. og 23. mars 2012. Tre delegasjoner stemte, av ulike årsaker, imot forslaget. I det reviderte regelverksforslaget er følgende hovedendringer foretatt i forhold til Kommisjonens utkast:

- Rådet foreslo å fjerne kravet om sertifisering av tilbydere av lufthavnrelaterte tjenester fordi de mente at dagens system, der medlemsstatene kan velge om de vil sertifisere tjenesteytere eller ikke, er tilfredsstillende.
- For flyplassiere som tilbyr lufthavnrelaterte tjenester foreslo Rådet at det ikke skal stilles krav om juridisk separasjon, men at dagens ordning med adskilte regnskaper skal beholdes fordi den er tilstrekkelig.
- Rådet foreslo at ikke bare flyplassadministrasjonen, men også medlemsstatene, skal ha myndighet til å fastsette minimumskvalitetsstandarder for ytere av lufthavnrelaterte tjenester. De foreslo også at medlemsstatene kan bestemme at minimumskvalitetsstandarder også skal fastsettes for andre flyplasser enn dem som har mer enn 5 millioner passasjerer eller 100 000 tonn frakt pr. år. Bestemmelsen i Kommisjonens utkast som gir Kommisjonen myndighet til å fastsette nærmere regler om minimumskvalitetsstandarder ble fjernet. I tillegg foreslo Rådet å inkludere en bestemmelse om håndheving som gir medlemsstatene adgang til, etter forslag fra flyplassadministrasjonen, å illegge økonomiske sanksjoner eller å begrense adgangen til å tilby eller forby en tjenesteyter å tilby lufthavnrelaterte tjenester dersom minimumskvalitetsstandardene ikke overholdes.
- Rådet foreslo videre enkelte endringer av artiklene som regulerer bruk av flyplassens infrastruktur generelt og bruk av sentralisert infrastruktur spesielt. Endringene ble foreslått for å sikre at bruk og avgiftslegging for bruk av infrastruktur skjer på en objektiv, ikke-diskriminerende og åpen måte.
- Rådet foreslo å modifisere bestemmelsen som gjelder prisregulering i tilfeller hvor en tjenesteyter slutter å tilby sine tjenester før utløpet av kontraktsperioden og resultatet er et midlertidig monopol. Dersom det ikke er tid til å gjennomføre en anbudsprosess, kan medlemsstaten velge en ny tjenesteyter for en periode på høyst 10 måneder. Klarer ikke medlemsstaten å finne en ny tilbyder, skal tjenesten etter det opprinnelige utkastet prisreguleres. Det foreslås nå en tekst som sier at medlemsstatene skal gjøre dette om det er nødvendig og gir altså medlemsstatene adgang til å utøve et skjønn.

Status

Europaparlamentet avviste i plenum Kommisjonens forslag i desember 2012. Kommisjonen, Rådet og Parlamentet arbeider for tiden med et kompromissforslag.

KOM(2011) 828 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om regler og prosedyrer for innføring av støyrelaterte driftsbegrensninger ved unionslufthavner innenfor en balansert metode og om tilbakekall av direktiv 2002/30/EF (vedlegg XIII kap VI SD)

Sammendrag av innhold

Forslaget er ett av tre regelverksforslag i Kommisjonens "lufthavnpakke" som skal sikre tilstrekkelig kapasitet på de store lufthavnene i Europa. Forordningen vil erstatte råds- og parlamentsdirektiv 2002/30/EF om regler og prosedyrer for innføring av støyrelaterte driftsbegrensninger på lufthavner i

Fellesskapet. Både det gjeldende regelverket og forslaget gjelder bare for lufthavner med mer enn 50 000 sivile flybevegelser per år – dvs. bare for de fire største norske lufthavnene.

Forslaget gjelder bare for lufthavner med mer enn 50 000 sivile flybevegelser per år (unntatt militære flygninger og andre statlige flygninger, helikopter, luftfartøy med lavere maksimal startvekt enn 34 tonn eller 19 passasjerer).

Hovedformålet er å kartlegge støysituasjonen ved de berørte lufthavnene og å sørge for at eksisterende og nye støytiltak er tilstrekkelige, men heller ikke går lenger enn nødvendig. Det foreskrives en helhetlig vurderingsmetodikk som (med basis i policy-dokumenter fra den globale organisasjonen ICAO) kalles "Balanced Approach" (heretter "balansert metode"). Målet er å sikre den mest kostnadseffektive kombinasjonen av fire tiltaksformer: (1) Reduksjon av støy fra kilden (luftfartøyet), (2) arealplanlegging på og rundt lufthavnene, (3) støybegrensende operative prosedyrer, og (4) direkte restriksjoner på operasjonene.

For dette formålet skal det utpekes en eller flere myndigheter som har kompetanse til å fastsette operative restriksjoner, samt en uavhengig klageinstans.

Selve vurderingen av støysituasjonen skal skje i medhold av reglene i direktiv 2002/49/EF, nasjonale og regionale regler. Det forutsettes klart at nasjonale myndigheter beholder myndigheten til å definere hva som er akseptabel støy. Samtidig stilles det klar krav til kvaliteten på de vurderingene og avveiningene som foretas, og de prosedyrene som følges. Når nye tiltak vurderes skal myndighetene skal sørge for tilstrekkelig datagrunnlag og åpenhet og involvering av berørte (flyplassen selv, naboer, flyselskaper, ytere av flysikringstjenester og Nettverksforvalteren etter forordning (EU) nr. 677/2011).

Beslutninger skal baseres på støyegenskaper fastlagt i forbindelse med sertifisert. Kommisjonen kan be om informasjon om et flys støyegenskaper på hver enkelt flygning. Opplysningene vil bli lagret i en sentral database og verifisert av EASA.

Dersom et tiltak går ut på å forby, eller å legge restriksjoner på, bruken av de mest støyende flyene ("marginally compliant aircrafts" som typisk er hjemmehørende i u-land) skal det foretas en forholdsmessighetsvurdering som gjør at en unngår for alvorlige konsekvenser for enkeltelskaper. I enkelttilfeller kan det uansett tillates bruk av slike fly basert på en konkret rimelighetsvurdering.

Det kanskje mest interessante, og potensielt mest krevende ved forordningen, er at Kommisjonen skal kunne granske beslutninger om støytiltak før de gjennomføres, og om nødvendig kreve utsatt ("suspend") iverksettelse. Disse vurderingene skal kunne gjelde etterlevelsen av forordningens kvalitetskrav. Den kan ikke overprøve selve den standarden som følger av nasjonale eller regionale regler. Kommisjonen plikter å involvere medlemslandene (ny komitologi - TFEU artikkel 291 nr. 3) før den tar en beslutning i tråd med rådgivningsprosedyren i forordning (EU) nr. 182/2011 artikkel 4. Medlemsstane har med andre ord ikke formell myndighet til å stanse en beslutning. Den aktuelle komitologikomiteen er den komiteen som er opprettet i medhold av forordning (EF) nr. 1008/2008 – den generelle markedsreguleringsforordningen for luftfarten.

Ellers er det interessant å se at Kommisjonen ber om å få delegert myndighet til å endre visse definisjoner, standarder og metoder nevnt i forordningen selv i tråd med prinsippene TFEU artikkel 290.

Merknader

Det direktivet forordningsutkastet vil erstatte er gjennomført i norsk rett ved forskrift 9. januar 2006 nr. 22 om innføring av støyrelaterte driftsbegrensninger ved norske flyplasser (BSL E 2-3). Den er hjemlet i luftfartsloven § 9-1 og § 16-1.

Denne forskriften samspiller med reglene om behandling av konsesjoner og teknisk-operativ godkjenning til lufthavner i luftfartslovens kapittel 7. Det følger av lovens § 7-6 at konsesjon bare må gis dersom det er forenlig med allmenne hensyn, og av § 7-7 følger det at konsesjon gis på de vilkår som finnes påkrevd – herunder støymessige vilkår. I tillegg inneholder forskrift 11. januar 2007 nr. 40 om konsesjon for landingsplasser regler om hvilket innhold en konsesjonssøknad skal ha, samt en del andre formelle krav. Det materielle skjønnet som foretas ved tildeling eller endring av konsesjon gjøres direkte på grunnlag av de skjønsmessige kriteriene i loven.

For Oslo lufthavn, Gardermoen er det fastsatt en egen forskrift om støy som inneholder relativt detaljerte krav til flyoperasjonene på lufthavnen. Videre samspiller de nevnte luftfartsreglene med reglene om støy i forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning som gjennomfører direktiv 2002/49/EF, de generelle reglene om arealplanlegging i plan- og bygningsloven, samt reglene om konsekvensutredning. Endelig samspiller de med forvaltningslovens regler – særlig dersom tiltaket har form av et enkeltvedtak.

Forslaget er nokså uklart. Departementet har foretatt følgende foreløpige vurderinger av elementer som det er grunn til å se nærmere på:

Det er ikke lenger tilstrekkelig at en avgjørelse om et støytiltak (som har karakter av et enkeltvedtak) skal kunne påklages. I tillegg må klageorganet være uavhengig. Uavhengighetskravet er ikke spesifisert (slik vi har sett i andre regelverk), og det kan derfor tolkes dit hen at klage fra tilsynsmyndighet til overordnet departement er tilstrekkelig.

Det er nytt at ikke bare nye tiltak, men også eksisterende støytiltak skal kartlegges og vurderes. De økonomiske konsekvensene av dette må kartlegges.

Kommisjonens (for Norge: ESA) gis rett til å kontrollere om de faglige vurderingene som ligger til grunn for beslutningen tilfredsstillende de kravene til dokumentasjon og begrunnelse som følger av forordningen. Det skal fremdeles være opp til nasjonale og lokale myndigheter å bestemme hva som er akseptabel støy (den materielle normen). Kommisjonen (ESA) skal bare kunne vurdere om de prosessuelle kravene i forordningen er tilfredsstillende.

De foreløpige vurderingene tilsier at forordningen ikke gjør det nødvendig med lovendring. Derimot krever den at den eksisterende forskriften om støyrelaterte driftsbegrensninger blir endret. Det er ikke naturlig å si at forslaget griper vesentlig inn i norsk handlefrihet.

Sakkyndige instansers merknader

Luftfartstilsynet tar som utgangspunkt at utkastet ikke er helt klart, men at det i stor grad ser ut til å inneholde krav om formalisering av prosedyrer som følges allerede i dag. Dermed er det ikke riktig å si at kostnadene ved å følge reglene i forordningen er en konsekvens av den. Forslaget har vært behandlet i Spesialutvalget for transport.

Status

Kommisjonen la frem sitt forslag 1. desember 2011. Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.

KOM(2011) 827 Forslag til europaparlaments- og rådsforordning om felles regler for tildeling av slots ved lufthavnene i EU (vedlegg XIII kap VI SD)

Sammendrag av innhold

Forslagets/rettsaktens innhold og formål.

EU-kommisjonen lanserte i desember 2011 en større "lufthavnpakke". Bakgrunnen for dette initiativet er at kapasiteten ved de travleste lufthavnene i Europa i dag er helt sprengt. "Lufthavnpakken" består foreløpig av forslag til tre regelverk; støy (se eget EØS-notat), lufthavnrelaterte tjenester (se eget EØS-notat) og regler for tildeling av slots. Samtidig som regelendringene skal legge til rette for optimal utnyttelse av eksisterende og framtidig lufthavncapasitet, tar det også sikte på å bidra til en rettferdig konkurranse mellom flyselskaper og mellom leverandører av tjenester på lufthavnene. Forslaget endrer gjeldende slotsregelverk.

1. Kjøp og salg av slots mellom flyselskaper. I det någjeldende regelverk er overføring av slots kun tillatt i et meget begrenset omfang, og dreier seg i all hovedsak om bytte av slots mellom selskaper. I forslaget til nytt regelverk pålegges den enkelte stat å skape rammer som tilrettelegger for kontakt mellom flyselskaper som er interessert i å overføre eller bytte slots. Før formell overføring av slots kan finne sted skal det foreligge en uttrykkelig bekreftelse fra slots-koordinatoren på at overføringen er i tråd med reglene. Opplysninger om eventuell betalt kompensasjon for en slot skal være fortrolige. I fortalens pkt. 4 åpnes det for en gradvis innføring av markedsbaserte mekanismer for tildeling av slots, herunder nevnes auksjon som

et alternativ. Dette er imidlertid ikke nedfelt i selve forordningen som kun legger opp til handel med slots mellom flyselskaper.

2. **Endring av 80/20-regelen til en 85/15-regel og forlengelse av periodene.** Det er i dag et krav om at flyselskapene må ha en utnyttelse av tildelte slots på 80 % over en gitt periode for å kunne ha krav på videreføring av disse i tilsvarende periode neste år. Dette foreslås endret til at utnyttelsesgraden må være på 85 % i perioden. I tillegg endres lengden på den perioden som legges til grunn i beregningene fra 5 til 15 uker på sommeren og fra 5 til 10 uker på vinteren.

3. **Utvidelse av definisjonen av "New entrant".** I henhold til dagens regelverk gis flyselskaper som er nyetablert på en lufthavn visse privilegier i tildeling av ledige slots. Det har vist seg at dette regelverket ikke har vært tilstrekkelig for å få til ønsket konkurranse. Regelverksforslaget utvider definisjonen av i hvilke tilfeller man kan nyte godt av de særlige ordninger som gjelder for "New entrant". Disse særlige ordningene vil i all hovedsak bety en fortrinnsrett ved fordeling av ledige slots. I praksis vil endringen bety at et flyselskap kan inneha et større antall slots i en gitt lufthavn, og likevel beholde betegnelsen "New entrant".

4. **"Network manager" gis en selvstendig rolle.** Denne funksjonen er innført som et verktøy i gjennomføringen av Single European Sky og innehas i dag av Eurocontrol. I forslaget til regelverk åpnes det for at "Network manager" kan be EU-kommisjonen pålegge den enkelte stat å foreta en analyse av kapasiteten ved en lufthavn dersom dette ansees nødvendig av hensyn til driften i det europeiske nettet. Det ligger i forslaget at Kommisjonen skal utarbeide regler for hvilke metoder som skal følges når en slik analyseplikt pålegges.

5. **Nettverkslufthavn.** Det introduseres en ny lufthavnkategori; "lufthavn som inngår i nettet". Dette er lufthavner som ikke er koordinerte, men ansees som viktige fordi en plutselig merkbar stigning i trafikken eller et plutselig og merkbart fall i lufthavnens kapasitet vil kunne påvirke driften av det europeiske luftrafikkstyringsnettet. Det pålegges slots-koordinatorene å samle inn opplysninger om operasjoner også i disse lufthavnene.

6. **Gode prosedyrer for tildeling av slots.** Det har også tidligere vært krav om at slotskoordinatoren skal ha en uavhengig og selvstendig funksjon. Det nye regelverket utdypet og presiserer hvordan denne uavhengigheten skal forstås både praktisk og juridisk. Det pålegges koordinatoren å utferdige en aktivitetsrapport ved utgangen av hver sesong (sommer og vinter) med en overordnet redegjørelse for slotstildelingen. Denne rapporten skal være offentlig. Likeledes pålegges koordinatoren å gjennomføre brukerundersøkelser og å gjøre tilgjengelig en rekke opplysninger knyttet til slotstildeling gjennom en elektronisk database. Tilgangen til basen skal være gratis.

7. **Samarbeidsprosjekter over landegrensene.** Det pålegges den enkelte stat å motivere til slike prosjekter. Regelverket gir EU-kommisjonen fullmakt til på sikt å vedta opprettelse av en felleseuropeisk slots-koordinator.

8. **Lufthavnavgifter.** Det foreslås å benytte ordningen med lufthavnavgifter for å unngå at flyselskaper returnerer ubrukte slots for sent, og derigjennom båndlegger infrastruktur som andre kunne benyttet seg av.

Rettsakten er et initiativ fra EU-kommisjonen og følger ikke av andre internasjonale avtaler. I Europa bygger slotsforordningen på globale retningslinjer som er utarbeidet av International Air Transport Association (IATA).

Merknader

Forslaget til forordning hjemles i EU-traktaten Artikkel 100 (2) og avløser rådsforordning (EØF) nr. 95/93 av 18.januar 1993, som er endret gjennom Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 793/2004, og gjennomført i norsk rett i "Forskrift om gjennomføring og håndheving av EØS-avtalen på luftfartens område" (FOR 1994-07-15 nr. 691). Forslaget til rettsakt åpner for at Network manager kan be EU-kommisjonen om å pålegge en stat å gjennomføre en kapasitetsanalyse etter en nærmere vedtatt metode dersom dette er avgjørende for driften av det felleseuropeiske flyrutenet. Tildeling av det antall slots som en slik analyse danner grunnlag for vil skje nasjonalt. Utfordringen med overnasjonal styring som ligger i etablering av funksjonen som Network manager er grundig behandlet i et eget EØS notat. Den myndighet som legges til Network manager i forslaget til ny slots forordning må behandles tilsvarende. Gjennomføring av foreliggende forslag til forordning vil kun medføre endring av dagens forskrift om slots; "Forskrift om gjennomføring og håndheving av EØS-

avtalen på luftfartens område", (FOR 1994-07-15 nr. 691). Denne grupperes i gruppe 2; "rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet". Det vil ikke være behov for lovendring eller endring av andre forskrifter. Rettsakten vil medføre merarbeid for slots-koordinator og flyselskaper i form av rapportering og mere omfattende prosedyrer knyttet til slots tildelingen. Slot-koordineringen i Norge er i dag lagt til selskapet Airport Coordination Norway A/S. Dette er et lite selskap med én ansatt. En gjennomføring av forordningen slik den i dag foreligger vil trolig medføre at kostnadene i selskapet vil øke grunnet behov for oppbemanning. Kravet om en egen database er allerede dekket. Likeledes er det allerede i dag et system for innhenting av opplysninger fra flyselskaper som benytter 6 av de største lufthavnene som ikke i dag er koordinert. Det nye systemet med "lufthavn som inngår i nettet" vil derfor i liten grad få konsekvenser. Forordningen pålegger også statene en del oppgaver, men det er på det nåværende tidspunkt ikke mulig å si noe nøyaktig om hvor omfattende dette vil bli. Oppgavene antas ikke å være av et slikt omfang at de ikke kan dekkes innenfor de løpende budsjetter.

Sakkyndige instansers merknader

Forslaget er behandlet i spesialutvalget for transport.

Forslaget har ikke vært på åpen høring, men det er innhentet uttalelse fra NHO-Luftfart, (som representerer de største flyselskapene i Norge), Airport Coordination Norway A/S og Avinor A/S.

NHO-Luftfart mener på generelt grunnlag at endringsforslaget er positivt. Det gis støtte til etablering av et system som vektlegger større åpenhet i prosessene og samtidig tilrettelegger for optimal utnyttelse av lufthavnskapasiteten og en reell konkurranse. På den andre side fremhever NHO-Luftfart at dagens regelverk i all hovedsak fungerer godt, og det stilles spørsmålsteget ved om en ny forordning er løsning på de utfordringer som søkes løst. Det gis støtte til endret definisjon av "New entrant", og man stiller seg positiv til at det åpnes mulighet for kjøp og salg av slots. På den andre side advares det mot at det åpnes for auksjonering av slots. Forslaget om innføring av kategorien "nettverkslufthavner" er NHO-Luftfart skeptisk til da dette vil medføre ekstra arbeid både for flyselskap og koordinator uten at man helt ser nytten av dette. (Uttalelsen fra NHO-Luftfart er tilgjengelig på Luftfartstilsynets nettsider www.luftfartstilsynet.no).

NHO-Luftfart har vektlagt følgende tre forhold:

1. Man ønsker å opprettholde 80/20-regelen
2. Man ønsker ikke at antallet uker i seriene forlenges
3. Man går klart imot reservasjonsavgift

Ad 1 og 2) NHO-Luftfart frykter at en innstramming her vil skape unødige anstrengelser for å opprettholde opparbeide rettigheter slik at selskapene ser seg nødt til å fly med halvtomme fly i trafikksvake perioder, f.eks. i julen. Kansellinger får langt større konsekvenser med foreslått "85/15" enn ved dagens "80/20". Forslaget om å endre "seriene" på sommerruter fra 5 til 15 uker og vintersesongen fra 5 til 10 uker vil være særlig vanskelig å opprettholde for sesonger som ikke inneholder så mange uker, f.eks. vinteroperasjoner. Ad 3) NHO-Luftfart stiller seg negativ til innføring av reservasjonsavgift og innskjerping av sanksjonsmulighetene. Det pekes på at det allerede i dagens regelverk ligger en mulighet for å innføre sanksjoner mot selskaper som misbruker regelverket. På generell basis uttaler NHO-Luftfart at det er viktig for norsk luftfart som har en stor del av sin aktivitet lagt til utkanten av det europeiske luftrommet, at man ikke påføres tiltak og kostnader som er basert på å avhjelpe problemene ved de mest trafikktunge flyplassene i Europa.

Airport Coordination Norway A/S er i utgangspunktet positiv til kjøp og salg av slots og har heller ingen motforestillinger til utvidet rett til privilegier som "New entrant". Det presiseres at Norge allerede oppfyller alle krav knyttet til koordinators uavhengighet. Airport Coordination Norway A/S ser imidlertid problemer knyttet til endringen av 80/20 regelen og forlengelsen av perioden bruken av slots skal måles. Dette vil særlig ramme ferietrafikk/charter på en uheldig måte, da denne trafikken går over kortere perioder, og vil gjøre at disse operatørene vil stille bakerst i "slotskøen" hvert år. Airport Coordination Norway A/S mener økte krav til rapportering og gjennomføring av brukerundersøkelser vil medføre ekstra arbeid, som i liten

grad kommer luftromsbrukerne til gode.

Avinor A/S legger i sin høringsuttalelse særlig vekt på at endringen av 80/20 regelen ansees som fornuftig da dette vil oppmuntre flyselskapene til å optimalisere bruken av slots. Forøvrig viser Avinor A/S til at interesseorganisasjonen for flyplassiere; Airports Council International(ACI) har utarbeidet et felles policydokument som man gir sin tilslutning til. I dette felles policydokumentet gis det generell støtte til alle tiltak som kan øke effektiviteten i bruk av begrenset flyplasskapasitet. Det legges imidlertid vekt på at det må være rom for lokale tilpasninger ved de enkelte lufthavner. ACI stiller seg negativ til en eventuell åpning for auksjonering av slots. Også ACI peker på nødvendigheten av å planlegge for reell utvidelse av eksisterende kapasitet i tillegg til tiltak som kan forbedre kapasitetsutnyttelsen av allerede eksisterende infrastruktur.

Status

EU-kommisjonen la frem sitt forslag 1. desember 2011. Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet.